III. FESTÉSZETI TRIENNÁLE

GULÁCSY LAJOS emlékére
A Magyar Festők Társaságával közös szervezésben

Megtekinthető:
2003. január 5-ig

TÁMOGATÓINK:

MŰVÉSZETEK HÁZA
SZEKSZÁRD

H-7100 SZEKSZÁRD
SZENT ISTVÁN TÉR 28.
TELEFON: 74/511 247 FAX: 74/ 511 248
E-MAIL: SZEMUHA@MATAVNET.HU

Karinthy SZALON
1111 Budapest, Karinthy Frigyes út 22. Telefon/Fax: (06 1) 209 3706

2002. nov. 12–dec. 8-ig *Muzsnay Ákos*
kiállítása

2002. dec. 12–2003. jan. 4-ig *Gaál József*
kiállítása

Nyitva: naponta 10-18 óráig

2002. november 28–2003. január 12-ig

JOSÉ FEHÉR
mexikói képzőművész emlékkiállítása

MISKOLCI GALÉRIA

Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum
(Miskolc, Rákóczi u. 2.)
Nyitva tartás:
hétfő kivételével 9-17 óráig
3501 Miskolc, Pf.: 25 Telefon: (46) 500 680
e-mail: mgaleria@freemail.hu

2002. december 5–2003. január 5-ig

MISKOLCIAK A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI EGYETEMEN

MISKOLCI GALÉRIA

Miskolci Galéria Városi Művészeti Múzeum
(Miskolc, Rákóczi u. 2.)
Nyitva tartás:
hétfő kivételével 9-17 óráig
3501 Miskolc, Pf.: 25 Telefon: (46) 500 680
e-mail: mgaleria@freemail.hu

HAAS GALÉRIA

1055 Budapest, Falk Miksa utca 6.
Tel/fax: 332 32 53 (06 20)9837 246,
e-mail: haasgaleria@mail.tvnet.hu

A Haas Galéria honlapja 24 órán át látogatható az Interneten:
www.haasgaleria.hu

Nyitva: hétköznap 10-18 óráig, szombaton: 10-14 óra között

Modern művészeti galéria a Falk Miksa utcában!
XX-XXI. századi festmények, grafikák, műtárgyak vétele, cseréje, eladása

A művészet mindig hat!

MissionArt Galéria

1055 BUDAPEST, FALK MIKSA U. 30.
Telefon: 302 85 87
Telefon/fax: 301 01 95
Mobil: (30) 958 8925, 978 5908
E-mail: missart@matav.hu

3530 MISKOLC, SZÉCHENYI ISTVÁN U. 14.
Telefon/Fax: (46) 326 906

2002. december 7-ig.

WEGENAST RÓBERT

festőművész kiállítása

2002. december 13–2003 január 11.

BÁTAI SÁNDOR

grafikusművész kiállítása

Vasary KÉPTÁR

Kaposvár, Fő u. 12.
Telefon: 82/314-915

vését körvonalazták az „organikusok", s erőteljes csapatot alkottak a konstruktív szellemiségű alkotóelvek, a geometrikus, elvont fogalmazás hívei, és mellettük – amiként a konceptuális alkotói gondolkodást képviselő faszobrászok – a természetelvű, a más és más szemlélettel végigvitt ábrázoló jellegű alakításhoz vonzódó, a tradícióhoz erősebb szálakkal kötődő szobrászok munkái is bemutatóteret kaptak. A 8. Országos Faszobrászati Kiállítás díjait ezúttal e stíluspluralizmus jegyében Márkus Péternek, Ézsiás Istvánnak, Móder Rezsőnek, Záhorzik Nándornak, Zsédely Teréznek, Nikmond Beátának és Nemes Ferencnek ítélte a zsűri.

A korábbi évek kiállításaihoz viszonyítva Nagyatádon 2002-ben sem voltak regisztrálhatók nagy elmozdulások és változások, nem szembesülhetett a tárlat szemlélője megrendítő erejű új törekvésekkel, s nem lépett elő az ismeretlenségből új tehetség sem. A szobrászat ágazatának ezen ősi anyagát és anyagmegmunkálását választó és vállaló művészek alkotásai azt reprezentálták, hogy a faszobrászat is egyre inkább eltávolodik a kézzel faragott, imitatív jellegű, tiszta (fa)szobrászati eszközökkel kivitelezett megjelenítéstől, s a faszobor is egy, a hagyományosnál kiterjesztettebb érvényű, áttételesebb művészi koncepció hordozójaként jelenik meg. De a tárgyiasult mű eme új funkciójában és minőségében is őrzi a fa különleges varázsát, felcsillantja a faszobrászat máshoz nem hasonlítható – hol nyerseségekkel tüntető, hol finomságokba burkolózó – szépségeit.

WEHNER TIBOR

(8. Országos Faszobrászati Kiállítás, Nagyatád, Művelődési Ház, 2002. X. 4–31.)

Median a mediumon

Felező a Cadre Rouge Galériában

Az eleai Zénón klasszikus paradoxonját kissé átszabva azt mondhatjuk, a gyorslábú Akhilleusz azért nem képes utolérni a jókora fórral induló teknősbékát, mivel ahhoz előbb a kettőjük között lévő távolság felét kellene teljesítenie, majd elérve azt, az új differencia felét és így tovább az őrületbe kergetően a végtelenségig. A kérdés most már csak az, hogy Akhilleusz az antik antiszenzualista okoskodásának vagy izmainak szavaz bizalmat. Példázatunk szerint az elmélet és a gyakorlat időnként feloldhatatlan ellentétben áll egymással, továbbá a dolgok megfelezésével mind többet és többet megtudhatunk az egész természetéről.

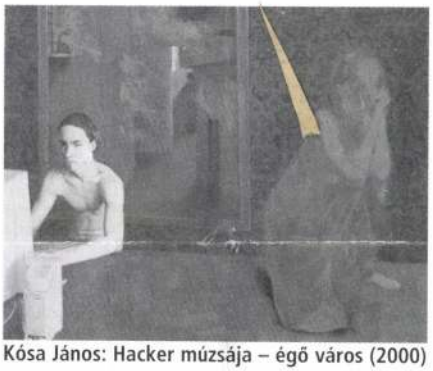

Kósa János: Hacker múzsája – égő város (2000)

Egy galéria bemutatkozó kiállítása a kitűzött céljainak jó, ha a felét eléri. Első dobásra nem is tehet mást, mint hogy – minimálisan – megfelezze a kortárs képzőművészek táborát. Mégsem fér el mindenki 100-150 m^2-en, igaz, a résztvevők szerencsés esetben megmutatnak valamit azokból is, akik kimaradtak. A kiállító művészek névsorát böngészve az ezredelő szemérmetlen eklektikájával szembesülünk, ami többé-kevésbé a fiatal galeristák tudatos provokációja. A kiállító művészek némelyike ég és föld távolságára áll egymástól: eltérő iskola, más generáció (bár egy Kossuth-díjas és egy frissen diplomázott alkotó egy légtérben való szerepeltetése persze távolról sem tabudöngetés). A Cadre Rouge Galéria még nincs kész, mint szellemi alakulat még nem épült fel, mondhatnánk félkész, de ez a dolgok teljesen normális alakulását jelenti.

De a felezőt, a felezési időt-távolságot érthetjük az alkotói folyamat, tér és idő egy kitüntetett elemének metaforájaként is, mely örökké ott kísért, ott tetszeleg a művész orra előtt. Miként a kész mű sincs feltétlenül befejezve, folytatódik, kiegészül a környezetével, a befogadó alkotókedvével stb. Ahogy *Szépfalvi Ágnes* képén *(Letakart szem)* a marcona férfiak által kísért nő arcát sem láthatjuk teljes egészében a szemét letakaró kendő miatt, ráadásul a történetről is alig tudunk meg valamit: hogy mi lesz a képen látható figurák sorsa, rajtunk áll.

A kiállítás fő pozitívumainak egyike, hogy egyetlen direkt geometrikus mű sem képviseltette magát, továbbá nem jelent meg a képeken sem körző, sem a labdarúgópályát kettéosztó felezővonal motívum. *Szilágyi Teréz* és *Haraszty István* képeit ugyan jellemzi egyfajta szűkszavú nonfiguratívitás, de az előbbi személyességével, míg az utóbbi konceptuális kisugárzással dúsítja a geometrikus formavilágot.

A kiállított anyagra a figuratívitás jellemző, legalábbis a művek többségén egy beazonosítható forma köré szerveződik a látvány. Néhányan a képet színpadként kezelik, ahol az időnek is lényeges szerep jut, így történelmi víziók, kultúrtörténeti históriák avagy rövidebb sztorik is megelevenednek előttünk. *Kósa János* nagyszabású, kisméretű képe és *Nemes Csaba* rövidre zárt, fanyar „storyboardja" fogja össze ezeket a munkákat. Köztük pedig néhány jellegzetes posztmodern munka. Valahol a senki földjén, mint mindig, egzisztál *Szűcs Attila Zebrabőrje*, melynek sejtelmességéről a kép középvonalába festett, látható-nem is látható optikai tartozék, talán tükör, talán üveg gondoskodik. A művek többségén a felező festészeti megközelítésmódja dominál. A végpontokat esetükben *Tóth Ágnes* hiperrealista arcmetszete és a faktúrát formaképző kiterjedésnek gondoló *Varga Gábor* fejképei jelentik. Közéjük olyan művek kerülnek, mint *Ghyczy Dénes* egy régebbi képe, ahol a modellt még csak félig takarja az ornament üveg, vagy *Szabó Ákos* lírai etűdje és *Romvári Márton* derűs „gasztro" csendélete. Mivel a „feladatmegoldások" részletezőbb leírásával a poéngyilkosság vétségét követném el, ezért ettől eltekintek, miként a többi művész kiléte is maradjon meglepetés, ami nem egyenlő azzal, hogy boritsa őket a felező homálya.

Azért mindenképpen említést tennék még *Kaszás Réka Fényes táj* című munkájáról. A két részes mű értelmezhető egyetlen összefüggő tájképként, miként egymás pandantjaiként is. Félig tájkép tehát és félig ugyanannak a formának a különböző előjelű változata, ahol az előjelek a fényes és a matt vonatkozásában értendők. A művel szembeni kíváncsiságomat tovább fokozta, amikor megtudtam, hogy a fiatal művésznő eleddig teljesen más jellegű képeket festett. Művészete fordulóponthoz, de mondhatjuk azt is, egy felezőhöz érkezett.

HEMRIK LÁSZLÓ

(Felező – Cadre Rouge Galéria, 2002. X.)

A kiadvány beszerezhető a Vízivárosi Galériában:
1027. Bp. Kapás u. 55.
Tel.: 201-6925
Nyitva: K-P. 13-18 óráig
Szo. 10-14 óráig

VÍZIVÁROSI GALÉRIA 2002 – ÉVKÖNYV

58 oldal, A/5 formátumban, 35 színes, 8 fekete-fehér képpel, tanulmányokkal (Mezei Ottó, Szász György, Várkonyi György, ifj. Gyergyádesz László) és írásrészletekkel (Lossonczy Tamás, Bunke Zsuzsanna, Beke László, Wehner Tibor, Keserü Katalin, J. C. Amman, Paul Steinhardt, Hemrik László, Frank János, Gertrud Schwalb, Gerle Margit, Gaál József, Marie Andersson, Peter Dacke, Magdolna Szabó, Bakonyvári Ágnes), kiállítások kronológiája, ismertetője, sajtófigyelő, képdokumentumok.

A Vízivárosi Galéria támogatói: Nemzeti Kulturális Alapprogram, Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága, II. kerületi Önkormányzat Kulturális Bizottsága

A KIADVÁNY INGYENES

project room
kis.terem

Szépfalvi Ágnes – Nemes Csaba

A fény háza / House of Light

Megnyitó: Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest, 2000. szeptember 21. csütörtök, 17 óra
Opening: Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art, 21 September, 2000, Thursday, 5 p.m.

A kiállítás megtekinthető 2000. október 29-ig
The exhibition is open until October 29, 2000

Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest
Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art

1014 Budapest, Szent György tér 2.
Budavári Palota 'A' épület / *Royal Palace, Building 'A'*
tel: (36 1) 375 9175 • fax: (36 1) 212 2534
e-mail: ludwig@c3.hu
nyitva tartás: hétfő kivételével 10–18 óráig
open 10 a.m. to 6 p.m., except Mondays

A múzeum fenntartója a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
The proprietor of the museum is the Ministry of Cultural Heritage

„Szépfalvi Ágnes mesélő képei, bármilyen helyzetben is találkozunk velük, mindig erős központi alakot ábrázolnak. Szépfalvi munkáiban kommersz és művészettörténeti forrásokat egyaránt igénybe vesz, és ezeket saját pillanatnyi szükségletei szerint fűzi össze ... Képeinek látszólag szacharinédes felszíne alatt a nagykultúra, a Hochkultur és a mindennapi kultúra megkérdőjelezése húzódik meg, ami a női identitás meghatározója." (Susan Snodgras)

„Die erzählerischen Bilder von Ágnes Szépfalvi stellen, in welcher Situation auch immer, eine starke Protagonistin dar. Szépfalvi bezieht sich in ihren Arbeiten immer sowohl auf kommerzielle als auch auf kunsthistorische Quellen und verbindet sie je nach ihren eigenen Bedürfnissen. ... Unter der scheinbar saccharinsüßen Oberfläche ihrer Bilder verbirgt sich die Infragestellung von Hochkultur und Alltagskultur, die die weibliche Identität bestimmt." (Susan Snodgras)

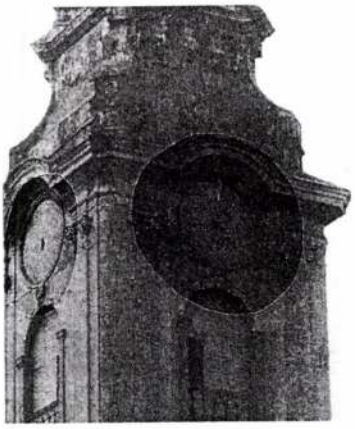

„Nemes Csaba folyamatosan figyeli a változó világot, gyorsan reagál, művészetét az állandó mozgás és változás jellemzi ... A 90-es évek eleje óta műveinek témája mindinkább a Magyarországon hirtelen változásokat mutató vizuális környezet, sőt maga a változás." (Neue Bildende Kunst)

„Für Csaba Nemes ist die ständige Beobachtung der sich verändernden Welt und rasches Reagieren, für seine Kunst die ständige Bewegung und Umwandlung kennzeichnend. ... Seit Anfang der 90er Jahre ist die sich in Ungarn plötzlich umwandelnde visuelle Umgebung, ja sogar die Änderung selbst zum Thema seiner Werke geworden." (Neue Bildende Kunst)

SZÉPFALVI ÁGNES

Szépfalvi Ágnes 1965-ben született Budapesten, Veress Zsolt (1995) pedig Nemes Csaba néven Kisvárdán 1966-ban. Jelenleg mindketten Budapesten élnek és dolgoznak. Munkáikat számos magyarországi és külföldi kiállításon mutatták be, 1988 óta gyakran közös kiállítás keretében. A Goethe-Institut Budapest a „Művészpárok" c. sorozatában mutatja be műveiket.

Ágnes Szépfalvi, geboren 1965 in Budapest, und Zsolt Veress (seit 1995), geboren als Csaba Nemes 1966 in Kisvárda, leben und arbeiten in Budapest. Ihre Arbeiten wurden in zahlreichen Ausstellungen in Ungarn und im Ausland, seit 1988 auch häufig in Gemeinschaftsausstellungen, präsentiert. Das Goethe-Institut Budapest stellt sie in seiner Reihe „Künstlerpaare" vor.

The filmdirector mixed up life and his visions.

megnyitóEröffnung

6.10., 18.00

SZÉPFALVY ÁGNES

MAGYAR NEMZET

A tengerben mosott kavics története

Derkovits-ösztöndíjasok az Ernst Múzeumban

P. Szabó Ernő

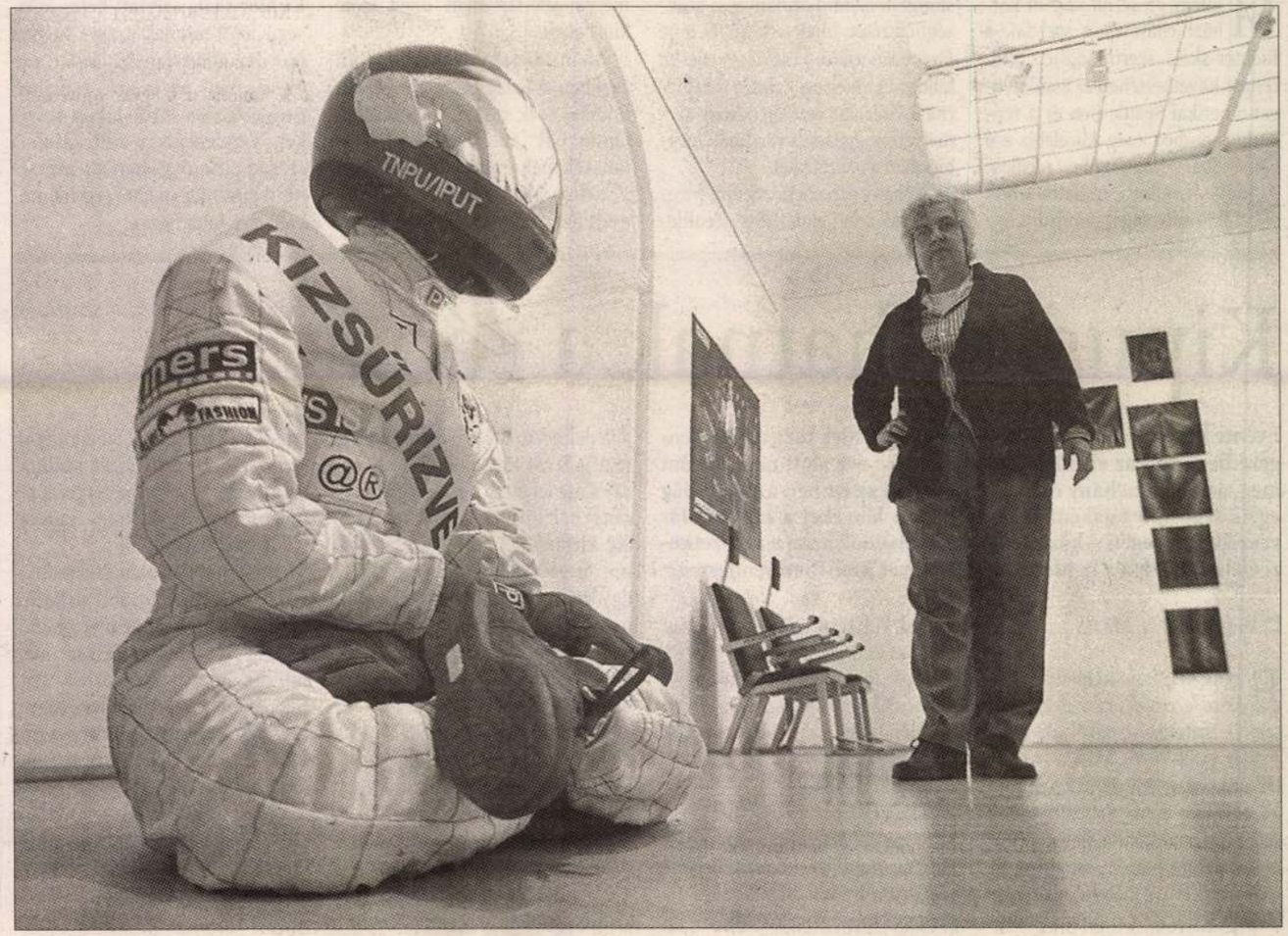

Ma már hagyomány az ösztöndíjas képzőművészek kiállítása

FOTÓ: NAGY ZOLTÁN

Műteremgondok és az otthonalapítás nehézsége, a nyersanyagok növekvő árai és a közönséggel való kapcsolatteremtés ellentmondásai – a sok közül e négy ok is elég lenne ahhoz, hogy belássuk: a fiatal művészek munkájának támogatása nemhogy nem érhet véget az egyetemi, főiskolai diplomaosztáskor, de éppenséggel akkor kell igazán elkezdődnie. A pályakezdés első néhány éve, vagy akár évtizedes időszaka nem csak egzisztenciális gondokkal jár ez az az időszak, amikor a művésznek önállóan tájékozódva, a hagyományok és az új törekvések kínálta értékeket integrálnia kell, ki kell alakítania saját művészi világát.

Az elmúlt években, évtizedekben kialakult a művészeti ösztöndíjak rendszere, ahogyan az a hagyomány is, hogy az ösztöndíjasok évről évre beszámolnak a – közösség támogatásával (is) végzett – munkájukról. Ebben az évben talán a korábbinál is jobban szervezett, egymáshoz szorosan kapcsolódó eseményekből álló sorozattá, igazi fesztiválla álltak össze az egyes bemutatók. A képző-, ipar-, fotóművészeti, ipari formatervezési kiállítások anyaga részben párhuzamosan, részben egymást váltva kerül a közönség elé, miközben sor kerül a tánc- és zeneművészeti ösztöndíjasok estjeire és az irodalmi ösztöndíjasok felolvasóestjére is. Hogy semmi nem lehet tökéletes, azt csak apróbb zökkenők jelzik: az ösztöndíjasok logójába valahogy József Attila-díj került, a kiállítók névsorába pedig beszerkesztették az új ösztöndíjasokat, akik még nem mutatják be munkáikat, nem kerültek be azonban azok az utolsó évfolyamosok, akik viszont kiállítanak. A programot tartalmazó szórólapon Derkovits-ösztöndíjasok fesztiváljáról írnak, noha mindegyik szakág ösztöndíja más-más művész nevét viseli. Például a fiatal művészettörténészek is kapnak ösztöndíjat, amelyet *Kállai Ernőről* neveztek el. (Ő fél évszázada hunyt el, s ha tudja ezt az egyébként igen igényes Bartók rádió műsorvezetője, bizonyosan nem állítja, hogy vele rendeztek beszélgetést február 27-én az Ernst Múzeumban).

A falakon, posztamenseken, vagy a padlón éppenséggel a Derkovits-ösztöndíjasok munkái kaptak helyet ezekben a napokban. A vizuális művészeteken belül ez a legrégebbi ösztöndíj, a fiatal alkotók közül ezt kapják a legtöbben. Ennek alapján azonban mégis egyre nehezebb lenne valamiféle súlypontot létrehozni mondjuk a képző- vagy fotóművészet között – az egyik tehetséges fiatal festő a fotóművészeti ösztöndíjasok között szerepel majd, a Derkovits-ösztöndíjasok munkái között pedig talán minden korábbi bemutatónál több fénykép szerepel. Pontosabban olyan mű, amely nem tartozik a festmény, a szobor, a grafika hagyományos kategóriába – gyakran még akkor sem, ha nem fényképezőgép, videokamera vagy számítógép működött közre létrehozásukban, hanem hagyományos anyagok felhasználásával készültek. *Szépfalvy Ágnes* táblaképei például akár szabályos festményeknek is nevezhetők, ha nem tudnánk, hogy valójában a média, a mozgókép inspirálta, a pergő kockák sugallta banális történetek pillanatait ragadja ki, hogy azután maga is afféle story boardokat, képzelt filmvázlatokat készítsen a képsorokból.

Az egyik oldalon ezekhez az új médiumokhoz és a tömegkultúrában a szüntelenül változó képek sokasága által kialakított panelekhez kötődik a fiatal művészek képi világa, amelynek minőségét nem kis részben a feldolgozott képanyaggal és az általa hordozott életminőséggel, világszemlélettel szembeni kritikai alapállás határozza meg. Jó példája ennek a *Lakner Antal* által bemutatott műegyüttes, a „Turtle típusú személyi védelmi páncélsátor" és a „nézőtéri aktív ülések", vagy *Bakos Gábor* „This is a personal press" című, valójában nagyon is személytelen látványegyüttest kínáló munkája. A másik oldalon az értéktelenné vált struktúrák lebontása a dolgok őseredetének, alapértelmének kutatása jelenik meg az ösztöndíjasok munkáiban. A festészetben (*Nemere Réka*) éppen úgy, mint a plasztikában (*Monori Sebestyén*), vagy a talált tárgyakból, természeti anyagokból készült művekben (*Kis László*), természetalakító gesztusokban (*Császár Péter*).

A tárlat talán legrevelatívabb művének alighanem azt a naplót tarthajuk, amelyet *Varga Ferenc* küldött japán útjáról. A szöveg és a fotográfiák az anyag, a kő misztériumáról beszélnek, arról az ellenállhatatlan vonzódásról, amely valójában a művészt művésszé teszi. A fiatalember több ezer kilométert gyalogolt télvíz idején Japánban, zsebében egy kaviccsal, amelyet egy kiotói autóparkolóban talált. Megmosta a követ az óceán vizében, majd visszavitte oda, ahol találta, s visszadobta a többi kavics közé. Az autóparkolóban látszólag semmi nem változott – és bizonyosan minden más lett, mint azelőtt.

kronika@magyarnemzet.hu

Szükségállapot Seattle-ben

GRIMM BALÁZS–MTI

Mintegy 75 sérült szorult kórházi ellátásra a szerdai, a Richter-skála szerint 6,8-es földrengés következtében az északnyugat-amerikai Seattle-ben és a rengésközponthoz még közelebb eső Olimpiában. Négy ember sérülése – amit lehullott épületdarabok okoztak – súlyosnak minősült. Egy 66 éves asszony szívrohamot kapott és meghalt. *Gary Locke*, Washington állam kormányzója szükséghelyzetet hirdetett ki, *George Bush* amerikai elnök Seattle-be küldte a szövetségi katasztrófaelhárítási szolgálat vezetőjét, hogy személyesen segítsen a városnak megbirkózni a teendőkkel.

Néhány óra elteltével újra megnyitották a forgalom előtt a Seattle-Tacoma repülőteret, amelynek irányítótornyát a földrengés okozta megrongálódás miatt rövid időre kiürítették.

Nem növekedett az utóbbi években a világszerte regisztrált földrengések száma – nyilatkozta lapunknak az ELTE geofizikai tanszékének munkatársa, *Győri Erzsébet*. Mint mondta, a közelmúlt nagy földrengései azért kaptak széles nyilvánosságot, mert lakott területeket érintettek. A Richter-skála szerinti hetes erősségű földrengések száma hosszú idő óta átlagosan tíz fölött van évente, ám az esetek zömében nem érintik a sűrűn lakott helyeket. Tendenciózus változások a század eleje óta elterjedt műszeres regisztráció adatai szerint nincsenek – tette hozzá.

A táncoló betűk titka

TUDOMÁNY

HANCZÁR

Demján Sándor és *Bognár József* közös találmánya a rolling board, azaz egy görgő hirdetőtábla mozgó betűkkel, komoly fejtörést okozott a fizikusoknak. Eddig azonban még nem tudták megfejteni az üvegdobozban látszólag rendszertelenül mozgó, majd váratlanul értelmes szöveggé összeálló betűk titkát. Bognár József mindössze annyit jegyzett meg: a színes korongok, betűk táncának két fő és több kisebb titka van. Ezzel persze ugyanúgy semmi támpontot nem adott a kíváncsiskodóknak, mint a szakembereknek.

A külső szemlélő számára már az is izgalmas kérdés, hogy mitől nem esnek le a korongok, azt pedig már végképp nem lehet követni, hogyan forognak és váltanak pozíciót. Természetesen a betűk is cserélhetők, így akár óránként is változtatható a reklám szövege. A két feltaláló már bejelentette a szabadalmat, most készülnek a sorozatgyártásra. A trükkös szerkezet csak akkor lép működésbe, ha a közelében emberek állnak, egyébként leáll.

Bognár József elmondta, hogy a valamivel egyszerűbb előző változat már az összes fejlődő országban védelem alatt áll.

Kipusztulhatnak a cápák

Évente körülbelül négy és fél millió cápát ölnek meg a világ tengereiben. Ami az evolúció négyszázmillió éve alatt nem történt meg, azt most néhány év alatt elintézheti az ember: az állatvilág egyik legősibb fajaként számon tartott lényeket a kipusztulás veszélye fenyegeti – közölték természetvédők azon a nemzetközi élelmiszer-ipari konferencián, amelyet Rómában rendeztek.

VÁSÁRHELYI N. MÁRIA

Egyes szigetek nemzeti parkjainak egyik vonzerejeként tartják számon a pörölycápákat. A már csak kevés helyen megtalálható, világörökségnek számító állatok, ha nem érkezik gyors segítség, rövid időn belül eltűnnek a tengerből. A cápahús- és -uszony-kereskedelem oly mértékben fellendült a tengeri nemzeti parkok területén, hogy lassan több az emberi ragadozó, mint a gyilkos fenevadként elkönyvelt cápa. Az orvvadászok a világ minden tájára szállítanak a rendkívül drága és ínyencségnek számító állat húsából.

Eliecer Cruz, a galápagosi nemzeti park igazgatója elmondta, hogy az utóbbi években az illegális vadászat drámai emelkedése figyelhető meg. Mivel rendkívül jól jövedelmező üzletről van szó, a maffia is rátette a kezét. Megállítása szinte lehetetlen a térségben virágzó korrupció miatt. Ahogy a világ elefántállományát gátlástalanul megtizedelték az agyarukért, úgy gyilkolják most a cápákat az uszonyaikért. A világ cápaállományából minden tizedik valamelyik levesestálban végzi. A tőkehús kilóját 160 dollárért árulják. Egy cápauszonyleves elérheti akár a 150 dollárt is. További nehézséget jelent, hogy nincs kellő tudományos megerősítése annak, hogy a cápák kipusztítása milyen hatalmas károkat jelent a világ számára.

A faj kihalásának kérdése nem lokális probléma, és nem lehet helyi intézkedésekkel megoldani. Nemzetközi bizottságok felállítására és átfogó védelmi tervezet kidolgozására van szükség – szögezték le a résztvevők.

Mint arról szintén szó esett: a cápák védelmét tovább nehezíti, hogy néhány országban az állatból készült leves fogyasztása még mindig presztízskérdésnek számít. Arról nem is beszélve, hogy a mai napig nem sikerült megtörni azt a téves nézetet, hogy csak a halott cápa a jó cápa.

A kongresszuson felszólalók elsősorban a köztudat megváltoztatásában és az átfogó segélyprogram beindításában látják a megoldást.

Elnémult az űrszonda

Nem közvetít többé a NEAR-Shoemaker az Erosról

MTI

Befejezte az adatok továbbítását a földi irányítóközpontba szerdán a NEAR-Shoemaker amerikai űrszonda, amely február 12-én szállt le a bolygónktól jelenleg 316 millió kilométerre lévő Eros nevű aszteroidára – jelentette be az amerikai űrkutatási hivatal, a NASA.

A szondát azt követően, hogy a szakértők számára is meglepően sima leszállást hajtott végre a kisbolygó felszínén, február 14-én utasították: még legalább tíz napig küldjön adatokat az égitestről, majd a hét végén újabb négy nappal meghosszabbították küldetését. A NEAR energiaellátását biztosító napelemtáblák azonban már a felszínen nem kapnak elegendő napfényt, így a szonda jelei egyre gyengébbekké váltak, és mostanra már nem foghatók.

A NEAR leszállása közben több mint hatvan fényképet küldött a Földre, a legutolsót 120 méteres magasságból. A talajfogást követően képalkotó rendszere ugyan már nem működött tovább, de röntgen- és gamma-spektrométereivel tovább vizsgálta a kisbolygó felszínét. Az utolsó tudományos adatcsomagot szerdán küldte „haza". Az előző két hétben gyűjtött mérések lehetővé teszik, hogy a mindössze harminchárom kilométer hosszú Eros anyagi összetételét tíz centiméteres mélységig vizsgálhassák a tudósok a következő hónapok során.

Traktorral a világ körül

MTI

Traktoron indult világ körüli útra a napokban egy negyvenhárom éves francia férfi. *Christian Hurault* háromgyermekes családapa 35 ezer kilométert szándékozik megtenni négy kontinensen és 18 országon át óránként 25 kilométeres átlagsebességgel. Tervei szerint tizenegy hónapig lesz távol hazájától, és 2002 januárjában érkezik vissza Franciaországba. Ezernégyszáz órát tölt majd a volán mögött, és 16 ezer liter üzemanyagot használ el. Minden országban jelképesen felszánt majd egy parcella földet.

Hurault teherautó-sofőr, egy szupermarket-hálózatnál van alkalmazásban. Útja Németországon és Skandinávián át Oroszországba, majd onnan Japánba és Kanadába vezet. Közlekedési eszközét egy finn traktorgyárostól kapta. A járművet főzésre és alvásra alkalmas utánfutóval és rádióadóval szerelték fel.

Szépfalvi Ágnes és Nemes Csaba story boardjai

Állómozi

In the House of Light, 1999
cinemascope és hangsáv

MŰÉRTŐ: *Néhány éve készítitek az általatok story boardnak nevezett narratív képsorozataitokat. Maga a story board a filmkészítésből ismert fogalom, de úgy vélem, munkáitok a képregényekkel is rokonságot tartanak.*

NEMES CSABA: Olyasféle viszonyban vannak vele, mint a videó a filmmel. A felületes szemlélő számára hasonlónak tűnhetnek, de voltaképpen teljesen mások. Másképp mesélnek el egy történetet, mások a formai megoldásaik is, és ha jobban szemügyre vesszük, kiderül, hogy az egyik törvényei nem alkalmazhatók a másikra. A mi képsorozataink nem képregénystripek, hanem a kiállítótérben lineárisan elhelyezett képsorok szövegekkel. Dokumentációjuk formája leporelló, nem pedig füzet.

SZÉPFALVI ÁGNES: A képregénykockákat másképp szokás beosztani. Ha ránézel egy füzetre, egyes kockák kiemelkednek, hangsúlyt kapnak. Gyakran a szövegekben – szövegbuborékokban – is van kiemelés. Nálunk egyforma a képméret. Úgy készítjük a sorozatokat, hogy a vázlatokat kitesszük egy csíkban egymás mellé. Olyan, mint a film, van eleje- és végefőcím.

N. CS.: A kiállítótérben is így kerülnek egymás mellé a képek, végig kell sétálni mellettük.

MŰÉRTŐ: *A feliratok a hangsávot jelentik?*

N. CS.: Az ötlet onnan jött. A főiskola évei alatt rendszeresen jártunk filmklubba, és néha sokkal izgalmasabbnak találtuk a filmművészet eredményeit, mint amit a kiállítótermekben láthattunk. Arról nem is szólva, hogy a nyolcvanas évek elején alig jött be valami hozzánk a kortárs képzőművészetből. Filmeket viszont – igaz, csak elvétve és zárt körben – vetítettek. Engem a képregényekben mindig a változatlanság zavart. Batman minden epizódban ugyanúgy néz ki – olyan, mint egy védjegy, nem lehet másképp megrajzolni. Nincsenek érzelmi változásai sem, csak akciók, amelyekben így vagy úgy viselkedik. A mi rajzaink „remegnek", változnak, épp azért, mert egy képzőművész menet közben keresgéli a történetet és hozzá a formát.

MŰÉRTŐ: *A szövegeket tekintsük írásműveknek, vagy inkább a kép kiszolgálóinak?*

SZ. Á.: Önállóan nem élnének meg, de van valami sajátos ízük. Akadnak filmesek, akik jó párbeszédeket írnak, mégsem olvashatók a szövegeik külön, a képek nélkül. Például Rohmer párbeszédei – amelyeket én nagyon szeretek – olvasva nem olyan jók.

MŰÉRTŐ: *Nálatok néha egészen poétikusak a képaláírások, helyesebben a képbe írt szövegek.*

SZ. Á.: Általában nem azt írom oda, amit látunk. Inkább hozzáadok valamit, kiterjesztem az értelmezési lehetőségeket. Amikor a képen futballisták bekötött szemmel, kivégzésre várva állnak egy sorban, azt írom: Az ég világoskék volt.

MŰÉRTŐ: *Miért emelitek be időnként a szappanoperák látványvilágát és olykor szentimentális eszköztárát?*

SZ. Á.: Azért, mert a bájosságig egyszerűek.

N. CS.: Nem gúnyolódunk a szappanoperákon sem a közönségükön. Az egyszerűbb befogadó felé is nyitottak szeretnénk lenni. De azért a történeteink bonyolultabbak és talányosabbak. Meg szokták kérdezni tőlünk, hogy készítenénk-e filmeket a munkáinkból. Noha korábban foglalkoztam kísérleti filmmel, mégis az a válaszom, hogy nem. Könyvet, pontosabban leporellót szívesebben adnánk ki belőle. Ha volna hozzá könyvkiadó partnerünk.

MŰÉRTŐ: *Hány story boardot rajzoltok még, és mikor érzitek majd, hogy ebből elég?*

N. CS.: Amikor kifullad az ötlet, amikor már nem frissek és izgalmasak az újabb epizódok. Újabban installációt is tervezünk hozzá, illetve szeretnénk az egészet fotókkal megcsinálni.

MŰÉRTŐ: *Ez különös, hiszen a grafikai megvalósítás nagyon fontos a műveitekben.*

SZ. Á.: Fotókkal valóban más volna az egész. Mégis kipróbálnánk. Előre szeretnénk lépni, és hátha éppen erre visz az út. Idén kiállítunk Szlovákiában Somorján, aztán Párizsban – a nemrég Budapesten a Gallery By Nighton bemutatkozott Glassbox (Műértő, 2001. március) vendégeként –, Gentben a SMAK Casinóban, majd Lille-ben, és az utóbbi három helyszínre új művet készítünk. Az egyik már fotó alapú lesz.

NAGY GERGELY

privátbankár.hu
– A pénz személyesen!

Mihálka Antikvitás
Folyamatos online aukció:
www.antiques2000.hu.

Nyolcszarvú Pumakarmoktól a filozopter foxterrierig

A kilencedik művészet

Ha elfogadjuk Scott McClaud meghatározását, melynek értelmében „a képregény olyan tudatosan szekvenciákba egymás mellé helyezett vizuális anyag, melynek célja az információátadás és/vagy esztétikai reakció kiváltása az olvasóból", akkor mindenképpen egy időszámításunk előtt 1300-ban, az egyiptomi Mennában található sír falára festett képi narrációt kell az első ismert képregénynek tekintenünk. Ebbe a kategóriába sorolható a Traianus oszlopán látható „elbeszélő" szekvencia, a görög falfestmények egy része, a középkori biblia pauperumok, a 70 méter hosszú bayeux-i kárpit, mely kronológiai sorrendben mutatja be Anglia a normannok által 1066-ban történt elfoglalásának eseményeit, vagy a Vatikán könyvtárában őrzött, úgynevezett Józsué-tekercs, a bizánci művészet jelentős alkotása, melyet a szereplők fejmagasságába beírt párbeszédes illusztrációk jellemeznek. Hogy mennyire elterjedt, egyetemes, egymástól teljesen elszigetelt kultúrákban is honos kifejezésmódról van szó, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy Cortez 1519-ben, Mexikóban fedezte fel azt a széthajtható, 12 méter hosszú „kódexet", mely Nyolcszarvú Pumakarmok törzsfőnöknek a XI. század közepén véghezvitt fegyvertényeit mutatja be. A japán festett tekercsképek, Hokusai művei, a könyvnyomtatás elterjedésével mind népszerűbbé váló képes vértanútörténetek, William Hogarth A szajha útja (1732) című metszetsorozata, illetve folytatása, Az aranyifjú útja (1735) – megannyi kronológiai rendbe szedett képi narratív szekvencia!

A modern képregény feltalálása azonban egyértelműen a svájci Rodolphe Töppfer nevéhez fűződik, aki 1830–1845 között először közölt keretes mezőkre bontott, a kép- és a szövegelemek kölcsönös függőségére épülő szatirikus történeteket. Goethe azonnal felismerte az új kifejezésmód horderejét: „Ha Töppfer a jövőben kicsit tömörebben fogalmazna és kevésbé frivol témákat választana, minden képzeletet meghaladó dolgokat alkothatna." Töppfer kezdetben Franciaországban talált a legtöbb követőre. Közéjük tartozott Gustave Doré festő és illusztrátor is, aki 1851-ben jelentette meg Egy kéjutazás kellemetlenségei, 1854-ben Szent Oroszország története, 1859-ben pedig Gall bolondságok című, kizárólag képi narrációt tartalmazó munkáit. Christophe – aki mellesleg a Sorbonne botanikai laboratóriumának igazgatóhelyetteseként ment nyugdíjba – már 1890-ben, tehát öt évvel a Lumière fivérek mozgófilmje előtt alkalmazott rajzaiban olyan, a kilencedik művészet sajátságos formaismérvének tartott kifejezési eszközöket, mint a madártávlat, az előtér, a bőszekond, az óriástotál, a travelling, a körkép, a szubjektív kamera, a váltakozó montázs, az ellenfény...

Franciaországban a XX. század elején a humoros gyermekújságoknak köszönhetően virágzik fel újra a képregény. Európa többi részén is a képes újságok népszerűsítik a műfajt. Az Egyesült Államokban a század elején olyan népszerűek voltak a „comics"-ok, hogy Pulitzer és Hearst, a két legendás sajtómágnás elkeseredett harcot folytatott a legtehetségesebb és a legtöbb olvasót vonzó képregényszerzők szerződtetéséért. 1905-ben jelent meg Winsor McCay remekműve, a Kis Nemo az álmok országában, mely Hal Foster Valiant hercegével (1937) és Burne Hogarth Tarzanjával (1937) a kilencedik művészet abszolút csúcsának számít. Az 1910-es évek Amerikájában a családi tematikájú „family strip"-ek a legolvasottabbak, a húszas években a kalandregények és a tudományos-fantasztikus rajzolt történetek veszik át a vezető szerepet. Az óvilágban sokáig kizárólag gyermekolvasmánynak számított a figuratív narráció, habár George Harriman Krazy Katjét Európában az értelmiségi körök az első dadaista képregényként ünnepelték. 1930-ban az Egyesült Államokban a lapok hasábjain folytatásokban közölt sztorik mellett megjelenik a teljes történeteket tartalmazó képregényfüzet, a piacot forradalmasító comic book. Az amerikai imperializmus tipikus képregény-megnyilatkozásai, a szuperhősök is ebben a „csomagolásban" indulnak hódító útjukra. A II. világháborút megelőző időszakban Európában is hallatlan népszerűségnek örvendenek az újvilágból importált comicsok, melyek túlereje jelentősen megrendítette a helyi képregénytermelést, ezért annak egy része az amerikai modell imitálásával próbált az új körülményekhez alkalmazkodni. Franciaországban, Belgiumban, Olaszországban a háború idején, illetve a német megszállás alatt természetesen eltűntek a rajzolt jenki hősök, s ez az embargó később, a békeidőszak beköszöntekor hozzásegített e nemzeti képregényiskolák föllendüléséhez. A negyvenes évek végén, az óceánon innen az ifjúságnak szánt lapokban a fekete-fehér, teljes történetek divatja járja, miközben az amerikai képregények egyre változatosabbak lesznek: az ötvenes évek elején jelennek meg az első rémképregények (horror comics) meg a mániákus részletességgel és dokumentáris pontossággal megrajzolt háborús krónikák. 1952-ben lát napvilágot a maró humorú Mad Magazine, mely végérvényesen rányomja felforgató bélyegét a kilencedik művészetre. Néhány év múlva pedig porondra lép a humoros stripek megújulásának jelképe: Snoopy, a filozopter foxterrier. Jack Kirby és Stan Lee nevéhez fűződik az új szuperhősöket piacra dobó Marvel kiadóház fénykorának kezdete (1961). Európában a kis Belgium képregény-nagyhatalommá növi ki magát a háború után, a Spirou újság köré tömörülő, úgynevezett charleroi-i iskola (Jijé, Franquin, Charlier, Morris, Goscinny, Peyo, Roba), valamint a Tintin című lapban publikáló brüsszeli „világos vonal" iskola (Hergé, Jacobs, Martin, Laudy, Uderzo, Greg Hermann) tagjaival.

A hatvanas évek közepén kezdődik el a műfaj felnőtté válása, mely az amerikai cenzúraszerepet betöltő „Comics code" elleni lázadással indul, és a 68-as események során, az underground képregénnyel éri el tetőpontját. Franciaországban az 1959-ben meginduló, rövid időn belül nagy népszerűségre szert tevő Pilote hetilap lesz az új státusért síkra szálló képregényszerzők szócsöve. A szavannák visszhangja, Az üvöltő fém, Jeges fluidum néven induló kiadványok jelképezték a francia 68-as lázadó szellemet, de ez a nagykorúvá válás egész Európában nyomon követhető. Hogy itt Franciaország lett a hetvenes évek elején a képregényalkotás központja, ahhoz nagyban hozzájárult a szaksajtó és a kiadóházak dinamizmusa, no meg a luxus kiállítású kemény fedelű albumok térhódítása. Míg a nyolcvanas évek elején az Egyesült Államokban ismét a szuperhősök megújulása került napirendre, addig az európai szerzők az új realizmus, a tudományos-fantasztikum, az erotika és a történelem felé fordultak. Az elmúlt évtizedre a japánból importált, gyakran több ezer oldalas képi eposzok, a mangák és a videojátékok nyomták rá bélyegüket, gyökeresen megváltoztatva a nyugati figuratív narráció vizuális kódjait.

KOPECZKY CSABA

Bünte

Amikor utoljára jól füzetekben megje (a comic books v lönböztetendő a pokban megjelen től), akkor valób ki. A kilencvene nyező együttes nyező helyzetét. nyolcvanas évek k nagy sikerek (Maus Dark Knight Return kai fogadtatásának perhősök műfaja úja az olyan japán mang solt rajzolók színre Jim Lee vagy Todd a „jó rezgéseket" me szok (viszonteladók csatlakozott, akik a képecskéinek kere kozó spekulatív után ismét ráleltek kedelmi területre, lehetett vásárolni é eladni.

A helyzet nehezen só számára, ha ne működik az ame eladás rendszere, a rect market (DM), a hetvenes évek kö veztek meg, hogy a való árusításra alka kony és túl olcsó – mentsék a megszű gényre szakosodott lyekben a gyűjtők a ritka kiadványok u kereskedelmi ajánla adók 65–70 százal nyel kínálták fel ne kat, azzal a feltétell vételekor azonnal tartják a remittendá lalás így teljes egész hárult, amelyek ka napokkal megjelené ték meg az új címek tek a kiadók – a ny számot a rendelések s a remittenda ham lett egyenlő. Kitűnő rendszer mindaddig fel nem borították gyelmüket tulajdon társaság megalapít keltette fel, amely Marvel cégből kivá (köztük az említett hozott létre.

Képregényeik oly tak, hogy a DM-bo számok árát is elke ekkor a spekuláns gukat a piacra, és l tak fel mindent, a nak ígérkezett. A terjedt a szenvedé akik az új sorozato sével, százasával Mindennek köve násszerűen megn dányszámok (háro hétmillió eladott f harmadik óriáskia ting-telitalálatával man halálából nyol el, kétszer annyi, évek legendás sik Marvelből. C. C. akkor négymillió meg, míg a Su nyolcmillió füzeté százezresre becs el. Arra vártak, készlet elfogyjon vő példányok megnőjön.

Aztán 1995-b elkerülhetetlen. tek, hogy egy tetnek be, am sok van ahho podjék, úgyh fordultak ett hagyva a hór delt képregé

SZÉPFALVI ÁGNES

FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK STÚDIÓJA EGYESÜLET

SZÉPFALVI ÁGNES KIÁLLÍTÁSA

STÚDIÓ GALÉRIA

1995. MÁJUS 9-TŐL MÁJUS 27-IG
MEGNYITÓ: MÁJUS 9-ÉN 18 ÓRAKOR

NYITVA: HÉTFŐ–SZOMBAT: 14–18 ÓRA

A KIÁLLÍTÁS VERESS ZSOLT TÁMOGATÁSÁVAL JÖTT LÉTRE

STÚDIÓ GALÉRIA 1053 BUDAPEST, KÉPÍRÓ UTCA 6. TEL.: 267–2033 FAX: 342–5380

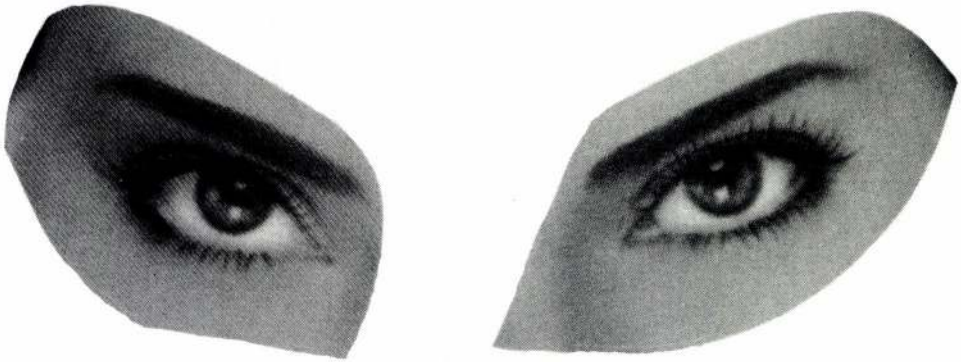

„A NŐK MEGGYŐZŐDÉSSEL, SZÍVVEL-LÉLEKKEL TUDTÁK A GICCSEKET ÍRNI, A FÉRFIAK PEDIG TÖBBNYIRE VAGY PIRULVA, VAGY CINIZMUSSAL."

HEVESY IVÁN

SZÉPFALVI ÁGNES

meghívó

Szépfalvi Ágnes kép
Mátrai Péter hang
Szoboszlai János szöveg

kiállítására

1996 január 5-21
megnyitó január 5-én,
18.00 órakor

nyitva 14.00-18.00-ig
kedd szünnap
1146 Budapest
Ajtósi Dürer sor 5.

LIGET
GALÉRIA
BUDAPEST
AJTÓSI DÜRER SOR 5
1146-HUNGARY

Markoja Csilla

Bp. Hevesi György 46.
1156

Mindenki adós, bűnös, vétkes!
Ein jeder ist schuldig, schuldig, schuldig!

SZÉPFALVI ÁGNES

túra 2001. december 12., szerda Magyar Nemzet

A rózsa titokzatos illata

Egy kortárs gyűjtemény képei a Godot Galériában

P. Szabó Ernő

Több olyan kiállítást rendeztek az utóbbi években, amelynek címében helyet kapott a rózsa szó, a bemutatott művek fő motívuma. Az Első Magyar Látványtár diszeli múzeumában Mindenkinek kenyér és rózsa címmel láthattunk tárlatot, most pedig a budapesti Godot Galériában nyílt kiállítás A rózsa illata címmel *Somlói Zsolt* és *Spengler Katalin* gyűjteményéből. Az Árpád-házi *Szent Erzsébetre* utaló metaforánál keresve sem találhattak volna jobbat a kiállítás rendezői-szervezői, hogy érzékeltessék annak a folyamatnak a természetrajzát, amely a műalkotások létrejöttétől a közönség elé kerüléséig, majd gyűjteményekbe való illeszkedéséig vezet.

A műgyűjtés, a magángyűjtemények létrehozásának, gyarapításának negyven éven át lelassított, háttérbe szorított folyamata a kilencvenes években újra fölerősödött. Több kiváló kollekció példázza azt is, hogy a művészek új nemzedékével gyűjtők új generációja is színre lépett.

Közibük tartozik a Somlói–Spengler gyűjtő házaspár is, akiknek kollekciójában kvalitásos művek képviselik az utóbbi három évtized magyar művészetét, az Iparterv generációjától a legújabb, médiacentrikus, posztkonceptuális törekvésekig. *Kelemen Károly, Koncz András* munkája a nyolcvanas évek új festészetének dokumentuma, a korosztályukhoz tartozó, néhány hónappal ezelőtt elhunyt *Mulasics Lászlót* a festészet ősi eszközét, az enkausztikát és fotográfiát ötvöző 1996-os munkája, a Zulu hercegnő képviseli, a „mezőgazdasági tömegművészként" ismertté vált *Bukta Imrét* a finom áttűnésekkel komponált Lány körtével. Az ő művészete éppen olyan fontos tájékozódási pont a kiállítás fiatalabb résztvevői – *Hajdú Kinga, Szépfalvi Ágnes, Nemes Csaba, Cseke Szilárd* – számára, mint *Böröcz András* ceruzaszobrai, a néhány centiméter magas törékeny figurák, amelyek köré mikrokozmoszként szerveződik a világ. Kisebb trouvaille-nak is nevezhető, hogy a kiállításon már szerepelhetett az a vászon, amelyet a gyűjtők alig néhány nappal korábban vásároltak egy kortárs aukción, *Wachter Dénes* Frog, cat, dog című festménye. Mintha csak jelezni kívánnák, hogy a mostani kortársak esetében éppen olyan természetes a gyűjtői érdeklődés, mint a régi műveknél, a gyűjtők a legfrissebb művek mellett *gróf Batthyány Gyula*, az art deco egykori fenegyereke, a napjainkban egyre keresettebb művész egyik vásznát, a XVII. századi nászéjszakát is kiállították.

Szépfalvi Ágnes: Horror vacui, 2001, olaj, vászon

J- és GÁZIPARI

ázipari Részvénytársaság
1 tulajdonában lévő alábbi
anait:

ár utca 3. sz., épület, udvar
815/2, terület: 12.070 nm,
s
ár utca 3. sz., épület, udvar
1815/1, terület: 1.804 nm,

részletes információ kérhető
4-0276 telefonszámokon,
bbi címen:

langazdálkodás
udapest,
rmadika u. 18.)

u/ingatlan

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium pályázatot hirdetett az Apponyi Sándor Mezőgazdasági Szakképző Intézet

GAZDASÁGVEZETŐI

munkakörének betöltésére.

A pályázat beadási határidejét **2002. február 20**-ig meghosszabbítjuk.

Budapest Hegyvidék X
az alábbi ingatlant kín

	Helyi szá
XII., Normafa u. 39.	94 9447

Az ingatlan kikiáltási ára 30 (
került meg

A licit feltételeir
a Budapest Hegyvidék X
Vagyongazdálkodási Irodáján (Bp. X
Ügyintézők: Vavra Vil
Telefon: 355-57

Az ingatlanról készült információs c
2001. december 10-én 10.00 ór
átvehető az Üg
(Bp. XII., Böszö

Az információs csomagnak a licitálr
a liciten való ré

Figyelem! Év végi akció!

2001. decemberben kedvező áron bonyolítjuk év végi rendezvényeit, állófogadásait, bankettjeit. Rendezvényei teljeskörű ellátását biztosítjuk. Árajánlatunk tartalmazza a hideg- melegkonyhai készítmények, a sütemény, gyümölcs, az üdítő és a kávé árát, kultúrált felszolgálással.
Rendeljen Tőlünk, a bort mi hozzuk!
Árajánlatunk egy főre: 50 fő alatt 2. 800,-+Áfa,
50-100 fő között 2. 600,-+Áfa,
100 fő fölött 2. 400,-+ Áfa.
Gyorsan, finomat, és jót a gasztronómiából- a Gastro Futártól!
Rendeljen hidegtálainkból!
Telefon: 221-55-11
Telefon/fax: 221-51-78
Mobil: 06-20-927-5432, 06-20-923-2600

HIDEG-MELEG KONYHA GASTRO FUTÁR

ünnepeket
en gazdag
évet kíván
t Pádié

Környezetbarát termék - Örökzöld minőség

KÖRNYEZETBARÁT TERMÉK

KEZÜNKBEN A MEGOLDÁS!

Környezetbarát termékekkel segítjük a földi élet feltételeinek megőrzését.

BAV

Kiválas
karácsony
Válogass

Karácsonyi Vásár

Mérsékelt árakon
réz és porcelán
20% enge
NILE háztartás
és **egyes**
Hitelvásárlá
Törzsvásá
Vasárnapi
további eng
Budapest XIV.

SZÉPFALVI ÁGNES

MAGYAR NEMZET 1997. XI. 13

SZÉPFALVI ÁGNES Barátnők című kiállítása az Illárium Művészeti Galériában (Budapest VIII., Köztársaság tér 15.) látható.

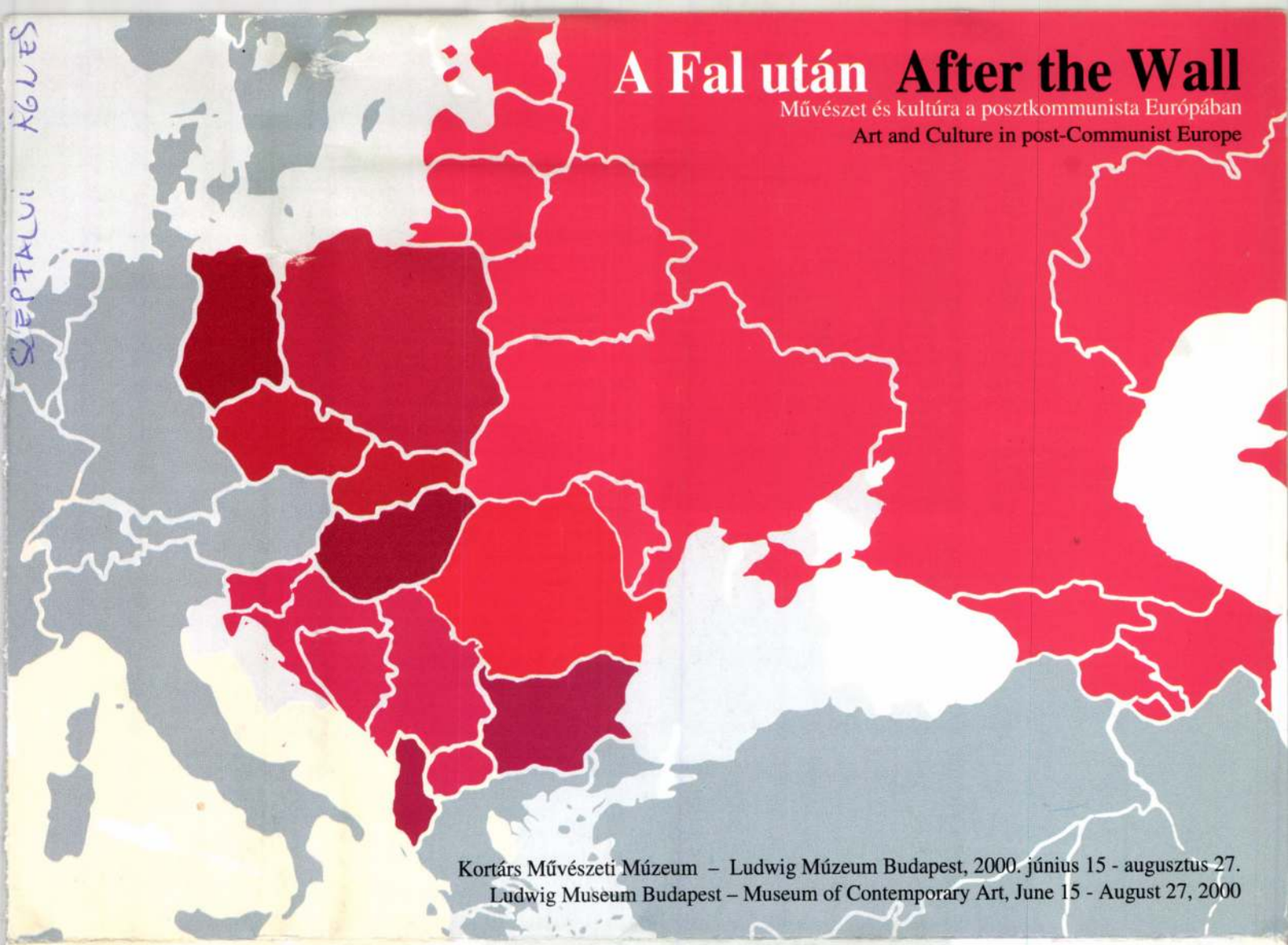

A Fal után After the Wall

Művészet és kultúra a posztkommunista Európában
Art and Culture in post-Communist Europe

Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest, 2000. június 15 - augusztus 27.
Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art, June 15 - August 27, 2000

ALBÁNIA ***ALBANIA*** • Haxhilliari, Besnik & Flutura • Hila, Edi • Sala, Anri • **FEHÉR OROSZORSZÁG** ***BELARUS*** • Klinow, Artur • Kozhemyakin, Sergey • Levchenya, Vitaly • Moskaleva, Galina • Savchenko, Igor • **BOSZNIA-HERCEGOVINA** ***BOSNIA and HERCEGOVINA*** • Dakić, Danica • Hadžifejzović, Jusuf • Šeric, Nebojša Šoba • **BULGÁRIA** ***BULGARIA*** • Boyadijev, Luchezar • Dejanov, Plamen / Heger, Swetlana • Kristev, Rassim • Serapionov, Kalin • Solakov, Nedko • **CSEH KÖZTÁRSASÁG** ***CZECH REPUBLIC*** • Bromová, Veronika • Cernický, Jirí • Cerný, David • Kintera, Krištof • Vincourová, Kateřina • **ÉSZTORSZÁG** ***ESTONIA*** • Josing, Inessa • Kaljo, Kai • Siib, Liina • Toomik, Jaan • **GRÚZIA** ***GEORGIA*** • Kapanadze, Keti • Lomaschwili, Nikolos • Ramischwili, Koka • **HORVÁTORSZÁG** ***CROATIA*** • Beban, Breda/Horvatić, Hrvoje • Iveković, Sanja • Martinis, Dalibor • Stilinović, Mladen • Tolj, Slaven • Weekend Art • Cekic, Jovan • **JUGOSZLÁVIA** ***FR YUGOSLAVIA*** • Markovic, Milovan • Naskovski, Zoran • Szombathy, Bálint / Mumin, Milan • Todosijević, Dragoljub Raša • Tomić, Milica • **LENGYELORSZÁG** ***POLAND*** • Janin, Zuzanna • Jaros, Piotr • Kizny, Tomasz • Kulik, Zofia • Lejman, Dominik • Libera, Zbigniew • Rumas, Robert • Zmijewski, Artur • **LETTORSZÁG** ***LATVIA*** • Alksnins, Arvids / Kimelis, Peteris/ Licis, Dzintars / Ratniks, Martins • Gabrans, Gints / Pormale, Ines • LN Women League Project • Zabilevska, Anita • **LITVÁNIA** ***LITHUANIA*** • Academic Training Group • Bubelyte, Violeta • Kumetaitis, Giedrius / Ratavicus, Mindaugas • Narkevičius, Deimantas • Rakauskaitë, Ëgle • Novickas, Audrius • **MACEDÓNIA** ***MACEDONIA*** • Dimitrova, Iskra • Toševski, Igor • Vangeli, Zaneta • **MAGYARORSZÁG** ***HUNGARY*** • Benczúr, Emese • Csörgő, Attila • El-Hassan, Róza • Erhardt, Miklós / Hislop, Dominic • Lakner, Antal • Nagy, Kriszta • Szépfalvi, Ágnes • **MOLDÁVIA** ***MOLDOVA*** • Dragneva, Lilia / Macari, Lucia • Verlan, Mark / Braila, Pavel • Verlan, Mark • **NÉMETORSZÁG** ***GERMANY*** • Förster, Gunda • Nicolai, Olaf • Puder, Ulf • Rauch, Neo • Schulz, Tilo • Thiel, Frank • **OROSZORSZÁG** ***RUSSIA*** • AES • Antoshina, Tatyana • Gorlova, Lyudmila • Guryanov, Georgy • Kulik, Oleg • Leiderman, Yuri • Lieberman, Tanya • Moukhin, Igor • Salakhova, Aidan • Semionov, Yevgeny • Shuravlev, Anatolij • Skotnikov, Konstantin • Tobreluts, Olga • Yufit, Yevgeny • **ÖRMÉNYORSZÁG** ***ARMENIA*** • Sargsyan, Azat • Simonyan, Harutyun • **ROMÁNIA** ***ROMANIA*** • Gradinaru, Cosmin • Király, Iosif • Man, Calin • Perjovschi, Dan • subREAL • **SZLOVÁKIA** ***SLOVAKIA*** • Németh, Ilona • Ondák, Roman • Rónai, Péter • **SZLOVÉNIA** ***SLOVENIA*** • Grižinić, Marina / Šmid, Aina • IRWIN • Licul, Maja • P.A.R.A.S.I.T.E. Museum • Peljhan, Marko • Purg, Franc • **UKRAJNA** ***UKRAINE*** • Kulchitsky, Miroslav/ Checkorsky, Vadim • Mikhailov, Boris • Savadov, Arsen / Kharchenko, Oleksandr • Tsagalov, Vasyly

LUDWIG KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM BUDAPEST

Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Museum Budapest,
Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art
Budavári Palota „A" épület / Royal Palace Building „A"
1014 Budapest, Szent György tér 2.
Tel: (36 1) 375 91 75, Fax: (36 1) 212 25 34, e-mail: ludwig@c3.hu
nyitva tartás: hétfő kivételével 10–18 óráig • open 10 a.m. to 6 p.m., except Mondays
Megközelíthető: Várbusszal a Moszkva térről, 16-os autóbusszal az Erzsébet térről, gyorslifttel a Dózsa György térről
How to get there? Castle Bus from Moszkva tér, Bus 16 from Erzsébet tér, elevator from Dózsa György tér

Támogatók / Supported by:

PETER UND IRENE LUDWIG STIFTUNG

BUDAPEST PANORAMA

Magyarországi Ludwig Alapítvány

SOROS ALAPÍTVÁNY

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

Layout: Menesi Attila - Előkészítés: Inverz

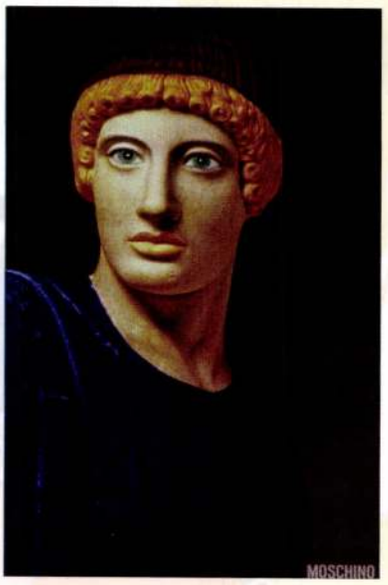

Olga Tobreluts
Antik Modellek sorozat
Series of Antique Models
1998

Robert Rumas
Ajánlások I, II, III
Dedications I, II, III
1992

Boris Michailov
Alkony
At dusk
1993

Galina Moskaleva
Gyerekek, akik pajzsmirigy operáción estek át a "Csend visszhangjai" sorozatból, a csernobili atomkatasztrófa 10. évfordulója alkalmából
Children who have Thyroid Operation 1996 from "Echo of Silence" dedicated to the 10th anniversary of the Chernobyl Catastrophe
1996

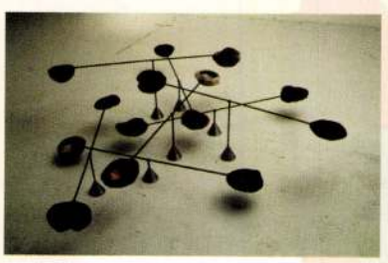

Audrius Novickas
Régi legendák újra kipróbálva
Old Legends Newly Tested
1995

Szépfalvi Ágnes
Angyal
Angel
1998

A Fal után

Művészet és kultúra a posztkommunista Európában

A Fal Után című kiállítást a Berlini Fal lebontásának tizedik évfordulója alkalmából rendezte meg a stockholmi Moderna Museet. Ezen a nyáron a Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest mutatja be. Ősszel a berlini Hamburger Bahnhofban, jövőre Olaszországban lesz látható.

A kiállítás három kurátora – Bojana Pejić, David Elliott és Iris Müller-Westermann – sajátos, nyugat-európai nézőpontból, a "posztkommunista" kategóriába illesztetten tekintette át a régió rendszerváltás utáni művészetét. A projekt célja a volt keleti blokk kortárs művészetének áttekintése, a jelen helyzet feltérképezése: huszonkét közép- és kelet-európai országból több mint 140 művész alkotását láthatjuk. A bemutatott művek az elmúlt 10-15 évben készültek, de számos alkotás kifejezetten erre az alkalomra jött létre.

A kiállítás a képzőművészek újabb nemzedékét fogja össze, azokét, akiknek fiatalságát a hidegháború vége és a berlini fal lebontása után kialakult helyzet határozta meg. Az új szabadsággal és a változás lehetőségeivel élve sok művész szembefordult a totalitárius múlttal, és annak dekonstrukciójával kezdett foglalkozni. A rendszerváltás utáni lelkesedés elmúltával feltűnt egy új generáció, aki már nem vállalt felelősséget a múltért és nem befolyásolta a kommunista ideológia sem.

A kiállítás anyagát négy főbb tematikus egységre osztották fel a kurátorok. A társadalmi művészet kategóriájába sorolható művek kritikailag foglalkoznak a nemzeti identitás, a vallás, a nemzetiségek, a fogyasztói társadalom, a szegénység és az elidegenedettség problémájával. Sok művész azzal a művészeti, ideológiai, nemzeti tradícióval – a múlt újraértékelésével – foglalkozik, amelyben felnőtt; a szubjektivitás megkérdőjelezése a személyes narratívára és önreprezentációra épülő, a művészi szubjektivitás különböző formáit vizsgáló műveket foglalja magába; a nemi "tájak" szekcióba sorolt művek kritikusan térképezik fel a nemek sztereotípiáit.

After the Wall

Art and Culture in post-Communist Europe

This exhibition has been organized by the Moderna Museet in Stockholm to mark the ten-years anniversary of the demolition of the Berlin Wall. The Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art presents the show this summer. The exhibition will travel next to the Hamburger Bahnhof in Berlin in the autumn and to Italy next year.

In designing the exhibition, the curators Bojana Pejić, David Elliott and Iris Müller-Westermann have used the West-European analytical category of "post-Communist countries". Their purpose has been to present a comprehensive overview of the post-1989 artistic developments in the former Communist bloc. The exhibition includes the works of more than 140 artists, from 22 post-Communist countries. The majority of the work included in the exhibition was created during the last ten to fifteen years. In addition, a number of works were specially commissioned for this show.

The exhibition presents a new generation of artists in the region, whose formative age has been shaped by the end of the Cold War and the post-1989 economic and sociopolitical transformations. Socialized in a different political climate and free from any attachment to Communist ideology, this new generation of artists has refused to share responsibility for, or to be associated with, the Communist past. Thus, after the short euphoria that followed the sudden political change in the region, young artists have turned against their totalitarian past, trying to benefit from the newly gained freedom of artistic expression in deconstructing the controversial legacy of the former Communist regime.

The exhibition is divided into four thematic sections. The first section is devoted to "social sculpture", and includes works that deal critically with issues of national identity, minorities, consumerism, poverty, religion and alienation. Works in the second section focus on the "re-evaluation of the past" and investigate the artistic, ideological and national tradition in which the artists were brought up. The third section, devoted to "questioning artistic subjectivity", includes works that explore the validity of personal narratives and self-representation. Finally, the fourth section, "gender landscapes", attempts to identify gender stereotypes in the region.

Más helyszínek

Inessa Josing installációja
MIJU, V. Kossuth L. u. 20.

Waver – Tisztelet az Utolsó Művészeti Videónak
Szombathy Bálint és Milan Mumin performansza
Tütü Tangó Kávéház, VI. Hajós u. 3.
Június 17, szombat 21 órakor

AES
Berlin Reichstag 2006, Iszlám projekt
Berlin Reichstag 2006, Islamic Project
1996

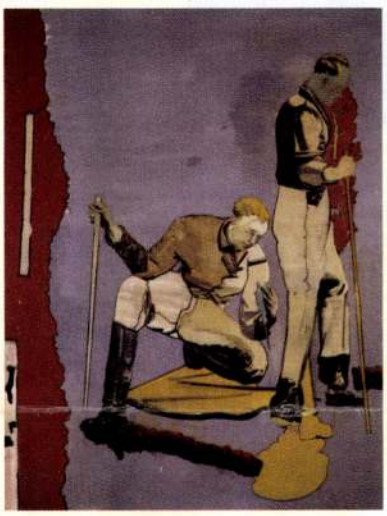

Neo Rauch
Gyűjtők
Sammler
1997

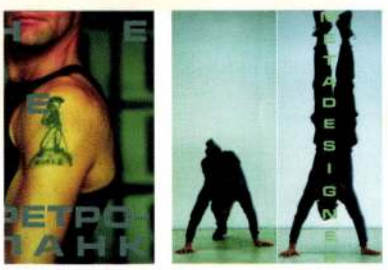

Zaneta Vangeli
Ex-Fyromizmus, vagy az örökkévalóság utáni folyamatos vágy
Ex-Fyromism, or the Constant Desire for Eternity
1998

Katerina Vincourová
A szerelmen túl
Out of Love
1994-95

Other Venues

Installation by Inessa Josing
MIJU, V. Kossuth L. u. 20.

Waver – Homage to the Last video Art
A performance by Bálint Szombathy and Milan Mumin
Tütü Tangó Café, VI. Hajós u. 3.
June 17, Saturday 9 p.m.

OSZTKOLONIÁL
Szimpózium

Szimpózium *A Fal után. Művészet és kultúra a posztkommunista Európában* című kiállítás alkalmából a Magyar Lettre Internationale és Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest szervezésében.

Időpont: 2000. június 16., 9.30-tól – 13 óráig
Helyszín: Kortárs Művészeti Múzeum – Ludwig Múzeum Budapest előadóterme

Program:

9.30 - 11.00 **A Fal után című kiállítás koncepciója és fogadtatása**
Résztvevők: A kiállítás jelenlévő művészei és a kiállítás kurátorai: Bojana Pejić, független kurátor, Berlin, David Elliott a stockholmi Moderna Museet igazgatója, Iris Müller-Westermann, a stockholmi Moderna Museet munkatársa
A beszélgetést vezeti: Wessely Anna, művészetszociológus, Budapest

11.00 - 11.20 kávészünet

11.20 - 13.00 **Posztkoloniális dilemmák a kelet-európai térségben: az "önkolonializáló kultúrák" problémái**
Résztvevők: Alexander Kjosszev (Szófia), a New Bulgarian University kultúrtudományi tanszékének professzora, a katalógus egyik szerzője, Farkas Zsolt, az irodalomelmélet tanára a szegedi és a kolozsvári egyetemen, Hadas Miklós, szociológus, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem tanára, a Replika című társadalomtudományi folyóirat szerkesztője, Szilágyi Ákos, esztéta, az ELTE Bölcsészettudományi Kar Esztétika Tanszékének tanára, a katalógus egyik szerzője
A beszélgetést vezeti: Babarczy Eszter, művészettörténész / filozófus, Budapest

OSTCOLONIAL
Symposium

Symposium on the occasion of the exhibition *After the Wall. Art and Culture in post-Communist Europe*, organized by the Hungarian Lettre Internationale and the Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art

Date: June 16, 2000, 9.30 a.m – 1.00 p.m.
Location: Ludwig Museum Budapest – Museum of Contemporary Art, auditorium

Program:

9.30 a.m. – 11.00 a.m. **The concept and the reception of the exhibition After the Wall**
Participants: Artists who are present at the opening, the curators of After the Wall, Bojana Pejić, independent curator, Berlin, David Elliott, director of Moderna Museet in Stockholm, Iris Müller-Westermann, curator at Moderna Museet in Stockholm
Chair of panel: Anna Wessely, art sociologist, Budapest

11.00 a.m. – 11.20 a.m. coffee-break

11.20 a.m. – 13.00 p.m. **Post-colonial dilemmas of East-European cultures: problems of self-colonizing cultures**
Participants: Alexander Kiossev, cultural theorist, professor at the Institute of Cultural Sciences at the New Bulgarian University Sofia, Zsolt Farkas, literary theorist, professor of literature-theory at the University of Budapest and Cluj, Miklós Hadas, sociologist, professor at the University of Economics in Budapest, Ákos Szilágyi, aesthetician, senior lecturer in aesthetics at the ELTE University Budapest
Chair of panel: Eszter Babarczy, art historian / philosopher, Budapest

The symposium will be in Hungarian / English with simultaneous translation.

A fal után

Ízelítő a közép-kelet-európai filmművészet elmúlt tíz évéből

A filmprogram célja, hogy a Ludwig Múzeumban kiállított képzőművészeti alkotások mellett mozgóképen is látható legyen néhány olyan mű, amely tükrözi az adott ország drámai társadalmi-politikai átalakulásainak folyamatát, vagy megörökíti a változások pillanatát. A filmek rendezői krónikásai a közelmúlt eseményeinek, ők a mozgókép eszközével tárják a nézők elé, hogy mi történik közvetlen környezetükben. A térségben készült filmek többsége ugyanis még azokhoz a nézőkhöz is nehezen jut el, akiknek készültek, akikről szólnak. Pedig soha nem volt még ekkora szükség – a fennmaradásért folyó ádáz küzdelemben – a visszajelzésre, az érdeklődés ébrentartására. Tekintsék a sorozatot figyelemfelkeltésnek, és reményeink szerint egy sokkal átfogóbb és még több országra kiterjedő bemutató előfutárának.

(Surányi Vera, Örökmozgó Filmmúzeum, Budapest)

június 18. vasárnap, 20.30

Falomlás után (Nach dem Fall)

német, 2000, r.f: Frauke Sandig, Eric Black
85 perc, német hang, angol felirat, magyar szinkrontolmácsolás

Poétikus esszéfilm a fal hiányáról, Archív felvételeket láthatunk a falról, amikor még állt, és amikor azt ledöntötték. Berlini polgárok beszélnek a falról, megszólal többök között a történész, a természetgyógyász, a buldózeres.

június 19. hétfő, 20.30, ismétlés: június 27. kedd, 18.30

Kívülálló (Outsider)

szlovén, 1997, r.f: Andrej Kosak, o: Sven Pepeonik
104 perc, szlovén hang, angol felirat, magyar szinkrontolmácsolás

Jugoszlávia, röviddel Tito halála előtt. A tizenhét éves Sead, egy katonatiszt fia, "új fiú" egy ljubljanai gimnáziumban. Osztálytársai számára ő csak a "boszniai", olyasvalaki, akivel szóba sem állnak, akiből állandóan gúnyt űznek a többiek.

június 20. kedd, 20.30

Bolse vita

magyar, 1995, r.f: Fekete Ibolya, o: Szalai András
97 perc, magyar hang, angol felirat

1989, Magyarország. Az Európát kétfelé osztó vasfüggöny átjárhatóvá vált. Magyarország sajátos népvándorlás keresztútjára került: kelet felől a szegénység és kilátástalanság elől menekülők Magyarországon keresztül kíséreltek meg nyugatra jutni, nyugatról pedig kalandvágyó fiatalok jöttek az eddig megközelíthetetlen térségbe.

június 21. szerda, 20.30, ismétlés: június 26. hétfő, 18.30

Jobb gazdagnak és egészségesnek lenni, mint szegénynek és betegnek

cseh, 1992, r.f: Juraj Jakubisko, o: Viktor Ruzicka
110 perc, cseh hang, angol felirat, magyar szinkrontolmácsolás

Az abszurd szatíra két fiatal nő történetét mondja el Csehország posztkommunista időszakában: Egyikük fotóművész, a másik festő. Első találkozásuk után barátság szövődik közöttük, együtt kelnek útra.

június 22. csütörtök, 20.30

Sebek (Rane)

jugoszláv, 1998, r.f: Srdjan Dragojevic, o: Dušan Joksimovic
110 perc, szerb hang, magyar felirat,, angol szinkrontolmácsolás

A rendező, Srdjan Dragojevic a Tito-korszak után született nemzedéknek ajánlja filmjét. A belgrádi történet az első generáció két kamaszáról szól. Pinki és Sváb alól lassan a lakótelep szilárd talaja is kicsúszik a társadalmi zűrzavar, a következetlen politikai események, háborús konfliktusok örvényében.

június 23. péntek, 20.30

Kései telihold (Zakasznyalo palnolunie)

bolgár, 1996, r.f: Eduard Zahariev, o: Emil Hrisztov
120 perc, bolgár hang, magyar felirat, angol szinkrontolmácsolás

Zahariev utolsó filmje saját nemzedékének kitaszítottságáról, történelmi kudarcáról vall. Hőse egy öregember, aki sokáig várt a társadalmi változásokra, s most mégis idegennek érzi magát, és a társadalom perifériájára szorul a beköszöntő új világban. Humanista elveivel teljesen magára marad. Nem számíthat se a fiára, se a hajléktalanok szolidaritására.

június 24. szombat, 20.30

Jobb szépnek és gazdagnak lenni

lengyel-magyar-ukrán-német-francia, 1994, r: Filip Bajon
98 perc, lengyel hang, magyar felirat, angol szinkrontolmácsolás

Mi a helyzet, ha a csőd előtt álló gyár legnagyobb szájú munkásnőjéről kiderül, hogy ő a jogos örökös ? És mi a helyzet, ha (feltételezhető) édesapja egy volt szovjet tábornok, akinek csettintésére deszant-egységek hullanak az égből? S ha mindehhez hozzáveszünk egy történő ügyvédet, aki sötét üzelmeivel rá akar tenyerelni a gyárra…Szegény lány csak egyet tehet: felveszi a harcot…

június 25. vasárnap, 20.30

A telihold napja (Gyeny polnolunyija)

orosz, 1997, r.f: Karen Sahnazarov, o: Gennagyij Karjuk
92 perc, orosz hang, magyar felirat,, angol szinkrontolmácsolás

Az események és emlékképek titokzatos, zaklatott világába visz bennünket az alkotók által felkínált idő- és térutazás. Az összekuszált történetben feltűnik a gyilkos és a rendőr, a népszerű lemezlovas, a frissen meggazdagodott "újoroszok", pincérek és a Szovjet Hotel vendégei, hivatalnokok, vállalkozók és Alekszandr Puskin... A filmben felvonulnak a rendszerváltás utáni zűrzavar áldozatai és nyertesei.

A Kortárs Művészeti Múzeum - Ludwig Múzeum Budapest és a Magyar Filmintézet közös rendezvénye
A vetítések helyszíne: Örökmozgó Filmmúzeum, Budapest, VII. Erzsébet krt. 39. • Telefon: 342-21-67

After the Wall

Cinema in Central and Eastern Europe in the 1990s

The aim of the filmprogram is to complement the artworks included in the exhibition at the Ludwig Museum with some films which offer some insight into the process of the social and political changes that have taken place in these countries in the past decade, or record characteristic moments of this process. The directors of these films are chroniclers of the recent past. Using the medium of moving pictures, they present to the viewers what was happening in their most immediate environment. Most of the films made in this region do not even reach those they are made for and about. This, despite the fact that it is more important than ever to get some feedback and remain attentive to the present situation in the cut-throat fight for survival. So please regard this series as an attempt to raise your interest in the region and as an antecedent of a broader selection of films from even more countries.

(Vera Surányi, Örökmozgó Filmmúzeum, Budapest)

Sunday, June 18, 8.30 pm.

After the Wall Fell (Nach dem Fall)

German, 2000, Director, screenplay - Frauke Sandig, Eric Black
85 minutes, in German with English subtitles, simultaneous translation into Hungarian

A poetical film essay about the missing wall with shots of the wall when it was still there and then of its demolition. People living in Berlin, including a historian, an alternative medicine specialist and a bulldozer driver speak about the wall.

Monday, June 18, 8.30 pm., Tuesday, June 27, 6.30 pm.

Outsider

Slovenian, 1997, Director, screenplay - Andrej Kosak; camera: Sven Pepeonik
104 minutes, in Slovenian with English subtitles, simultaneous translation into Hungarian

Yugoslavia, shortly before the death of Tito. Sead, the seventeen-year-old son of an army officer is the 'new boy' at a grammar school in Ljubljana. For his classmates, he is only 'a kid from Bosnia,' someone they do not speak to, someone they make fun of.

Tuesday, June 20, 8.30 pm.

Bolse vita

Hungarian, 1995, Director, screenplay - Ibolya Fekete; camera: András Szalai
97 minutes, in Hungarian with English subtitles

Hungary, 1989. The Iron Curtain bisecting Europe has fallen. Hungary has become a country at the crossroads for a peculiar type of migration: in one direction, from east to west, people escaping from poverty and hopelessness try to get to the West via Hungary, while in the other, young people form the West are moving eastward, into a realm so far out of reach from them.

Wednesday, June 21, 8.30 pm., Monday, June 26, 6.30 pm.

It is better to be rich and healthy than poor and ill

Czech, 1992, Director, screenplay - Juraj Jakubisko; camera: Victor Ruzicka
110 minutes, in Czech with English subtitles, simultaneous translation into Hungarian

An absurd and satirical story of two young women in the Czech Republic after the fall of Communism. One is a photographer, while the other is painter. They make friends immediately at the first meeting and start to travel together.

Thursday, June 22, 8.30 pm.

Rane (Wounds)

Yugoslav, 1998, Director, screenplay - Srdjan Dragojevic; camera: Dusan Joksimovic
110 minutes, in Serb with Hungarian subtitles, simultaneous translation into Hungarian

The director, Srdjan Dragojevic recommends his film to the generation born after the Tito era. The story takes place in Belgrade and is about two teenagers. Pinki and Schwab lose even the last bit of solid ground - of the housing estate - from under their feet in the turmoil of political events and armed conflicts.

Friday, June 23, 8.30 pm.

Late Full Moon (Zakasnialo palnolunie)

Bulgarian, 1996, Director, screenplay - Eduard Zakhariev; camera: Emil Khristov
120 minutes, in Bulgarian with Hungarian subtitles, simultaneous translation into English

The theme of Zakhariev's last film is an account of the historic fiasco of his generation and how it became outcast. Its hero, an old man once entertained high hopes of changes in the society, but now that they have come to pass he feels alien in society and is marginalized in the new world. His humanistic principles and morals make him isolated. He cannot count on his son, nor does he find support among the homeless.

Saturday, June 24, 8.30 pm.

It is better to be beautiful and rich

Polish, Hungarian, Ukrainian, German, French, 1994, Director: Filip Bajon
98 minutes, in Polish with Hungarian subtitles, simultaneous translation into English

What happens when, totally unexpectedly, it turns out that the most loud-mouthed employee in a factory is the legal heir of the company. And what happens if it turns out that her (probable) father is a former Soviet general, who only has to snap with his fingers and parachute units rain from the sky. To all this, add a highly ambitious young lawyer who uses all sorts of sinister devices to take over the factory … So what could this poor girl do? All that remains for her to take up the fight…

Sunday, June 23, 8.30 pm.

The Day of Full Moon (Dieni polnoluniya)

Russian, 1997, Director, screenplay - Karen Shakhnazarov; camera: Gennadii Kariuk
92 minutes, in Russian with Hungarian subtitles, simultaneous translation into English

A journey through time and space takes us to a mysterious and chaotic world of strange events and memories. All sorts of different characters appear, seemingly randomly: a murderer, a policeman, a popular DJ, some nouveau riche,' waiters, visitors of the Soviet Hotel, bureaucrats, entrepreneurs and Alexander Pushkin…the winners and losers of the chaos which set in after the collapse of Communism.

The series is presented jointly by the Ludwig Museum - Museum of Contemporary Art, and the Hungarian Film Institute, The film are screened at the Örökmözgó Filmmúzeum Budapest, VII. Erzsébet körút 39. • Phone: (361) - 342 21-67

SZEPSI

MOLDAU

MOLDAVA NAD BODVOU.

Az ötvösöknek a lakatosokkal és asztalosokkal közösen alakított céhe fennállásáról a közös céh-pecsét tanuskodik.[1] A céh Mihalik József véleménye szerint[2] a XVII. század második felében alakult meg. A XVII. század első feléből is van már adat ötvösről.[3]

Von einer Zunft, in der die Goldschmiede mit den Schlossern und den Tischlern vereint waren, gibt ein Zunftsiegel Kunde.[1] Die Zunft soll J. Mihalik's Meinung nach[2] in der 2. H. d. XVII. Jh. gegründet worden sein. In der 1. H. dieses Jh. wird auch schon ein Goldschmied erwähnt.[3]

[1] Arch. Értesítő 1879, 145 (Thallóczy L.). — [2] Mihalik József: Kassa város ötvösségének története, Bpest 1900; 73. — [3] Ibidem, 113, 317.

Két szepsi-i czéhpecsét.

A Magyar Történelmi Társulatnak múlt évi abaúj-kassai kirándulása alkalmával b. *Nyáry* Jenő alb. elnökkel együtt a felső-abaúji kisvárosok czéhtárgyait vizsgáltuk meg. A többi között nehány érdekes remekre akadtunk, a pecsétek azonban kettőnek kivételével mindannyian ujabb keletüek. E kettőt van szerencsénk t. olvasóinknak ezúttal bemutatni.

Szepsi mezővárosa Abaúj-vármegye csereháti járásában fekszik, s elég élénk ipari és kereskedelmi forgalommal dicsekszik. Mint a városi levéltár adataiból kitetszik az iparélet nyomai a XV. századig érnek föl, a XVI-ikban már 8—10-féle czéh fordul elő. Legrégiebb ezek között a kerékgyártó és kovács-czéh pecsétje. (1. sz.)

1. sz

2. sz.

Átmérője 15 mm. A pecsét belsejében ágaskodó, maga előtt kereket hajtó oroszlán látszik, jobbjában patkót, baljában kalapácsot tartva; előtte három csillag. Körirata:

SEPSI * K * KO * CHE · PTS · 1499.

Rendkivül nevezetes pecsétnek kellene tartanunk ezt, ha köriratának s az alakoknak a jellege megegyeznék az évszámmal: akkor, mint az első, legrégibb magyar köriratú czéhpecséttel állhatnánk elő vele. De így csakis utánvésettel van dolgunk, esetleg renovatióval, mit, mind az évszámnak

Arch. Ért 1879.

mind a köriratnak jellege s leginkább a pecséten látható alakok stylje világosan bizonyítanak.

Igy is azonban elég érdekes arra, hogy a szepsi-i kerékgyártó- és kovács-czéh régiségéről tegyen tanúságot.

A másik pecsét — bár évszám nincsen rajta — a körirat jellege után a XVI. század végére esetleg a XVII-iknek legelejére tehető.

Három czéhnek együttes pecsétét ábrázolja a 2. számú pecsét.

A szepsi-i lakatos-, asztalos- és ötves-czéhnek e pecsétje 0,034 átmérőjü s három részre: egy félkörre s két negyedre oszlik. A félkörben a lakatosok, mint úgy látszik legnépesebb czéhnek jelvényei: két keresztbe tett három girizdes fogású kulcs meg a lakat láthatók, az egyik negyedben gyalut és czirkalmat s a másik negyedben az ötvösök szereit vehetni észre. Körirata a következő:

* SEPSI LAKATOS · ASZTALOS · ÖTVES · CEH · PETS ·

Mindkét pecsét élénk bizonyságot tesz arról a virágzó állapotról, mely felső Magyarország kisebb városaiban a XVI. s XVII. században észlelhető, sphragisticai fontosságuk nem nagy, a kivitel művészeti fokát tekintve, az se nem jobb, se nem rosszabb a többi azonkorbeli pecsétekéinél.

Thallóczy Lajos.

Régészeti irodalom.

Magyar családélet és háztartás a XVI. és XVII. században. Irta báró Radvánszky Béla. Budapest 1879. Három kötet. Megrendelési ára 7 frt, bolti ára 10 forint.

A mű melyet ismertetni szándékozom, felette érdekes. Évek óta hangoztatjuk, hogy míveltségtörténeti adatainkat gyűjtögessük össze s évek óta követeljük, hogy hazai történelmünk politikai és diplomacziai részét a társas élet, köz-

Szepsi

Abaúj m.

Myskovszky 1874.

1) alapraje és déli oldal $2\frac{1}{2}^{III} = 1^{0}$

2) a déli kapu vázlatrajza

Balogh 1:100

Delvetett helyreállítási terv a torony végződés hez

Sztehlo. 1917–18.

1) alapraje 1:100 –

2) keresztmetszet 1:100 a hentők felé

3) hentely metszeta keresztes felé

4) déli homlokzat helyreállított feldetekkel

5) ugyanerekvöl másolat és 6 db tanulmány másolat.

6) 4 db fény másolat.

7) 3 db felmérési vázlat és tanulmány.

22.

23.

d

Szepsi

az alattyáni Csirke-családé, más, közeli birtokokkal. A 15. században jelentéktelen kis helység, mindössze 2 egész porta-nagysággal. 1696-ban Lőrincke falu 3 jobbágy lakosú. 1720-ban már elpusztult helység. A mult században 20 házból állt, 132 lakossal. 1869-ben 150, 1900-ban 134, 1920-ban 140 szlovák lakosa volt.

Kisközség a tornai járásban. Hozzátartozik: Peres. Területe 513 k. hold. Lakóinak száma 283, akik közül 51 magyar, 230 szlovák, 1 rutén és 1 egyéb. 418 rk., 1 gk., 7 ref., 1 ev. vallású. Főként őstermeléssel foglalkoznak. Lakóházak száma 83. A községben 1 állami népiskola működik. Vasútállomása, u. p. és u. t.: Kassa.

SZEPSI.

Hajdani nagy mezőváros az Árpád-házi királyok alatt, a királyi szekeresek állomáshelye és lakhelye. Magyar elnevezése innen a későbbi századokban Szekeresfalva. Lakosai 1150 után betelepült szászok voltak. A tatárjárás alatt az addig állandó jólétnek örvendő helység más falvak német és szász lakosságával együtt Szepes megye hegyes tájaira költözött, egy részük pedig Szepesolaszi faluban nyert menedéket. 1245-ben tértek vissza szétdúlt otthonukba. Elnevezése innen kezdve a szászok nyelvén Moldau, míg a magyarok a visszatelepülőket tartózkodási helyük után Szepesieknek, másként Szepsieknek nevezték. Igy nyerte a jelenlegi elnevezését. Első birtokosként a Buchk-nemzetségből származó Péder Fülöp fia: Domonkos ismeretes, aki akkor még falvaknak (villa) nevezett birtokait örökösödési jog alapján szerezte meg. 1345-ben Scepsy néven királyi város, míg két év mulva, amikor a Rozgonyiaké, csak községi rangban áll. Lakosairól 1359-ben Nagy Lajos király oklevelében emlékezik meg és „vendégeinknek" nevezi. 1393-ban ismét város Sepsy, másként Sekeres. 1387-től a Kaplaiak bírják felerészét zálogjogon a Rozgonyiaktól. 1427-ben rangjához méltóan 180 portából állott az adóalapja. 1449-ben a Somodi mellett elszenvedett magyar vereségtől vérszemet kapott Giskra meglepte és elfoglalta a Rozgonyiak birtokát, Szepsit. Magát a várost megerősítette és az egyházat erőddé alakította át. Ezzel kezében volt a Szepességbe vezető fontos útvonal is. 1460-ban zálogba veszi Homonai Bertalan. — 1496-ban II. Ulászló király parancsára a budai káptalan a Perényieket iktatta be Szepsi és Zyna városok birtokába. 1532-ben Zepsy néven 64 porta nagyságú kisváros, 1564-ben Báthory András kezén ismét 90 porta a jobbágyrésze. A 17. században mérhetetlen adó terheli és sok ingyen szolgáltatás apasztotta lakosságának számát. Az átmenő forgalom, a régi nagyhírű borkereskedés a folytonos harcok miatt szünetelt. 1629-ben nyerte kiváltságlevelét vásártartási joggal II. Ferdinánd királytól. 1696-ban mezőváros 66 jobbágy- és 16 házas zsellér-család lakossal. Az 1711-ben megyeszerte pusztító pestis megötödölte a várost. 1720-ban 19 nemes és 28 polgári család az összeírtak száma. A hanyatlás szembetünő. A 18. század második felében magyar lakosságú mezőváros, ref. és evang. templommal. Földesura a gróf Dőry-család. 1828-ban rk. és ref. templomát említik, házainak száma

279, népessége 1042 rk., 1229 ref., 10 izr., összesen 2281. Rk. temploma a 14. században épült gót stílusban. Egyes népszámlálási adatok szerint lélekszáma állandó emelkedést mutat, 1869-ben 1779, 1900-ban 1840, 1920-ban 2176 főre szaporodott.

Nagyközség a cserhát-encsi járásban. Területe 2087 k. hold. Lakosainak száma 2280, akik közül 2222 magyar, 29 német, 23 szlovák, 6 egyéb; 1471 rk., 75 gk., 429 ref., 29 ev., 1 g. kel., 211 izr., 1 egyéb. A lakosság főfoglalkozása az őstermelés és ipar, nagyobb számú egyént foglalkoztat a kereskedelem és egyéb szabad pálya. Rk., ref., izr. templom van a községben. A lakóházak száma 458. Közoktatásügyi intézetei: 1 állami kisdedóvó, 2 állami népiskola, 1 állami gazdasági továbbképző, 1 állami iparostanonciskola és 1 állami polgári közös iskola. Vasútállomás, postahivatal, távíró és távbeszélőállomás helyben.

SZESZTA.

A Nagyida közelében 1427-ben adózó falunak bejegyzett Seztha falu a mainak régi változata. Az összeíráskor már a Semsei- és Perényi-család bírja. Előbbinek 30, utóbbinak 58 jobbágyportája volt. A nagyközség nívóján túlemelkedett. 1442-ben a nagyidai vár tartozéka, mikor Perényi János zálogos portái között Sesta falu Giskra újabb zálogosítása alapján Modrár Pál körmöci bíró tulajdonába ment át. 1449-ben a jászói konvent beiktatta Modrárt és erről 1458-ban Mátyás király megerősítő oklevelet adott ki. 1461-ben a Modrár-örökösök itt Perényi Jánossal, aki házassága révén a családhoz tartozott, megosztják atyjuk örökét. 1565-ben Zesztha Perényi János és Draskovics faluja 5 portával. A 17. században nagy része elpusztult. 1687-ben Székely Andrásé. 1696-ban Szeszta falu 17 jobbágy lakosságú. A 19. században a gróf Csáky-, báró Perényi- és Lánczy-családok a földesurai. 1837-ben 140 rk., 251 gk., 420 ref. és 38 izr. lakosa van.

Kisközség a cserhát-encsi járásban. Hozzátartozik: Rezsőtanya. Területe 2264 k. hold. Lakóinak száma 681, akik 1 német, 15 szlovák és 4 rutén kivételével magyarok; 210 rk., 136 gk., 325 ref., 2 ev., 5 izr. és 3 egyéb vallású. Főként őstermeléssel foglalkoznak. Gk. és ref. templom helyben. Lakóházak száma 116. A községben 1 ref., 1 egyesült rk. és gk. népiskola működik. Vasúti megálló helyben, u. p.: Csécs, u. t.: Nagyida.

SZÉPLAKAPÁTI.

Abaujszéplakkal határos község, a 15. századtól a széplaki apátság tulajdona volt. 1364-től kezdve ismerjük birtoklásának történetét. Kisebb jelentőségű hely volt az egyháziak kezén. A mohácsi vész után világiak kezébe jut. 1540 körül Serédy Gáspáré, majd Alaghy Jánosé. Királyi adomány. 18. század folyamán a jezsuitáké, majd a kassai papnöveldéé. 1787-ben a tanulmányi alaphoz csatolták. Újabb korban az esztergomi szemináriumé tulajdona. 1869-ben 302, 1900-ban 356, 1920-ban 398 lakosa volt.

Szepsi rk. templom

~~ÉSZ~~

Csikvári Abaj.

1/3 cl.

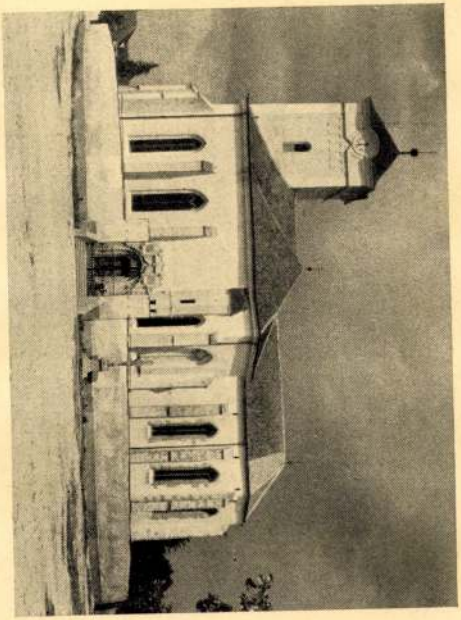

Szepsi: Róm. kat. templom.

Előszó

Aki járt Olaszországban, annak szemében

Aki járt a katakombák világában, annak

hitének mélysége . . .

Aki barangolt Róma utcáin, annak szívéb

kultúra szeretete . . .

Aki mostanában járt Kassán, annak szem

örömkönnye.

Aki végigálmodozta Kassa utcáit, ahol m

tásról beszél s aki bebarangolta Kassa környék

éves mult történelmi emlékeivel.

Aki lentjárt a Szent Erzsébet székesegy

ságos Fejedelem koporsójánál, annak lelke me

mindannak szeretetével, ami magyar.

Azoknak, akik nálunk jártak s azoknak, a

mel nyujtom át a boldog hazatérés első évfordu

szociográfiáját s kívánom: fogadják olyan szere

izzó magyar lélekkel írták azt a szerkesztőség t

nak egy olyan mű

Szepsi rk. templom

gótikus
(abanj Torna vm)
kapc repr

Emkassaiegyhm

I. 191. l. elött.

Hövég 191–195. l.

Ravenna. Kis város középol
az Adriától. A csendes vidéki unal
házai között. Kiesik a főutvonalak i
be csak a szines vitorláju chioggiai
Egykor pedig a város a nyugatrómai b
tőjében a birodalom flottája állomás
itt élt keleti gótjai élén Teodorik,
a keletrómai császár helytartói. A v
alig ~~pár~~ néhány méterrel vonult vissza lera
pár év mulva már szárazföldet varázs
a várostól, melynek egykor megmentőj
pusztitója ~~emlékét~~ lett.

Ha a csendes ravennai utcák
ra megváltozik a kép: a falakon aran
város századok előtti fényét, pompáj
fényü sirkápolnában alussza örök álm
a nyugati gótok későbbi királynője.
venedik Teodorik palotája és Ravenna

Szepsi

Vas. Ujs

1865: 249. l.

Keppel.

ideig gondoskodik a gyermekekről, szellősebb utczái nagyobb kiterjedést engednek, és valljuk meg, a szülők részéről kissé lazára eresztett gyeplő több szabadságot is ad e városrészek gyermekeinek.

Magának a belvárosnak, egyes pontjain is, péld. a haltéren, a Lipót-, czukor-, vagy reáltanoda-utczákban stb. tavaszszal a legélénkebb „*gombozás*“ folyik, mindenesetre egyike a legkárosabb játéknemeknek, mely, távol attól, hogy a gyermek tagjait fejleszsze s őrömét növelje: csak a nyerészkedés vágyát ébreszti benne.

E kis utféli börzének is megvan a maga árfolyama. A pénzt különféle értékek képviselik. Első rendben áll a gomb, azután jő az aczéltoll s több falhoz verhető s nem verhető czikk. S mint az igazi börzén, ugy e miniatur utánzásban is, az áru pénzzel s a pénz áruval váltakozik. Ha pénzben játszanak, a gombokat ütik falhoz; ennyi meg ennyi gomb = egy krajczár; ha megforditva gombra, pennára, gyümölcsre, vak sarkantyúra, irónra, babás vagy katonás-papirra: a falhoz ütött krajczárok határoznak, melyeknek egymástóli távolságát a ki meg birja arasztozni, az nyer. Hogy itt nagy visszaélések történnek, magától értetődik, mert a hat éves ujj rövidebbre nyulik a nyolcz vagy kilencz évesnél; de mint a zongora gimnasztikája által rendkivül megnyult gyermekujj, csak oly könnyen fogja az oktávát, mint bármely megnőtt emberé, a gombjáték is kifejleszti a kis fiuk hajlékony izületeit s e tekintetben a gyakorlat kipótolja a kor hátrányait; természetesen nem mindig, mint ezt rajzunkból is láthatjuk.

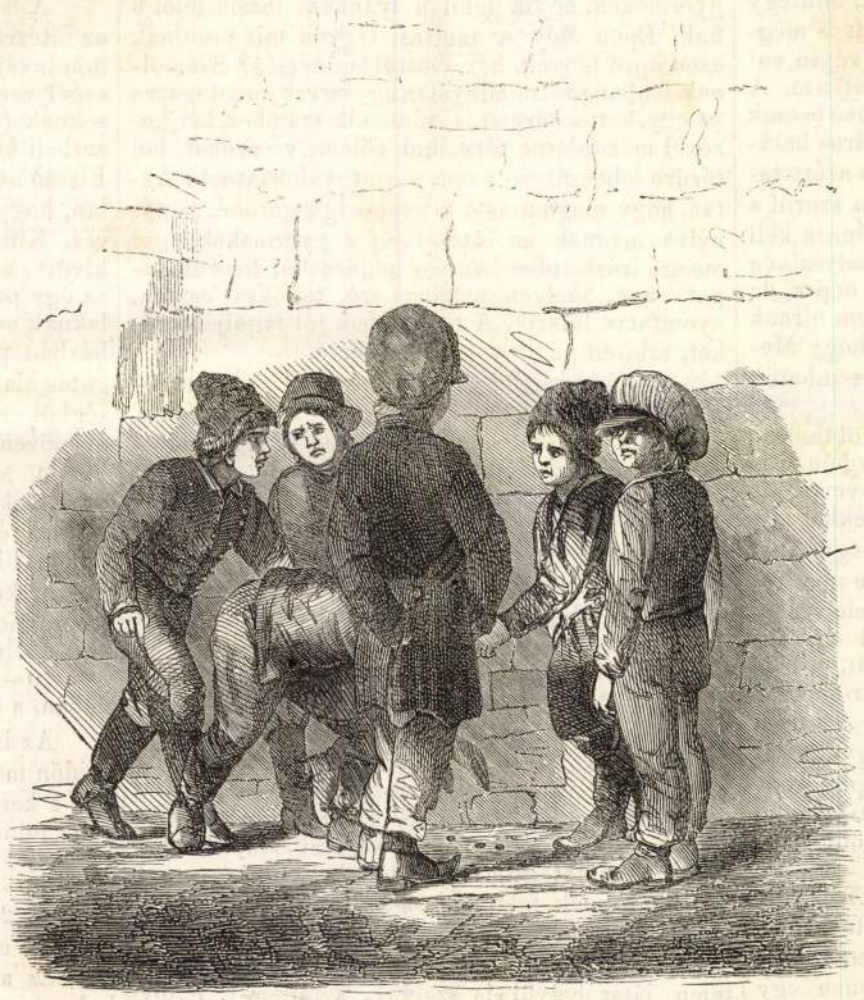

Fővárosi képek: VI. Gombozó gyerekek. — (*Lüders* rajza.)

A jobb oldalt legszélről álló fiúcska, félreérthetlen haraggal néz a társaság legidősb, legnagyobb s mint kételkedni nem lehet, legélelmesebb tagjára, ki háttal fordúl felénk s e perczben gyűri zsebre a nyereséget. Valószinűleg kárörvendőn mosolyog, a mennyire ezt arczának e kis részéből, mely nem csak a fiatalságtól dudorodik, hozzávetőleg következtetni lehet. Lábának jellemző állása s fövegének még jellemzőbb hordása elárulja, hogy azon fajhoz tartozik, mely legjobban ért a meggazdagodáshoz.

A fal tövében nagy vita keletkezik.

Az, a ki lehajlik, hogy arasztozzék, azon gyanuban van, hogy csizsmája hegyével rugta közel a maga gombját; a vád annál igazoltabb, miután már többször is rajtakapták az ily erőszakoskodáson.

A kis legény váltig bizonyitja, hogy a „szél hajtotta oda,“ de a veszteség által elkeseredett kompánia erélyesen tiltakozik e diplomatikus fogás ellen, mert először még csak szellő sem fujdogál s ha szél volna is, a réz gombot, melylyel amaz operál, csak nem kapja föl.

Az alkudozások hirtelen megszakadnak s a dolognak hajbakapás a vége.

A gyümölcsös aszszony a sarkon megelégli a zajt s közéjök riaszt, hogy mindjárt leönti őket, ha föl nem hagynak a verekedéssel s odább nem állanak. Az élemedett kofa rémitgetéseire rá sem hederitenek a küzdő felek, s csak is a termetes bérkocsis interventiója, ki épen lovait itatá s a megmaradt vizet s ezen fölül az ostort, elégségesnek tartja arra nézve, hogy a meghasonlott gombozókat vagy csendre birja, vagy harczteréknek elhagyására késztesse, vet véget a lármának; a gombozó gyerekek szétszaladnak, — hogy a másik sarkon ujból hozzáfogjanak; mig ott valami más nagyhatalom nem kényszeriti őket a távozásra.

Szepsi mezőváros (Abaujmegyében). — Fénykép után.

Szepsi mezőváros.

(Abaujmegyében.)

Szepsi mezőváros neve németül Moldau. E szót pedig a „milde Au“ (szelid liget) elnevezéstől származtatják, a mely ismét onnan magyarázható, hogy itt végződvén a felsőmagyarországi hegycsoportok, Szepsi mellett már szelidebb jellemű sikabb vidék terül el. Emlitett német neve, mint az ottaniak panaszolják, eléggé sok bajt okoz. Az ide utasitott, német feliratu levelek rendesen megjárják még elébb Moldvaországot, mig végre ide vetődnek. De a magyar feliratuak is gyakran okoznak zavart. Itt meg a járatlan postakezelők Szepsi nevét sokszor felcserélik Szepsi-Sz. Györgygyel Erdélyben. Nem egyszer kerül azután oly agyonkergetett levél Szepsibe, melyre valamely kétségbeesett postamester végre ráirta: „Um Gotteswillen! Szepsi, Moldau, bei Kaschau!“

Szepsi mezőváros tehát Abaujmegyében a csereháti járásban, Kassához $3^1/_2$, Tornához 1, Jászóhoz 1. Meczenzéfhez 2 mfdre fekszik. Fekvése kissé emelkedett, a Bódva vize partján, mely ide Jászón át Meczenzéftől jön, s utjában számos vashámort s malmot hoz mozgásba. — Lakossága tiszta magyar: fele r. kath., fele reformatus; ezeken kivül már több izraelita kereskedő család is lakik itt. A lakosok száma mintegy 2500.

A város hajdan kőfalakkal és sánczokkal volt körülkeritve, s lakosai a közel tornai vár kerékgyártói és fuvarosai voltak, a miért régebben külön szabadalmakkal birtak. Az épitkezéseknél gyakran akadnak itt pinczékre és töltésekre, melyek miatt az épitkezés sok akadálylyal is jár. — A mostani lakosok többnyire mesterséget űznek, különösen sok a csizmadia, kik messze vásárokra is eljárnak jó hirnevü műveikkel.

Van itt egy csinos róm. kath. templom, mely Gabányi Tamás cz. kanonok és plebános ur buzgólkodása folytán mult évben bádoggal fedett, csucsos, uj tornyot kapott, (e templom és torony képünk hátterében látható). Ezen alkalommal a templom is uj cserépfedelet kapott s a plebánia és keritése is egészen megujittatott.

A reformátusoknak is van egy szép temploma, (mely képünk előterén látható), tisztességes paplaka; mindkét felekezetnek jó elemi iskolája. — Van ezenkivül több megyei épület, lovas katonasági istállók. — Amaz épületekben most adóhivatal, csendőrségi és finánczosztályok ütöttek tanyát. Több év óta rendes postahivatala is van, miután az 1859-ben Csécsről ide tétetett át. Az erre vonuló országut jó karban van s a posta Kassára és Rozsnyóra s innen Losoncz és Vácz felé Pesttel közlekedik, most még csak hetenkint egyszer u. n. kariolmenetekkel; remélhető azonban, hogy a losonczi vasut megnyiltával ezen vonalon, is megnagyobbodik a forgalom, mert Kassa és Pest között erre lesz a legrövidebb vonal.

Az irodalmi érdekeltséget itt leginkább a Szepsiben létező csereháti könyvtár képviseli; azonkivül is számos magyar politikai, szépirodalmi és divatlapot járatnak ide; s többi között a Vasárnapi s Politikai testvérlapoknak itt s a vi-

déken aránylag igen számos előfizetője van. Van a városnak egy rendezett gyógyszertára, két orvosa, 2 ügyvéde, 2 vendéglője, 4 vizimalma, emeletes városháza, az első magyar s több más biztositó-társulat ügynökségei, s van egy fődohánytőzsdéje is. A szőlőmivelésre itt még nem nagy gondot fordithatnak; csak egy két szőlő miveltetik nagyobb gonddal és költséggel, mintegy mutatványul és tüntetésül, hogy még itt is megérik a szőlő. De ez azután a szőlőtőke végső vonala is; Szepsin felül már több nem látható. A föld közép termést ad, de a legjobb években is csak 5—6 maggal fizet. Nagy baj, hogy a város határán sem rét, sem erdő nem található, s azért takarmány és fa dolgában a szomszédokra szorul a lakosság. A szomszéd erdőkben készpénzen kell venni a fát; bécsi ölét 4 ft 20 kron a helyszinén az erdőben. Négy országos vására elég népes, de pénteken tartatni szokott hetivásárjai nem birnak fölemelkedni, minek oka leginkább az, hogy Meczenzéf szomszéd népes mezővárosban szombaton tartatnak a heti vásárok.

A város régen megváltotta magát földesurától; azóta a rosz gazdálkodás miatt erdeje el is pusztult, és a darabonkinti szabad adás-vevés divatozván, most a város csupán a regálékból huz szép jövedelmet. Ezelőtt volt a városban egy fából épült fürdő; ez azonban leégvén, helyébe a városi tanács mult nyáron a Somodi és Torna felé vezető uton, a szőlő-pallagok alján, a várostól egy negyed órányira egy jó izléssel felszerelt, csinos fürdőt épittetett, melyet „Széchenyi-fürdő"-nek neveznek. Itt egyuttal gőzfürdő is van. A városi elöljáróság rendelkezésétől s a fürdős ügyességétől várják, hogy e valóban szép helyen épült vendégszobákkal, csinos tánczteremmel, istállókkal s állással ellátott fürdőintézetnek minél több látogatója legyen.

A város nyugati oldalán levő mészköves part alatt egy északról délre elnyuló, nagy kiterjedésü barlang van. Számos ágaiban a legszebb csepegő-kő alakzatok találtatnak. Van benne egy patak is, mely aligha nem a szomszéd Somodi helységnél kitörő meleg forrással van összeköttetésben. Somodiban a rozsnyói püspöknek diszes nyári laka van. A nevezett forrás a kastély bekeritett angol kertjében egy kőszirt alól dus forrással buzog ki. A kőszirten egy aranyozott kőkereszt tündököl s az országutra messze ellátszik. Az ezen forrásból kiömlő patakviz egész télen át soha sem fagy be s fennakadás nélkül több malmot hajt. Különben meglehet, hogy ha az emlitett barlangot szakértőleg megvizsgálnák, hihetőleg számos természeti nevezetesség re bukkannának.

Végül megemlitendő, hogy az érintett Somodi szomszéd helység határában kőszén és gipsz is találtatik, de bár ásását megkezdték, vevők hiánya miatt egyelőre ismét abban hagyták. A kőszén és gipsz szükségét a fa és tragya eddigelé még eléggé pótolják, de jöhet idő, midőn ama termények értéke nagyon fel fog emelkedni, főkép ha az iparszorgalom e vikéken is nagyobb mértékben kezdi a föld kincseit kizsákmányolni. S ez egyik oka annak is, hogy hazánk egyes vidékeinek s azok termékeinek ismertetését lapjaink utján igen czélirányosnak tartjuk. *Sz—i.*

A kisdedóvás Franczia országban.*)

A gyermekóvás körül hazánkban folytatott vitatkozás, remélem, figyelmet fog gerjeszteni következő rövid tanulmány iránt, mit a Franczia országban létező hasonló intézvény felől tettem. Hiszen az itteni óvodák valának bizonyos tekintetben azon fa, melyről a nemeslelkü Brunswik Teréz csemetét vitt a Duna partjahoz. És ha véleményem szerint nincs is a szorosabb értelemben vett nevelés dolgában mit tanulnunk a franczia któl, — nálok ez mint tudomány nem s legfeljebb mint mesterség, mint gyakorlat létezvén: az érintett származáson kivül, a követett módszerek s egyéb statisztikai adatok érdekket kölcsönözhetnek soraimnak. Mindazáltal szemmel tartva hogy nem szaklapba irok, csupán azt fogom itten előadni, mit minden müvelt ember haszonnal és unalom nélkül olvashat. Kövessen e végett a szives olvasó egy párisi jó karban levő óvodába, a rue de Madame-ba.

Az emeletes uj épület bejárása felett a város czimere s „községi iskola és óvoda" felirata látható. Jobbra földszint az iskola, balra az óvoda van; az emeletben a tanitó s az óvoda igazgatóné laknak. Hagyjuk ezuttal az iskolát, s a házmester utasitásához képest, lépjünk az óvóintézetbe.

Egy nagy termen, melyről mindjárt szó lesz, keresztülvonulva, egy kis folyosón tul a tanterembe érünk. Itt az igazgatóné és (nő) segédje előtt, támla nélküli emelkedő padokon ülnek a gyermekek, egyik felől a lyánkák, másik felől a fiuk. Épen foly a tanitás. Ugyan mit tanulnak ezen apró lények, két évestől hét évesig? Számolnak fenhangon, mindnyájan egyszerre mondogatva az egy, kettő, hármat, s mindenik számhoz két kezével mozdulatot téve, hol fölemelve azokat, hol térdre lebocsátva, neme a testgyakorlatnak. Aztán, hogy megmutassa a nyájas igazgatóné, menynyire mennek az intézetben a gyermekek, egy mozgó irástartóba kemény papirosból készült lapot szur, melyen nehány szó, tagokra osztva, nyomtatva látszik. A nagyobbak jól tagolják ezeket, szintén mindnyájan egyszerre.

Az óra végéhez érvén, — épen dél volt, — a tanulók kimentek az udvarra, előbb a lyányok, a segédnő kiséretében, azután az igazgatónéval egy-két percz mulva a fiuk, egyenkint lépdelve mértékre egymásután s egymásnak, t. i. az előtte valónak, vállára téve két kezét. Elvégezvén egy pillanat alatt végzendőjüket, ugyan ily rendben és módon a másik terembe mennek, melyen keresztül az olvasó velünk együtt belépett. Itt két sort elnyuló alacsony s támla nélküli padokon — alkalmasint, hogy egyenesen üljenek a gyermekek, egymással szemben helyet foglalnak, kiki a magu kosara előtt, mely reggelijét zárja magában: egy darab hus, kenyér meg boros viz, vagy hus helyett sajt, befőtt gyümölcs.

Hát az a két kis ember amott a kályha mellett, miért nem eszik vajjon? Valami csinyt követtek el, s büntetésül azt nyerték, hogy öt perczczel később fognak falatozni. De ezen időt is, látom, megröviditi az igazgatóné, apró társaik szokásos közbenjárására. Különben a terem, hol vagyunk, télen játszóhelyül is szolgál, a mikor t. i. oly rosz idő talál lenni, hogy még a fedett szin alatt is, mely a pár fával diszlő udvaron épült, bajos lenne mulatni.

A gyermekek télen reggeli 8 órától d. utáni 5-ig, nyáron 7-től hatig maradhatnak az óvodában. Tiztől 12-ig s 2-től 4-ig tanulnak, a többi időt játszással töltik.

A tanitás tárgyai, a betük ismerésén és szótagoláson, meg a számláláson (nem számvetés) kivül, mit már láttunk, énekből és a bibliai történet főbb eseményei elmondásából áll. A jobb intézetekben, különösen az óvóképezdéből került igazgatónék vezetése alatt állókban, egy kis házi technologia is járul a tantárgyakhoz, azaz: ismertetése a házi eszközök anyaga, készitése módjának stb. Olvasni egy gyermek sem tanul meg jól az óvodában. Vizsgálat nem tartatik. Hogy női igazgatás mellett katonai gyakorlatokról nincsen szó, magától értetik; de azért a fiuk maguktól néha játszanak katonásdit.

Párisban semmi óvásdij nem jár; vidéken néhol fizetnek a szülék egy pár sous-t napjára.

Az igazgatóné rendelkezésére nőcseléd áll, az óvoda takaritása végett.

Mindenik óvodába valláskülönbség nélkül vétetnek ugyan fel a gyermekek, a kisebbséghez tartozók természetesen nem vevén részt a többség (többnyire katholikus) által teljesitett egyik másik vallás szertartásában, vannakazonban protestáns és zsidó óvodák is, részint a hitfelekezetek, részint a községek által állitva oly helyütt, hol nagyobb számmal laknak az illető vallásu polgárok.

Az imént emlitők, hogy nem minden igazgatóné kerül ki képzőiskolából; s az nem is lehet különben.

Az egyetlen intézet Franczia országban, mely kisdedóvók képzésének van szentelve, az, mely Párisban az Orsolyák utczájában találtatik (rue des Ursulines 10) Alapitója és igazgatója Pape – Carpentier asszony; fenntartója az állam, nevezetesen a nevelésügyi miniszterium.

Ezen intézet, mely tizenöt év óta áll fenn, ezidén (1865-ben) harminczöt nevendékkel bir; ezek valamennyien nők, részint hajadonok, részint férjesek, vagy özvegyek. Férfi óvó nincsen, azt tartván a franczia k, hogy az első gyermekkort czélszerűbb női mint férfi kezekre bizni. Aztán az asszonyok kevesebb fizetéssel is érik be, mint a férfiak.

A felveendő nőnövendéknek legalább husz s nem több mint negyven évesnek kell lennie. Ha férjnél van, a házassági bizonyitványt kell előmutatnia. A befogadást vizsgálat előzi meg, mely azonban mindössze egy kis mondatolva irás és számvetésből áll. A mondatolás, — nem igen szsi goru, az az jócskán néznek el helyesirási hibákat; s hogy a számvetési igények még ennél is alacsonyabbak, onnan sejthető, hogy a tanfolyam alatt s a kilépéskor is, csupán a négy szabályt kivánják a növendékektől.

A harminczöt leendő óvó közül huszonkettő az intézetben lakik, a többi kivül tart szállást, de mindnyája az intézetben étkezik. Az elsők *egész* segélyesek, (boursiéres) az utóbbiak *fél* segélyeseknek (demi-boursières) neveztetnek. Az intézetbeli költséget, mint mondók, a kormány fedezi. Fizető nevendék ez idén nincs, a pálya oly hálátlan, hogy ritkán akad, ki még költeni is akarna reá. Különben pedig 60 frank a havidij. Egyet kivéve, a növendékek ez idén mind katholikák; az az egy protestáns. A protestáns növendékek nem laknak az intézetben, hanem egy másik, közeleső házban, protestáns óvoda van, hasonvallásu igazgatás alatt. Ezen elkülönités felekezeti féltékenységből ered; azonban természetesen a protestáns óvónövendékért is a kormány fizeti a szálláspénzt.

A mi már a tanitást és napirendet illeti: a növendékek hat órakor felkelnek s hétig öltözködnek és takaritanak. 7—8-ig *magán tanulás* (étude libre) vagy előkészülés van, mely közös imával kezdődik. 8—9-ig reggeli és szabad idő (récréation) 9—10-ig háromszor hetenkint franczia nyelvtan és számvetés.

10—12-ig a növendékek jelen vannak az óvodában, s felváltva gyakorolják a kisdedeket.

Az intézethez t. i. egy óvoda van kapcsolva. Midőn meglátogattam, épen játszottak a gyermekek a kertben, körben ugrálva, az óvónők közöttük, minden 12—15 gyermekre egy-egy nagy személy.

12—1-ig ebéd és aztán szabad idő.

1—2-ig kétszer hetenkint egyszer földirat, másszor neveléstan.

Ez az egyetlen intézet Franczia országban, hol a neveléstan tanittatik. Magukban a tanitóképezdékben, sőt a párisi felső tanárképezdében ismeretlen tudomány a paedagogika. Azonban az óvóképezdében csak fejéből beszél Pape-Carpentierné asszony.

2—4-ig ujra gyakorlat a kisdedóvó teremben, mint reggel.

Mindazáltal háromszor hetenkint negyedfélkor rajz és kétszer vallástanitás van.

Ez utóbbi órában a protestansnők visszavonulnak.

5 - 6-ig vacsora és szabad idő.

6—8-ig magán tanulás.

8-kor ima, azután 9-ig szabad idő.

9-kor lefekvés.

9½-kor eloltják a gyertyákat.

A tanulással el nem foglalt időt, gond lom mind a kisdedekkel töltik a növendék-óvók.

Csütörtökön 1—5-ig délután kimehetnek a házból, akár járkálni, akár dolguk után.

A tanfolyam mindössze ötödfél hónapig tart melynek végével a növendékek a kormány nevezte bizottmány előtt vizsgálatot tesznek, s képes,-ségi bizonyitványnyal elláttatnak. Hogy ezen idő, különösen a fölvételre megkivánt csekély előismeret mellett, nagyon kevés, azt minden ember belathatja, s ez is mutatja, mily kevéssé vannak még a zsenge gyermek okszerü fejlesztésének szükségéről áthatva a franczia k.

Azon 15 év óta, hogy az intézet fennáll, 782 növendék nyert benne oktatást. Csekély szám, ha azt a harminczhét ezer község számával egybevetjük. A többiek, h világiak, tanitói oklevéllel birnak többnyire, de az apáczák, melyek pedig nagyobb számmal állnak az óvodák élén, ritkán tettek akármi vizsgálatot. Sőt nagyrészt ezek okai, hogy több világi nő nem adja magát ezen nemes de anyagilag roszul jutalmazott pályára. Mig t. i. amazok, valamennyien hajadonok, és, fogadalmuknál fogva, szegénységre utalva, igen kevés fizetéssel beérik: a világi nők még ha családtalanok is, annyiból meg nem élhetnek. Párisban sorsuk aránylag türhető; itt t. i. 1200 frankon kezdik az óvónék, vagy, miként nevezik igazgatónék, öt év mulva 1500, s ujabb öt év mulva 1800 frankra vihetik fel dijokat.

Ezen adatokat magának Pape-né asszonynak s unokahugának köszönjük. A képezde igazgatónéja, ki testtel lélekkel nemes feladatának él, különben mint irónő is müködik, s egyéb szakiratokon kivül, a gyermekjátékokról is bocsátott közre számos ábrás könyvecskéket, melyek Hachettenél jelentek meg. (Vége következik.)

---

*) Jelen czikk anyagát egy Franczia orgban lakó honfitársunk szivességéből birjuk, csupán végét, vagyis az országos adatok összeállitását vallván a magunkénak.
Közlő.

Szepsi Csombár János

1587.

Kass.

l. Arch. Ért.

1911. 383-l.

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

Kedves Barátom!

Többször és nyiltan szállítam szem
mely a mai veszedelmes külpolitikai h
vezetett. Nem sikerült. Ezért még a kép
pártjából.

Az ország sorsáért való mélységes
kapcsolatom arra kötelez, hogy tovább ki
érdekeit, a polgárság nyugalmát és a gaz

Én tehát felveszem a harcot, a
ki az országot a mai szörnyű helyzetéből

kibontom a legitimizm

„Istenért, Ki

ifj. Szepsi Benedek

ötvös mas.

Mestere Szentkirályi Márton Kassán 4 évre szegödött 1638. decz 3. felszab. 1642. máre 18 án. Apja Szepsi ötvös Benedek.

Mihalik József Kassaváros ötvösségének története. Bpest. 1900. 329 l.

Rahl Károly

festő.

Szepsi Ötvös Benedek

Laid

ifj. Szepsi Benedek

csonagjat.

Mihalik József Kassaváros ötvösségének története. Bpest. 1900. 319 l.

Raffl György

ötvös

XVII. sz.

a becsülete : a csikós a XVIII. században lámpával keresett és
lelkendezve föltalált »természetes
sebb, mert legeurópaibb kiadása ;
»Deux amis de Bourbonne«-ja és
szerű romantikus típusnak egyik l
egyik, a pásztor is, a betyár is, az
vágyó emberiség ábrándképe. Az
és »Gessner százada« óta új erőre
van, hogy megnyugtassa magát : ma
idilli életkörülmények ; a szabadság
politikai formája van, hanem eg
A magyar pásztor ősi életformát
mégis benne él korában, mert na
lényegest szinte ösztönszerűen fel

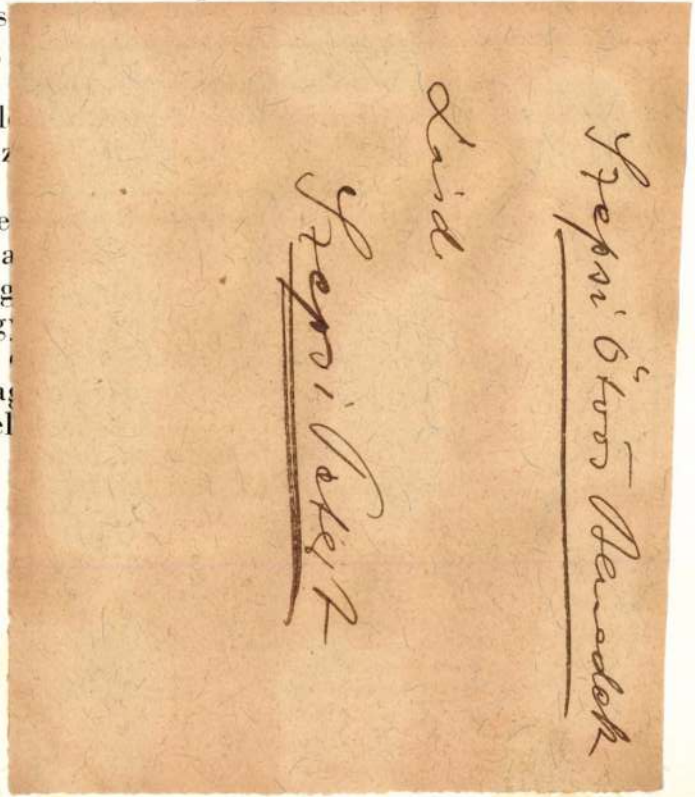

MAGYAR DÖMÉS SZENTEK

Boldog Pál vértanu, a kúnok térítője, Boldog Ágoston zágrábi püspök, Boldog Bánffy Buzád, a tatárjárás pesti vértanuja, Boldog Csáky Mór, Boldog Margit és nevelője, Boldog Ilona

Szepsi György, ötvös (Georgius Ötvös Zepsiensis). 1614-ben Szepsiben élt. Ez évben a Kassai kanális előtt ügyében tanúkihallgatás folyik.

Mihalik József. Adalékok kassai ötv. tört. Arch. Ért. 1893. 329. l.

Szepsi György

otvoi

1614. Szepsi

Letisztázva

Szepsi Pál, ötvös. A XVII. század első felében Szepsiben él. 1636-ban becsületsértés címén panaszt emel Szabó István ellen, akit ez ügyben május 20-án tanúkihallgatás történik a Kassai tanács előtt.

Michalik József. Adalékok kassai ötv. tört. Arch. Ért. 1893. 329. l.

Szepsi Pál

Szepsi. 1636.

Letisztázva

Szepsi László

ötvös

lásd

Arch. Ért.

1912. 141.

és

RMc

Szépvölgyi János

A Tornyai János Múzeumban rendezett Hódmezővásárhelyi Majolikagyár történetéknek kiállítását rendezték meg. Szépvölgyi János tervezőként került az üzemhez, szignóját a kiállítás ma is sok tárgyon mutatja.

Fedor Ágnes: Hatvan éves a Hódmezővásárhelyi Majolikagyár.

Magyar Nemzet, 1972. sept. 12.

Szépvölgyi János

a Hódmezővásárhelyi Majolikagyár

tervezője volt – emlékve

Magyar Nemzet 1972 szeptember 12

4. old.

dr. Szépvölgyi Zoltán,
személyek, hírek.

Pro Urbe Budapest '84. 3/2. Derzsényi Dezső, dr. Flámi Ottóné, Nikus Mihály, Simándi József, Szalai Dezső, dr. Szépvölgyi Zoltán kitüntetése.

Budapest folyóirat, 1988., 2., 41-old.

Szer Erzsébet iparművész M.D.K.

A biai iskolában Varga Zsigmond pedagógus festő tanitványa volt

Fenkely Miklós: 40 év
Pest megyei Hirlap 1964. junius 7. 8.1.

Szer István

debreceni könyvkötő

1780

l.

Romhányi

294. l.

Szer Istvan

debreceni könyvkötő

X VIII. r.

1.

Romhányi

93. l.

XII.

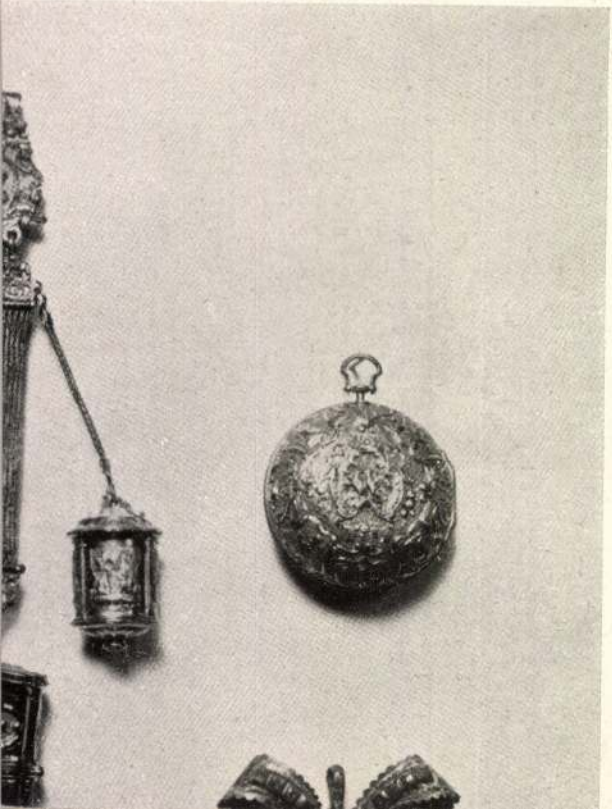

Szer István

debreceni könyvtár

1778. (?)

l.

M. Bibl. Hemel.

1924. 44, 45 l.

Szepsi Peti

ötvös inas.

Mestere Szabó Mihály Kassa. 4 évre szegő Ött 1633. máj 30 án. Apja Szepsi Ötvös Benedek.

Mihalik József Kassa-város ötvösségének története, Bpest. 1900. 317 l.

Mayer Istvan

réznietsö

Szepsi Szücs Levente.

A Studió Verzprém három művészjelöltjének, kiállítása nyílt képeikből, nov. 28.-án.

Naplo, 1971, nov. 28.

M.D.K.

Szépszó János,asztalos m.

Veszprémi mester.* Adat:1859.

Batári Ferenc:XIX.századi veszprémi asztalosok.
254.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei.I.Veszprém.
1963

M.D.K.

Szépszó József, asztalos m.

Veszprémi mester. Adat 1855-től. +1884.XII.26. 63 éves korában.

Batári Ferenc: XIX. századi veszprémi asztalosok. 254.o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. I. Veszprém. 1963

Szépvizi erőditmények

Csikszék

l. Gaali I. 168. l.

Szépvölgyi Sándor

keramikus

l. Budiparrapisk

1938/39. 17. l.

731

...dig jobbra nézve. Rövid haja, szemöldöke
...me barna, szakála leberetvált. Ingének galléré-
...fekete s atillája zsinóros.

...ra, méretei 71:57.8 c/m.
...erekly emuzeumból. 107/95. № I.
...edéves Kiállításra engedtetett át (151/96)
...érkezett vissza (416/96.)

107/95: I.

Szépvölgyi János

agyagipar

l. Budiparrajzisk.

1935-36. 33. l.

708 szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A beadvá

(Min. 970·15 P.-t utalni.

Melléklet

Egyúttal

Előirat sz

Utóirat s

Másolta:

Összeolva

Szeravics, festő

l. Scherovitz Mátyás

Szeravics Mathiás

budai festő

XVIII. sz.

l.

Miller J. F.

Epitome

165. l.

MOB kvt.

2639

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Szeravics Mátyás

festö

1751. Buda

Miller 165. l.

cz Scherevitz

Hunn. Kori nyeregrész VII. 160

Szerb Antal, író, irodalomtörténész, műfordító /1901-1945/.

Rácz-Székely Győző: a fővárosi irodalmából ajánljuk. Teka.

Dömötör Tekla: „Táltosok Pest-Budán és környékén." c. Könyvében /Szépirodalmi Könyvkiadó/ emlékezik azokra, akik későbbi élete meghatározó részesei lettek: Szerb Antal, akkor egy Ivasuti kupéban találkozott, – ez a találkozás meghatározó barátságot eredményezett. – Az egyetemen Kerényi Károly körül kialakult társaságra.

Budapest folyóirat, 1988., 5., 45-old.

Szerb Antal, irodalomtörténész, író, műfordító (1901–1945).

A szabadság hősei és mártírjai: a magyar ellenállók.

A lefolytatott kutatások alapján sem bizonyítható, de erősen feltételezhető, hogy Szerb Antalt nem puskagolyó ölte meg a táborban, hanem Balf és Kopháza között az út szélén agyonverték. — Írja R. Takács András, a folyóirat k. olvasója.

Budapest folyóirat, 1988., 3., 48-old.

Szerb Miklós

Szerb Miklós tervező iparművész.
Irodai órák 2—4-ig, VI. Dessewffy-u. 47. 326-105

Bptávb 1940 szept.

Szerdahelyi Bere-
rédy-kastély
képe repr.

Bod Gáza

I. 13. l.

Szerdahelyi templom-
eröd

l.

Arch. Ért. 1907.
221 — 222. l.

Kerpel-

indulok uj alkotmányos küzdelembe, ezek
gitimizmus lánglelkü apostola: Griger Mi
királyság megváltó eszméjének. És fegy
nyugalmat, békét, becsületes demokráciát

Ezért fordulok barátaimhoz, hivein
lakozzanak hatalmas, lelkes táborunkhoz.
igaz ügyet, harcoltam a főváros autonomi
sok ezer embertársamon, joggal kérhete
harcolni az elnyomatás veszedelme ellen.

És kérek mindenkit, akit közös eszn
nek semmit, amig igazolt embereim
Griger Miklós és az én nevem sz

Budapest, 1935 március havában, a

Márkus-nyomda. Budapest, V., Bank-utca 5. (Felelős vezető: Márkus Géza)
Felelős kiadó: Berecz Vilmos.

Szerdahelyi vár

Somogy vm.

Luk Podm

IV. k. 620. l.

Volt egy Szerda-
helyi vár Nyitra
megyében.!

Gépelte Bencsikné

Egyeztette

V. csoport.

Olvasta

2 rakt. szám

Szerdahelyi vártartók

Nyitra vm.

l.

Luk Podm

III. k. 690. l.
IV. k. 710. l.

lásd még

Nyitravármegye alatt is.

1906. VI 561/2

Végzés.

Grünberger Amin Béla

javára Kentvonyi Gyula

elleni 76 kor. — fill.

s járulékai iránti ügyében a VI 561/1906 számu

végzés következtében foganatositott

Mielej végrehajtásáról

felvett ezen jegyzőkönyv tudomásul vétetik,

és az eljárás körül felmerült költségek a

5 kor. 20 fillben ezennel meghatáro-

zott végrehajtói és 2 kor. — fill.

becsüs dijával együtt 18 kor. 64 fillben

megállapittatnak.

Miről a felek értesittetnek, a bemutatott

iratok pedig Reisen Gyula

birósági végre-

Szerb monostoregy-
házak

Szentkláray Jenő: A szerb monostoregy-
házak történeti emlékei Délma-
gyarországon.

8°, OK, 65L, Budapest, 1908.

Szerdahelly

1.

Ráth I 509.

Szerdahely

jezsuita épület

XVIII. n.

l.

Schoen Buda és Óbuda

3. l.

Budapest IV. 163.

Szerdahelyi vár

Bodrogszerdahelyen

l.

Ladislaus

178. l.

509 –

509. Nápolyi fertő, XVIII. sz.: Remete Sz. Pál. Vázon, olaj, 120×95 cm.

Szerdahelyi András

festő

1853-ban 18 éves.

lásd

Fleischer Béla

89. l.

M. N. Museum VIII. 36

M.D.K.

Szerdahelyi Ágost, mérnök "városrendező"

tanulmánya Budapest belvárosának rabályozásáról

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1892. 26. köt. 72-75. old.
1 ~~térkép~~ helyszínrajz a 74. oldalon

DR. E. SZABÓ ZOLTÁN

(1939, Gyula)
Cím: 5600, Békéscsaba, Horváth u. 6/2.
Telefon: 06-66-327-096

Tanárképző főiskolai végzettséget szerzett 1961-ben, Szegeden. 1990-től állít ki rendszeresen.
Csoportos kiállításai: Setubal (Portugália), Arad (Románia), Kaposvár, Békéscsaba.
Önálló kiállításai: Békéscsaba, Budapest, Gyomaendrőd, Gyula, Szombathely.

Virágok	**akril, farost, 55x75 cm**
Fák	akril, farost, 55x75 cm
Mesebeli táj	akril, farost, 75x120 cm

SZEREDAY ILONA

(1952, Budapest)
Cím: 5600, Békéscsaba, Dózsa György u. 33.
Telefon: 06-66-324-940

A Magyar Képzőművészeti Főiskola reklámgrafika szakán diplomázott, 1980-ban. Tagja a MAOE-nak, 1993-tól a Magyar Képző-és Iparművészek Szövetsége Tervezőgrafikus Szakosztályának, 1995-től a Festő Szakosztálynak. Rendszeresen állít ki a békéscsabai Alkalmazott Grafikai Biennálékon, az Alföldi Tárlatokon, a Vásárhelyi Őszi Tárlatokon. Az Alkalmazott Grafikai Biennálén a Reklámszövetség különdíját kapta. Díjnyertes (I. díj) az alábbi plakátpályázatokon: „Szenvedélybetegségek" és „Nemzetközi Bábfesztivál". Fontosabb önálló kiállításai: 1985 Békéscsaba, Munkácsy Mihály Múzeum; 1987 Mikkeli (Finnország); 1989 Darmstadt (Németország).

Tanya fákkal	olaj, farost, 32 x 40 cm
Szanazug	**olaj, farost, 63 x 63 cm**
Útmenti tanya	olaj, farost, 60 x 80 cm

Szerdahelyi György Alajos

jezsuita.

Esztetikus, és tervező

épitész 1766

lásd

Bierbjersuták

27. l.

lásd Szimmeit.

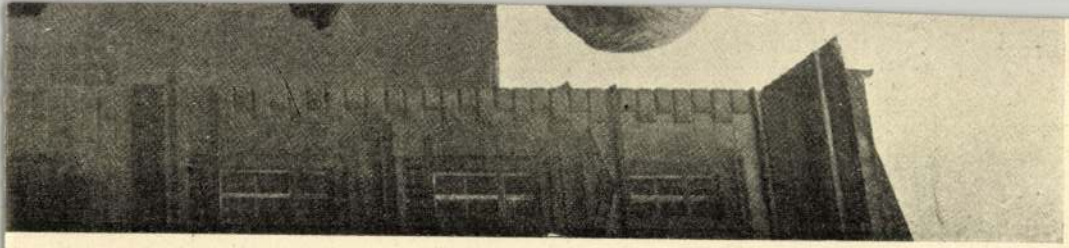

Szerdahely György

Szerdahely György Alajos 8, 9, 17, 23, 24, 27, 155, 241

Lehren Arma templ.

M.D.K.

SZERDAHELY György Alajos építész-szobrász, jezsuita

1766. Buda, diadalkapuk Mária-Krisztina és Albert látogatásakor.

Agghány: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 125, 284. II. 35.

MDK

Szerdahelyi György Alajos jezsuita

A budai városi tanacs megbizásaból rokokódiszü barokk diadalkapukat tervez.1766 körül működött a budai kollégiumban és szinműveket irt Budaról, Attiláról, Kemény Simonról.

SchoenAnnatempl. 8, 27.lap.

MDK

Szerdahelyi György Alajos jezsuita

"Poesis narrativa ad Aestheticam" c. műve 1784-ben jelent meg Budán. 1803-ban a "Silva Parnassi Pannonii c. verses könyve.

SchoenAnnatempl. / 9.lap

M.D.K.

Szerdahelyi György Alajos, jezsuita pater (1740-1808)

nagszombati, budai, majd pesti egyetemi tanár terverte, 1766-ban, hária Krisztina fgnő és Albert fkg. budai diadalkapujának képét, melyet Binder, budai rézmetsző készített el sokszorosításra.

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493-1800/

Bp. 1963. 274-275 old.

LXXX. t.

vasárnapján az új épületbe költözve a ferencrendiek által használt (iure privato primi occupantes) Nagyboldogasszony-templom birtokába iktatta be a jezsuitákat ünnepiesen Kollonics. És a királyné is sietett segítségükre, kétezer forinttal járulván a törökök által sacralis-berendezésétől megfosztott és az ostrom által megrongált Nagyboldogasszony-templom restaurálásához, majd meg magára vállalta öt oltárának teljes felszerelését. Hogy pedig nagy hévvel megindított misszióikban semmi áskálódás el ne gáncsolhassa a küldetésüket emberfeletti módon teljesítő jezsuitákat, a király 1696 október 10-én kelt diplomájában végleg megerősítette a jezsuitákat a Nagyboldogasszony-templom birtokában, azt rendelvén egyúttal plébánia-templomul is addig, amíg Buda városa új plébánia-templomról gondoskodik.

Budán megjelent műve a következő dedikációt tartalmazza: »Excellentissimae. Ac. Illustrissimae. Dominae. Dominae Comiti. Elisabethae. Zichy. De. Vásonkeö. Natae. Ex. Comitibus. Berényi. De. Karáncs-Berény. Doctae. Prudenti. Piae. Laboriosae. Constanti. Scientiis. Et. Virtutibus. Ornatissimae. Graecis. Etiam. Litteris. Eruditae. Amplitudine. Mentis. Promtitudine. Ingenii. Nobilitate. Animi. Singulari. Pauperum. Et. Miserorum. Praesidio. Sui-Sexus. Ornamento. Et. Exemplo. Cuius. Eruditio. Famam. Sapientia. Admirationem. Pietas. Amorem. Erexit. Doctissimas. Et. Optimas. Gentium. Ac. Aetatum. Omnium. Feminas Aut. Superauit. Aut. Aequauit. Vita. Natura. Eminentior. Immortalitatem. Meruit.« — Ugyancsak ez a *Szerdahely* Silva Parnassi Pannonii c. költeménykötetében, amely 1803-ban jelent meg Budán, verset költ emlékére Dum Elisabetha Comes Zichy nata e Comitibus Berényi aegrotabat címmel a 46—47. oldalon.

24. Az idézett Silva Parnassi Pannonii c. költeménykötetnek 1788-ban és 1803-ban megjelent kiadásaiban két változatot költ Statua Equestris Diui Martini in Templo principe Posoniensi erecta címmel *Szerdahely*.

A költőtől vázolt városkép szépségébe kétségtelenül megvesztegető hatással rajzolódtak bele finoman profilozott és ma már patinás tónusú toronysisakjai a víziárosi szent Anna-templomnak is, amely a 18. századi budai egyházi építkezésnek a legjelentékenyebb alkotása. A szent Anna-templom nehéz anyagi körülmények között különböző adományokból, gyüjtésekből és a városi tanács állandó áldozatkészségéből hosszú időn által épült, amíg elérte végleges építészeti alakját és úgy, ahogy belső berendezését, amely munkában számos külföldi, megtelepedett, hazai és budai születésű mester vett részt a jeuzsiták fáradhatatlan szorgalmazására. A három évtizednél tovább húzódó építő- s berendezőmunka művészi eredményében, ha szegényesebb anyag ötvözetével is, de jellegzetesen tükröződik a későbarokk alkonyfénye átszőve a közeledő klasszicizmus halvány erezetével. A gazdag kiképzésű s monumentális hatású főhomlokzattal fölényesen emelkedő templom hosszúkás belseje centrális elrendezésű hajó fölé boruló elliptikus kupolájával teljesedik ki ritkább architektonikus élménnyé s művészettörténetünk fontos jelenségévé.

E tipikusan barokk elgondolású templomcsarnok egységes öblösségében, amelynek alapgondolata olasz eredetre, megoldása pedig osztrák-német megtermékenyítésre vall, gazdag képsorozat bontakozik ki a bécsi festészet modorában alkotó Wagenschön ecsetje nyomán. A függőképek síma akademizmusával szemben a szentély mennyezetét honi festő, Vogl Gergely úttörő freszkója ékesíti, amely freszkó a királyi palotának szent Zsigmond-kápolnabeli Hauzinger J. Józseftől származó mennyezetfestményeivel és a várbeli helyőrségi templom szentélyében levő s Falconer Xav. Ferencnek tulajdonított boltozatképével egyedüli maradványa a 18. századi budai falfestészetnek. Mert hiszen a várbeli jezsuiták könyvtárának 1737-ből származó falfestményéről csak írott hírünk maradt; az óbudai gróf Zichy-kastély udvari kápolnájának 1748-ból és termeinek 1749—1750-ből Vogl Gergelytől eredő freszkói még feltárandók, ha még el nem pusztultak; a kiscelli trinitárius-templom mennyezetfestményei mészréteg alatt rejtőznek; a víziárosi kapucinusok templomszentélyének 1761-ből való Vogl Gergely festette kérdéses freszkó-dísze átfestés alatt lappang; és ugyanez a sors érte a századvégi krisztinavárosi plébániatemplom szentélyboltozatának a falfestményét is, amelyet 1796-ban Falconer József Ferenc festett (22). A magyar származású festő, Vogl épségben maradt szentélyboltozati freszkója így mindenesetre érdemes eseménye nemcsak a budai, de hazai freszkófestészetünk történetének is.

A templom főoltárbeli centrumában elhelyezett theatrum sacrum szoborcsoportja, amely egy sokoldalú udvarmester-szobrásznak az alkotása, nemcsak egyedül álló hazai ismert szobrászatunk barokk-kori történetében, hanem egyúttal jellemző típusa a jezsuitáktól elhintett művészi szellem megnyilatkozásának egyfelől és maradandó emléke egy magyar nagyasszony párat-

lanul álló gazdag mecénási lelkületének másfelől. Ebben a szoborcsoportban szinte összeölelkezik a jezsuiták művészi gondolatközlésének ihlető ereje, egy fogékony művész gazdagképzeletű alkotótehetsége s egy nagymőveltségű, lelki meg anyagi javakkal bőven megáldott főúri nő rajongó áldozatkészsége. A nemének díszeként dicsőített nagyasszony (23), özvegy gróf Zichy Miklósné született Berényi Erzsébet grófnő költségén alkotta e főoltárt az ő udvarmestere, Bebo Károly, akinek a művészi egyénisége még homályosan lebeg a kutatás távlatában.

A Bebo alkotta főoltár plasztikájának bizonyos vonásai már a stílusváltozás mesgyéjén állanak olyan templomban, amelyet a jezsuiták sugalmazása meg szorgalmazása hozott létre, akiket sokan a barokk stílus kizárólagos terjesztőinek mondanak, sőt némelyek mélyreható alap nélkül a barokk stílust jezsuita stílus nevével illetik alaposan félreértve a Jézus-Társaság szellemét. A Jézus-Társaság tagjai mindig és mindenütt, tehát Budán is, — amint azt látni fogjuk — a helyi viszonyok szellemi s művészeti szükségleteihez alkalmazkodván, a legkevésbé voltak érzéketlenek, türelmetlenek vagy éppenséggel maradiak a művészetek irányváltozásaival szemben. És ezt a reagenciát, a szellemi s művészeti változásokkal szemben való érzékenységet szinte keresztmetszetben mutatja a többi között éppen Budán Szerdahely György Alajos jezsuita, aki a budai városi tanács megbízásából rokokódíszű barokk diadalkapukat tervez, majd latinnyelvű hexameteres dicsőítésben a szobrászairól azidétt Európaszerte híres Franciaországot hívja fel Donner G. Raphael pozsonyi szent Márton-szobrának csodálatára (24), mialatt Aestheticája tanait, művészi szépről fogalmazott elveit az ókori görög plasztikából vett paradigmákkal támogatja a klasszicizmus jegyében . . .

Jegyzetek: 1. Áldásy Antal : Emlékbeszéd Némethy Lajosról. Bpest. 1922.

2. Budapest-felsővárosi sz. Annáról címzett plébániatemplom rövid történelme. Magyar Állam. 1876. szept. 26. számában és ennek különlenyomata. — Kögl Ádám Jézus-Társasági tag és buda-vízivárosi lelkész életrajza (1707—1771). Új Magyar Sion 1878. évi folyamában és ennek különlenyomata. — Az Úr Jézus szívének ábrái. Új Magyar Sion 1881. évi folyamában. — Adatok a festés történetéhez Budapesten a XVII. és XVIII. században. Archaeológiai Értesítő III. kötet. 1884.

3. A szerb templom kézirati feljegyzéseibe nem sikerült beletekintenünk. — Rupp Jakab : Buda-Pest és környékének helyrajzi története. (Pest. 1868.) című műve pedig nagyon kevés megbízható adattal rendelkezik éppen a templomokra vonatkozólag. — A toronysisakon levő évszám : 1775.

4. Budapest Székesfővárosi Levéltárban Templomszámadások 47—49. doboz. — I. E. F. Miller : Historiographia . . . Ecclesiarum . . . In Libera Regia ac Metropolitana Civitate Budensi . . . című kézirat (Magy. Nemz. Múzeumban : 2011. Fol. lat. jelzés alatt) függelékében Visitatio Canonica . . . 1756. 25. Mart. Eccl. Paroch. S. Catharinae . . . 108—112. old.

5. Protocollum seu Historia Domestica Conventus Budensis PP : Capucinorum . . . Tom. I—II. Kézirat a budai kapucinusok birtokában. — P. Veremund szerk : Emlékkönyv a budai kapucinusrendi zárda és plébániatemplom renoválásának alkalmából. Budapest, 1927.

6. Protocollum Conventus S. Francisci Budae. I—II. kötet, kézirat a budai ferencrendiek könyvtárában ; ez a Protocollum értékes feljegyzéseket tartalmaz az 1810-ben leégett tabáni szent Katalin-templomról is. — Némethy Lajos : A Budapest-vízivárosi Erzsébetiek. Megtelepedésük századik évfordulója alkalmából. Bpest (1885).

7. Budapest Székesfővárosi Levéltárban Templomszámadások 72—75. doboz. — Franc. Luprecht : Liber Memorabilium Parochialis Ecclesiae ad St. Annam 543—546.

amelynek jellemében, arculatában és hangulatában a Jézus-Társaság szellemének hosszú idők távolán is átütő erejű fénye sugárzik.

Jegyzetek: 1. Budapest Székesfővárosi Levéltárban, Miscellanea nova, fasc. 3. — Hist. Soc. Jes. Bud. — Némethy Lajos: Nagyboldogasszonyról nevezett budapestvári főtemplom tört. 1876. 113—115. és 151—156. old.

2. Járványtól, forróláztól, pestistől haltak meg a következő jezsuiták: Mezger János szuperior, Grolan Jakab, Neuburger Fülöp 1687-ben; Kluminski Henrik 1689-ben; Olipez András szuperior 1690-ben; Gressing János szuperior, Helmreich Mátyás 1692-ben; Mazol Ferenc 1693-ban; Carone Miklós 1694-ben; Jurina Márk, Fieger Tóbiás 1710-ben; és mások.

3. Neu Aus seinem Stein-Hauffen wiederum aufwachsendes Ofen . . . Herausgegeben Ofen den 1. Januarii 1733. Gedruckt bey Johann Georg Nottenstein Buchdruckern allda.

4. Hist. Soc. Jes. Bud. 1707. évi feljegyzése: »Libri haeretici ex famosa Debrecinensium Lutheranorum bibliotheca huc allati quinquagesimum numerum excedentes igni traditi.«

5. Isoz Kálmán: Buda és Pest zenei művelődése (1686—1873.) I. kötet. 1926. 9—50. old.

6. Hist. Soc. Jes. Bud. szerint 1696-ban szent Fortunatus tetemének az ünnepségén is ilyen alkalmi zene szólt: »accinentibus semper applausibus symphoniacis noviter compositis in choro musico.« — Hist. Colleg. Bud. szerint 1758-ban: »4-ta Expugnationem celeberrimam Budae scenis expressam, cum choro Musico exhibuit.« — Különben a jezsuiták között voltak zeneértő karmesterek, mint Gesler Ignác 1704-ben, Baterna Sebestyén 1709—1711-ben.

7. Hist. Soc. Jes. Bud. szerint »Eduardus Richemondij Lancastriae Ducis filius; qui dum impartum Edmundo Fratri suo ab Richardo Arundeliae Comitis filio colaphum, destinata nici ultum ibat, pro Richardo Germanum suum occidit; ac dein errori cognito dolori amens ferro ipsi incubuit.«

8. V. ö. Hist. Soc. Jes. Bud. és Hist. Colleg. Bud. megfelelő évekbeli feljegyzéseit. E színielőadások szerzői s rendezői jezsuita magiszterek voltak, akikről azonban a jezsuita évkönyvek hallgatnak a következő magiszterek kivételével: »M. Franc. Turnitschay . . . habet curam rerum comicarum et cubiculi communis. Discessit Tyrnaviam . . . M. Ign. Dubruell advenit 31 Jan: Crembsio hic docturus loco Mgri Turnitschay« 1708-ban; »M. Sebast. Baterna . . . habet curam Pauperum studios. et rerum comicarum« 1709-ben és 1711-ben. A drámaíró Kunics Ferenc 1745—1748-ban rector volt a budai kollégiumban és *Szerdahely* György, aki szintén írt Budáról, Attiláról, Kemény Simonról színműveket, 1766 körül itt működött; Illei János pedig 1762—1763-ban tanított Budán.

9. Hoch-feyerliches Ehren-Gepräng . . . Denen . . . heilig-gesprochenen . . . Jünglingen aus der Gesellschaft IESU ALOYSIO GONZAGAE, und STANISLAO KOSTKAE . . in deroselben Haupt- und Pfarr-Kirchen der Königl. freyen Haupt-Stadt Ofen . . . den 31. Augusti Anno 1727 . . . Gedruckt zu Ofen, bey Johann Georg Nottenstein 1728. Enyvvári Jenő könyvtárigazgató k. b. gyüjteményében. Ezúttal is hálás köszönetünk annak használatáért.

10. Pratica delle Missioni de Padre Paolo Seguri Della Compania di Gesu predicatore pontificio, continuata dal P. Fulvio Fontana della medesima Religione . . . In Venezia, Presso Giuseppe Rosa MDCCLXIII.

11. Liber Memorabilium 276. és 562. old.

12. Hist. Colleg. Bud. szerint 1766-ban: »Professor Rhetoricae civitati quoque in arcu triumphali pro Serenissimis principibus Urbem ingredientibus, struendo, symbolis, inscriptionibus exornando ab omnibus laudatam operam commodavit.« A budai városi tanács pedig 1766 november 24-i ülésén elhatározza: »dem Reverendo Magistro für den entwurff der Triumph Porten, und gemachter Inschrifft 12 fl. 22½ Kr. dann dem Kupferstecher für die Abcopirung der Triumph Porten 12 fl. 36 kr auch nicht minder denen Tambours, welche bey ausrücken der Bürgerschafft dienste geleistet 17 fl. zuzahlen.« A *Binder* által készített metszet egy példánya megvan Váton Csillag Béla régi pest-budai gyüjteményében; a Szépművészeti Múzeum 3034. leltári számú példányának alsó bal sarkán ez a tintával írott mesterjegy olvasható: »*Inuenit G. A. Szerdahelyi S. J.*«

13. V. ö. Hist. Soc. Jes. Bud. és J. E. F. Miller: Historiographia . . . I. 341—344. old. Kézirat a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárában: Fol. lat. 2011.

14. V. ö. Schoen A.: A budavári Szentháromság-szoboremlék. 1918.

15. Hist. Soc. Jes. Bud. 1715. évi feljegyzései között.

16. Neu Aus seinem Stein-Hauffen wiederum aufwachsendes Ofen . . . 1733. 11. old.

17. V. ö. Némethy L.: Nagyboldogasszonyról . . . idézett műve 149. old. és Schmall Lajos: A budai régi városháza története c. kézirat 71. old. a Fővárosi Nyilvános Könyvtárban.

18. Hist. Colleg. Bud. szerint: »Bibliotheca nostra ad leges optici eleganti penicillo depicta . . .«

19. Hist. Soc. Jes. Bud. *Ivanichról* szóló elogiuma szerint: »Tandem supremis 11 vitae annis Seminario Szecseniano iuncto Convictu et instituendo et regendo, moderatorum imperio praefectus est, cuius rudem adhuc et indigestam molem tam idonee et dextre in cubicula, musaea, dormitoria, triclinium, ambitus et reliqua domorum quam optime ordinatorum ornamenta divisit, ut nulli in nostra provincia Convictorum domicilia suppar censeatur.«

20. Kollégiumépületük átalakítva nagyjában fennmaradt és az állampénztár hivatalai vannak benne; a seminarium épülete a Nagyboldogasszony-templom *Schulek*-féle restaurálása alkalmával lebontatott; az akadémia helyén pedig a neogótikus új pénzügyminisztériumi palota áll.

21. V. ö. Lux Kálmán: A gótika műemlékei. Lechner J. szerk.: Budapest műemlékei. 1924. 71—74. old.

22. Schoen A.: *Maulbertsch*—képek nélkül. Majovszky P. szerk.: Magyar Művészet. 1927. 10. sz. A kép a budavári Helyőrségi templom karzatán fényképezésre alkalmatlanul.

23. Hist. Colleg. Bud. 1760. évi feljegyzése. — Némethy L.: Nagyboldogasszonyról . . . idézett műve 121. old. Most a budavári Helyőrségi templom főoltárán.

24. *Pozzo* képéről a Hist. Soc. Jes. Bud. feljegyzései 1701-ből: »nova elegans imago D: Francisci Xaverij«; 1709-ből: »Ex iconibus Sacris Basilicam nostram exornaturis una est imago Sanctissae Trinitatis, altera D. Blasij, 3.a magni nostri Indiarumque Parentis Xaverij artifici penicillo ad affectum elaborato«; 1710-ből pedig: »Prostat in Basilica nostra tumultuario licet opere, devota tamen Xaveriana ara, apud quam suum Budenses asylum, et quaesivere et invenere. Aram hanc crudi ad tempus manu, sed succedentibus annis elegantissime elaborandum, sibi vendicavit devota Xaveriana cliens Perillustris Da. a Zenegg, cujus etiam solicitudine effectum, quod princeps arae imago vulgo Altar Blath eidem arae imposita sit, refert haec Xaverium superpellicio indutum, Reginam baptizantem, ingeniose depictum a Chssimo nostro *Andrea Pozzo*, quae icon, uti ab arte aestimata ita ab affectu Budensium pretiosa est.« Ez a kép a Jézus-Társaság pesti kollégiumának a kápolnájában van ezidőszerint.

25. V. ö. Nemes Antal: A Nagyboldogasszonyról nevezett budavári főtemplom története és leírása. 1893. 201—203. old.

26. Értsd Némethy: Nagyboldogasszonyról . . . fentebb idézett művét.

27. V. ö. Pigler A.: Die Madonna der Krönungskirche in Budapest. Belvedere. Bd. V. Wien, 1924. Divald Kornél: Magyarország művészeti emlékei. 1927. 188. old.

28. *J. Wöber*-ről szóló elogium a Hist. Soc. Jes. Bud. függelékében.

29. Elogium Rdi Patris Josephi *Most* Rectoris Collegij szövegében: »Rem profecto oeconomicam ea tractabat solertia pariter et felicitate, ut commissis curae ejusdem Domibus non levia inde acrescerent decora, quod parum est, sed et emolumenta non contemnenda; testis hujus est (:ut plurima, quae me latent, taceam:) abundans et locuples velum solum Turbalense (t. i. törökbálinti) aedificium, quod et ad Religiosam decentiam aeque ac sociorum commoditatem Architecto Rdo Patre Josepho pariter, et insigni oeconomo eam, quam videmus forman induit.« A törökbálinti rezidenciát pedig az 1733. évi jezsuita feljegyzés így írja le: »Accedit his nova et praeelegans a fundamentis coepta structura in loco Autumnalium Turbal, seu Törökbalinth dicto, ad quam Nostri cujusdam liberalitas octingentos supra mille Rhenenses contulit estque habitatio Nostrorum commoditati adoptata sub Gallicis contignationibus et tegulis tecta, habetque praeter Sacellum, duorum Altarium, Refectorium, Culinam, Cellarium, et gradus per tres Contignationes. Pro Nostris Cubicula viginti. Stabit hoc aedificium intra quatuor Hortos, et cingitur Montibus arboribus consitis in modum Lunae, praebetque amplum ac peramaenum prospectum a fronte et jucundissimum a longe intuentium oculorum illicium; neque ullus non Laudator discedit, omnisque Spectator admiratur tam exiguis sumptibus in eam, quam jam intuemur formam assurrexisse.«

30. Jánosi Béla: Szerdahely György aesthetikája (1914) című értekezésében nem említi.

31. V. ö. Geschichte des Calvarienberges und Wallfahrtsortes Maria-Eisenstadt. Győr, 1912. — Hász István: Vezető a felsőkismartonhegyi kálváriához. Győr, 1917.

32. Parochia Vetero Budensis ad SS. Apost. Petrum et Paulum. Kézirat ugyanott.

33. Szendrei J. és Szentiványi Gy.: Magyar képzőművészek lexikona. Első kötet 1915. 51. 383., 463. old.

M. D. V.

SZERDAHELY József asztalos

pálos laikus

1761. Máriaosztra, pálos templom, orgonaház

Aggházy: Barolek szobrászat ... Bp. 1959.
I. 284, II. 169.

Szerdahelyi István,
a MÉSZ Mesteriskola előadásai

II. ciklus 1972-74.

Szerdahelyi István: Gyula város története.

Magyar Építőművészet 1974. 1-2 szám. 4 old.

Szerdahelyi József

l.

Arch. Ert.
1936. 98. l.

Báthori István

Egész alak, kissé b
kerében jogart tart s ba
forgóval s rövid hajat, ba
visel, oldalán kard lóg, v
dön sisakját látjuk teteje
homlokrat nyugszik s a p
münket. A talapzaton a f
egy-egy pajzsra támaszkodó
Bathorevs Poloniae Rex
kezdete: „Staphanus Bat
prehendi potuerunt."

Rézmetszet (méretei
Schrenck a Nozin

Ltha 741

Szerdahelyi Ferencné M.D.K.

az Iparmüv. Váll gobelin-müterme szővője

Rodó Ferenc "Szeged" C. 6 négyzetméteres goblinjé-
nek kivitelezője

Vajna Éva:Uj gobelinek Szeged városának

Magyar Nemzet 1963. október 17. 4.1.

Szerdahelyi János

szobrász

Gentmüent.

344. l.

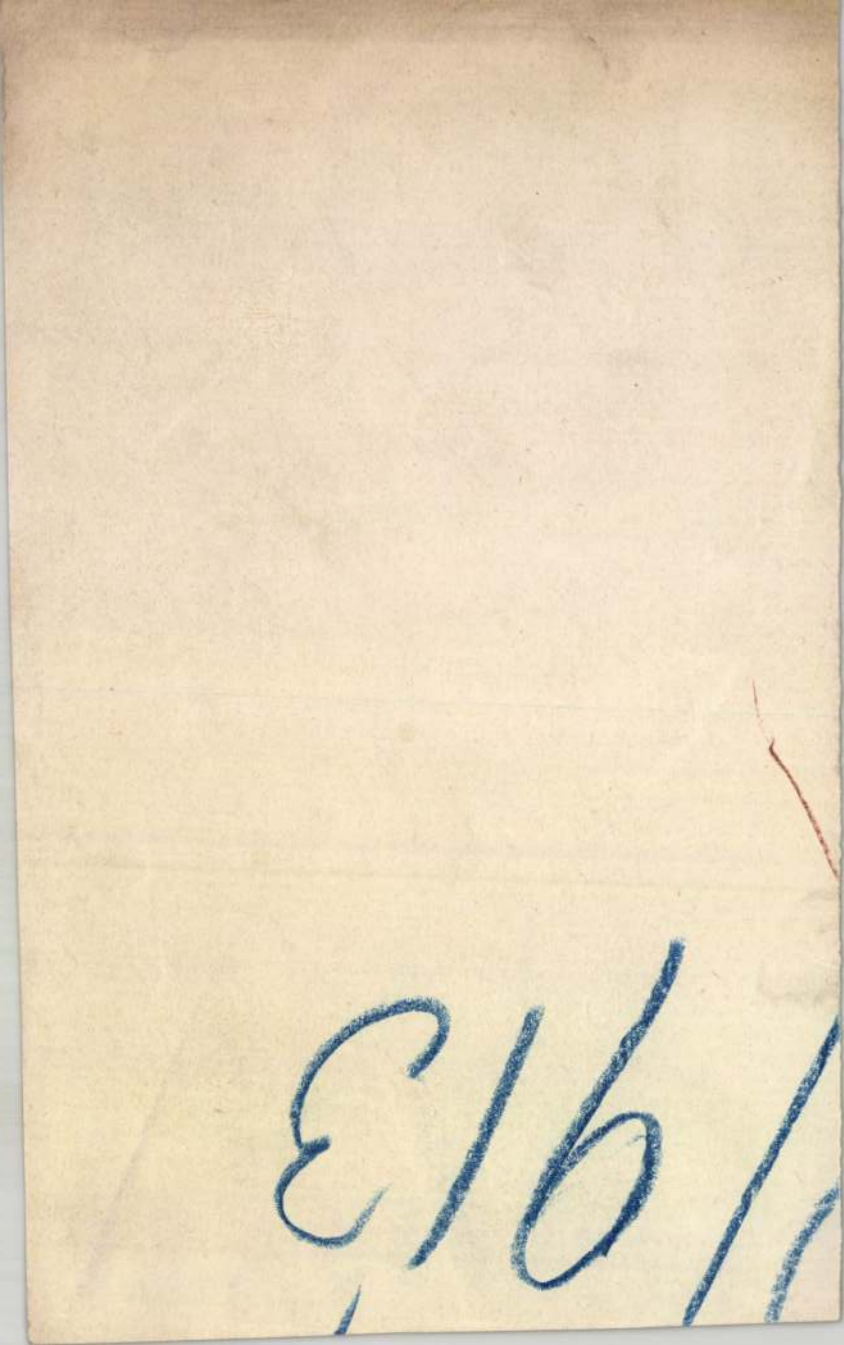

Szerdahelyi Judit, amatőr képzőművész

„Kompozíció II.", papírmetszet.
(repr.)

Ténagy József: Kiváló körben, Kazincbarcikán.
Eszak-Magyarország, 1983. dec. 23. 4. old.

Szerdahelyi Kálmán

ismész

altal festett játek-
kártya.

Kiállitva:

Magyar Szinészeti
Kiállitás a Városli-
geti Műcsarnokban.
Bp. 1890 11. l.

Talán nem Sz. Kálmán, hanem
Szerdahelyi József ismész
szüve

Lásd még a Schöplin
féle Szinészeti Lexi-
kont.

Báró!

Elnök Úr!

...ország műemlékei" ...

...s művet egyházkerületem

...vatalának megküldeni

... ezen nagyértékű aján-

... köszönetet mondani kéd-

...égem, kitűnő tisztelettel

SZERDAHELYI KÁROLY.

ÉPITÉSZ.

SZEREPEL A DÉL-DUNÁNTÚLI ÉPITÉSZETI KIÁLLITÁSON.

MŰVEI: SZÁSZVÁRI ISKOLA. (EML.)
ZALAEGERSZEGEN KÖZÉPMAGAS LAKÓHÁZ (SZIGETI LÁSZLÓVAL KÖZÖSEN TERVEZTE).
(FOTO, REPR).

DR. VÁMOSSY FERENC: DÉL-DUNÁNTÚLI ÉPITÉSZET

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1970/1. 48-51. LAP

Szerdahelyi Károly építész

Zala megye főépítésze

N.N: Építészeti és művészeti szabadegyetem indul Zalaegerszegen

Zala Hírlap 1971 I. 12

Szendahelyi Károly
építész

A zalaegerszegi Városi Tanács
uj székházaniak egyik tervezője

Borbás György: "Göcseji esküvő"
Müvészet, 1970.november - 16.lap

Szerdahelyi Károly

ÁFTH irodaház, Zalaegerszeg. Épitész: Beléndesi Kálmán. - Ismerteti: Szerdahelyi Károly.

Magyar Épitőművészet, 1969.2.sz. 32. l.

- Másfél évtizeddel ezelőtt a városiasodás kezdetén, még a normális életfeltételek biztositása volt az elsődleges cél. Az, hogy Zalaegerszeg, a megye székhely szerepének megfelelően alakuljon. Necsak formálisan, hanem szolgáltatásaival, minden olyan igénynyel, amely a.várost várossá teszi. A köznü hálózat kiépitésével, lakás épitéssel, az intézmény hálózat bővitésével. Szrdahelyi Károly épitész aZala terv főmérnöke 15 éve él itt a városban. Ő aki aktivan végigkisérte Zalaegerszeg épitészeti fejlődésének

1974.X.5. 22.10 TV. (D.)
Unokáink is látni fogják.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPJAINK

1968 NOV

Szerdahelyi Sándor

1021

Szerdahelyi Sándor rajza.

Táj.

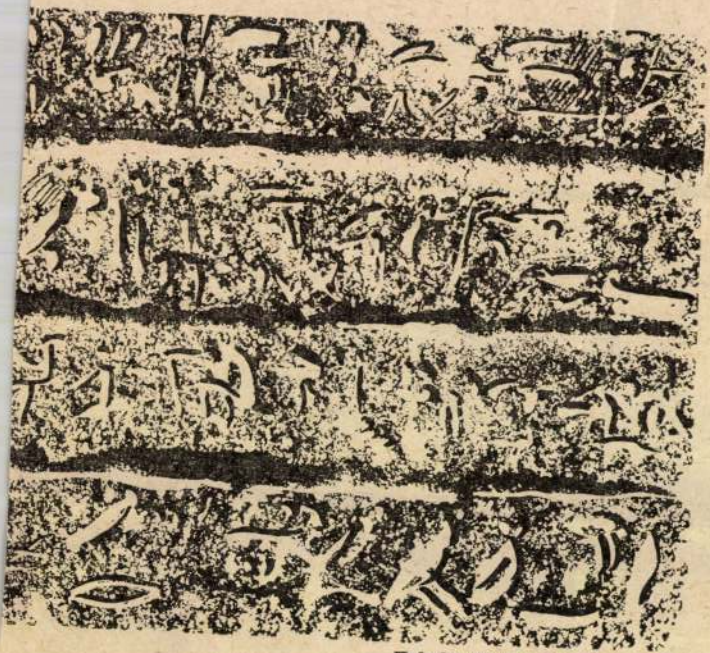

Feledy Gyula illusztrációja

Szerdahelyi Károly

és Mongliór Gyula tervezték a zala-
egerszegi tervező iroda székházát 1965.
459 sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1438

Szerdahelyi Károly

és Szigeti László tervezték a Zala-egerszegi lakóházat. 1965. 383. p. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1341

Szerdahelyi Károly

ZALATERV irodaház, Zalaegerszeg /Szerdahelyi Károly, Mangliár Gyula épitészek, Fürtös György keramikus./ - Magyar Epitőművészet, 1968.6.sz.3o-31.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.
156.l.

Szerdahelyi Károly

Sándor
Általános iskola, Zalaegerszeg /Pulai [illegible] épitész, Lajos József szobrász, Rékassy Csaba keramikus./ - Ism: Szerdahelyi Károly, Magyar Epitőművészet, 1968.6.sz. 32-33.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.
156.l.

Szerdahelyi Károly, építész

- Zala megye főépítésze. 38 éves.
Elkészítette a városi tanács makettjét.

Szántó Gábor: Városépítő kitéltáncosok

Magyar Ifjúság, 1970. IX. 25. 7. l.

Szerdahelyi Károly, építész

Városi tanács terve
repr.

Szántó Gábor: Városépítő kötéltáncosok

Magyar Ifjúság, 1970. IX. 25. 7. l.

Szerdahelyi Károly
épitén

Zalaegerszegen Szerdahelyi Károly
városi főépitén, tervei alapján uj
fedett uszoda épült

Kovács Gyula: Németh János ujabb kerámiai munkái.
Művészet, 1971.szeptember - 31.oldal

Szerdahelyi József –

Mangliár Gyula
(ZALATERV)

Zalaterv irodaház, Zalaegerszeg
építései. Terv: 1963-64.

Magyar Építőművészet 1968. 6.sz. 30.l.

Szerdahelyi Károly –

Szigeti Lánló (ZALATERU)

terve = Latóhás és eszpresszó, Zalaegerhely (1966.)

Magyar Építőművészet 1969. 1. n. 25. l.

Szerdahelyi Károly

munkásságát említi-értékeli /képpel/

dr. Vámossy Ferenc: Dél-dunántúli építészet. Széljegyzetek egy kiállítás katalógusán. - Magyar Építőművészet, 1970.1.sz.48-51.l.

50.l

M. D. K.

SZERDAHELYI Károly

(Ell. pécsi tervező vall.)

Szászvár, 4 tantermes ált. iskola

Tervezés: (1958)

Kivitelezés: (1958-59)

Repr.

Bejárat kerámia domborműve:

Simó Józsefből

Magyar Építőművészet 1961. 3. sz. 21-l

le. D K

SZERDAHELYI Károly építész

Szászvár, 4 tantermes iskola

n. e. Vidéki tervező vállalatok építé-
szeti vándorkiállítása
Magyar Építőművészet 1960. 5. sz. 57. 58. l.

Szerdahelyi Károly

Szerdahelyi Károly az építésze a magykamisai Pihenő park-ban elhelyezendő „Táncosok" kompozíciónak.

—: Köztéri munkák.
Művészet, 1977. december - 48. lap.

Szerdahelyi Károly

Sz.K.: Városi Tanácsház, Zalaegerszeg. Épitészek: Szerdahelyi Károly, Seregdy Miklósné. Munkatárs Mangliár Gyula, belsőépitész Dus Lászlóné, statikus Kozma Rókus. /Ismertetés, képekkel/

Magy.Ép.müv. 1972. 5.sz. 55.l.

Szerdahelyi Károly

Németh János, Munkácsy-díjas keramikussal Nagyatád főterén közösen dolgozik Szerdahelyi Károly egy díszkúton.

Magyar Hajnalka: Műteremlátogatás Németh János keramikusnál.

Zalai Híradó, 1983. szept. 25., 5. old.

Szendrahelyi Károly [epikus:]

L.: Németh József

Török T.: Képzőművének ---- 539-546

Jelenkor, Pécs, 1976. június

XIX
6.

Szerdahelyi Károly
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DUNAÚJVÁROS

1964 FEB 11.

1021

Életre kel a fa

A műhely egy polc csupán s a konyhaasztal fele. A felszerelés véső, bicska, apró fűrész, néhány vonalzó. Ha hazajött a munkából *Szerdahelyi Károly* gépésztechnikus, csak ezek között találja meg a látogató. Előtte rajzvázlatok, s a forgácsok között öklömnyi fadarab, elnagyoltan már mutatja az ágaskodó mackó formáját, amivé nemsokára átalakul.

— Székelyföldön jártam iskolába, ott nagy hagyományai vannak a fafaragásnak. A parasztok a pitvarba — amolyan népművészeti áruház-féle bolt — vitték be a faragásaikat, agyagszobraikat. Ott nézelődtem mindig, főleg az állatszobrok ragadtak meg. Az állatfigura a medve, azóta is kedves témám.

Tizenhat éves volt, amikor az első faragott turistabotot bevitte a pitvarba. Akkor kezdte a fafaragást, s az eltelt húsz év alatt szinte minden idejére igényt tartó szenvedélyévé vált. Megesik, panaszolja a felesége — bár nagyon büszke a férje munkáira —, hogy éjfélkor is fölugrik az ágyból, s megy a konyhába, mert valamit még javítani, igazítani kell a készülő figurán.

— A magam kedvére csinálom, legfeljebb rokonoknak, barátoknak adok belőlük. Tudom, hogy nem lesz belőlem szobrász, nem is tanultam soha a fafaragást. Csak nem tudom megállni, ha egy darab fa kerül a kezembe, hogy ne keressem benne a formát, ne próbáljam megeleveníteni. Viszont egy karaktert, egy jellemző figurát meg tudok faragni.

S bizonyításképp mutatja Pinocchió-figuráját, a csillárt, amelyiken a hét törpe tartja a lámpást, fényképet az elajándékozott Ludas Matyiról. Hogy mi minden formálódott ki vésője alatt a húsz év során, nehéz lenne felsorolni. Állatfigurák, dúsan faragott dobozok, fényképtartók, csillárok, szinte minden, ami egy lakásban előfordul.

— Sokat gondolkodtam azon, hogy hová jut a népművészet, hiszen egyre inkább csak különlegessé válik. Kevesen művelik, azok is iparszerűen. Megpróbáltam hát, hogyan lehet a modern vonalakat, elsősorban a mai bútort összeolvasztani az ősi népművészeti motívumokkal.

Egy gyenge pontja van Szerdahelyi Károly munkáinak, amit a legapróbb lékosabb kidolgozás, a legfinomabban metszett vonalak sem feledtetnek. Nem eléggé önálló, munkái többnyire másolatok. Pedig saját útját is járhatná. Nemcsak a játékos, humoros ötletek bizonyítják ezt, a székely parasztlegény feje a szekrényen, ami tulajdonképpen zárként szolgál, a kislámpa törpéje mellett az apró balta, ami villanykapcsoló egyúttal. Hanem a modern vonalú váza, hamutartó, asztali lámpa, vagy egy-egy saját tervezésű figura is. Modern tárgyainak külön jellegzetességet kölcsönöz, hogy fölhasználja, a vonalakkal szinte összehangolja a cédrusfenyő elszíneződéseit, s ez szebbé és érdekesebbé teszi a faragást.

— Csak azt nem tudom, hová is tartozom tulajdonképpen. A népművészethez, iparművészethez, faszobrászathoz? Jó lenne, ha segítséget kapnék valahonnan, legalább most. Hiszen ha húsz évvel ezelőtt jön a segítség, talán többre vittem volna.

Hat éve fölvitt néhány faragást Budapestre. Azt kérdezték tőle, hány száz darabban tudná sokszorosítani. Így aztán üzletből, támogatásból semmi sem lett, mert ezt a sorozatgyártást megoldani sem tudná ilyen fölszereléssel, no meg el is únná. Újat akar faragni, olyat, amit eddig nem csinált.

Hárs, mahagóni, tiszafa, cédrusfenyő, cseresznye az anyaga. Sokat tud beszélni róluk, ismeri a tulajdonságaikat, tudja, melyikből mit lehet faragni. S szereti valamennyit, szinte lelket lát a fában. És ezt a lelket keresi, próbálja kifejezni egy vésővel, meg egy bicska, aprő fűrész segítségével.

Galántai Béla

...lletve könyvkiállítást nyitottak a város művelődési otthonaiban gyar—német pedagógus találkoz tartottak. Tizenkét rövidfilmet tettek, főként műszaki szakem előtt.

Szervezett faluszépíté indít a mezőfalvi Hazafias Népfront

A dunaújvárosi járásban elsőként Mezőföld szívében, Mezőfalván alakították újjá a Népfront Bizottságot. A falu népe tömegesen vett részt a bizottság tagjainak megválasztásán. A 65 tagú bizottságnak tagja lett Kolopár János, a cigányelep vajdája is, akit megbecsül a falu népe. A bizottság alakuló ülésén elhatározták, hogy felszabadulásunk huszadik évfordulójának méltó megünneplésére faluszépítési mozgalmat indítanak. Ennek a faluszépítésnek a Hazafias Népfront lesz a gazdája. Új utakat, parkokat létesítenek, fedett autóbuszvárót építenek. A törpevízmű vizét bevezetik a lakóházakba, elkészítik az iskolabővítés terveit is, s annak megvalósítását a Hazafias Népfront Bizottság patronálni fogja. Az iskolabővítésben társadalmi munkával akarják segíteni az építkezést.

Törleszti adósságát a kokszvegyészet

A kokszvegyészeti gyárrészleg 19 kamra adóssággal zárta a múlt évet. Január 19-én, a beütemezett szalagcsere miatt, 87 kamrára nőtt a lemaradás.

A gyárrészleg dolgozói, napi 60 ezer köbméter terven felüli gáz termelésével, folyamatosan csökkentették adósságukat. A munkaintenzitás növelésének, a hőfok jobb kihasználásának és így a kigázosítási idő rövidítésének eredményeként 9-én, vasárnap már csak 18 kamra hátrálékuk volt. A lemaradást előreláthatólag a hét közepéig behozzák.

...ületének igazgatója.

A magyar—német barátsági napokat szombaton egy játékfilm, a „Szigorúan titkos" filmvetítés fejezte be.

Amiről beszélünk:

Ki k

Félbeszakadt a múltkor egy besz szonyom. Sietnem kellett, s válaszola némely kérdését, melyeket kusza hal elém, hogy „na, ezt lássa meg, ha újs nem volt olyan szerencsém, hogy talá nel, de jobb is, ha így nyilvánosan a laszt.

Az egyik, kuszaságból kihámozott inkább észrevétele így hangzott: „Ta házunkat, ahová leköltöztünk Budap kás, modern lakás. Gáz is, távfűtés is, habútor is. Csak tudja — hajolt h kodva, megértést keresve —, a szomsz

Nos, a szomszédok.

Öntől rövidesen megtudtam, ho csak kézikocsira való holmija volt, vették a kétszobás lakást. „Valahon jöttek" — mondta akkor. A másik csa mesélte el, hogy behemót, világítós re tak, s nehéz, sötét színű kombináltszek ízlés..!" — összegezte véleményét. a „káderozást", amíg csak a lépcsőhá lakásáról el nem mondta véleményét.

Ha csak úgy félvállról, felületes Ön által elmondottakat, talán igaza is kontraszt! Ragyogó, modern lakás — léstelen bútorok, s netán néhány „gicc

De valójában lehet-e Önnek igaza

Ne haragudjon, de elárulom életh honnan „jött" miközénk. Most 28 é egyik Budapest-peremvárosi gimnáz egyik budapesti egyetemünkön végezt jól emlékszem, jól kereső szakmunkás. dent megtett. Lányának mindent előt

Szerdahelyi Károly ejtően

Kormányszóvivői tájékoztató

Intézkedések az agrárágazat javára

Az agrárgazdaság teljesítményének további javítására újabb intézkedéseket fogadott el a kabinet — jelentette be *Juhász Judit* a pénteki kormányszóvivői tájékoztatón.

A leglényegesebb rendelkezés közülük az, hogy kiterjesztik a mezőgazdaságban már jól bevált reorganizációs programot a tej-, a hús- és a gabonaipari vállalatok decentralizált privatizációjában értékesítendő vagyontárgyakra. Mindez a gyakorlatban annyit jelent, hogy az e vagyontárgyak megvásárlásához felvett hitelek után kamattámogatást pályázhatnak meg a vevők. A decentralizációs privatizációs program alapján egyébként 12 hús- és 28 tejüzemet, 80 malmot és 59 keveréktakarmányüzemet javasolnak eladásra. Az állami kézben lévő 61 nagyvállalat közül napjainkig mindössze 2 hús- és egyetlen tejipari vállalatot privatizáltak. A kormány ezért felkérte a földművelésügyi minisztert, hogy tegyen konkrét javaslatokat bizonyos, az élelmiszergazdaságban meghatározó, állami vállalatok privatizációját elősegítő feljavítási programra.

Az agrárfinanszírozás feltételeinek javítását szolgálják a kabinet más döntései is. Megbízták a földművelési és a pénzügyminisztert, hogy még az első fél évben terjesszenek a kormány elé javaslatot az élelmiszertermelés finanszírozási feltételeinek módosítására. Felkérte ugyanakkor a kabinet a Magyar Nemzeti Bankot, a kereskedelmi bankokat és a Bankszövetséget, hogy kedvezményes hitelkonstrukcióval segítsék elő a kormányzati intézkedéseket.

— A kormány elfogadta a társadalombiztosítási képviselők választásának előkészítéséről, lebonyolításáról és költségvetéséről szóló határozatot — közölte a továbbiakban Juhász Judit. A választás költségvetése ennek alapján 860 millió forint. Ebből 500 milliót a tb különített el e célra, 360 millió pedig az államháztartást terheli. A költségek a hírösszeköttetés biztosítását a választás napján, valamint az előzetes szavazatösszesítéshez szükséges számítógépes rendszer tervezését, telepítését és működtetését fedezik. A legnagyobb tételt azonban a szavazólapok és más iratok papír- és nyomdaköltségei jelentik.

A közelmúltban szétvált településeknek és egy megyehatár-változásnak megfelelően módosította a kabinet az országgyűlési egyéni és területi választókörzeteket. Eszerint Hajdú-Bihar megye 4. számú egyéni választókerületének új székhelye Hajdúhadház, a korábbi Hajdúhadháztéglás helyett. Somogy megye 4. számú egyéni választókörzetének Balatonboglár lett a központja, az eddigi Boglárlelle helyett. Megyehatár-igazítás miatt Csíkvánd, Gyarmat és Szerecseny község Veszprém megyéből Győr-Sopron megye 1. számú választókerületéhez került, melynek székhelye Győr.

Felülvizsgálta és módosította a jamburgi együttműködési egyezmény keretében foglalkoztatottakra vonatkozó szabályozást is a kabinet. A jamburgi munkavállalókra — miként Juhász Judit elmondta — eddig az általánostól eltérő munkajogi szabályok vonatkoztak. A kormány azonban most megszüntette a külföldi munkavállalók kivételes jogát, miszerint nem kell személyi jövedelemadót fizetniük.

(MTI)

Egymilliárdos tsz-deficit

Egy évvel korábban, az 1991-es gazdálkodás eredményeként 757 millió forint veszteséget és valamivel több mint nyolcvanmillió forint nyereséget mutattak ki mérlegükben a zalai mezőgazdasági szövetkezetek. Az akkori veszteség rekordnak számított, sokan azt gondolták, hogy képtelenség túlszárnyalni, ám ha mégis bekövetkezik, akkor abba beleroppan a közös gazdaságok túlnyomó többsége. Az elképzelhetetlen bekövetkezett, az viszont még bizonytalan, hogy mely üzemek élik túl az újabb megpróbáltatást.

42 szövetkezetben 1 milliárd 122 millió forint a veszteség, s mindössze hét gazdaság zárta 114 milliós nyereséggel az elmúlt esztendőt — tudtuk meg *Pusztainé Sümeghy Valériától*, a megyei szövetség titkárhelyettesétől. A soha nem tapasztalt lehangoló gazdálkodási eredményre utalva hangsúlyozta, hogy az elmúlt év során tovább folytatódott a mezőgazdasági szövetkezetek leépülése, azok veszteségtermelése. A kimutatottnál is súlyosabb lehetett volna a mérleghiány, ám amit tudtak értékesítettek a termelő üzemek és ez enyhítette a veszteség mértékét. Akárcsak az, hogy a drasztikus létszámleépítések következtében kevesebb bért és -járulékot kellett fizetniük.

Időnként a szakmai követelményeknek ellentmondó takarékos költséggazdálkodást folytattak, csak azért, hogy mérsékeljék a hiányt, netán elkerüljék a veszteséget. Ennyire futotta erejükből. A veszteségek likviditási problémákkal párosultak, a hitelképesség csökken, a munkák folytatásának a pénzügyi fedezete mérséklődik. A titkárhelyettes szerint mindez után további csődre, felszámolásra lehet számítani.

Gyermekvédők konferenciája

Válságban van a hazai speciális gyermekvédelmi hálózat, ezért az érintett szakembereknek sürgősen meg kell találniok a kivezető utat — hangoztatták pénteken Komlón megkezdődött kétnapos gyermek- és ifjúságvédelmi konferencián.

A négy dél-dunántúli megyéből — Baranyából, Somogyból, Tolnából és Zalából — érkezett, gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek a tanácskozáson az előkészületben lévő szociális, családvédelmi, gyermek- és ifjúságvédelmi törvény tervezetével ismerkedtek meg, ugyanakkor közvetlenül találkoztak az irányító és szakmai segítséget nyújtó fórumok képviselőivel. A társadalom szociális helyzetének áttekintése után a szociálpolitika lehetőségeiről, a gyámügy és az önkormányzatok kapcsolatáról, az egyházak gyermekvédelemben betöltött szerepéről, a fiatalkorúak elhelyezkedési lehetőségeiről.

„Ennyire rossz a hírünk?”

A címben foglalt kérdést tegnap a megszüntetés alatt álló balatonberényi nevelőotthon megbízott igazgatója szegezte a csütörtök este tartott zalaegerszegi, azaz csácsi falufórum résztvevőinek, akik azért gyűltek össze, hogy a megyei *(dr. Pálfi Dénes* és *dr. Berta László)* és a városi önkormányzat *(Nagy József László* és *Müller Imre)* képviselői előtt elmondhassák kifogásaikat az állami gondozottak Csácsban épülő családi házban való elhelyezése ellen.

A mintegy 25-30 főnyi aggódó csácsi előtt a kérdést *Stilling Ferencné* berényi megbízott igazgató a magával hozott, s lendő csácsi illetőségű állami gondozott gyerekek bemutatkozása előtt tette fel, arra utalva, hogy sajnos ezeket a házakat, telepítésüket — amelyekkel, mint Berta László megyei egészségügyi osztályvezető is elmondta, Zala megye úttörő szerepet tölt be az állami gondoskodás új típusú megoldásainak kimunkálásában — szóval, nagyon sok lakossági ellenérzés kíséri. S akkor még finoman fogalmaztunk. A hivatalok, önkormányzatok képviselőinek tájékoztatója, de legfőképpen az elesett, anya-apa nélkül felnövő, ártatlan gyermekek lélekbemarkoló bemutatkozása úgy tűnik a csácsi lakosokat — akik maguk is zömmel szülők —, az elhelyezési konstrukció helyességét illetően talán meggyőzte...

Teljesült a lakosság akarata

Hétvégi orvosi ügyelet Zalalövőn

Régi kívánsága a zalalövői polgároknak, hogy községükben újra legyen hétvégi orvosi ügyelet. Nem véletlen ez az „újra” szócska, hiszen ezelőtt körülbelül hat-nyolc éve Salomvárral és Zalaszentgyörggyel tartottak fenn közös orvosi ügyeletet. Ezt azonban a köz-ntosítás akkori politikájának egfelelően „bekörzetesítet-” a zalaegerszegi városkör-i ügyelethez.

akosság nem igazán tudta ni, hogy 25 kilométerrel lljen doktort keresni-égén megbetegedzséghez tartozik, mindig megnézotthon van-e, s k, indultak egy proberszegi ndulatzés-

már megkezdett injekciós kezelésekre is jöhetnek a betegek, reggel 8—10 óra között.

— Mi történik, ha injekcióra is szükség van, vagy éppen táppénzre kell venni a beteget?

— *Minden kollégát elláttak a legszükségesebb gyógyszerekkel, lázcsillapítóval, antibiotikumokkal, szívgyógyszerekkel, injekciókkal. A táppénz esetében a saját betegeimnél ez természetesen azonnal megtörténhet, a másik körzet betegeit pedig hétfőre visszarendeljük a saját háziorvosukhoz.*

Az ügyeletről szükség esetén mentőt is tudnak hívni, s alig egy negyedóra, húsz perc alatt a helyszínen tud lenni az egerszegi mentőállomás kocsija. S fontos azt is tudni: bárki, bárhova is adta e biztosítási ártyáját, illetbárhol lakik, éppen Zalan lesz l, termé-ingyen énybe vele-

ügyeleti beosztásban. Pénteken 17 órától szombat reggel 8 óráig készenlétet tartanak, szombat reggel 8-tól hétfő reggel 8-ig pedig ügyeletet. Az asszisztencia 24 óránként váltja egymást, ezen a hétvégén *Molnár Lászlóné* és *Tamás Margit* körzeti ápolónők lesznek szolgálatban. Egyelőre csak Zalalövő és peremkerületei — Budafa, Irsa, Szűcsmajor, Csöde, Sötétmajor, Kisfernekág és Nagyfernekág váltak le Zalaegerszegről, Salomvár és Zalaszentgyörgy lakói változatlanul a megyeszékhelyi ügyelethez tartoznak.

— luif —

Átalakulóban a Tanép

Április elsejével be kellett volna fejeződnie a Zala Megyei Tanácsi Építőipari Vállalat privatizációjának. *Dr. Parrag János* igazgatótól kérdeztük: lezajlott az átalakulás?

— Az ÁVÜ arra kötelezett személy szerint engem, hogy 30 napon belül, április 23-áig adjunk az egyes vállalati szervek átalakítására vonatkozó javaslatot. A már eddig beadottaktól függetlenül egy teljesen átdolgozott programot várnak tőlünk. Mindenesetre a még decemberben leadott változatnak megfelelően április elsejével az egyes termelőegységeket önállósítottuk. Így kft-vé alakult az épületasztalos- és az épületlakatos üzemünk, a villanyszerelő, az épületgépész és a szakipari építésvezetőségek. A központ pedig a magas- és mélyépítő szervezetekkel együtt részvénytársasággá fog átalakulni.

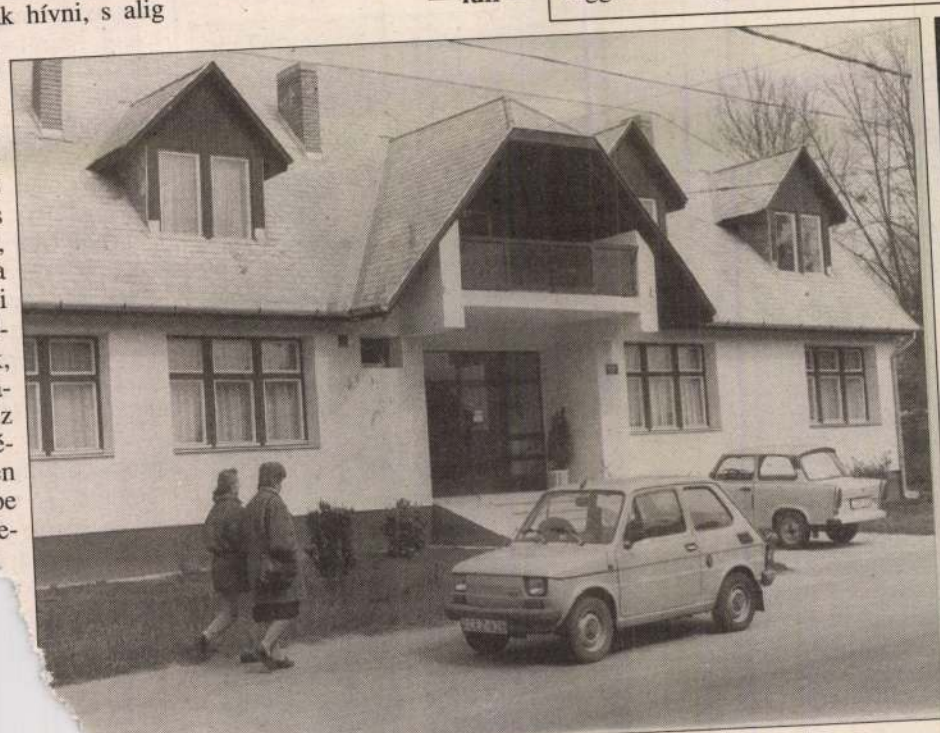

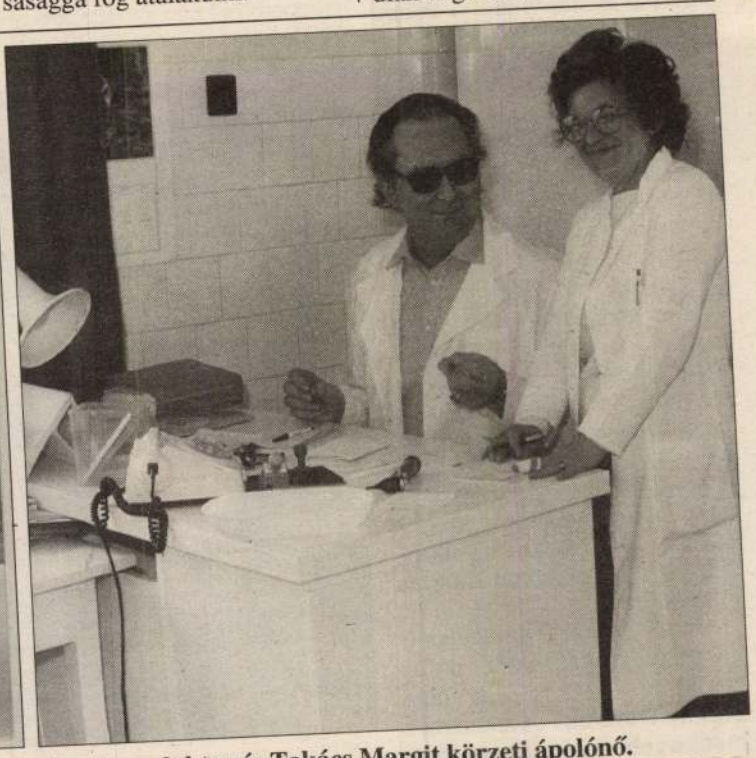

Az impozáns lövői egészségügyi kis centrum és az e hétvégi ügyeletes stáb: Papp doktor és Takács Margit körzeti ápolónő.

Szombathelyi expo

Pénteken, Szombathelyen Pungor Ernő tárca nélküli miniszter, az OMFB elnöke megnyitotta a Made in Hungary Expo ´93 nevet viselő nemzetközi innovációs vásárt és termékversenyt. A már hagyományos rendezvényen 76 magyar, osztrák, szlovén és horvát kiállító mutatja be termékeit.

Közgyűlés

Hétfőn 14 órakor tartja soron következő ülését a Nagykanizsa Megyei Jogú Város Közgyűlése.

A testület 15 napirendi pont megvitatását tervezi. Így többek között az elmúlt évi és az idei címzett és céltámogatási igényekről tárgyalnak, módosítják a helyi iparűzési adóról szóló rendeletet.

Bankvásár

A Kereskedelmi Bank Rt. 97,5 százalékos arányban tulajdonosa lett az IBUSZ Banknak.

FÉG-telenítés

Elkelt a felszámolás alatt álló Fegyver- és Gázkészülékgyár vízmelegítőket és falikazánokat gyártó részlege, és a szervizevékenységet folytató üzletága. Az új tulaj egyelőre nem akarja megnevezni magát.

Elhunyt Paris

Kilencvenkét éves korában elhunyt Mitchell Parish dalszerző, szövegíró, a Stardust című örökzöld dallam egyik szerzője. Az ő alkotása a „Holdfényszerenád” szövege is.

Légykövület

Japán tudósoknak sikerült egy 30 millió éves rovar kövületéből kivonnia dezoxiribonukleinsavat, azt az anyagot, amely meghatározza az élőlények jellegét. A rovart — egy legyet — borostyánkőben találták meg, és ez az egyik legrégebbi állatmaradvány, amelyből sikerült kivonni a DNS-t.

Bába Moszkvában

Nemzetközi kérdésekről, mindenekelőtt a regionális problémákról tárgyal a hét végén Moszkvában Bába Iván, a magyar Külügyminisztérium helyettes államtitkára. A vezető magyar diplomata, aki csütörtökön érkezett az orosz fővárosba, várhatóan tájékozódni fog az orosz belpolitikai helyzetről is.

Szavalóverseny

A József Attila szavalóverseny letenyei körzeti döntőjén az 5-6. osztályosok versenyében első helyet szerzett Szőke Szilvia bázakerettyei tanuló, a 7-8. osztályosok vetélkedőjében pedig Hohl Tímea tótszerdahelyi diák végzett az első helyen.

Húsvéti ünnepkör

Virágvasárnap

„...A tanítványok elmentek — olvassuk a pálmaszentelés evangéliumában, melyet Máté evangelista vetett papírra —, s úgy tettek, ahogy Jézus meghagyta nekik. Elhozták a szamarat, s csikaját, ráterítették ruhájukat, ő pedig felült rá. A nép közül sokan eléje terítették ruhájukat az útra, mások ágakat törtek a fákról, és az útra szórták. Az előtte járó és az utána tóduló tömeg így kiáltozott: — Hozsanna Dávid fiának! Áldott, aki az Úr nevében jön! Hozsanna a magasságban!

Amikor beért Jeruzsálembe, az egész város izgalomba jött.

— Ki ez? — kérdezgették.

— Ez Jézus, a próféta, a galileai Názáretből — felelte a nép.

Jézus jeruzsálemi dicsőséges bevonulásának napját hívjuk Virágvasárnapnak, mert a nép üdvrivalgás közepette virágokkal hitette tele előtte az utat. Vannak nemzetek, ahol Pálmavasárnapnak nevezik ezt a napot, amely az ünnepélyes bevonuláson kívül Jézus szenvedésének, tehát a Nagyhétnek a kezdetét is jelzi.

Igazán nagy fénnyel csak a kereszténygyüldözések megszűnése után, a IV. századtól lehetett megünnepelni.

Először az Olajfák-hegyén gyűltek össze a Jeruzsálemben lakó keresztények, és felolvasták a Szentírás fent idézett részét, majd pálmaágakkal, olajágakkal kezükben bevonultak ők is a püspökükkel és papjaikkal a városba. A VIII. századtól nevezik ezt a napot Dominica (in ramis) Palmarumnak. Ettől az időtől vált szokássá a pálmaágak megszentelése, az ún. „száraz mise" (missa sicca). Ez olyan szertartás, amely liturgikusan úgy van felépítve, mint a szentmise ritusa: de a kenyér és a bor helyett a pálmaágakat ajánlja fel a pap. Ezt követik a pálmaág-szentelési imák, az ágak meghintése szenteltvízzel, és megfüstölése tömjénfüsttel.

Nálunk, valamint azokban az országokban, ahol nincs pálmafa, az olaj- és pálmaágakat a barkák helyettesítik. „Hozsánna Dávid fiának! áldott, ki az Úr nevében jő!" — zúg az ének, miután a hívek a megszentelt pálma- vagy barkaágakkal kivonultak a templom elé, amelynek ajtaját azonban visszavonulásukkor zárva találják. Belülről ünnepélyes ének hangzik: „Dicséret, tisztelet és öröm legyen neked, Krisztus Király...", amelyet a kívüllevők többször megismételnek. A keresztvivő azután háromszor ráüt a kereszt nyelével az ajtóra, amely kitárul, s a künnrekedtek ünnepélyesen bevonulnak.

A pálmaszentelő körmenet a VII. századtól válik általánossá, bár már a IV. századtól ismerünk ilyen szertartást. A középkorban gyakran az evangéliumoskönyvet vitték, mint Krisztus szimbólumát. Később Jézus szamáron ülő alakját vitték magukkal, felidézve vele a jeruzsálemi bevonulás eufóriáját.

Ezt követi a tulajdonképpeni szentmise, amelynek keretében felolvassák, vagy elénekelik Krisztus szenvedésének a történetét, a passiót, Szent Máté Evangéliuma szerint.

(MTI-Press)
dr. Csonkaréti Károly

Templomépítő kilimániak

A háromszázhét lelket számláló Kilimán a szomszédos Gelséhez tartozik egyházközségileg. A kilimániak oda járnak templomba, de az idősebbek már belefáradtak az utazásba, nem beszélve arról, hogy hétvégén az autóbuszjáratok elég foghíjasak. Gondolt egyet a kis falu népe és elhatározta, hogy felépíti saját templomát. Az ünnepélyes alapítóokirat-letételre a közelmúltban került sor, Tar Gyula újudvari esperes helyezte el a hengerbe zárt alapító-okiratot a leendő templom alapjainál.

— Nem is olyan régen mind határozottabban jött a hír, hogy a kilimániak templomot szeretnének építeni — így Tar Gyula esperes, aki a gelsei plébánia hitéletét is irányítja. — Persze egy kicsit egyenesbe kellett hozni a dolgot, mert a katolikus egyháznak templomot csak saját egyházi területen lehet építeni. Mindehhez Kilimánban először megalakult hét taggal az egyházközség 1992-ben. Ezután az önkormányzat megvásárolta ezt a telket 98 ezer forintért a tsztől, majd az egyházközség nevére annak ajándékba adta, ezáltal a területre építési engedélyt lehetett kérni. Az önkormányzat és az egyházközség megtalálta a megfelelő tervezőmérnököt a zalaegerszegi Szerdahelyi Károly személyében. A templomtervet a falubeliek elfogadták és egyeztettük az elképzeléseket a veszprémi megyés püspök úrnál.

Ónodi Ferenc kilimáni polgármester maga vezette azt az autóbuszt — lévén a Zala Volán gépkocsivezetője —, amellyel a hívők a gelsei ünnepi szentmiséről a helyszínre érkeztek. A falu első emberével nem csak a templom építésről, hanem Kilimán fejlődéséről is beszélgettünk.

— A testületi tagokkal megértjük egymást és a pénzügyi dolgaink is úgy alakultak, hogy sok feladatot meg tudtunk oldani — summázta az eredményeket a polgármester. — Járdát építettünk, bevezettük a kábeltévét, a temetőben felújítottuk a ravatalozót és kiépítettük a vízvezetékrendszert. Van a falunkban egy régi kastélyépület, melyet sajnos lerobbant állapotban kaptunk vissza a tsz-től. Az épület most szép látványt nyújt, mert elvégeztük a külső tatarozást, már csak a tetőjavítás van hátra. A pénzügyi lehetőségeink megengedték, hogy templomépítésbe fogjunk. Összehívtuk a falu lakosságát és a kilimániak örültek annak, hogy templomépítésben gondolkodunk. Mivel az anyagárak emelkedtek, a templomunkat hétmillió 400 ezer forintos beruházási költséggel tervezték meg. A pénzügyi feltételek nagyjából biztosítottak, de adományokat is kell gyűjtenünk és ez ügyben felkerestük az egyházközséget. Veszprémben a megyés püspök úr is ígéretet tett arra, hogy támogatni fogja az építkezésünket.

— Úgy hallottuk, a falu népe az első hívó szóra felajánlja segítségét ...

— Amikor megkerestük a kivitelezőket, arra gondoltunk, pénzt tudunk megtakarítani, ha csak a szakmunkásokat fogadjuk meg. A kilimániak bebizonyították, hogy értelmes célokért hajlandók részt venni ilyen jellegű társadalmi munkában: például a járdaépítésnél is nagy létszámban voltak jelen. Egy nappal ezelőtt kezdtük meg a templom alapjainak kiásását. Reggel nyolc órakor ötven (!) falubeli polgár jelentkezett az alapásásra. A templomot 1994 augusztus első vasárnapján szeretnénk fölszentelni.

Gelencsér Gábor

A kilimáni hívek nagyszámban voltak jelen az alapító okirat elhelyezésénél.

Jézus második szava a kereszten

A világtörténelem legnagyobb kirakatpere és drámája Nagypénteken játszódott le. Jézust a gyalázat fáján, a kereszten kivégzik értünk. A „Fájdalmak férfia" a legnehezebb halált, a rabszolgák kivégzési módját választotta, hogy mindenkinek vigasztalást tudjon nyújtani. Adóslevelünket széttépte, keresztfára szegezte, megsemmisítette. Eleget tett bűneinkért és megnyitotta a Mennyországot.

Itt a kereszten hangzik felénk 7 szava, s egyben végrendelete. Ezek közül a második „szava" a legkedvesebb, melyet a jobb latorhoz intézett:

„Még ma velem leszel a paradicsomban."

Jézus elfelejti a lator minden gonosztettét. Feléje fordul és szentté avatja. Íme ilyen végtelen Isten irgalma. Egy híres lelki író szerint két végtelen dolog van; „az emberi gyarlóság és az isteni irgalmasság". Szabad-e kétségbeesnem, ha ily nagy az Isten irgalmassága?

Óh Jézusom, nem elég, hogy a kereszten függsz és a tömeg gúnyol. Szenvedésedet még a rablók viselkedése is fokozza!

Minden valószínűség szerint a rablókat megrészegítve feszítették keresztre. Ők bizonyára elfogadták a kábító italt; a mirhás bort. Később a kereszt kínjai térítették őket észre, vagy a Jézust káromlók lármája ébresztette fel őket. Ők is csatlakoztak a káromlókhoz.

A két első evangélium kifejezetten írja, hogy mindkét lator gyalázta Jézust. Ezt olvassuk róluk: (Mt.Mk.) „Atyám bocsáss meg nekik nem tudják, mit cselekszenek": hangzik Jézus szava, aki mentegeti őket. Az egyik felfeszített gonosztevő (a bal oldali) káromolta: Nemde Te vagy a Krisztus? Szabadítsd meg magad és minket is!"

Jézus kereszthalálára millió és millió feszület emlékeztet a földkerekségen. Készült aranyból, csillogó díszekkel, ünnepelt művészek és egyszerű mesterek keze által egyaránt. De mind közzött talán a legméltóbbak ezek az útmenti jelképek.

A gonosztevő nem tud más megváltást elképzelni, csak a testi fájdalmaktól keres szabadulást. A szenvedés a legveszedelmesebb kísértés, amelyben a legtöbben elbuknak. Nem akarjuk elhinni, hogy a keresztény ember minden szenvedése megváltó szenvedés. Jézus meghív a kereszthordozásra. Társmegváltók lehetünk.

Mikor a másik gonosztevő (a jobb lator) teljesen magához tér, abbahagyja a káromlást. Jézusom a Te szenvedésed az ő szemében istenbizonyíték. Látja mennyire másképpen szenvedsz, mint ők. Először ártatlanságodat veszi észre; a jobb lator rászól a bal latorra; „Nem félsz az Istentől? Hisz te is ugyanazt a büntetést szenveded! Mi legalább tetteink méltó jutalmát kapjuk, de Ez nem csinált semmi rosszat!"

Óh Jézusom a jobb lator először látja meg rajtad, hogy ember így nem szenvedhet. A lelkület, amellyel a kereszt gyötrelmeit tűröd; szelídséged, türelmed, jóságod, amellyel üldözőidre nézel és értük imádkozol, meghalad minden emberi erőt. Már előbb megállapította; „Mi tetteink méltó jutalmát kapjuk." A testi szenvedést vállalja, mint engesztelést.

A szenvedésből feléje sugárzó fenséges erő egy másik világba emeli őt. A gyalázatos földi halált készségesen viseli, de menekülni akar az örök haláltól. Hozzád fordul; „Jézus, emlékezzél meg rólam, amikor eljön uralmad." (Luk.23.—42.) Uram szenvedésed látása emeljen fel engem is e megtérő lator lelkületéig. Nem bánom, ha keresztjeim, szenvedéseim, kísértéseim közepette úgy érzem magam, mintha elhagytál volna. Nem is kérek ezektől szabadulást. Csak, ha országodba jutsz, akkor ne felejts.

A jobb lator az első, aki testben és lélekben együtt szenved Veled. Rajta igazolódik be elő ször teljes mértékben Szent P ter mondása: Örüljetek, hogy szetek lehet Krisztus szenve seiben, hogy dicsősége nyilvánulása napján ujjongva örülhessetek.

Rajtunk is valósul mint a megtérő l Szent Pál mond; F szenvednünk k hogy Vele eg csőüljünk.

Tanulok a l gén, hanem megtérni. a tekintet ről a m

Most úgy nézz rám, hogy halálomkor is kísérjen e tekintet, és hallhassam én is a boldogító szót: Még ma velem leszel a paradicsomban.

Íme 3 kereszt: jobb lator —, bal lator és középen Jézus: a Megfeszített Isten. Azóta csak a színfalak változtak. Háttérben nem Jeruzsálemet látjuk. Az idő, a ruhák, az arcok szintén változtak: de maradt a jobb és bal oldal; örökre e két oldal és középen Jézus: a Megfeszített Üdvözítő.

Az utolsó ítéleten is Krisztus jobbján az igazak s az évezredek boltozatai alatt a jobb lator imája dübörgő zsolozsmázássá erősödik és hallatszik a szózat: Jőjjetek Atyám áldottai; vegyétek birtokba a nektek készített országot, mert éheztem és ennem adtatok, szomjaztam és innom adtatok; vándor voltam és meglátogattatok, börtönben voltam és felkerestetek. Mikor tettük mindezt? Amit egyel is tettetek legkisebb testvéreim közül, velem tettétek.

A bal lator, a káromlók és hamis tanúk mondják: „Szállj le a keresztről! És ha leszállt volna a keresztről, talán hittek volna? Hisz Lázárt kevéssel előbb a szemük látára támasztotta fel. S akkor ki váltott volna meg bennünket?

A gyűlölet vakká tesz. E tábor felelet nélkül marad. Isten a gúnyolódó provokációra, a káromlásra nem felel a keresztről. Ő onnan csak üdvösséget és irgalmat osztogat, annak, aki kéri.

S hogyan szól a jobb lator és tábora? Ez a hit szava. Védelmébe veszi az ártatlant; Mi ugyan joggal szenvedünk, mert bűnösök vagyunk, de Jézus nem vétkezett.

Őt a szeretet szegei tartják a kereszten. „Senkinek sincs nagyobb szeretete, mint aki életét adja barátaiért." Barátnak nevez bennünket...— Szeretetedért szomjazik és nem fogad el fájdalomcsillapítót. Mindenkinek azt szeretné mondani: Velem leszel a paradicsomban. De nem fordulnak feléje a jobb latorral és nem kérik: Uram emlékezzél meg rólam. Hisz Jézus még a kereszten is, kegyetlen kínjai között is, hogy tudott örülni egy megtérő bűnösnek. A jobb lator adta Jézus földi életének utolsó örömét és megrend tően őszinte bánatával csilla totta megszakadó szent Szív Mily fölséges lelki ölelkez halál kapujában!

Többé szét nem válta gával vitte a mennye lomba.., a megdicső gébe. Velem lesze az én utam is. Sze szent Szívének reménységgel lom az alá „Isten ner világba hanem világ

Szerdahelyi László festő

Harminc éves a Vörösmarty Művelődési Ház amatőr képzőművészeti szakköre. A szakkör öt régi tagjának műveiből kiállítást rendeztek, melyen a művész alkotásai szerepeltek.

M.-: Jutalom az évekért.

Déli Hírlap (Miskolc), 1976. júl. 23.

Szerdahelyi László

A 23. vasutasnap tiszteletére a miskolci vasutasok képzőművészeti szakköre kiállítást rendez, melyen több tusrajza szerepel.

(bm): Ünnepi szakköri kiállítás. Északmagyarország, 1973. júl. 7

M. D. K.

SZERDAHELYI László építész

Mecsekalji iskola (Repr.)

Tartalmazó: Tillai Ernő

Bartha L. sgrafittoja a Zsibongóban

Magyar Építőművészet 1960. 2. sz. 41. l.

42. l

M.D.V.

SZERDAHELYI László építész

Részvesz a "Kőbánya városközpontja rendezésére kiírt tervpályázaton

Társtervező": Farkasdy Zoltán

Magyar Épőművészet 1960. 1. sz. 64. l.

M. D. K.

SZERDAHELYI László

Csillag J. – Ferkas T. – Juhász M. ———
– Zsitva T

Részvétel a pályázaton Társtervező Kért

Granasztói Pál: A budapesti Árpád-híd pesti hiatőjének városrendezési terv-pályázata

Magyar Építőművészet 1957. (VI.) 5/6.
126-131.

M. D. K.

SZERDAHELYI László

~~Lász~~: Debrecen: Déli ipartérület (Repr.)

Társkerkő Csillag József ~~és~~ Szerdahelyi

Gyártás Iván: A városrendezés jelenlegi gyakorlata

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 3. sz. 72 l.

Szerdahelyi László épitész MDK

részvétel a pályázaton

Tillai Ernő:Pécs déli városrész rendezési tervpályázata Magyar Építőművészet 1956.V.évf.1.sz. 4.l.

M.-D.-K.

SZERDAHELYI László építész

Gyöngyös vasutállomás és kör-
nyéke pályázat (II. díj)

Társtervező: Farkasdy Zoltán

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

Szerdahelyi László MDK

Tervező

Tagja volt a Városépitő Iroda 14 tagu kollektivájának, amelynek pályamüvét - Genf kantonjának tervpályázatán a "Nemzetek Tere" problémáinak megoldására - a beérkezett 123 pályaterv közül az első tiz közé rangsorolták.

Repr.

Müszaki Élet. 1957. jun. 27.

Szerdahelyi Laura

P/ázmándi/ M/argit/: Balatonarácsi Szálló /Pázmándi Margit épitész, Szerdahelyi Laura, Garajszky József belsőépitész/. - Müszaki Tervezés, 1966. 5.sz. 3o.l

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 249. l.

Szerdahelyi Laura belsőépítész

Az alábbi épület belsőberendezésének terveit készítette (eml.)

Sándor János: Központi Ámami Kórház új épülete Bp. XII. Kútvölgyi út

Magyar Építőművészet 1970/2 20 old.

Szerdahelyi Laura, belső építész

MDK

A rekonstrukció kialakításának egyik munkatársa.

– : Átadták a balatonfüredi szívkórház új létesítményeit 9

Népszabadság, Bp. 1969 ápr. 3. [Vidéki]

B. Szerdahelyi Laura belsőépitész M.O.K.

Balatonarács, Annabella szálló,

BELSŐÉPITÉSZE

Magyar Épitőművészet 1968/4, 38-39.l.

Magyar Épitőművészet 1968/2,

Szerdahelyi Laura, belsőépítész

MDK

Az Annabella hálló belsőépítészeti tervezője.

(kőbányai): Annabella hódított

3,

ESTI HIRLAP Bp. 1968. jún. 24

80+1

Szerdahelyi Laura belsőépitész

M.D.K.

Balatonarács, Szálló , belsőépitésze

Épitész: V. Pázmándi Margit

Magyar Épitőművészet 1968/1. 14.1.

Szerdahelyi Laura

Szálló, Balatonarács. - /V.Pázmándi Margit épitész, Garajszky József, Szerdahelyi Laura belsőépitész, Buday Béláné kertterv./ - Magyar Épitőművészet, 1968. 1.sz. 14-17. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

153. l.

B. Szerdahelyi Laura

Annabella szálló, Balatonfüred. /V. Pázmándy Margit építész, B.Szerdahelyi Laura, Garajszky József belsőépitészek, Buday Béláné kertterv./ - xxxx
Ismerteti: Hornicsek László /Müszaki Tervezés, 1968. 11.sz. 10-13. 1. - Mináry Olga, Magyar Épitőművészet, 1968.4.sz. 38-44. 1. - Dvorszky Hedvig, uo. 45. 1.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája - Művtört.Irt. 1971.2.sz. 149-182. 1.

153. 1.

Szerdahelyi Laura
belsőépítén

Balatonfüred. Hotel Annabella

1966.

Repr.

Radp: Magyar építészettört
Műszaki Kiad. 1971.

470.

B. Szerdahelyi Laura

K.E.: Irpdaház, Budapest, VIII. Baross utca. Épitész: Kelemen Ede, statikus Reitter Ferenc, belsőépitész B.Szerdahelyi Laura. - Ismertetés, képekkel.

Magyar Épitőmüvészet, 1971. 2.sz.

37-4o. l.

M.D.V.
1

Szerdahelyi Laura
iparművész

Iparművészeti tárgyaival
részt vett a kiállításon.

Szabadi Judit: Forma 64.
Művészet, 1964. augusztus – 33 lap.

Szerdahelyi Laura

Megbízták Szerdahelyi Laurát, hogy
a Sohoki Vasútállomás bisztrója
részére rácsot készítsen amerikai
diófából.

—: Közéri munkák.
Művészet, 1978. február - 45. lap.

Szerdahelyi Laura

A Honvédelmi Minisztérium Központi Klubjai ~~[illegible]~~ minkárterem előcsarnok falára készítendő fabrikolat a kiszt pályázaton vett részt a művész.

----:Képzőművészeti pályázatok.

Művészet,1976.december - 48.oldal.

Szerdahelyi Laura

Székesfehérvárón az Egészségügyi Szakiskola előcsarnokát Szerdahelyi Laura dekorativ domborműve díszíti.

------: Köztéri munkák.
Művészet, 1976. május - 48.oldal.

Szerdahelyi Laura

A belsőépítészek középnemzedéke
köze sorolható Szerdahelyi Laura
is.

Vámossy Ferenc: Az ujabb nemzedék
Müvészet, 1975.december - 38.oldal

B. Szerdahelyi Laura

Budapest VIII.ker. Párthás. Építész Kelemen Endre, statikus Reitter Ferenc, belsőépítész B. Szerdahelyi Laura.- képes ismertetés.

Magy.Ép.Ip. 1971. 1.sz. - 34-35.l.

Szerdahelyi Laura
belsőépítész

A székesfehérvári Egészségügyi Szakközép iskola és Kollégium előcsarnokában elhelyezendő falszőnyeg tervezésére kiírt pályázaton lett ismert.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974. február - 48.oldal

Szerdahelyi Laura
belső építész

A szikesfehérvári Egészségügyi Szakközépiskola és Kollégium elő-csarnokában elhelyezendő falusho-lat tervpályázaton vett részt.

—. Képző művészete pályázatok.
Művészet, 1974. március – 48 oldal

Szendrakelyi Laura

Megbízást kapott Szendrakelyi Laura, hogy a Magyar Néphadsereg Művelődési Háza részére plasztikus falburkolatot készítsen.

---------Köztéri munkák.

MŰVÉSZET, 1979. julius - 47. lap.

Szerdahelyi Sándor

MDK

Szerepelt a sproni nyári művésztelep termését bemutató kiállitáson.

(h.i.):Termékeny nyár(Jegyzetek egy kiállitásról). SALFÖLD 1963. szept. 1.

M.D.K.

Szerdahelyi Sándor
művészeti kritikus

Méltatás. — 77 éves korában
meghalt Szerdahelyi Sándor.

M. Abonyi Arany: Szerdahelyi Sándor.
Művészet, 1961. július — 48 l.

Szerdahelyi Sándor

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusművész

ZALAI HÍRLAP

1983 ÁPR 9

1021

Szerdahelyi Sándor: VÁSÁR

munka

ELVESZ

mészetb

és szerir

, vagy levélben

ális csoportnál.

háza.

235

Lentiben:
1983. június 20—július 1.
Részvételi díj: 800,— Ft/fő.

JELENTKEZÉSI határidő
1983. május 1.

Jelentkezés és bővebb felvilágosítás a városi TIT szervezeteknél.

218 447

SZERDAHELYI SÁNDOR
FESTŐMŰVÉSZ

N.N.: Izsó Miklós nyomdokait követve.

Észak-Magyarország, 1996 ápr. 23

/Az ujságkivágás Ivák Lajos neve alatt./

ı. Sein Thema ist Wasser und Wein als Motiv und

apitel, in dem Werke von Richard Nonas, Fabrizio
ı der Pomona“ das folgende mit Werken von Bruno

ıhardt-Birbaumer über einen kunsthistorischen
nd Barock, Johannes Hartau führt uns das „Wasser
inblick die chinesische und japanische Kunst und
des Weines im Wiener Biedermeier.
n Werner Hofmann zu Fragen der Form, Ständen
Errettungen, Vormärzlichen Weinproben und
ıte von Büchner, Platon, Heinse, Grillparzer,

:“

Szerdahelyi Sándor

a Népszava és
Világosság
„SZ. S." jelű
kritikusa.

l.
Index 21–24. sz.
Az Európai iskola –
Bp. (1947?)
12. l.

259. szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

SM. Film Iroda 207 P +
+ 107.50 P. ös = 314.50 P. ös
nyugtája.

A beadvár

Melléklete

Egyúttal e

Előirat szá

Utóirat sz

Másolta:

Összeolvas

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

1982 FEB 13

1021

Vásár

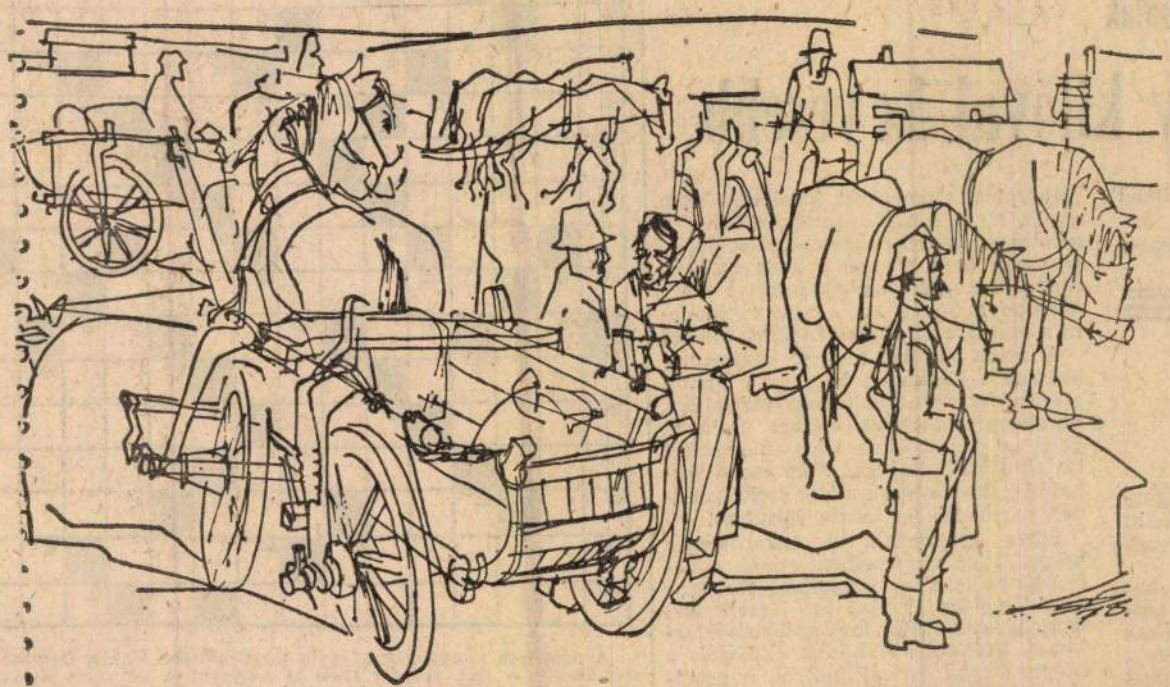

Szerdahelyi Sándor rajza

ÁZ KÖRÜL

ásaink

y kilóval kevesebb

letmód
a ko-
reggel

élegez-
bunkat
a má-

ire ha-
en hát-
érdünk
egzünk.
fejünk
eléleg-

test el-
l két-
k. Majd
a bal
ánabil-
a bal

fölhörpinti megszokott kávéját, nem csoda, ha délelőtt ingerlékenyebb a kelleténél, hiszen éhgyomorral dolgozik. Gyakran nem jut idő a kisgyermekek reggelijére sem. Néhány forintot egyszerűbb tízóraira adni, mint elkészíteni a *tejes kávét, vajas kenyeret, kakaót.*

A rossz időzítés mellett hazánk lakossága bőségesen fogyaszt *zsíros, szaftos húsokat, szalonnát, tésztafélét, burgonyát, édességet, szeszes italokat.* Ezek az élelmiszerek fölös mértékben tartalmaznak kalóriát. Nem csodálkozhatunk, hogy a statisztikák szerint minden harmadik hazánkfia *túlsúlyos.*

Egyre gyarapodik a cukorbetegek száma. Nem egy esetben, ennek a betegségnek is a rendszertelen étkezés az oka. *Cegléden, Vácott* és *Kerepestarcsán* hetente diétás tanácsadónapot tartanak. Szakorvosok adnak eligazítót a helyes étrend összeállításáról. A betegség gyógyításának fontos része a rendszeres és megfelelő étkezés. A diétás menünél figyelembe kell venni, hogy *szénhidrát- és kalóriaszegény* legyen az étrend. Fehérjét — sovány húsokat, sajtot, habart főzelékeket — fogyasszon a beteg ember.

Mindenkire érvényes: kísérje figye-

Darva

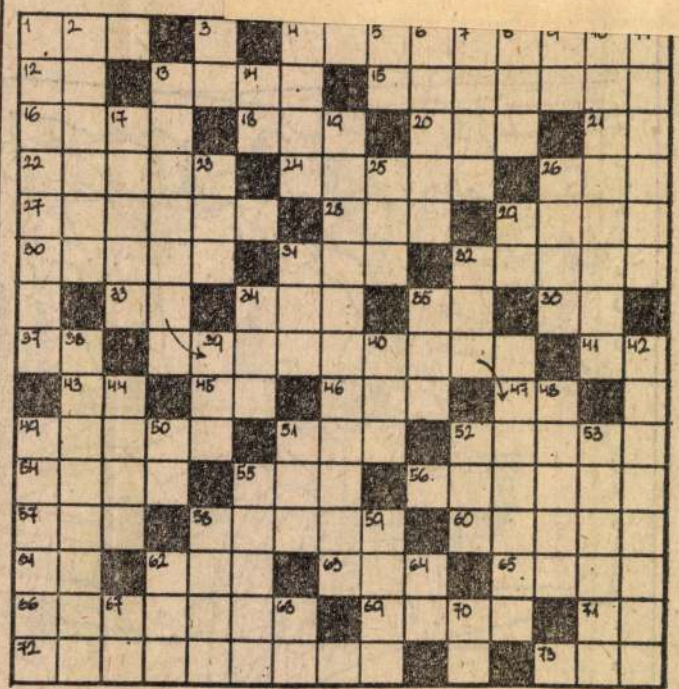

A népi írók mozgalmának egyik legjelentősebb alakja, Darvas József 70 éve — 1912. február 10-én — született. A kétszeres Kossuth-díjas író munkásságáról emlékezünk alábbi rejtvényünkben.

VÍZSZINTES

1. Gyötrelem. 4. 1963-ban megjelent regénye az utolsó két évtized társadalmi életéről ad képet. 12. Félig odáz! 13. Női név. 15. Zenei hang egy félhanggal való felemelésére utaló jel. 16. ... Madrid. 18. Pipereszappan-márka. 20. Sír és ordít a kisgyerek. 21. Az asz-

helyeket kedvelő, ízletes húsú vándormadár. 44. Nyugati autómárka. 48. Nemesgáz. 49. Utem. 50. A túloldalra. 51. Sütőiparos. 52. Becézett női név. 53. Róma folyója. 55. Község a csornai járásban. 58. Szövetség 59. Énekes madár. 62. Egykori hosszmérték. 64. Abony határai. 67. Svéd és osztrák autók

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-048, 337-748, 340-776

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
Miskolc

Szerdahelyi Sándor

1021

Vasárnap, 1969. aug. 17.

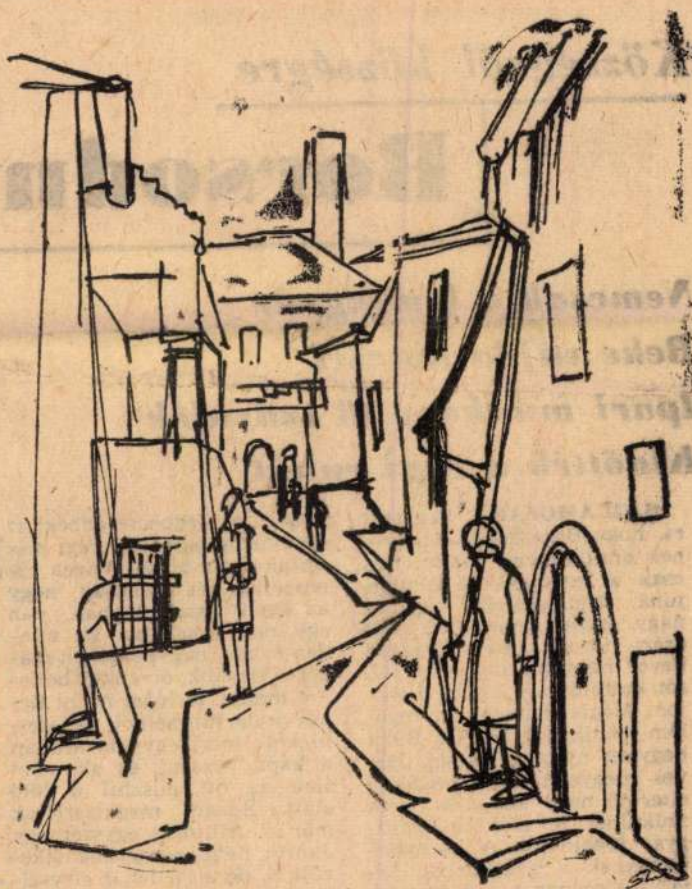

(Szerdahelyi Sándor rajza)

Községről községre

Borsodn

Nemcsak a lemezgyár
Beke vajda kincsei
Ipari munkás: 98 százalék
Kinőtték a régi ruhát

HAJLAMOSAK vagyunk rá, hogy Borsodnádasd nevének említésekor rendszerint csak a lemezgyárra gondoljunk. Kétségtelen, hogy a nagy múltú gyár sokat tett azért, hogy Borsodnádasd neve megyénk határain túl, sőt külföldön is ismertté váljon. Mégis helytelen a fogalom leszűkítése, mert a Bükk hegység nyugati lejtőin, Heves megye szomszédságában elterülő nagy település nem szűkülhet le csak a lemezgyár fogalmára. A környékbelieknek a gyártelepen kívül elsősorban a községet jelenti, amelyhez hozzá tartozik még Mocsolyás, a mai Engels-telep is. A lemezgyáron közül a legbecsesebbek az aranylemezekre rótt régi históriák és az ősi törvények. Az emberek azt mondják, hogy az egyik szakadékban van egy nagy vaskapu. Ez minden évben, nagypénteken magától kinyílik, olyankor be lehet menni, és lehet hozni Beke vajda kincseiből. De sietni kell, mert egy idő múltán a kapu bezárul, és aki nem siet, az ott pusztul a föld alatt. Sokan megkísérelték már... Állítólag egyszer egy Janitu nevű embernek sikerült is, de a fél lábát elveszítette.

A rege racionális magvát sokan kutatják, megpróbál-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Napjaink
1969 FEB 4

1021

Tanulmány.

Szerdahelyi Sándor rajza.

és nem akart odamenni hozzá. Ped
nyira szerette volna megsimogatn
radt fél kezével. A gyerek azonban
és mereven, riadt-könnyes szemek
Mintha nem is az ő gyereke lenn
elmentek, a gyerek szinte suttogv
és nem nézett vissza a kórterem ajtajából.
Ettől kezdve Pataki Béla nem szólt senki-
hez, nem beszélt, csak akkor, ha az orvosok
nógatták. Elege volt az életből.

Üres, hideg lakás fogadta őket. A gyerek
iskolában volt. Az asszony gyorsan begyúj-
tott a sparheltbe, aztán a szobában megve-
tette az ágyat. Pataki Béla levetkőzött, egy
székre dobálta ügyetlenül levetett ruháit, és
bebújt a dunyha alá. A hidegtől megborzon-
gott a teste. Egy darabig lehunyt szemmel
feküdt, hallotta a konyhából beszűrődő zajo-
kat. Tudta, ebédet főz a felesége. Az elfüg-
gönyözött ablakon keresztül, lehúnyt szem-
mel is érezte a két halántékán a kinti havat.
Kinyitotta a szemét, és látta a fehér hóban
feketéllő szilvafákat.

Hangos robajjal jött meg a gyerek az is-
kolából, fütyörészve rohant el a szobaajtó
előtt, de ahogy belépett a konyhába, hirtelen
elhallgatott. Az asszony és a gyerek suttogá-
sát már nem hallotta Pataki Béla, de tudta,
pontosan tudta, mi történik a konyhában.
Később bejött a felesége, párolgó levest ho-
zott tányérban, s nyomában megjelent a gye-
rek is. A férfi félig lehunyt szemhéjai alól

taki Béla ...
dett volna a szívét markoló vas
Nagyon hiányzott a gyerek még
egy-két percre is, mint eddig,
hogyan könnyebb lett. A nap na
töltötte az udvaron egy durva
diófa árnyékában. Először cs
aztán figyelni kezdett. Figyelte
ő világát. Ült naphosszat, rá
dobbanására, korgó gyomrára
cigaretta kesernyés ízét, a gy
lángját a napfényben. Figy
szinte semmi-életét, a kert
beket, fecskéket, galambokat,
rakat. Figyelte, hogyan lesz á
kerítésnek, háznak, a kémé
könnyű füstnek. Olyan do
küzdelmeket látott meg mag
neket eddig még soha. Sok
gyan mos a felesége az udv
tett teknőben, szinte a foga
mosószappan szúrós szagát.
a szomszéd nyitott ajtaján k
ból odatolakodó nagyvilág
hangjaira, az utcán elmenő
Megmaradt fél keze és a
volt, de a gondolatai már n

Napjainkból
1969 APR 24
1021

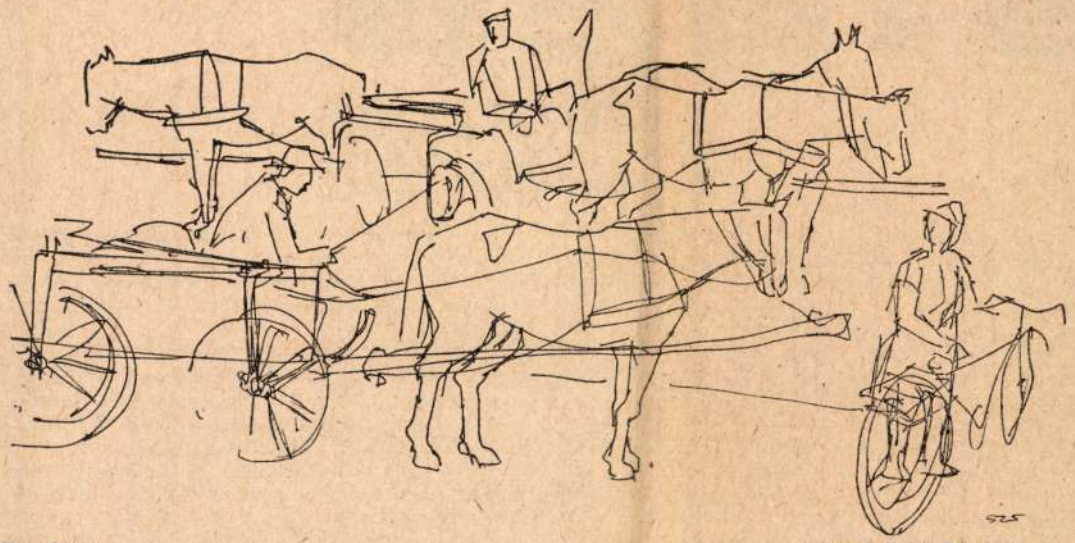

Tanulmány

Szerdahelyi Sándor rajza

Szerdahelyi Sándor

SÍNEN

TÓTH LAJOS ELBESZÉLÉSE

A vállalkozásra tágított kora reggel orvul rohanta meg a várost, fény- és hanghatásainak eszköztárából a legharsányabb fortisszimókat és lucidumokat válogatva az induláshoz. Apa egy papíron kipipálta a jegyzékbe foglalt csomagokat, és ügyelt arra is, hogy az útvonal állomásainak fogyó sorrendjébe kerüljenek egymás fölé vagy alá.

— A rend. A fegyelmezett munka. Ez a fontos. A kiszámított mozdulat, amihez kapcsolódik, a következő lehetséges — mondta, és valamit igazított még a csomagokon a furgon öblében, hogy a kanyarok és útívek váratlanját állja a rakomány.

— Azért — szólalt meg a lány és felhúzta pulóverjén a zippzárat az útraszánás gondos-

— Dehogyisnem, tévében sokszor, de az nem ilyen kis édes volt.

— Na majd egyszer, ha jó kislány leszel, minden ruhádba beleszövöm a monogramodat.

— Akármit lehet? — csodálkozott a lány.

— Persze hogy lehet, ez benne a pláne, én egy kanadai újság minden hirdetését felszőttem a texasnadrágokra, sajtot, vasipart, mindent. Kapkodták, mint a cukrot.

Anya sem volt békétlen, de eltűnődött egy kicsit, és visszavert egy sor ásítást, amit ne lásson ez a lány.

— A jó isten tudja csak, mi ütött akkor a világba? — de csak mosolygott, mint aki tud valami könnyed titkot, és azt tartani is tudja

Szerdahelyi Sándor

Rajza Repr.

Északmagyarország 1969 VIII. 17. 4.

Szerdahelyi Laura
Belső építész

1021

1979. VI. 24. Kossuth 14,05 Áné

Gondolatjel

- Önök már sokszor hallották a Gondolatjel alcimét. Vita, interju, jegyzet a kulturáról. Ha most valaki hirtelen nekünkszegezné a kérdést, hogy mit is jelent a kultura, valószinü egy pillanatra meghökkennénk, aztán valami olyasmit válaszolnánk, hogy a kultura a müvészeteket jelenti. Pedig bármennyire is kézenfekvőnek látszik ez a válasz, mégsem helyes. A müvészeteken kivül még nagyon sok minden tartozik a kultura területéhez. Például a környezetünk kulturája. Lakás, utca, munkahely és még sokáig sorolhatjuk.
A kulturát nemcsak a müvészek alakitják. Valamilyen formában mindnyájan kivesszük a részünket környezetünk kulturájának formálásából. Vagy ugy, hogy gondosan szépitjük, vagy azzal, hogy nem törődünk vele, vagy pedig esetleg tönkretesszük, amit mások csináltak.
Persze amig általában beszélünk az emberi környezetről, addig kissé homályosak maradnak a kérdések. Ezért a Gondolatjel mai adásában egy konkrét és jól ismert területet választottunk ki. A munkahelyek kulturáját. Hiszen a munkahely akár akarjuk, akár nem, szinte a második otthonunk. Természetesen nem akarunk mitoszokat kergetni. Tehát nem gondoljuk, hogy tökéletes lenne a munkahelyi környezetünk. Ehhez tökéletes emberekre, és tökéletes körülményekre lenne szükség.
Hallgassunk meg akkor egy-két példát, hogy a körülményekhez képest, milyen a magyar munkahelyi környezet.
Macskó Levente a szolnoki Papirgyárban, és a budapesti Beloiannisz Hiradástechnikai Gépgyárban járt.

- A Papirgyárban konkrétan milyen feladatot lát el?

- A karbantartó részleghez tartozom, esztergályos vagyok. Jó, de ezt a mühelyt elég elavultnak tartom, réginek. A világitás sem megfelelő, kicsit rendezetlen. Ez beruházás kérdése, régi 1935-ben készült mühelyt nem lehet olyan könnyen átalakitani. Nem érdemes már átszervezni a mühelyt, mert beruházás előtt állunk.

- És az ablakokat lemosni?

- Azt is lehet, de az már nem sokat segit, északi fekvésü, a nap ritkán süt be, de ez nem olyan jelentős dolog, hogy a munkát hátráltatná. Esetleg a közérzetet befolyásolhatja. Volt már ugy, hogy lemostuk munkaidőben, május 1-re, április 4-re, nagyobb ünnepekre. De a szakmunkásokat nem kötelezhetik arra, hogy mossák le az ablakot.

- Zala Péter vagyok, a 316-os mühely egyik csoportvezetője.

- Horváth Lajos müszerész. Telefon alközpontokat gyártunk.

- Van itt a BHG-nak egy nagyon szép ergonómiai laboratóriuma.

- Nem tapasztaltuk ennek a laboratóriumnak az előnyeit, nem emlékszem arra, hogy itt egyáltalán valaha lett volna felmérés ilyen vonatkozásban.

- Mióta van ez a laboratórium?

- 6-7 éve.

- A világitásunk nem a legmegfelelőbb, többszöri kérésünk ellenére sem javitottak a helyzeten.

- Hogy is néz ki tulajdonképpen ez a mühely?

- Fénycsővilágitásunk van, rengeteg keret kikötő vasak, kábelek és ezek eléggé letompitják a fényt. A munkánk pedig olyan, hogy eléggé igénybe van véve a látásunk.

- A fénycsöveken látok még valamilyen szürőket.

- Fémterelő lemezek voltak valamikor, de az utóbbi időben már csak tompitják a fényt, nem terelik, ha valaki ebben a világitásban próbálja a különböző szineket megkülönböztetni, tehát a zöld-sárgát a kék-zöldtől, meg ilyen apró finomságokat, az bizony nagyon mereszti a szemét.
- A mi látás csökkenésünk hosszu távon jelentkezik, ez rövid távon nem bizonyitható, hogy ebből adódik.

- A legnagyobb problémánk a szellőzés, különben ez összefügg a világitással is, ugyanis a mühelynek csak az egyik oldalán van természetes világitás, ebből adódik, hogy a természetes szellőzés is csak huzat formájában oldható meg.

- Ha valaki télen az ablak mellett dolgozik?

- Ilyenkor a mühely egyik oldalán, ahol az ablakok vannak, az összes ablakot 10 percre ki kell nyitni. Minusz 15-20 foknál igy az ablak mellett nem lehet dolgozni. Gyakorlatilag ugy néz ki, hogy a mühely egyik oldala nyitott lett. Szellőztetéskor megáll a munka.

- Normában dolgozunk, ez az idő teljes mértékben a müszerészeknek az idejéből jön le.

--- Két példa, nem példa, tisztában vagyok vele. Az országban sok tizezer különféle munkahely van. Budapesten a Józsefvárosi Galériában látható jelenleg egy kiállitás éppen a munkahelyek környezet alakitása a témája. És az Iparterv épitészei állitották ki a munkáikat. Néhány modern és szépen berendezett iskolát, irodát, számitógép központot, jól formált belső tereket láthatunk, de ipari munkahelyet azonban egyet sem. Jóllehet a legtöbben az iparban dolgoznak.
A Gondolatjel studiójába meghivtuk a környezetalakitás szakembereit, hogy ők mondják el milyen környezetet jelentenek a mai magyar munkahelyek.
Andics Jenő munkaszociológussal, Dulin Jenő ergonómussal, és Szerdahelyi Laura belső épitésszel beszélgetek.
A legtöbbször azt tapasztaljuk, hogy az ipari munkahelyek kulturája meglehetősen alacsony szinvonalon van.

- Valójában a lakó környezet kulturája az esetek jó részében nem magasabb, mint az ipari munkahely környezeti kulturája. Mert bár lakásban lakunk, amelyet saját izlésünk alapján rendezünk be, de ameddig probléma a lakás, és aztán probléma a lakás mérete, addig a lakás esetében is örülünk, ha be tudjuk rendezni, és messze nem mondhatjuk, hogy a magyar lakás kultura otthon erősitenő azokat az igényeket, amelyek a munkahelyen vezetőkben és beosztottakban egyaránt a kulturált munkahelyi környezet kialakitás valóban erőteljes követelménye tenné.

- Egy lakás berendezésekor a butort meg kell vásárolni, és a butorok általában nem olcsóak. Mibe kerül a jól berendezett munkahelyi környezet?

- Nem tudnék számokat mondani, de nem is lenne értelme, mert mindig egyedi elbirálás dolga, a munkahelytől, a technológiai feltételektől függ az, hogy mi mennyibe kerül. Az egyik ipari nagyvállalatnál nagyon kemény, nagyon rossz munkakörülmények között, nagyon nehéz fizikai munkát végzők munkakörülményei hihetetlen roszszak voltak. Ezt tetézték teljes igénytelenséggel, egy szemétkosár nem volt, egy kupcba gyüjtötték az elemósziájuk maradékát, hónapokig ott rohadt, senki nem figyelmeztette őket, mig egy alkalommal egy kommunista szombaton összeálltak és egy általános üzemi rendet csináltak. És akkor az emberek, akik ott dolgoztak, azok csodálkoztak a legjobban, hogy ugyanazok a feltételek, amibe a világon semmi anyagi befektetés nem volt, csak süprii volt hozzá, meg viz, meg a falat letisztitották stb. tulajdonképpen mennyivel másabb lett a környezetük. És akkor rendszeresitettek mindenfélét, amit kellene tenni, virágállványt, szemétkosarat, meg az ablaktözőt felseperték mindig, és egész más lett a környezet.

Azt kérdezte, hogy mennyibe kerül ez. Nagyon sokszor nem is kerül pénzbe ez, inkább szemléletbeli probléma.
Azt mondjuk, hogy az emberért tenni kell. De amikor arról van szó, hogy egy technológiát ugy tervezzünk meg, hogy jó legyen, megfelelő legyen, hogy ne rontsa a környezetet, ne szennyezze a környezetet, hogy megfelelő közérzetet adjon, akkor ez sajnos elsiklik. Ez nem feledékenység, hanem nincs benne az emberekben, hogy a környezet egy nagyon fontos, ha szabad azt mondanom, determinális tényező a termelési szinten.

- Magyarország kivételesen rossz helyzetben van ebből a szempontból?

- Dátran kijelentem azt, hogy mi nagyon-nagyon elmaradottak vagyunk ebben. Akár a saját szomszédainkhoz viszonyitva is. Például Csehszlovákiára gondolok, vagy volt módom Bulgáriában járni, ipari létesitményeket megtekinteni, ahol elsősorban épitészeti szempontból történő kialakitást nevezem csodálatosnak, de a belső miliőnek, a munkahely komfortjának, a környezeti hatásoknak a figyelembevétele nagyon sok esetben sajnos, nekik szerencsére, nálunk sajnos, hogy hátrább tartunk mi ebben, holott mi erről nagyon sokat beszélünk. Az az érzésem, hogy erről kevesebbet kellene beszélni, mert nagyon jól tudjuk, hogy mit kéne csinálni, és sokkal többet tenni ennek érdekében. Mert ez nemcsak arra jó, hogy az ember környezete alakuljon, szebbé váljon, komfortosabbá váljon, hanem ez tudati tényező.

- Persze ezért sok mindenki felelős, hiszen a tudomány is, a társadalmi szervek is gyakran azt erősitik, ha kulturálódni akarunk, akkor muzeumba menjünk, könyvet olvassunk, holott itt valóban azt a szemléletet kellene általánositanunk, hogy a kultura a hétköznapok kulturájával, és mindenekelőtt a tárgyi kulturával kezdődik.

- A belső épitész mit szól ezekhez a problémákhoz?

- Megvan a maga lehetősége, hogy amennyire lehet ezeket a kemény és nehéz fizikai munkában eltöltött órákat is kellemessé tegyük. Anyagok minőségével, keménységével és szineivel tudunk összehangolni valamilyen olyan környezetet, ahol a szineknek a hatása lehet akár tér alakitó, vagy a kellemetlen közérzetet kiküszöbölő.

- Nemcsak belső épitészi feladatok megoldásáról van szó, hanem sok esetben maga a technika, a technológia fejlesztése és annak meggyorsitása maga is a különböző kulturának jelentős átalakitásához vezet.

Én egy konkrét példát emelnék ebből ki. Ózdon, az Ózdi Kohászati Müveknek félautomatizált hengersorát, ahol a korábbi rendkivül zajos, egészséget is kárositó müveletek helyére egy esztétikai szempontból is megfelelő kulturált, jól kialakitott, csendes, valóban az ember optimális munkavégzését biztositó környezet jött létre, mindez olyan módon, hogy az egész üzem is besimul a természetbe, két hegy között egy völgybe, azaz arra is jó példa, hogy magát az egész gyárat próbálják a természeti környezettel összeépiteni. Ilyen példa is van Magyarországon.
Sajnos vannak olyan példák is, amikor nem a belsőépitészet elmaradása, esetleg a technika, technológia az amelyik egyáltalán nem teszi lehetővé a kulturált munkahelyi környezet kialakitását.

- Eddig ugy fogalmaztuk meg a kérdéseket, hogy a munkahelyi környezet kialakitását kivülről alakitják. Tehát pszihológusok, ergonómusok, szociológusok, belsőépitészek, épitészek. De ezeken a munkahelyeken emberek dolgoznak, akiknek maguknak is igényük van. Nekik milyen lehetőségük van arra, hogy alakitsák a saját környezetüket?

- A kérdés nagyon érdekes. Nekem az az érzésem, hogy az ő munkájukat egy szóval lehetne jellemezni, dekorálják a környezetüket. Tehát nem alakitják, formálják, hanem feldiszitik. Mindent kitesznek, a szocialista brigád cimet jelző zászlótól a plakátokig, feliratokig, ujságokból kivágott mindenféle alakokig, de hogy milyenek legyenek a gépek, azok elhelyezése, milyen legyen a technológiai keretben, ma ugy érzem nincs a munkásnak beleszólása.

- Én azt gondolom, ha megfelelően közelednénk ezekhez az emberekhez, akkor a hosszu gyakorlata által, amit ott szerzett és látta a dolgokat, bizonyára nagyon sok jó felhasználható ötletet adna a kialakitásban.

- De nem olyan értelemben, hogy ők mondják meg, hogy milyen legyen, mert nem lehet a döntő szerepet átadni egy-egy szubjektiv érzésen alapuló egyénnek, erre jó példát tudok mondani, nagy ipari üzemet terveztek, épitettek, elkészült, nagy szerelőcsarnokokkal vidéken, komoly energiát fektettek be az Iparmüvészeti Főiskolán, szinelméleti szakemberek, több variációt készitettek el, elkészültek a tervek, és a gyárban megkérdezték az X-bácsit, hogy milyenre fessék a csarnokot, hát zöldre, eddig is az volt, és a ruhák, azok kékek legyenek, a szép modellek, tervek ott állnak, és a ruhák kékek, a csarnok zöld. Hát ennek nem sok értelme volt.

- Igaz, hogy a beosztottak, dolgozók egy része igényes környezetére, de egy jó része, sőt a nagyobb része nem az.

És nemhogy a munkahelyek kulturált környezetének kialakításához járulna hozzá, hanem ellopja a rózsát a fürdőből, belerondit a fürdőszobába, egyik vidéki vállalati példa, létrehoztak az egyik munkahelyre lakókocsi-fürdőszobát, WC-t, az ott dolgozók első dolga az volt, hogy ellopták a lakókocsi kerekeit, ami mozdítható volt kiszerelték belőle, és a lakókocsi félév alatt kulturált emberi környezetből disznóólla változott, ez megtörtént eset Magyarországon. Itt én tehát arra az oldalra hivatkoznék, hogy nemcsak a vezetőknél, a beosztottaknál is a tárgyi környezeti kultura hiánya jelentkezik, és én itt a nagyobb problémának már azt tartom, hogy oktatjuk ezt megfelelően, nem a müszaki egyetem meghatározott szakain, hanem az oktatási rendszer egészében, talán kezdve az óvodától a környezeti kulturának azt az elemeit, amelyek felkelthetik az igényt, a kulturált emberi környezettel szemben. Sőt itt üt vissza az elmult időszak eléggé kulturálatlan munkahelyi környezet hatása is, ha megszoktuk a kulturálatlan környezetet, igényeink is lassabban ébredeznek.

1021

Szerdahelyi Laura belsőépítész

1979. VII. 2. 13.25 Petőfi - Vné -
"Ellopták a lakókocsi kerekét"
- ... szociológussal, Dulin Jenő ergonómussal és Szerdahelyi Laura belsőépitésszel beszélget a munkahelyi környezetről Rózsa T. Endre.

- Jelenleg látható egy kiállitás a józsefvárosi Galériában. A kiállitásnak az a cime, Munkahelyi környezet.

- A kiállitás szerény, csöndes, félreeső helyen van. Nem nagyon reklámozzák, ami önmagában is szimbolizálja, hogy hol tart ez az ügy, másrészt maguk a kiállitott fényképek is jól tükrözik, hogy abban az előre haladás hol, milyen területekre esik. Hát itt olyan témákat lehet látni, mint iskola, különböző ülésterm ek, előadó termek, számitógép részlegek és főleg nem szük ipari munkahelyi környezet, hanem mindenek előtt iroda, iroda belsőtér épitészete.

- Amikor ezt a kiállitást megnéztem, én nagyon szomorú képet láttam. Nagyon szép kis egyedi tervezésü óvodát látunk, iskolákat, ami sajnos nem általános. Mert ilyenből épül egy vagy kettő maximum, de ezer és ezer gyerek sokkal rosszabb körülmények között tanul, él, először is a munkahelyek nem kizárólag iskolák, laboratóriumok előadó termek, A munkahely, a tényleges százalékában a gyárak, üzemek, nagyüzemek, ahol sok ember dolgozik, sok embernek a kellemes munkakörülményét kell megteremteni. Nekem ez nagyon hiányzott az IPARTERV kiállitásáról, hogy tulajdonképpen, ami a pofiljuk,hogy ipari üzemet nem állitottak ki. Tehát az ipari üzemeknél a legnagyobb az elmaradás.

- Magyarország kivételesen rossz helyzetben van ebben a...

- Bátran kijelentem, azt, hogy mi nagyon-nagyon elmaradottak vagyunk ebben. Akár a saját szomszédainkhoz is viszonyitva. Én most északabbra, Csehszlovákiára gondolok. Vagy volt módom Bulgáriában járni, ipari létesitményeket megtekinteni. Ahol elsősorban épitészeti szempontból nagyon csodálatosak. De a belső térnek , a belső kiállőnek,a munkahelyx komfortjának, a környezeti hatásoknak a figyelembevétele, nagyon sok esetben sajnos - nem sajnos, nekik szerencsére - nálunk sajnos, hogy hátrább tartunk mi ebben, holott mi erről nagyon sokat beszélünk.

- Furcsa amit mond! Az ember az életének közel egyharmadát a munkahelyén tölti. Egyáltalán nem mindegy, hogy az ember hogy érzi magát a munkahelyén.

- Sajnos a belső épitészet elmaradása, rendkivül elmaradott technika, technológia vagy esetleg az 50-100 éves géppark nem is teszi lehetővé a kulturált munkahelyi környezet kialakitását. Ennek a kérdésnek nagyon speciálisan egy ilyen ergonómiai

aspektus, amely az ember és a környezete,az ember és a gép viszonyát próbálja megfelelő szinten helyrtenni, igazitani, formálni, alakitani olyanná, amitől az ember munkájabb könnyebb lesz és egyszerübb lesz.

- Mit tehet az ergonómia? Tudna esetleg példát mondani erre?

- Mát elsősorban figyelembe kell venni azt, hogy az ember milyen teljesitőképességgel rendelkezik. Hogy helyezkedik el, hogy tud kényelmesen ülni, milyenek a klima feltételek például, zaj viszonyok, amelyek az emberre nem káros, és ami a munkáját elősegiti. De ezen túlmenően van az érmének egy másik oldala is, amelyet mi úgy nevezünk,hogy környezetvédelem, amely nem pont a munkahelyre koncentrálódik, hanem a lakóterületre, a városra, az utcára egész egyszerüen. Vagy a pihenő helyekre, a kiránduló helyekre, koncentrálódik.
-
- Van egy munkahelyek épitészete, munkacsoport, annak volt egy szemináriuma másfél évvel ezelött Magyarországon, és ott a következő probléma merült föl, a városban. Az egyik német prof fölvetette, hogy tulajdonképpen azt kell megvizsgálnunk, hogy az ipar lett a városnak a végzete. És ezt milyen módon lehetne feloldani. És akkor egy ilyen munkatervet dolgoztunk ki, amely tulajdonképpen az ipari csarnoknál kezdődik, tehát meg kell nézni,hogy az ipari csarnok hogyan áll az iparterületen belül. Mert nagyon sok ipari telep tulajdonképpen elszámásodik,mint egy lakótelep. Mi ennek az oka? És az utolsó lépés pedig, az ipart hogy kell telepiteni? Lehet-e egyáltalán városba telepiteni vagy nem lehet telepiteni? És bizony előjött az is,hogy vannak olyan iparágak, ami nem biztos, hogy sterilen el kell választani a várostól. Vannak ilyen svéd példák, hogy a legújabb lakótelepeik mellé iparterületet is épitenek.

- Milyen jellegü ipart?

- Természetesen olyant, ami a környezetet nem szennyezi. Tehát könnyüipar, ruházatiipar, finommechanikának, illetve elektronikának egyes területeit. Itt nem kell minden áron kivinni a városból! Az egy nagyon szép elv volt amit az a ... kimondott, hogy szét kell választani mindent. Mert annyi zürzavar volt a korábbi spontánul épült városokkal kapcsolatosan, de később azután ez a steril szétválasztás kiderült, hogy nem biztos, hogy jó közlekedés miatt azután amiatt sem, hogy bizonyos iparágak nagyon jól tudják a városrészt segitenix pénzzel. A kommunikáció, az egyszerü bicikli vagy gyalog közlekedés tulajdonképpen sok mindent megold, egyszerübbé tesz. Szóval végső eredményeképpen kiderült, hogy ez a környezet alakitás nagyon sok féle irányba mehet. Mehet olyan irányba is, hogy esetleg ipart és várost egész más módon most a technika lehetővé teszi, hogy összekapcsolhassanak.

- A munkahelyi környezetet végülis két igény határozza meg. A munka igénye és az emberek igénye. Ez a két igény nem feltétlenülesik egybe. A munkaigénye a termelékenység, a minél hatásosabb termelés. Az emberi igény, a jó közérzet. Ellentmondásba kerülhet ez a két szempont egymással?

- Bizony állandó ellentmondásba kerül. Mert egy tervező építész állandóan e két probléma körül mozog. Fizikai környezetet megteremteni, tehát olyannak, előkészíteni azt a területet, hogy valóban jól tudjanak dolgozni az emberek. De ugyanakkor van egy másik probléma is, és ez a pszichológiai környezet. Ez az emberi környezet. Tehát, hogy jól is érezzék magukat az emberek ezen a helyen. Most ez a kettősség az építész életében állandóan jelen van. Mert ha a fizikai környezetet meg is teremti, de nem biztos, hogy mindig a pszichológiai körülményeket is meg tudja teremteni. Na itt van az az ellentmondás. Ehhez kell építész, mégpedig ember a talpán, aki ezt a kettőt jól össze tudja hozni, ehhez nemcsak tervező-építész, aki épületeket hoz létre, hanem olyan is, aki hát a belsőket is meg tudja oldani, tehát a belső építészeknek a szerepe is itt jelentkezik.

- A belső építész mit szól ezekhez a problémákhoz?

- Tulajdonképpen itt anyagok minőségével, keménységével és szineivel tudunk összehangolni valamilyen olyan környezetet, ahol a szineknek a hatása lehet, akár téralakitó vagy másképpen is hathat az emberre. A kellemetlen, hajos környezetekhez is megvannak ugye azok a szinek, amik tompitanak, hatásában vagy élelmiszer üzemekben a kellemetlen közérzetet kiküszöbölő szineket használnak. Mindennek megvan a maga lehetősége, hogy amennyire lehet ezeket a kemény és nehéz fizikai munkával eltöltött órákat is kellemessé tegyük. Tulajdonképpen a legnagyobb probléma az, hogy nagyon kevés időt kap egy belsőépitész, illetve nem is nagyon veszik igénybe. Egyáltalán arra gondolnak és úgy kezelik őket, hogy dekorálnak, berendeznek, de nem ez a belsőépitészet. A belsőépitészeknek az a feladata először is, hogy megismerje az embereknek azt a munkáját, amit abba a helyiségben fognak végezni. Tanulmányozza, közelkerül jön az emberekhez és azokon keresztül - hogy úgy mondjam - beleélje magát, hogy mi lenne az a jó, utánanéz, számol, anyagot gyüjt és akkor a meglévő lehetőségekből összehozza azt a belső teret, azt az enterirört, ami a legalkalmasabb, legkellemesebb az ott dolgozók részére.

- Sőt én még hozzátenném, hogy azt hiszem nemcsak fiziológiai és pszichológiai megfontolások azok, amelyeket figyelembe kell venni a munkahelyi környezet kialakitáskor, hanem látni kell azt is, hogy mennyi érdeklődünk olyasmihez - nem tudom, amit kulturának neveznek - részben az azon dől el, hogy a munkahelyi

környezet maga is mennyire nevel igényességre vagy mennyire erősiti a meglévő igénytelenséget. Ma a munkahelyi környezetek az esetek döntő részében inkább az igénytelenséget erősiti az emberekben. És azt hiszem, hogy nagyon sok oka van. Szóval olyan tényezők is szerepet játszanak, minthogy maga az ipari formatervezés Magyarországon általában elmaradott. Ha nincs megfelelő ipari formatervezés, akkor egyáltalán az ipari környezet kulturájamég kevésbé lényeges. Hiszen gondoljuk el, még az ipari termékek kulturája sem lényeges. De itt még másik jelentős gátló tényező. Valójában a lakókörnyezet kulturája esetek jó részében nem magasabb, mint az ipari munkahely környezeti kulturája. Lakásban lakunk, amelyet saját izlésünk alapján rendezünk be, mert probléma a lakás, aztán probléma a lakás mérete, addig a lakás esetében is hát örülünk, ha be tudjuk rendezni. És messze nem mondhatjuk, hogy a lakáskultura otthon erősitenék azokat az igényeket, amelyek a munkahelyen vezetőkben és beosztottakban egyaránt a kulturált munkahelyi környezet kialakitás valóban erőteljes követelménnyé tenné.

- Egy lakás berendezésekor a bútort meg kell vásárolni és a bútorok általában nem olcsók. Mibe kerül a jól berendezett munkahelyi környezet?

- Nem tudnák számadatokat mondani. Nem is lenne értelme, mert ezek mindig egyedi elbirálás alapján történik. A munkahelytől, a technológiai feltételektől függ, hogy mi mennyibe kerül. Az egyik ipari nagyvállalatnál nagyon kemény, nagyon rossz munkakörülmények között, nagyon kemény fizikai munkát végzők munkakörülményeik hihetetlen rosszak voltak. Ezt tetézték a teljes igénytelenséggel. Egyrészt szemétkosár nem volt, az elemózsiájuknak a maradványait mindig a sarokba dobálták. Ez hónapokig összegyült, rohadt és nagy büzt árasztott, s a többi, senki nem mondta, senki nem figyelmeztette őket. Egy alkalommal összeálltak és általános üzemi rendet csináltak. És az emberek, akik ott dolgoztak, azok csodálkoztak a legjobban, hogy ugyanazok a feltételek, amibe a világos semmiféle anyagi befektetés nem volt. Csak söprü volt hozzá meg viz, meg effélé, meg az ablakokat letisztitották, meg lefújták róla a port. Lényegében mennyivel másabb lett a környezet. És akkor rendszeresitettek ott mindenfélét, amit kellene odatenni. Szóval virágállványt, meg szemétkosarat, meg az öltöző helyiségeket mégiscsak fölsöpörték mindennap. És egészen más lett a környezet. Tehát hogyha azt kérdezte, hogy mennyibe kerül ez, nagyon sokszor nem is kerül pénzükbe. Inkább szemléletbeli probléma. Ma a munkakörnyezet Magyarországon.

- Század rangu kérdés.

- De [illegible]. Szóval hogyha ez úgy szóbakerül,

ujságokban olvasunk róla, a televizióból látjuk, a rádióból hallhatjuk, akkor az mondjuk,hogy az emberért nagyon sok mindent tenni kell. És amikor arról van szó, hogy egy technológiát úgy tervezzünk meg, hogy az jó legyen, megfelelő legyen, hogy az ne rontsa a környezetet, ne szennyezze a környezetet, megfelelő közérzetet adjon, akkor ez sajnos elsiklik. Ez nem rosszindulatu vagy vizuális feledékenység. Hanem ez nincs benne az emberekbe, hogy a környezet az egy nagyon fontos determináns tényező a termelési szinten. Mert ez nemcsak arra jó, hogy az ember környezete alakuljon, szebbé váljon, komfortosabbá váljon, eredetibbé váljon, s a többi, hanem egy tudati tényező.

- Persze itt sok mindenki felelős érte, hiszen a tudomány, a társadalmi szervezetek és gyakran azt erősitik, hogy kulturálódni akarnak, akkor muzeumba menjünk, könyvet olvassunk. Valóban itt azt a szemléletet kellene általánositani, hogy a kultura a hétköznapok kulturájával és mindenek előtt a tárgyi kulturával kezdődik.

- Eddig úgy fogalmaztuk meg a kérdéseket, hogy a munkahelyi környezet kialakitását kivülről alakitják, tehát pszichológusok, ergonómusok, szociológusok, belsőépitészek, épitészek. Node ezeken a munkahelyeken emberek dolgoznak, akiknek magukuak is igényük van. Nekik milyen lehetőségük van arra, hogy alakitsák a saját környezetüket?

- A kérdés nagyon érdekes. Nekem az az érzésem, hogy az ő munkájukat egy szóval lehetne jellemezni, dekorálják a környezetüket. Tehát a környezetüket nem alakitják, formálják, hanem feldiszitik. Olyanná, amilyenné akarják; És oda, ezt tapasztalatból mondom, hogy mindenfélét fölteszneк. A szocialista brigád cimet jelképező zászlótól kezdve plakátokig és feliratokig, ujságokból kivágott mindeféle alakokig. De,hogy milyenek legyenek a gépek, meg milyen legyen azoknak az elhelyezése, a szintechnikai kialakitása. Ma úgy érzem, hogy nincs a munkásnak beleszólása. Vannak olyan régi termelésü, régi technológiát alkalmazó gyárak, üzemek, ahol.rekonstrukcióra kerül sor, tehát lehet javitani a helyzeten, ebben az esetben sincs beleszólásuk. Meg sem kérdezik őket megitélésem szerint. A másik amikor új létesitménynek a tervezéséről, kialakitásáról van szó, akkor meg megint nincs módja arra, hogy beleszóljon, holott én azt gondolom, ha megfelelően közelednénk ezekhez az emberekhez, akkor a hosszu gyakorlata által, amit ott szerzett és látta a dolgokat, bizonyára nagyon sok, jól felhasználható ötletet adna a kialakitáshoz.

- De nem olyan értelemben, ahogy ők mondják meg, hogy milyen legyen, mert nem lehet a döntő szerepet átadni egy-egy szubjek-

tiv érzésen alapuló egyénnek. Erre egy jó példát tudok mondani. Komoly ipari zemet terveztek, épitettek. Elkészült nagy szerelő csarnokokkal vidéken. Komoly energiát fektettek be az Iparművészeti Főiskolán szinelméleti szakemberek több varriációt készitettek, elkészültek a modellek a tervek utána a gyárban megkérdezték az X bácsit, hogy milyenre fessék a csarnokot? Hát zöldre. Milyen legyen a munkaruha? Hát kék, eddig is az volt. A szép modellek ott állnak, a ruhák kékek, a csarnok zöld. Hát ennek nem sok értelme volt. Embereknek, komoly embereknek energiát beleölniük.

- Most a beleszólásnak a formális lehetőségei azok, amelyeket hiányolni lehetne. Én azt hiszem azok a fórumok, amelyek létezznek, müködhetnének úgy is, hogy ennek teret biztositanak. Nagyobb problémának azt látom inkább, hogy az esetek nagyobb részében fel sem merül az a gondolat, hogy a tárgyi munkahelyi környezetet alakithatjuk, az egyik legspontánabban alakuló folyamatoknak, ahol különböző, látszólagos objektiv kényszerek vagy spontán hatások vagy különböző anyagi, pénzügyi megfontolások téritik abba az irányba, amely irányban éppen alakul anélkül, hogy ezt tudatosan racionalizálnánk. Amennyiben a vezetésnek nincsen ezzel kapcsolatosan egy elgondolt, határozott koncepciója, egyáltalán nem érzékelik fontosnak, hogy ez megvalósuljék, addig a beleszólás hiánya nem valamifajta demokratizmus hiány, hanem következménye, hogy nem is kérik, hogy beleszóljon. És a beleszólás hiányának van egy másik oldala is. Igaz, hogy beosztottak, dolgozók egy része valóban igényes munkahelyi környezetével szemben, de egy jóx része, sőt vannak munkahelyek, ahol nagyobb része nem az, és ma nemhogy a munkahely környezet kulturájának alakitásához járulna hozzá, hanem - itt a példák dömpingjét lehetne mondani - ellopja a rózsát a zuhanyozóról, belerondit a fürdőszobába. Egyik vidéki vállalati példa. Létrehoztak egy mozgó munkahelyre nem olyan régen egy lakókocsi-rendszert, ahová fürdőszobát, vécét helyeztek be. Az ott dolgozók első dolga az volt, hogy ellopták a lakókocsi kerekeit, ami mozditható volt, azt kiszerelték belőle és a lakókocsi félév alatt kultumált emberi környezetből diszóólakká változtak, ez megtörtént eset Magyarországon. Itt arra az oldalra hivatkoznék, hogy nemcsak a vezetőknél, hanem a beosztottaknál is... ugyanaz a tárggi környezeti kultura hiánya. És én itt nagyobb problémának azt tartom, hogy oktatjuk-e megfelelően nem a müszaki egyetemek meghatározott szakain, hanem az oktatási rendszer egészében, talán kezdve az óvodától, a környezeti kulturának azokat az elemeit, amelyek felkelthetik az igényét a kulturált emberi környezettel szemben. Sőt hozzátenném, azt hiszem itt üt vissza az elmult időszak kevésbé kulturált munkahelyi környezetnek a hatása is. Ha megszoktuk a kulturálatlan környezetet, igényeink is lassabban ébredeznek. Mindez azt hiszem ma lényegesebben befolyásolja nega-

tiv irányba is, hogy mennyi lehetőségünk van a saját munkahelyi környezetünket alakitani, mint a beleszólási lehetőségek hiánya.

- Nagyon fontosnak tartanám azt, hogy az iskolákban környezet kulturát, mint tantárgyat bevezetnék. Minden területről, mindenről tanulnak a gyerekek. Két gyerekem van. Végig tudtam kisérni, most már első gimnazista a fiam, hogy kilenc éven keresztül zenéről, irodalomról külön környezetük van, de környezet kulturáról semmit nem tanultak.

- Igen. Ezek szerint a gondok elemibb erejüek. Mi lenne a megoldás? Vagy merrefelé kell keresni a jó megoldás lehetőségeit? Hogy ez az áldatlan helyzet javuljon?

- Én úgy látom a kérdés megoldás módjait - mert ez nemcsak egy megoldás lehetséges, hanem számtalan megoldás is - én azt hiszem, hogy ez nyugodtan mondhatnám, hogy gyáranként, vállalatonként, üzemenként, lakótelepenként mind-mind egyedi megközelitést kiván. Többféleképpen. Elsősorban mondjuk nem tudja egy ember, egy szakember megcsinálni, össze kéne olyan társulásoknak jönnie, aki komplex módon közeliti meg a témát. A másik, amit nagyon fontosnak itélek, de nem rövid távu megoldást eredményez, ez pedig a tudat formáló lehetősége ennek és amelyik nem egyik napról a másikra, hanem itt azt kell mondanom, hogy generációkon keresztül valósul meg. Erre én egy példát tudnék mondani, ami sajnos nem hazai példa, hanem külföldi példa, mindenki nagyszerüen beszél arról és rajzol, hogy milyen tiszták a faluk például. Ott mindennap söpörnek és a hús üzletben virág van. Hát nem azért, mert nincs hús, hanem mert virág van. Es ezt mi kuriózumként mondjuk és még nevetünk is rajta. Hogyha a mondatot végig gondoljuk, akkor emögött sokkal-sokkal több van. A harmadiknak pedig azt mondanám, hogy a megvalósultnak a fentartásában, egyáltalán ... szerepük, akik azt megalkották, hanem annak a fenntartásában, annak a megőrzésében, a szinten tartásában nagyon sok szerepe van magának az embernek, aki ott dolgozik és ott él.

- Kedves hallgatóink! Arnóth Lajos épitésszel, Andics Jenő szociológussal, Dulin enő ergonómussal és Szerdahelyi Laura belsőépitésszel beszélgetett Rózsa T. Endre.

Szerdahelyi Sándor
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPJAINK

SEP

1021

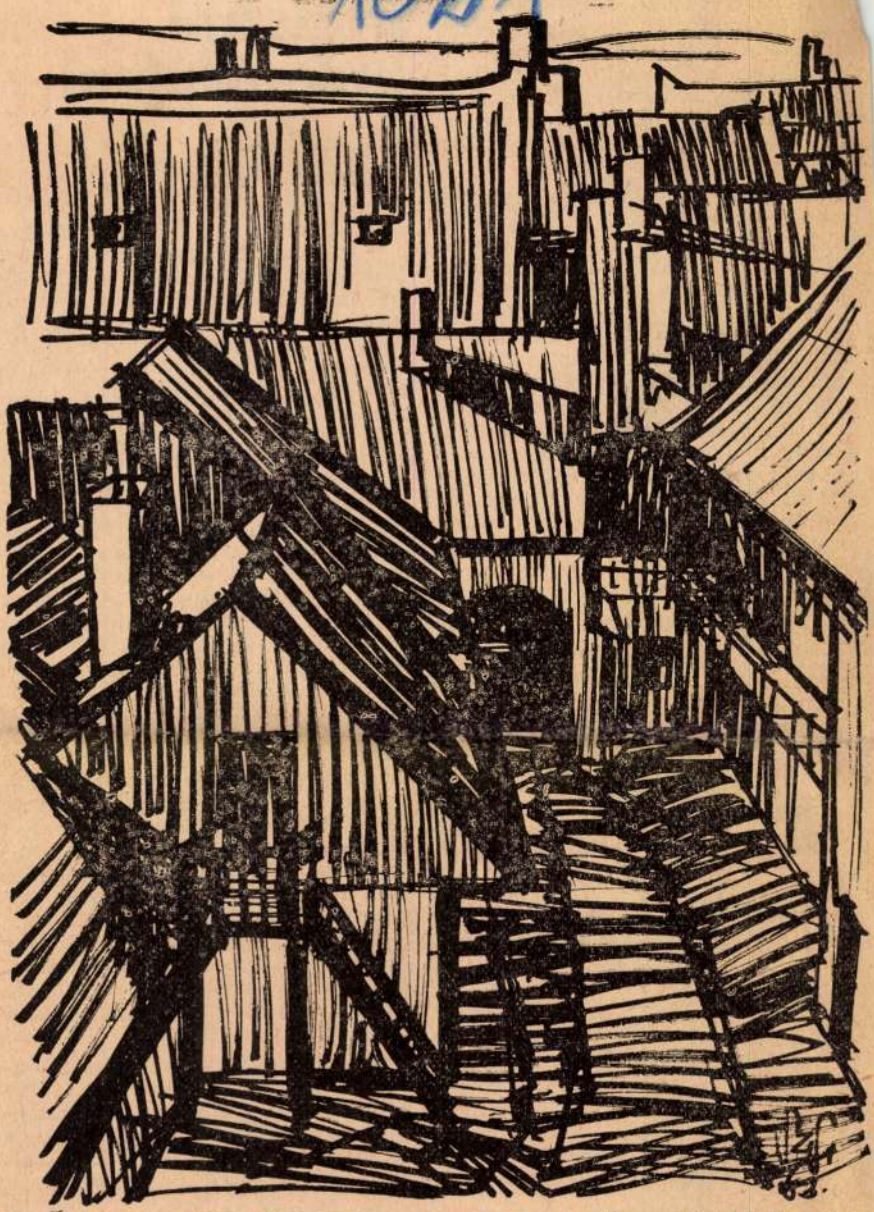

Udvar

Szerdahelyi Sándor rajza

gkisebb poszton is és
lásért, hanem meggyőz
álta, amit csinált. Kül
kat érte utól ez a ros
akkoriban, akik végigsze
illegalitást különböző
is, mégpedig azokkal egy
felszabadult ország bört
mét ültek. — Mint később
semmiért.

A hosszas hallgatás utá
vel megjelent *Horváth Márton* hőse, Pálfi Károly, volt illegális kommunista, később Rákosi alatt funkcionárius — aki valószínűleg nem más, mint a szerző — e hitének áldozata, és ebből ábrándul ki ebben az önvallomásszerű regényben, amely izgalmas mondanivalót öltöztet lebilincselően modern meseszövésbe. Horváth Márton becsületére legyen mondva, hogy nem próbált átnyergelni (éppen úgy, mint Pálfi Károly) Rákosi bukása után, hanem visszavonult és csak most írta meg teljes magányában ezt a lelkiismeret vizs-

Nemrégen jelent meg Tüskés Tibor *A szó és a vonal* című, *Martyn Ferenc* irodalmi kísérőrajzait elemző-bemutató tanulmánya. S most, szünidei barangolásomban Tihany és a niklai Berzsenyi-emlékmúzeum eredetiben is felkínálta Martyn Ferenc művészetét és illusztrációit, s Tüskés tanulmánya mögött megérezhettem valamiféle nagyobb, szervezett, a pannon tájból kisugárzó vállalást. *Tüskés Tibor* könyve (a *Takáts Gyula* szerkesztette Somogyi Múzeum Füzeteiben jelent meg), az ápolt somogyi irodalmi-kultúrtörténeti emlékhelyek, Takáts Gyuláék példás munkálódása, a pécsiek mostanában megjelent, országosan is figyelemreméltó, helyi tehetségeket magához vonzó Útközben című irodalmi antológiája sziszifuszi kőgörgetésnek tűnt, hogy az egyensúlyt helyrerántsa abban az országban, ahol a főváros tízszerese a második legnagyobb városnak. Igaz, az ipar már kezd onnan kivonulni, de a kultúra még mindig nagyrészt Pesten összpontosul. Ezért nehéz vállalás ma Magyarországon vidéken élni. Aki mégis ezt teszi, nem önkéntes száműzöttje a magyar irodalomnak vagy szellemi-kulturális életünknek, inkább személyes sorsával is enyhítené az arányok torzulását, amit Budapest szívó ereje eredményezett.

Ne keressen senki ezekben a gondolatokban fővárosellenességet. Tudom és vallom, hogy minden országnak van sűrűsödési pontja, ahol a mennyiséggel a minőség is felhalmozódik. Inkább azért pörölnék, hogy főváros és vidék aránya legyen kiegyensúlyozottabb, így egészségesebb, megteremtve a feltételét annak, hogy vidéken élni ne szere-

Szerdahelyi Sándor

Zepta az 5. oldalon

Napjaink 1969 május

Szerdahelyi Sándor

„Udvar" c. versét

a 17. oldalon

Napjaink 1970 szeptember

Szerdahelyi Sándor

rajza a 4. oldalon
„Tanulmány"

Nappali 1969 február

Szerdahelyi Sándor

rajza „Táj" a

4 oldalon

Napjaink 1968 ~~szeptember~~
november

MDK

Szerdahelyi Sándor /Népszava és Világosság/

az Európai Isk. külföldön.

Pán I: Az Európai Iskola. Index, 1947. 21-24.

Szerdahelyi Sándor
festőművészt. körvezető tanárt. Kazinc-
barcika nivódíjjal jutalmazta a
Népművelési Intézet.

Nivódijak.

Népművelés 1974/1 37 old.

Szerdahelyi Sándor Kazincbarcika kapott díjat a szakkör vezetők közül

(bm) Reprőmuvészeti szakkörök regionális kiállítása

Szak-Magyarország 1972/245 Vold

Szerdahelyi Sándor
1021

Iskolában és szakkörben

Képzőművészeti ízlésfejlesztő lehetőségek

A Miskolc városi Képzőművészeti Szaktanács legutóbbi ülésén — egyéb témák között — azt is megvizsgálta, mi a helyzete a képzőművészeti ízlésfejlesztés két nagy, átfogó fórumának, illetve ez a kétfajta lehetőség milyen eredményességgel dolgozik Miskolcon. A kettő ugyan szervezetileg nincs összefüggésben egymással, gyakorlatilag mégis elválaszthatatlan.

●

Az iskolai ízlésfejlesztésre kell hogy épüljön minden. Az általános iskola és a középiskola kell hogy először rányissa a fiatalok szemét a tárlatokra, bevezesse őket a kiállítótermekbe, megszerettesse velük azoknak légkörét, felkeltse bennük az igényt a rendszeres látogatásra. Mint e tanácskozáson kitűnt, Miskolcon bőven van, vagy legalábbis lenne alkalom, lehetőség a képzőművészettel való, iskolai keretek között történő ismerkedésre, hiszen a város tárlati élete sokszínű, a látogatható anyag gazdag, a látogatások szervezése tantervileg is biztosított. Ugyanakkor van olyan tapasztalat is, hogy egyes alkalmakkor a tanár csak elviszi a gyermekeket, s azok, mivel nincs rendszeres tárlatvezetés, megfelelő figyelemfelhívás, igyekeznek minél előbb lelépni a kötelező látogatásról. Megállapítható, mint az a tanácskozáson Zsignár István beszámolójából kitűnt, hogy elsősorban a tárlati helyekhez földrajzilag közelebb eső iskolák gyakrabban járnak, hiszen nekik könnyebb a megközelítés, ugyanakkor az egyik legmesszebb fekvő iskola, a görömbölyi, egy év alatt 28 tárlatlátogatással büszkélkedhet.

Megtudtuk, hogy az elmúlt évben képzőművészeti kiállításon 41 351 általános iskolás és 11 961 középiskolás vett részt. Ez a szám jelentős emelkedés az előző évhez képest, s ebben része van a tanács művelődésügyi osztálya által kiadott rendelkezésnek is, de mindez még nem oldja meg a tárlatlátogatóvá nevelést. Ugyanis a tanár hozzáállása a legerősebb befolyásoló tényező, és még e számszerű előrelépés is kevés az adott lehetőségekhez képest. Elhangzott olyan javaslat is, hogy óraösszevonásokkal kellene segíteni a jobb tárlatlátogatást az iskolákban, ez viszont már tantervi gondokat is felvet. Egészében egyetértettek a tanácskozás résztvevői az iskolák tárlatlátogatásának fontosságában, s abban, hogy részben a tanügyi igazgatás részéről szükségesek további intézkedések, részben művészettörténeti előadások, magnós és nyomtatott kiállításvezetők alkalmazása szükséges a fiatalok érdeklődésének jobb felkeltésére, a maradandóbb élmény megadására, s legalapvetőbb a kísérő tanár hozzáállása.

●

A másik terület, ahol a képzőművészettel barátkozhatnak emberek, sokkal szűkebb körre szorítkozik. Ez a képzőművészeti szakkör. Azért említettük előbb, hogy az alap az iskola, mert hisz a szakkörökbe eleve csak olyanok kerülnek, akik már az iskolában megízlelték a képzőművészetet, kedvet kaptak hozzá és tehetségük is megmutatkozott. A szakkörök munkájáról is szó esett az említett ülésen, s mint a napirend előadója, Barczi Pál megállapította, Miskolc és Borsod megye szakköreinek helyzetében végletes eredményekkel találkozunk. Ugyanakkor van egy közös vonás, nevezetesen az anyagi ellátás, amely húsz éve egyforma, tehát napjainkban már nem kielégítő. Félreértések elkerülése végett, nem elsősorban a szakkörvezető művésztanár fizetéséről van szó, hanem a felszereltségről. Egyes szakkörökben igen nagy vonzerő a vezető tanár személyisége. Ugyanakkor primitív felszerelésekkel találkozhatunk. A megye legjobb példáját a kazincbarcikai városi szakkör szolgáltatja, ahol tökéletes az ellátottság, igen jó a szakkör szellemileg is. Szerdahelyi Sándor kitűnően vezeti, nyoma sincs a modoros mesterutánzatnak. Meg is látszik a szakkörnek az eredményein a jó légkör és a szisztematikus, jó körülmények között végzett munka. Sajnálatosan Miskolc szolgáltatja a legrosszabb példát az Ady Művelődési Ház szakkörének megszűnésével, ahol odáig jutottak, hogy a ráfordítás és a visszatérülés problémáját feszegették, mondván, hogy egyes más, öntevékeny szakköröknél valami visszatérül a rájuk fordított költségből, míg a képzőművészetinél ilyet nem tapasztalnak.

●

Több mint 50 ezer diákról és pár száz szakköri tagról esett szó a két beszámolóban. Mind a kettő a képzőművészeti ízlésfejlesztéstől elválaszthatatlan közösség, azaz ez a két közösség biztosíthatja leginkább, hogy értő tárlatlátogató felnőttek hagyják el az iskolákat, illetve a legtehetségesebbek, a szakkörökben bonthassák ki tehetségüket. A város képzőművészeti életétől ezért elválaszthatatlan az iskolai tárlatlátogatás és a szakköri munka.

(bm)

városban

s joggal nevezhetjük az or-
zágaink előtt álló feladatok
atékony és közös megoldá-
a mintaképének.
A magyar—szovjet barát-
ági nagygyűlésen P. M. Ma-
erov végezetül hangsúlyoz-
a: — Országaink, népeink,
urópa népei, a világ népei
izakodva lépnek a háború

A baráti nagygyűlést követően a delegáció tagjai a TVK-ba látogattak, ahol a gyár bejáratánál *Szénási Tibor*, a TVK műszaki igazgatóhelyettese, *Csősz Gábor*, az üzemi pártbizottság titkára és *Takács József*, az MSZBT titkára fogadta. A vendégeket a hivatalház tanácskozótermében a műszaki igazgatóhelyettes üdvözlő szavai után dr. Kovács Albert tájékoztatta a város fejlődéséről és távlatairól. A delegáció tagjai ezután megtekintették a TVK-ról készült filmet, a gyár termékeiből rendezett állandó kiállítást, majd üzemlátogatáson vettek részt.

Ezt követően a vendégek a Tokaj-hegyaljai Állami Gazdaság tarcali üzemegységébe látogattak. Ma a szovjet delegáció folytatja borsodi programját.

A fegyveres erők napján

Koszorúzási ünnepség és nagygyűlés a miskolci helyőrségben

A magyar munkásmozgalom hőseinek emlékművénél Gyurcsán Sándor rendőr alezredes, Komáromi István ezredes, dr. Kállai László munkásőrparancsnok és Hajnal András határőr alezredes tisztelgett **Fotó: Sz. Gy.**

Tegnap délelőtt Miskolcon több fegyveres alakulatnál ünnepi csapatgyűlésen emlékeztek meg szeptember 29-éről, a magyar fegyveres erők napjáról.

A forradalmi készenléti rendőrszázlóaljnál *Korpás Lajos*, a KISZ Borsod megyei Bizottságának munkatársa; a Borsod megyei Rendőrfőkapitányságon *Szabó Pál*, a megyei KISZ-bizottság titkára, a határőrség miskolci egységénél *Páll Ildikó*, az Úttörőszövetség megyei elnöke köszöntötte ifjúságunk nevében a fegyveres testületek tagjait. Néphadseregünk katonái a Fegyveres Erők Klubjában tartották meg ünnepi csapatgyűlésüket, ahol *Komáromi István* ezredes, helyőrségparancsnok köszöntötte az ünnepség résztvevőit.

A csapatgyűléseken felolvasták a honvédelmi és a belügyminiszter, valamint a Munkásőrség országos parancsnokának közös ünnepi parancsát, amely fegyveres erőink forradalmi hagyományait és jelenlegi feladatait méltatta. Ezután a harci és politikai kiképzésben, a szolgálat ellátásában, az államhatár őrzésében, valamint a közrend és a közbiztonság megszilárdításában kimagasló eredményeket elért katonák, határőrök, rendőrök és polgári alkalmazottak közül többen kitüntetésben, előléptetésben, dicséretben, illetőleg jutalomban részesültek. Kitüntetéseket nyújtottak át a rendőreink és határőreink munkáját eredményesen segítő polgári személyeknek is.

Délután fél háromkor a magyar munkásmozgalom hőseinek népkerti emlékművénél koszorúzási ünnepséget kára is. A fegyveres erők képviseletében *Komáromi István* ezredes, helyőrségparancsnok, *Hajnal András* határőr alezredes, a Határőrség miskolci egységének parancsnoka, *Gyurcsán Sándor* rendőr alezredes, a megyei rendőr-főkapitányság parancsnokának helyettese, és *dr. Kállai László*, a Munkásőrség megyei parancsnoka koszorúzott. Ifjúságunk koszorúját *Török László*, a KISZ Borsod megyei Bizottságának első titkára, *Fülöp Péter*, a városi KISZ-bizottság első titkára, *Páll Ildikó*, az Úttörőszövetség megyei és *ifj. Szebeni Győző*, az Úttörőszövetség városi elnöke helyezte el az emlékmű talapzatán.

A koszorúzási ünnepséget követően a Felszabadítók útján bonyolították le a miskolci fiatalok immár hagyományos menetdalversenyét, amelyen 19 szakasz négy kategóriában vett részt — valamennyien nagy sikerrel.

Délután négy órakor a Rónai Sándor megyei Művelődési Központ színháztermében a KISZ és a helyőrségparancsnokság ünnepi nagygyűlésen emlékezett meg a fegyveres erők napjáról. Jelen voltak itt és az elnökségben foglaltak helyet megyénk és Miskolc város párt-, állami és társadalmi szervezeteinek vezető személyiségei, a fegyveres testületek parancsnokai, valamint az ideiglenesen hazánkban állomásozó szovjet hadsereg képviselői. Az ünnepi beszédet *Török László*, a KISZ Borsod megyei Bizottságának első titkára tartotta, amely után színvonalas kultúrműsorral köszöntötték az ünnepség részvevőit.

Tegnap este a miskolci helyőrség parancsnoka fogadást adott a fegyveres erők napja alkalmából.

(csé)

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szereday Ilona, grafikus

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1982 JAN 23

Csempészi Noé az ember hajóját
Egy széthullt éden vegetációját .

1024

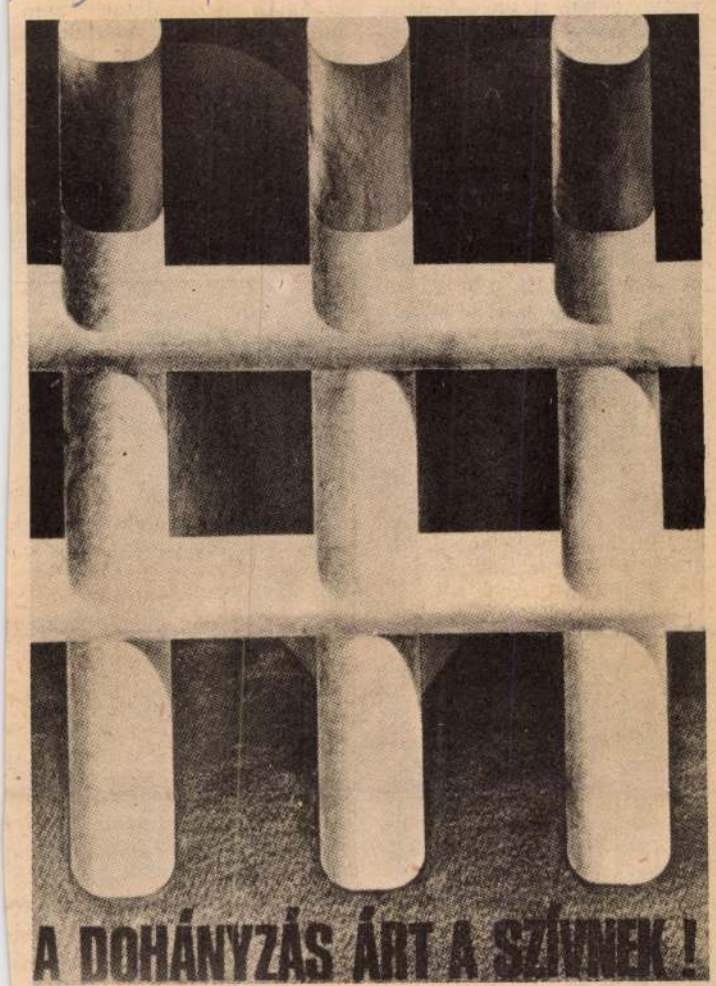

Képeink

Szereday Ilona grafikusművész nem sokkal több, mint egy éve lett békéscsabai lakos. Tóth Ernő festőművész felesége. Az alkalmazott grafika nem is ritkán lenézett műfaját műveli tehetséges, szép lapokkal. A Képzőművészeti Főiskola grafikai szakán végzett, pályakezdése ígéretes, habár sokkal többre lenne képes, ha az alkalmazott grafika lehetőségeire — azok, akiknek kell — jobban odafigyelnének. Mellékletünkben három plakátját láthatjuk.

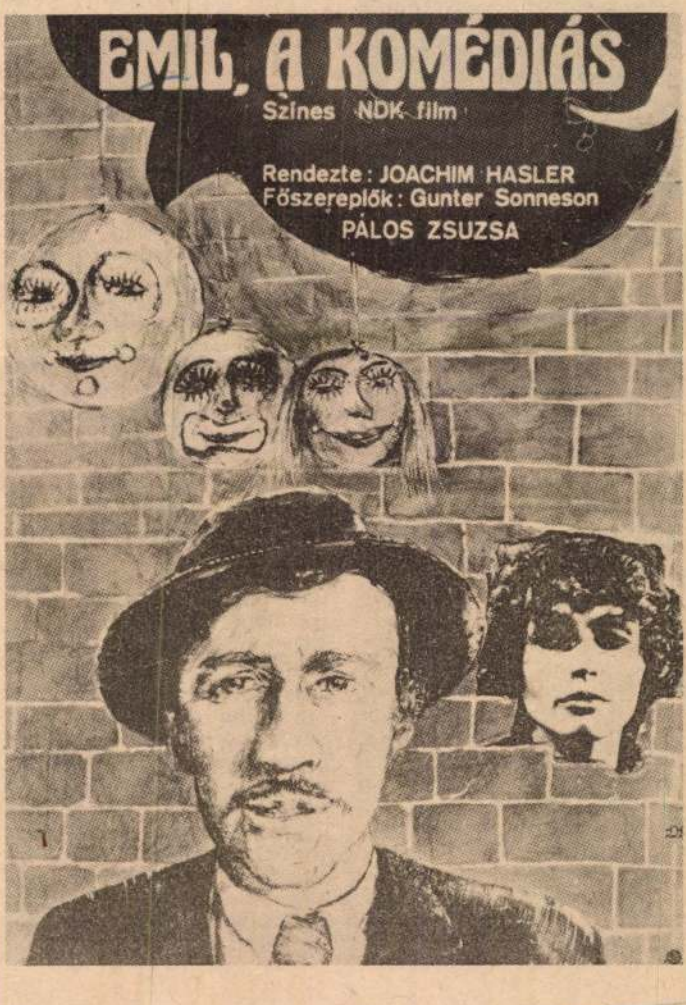

nek tekinte
városban. I
hogy nemc
zetés, hane
széles réteg
dással foga
lépéseket, .
csak ciniku
hiszen az E
nak bőven
háborodnia
közelében is

lépésnek, amely egyértelműen tovább élezi a helyzetet, súlyosbítja a nemzetközi problémákat.

Több szovjet lap is egyöntetűen jutott arra a következtetésre, hogy Washington dühét számításainak kudarca váltotta ki. Az amerikai vezetés az elhúzódó lengyelországi válság nyomán egyrészt arra számított, hogy az országban sikerül politikai fordulatot elérnie, másrészt arra, hogy ezzel megbonthatja a szocialista közösség egységét, sőt az Európában, a világban kialakult egyensúlyhelyzetet is. A mostani eseményeket viszont arra akarja felhasználni, hogy felújítsa szovjetellenes, kommunistaellenes kampányát, s egyúttal elfeledtesse a nyugati közvéleménnyel azt, hogy a valódi kérdés napjainkban nem a lengyel helyzet, hanem az imperializmus szélsőséges köreinek tevékereskedelem mai helyzetét —, nem sok tényleges kárt okoznak a szovjet gazdaságnak. Viszont nyilvánvalóvá teszik azt a közismert tényt, hogy az Egyesült Államok gazdasági kapcsolatait mindig a politikai céloknak rendeli alá, azokat a politikai nyomás eszközeként akarja felhasználni. Ez a magatartás nem sok babért termett eddig az Egyesült Államok különböző kormányzatainak, s nyilvánvaló, hogy a Reagan-kormányzat sem számíthat nagyobb sikerre.

A konkrét intézkedések közül egyik sem olyan, amely jelenleg bármiféle súlyosabb kihatással járna: a magas szintű technika szállítását korábban is korlátozták (amennyiben szükséges, ilyen eszközöket tud a Szovjetunió más piacokon beszerezni), a tudományos-kulturális kapcsolatok jelenleg is mélyponton vannak, a ga-

Ghana

Az újrakezdés éve?

Jerry Rawlings százados

Az új esztendő az újrakezdés reményét hozta el a mintegy tízmillió ghanai polgár többségének. A nyugat-afrikai országban 1981—82. fordulóján ismét a katonák álltak a kormányrúdhoz, s ahogy a fővárosból, Accarából érkezett jelentésekből tudjuk, az emberek utcai felvonulásokon ünnepelték, biztosították támogatásukról a hatalomátvétel szervezőit, végrehajtóit.

Akadnak persze, akik nem ilyen optimisták a helyzet megítélésében, mondván, hogy a szilveszteri hatalomátvétel csak egy a puccsok sorában, s mint ilyen, aligha hoz gyökeres változást a tömegek, az ország életében. Megint mások kifejezetten rossz szemmel nézik a 34 éves Jerry Rawlings repülőszázados vezette ideiglenes nemzeti védelmi tanács tényked ését. A New York Times egyik cikkírója szerint az USA-ban nemtetszéssel fogadták a ghanai változásokat, amelyek — így a washingtoni vélekedés — „kárt okoznak az Egyesült Államok és más nyugati országok érdekeinek".

„Itt az ideje, hogy az ország a valóban demokratikus fejlődés útjára lépjen, hogy a nép valóban beleszólhasson a születő döntésekbe" — szögezte le január elején Jerry Rawlings, százados. Szavai azért érdemelnek különleges figyelmet, mert személy szerint neki kiemelkedő szerepe volt az utóbbi két év ghanai eseményeiben. Egy sikertelen próbálkozás után egyszer már 1979. nyarán társaival együtt hasonló céllal állt az ország élére. Akkor a korrupt Akuffo tábornok-elnököt és híveit űzték el. Harcot hirdettek a társadalmi igazságtalanságok felszámolására és törvényes választásokat ígértek. 1979. októberétől az Országos Néppárt vezetője, Hilla Limann lett az ország elnöke. A katonák a kaszárnyákból figyelték a polgári politikusok tevékenységét, és ha kivetnivalót találtak benne, hangot adtak véleményüknek. Valószínűleg ennek tulajdonítható, hogy az átlagos képességű, meglehetősen befolyásolható Limann és a heves vérmérsékletű Rawlings között idővel megromlott a viszony. A fiatal tiszt néhány hónapja egy francia újságírónak már így nyilatkozott arról az emberről, akit közvetetten ő maga segített hatalomra: „Limann rendszere minden előzőnél rosszabb..."

Szerdahelyi Sándor festőművész

A Kazincbarcikán élő és alkotó művész mutatja be képeit a Tokaji Helytörténeti Múzeumban.

Berecz József: Pécs és Szekszárd bemutatkozása Tokajban.

Északmagyarország, 1974. jan. 20.

Szerdahelyi Sándor:

festőművész 1965-ben került az Izsó Miklos képzőművészeti kör élére. Népművelési tapasztalatait az utolsó évtized-ben gyűjtötte tanulmányi felügyelőként és népművelési munkáskent.

Bánszki Pál: Kiváló Együttes.

Népművelés 1972/1 34 old.

Szerdahelyi Sándor

A „Tokaji Őz" programban szere-
pel kiállításának megnyitása.

u. gy.: Saproni napok Tokajban.

Kisalföld, 1972. ápr. 25.

Szerdahelyi Sándor festőművész

Az 1958-ban alakult karcsinbarcikai képzőművészeti kör irányítását 1964-ben vette át.

Érsekvadkert, 1971. május 28.

Szerdahelyi Sándor

Kazincbarcikán irányítja az Egressy Béni Művelődési Központ Izsó Miklós Körét.

Napjaink, 1976. máj.

Szerdahelyi Sándor, a képzőművészeti kör vezetője.

Annak idején rajzpedagógusok, műszakiak és dekoratőrök alakították meg Kazincbarcikán a kört, – mondja Szerdahelyi Sándor és még azt is elmondja, hány helységben voltak, míg megkapták a mai műtermüket, – műhelyüket.

Ténagy József: Kiváló körben, Kazincbarcikán.

Észak-Magyarország, 1983. dec. 23. 4. old.

Szerdahelyi Sándor,

a Közeljövőben ünnepli megalakulásának 25. évfordulóját a ~~kazincbarcikai~~ kazincbarcikai Izsó Miklós képzőművészeti kör. 1965-től Szerdahelyi Sándor a kör vezetője.

Nagy Miklós, Leninváros: Az Izsó Miklós kör alkotásai.
Szabad Föld, 1984. febr. 4.

Szerdahelyi Tivadar

„Vásárhelyi öreg templom" c. rajza

(repr.)

(benedek): Tárlat Leninvárosban

Észak-Magyarország, 1975. nov. 28.

Szerdahelyi Viktor

festő

László

Szerdahelyi V.

alatt

lyet kőfalak vesznek körül köröndök-
rtornyok dominálnak. A székes egyház
torony van. A háttér hegyes vidék s az elő-
~~sok~~ fáktól körülvett házcsoportok körik
előkelő ~~ut~~ katona beszélget. Az egyik fokosát vállra
tatisznyája mellett kulcsokat hord. Feli-
rnyánál:

"
vitas Cassovia' in Vngariâ Superiori"

okban: „L.S. fecit."

tei a vonalkeretnek 13.8: 16.9 c/m.

1413.

Szereday Ilona

A művesztő levélpapírja
és borítékja szitatechnikával
készült.

V. Kiss Margit: Alkalmazott grafikai művésztelep...
Művészet, 1980. november – 5 lap.

Szerday Ilona

Ibos Éva: A békéscsabai alkalmazott grafikai művészetről

Művészet, 1983. február

Szereday Ilona, grafikus

L: Somfai István

R. Gy: Embléma és csomagolás 7

Népszabadság, Bp. 1981 szept. 11

SZE REDAY Ilona

Koszta Rozália: Művészetelepi kiállitás Békéscsabán 1982. = Uj Auróra 1983/1. 96.p.

Azonos igénnyel tervezett bábfesztiválhoz, szinte már táblakép jellegü igen jellemző plakátot, izlésésen diszitett levélpapirt, boritékot emblémát, kedves csomagoló tasakot, a TEXI rongybabához, játékos emblémát a játszóházhoz, és komolyat a Munkácsy Mihály Muzeumnak,

Szerdahelyi Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1979 JUL 29

1021

Szerdahelyi Sándor: Vásár

Kamasz építők c

A szolnoki építőtábor igazán „építők tábora". Lak nazisták, szakmunkástanulók – Nógrád és Szolnok m – a Széchenyi lakótelep építkezésein dolgoznak.

A tábor a Mályás király úti Általános Iskolában az idén hatodik alkalommal nyitotta meg kapuit. Öt nyáron át háromezer diáknak adott otthont, munkát. A táborozók részt vettek a megyeszékhely minden jelentősebb építkezésén, találkozhattunk velük többek között a „piros iskola„' a művelődési központ építésén. A diákok munkájának termelési értéke tavaly egy millió hétszázezer forint volt. Várhatóan ennyi lesz az idén is. Az eddigi csoportok eredményei mindenesetre biztatóak.

A harmadik turnus tizenkét brigádja között szoros a küzdelem. Az első helyen a szolnoki 605-ös, a mezőtúri 626-os és a jászberényi 606-os számú Ipari Szakmunkásképző Intézet tanulói állnak. A gimnazisták, szakközépiskolások brigádjai a középmezőnyben tanyáznak. Az utolsó helyen a nógrádi György véraláfutásos tenyerét mutatja. No persze a többiek keze sem bársonyos, néhány „harci sebet" mindannyian szereztek már. Egyikük nem éppen kemény munkával. Az egész tábor rajta nevetett, amikor a disco után sehogysem tetszett neki a takarodó, s kiugrott az ablakon. A dolognak csak egy szépséghibája volt, éppen az ott sétáló táborvezető elé huppant. Amúgy szerencséje volt, semmi komoly baja nem esett, de azért megfogadta, hogy eztán csak ajtón át közlekedik. A társaktól persze volt mit hallgatnia, fél éjszakán keresztül poénkodtak, hogy az első sorba ültetik a délutáni közlekedési előadáson, meg hogy inkább a defekt csinálást gyakorolta volna.

Hogy kerül a defekt a táborba? Az idén hat építőtá-

ző Intézet lakatos tanulója.

— A többiek bátornak nevezik ezért...

— Vezettem én már nagy motort is. Igaz, hogy csak a Tisza gáton, de gyakorlatnak jó volt, sőt szereltem is már, — bizakodik a sikeres vizsgában.

— Mi majd inkább drukkolunk Miklósnak, az könnyebb — vélekedik Botka Lajos , a mezőtúri szakmunkásképző kőműves tanulója.

— Mivel töltenék szívesebben az időt a tanfolyam helyett?

— Ismerkednénk a várossal — mondják a nógrádi fiúk.

— Fociznánk, pihennénk, pingpongoznánk inkább — mondják a szolnokiak.

Erre is van természetesen lehetőség, s idő. A táborvezetők változatos programot

Szerdahelyi Sándor

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (HEVES)
1979 SEP 2

1021

Szerdahelyi Sándor:

Vásár

Grigorij Csuhraj rendezte a Ballada a katonáról című filmet, mely az 1960-as cannesi fesztivál díjnyertese lett.

A szovjet film

mindenekelőtt az orosz, mindeneket tanító.

Volt szerkesztő — 1937—1944-ig a Pester Lloyd kulturális szerkesztője —, volt miniszter — 45—47-ig vallás- és közoktatásügyi —, könyvtárvezető, az Akadémia főkönyvtárosa, majd a Széchenyi Könyvtár színházi gyűjteményének osztályvezetője. De persze valamilyen formában mindig tanított. Így vall önmagáról: *„Elhatározásom hogy tanár leszek, nagy konsternációt váltott*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Szerdahelyi Sándor
grafikusművész

Tolna m. Népújság
1979 OKT 21

102

Szerdahelyi Sándor rajza

ió dollár értékű szállí-
al járulnak hozzá.

*

jugoszláv és szovjet autó-
rtó cégek kereskedelmi
galma 1980-ra a jelenlegi
millióról 100 millió dollár-
növekszik. A Crvena Zas-
a autógyár kétszer annyi
atrészt fog szállítani
vjet partnerének, mint
t. A szovjet fél ugyan-
or Lada autókból a jelen-
12 000 helyett 25 000-ret
ortál Jugoszláviába.

*

zágrábi Ferimport Kül-
eskedelmi Vállalat szer-
ést kötött a lengyel Stal-
ort és Centrostal cégek-
155 ezer tonna különféle
rkohászati termék export-
a, illetve importjára. A
oldalú szállítások értékét
millió dollárra becsülik.

Húszéves a Pr

A forradalmi harc éveiben a nepli fennállásának 20. évforduló hírügynökség. Néhány hónappal sa már 18 latin-amerikai országl múlt években pedig a hírügynök részeken is dolgozni kezdtek.

A kubai újságírók munkája nem nevezhető veszélytelennek. A Prensa Latina több tudósítóját gyilkolták meg imperialista ügynökök. Az elesettek között van Jorge Ricardo Macetti, a Prensa Latina alapítója és első igazgatója is. Ennek ellenére a hírügynökség hangja nem némult el, ma is tudósítja a világot a „lángban álló" kontinensről. A chilei fasiszta puccs idején a kubai tudósítók az utolsó pillanatig adták a híreket Santiagóból, a fővárosból.

Jelenleg a kubai hírügynökségnek 34 országban van irodája. 11 latin-amerikai, 10 szocialista, 7 nyugat-európai, 4 afrikai és közel-keleti és 2 ázsiai országban dolgoznak tudósítói. Csak az elmúlt évben több mint egymillió oldalnyi friss hírt adtak. A Prensa Latina legfontosabb feladata ebben az esztendőben, az el nem kötelezett országok állam- és kormányfői VI. havannai találkozójával kapcsolatos hírügynökségi munka volt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Szerdahelyi, Sándor
KELET-MAGYARORSZÁG
1979 AUG 5

autodidakta maradt halálig.

kendermagos jérce.

1021

Vásár. Szerdahelyi Sándor rajza.

A Népi Iparművészeti és Háziipari Szövetkezet nyí
házi üzemének egyik részlege.

Vendégünk: Balogh Zoltánné

Keresztszemes Amerikának

Hat év telt el azóta, hogy *Balogh Zoltánnét*, a Szabolcs-Szatmár megyei Népi Ipar-

— Az utóbbi három évben 106 lány és asszony vett részt különböző szaktanfolyamon,

egymást.

Valahány fiatalasszonynyal beszéltem, három fontos tényezőt említettek a partner megtartása érdekében. Legyen a feleség elfogadható háziasszony, váljék igazi anyává és legyen partner a szexuális életben is. Sz. L.-né, aki tizenhárom éve asszony, ezt vallja: „Nekem megszerezni könnyű volt a férjemet, de megtartani talán nehezebb. Ugyanis az évek során el kell tudni viselni

Szeredás Jenő

Szabad Művészet 1949

III. em. f. 5. 52. 216. kiállítási katalógus.

Szerecsen
d

Lykanemzromantika
187.l.

Szerecsen József

brassai festő

1760

Csontosi jegyz.

Nemetul

Szaracen ??

Csak ein gondolom.

Iroda
Repert
a
Magyar
Kör

A hazai
vonatko
száradi
és sza

Szerecsen József

festő

1760. Brassó. Müvei Körül

1. A szentháromság.

2. B. Sz. Mária megbemenetele.

3. Sz. József, Erdélyben a baróti templom oltárait, ékesítik.

Magyar Sion. 1868. 824. l.

Nagy Iván Magyarország képzőművészek a legrégibb idektől 1850 ig. Szaradott 1874. évf 199. l.

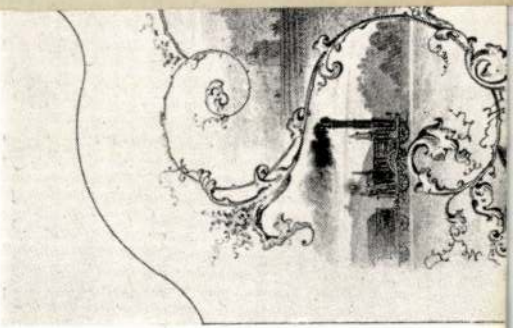

liberalizmus szellemében. De ne feledjük el, hogy ebben a korban minden út a liberalizmus felé vezetett s Magyarország, amely nem maradt ki semmiféle európai áramlatból, most sem úszhatott volna az ár ellen. Az a szemlélet, amely a parlamenti rendszert visszatekintőleg is elítéli, igazában csak 1919 után vált lehetségessé.

De egyébként is magyar hagyomány volt valami nagy emberi eszményt keresni, amihez a nemzet sorsát hozzá lehet kapcsolni. Európa megvédése Kelet felé 1848 táján nem volt már aktuális ; annál korszerűbb feladatnak látszott bajnokául szegődni a *szabadságjogoknak*, amelyekért a Bocskaiak, Bethlenek, Rákócziak eddig is, korukat megelőzve annyi következetességgel küzdöttek.

Kétségtelen, hogy sem Széchenyi, sem Kossuth nem akart forradalmat. Az első általában kevés fontosságot és sok veszélyt tulajdonított a politikai reformtörekvéseknek. De a második, aki

Szeretsen János

brassai festő

Miszitette 1821 ⊗ körül

a baróti (Székelyföld)

ovrés oltárképeit.

Főoltár: Szent Albert,

felette Szentháromság képe

1) mellékoltár Bold. Szűz

menybemenetele,

felette A jó Pásztor.

2) mellékoltár: Szent József,

felette Ker. sz.

János képe

Veszely Károly. A

baróti plébánia.

Magyar Sion 1868. VI. évf

824. l.

⊗ Az évszám nem bizonyos, mivel

emlitve. Lehet, hogy véjcsben kérnüttek

Budapest, 1946. október 17.

ezső egyetemi magántanár urnak,

.

apaics Judit ajánlására arra kérem
enne szives a Légrády nyomda szá-
emplom Szt. Gellért szobrának egy
ra átengedni. 24 óra mulva a képet

e is köszönve vagyok

őszinte hive

Szárdi Kár

c. Aszyvel

Lubányi József

mdk

Szerecsen Jakab budai polgár

a szerecsen fej a pénzeken nyelván az ő jegye a pécs-szerémi kamara élén állott egyben királyi gyógyszerész is. Emlitve 1352, 1353, 1362, és 1371 években

Huszár L. A Budai Pénzverés Története a Középkorban.

1958 51. l

MDK

Szerecsen Mária

festő

Ecce Homo, Fájdalmas Mária

A Jász-Múzeum tervezője

Bélnessy János: A Jász-Múzeum
ismertetése
Jászberény 1933

39.10

MDK

vitéz Szereda Béla

Faluvége, temp.

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.
25 l.

vitéz Szereda Béla

Téli ucca, olaj

Tabán, szin.kréta

Tavaszi Szalon katalógusa, 1929. máj. 15 l.

MDK

vitéz Szereda Béla, festö

Zuzmarás fák. Szin.kréta.

MKTáro.Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt.kiáll.
Bp.Mücsarnok. Kat. 24.l.

MDK

vitéz Szereda Béla, festö.

Nagymarosi táj.	Olf.
Téli ut.	"
Kertek alatt.	"
Virágok.	"
Vitorlás a Balatonon.	Olajtempera.
Falu vége.	"
Svábhegy.	"
Badacsony.	"

Nagy Balogh János. Egy. és a Tesz által rend. 1937. évi karács. Kézömüv. Kiáll. Kat. Kispest. Városháza.

MDK

v.Szereda Béla, festö.

Téli nap. Tempera.

Nemz. Szalon. Téli tárlat XX 1938.jan.-febr. Kat.

MDK

v. Szereda Béla, festö

Téli erdö. Olajtempera.

Nemz. Szalon.-Téli tárl. 1938 jan.-febr. Kat.

MDK

vitéz Szereda Béla

Dunapart, olaj
Téli táj, olaj
Házak, szin,kréta
Kültelek, " "

N.Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun.
12 1.

Szereday Ilona, festő-grafikusművész 8.) Falstatás.

Cs. Tóth János: A vizuális szemlélet kecsülete, Szereday Ilona pályaképe.

A csabai művésztelepen 1983-ban új arcok jelennek meg és az eddigi-már említett-koncepció is átformálódik. Magyarország új grafikai image-ének megfogalmazását tűzi ki céljául a csabai grafikusokkal együtt dolgozó műhely. (Gubis Mihály, Lonovics László, Szereday Ilona, Zahorán Mária).

Művészet, 1989., 4., 46-old.

Szereday Ilona, festőgrafikusművész 9. Folytatás.

Cs. Tóth János: A vizuális szemlélet beszülete. Szereday Ilona pályaképe.

1987-88-ban a kerettéma a levelezőlap volt. Szereday két úton keresztre a probléma megoldását. Egyrészt motívumokat stilizál: „H" betűt, valamint a Hungary felirat köré virágokat, madarat komponál, nemzeti színekkel. Másrészt fotografikáján nemzeti zászlónk szál madárként az alföldi táj hátterében. – Az Alföld végtelenbetűnő távlata, naponta megtapasztalt mikrokozmosza élteti alkotókedvét, ezt a Csabán 25 alkalommal rendezett alföldi Tárlat katalógustervén és az utóbbi években festett olajképein is láthatjuk. Ezen a tárlaton és az Őszi Vásárhelyi Tárlaton rendszeresen láthatók festményei.

Művészet, 1989., 4., 46-47-old.

Szereday Ilona, festő-grafikusművész 10.) Folytatás.

(s. Tóth János: A vizuális szemlélet becsülete. Szereday Ilona pályaképe.

A szürrealista fogalmazásmód, valamint a természetelvű, de nem lejegyző megfogalmazás kiegészítik egymást műveiben. (Emlék, Tövedékek, Visszatekintés.) – A legújabb idők hazai címeralkatásában nagyobbrészt nem a régi címereket újították meg, hanem „modernizálták", csupán napjaink fejlődését igyekeztek rögzíteni. – Első elkészült tervét a Lektorátus illetékes szakemberei és a városatyák is elfogadták. Nem így az endrődi lakósok. Az első változaton megjelenik a 3 Körös-folyó összefolyásának jelzése, címerállatként a szárnyas vidra. (említve).

Művészet, 1989., 4., 47-old.

Szereday Ilona festő-grafikusművész 11.) Folytatás (vége)

Cs. Tóth János: A vizuális szemlélet becsülete. Szereday Ilona pályaképe.

A második ímer-változaton az állatka helyett megjelenik egy szív, abból nyílnak a liliomok, amely Endrőd védőszentjének, Szent Imrének jelképe. Hangsúlyt kapott a helyi jellegzetességek, tradíciók megjelenítése. Tulajdonképen a tervek egyenértékűek, de az elfogadtatás körülményei rávilágítanak a képzőművészek kiszolgáltatottságára. Ezért fontos, hogy Szereday Ilona továbbra is higgyen önmagában, belülről építkezzen, alkotásai hitelesek lesznek, ha a jelképek háborúznak is körülötte.

Művészet, 1989., 4., 47-old.

Szereday Ilona: Levelezőlap, ofszet, 14,5 × 10 cm, Békéscsabai Nemzetközi Grafikai Műhely, 1987

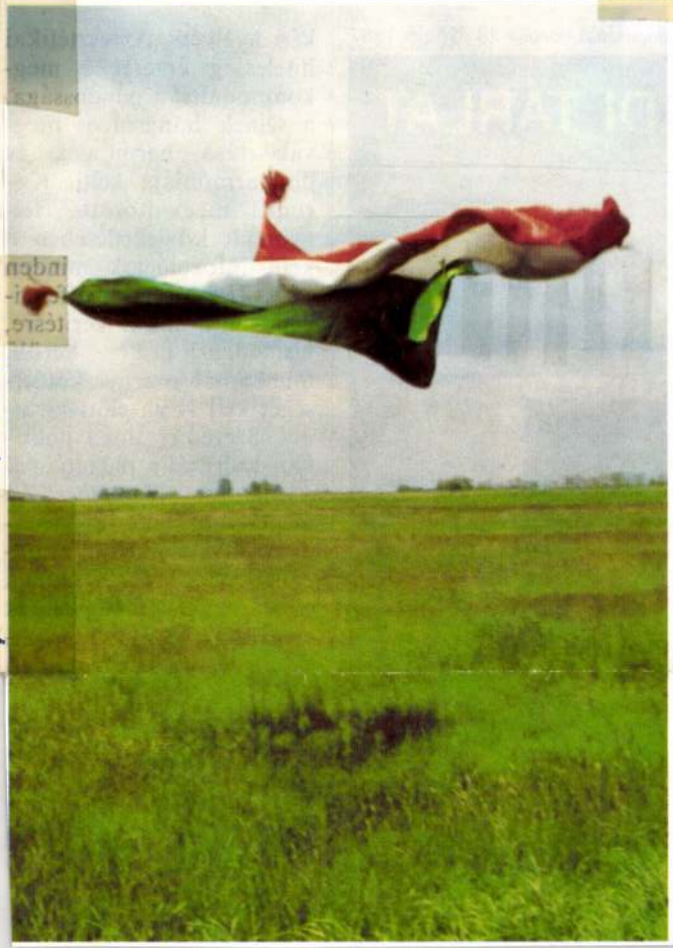

csomagolástervezéssel k
lett foglalkozni. A csab
művészeti élet irányítói
borozták a gazdálko
szervezeteket, és a pály
zati szellemben igen s
alkotó és megrendelő
lált egymásra (Nemzetk
Bábfesztivál, Békésc
ba). Emellett pályakez
sét városi ösztöndíj is se
tette.

A fővárostól való els
kadás azonban hazánkb
egy művész számára szi
lehetetlen és szükségte
is. Még néhány évig n
ziplakátokat tervez *(1
hány interjú magánügyb
A férfiak pedig nem sírn
Emil, a komédiás, Vág
huszárosztag)*. Töb
olyan szinten old meg,
hogy az *Év plakátja* kiállí-
táson is bemutatják. Jel-
lemzőjük a szürrealisztikus
fogalmazásmód, a hangu-
latteremtő ábrázolás. Szó
sincs azonban irodalmias
illusztrálásról, inkább in-
formációközlésről, egy
hangulat jellemzéséről a

sem vész el a plakát elemi
feladata: az információ-
közlés.

A Csabán rendezett
1982-es Alkalmazott Gra-
fikai Biennálén – amelyet
az embléma témakörében
rendeztek – díjat nyert
Békés megyei Fiatal Al-

A vizuális szemlélet becsülete

Szereday Ilona pályaképe

Nemzedékének több tagjához hasonlóan *Szereday Ilona* olyan alkotó, aki egyszerre műveli az alkalmazott és képzőművészetet. Pályája a hetvenes-nyolcvanas évtizedek fordulóján indult. A művészeknek abba a sorába tartozik, akik számára a fotó már természetes médium, s akiket nem befolyásol az újfestészet szín és gesztuskavalkádja. Grafikai szakon kezdte a művészetbe való bepillantást a Képzőművészeti Gimnáziumban 1966 és 1970 között. A rajzolás mesterségét *Birkás Ákos*tól tanulta. A sokszorosító grafika leleményeivel *Gacs Gábor* és *Pásztor Gábor* irányításával ismerkedett. A tanárok műterme nyitott volt a művészjelöltek számára, befolyásukat ekképpen, nem pedig művészi koncepciójuk leképezését elvárva érvényesítették. A tömörítés képi megjelenítését *Balogh István* útmutatása alapján tanulta.

Az embléma, a plakát mint nagyvárosi információs jel a kulturális, politikai terület mellett kezdett újra feltűnni az 1968-as gazdasági reform jótékony mutatójaként. A pop art – a kor divatja – az alkalmazott grafika nem kevés művelőjét befolyásolja.

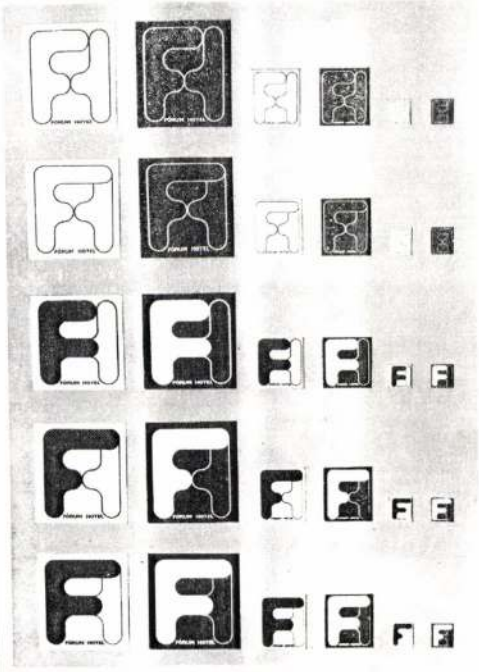

Szereday Ilona: Piktogramok, 1982 (fotó Váradi Zoltán)

Szereday Ilona: Játékemblémák, 1985 (fotó Váradi Zoltán)

Akkoriban a főiskolán szigorúan vették az anatómiarajzot, festményei alapján *Sarkantyú Simon* mester próbálta őt marasztalni a festő szakon.

Az alkalmazott grafikát tanulta tovább, de a festészet már adott számára annyi alkotói örömöt, hogy attól elszakadni csak rövid időre tudott, és természetesen festői eszközökkel oldotta meg plakátjait is (*Pacsirta*, 1978; *Macskajáték*, 1979; *Szinbád*, 1979). A munkában szerzett gyakorlati ismeretekre építve nyitottan fogadta be *Zelenák Crescencia* és *Tamássi Zoltán* szakmai, grafikai útmutatásait. Sokoldalúságát fejlesztve fakultatívan tanulta a francia gobelinszövést – azóta több mint féltucat ilyen alkotást is készített (*Márk*, 1983; *Bogárgyűjtemény*, 1984; *Pierrot*, 1987).

Még főiskolás, amikor fővárosi létére férjével – *Tóth Ernő* festőművésszel – megpályázták s megkapják az újonnan épült békéscsabai műtermes lakások egyikét. A kedvező életkörülmények mellett a nyomdaipar hagyományos jelenléte is vonzotta, nem szólva az 1976-tól évente zajló alkalmazott grafikai művésztelep lehetőségeiről. A kezdő években illusztrációk készítése és a szitanyomás technikájának lehetőségeit kutató program nyújtott művésztelepi feladatot. Szereday akkor kapcsolódott be a nyári műhelymunkába, amikor már vi[illegible]lalati arculattervekkel vagy

Szereday Ilona: Visszatekintés, olaj, farost lemez, 23 × 44 cm, 1986 (fotó Illovszky Béla)

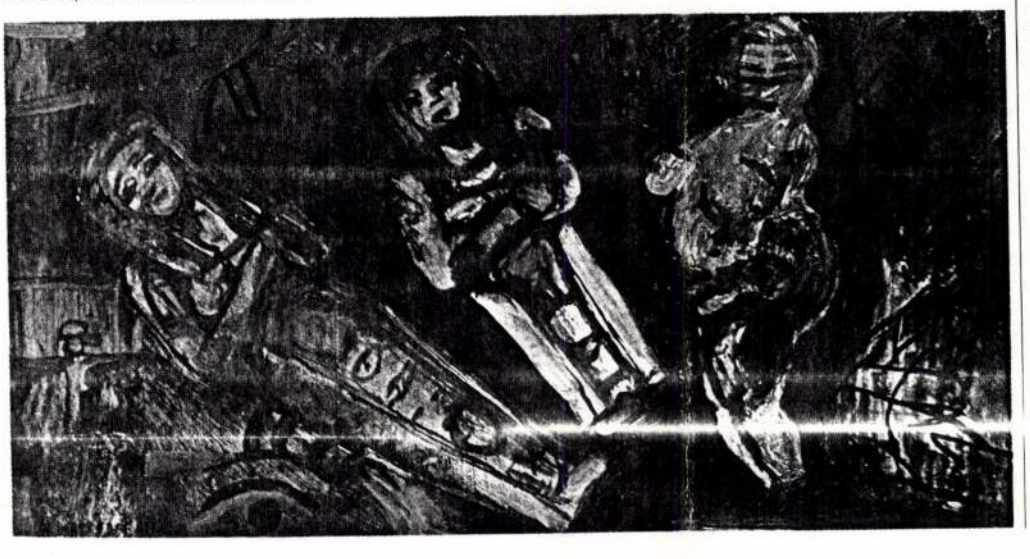

M 1989/4
SZEREDAY Ilona

Szereday Ilona: Gyomaendrőd címere I-II, terv, 12 × 10 cm, 1987–88

csomagolástervezéssel kellett foglalkozni. A csabai művészeti élet irányítói toborozták a gazdálkodó szervezeteket, és a pályázati szellemben igen sok alkotó és megrendelő talált egymásra (Nemzetközi Bábfesztivál, Békéscsaba). Emellett pályakezdését városi ösztöndíj is segítette.

A fővárostól való elszakadás azonban hazánkban egy művész számára szinte lehetetlen és szükségtelen is. Még néhány évig moziplakátokat tervez *(Néhány interjú magánügyben, A férfiak pedig nem sírnak, Emil, a komédiás, Vágtató huszárosztag)*. Többet olyan szinten old meg, hogy az *Év plakátja* kiállításon is bemutatják. Jellemzőjük a szürrealisztikus fogalmazásmód, a hangulatteremtő ábrázolás. Szó sincs azonban irodalmias illusztrálásról, inkább információközlésről, egy hangulat jellemzéséről a

Szereday Ilona: A XXV. Alföldi Tárlat katalógusának borítója, 28 × 20 cm, 1987

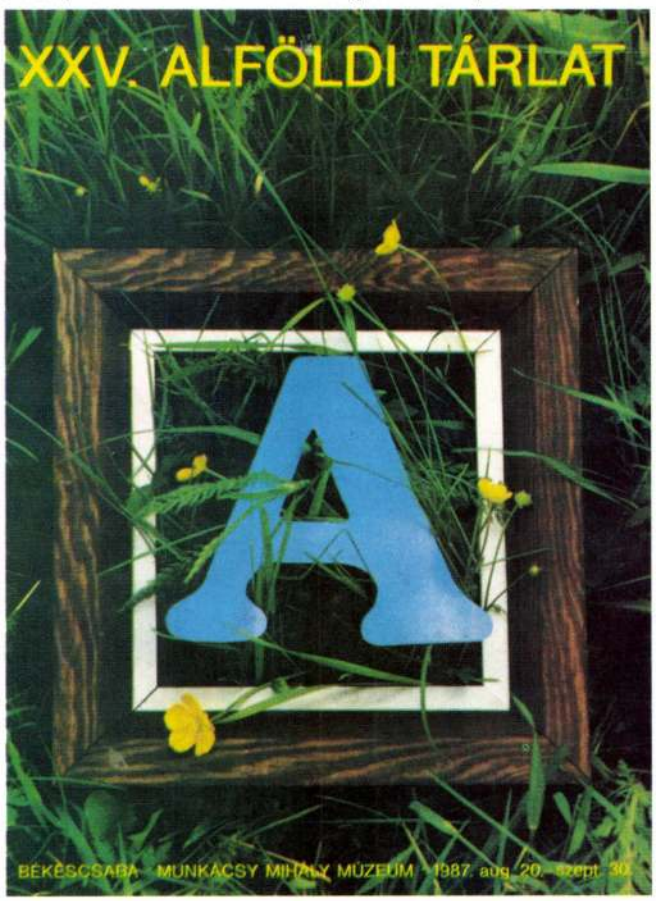

kép nyelvén. Az esztétikai hitelesség érzését a megkomponáltság gondossága, a színek hangsúlyos megválasztása, harmóniája és diszharmóniája kelti. Korunk megváltozott, felgyorsult közlekedésében a képi információk minden eddigit felülmúló offenzívájában a falra, kerítésre, hirdetőoszlopra kerülő munkáinál ezernyi kötöttséget kell szem előtt tartania. Szereday Ilona politikai, kulturális plakátjaival *(Május 1., November 7.)* megtalálja a modus vivendit; a hirdetendő információk jellegéhez igazodva előlegezi a témát, kedvet csinál hozzá, s az időnkénti artisztikus tálalásban sem vész el a plakát elemi feladata: az információközlés.

A Csabán rendezett 1982-es Alkalmazott Grafikai Biennálén – amelyet az embléma témakörében rendeztek – díjat nyert. Békés megyei Fiatal Al-

kotók Köre a képzőművészeti tagozat titkárának is megválasztotta egy időre. Munkássága első öt évéről kiállítást rendezett 1985-ben a Munkácsy Mihály Múzeumban. A város művészeit reprezentáló kiállítássorozatnak *(Az én műhelyem)* ötletes plakát- és katalógustervét is ő készíthette. Ezen a tárlaton nyomon követhető volt az az együttműködés is, amit a helyi kulturális intézményekkel, szövetkezetekkel kialakított kapcsolata eredményezett (például a csabai Családi Intézetnek készített grafikák). A következő évben Békéscsaba finn testvérvárosába, Mikkelibe küldik ki tanulmányútra. A *Lonovics László*val közös kiállításuk osztatlan sikert aratott – az igényes közönség és a kritika elismeri tevékenységüket.

Vissza kell térnünk az 1983-as évre. Elsősorban azért, mert a csabai művésztelepen új arcok jelennek meg, és az addigi – már említett – koncepció is átformálódik *(Antal Pál, Benczúr Gyula, Darvas Árpád, Gyárfás Gábor, Máté András, Molnár Gyula, Molnár Kálmán, Székely Kálmán, Schmall Károly)*. Magyarország új grafikai image-ének megfogalmazását tűzi ki céljául a csabai grafikusokkal *(Gubis Mihály,* Lonovics László, Szereday Ilona, *Zahorán Mária)* együtt dolgozó műhely. A vállalkozás nagyratörő, hiszen a hagyományos címerhasználat 1949-ben megszűnt. A jelkép mérföldkő, amely megszilárdítja az emberi csoportok egységét: a közösség minden tagja megérti és átéli jelentését, együtt a többiekkel, feloldódva a közösségben. A címer analógiás tartalom felidézésére képes, a zászló – melynek színkódja ugyancsak történelmi – a természeti kötődést jeleníti meg. Ezzel párhuzamosan a nemzettudat erősödésének mutatójaként, másrészt a magyar áruk egységes megjelölésének sürgető igénye is ösztönözte az alkotókat.

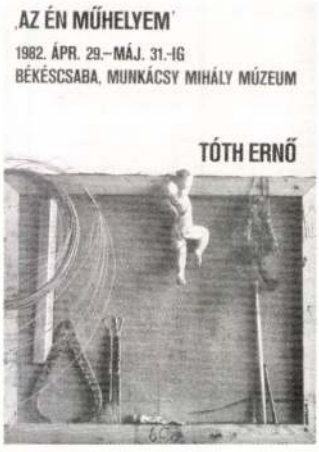

Szereday Ilona: Az én műhelyem kiállítássorozat katalóguscímlapja, 21,5×15 cm, 1982 (fotó Váradi Zoltán)

1987–88-ban a kerettéma a levelezőlap volt. A művészek alkotókedve, szakmai tudása összegződött a műhely tárlatain. Szereday két úton kereste a probléma megoldását. Egyrészt motívumukat stilizál: „H" betűt, valamint a Hungary felirat köré, közé virágokat, madarat komponál nemzeti színekkel. Másrészt fotografikáján nemzeti zászlónk száll madárként az alföldi táj hátterében. Az ötleten túl természetesen az alkalmazott grafika technikai lehetőségeit is beveti; elmozdulások, a visszatükröződő fények és a kivágás összhangba hozásával.

Az Alföld végtelenbe tűnő távlata, naponta megtapasztalt mikrokozmosza élteti alkotókedvét, ezt a Csabán 25. alkalommal rendezett

Szereday Ilona: Levelezőlap, ofszet, 14,5×10 cm, Békéscsabai Nemzetközi Grafikai Műhely, 1987

Alföldi Tárlat katalógustervén és az utóbbi években festett olajképein láthatjuk. Ezen a kiállításon és az Őszi Vásárhelyi Tárlaton rendszeresen láthatók festményei. A szürrealisztikus fogalmazásmód, valamint a természetelvű, de nem lejegyző megfogalmazás kiegészítik egymást műveik. *(Emlék, Töredékek, Visszatekintés).*

Döntő azonban továbbra is az alkalmazott grafika maradt számára, mint annál a zaklatott lefolyású munkánál, amit Gyomaendrőd címerének tervezésével vállalt.

Sajnálatos, hogy a legújabb idők hazai címeralkotásában nagyobbrészt egy erősen vitatható gyakorlat alakult ki. Nem a régi címereket újították meg, hanem „modernizálták", csupán napjaink fejlődését igyekeztek rögzíteni. Első elkészült tervét a Lektorátus illetékes szakemberei és a városatyák is elfogadták. Nem így az endrődi lakosok. Az első változaton megjelenik a három Körös-folyó összefolyásának jelzése, címerállatként a szárnyas vidra. A második változatnál az állatka helyett megjelenik egy szív, s abból nyílnak a liliomok, amely Endrőd védőszentjének, Szent Imrének jelképe.

A heraldika szabályaira mindkét esetben figyelemmel volt a művész. Hangsúlyt kapott a helyi jellegzetességek, tradíciók megjelenítése. Tulajdonképpen a tervek egyenértékűek, de az elfogadtatás körülményei rávilágítanak a képzőművészek – s ezen belül az alkalmazott grafikus – kiszolgáltatottságára, amit persze fogalmazhatnánk kompromisszumkészségnek is. Ezért fontos, hogy Szereday Ilona továbbra is higgyen önmagában, belülről építkezzen, s alkotásai hitelesek lesznek, ha a jelképek háborúznak is körülötte.

Cs. Tóth János

Tanulóévek, vándorévek

Gémes Péter művészetéről

A hazai művészet mozgásteréből kikerülni egyszerre jelent az alkotóknak előnyt és hátrányt. Kétségtelen pozitívuma az új környezetben való életnek és működésnek, hogy olyan impulzusokat közvetít, igényeket jelenít meg, amelyek – jó esetben erőfeszítésekre, friss ötletekre, összefogottabb tevékenységre sarkallják az alkotót. Másrészt viszont – még ha ideiglenesen is – elszakadni a szülőföldtől és annak éltető kulturális közegétől, mindig egy kicsit szomorú, és e távollétben benne rejlik a (kölcsönös) felejtés is.

Gémes Péter: Fekete-fehér, papír, tus, 2 × 80 × 58 cm, 1987

Gémes Péter: Vándorévek, tus, vászon, 560 × 300 cm, 1986

Gémes Péter a Képzőművészeti Gimnázium elvégzése után nem a Képző- vagy az Iparművészeti Főiskolára került be, hanem egyenesen a varsói Képzőművészeti Akadémiára, ahol 1972–76 között végezte tanulmányait, megismerkedve egy, a magyarországitól eltérő struktúrájú művészeti közélettel, stílusszerkezettel. Gémes megtanulhatta, milyen legyen a jó grafikus, milyen lehet a szürrealizmus (kelet-európai változatban). Amikor egyetemi évei befejezése után hazatért, itthon kicsit idegenül érezte magát, hiszen négy év alatt az akkori hazai avantgárd és azon belül is a fiatal művészek sok és jelentős kiállítást szerveztek, kialakították a maguk (zárt) csoportosulásait. Az idegenből visszaszakadtnak nehéz lehetett beilleszkednie, megkeresni és meg is találni a számára megfelelő helyet.

Gémes Péternek ez, ha nem is egyik napról a másikra, de sikerült. Olyannyira, hogy a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának egy ideig vezetőségi tagja volt, és munkásságát 1985–88 között Derkovits-ösztöndíjjal ismerték el. Az el- és befogadás első számú feltétele természetesen a folyamatos és színvonalas művészi teljesítmény volt.

És itt – hogy megérthessük Gémes Péter hazai területen született munkáit – utalni kell néhány szó erejéig ismételten a hetvenes évek közepének magyar művészetére és azon belül is a koncept, valamint a fotó meghatározó szerepére. Gémest is megérintette mindkettő. Fotókat, fotószekvenciákat, filozofikus értelmű és tartalmú szöveges fotósorozatokat csinált ekkortájt. Fölfedezve azokat az előnyöket, lehetőségeket, kifejezésbeli finomságokat, amelyeket a fényképezőgép elé állított és valamiképpen manipulált tárgyak leképezése rejt magában. A bemozdulások, a bevillanások, az expozíciós idő megválasztása, a véletlen érvényesülése: mind csiszolt valamit a kialakított formán.

Azért fontos ezekről a „korai" munkákról említést tenni, mert bennük mindazon elemek, amelyek tisztán, kidolgozott következetességgel megjelennek a nyolcvanas évek alkotásaiban – mindenekelőtt a két önálló kiállításon a Stúdió Galériában 1984-ben és a Dorottya utcában, 1986-ban –, már tetten érhetők, csírájukban megtalálhatók. Végeredményben Gémes művészetét a fotóalapúsággal lehetne meghatározni, ha pusztán a formai jegyekről ismernénk föl és közelítenénk meg az alkotásokat. Gémes ugyanis minden munkájához – legyen az nagyméretű, világteremtő igényű festmény, mint a *Toledo romjai* vagy a *Vándorévek*, netalán olyan, többször is megjelenő és földolgozott figura, mint a *Barlangi allegória II, A vándor* angyalszárnyas, *Kondor*ra, a kondori életműre utaló alakja – gondos, alaposan megtervezett és megkoreografált házi színházi előadást készít, mintegy akciót vagy happeninget rendez. Legtöbbször csak egymagában és egymagának. Kiszolgáltatva az objektív hideg, mérlegelést mellőző „pillantásának". E képek szolgálnak aztán alapul – fölnagyítással és átdolgozással persze – a grafikákhoz és a festményekhez, amelyek azért kitartanak a látszólagos színtelenségnél; fekete-fehérben maradnak.

Gémes két módszert alkalmaz a fotók „átírásánál". Vagy megtartja a negatívra rögzített alakzatokat a maguk „fordított" színvilágában – például a *Kép kínai szöveg nélkül* összeesés határán levő és a *Barlangi allegória I, A filozófus* szálfaegyenes, büszke tartású, jövőt látó emberénél –, vagy kidolgozás után, „talpra állítva", megfeleltetve a valóságos viszonyoknak és színeknek teszi át a vászonra és a papírra a fotót. A választás (a nega-

MDK

vitéz Szereda Béla festő

Falu végén

Virágok

Kitérer

Képző- és Ip.művészek kiáll. Budai Vigadó 1933.
dec. 8 l.

Szereda Béla vitéz

Szentendre, olajtemp.
Tanulmányfej "
Esti hangulat "
Dunapart "

Nemzeti Szalon

Őszi kiáll. 1939 - szept.

vitéz SZEREDA BÉLA

168. Dunapart, olaj-temp.
169. Udvar, olaj-temp.
170. Mélyút, olaj-temp.

Nemzeti Szalon

1939-es Szalon

Szereda Béla
vitéz

Téli utca, olaff.
Tabán, szmeskreta

Nemzeti Szalon

1929. máj.
Tavaszi szalon

ság.

zöldre festett
~~egy~~ közönséges fa-széken szemben ~~közt~~ néző
tal előtt, melyen ~~egy~~ a tányéron czitromot és
ádét látunk kanállal. ~~A beteg~~ ~~[illegible]~~ csipkés in-
takaró ~~[illegible]~~ borítja ~~[illegible]~~ Jobb karjával a szék
és baljában nyitott könyvet tart. Kvié-
haja és szemöldöke barna, szeme kék. A hát-
kép lóg, melynek csak egyik sarka látszik; bal-
ek, melyeknek lombjain napsugarak törnek
lta: „Szenes
Nagybánya."

onra, méretei 90:59·5 cm.
~~[illegible]~~ 12-én, a 82406/97 sz. ~~[illegible]~~ leirattal (33/98)
vételét elszámoltatott 1898. III. 6-án (99/98)
elfogadtatott 1898. III. 13-án 2469 szusz.

én a 76633 sz. leirat alapján a péterva-
Kiállításra engedtetett át (579/99)

v. SZEREDA BÉLA
82. Téli nap, tempera

250.—

v. SZEREDA BÉLA
178. Téli erdő, olajtemp.

50.—

Nemzeti Szalon
Téli kiáll. 1938 jan.-febr.

Szereda Béla, vitéz

festő Pesterzsébet

Mücsarnok

1933. szept. Fiatal művészek

kiáll. 213

Szereda Béla, vitéz

festő

Erd. 1928

UFERDECK

Fig. 1. bei Kenezlö.

Situation

Im Jahre 1886 nach dem Ausbaue des Uferdeckwerkes

Fig. 2. Querprofil AB.

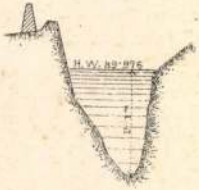

Fig. 3. Situation.

Im Jahre 1889 nach dem Ausbaue des Uferdeckwerkes.

Fig. 6. bei Csermely

Situation.

im Monate Juli 1889.

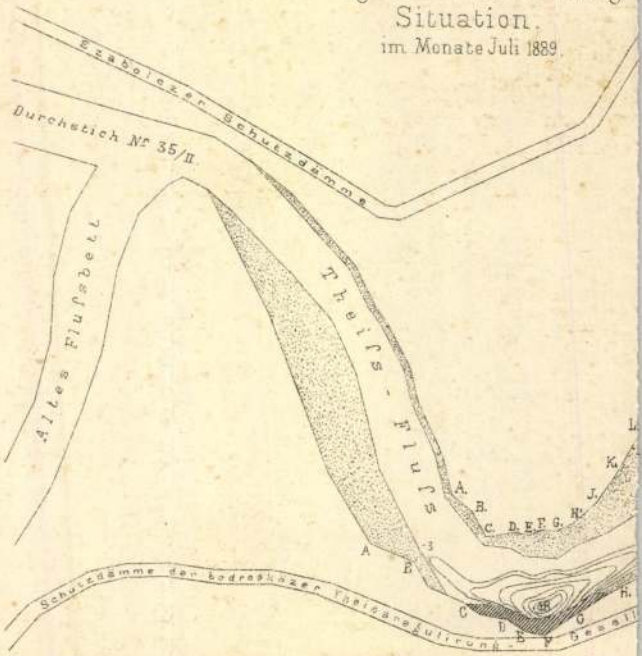

Szereda Béla

festő

hásd életr

Képző- és Iparmuvész

Viterek kiáll,

tárgyan Bp. 1933

dec.

elői kara egyenként és összesen elis-
dött közre. Az Egyetemes Konvent az a-
és összegyüjtésével végzett pótolha-
szi kar ahitoktató testület férfi és
rege bocsátotta a kiállitás nemes ü-

észegyesület Titkári kara, Dr. Benedek
os kosdi lelkészek is tevékeny részt
unkáiban. A debreceni theologia néhány
um tanárikara és ifjusága is buzgóság
zésénél. Ruszkai Sárika gyorsiró tanár-
gépelését végezte nagy buzgósággal.
ővő tahügyi kiállitást az illtő is-
végeztek.
az állami közgyüjtemények vezetői és
kiváló megbizott végezte a kiállitás

roda személyzete is nagy munkateljesit-
tése terén.

Szereda Béla, vitéz

MAPFE 1928. okt. Eiák-

Viz partja, mines Erétu-
rajz

542.

Dietrich Ch. W. E.

Országút a csatorna mentén. / ~~Die Land-strasse am Canal.~~) Rk. 2. état.

81 m. 134 z.

K. 6. —

Szereda Béla, vitéz

Falu széle c. Egyé
repr.

Képzőművészet
1933. 234 l.

Venturi: Storia dell'arte italiana. VIII/2. tét, II. rész. Milano, 1913, 661 l.
Pinturicchio éppúgy tanítványa.

Szereda Béla vitéz
festő

Műcs. kiáll. 1933tól
Pipics 120. C.

MDK

Szereda Béla

/e.a./: Thorma János "Március idusa", A Mücsarnok téli tárlata. Ujság 1938. 7.l.

Szereda Béla

tájképfestő

Virágaendileteket is fest.

Pestszentersébeten él.

Lad Perssébet

138. 1.

A

Müemlékek N

Bizottsa

Somorjai (: Pozsony meg
Képviseletében bátort
emlékek Nagtekintet
teljes tisztelettel bejel
templomunk mergezet
bordái — melyeknek

Szereda Béla MDK

Zuzmarás fák, szin.kréta

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

MDK

Szereda Béla MDK

Faluvége, tempera

Micsarnok 1933 Fiatal művészek kiáll.

Serena Bèla

Salvège, temperia

MDK

vitéz Szereda Béla, festöm.

168.	Dunapart.	Olaj-temp.
169.	Udvar.	" "
17o.	Mélyut.	" "

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Nemz. Szal. 1939. jun. lo.-25.-ig.

v. Szereda Béla

Csendéletei szerepelnek a Vitézi Rend tagjainak kiállításán.

Nemzeti Ujság 1935. V. 12.

v. Szerda Béla festő"

Kiállitá a Vitézi Rend képző- és iparmüvész tagjainak müveiből rendzett kiállitáson a Technológia termeiben.

Ujság 1935.V.12.

Szereda Béla

festő

Részt vesz a józsefkörüti technológián, a vitézi rend képző- és iparmüvész tagjainak müveiből rendezett kiállitásán.

Est, 1935.V.12.

MDK

v. Szereda Béla

F.J.: Téli tárlat a N. Szalonban. Pesti Hirlap 1938. jan. 23.

Szereda Béla festő

Szerepel a Nemzeti Szalon
téli tárlatán

Lipóg 1938 I. 25

Szereda

festőművész

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Artistibus facsoportja.

Magyar Hirlap
1929.IX.8.

MDK

Szereda Béla vitéz

Téli táj, temp.

A Magy. Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete
XXIII.kiáll.kat.1938.nov.20-tól dec.4-ig.

MDK

vitéz Szereda Béla, festö

Lombos fák.	Tempera.
Dunapart.	Szines kréta.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1931. szept. Kat.

vitéz Szereda Béla festőművész

Faluvége

Fiatal Művészek Kiállitása katalógusa.1933.
Műcsarnok.

MDK

vitéz Szereda Béla, festö

Virágok.
Tél. Olf.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. -Kat.

MDK

vitéz Szereda Bela, festö

Teli táj. Tempera .

Nemzeti Szalon.-MAFE XXIII.kiáll. 1938.nov.20.-dec.4. Kat

MDK

vitéz Szereda Béla

Viz partja, sz.kréta

Magy.Akvarell és paszt.festők 14. kiáll. N.Szal.
1928. okt.

17. l.

vitéz Szereda Béla

Falu vége, of.

Új Szalon...karácsonyi kiáll. 1954. dec.

8. l.

SZEREDÁS Jenő festőművész

Magyar Nemzet, LIV.évf. 1991.jan. 26. 10.p.

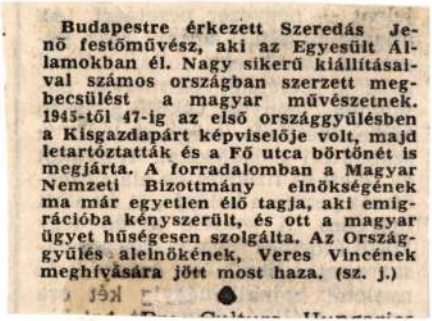

Budapestre érkezett Szeredás Jenő festőművész, aki az Egyesült Államokban él. Nagy sikerű kiállításaival számos országban szerzett megbecsülést a magyar művészetnek. 1945-től 47-ig az első országgyűlésben a Kisgazdapárt képviselője volt, majd letartóztatták és a Fő utca börtönét is megjárta. A forradalomban a Magyar Nemzeti Bizottmány elnökségének ma már egyetlen élő tagja, aki emigrációba kényszerült, és ott a magyar ügyet hűségesen szolgálta. Az Országgyűlés alelnökének, Veres Vincének meghívására jött most haza. (sz. j.)

ÓJEGY

.... állás: .....
..... tel.: .....
.....
.....
.....
ban .....
rüjteményében .....
gyüjteményében .....
belül kutatásokat végezhessen.
en kérésre fel kell mutatni.
yagok publikálásához az intézmény
kell kérni.

Szeredaszentanna

templom

gótikus

és faharanglab

l.

Benkő Károly:

Marosszék ismertetése.

Kolozsvár 1868–69.

216. l.

van ábrázolva. Előre-
szemöldöke, bajusza és

ivágott mellénye csíkos,
te.

— Lelt. sz. 684. — Értéke
-féle ereklyeműzeumból. —
kat l. a 62. lapon az 593
s 23-án (107–95). — Átvételi
omásul vette az 1896 április

Szereday Ilona, festő-grafikusművész
Helyreigazítás.

Helyreigazítás

Az 1989/4. számunkban sajnálatos technikai hiba következtében *Szereday Ilona* gyomaendrődi címertervei a fekete színkivonat nélkül jelentek meg. Ezúttal közöljük a valóságnak megfelelő nyomatokat. Elnézést kérünk a művésztől és az olvasóktól. *(A szerk.)*

Művészet, 1989., 11–12., 95. old.

...ona, festő-grafikusművész 1.) Folytatás

...n János: A vizuális szemlélet becsülete. Szereday Ilona pályaképe

Szerdahelyi Ilona pályája a 70-80-as évtizedek fordulóján indult. Grafikai szakon kezdte a Képzőművészeti Gimnázium-ban 1966 és 1970 között. A rajzolás mesterségét Birkás Akostól tanulta. A sokszorosító grafikával Gacs Gábor és Pásztor Gábor irányításával ismerkedett. A tömörítés képi megjelenítését Balogh Istvántól tanulta. – Festményei alapján Sarkantyu Simon mester próbálta őt marasztalni a festő szakon.

Művészet, 1989., 4., 44-old.

Szereday Ilona, festő-grafikusművész 2.) Folytatás,

Cs. Tóth János: A vizuális szemlélet becsulete. Szereday Ilona pályaképe

Az alkalmazott grafikát tanulta ~~ta~~ tovább, de a festészet már adott számára annyi alkotói örömet, hogy festői eszközökkel oldotta meg plakátjait is (Pácsirta, 1978., Macskajáték, 1979, Szindbád, 1979.) - A munkában szerzett gyakorlati ismeretekre építve nyitottan fogadta Zelenák Crescencia és Tamássi Zoltán szakmai, grafikai útmutatásait. Sokoldalúságát fejlesztve fakultatívan tanulta a francia gobelinszövést - azóta több mint féltucat ilyen alkotást is készített (Márk, 1983; Bogárgyűjtemény, 1984; Pierrot, 1987).

Művészet, 1989., 4., 44-old.

Szereday Ilona „festő"-grafikusművész 3.) Folytatás

Cz. Tóth János: A vizuális szemlélet becsülete. Szereday Ilona pályaképe.

„Visszatekintés", olaj, farostlemez, 23 x 44 cm, 1986. (repr.)

„Gyomaendrőd címere I–II, terv", 12 x 10 cm, 1987–88. (repr.)

„A XXV. Alföldi Tárlat katalógusának borítója", 28 x 20 cm, 1987. (repr.)

Művészet, 1989., 4., 44-old.–45-old.

Szereday Ilona, fotó-grafikusművész

4. Folytatás.

Zs. Tóth János: A vizuális szemlélet becsiszta. Szereday Ilona pályaképe.

Művészet, 1989., 4., 44-old.

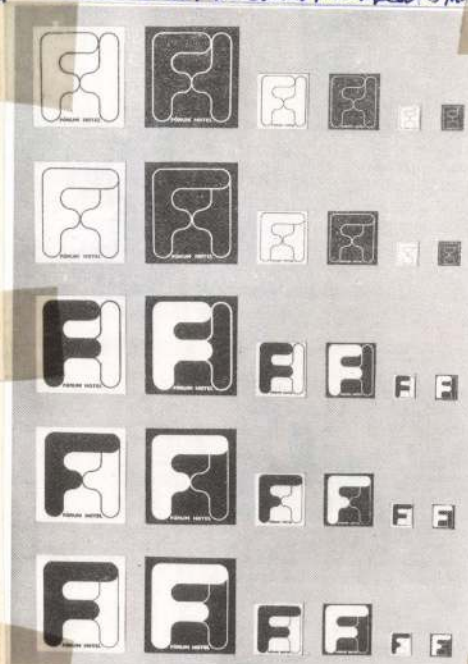

Szereday Ilona: Piktogramok, 1982
(fotó Váradi Zoltán)

Szereday Ilona: Játékemblémák, 1985
(fotó Váradi Zoltán)

Szereday Ilona, festő-grafikusművész 5.) Folytatás

Cs. Tóth János: A vizuális szemlélet bevülete. Szereday Ilona pályaképe.

Szereday Ilona még főiskolás, amikor fővárosi létére férjével – Tóth Ernő festőművésszel megpályázták és megkapták az újonnan épült békéscsabai műtermes lakások egyikét. Szereday akkor kapcsolódott be a nyári műhelymunkába, amikor már vállalati arculattervekkel, vagy csomagolástervezéssel kellett foglalkozni. – Még néhány évig moziplakátokat tervez, többet olyan szintenfold meg, hogy az „Év plakátja" kiállításon is bemutatják. Ellenszőjük a szürrealisztikus fogalmazásmód, a hangulatteremtő ábrázolás. A Csabán rendezett 1982-es Alkalmazott Grafikai Biennálén díjat nyert. – Munkássága első öt évéről kiállítást rendezett 1985-ben a Munkássy Mihály Múzeumban.

Művészet, 1989., 4., 44-45-old.

...ny Ilona, festő-grafikusművész 6.) Folytatás.

...Tóth János: A vizuális szemlelet becsülete. Szereday Ilona pályaképe.

A következő évben Békéscsaba finn testvérvárosába. Mikkelibe küldik ki Szereday Ilonát tanulmányútra. A Lonovics Lászlóval közös kiállításuk osztatlan sikert aratott.

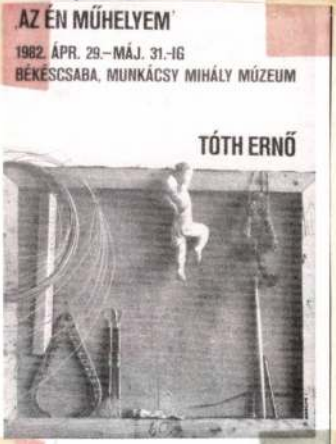

Szereday Ilona: Az én műhelyem kiállítássorozat katalóguscímlapja, 21,5 × 15 cm, 1982 (fotó Váradi Zoltán)

Művészet, 1989., 4., 46-old.

SZEREDAY Ilona festő

BANNER Zoltán: Az egész látóhatár :
A 35. Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlat.
Tiszatáj, 1989.1.sz. 76.p.

iró természetrajza. Irodalmi tanulmányok. (Vál. Geher István. Ford. Prekop Gabriella, Török András. Utószó: Osztovits Levente.) [Bp. 1976], Európa. 381 p. 19 cm.

/Modern könyvtár 325./

269/10
CSIKI KOVÁCS Dénes: Tündér a havason. [Ifjúsági] regény. ([Ill.] Keserü Ilona.) Bp. 1970, Móra K. 173,[3] p. 19 cm.

/[Pöttyös könyvek.]/

270/11
Csillagok Suomi egén. Finn költők magyarul. Ford. Gellért [illegible]dor. Bukarest, 1972, Kriterion. [illegible] 19 cm.

/13

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726

Szerdahelyi Sándor

KISALFÖLD
1979 JUL 14

1021

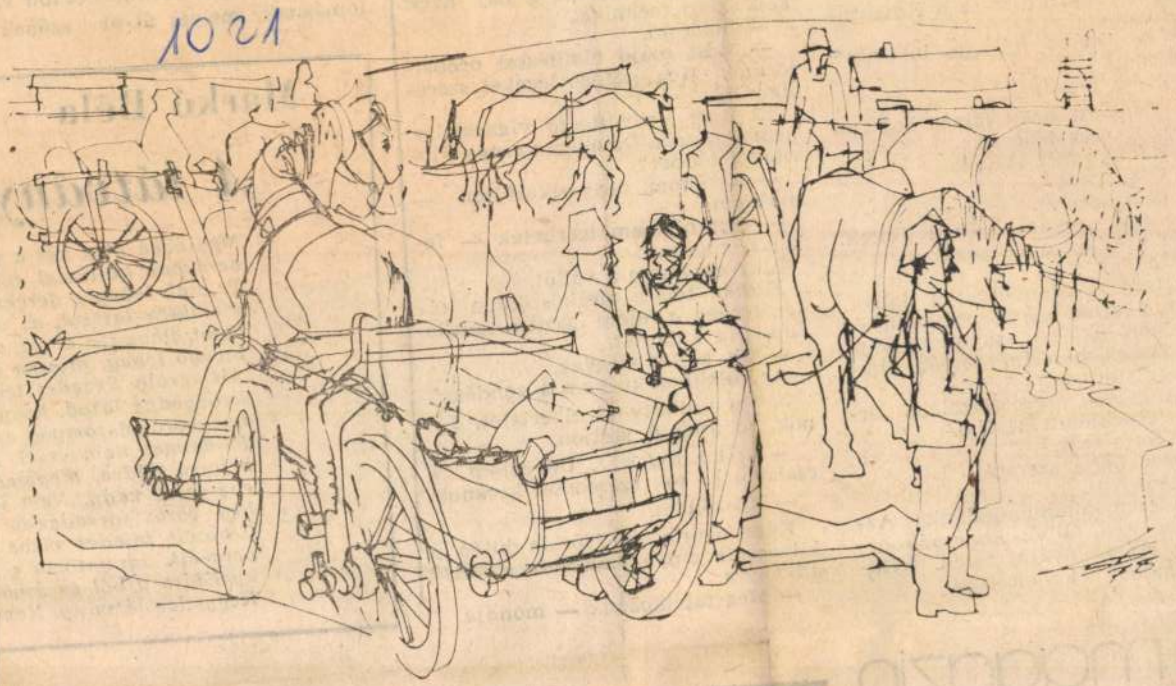

Szerdahelyi Sándor: Vásár

. mi?

— Mint halottnak a csók. Any-
vit ér.

Rágyújtunk. Én is az ő Kossuth-
t szívom.

— A kedves felesége jól van?
- kérdezi.

— Kösz. Ő jól.

— Mondom, hogy valami baj van
- jegyzi meg bölcsen.

— Rátapintott: válunk.

— Csak nem?

— Ez a helyzet.

— Pedig olyan szépen éltek.
lassz asszony a felesége.

— Tudom.

— Majd meggondolják a dolgot.
Nem akarom megingatni a hité-
en. Nem akarok magyarázkodni.
em akarok beszélni erről. Most
ár úgy sincs mit.

— A gyerek szeret iskolába jár-
i? — érdeklődik később.

— Nem szeret.

— Meg fogja szeretni.

— Remélem.

Csendesen kommunikálunk. Az-
in, ahogy a falból kimeredő or-
nótlan csavaranyára nézek, feltá-
nad bennem a kíváncsiság.

— A falak is beazn
az ablakok. A panelek
nak összeeresztve, ez
kell az új technika.

— Belátom.

— Most majd tömít
kozunk. Meg esőfogó
lünk fel.

Ez csak együttérz
nem garancia. De mié
riántól többet?

— Kívánom, hogy
mondom.

— Semmit sem íg
leli szomorúan.

Megveregetem a vállát.

Flórián feláll, megköszöni a ká-
vét, ferdén a fejére igazítja szürke,
napszítta kalapját.

— Na, akkor megyek.

Az ablakhoz kísérem a vendéget.

— Ha tud egy jó albérletet, Fő-
nök, feltétlenül szóljon.

— Szólni fogok... Üdvözlöm a
családot és sok szerencsét kívánok.

— Köszönöm.

Kezetfogunk, és Flórián kilép a
kilencedik emeleti ablakon a külső
állványra.

— Még találkozunk — mondja.

viz,
vas
któl
s aminek látszol, az vagy
hajót elhasítja a víz, s a
tovább lebeg, mintha mi
Alámerülő kezedet leme
iszonyodva látod, hogy h
bugyborékol-fortyog csuk
Fájdalmat nem érzel. S
a forró földre, megnyugs
egy-egész vagy. Nem jel
heg, vörös forradás-öv á
Csapzott fejedet vízbe m
vergődik, rángatózik a te
nyakadra újból és újból
Kegyetlen látvány. Nem

D magazin

Szeredyné vára

Ung vm.
felszabadult.

Dienes Adorján

Regélő romok
Rozsnyó, 1940.
41. l.

A
ve
ar
k
sa
A
h
te
r

v
k
tá
zs
ta
el
G
M

tyás, dr. Kovács Jenő és Gilmány János voltak. A hajnáng tartó választáson Barabás 3510, Márkus 2679 szavazatot kapott. Barabás tehát majdnem ezer szótöbbséggel győzött.

Szeredvye vár
Ung vm.

l.
Hadtört. Közl.
1914. 634. 1.

ren magaslanak egymás mellett. A szobor régi vasrácsozata ma is védi azt a kis területet, melyen a szobor állott. De kivül a keritésen kofák és vásárlók raja teszi hétköznapivá az egész Szabadság-teret, amely ma a Jancu Avram nevet viseli. Ugy hallom, hogy erre a térre, s az aradi vértanuk szobrának helyére csakugyan Jancu Avram román nemzeti hősnek az „erdélyi havasok királyá"-nak szobra kerül. A térről kimentem Zsigmondháza határába, mert azt hallottam, hogy ott az emlékdomb és gránitoszlop igen siralmas állapotban van. De ez nem igaz. A sudár oszlop érintetlenül emelkedik az ég felé, a domb tetején. Széles gyalogut vezet keresztül a domb mellett a téren át Kisszentmiklós felé. Az ásatások nyomai még látszanak. Az emlékdomb 15 lépcsőjének egynémelyikére román nevek vannak belevésve. Fent a 13-ik lépcsőn megfordultam, szétnéztem. Máskor és sokszor ezrekre menő néptömeg hallgatta villámló beszédeimet — de most senki sincs ott, egy lélek sem, csak a domb virágszálait hajlogatja a szelid őszi szellő. Mikor lejöttem, ismét felnéztem a magas gránitoszlopra, vajjon hiába küzdöttetek, szenvedtetek és haltatok meg Ti, Hősök?

Levettem a kalapomat, sóhajtottam egyet és meghajtottam őszbeborult fejemet.»

Chlopy — előtt és után

1903-ban került a közös hadsereg létszámemelésének kér-

Szerednye vára

romja (Seredňavo)

Ung vm.

képpel

Janota II.

318 — 320. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Szerednyei vár

Lehoczky Tivadar:
A szerednyei vár.
Hadtört. Közl
1911. 397 – 409. l.
képpel.

kissé ~~ötnyolczadig~~ jobbra (fordultan van ábrázolva). Teje elől kopasz, rövid
őszbevegyült. Kercivel selyem palástját fog-
ott, csokorra kötött nyakkendője rojtos, atil-
müvegét zsinóron hordja. Felirata a kép a-

KÁROLY

HÁZKERÜLET PÜSPÖKE"

rhofer"

GÖSCHL"

alak nagysága 19.7 cm.

8597.

72/95 No 1

Szeredy Ágoston tisztv.

MDK

Havihegyi részlet, kréta
Klimo-utcai részlet, pasztell
Parkrészlet, vizf.

Pécsi Képzőm. és Műbarátok Társ. 1933. máj.
Első tehetségkutató kiáll.

Szeredyné Kálmán-
dy Pap Natália

lásd

Kálmándy Pap
Natália alatt
is

ORSZÁGOS MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

DR. HÓMAN BÁLINT
m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr

1937. évi április hó 9-én (pénteken) déli 12 órakor nyitja meg az O. M. Szépművészeti Múzeum II. emeleti kiállítási helyiségeiben rendezett

FINN KIÁLLÍTÁST

Erre az ünnepélyes megnyitásra Nagyméltóságodat / Méltóságodat / Nagyságodat tisztelettel meghívja

AZ O. M. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM FŐIGAZGATÓJA

Ez a meghívó a megnyitás napján 2 személyre belépőjegyül szolgál

Hornyánszky V. RT., Budapest.

MDK

Szerelemhegyi J.-né

Babákat állitott ki az Iparmüv.Társ. 1936.évi jan.19.-én megnyilt kiáll.-án Rigában.

Cikk: Népmüvészeti, ...

Magyar Iparmüvészet, 1936. 3-4,lap

Szeredniczky Nándor

Emlékkép. Szeredniczky Nándor lengyel születésű, de köztünk élő festő és ujpesti fényképész a lengyeleknek a tavalyi országos kiállításon történt látogatásáról emlékképet festett, mely azt a jelenetet tünteti föl, mikor a lengyel vendégeket az indóház előtt a nagy tömeg lelkesülten fogadja. A festményt, melynek főbb alakjai egyszersmind arczképek, a művész az evangelikusok budapesti főiskolájának egyik termében állítja ki a segélyre szorult régi honvédek javára. Sikerült fényképeket is készített róla, s azokat szintén e czélra bocsátja áruba. Később a képet lengyel városokban mutatja be, a stryi tűzkárosultak javára.

Vas. Lej. 1886. 489.

F D
FRATELLI
Deisinger
F D
F D
FRATELLI
Deisinger

Szerednyei vár

romja

képe repr.

Csikvári Ungvár

160. l

193

hó nap

Árúbizományba

burgonya		à		Összeg	
tella		Pengő	fill.	Pengő	fill.
200					

Szeredy J.

Zuckermeister

Szászvárós

l.

Huszmagyorn

15. tábla

Szerédi (vagy Szereti) Mihály, ötvös M.D.K.

Bátori Gáspárral együtt alapitója 1639-ben a kőszegi ötvöscéhnek. Szerédi 1675-ben halt meg.

(253-264.old)

Somogyi Árpád: Régi kőszegi ötvösökről
Művészettörténeti Értesitő, Bp.1962.XI.évf. ~~2-3~~ 4.sz

255. old.

Szeredniczky József

ceruzorajza: „Rulikowski kapitány kivégzése Nagyváradon 1849. VIII. 28." 798. sz. reprodukció. 1870.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 575 l

Szeredi János

Kászvarosi szücsm

erőd

Huszturánimo

175. l.

képpel

742.

I
347.

742. Cornelis de Vos.

Sz. Hulstban 1585 táján. † Antwerpenben 1651 táján.

Nő képe.

Térdig látható, áll és kissé balra fordult. Jobb kezét az asztalra tette, leeresztett gyűrüs baljában pedig legyezőjét tartja. Haja, szeme és szemöldöke barna, fejdísze ékköves, függői fehér gyöngyből valók, lelógó nyakláncza háromsoros, réteges kerek gallérja és kézelője csipkés, brokátruhadereka magas, felöltője hasított ujjú és sárga selyemszoknyáját elől szalagok ékesítik. Mögötte függöny lóg. A korláton és a pilléreken túl a szabadba nyerünk kilátást.

Fa, méretei 114 : 90 cm. — Mündler: VII. 4.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1812: XI. 3. *M. J. Mireveldt:* Portrait einer Frauensperson in altdeutscher Tracht. — 1815: IX. 36. *M. J. Mireveldt:* Portrait einer Frauensperson in altdeutscher Tracht. — 1835: I. 20. *M. J. Mierevelt*: Bild-

MagyarRádió online

Textílképek, azaz festmények a falon textílből

Kézjegy 2004. február 7. szombat, 9.35-től
2004. február 4., szerda 12:29

Nagymamám mindig megengedte, hogy turkáljak a rongyok között, sőt együtt varrtunk babaruhákat. A nagyi tanított hímezni és varrni. Szerencsés voltam, mivel 4 generáció lakott együtt a családban - árulja el a kezdetekről a textilművész Szeredi Ambrus Noémi.

Textil- és Textilruházati Ipartörténeti Múzeum (Textilmúzeum) Óbudán a Lajos u. 138-ban található. A múzeum a textilszakma legpatinásabb múltú családi vállalkozásának helyén, az 1784-ben alapított Goldberger cég törzsházában működik.

A több mint 200 éves műemlék-épületegyüttes földszintjén eredetileg kékfestő üzem volt, emeletén a Goldberger család lakott. A négy generáción át folyamatosan bővülő gyárban az államosításig készítették az európai országokba is exportált, nyomott textíliákat.

A Textilmúzeum tárgyainak, dokumentumainak első darabjait az 1960-as években megrendezett szakmatörténeti kiállításra gyűjtötték össze. 1975-ben, végül, megalapították a Textilmúzeumot, így a textilipari emlékek felkutatása és gyűjteményi elhelyezése folyamatossá vált.

Most Szeredi Ambrus Noémi textilművész kollázsai láthatók. A tárlat címe: Textilképek.

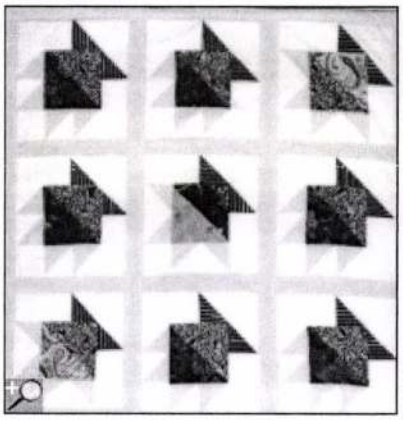

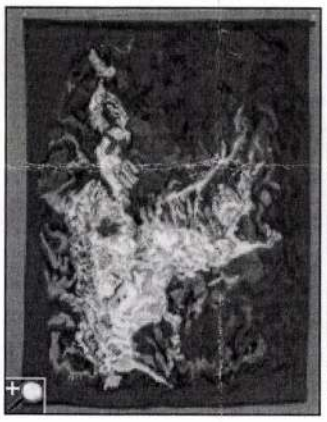

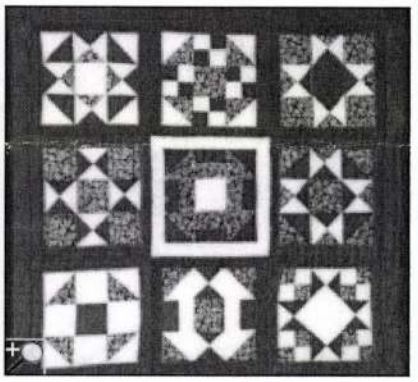

Sokan őrzik otthon a dédi csipke maradékai, bársonydarabkáit. Nagymamám mindig megengedte, hogy turkáljak a rongyok között, sőt együtt varrtunk babaruhákat. A nagyi tanított hímezni és varrni. Szerencsés voltam, mivel 4 generáció lakott együtt a családban.
Az Óbudai Textilmúzeumban a falon festményeket látni, csak éppen textilből. Meglátok valamit, és azonnal nyúlok a ruhadarab gyűjteményembe – árulja el a művészn, Szeredi Ambrus Noémi. Születtek a gyerekek és megvarrtam nekik az éppen szükséges textíliákat – így indult, ma már azonban egyre többet készítek megrendelésre.
Kutatásra van szükség a textilek különféle technikái között, nemezelés, batikolás, selyemfestés. Minden divattól és tendenciától mentes az összes faliképem. Fölmértem a gyermekeim iskoláiban, s azt tapasztaltam, hogy a mai gyerekek gyorsan akarnak sikert elérni, ezért a varrás, a hímzés nem nagyon kedvelt ma. Én még ma is minden kézimunka töredéket gyűjtök, mert felhasználom őket. A megrendelő személye is meghatározza nekem, hogy milyen lesz a kép, aszerint válogatom össze a színeket, a textíliákat - meséli a művésznő.

Szakáts Ildikó

Szeredi Ambrus Noémi

Szerelemhegyi Jenőné

Szerelemhegyi Jenőné
dr.-né, szül. magyarbéli Vörösss
Margit iparművész, I. Szent János-
tér 1/a. 166-704

Bptávb 1940 szept.

yana

kiváló tisztelette

Szalay és Bart

Kemény, Kont

Dugonics András: A szerecsenek.
1. Kötet. Metszetét rajzolta Wagner 1797,
metszette Cretter. .A 2.köt.cimlapja előtt balra szik
lák tetején siremlék.Alatta szöveg:
Szeléllyétek.Késő.Unokánk:Fiai.
A' Nagy.Dugonicsnak.A'Hiv.Csokonai.
Rézm.Jelzés:Rajzolta Szerelemhegyi Mettzet
te Karacs.Pesten 1798./

Dr.Szalay József.

mincs ced

Szerelemhegyi

Kr. ①. 47.

Szerelemhegyi

rajzoló

Pest 1798

l.

Kocsmajelés

25. l.

Szerelemhegyi (András)

rajzolo

a XVIII. század végén. Egy rajzát Karacs rézbe metszé 1798. Látható Dugonits András: „A Szerecsenek" cimü munkája (Posony: 1798. 8r) II-kötetben.

Nagy Iván. Magyarországi képzőművészek legrégibb időktől 1850 ig. Szárádok 1874. 199. l.

H NYOMDA
ÖRÚT 6.

BUDAPEST
re-u. 2.

Szerelemhegyi András

Lásd

Csedi 1912

91. l.

92. l

..... *műhely.*

yfőnökség!

v ..... hó ____n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Szerédy János, ötvös. l. Se-
rédy.

Szerelemhegyi Ferenc dr.

1

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1937. 166. l.

Szerelemhegyiné

A magyar nép keleti származásának emléke a virág-, pompa- és színkedvelő textilművészete. A tradiciók nyomai a pusztuló magyar népviseletben még a mai napig is megmaradtak. Az öröklött jelleg a legmodernebb iparművészeti törekvésekig is átvonul. Szerelemhegyiné babái a magyar népviselet bájos és tökéletes hűségű megjelenítői. A technikai tökély és az etnográfiai megbízhatóság remek példái.

Mihalik Sándor dr

Az iparművészet Magyarországon.

MAGYAR IPARMŰVESZET
1937. 223. l.

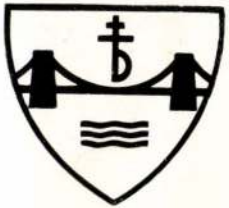

TIPOGRAFIA MUNICIPALE BUDAPEST 1940

Szerelemhegyi Ferenc
iparművész
amsterdami kiáll.
1937 jan

MAGYAR IPARMÜVESZET

1937. 38. l.

Szerelemhegyi Jenőné

MAGYAROS BABÁK. E folyóirat hasábjain sokszor szó volt már róluk és — bizony — majdnem mindig fogyatékosságaikat emlegettük. Legutóbb a Muskátli-ban emlékeztek meg a gyári babák ízléshiányáról. Általában el lehet mondani, hogy vannak bizonyos „babaarcok", amelyeket éppen annyira kerülnie kell a divatlaprajzolónak, mint a — babakészítőnek. Jólesik e megállapítások után most végre olyan kitűnően sikerült magyaros babákat bemutatni, melyeken első pillanatra feltűnik az egyéniségük, a művészkéz munkája. Dr. Szerelemhegyi Jenőné babáit oda lehetne állítani a legjobb külföldi „karakter"-babák mellé, mert csupa gondosság, ötlet, különvaló személyiség mindegyik. Ami pedig legbecsesebbé teszi őket, az a vidám népies öltözetük, a mi színes magyar viganóinknak, a lajbiknak és egyéb tarka ruháknak igen kedves változatossága. Minden baba külön művészi produktum. Finom anyagoknak gondos és összevágó feldolgozása. Mostanában, amikor idegenforgalmi és kiállításrendezési szempontból nagyon keresettek az ilyen „etnográfiai játékok", kettős örömmel kell üdvözölni az effajta iparművészetet. Szószólói ezek a mi ízes, takaros magyar népművészetünknek is, de iparművésznőink találékonyságának is. N.

a 1
MAGYAR IPARMUVESZET
1936. 69. l.

f : Magyar müvészet és erdélyi művésze
yi Muzeum) 8 o, 0 K, 28 L, Kolozsvár

f : A belényesi róm. kath. templom.
aeologiai Értesitő) 8 o, 7 K, 16 L,
1935.

f : A gernyeszegi Teleki-kastély. 8 o,
L, Budapest, 1938.

f : Az erdélyi magyar műemlékpolitika
(Kny. Hitel) 8 o, 0 k, 16 L, Kolozsvár,

János : Jászberény történelmi emlékei.
K, 54 L, Jászberény, 1933.

nz : Der Schatz der Metropolitankirche
n Ungarn. o, 21 K, L, Bécs 1859.

dön : Adatok Zichy Mihály életéről és
ről. Kis 8 o, 0 K, 196 L, Budapest, 1927.

sef : A 100 esztendős kevermesi r.k.plé-

Szerelemhegyi Jenőné

ÜZLETI ÉLET A VILÁGKIÁLLÍTÁSON. A newyorki világkiállítás híre, érdekességeinek varázsa minden várakozást túlszárnyal. Ami a kiállítás erkölcsi sikerét s újszerűségét illeti, az kétségen felül áll. Más a helyzet az üzleti siker tekintetében. Erészben nem igen kielégítőek az egyes nemzetek jelentései s főleg azokéi nem, melyek igen nagy apparátust állítottak be iparuk bemutatására. Így elterjedt mindenfelé a híre, hogy a hatalmas költséggel épített francia pavillon is anyagi nehézségekkel küzd. A rendelkezésre álló tőke máris kimerült s emiatt kérdésessé vált, hogy a pavillont nyitva lehet-e majd az általános kapuzárásig tartani. Ennek ellenében a magyar kiállítás vezetősége megelégedéssel mutat rá, hogy az ottlevő pavillon üzleti tekintetben is beváltotta a hozzája fűzött várakozásainkat. Kivált magyaros jellegű tárgyak iránt tart változatlanul az érdeklődés. Ennek bizonysága, hogy egyes tárgyakból utánpótlásra van szükség. Szerelemhegyi Jenőné ismert szép babáiból kétezer darab utólagos beküldését kérték, a Granit porcellán- és kőedénygyárnak 1000 darab magyar kulacsot kellett pótlólag kiszállítania jól látható „Made in Hungary" cimkével. ~~Kesztyű- és díszműárukból a Kisipari Kiviteli Intézet bonyolít le sikeres üzlete-~~

155

MAGYAR IPARMUVESZET
1939.

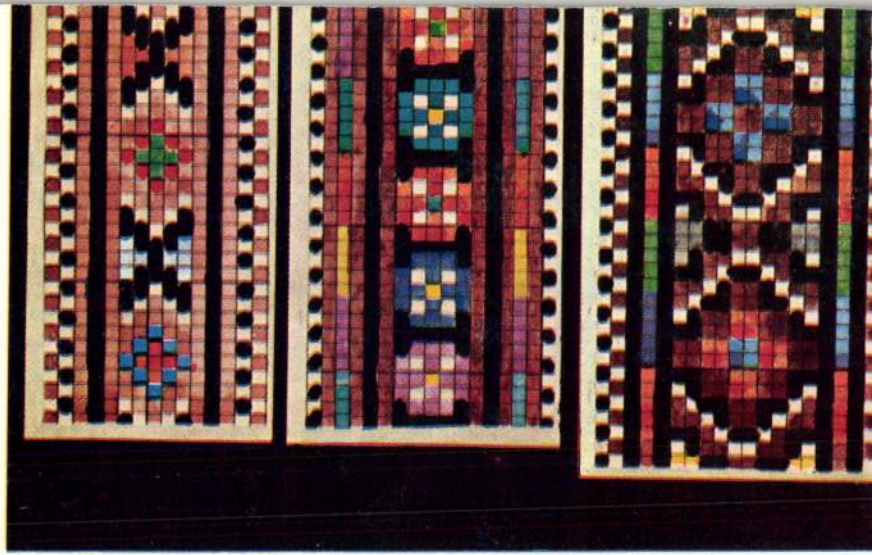

Szerelemhegyi
Jenőné dr. özv

l.

MAGYAR IPARMUVESZET

1940. 57 l.

Fent balra: Nagyrédei fiatal pár. Fent jobbra: Fiatal asszony csipkés főkötőben. Nagyréde. Lent: Asszony piros görcsre kötött kendőben. Nagyréde. Képek U. Kerékgyártó A. 46. oldalon közölt cikkéhez. — Oben links: Junges Paar aus Nagyréde. Oben rechts: Junge Frau in Spitzenhaube. Nagyréde. Unten: Frau in rotem, in Knoten geschlungenem Tuch. Nagyréde. — Above to the left: Young woman in lace-bonnet. Nagyréde. Below: Woman with red shawl tied to a knot. Nagyréde.

Magyar népviseletű babák. Dr. Szerelemhegyi Jenőné munkái. — Puppen in ungarischer Nationaltracht. Arbeiten von Frau Dr. E. Szerelemhegyi. — Dolls in Hungarian national costumes. Works of Mrs. Dr. I. Szerelemhegyi.

Muskátli
1936. 3. 24.

Magyaros csomózott szőnyeg. Tervezte dr. Ráthonyi-Reusz Frigyes. Készítette Kurcz Szőnyegipari és Kereskedelmi rt. — Knüpfteppich in ungarischem Styl. Entwurf von Dr. Fritz Ráthonyi-Reusz. Verfertigt von Kurcz Teppichindustrie und Handels A. G. — Knotted carpet in Hungarian style. Designed by Dr. Fred Ráthonyi-Reuss. Made by Kurcz Carpetindustry and Trade Comp. Ltd.

Miskatér 1939

Özv. dr. Szerelemhegyi Jenőné népviseleti babáiból. Tolnai kislány. — Volkstrachtpuppen von Frau Wittwe Dr. Eugen Szerelemhegyi: Kleines Mädchen aus Tolna. — Peasant-costume dolls by Mrs Dr. Eugen Szerelemhegyi: Little girl from Tolna.

Özv. dr. Szerelemhegyi Jenőné népviseleti babáiból. Kalocsai párna-táncos leány. — Volkstrachtpuppen von Frau Wittwe Dr. Eugen Szerelemhegyi. Kissentanz tanzendes Mädchen aus Kalocsa. — Peasant-costume dolls by Mrs Dr. Eugen Szerelemhegyi. Girl from Kalocsa, dancing „cushion-dance".

Özv. dr. Szerelemhegyi Jenőné népviseleti babáiból. Balra : Kapuvári asszony, jobbra : Boesárlapujtői leány. — Volkstrachtpuppen von Frau Wittwe Dr. Eugen Szerelemhegyi. Links : Frau aus Kapuvár, rechts : Mädchen aus Boesárlapujtő. — Peasant-costume dolls by Mrs Dr. Eugen Szerelemhegyi. To the left : Woman from Kapuvár, to the right : Girl from Boesárlapujtő.

MDK

Özv. dr. Szerelemhegyi Jenőné

Népviseleti babák. Tolnai kislány, repr.

" Kalocsai " "

" Kapuvári asszony és Bocsárlapújtői leány, repr.

Muskátli 1939. 66,67,68.l.

MDK

Szerelemhegyi J.-né dr.

Babákat készitett a tallini kiállitásra.

Cikk: Népmüvészeti, háziipari és ...

Magy.Iparmüvészet, 1936. 29-30.lap

MDK

Szerelemhegyi Jenőné

h.j: Régi és mod. remekek a karácsonyi iparm.vásáron.
Magyarország 1936, dec. 5. 10.1.

MDK

Szerelemhegyi Jenőné baba és játékarukészitő

Munkájával résztvett a Berlini Nemzt.Kézmüvesipari kiall.-on.

Cikk: Magyar Kézmüvesipar a berlini kiall.-on.

Magyar Iparmüvészet, 1938. 158.lap

MDK

dr. Szerelemhegyi Jenőné

baba, játékmunkával résztvett az alábbi kiállitáson

Karácsonyi vásár akadályokkal. Magyar Iparművészet 1937. 247.l.

Szerelemhegyi Jenőné
népviseleti babák

Magyar Iparmüvészet 1935. 3.sz. 71 l.
/A magyar népmüvészrt és iparmüv. ünnepnapjai Bécsben./

MDK

dr.Szerelemhegyi Jenőné iparművész

Iparművészi babákat állitott ki az Ipm.Társ. karácsonyi vásárán.

Pesti Napló 1936.dec.5. 11.1.

MDK

Szerelemhegyi J. enöné, ip. müv.

népmüvészeti elemeket feldolgozó háziipari tárgyai találjuk a magyarosan kiképzett "Szeretembuvók"-ban és vitrinekben elhelyezve.

Az Iparm. Társulatnak az Iparm. Muz.-ban rendezett 50 éves jub. kiállitásának résztvevői.
Magyar Iparmüvészet. 1935. 265.l.

MDK

Özv. dr. Szerelemhegyi Jenőné

Tolnai kislány, népviseleti baba; repr.

Muskátli 1939.

MDK

Szerelemhegyi J-né ipm.

Népmüv. háziip. és ipm. kiáll. Rigában. M. Iparművészet 1936. 1.sz. 4.l.

MDK

dr. Szerelemhegyi Jenőné

Ezüstéremmel tüntették ki az 1937-évi parisi nemzetközi világkiállitáson.

Cikk: A párisi világkiállitás magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.l.

Szerelmey Miklós

Szerelmey Miklós: Vásárpád albuma.
rec.
Hrenkó Pál: Egy régi Tiadvány üzenetei.
= Dunakaya, 22, 1986, 3. 32-33. ill

Πah

I (2×) ϑ

Π hse

Szeremley

Rajzolta és szerkesztette

Balaton album. Szeremley M. Bp. AKV 1983 (AKV Reprint)

rec. A. Gergely András: A Balaton Képes albuma.
= Magyar Hírek, 1985. ápr. 27. 22. ill

SZERELMEY Miklós

GOSZTOLA Annamária: Szerelmey Miklós litográfus (1803-1875). = Müvészettörténeti Értesitő, 34, 1985, 1-2. 11 - 31. ill. G

Szerelmay Mihály

ÉS 1998 Sept 7

EX LIBRIS

BATA IMRE

Füst Milán, az életében annyit mellőzött nagy költő, drámaíró és fontos prózai művek szerzője irodalomesztétikát adott elő az egyetemen, s a tizenkét előadást kötetbe gyűjtve közreadta; a könyv negyedik kiadásának szövegét Kis Pintér Imre szakszerűen gondozta, igyekezvén helyreállítani azt a szöveget, amely három kiadás során meglehetősen sokat romlott. Negyedik kiadás? – Mikor tudományos munkák tíz év alatt elavulnak! Csak mint történeti dokumentumok jöhetnek számításba.

Füst Milán: Látomás és indulat a művészetben

című könyve nem tartozik ezek közé a tudományos munkák közé. Tizenkét előadás a művészetről, a szépről, s annak indoklásáról, hogy miért szép, amit annak tart az ember. Közelebbről irodalomesztétika ez, noha más művészetek is szóba jönnek, de leginkább a nyelvi anyagból képzett műalkotásról van szó, s olyan egységes szemlélet által fölmutatva, hogy a sűrűn szőtt szöveg nemigen feslik föl sehol, s aki elutasítja, csak az egésszel teheti; nemigen szakíthatunk ki ebből az egészből egyetlen részt sem, nem oszthatjuk ízlésünk és felfogásunk szerint elfogadottra és elutasítottra a munka egyes részeit.

Két lényegi mozzanatában ragadja meg a szerző azt, ami művészet, s mint ilyen – szép: látvány, látomás, érzéki anyag egyfelől, másrészt meg érzelmi tempózás, ritmus, indulat ívelteti az érzéki anyagból formálódó látomást. Egyaránt fontos tehát az is, amiből fölmerül a látvány, de az is, hogy valakinek az indulatmenete szerint alakul. Az egyéniségnek tehát kivételes szerepe van az anyag alakításában, abban, hogy mindezt a szép jegyében tegye.

De mi a szép? – de hogyan lehetséges a Füst Milánról is könyvet írt, egyetemi előadást vállalt, mint mestere, s így született meg egyik legjelentősebb elméleti munkája, a *Philoktétész sebe*.

S mit tesz isten, e munka is már a harmadik kiadásánál tart, nem kétséges, hogy lesz negyedik kiadása is. Könyve címét a szerző külön magyarázza. Philoktétész története a mítosz egy darabja, s pontosan példázza a könyv tárgyának természetrajzát. A könyv ugyanis a modern költészet története, s ez a történet erősen hasonlít arra a mitológiai epizódra, amely a Philoktétész története. Máskor is alkalmaz a szerző ilyen ana-

Szabó Éva munkája

őket, így ezután olyan hangsúlyozottan jelen van irodalmi életünkben, mint velekorú más senki. De nagyon jó, hogy jelen van, s dinamikusan képvisel egy fontos nézőpontot, s igazán rokonszenves, ahogy ragaszkodik még rögeszméihez is.

Indulatos kritikus, kitűnő vitázó, s ha olykor el is túlozza véleményét, máskor meg túlságosan is igaza van. Mert szemünkre hányhatja ugyan, hogy Cholnoky Lászlót elfeledtük, de elfeledkezik róla, hogy ugyanabban a füzetben, ahol tanulmánya először megjelent, megjelent egy alig néhány éves kismonográfia is. Az igaz, hogy meg-megfeledkezünk a századforduló ködlovagjairól, de éppen nem a nyolcvanas-kilencvenes években. Vagy azt írja a *Regénytükör által homályosan* című esszéjében, hogy bibliográfiák nincsenek. Ez erős túlzás, mert bibliográfiák természetesen vannak, legfönnebb kumulált formán nem voltak akkor, midőn állítását leírta. Mostanra 1970-ig bezárólag kézbe vehető a nyolckötetes irodalomtörténeti bibliográfia is.

Domokos Mátyás kezünkbe került gyűjteményében alcíme szerint esszék, viták, elemzések találhatók. A gyűjteménynek két nagy fejezete van. Az elsőnek *Ellenszélben* a címe. Domokos Mátyás azt bizonyítja, hogy igenis lehet szél ellenében... A legtökéletesebben ezt az *Új Hét Évszázad* bírálatával bizonyítja. Minden szavát aláírhatja bármelyikünk, akik az utolsó harminc esztendőben számon tartottuk a magyar lírát. Rendkívül tanulságos, amit a Széchenyi Ágnes által szervezett interjúban olvashatunk. Kevés ismeri úgy – tőviről-hegyire – a népi-urbánus problematikát, mint Domokos Mátyás, akinek ítéletei ebben az összefüggésben nem csak nemes indulatról, de igen éles elméről is tanúskodnak. Viszont nem minden derű híjával olvasom a polémiát, amit Kulcsár Szabó Ernővel folytat, vagy ahogy a posztmodern ellen ágál. Nem fordít ebbe a vitába több energiát a kelleténél? Katedrafilozófiák és katedraesztétikák mindig voltak, de úgy hulltak az avarba, mint ősszel a falevelek. Ami pedig azt illeti, hogy az egyes szerzők dialektusát érteni vagy nem érteni lehet-e? Mint minden dialektust, a Hegelét is, a Lukácsét is, de még a Kulcsár Szabóét is meg lehet tanulni, s akkor már az értéssel sincs különösebb gond, különben meg – a hajnali józanság jegyében! – viseljük el egymást, amíg élünk.

Domokos könyvének második – nagyobb! – ciklusa az irodalomban való otthonosság dokumentálása. Cholnoky Lászlótól Szabó Lőrincen, Illyés Gyulán és Weöres Sándoron át Tandori Dezsőig és a tragikusan korán elhunyt nagy tehetségű Baka Istvánig ennek az irodalmárnak, irodalomkritikusnak minden jelentős íróval, költővel volt bensőséges kapcsolata, s minden időben, akármilyen rossz közviszonyok között [illegible] annak, hogy a szorosabban tartozik össze, mint sokáig azt gondolták.

Ha az olvasó arra kényszerül, hogy a köteteket a megjelenés sorrendjében olvassa, akkor azt fedezi föl, hogy milyen szimmetrikus az a kép, amely az ilyetén való olvasásból kibontakozik. Adynak életében tizenkét kötete jelent meg, de ebben benne van az első két kötet – a *Versek* és a *Még egyszer* – és a *Margita élni akar* című rövid versesregény. Ezektől eltekintve viszont kilenc kötet az *Új versek*től *A halottak élén* című gyűjteményig. *Az utolsó hajók* már csak a költő halála után látott napvilágot. Kilenc kötetről beszélhetünk tehát, vagyis a *Miden-Titkok verseit* négy kötet – az *Új versek*, a *Vér és arany*, *Az Illés szekerén* és a *Szeretném, ha szeretnének* – előzi és hasonlóképpen négy – *A menekülő Élet*, *A magunk szerelme*, a *Ki látott engem* és *A halottak élén* – követi. A madárnak két szárnya van, s közbül a teste, ez *A Minden-Titkok versei*.

Adynak ez a könyve összegzése az előző négynek, valami befejezés, amihez képest már más a következő négy könyv. Azt írja Kenyeres Zoltán: „A kibontakozás korszakát lezáró kötet, *A Minden-Titkok versei* összefoglalta a megelőző kötetek legfontosabb témacsoportjait... Arról beszélt, hogy elnémul, félreáll, abbahagyja a harcot, megoldást csak a halál hozhat... A legkülső tematikai szinten ez a kötet a bénító kiábrándultság, a szellemi fegyverletétel kötete volt.... A mélyebb rétegekben azonban folytatódott, ami a korábbi kötetekben kezdődött..." Így igaz, s Kenyeres analízisbe veszi a kötet mottó-versét, amely egy Ady életében közre nem adott versnek a nyitó strófája, s az elemzés kibontja burkából a jelentést, miszerint a Minden az Egésznek reprezentációja, annak az Egésznek, amelyről másutt azt tudhattuk meg, hogy eltörött. S míg a Minden volt ura a költőnek, ő volt az ifjú Minden, addig győzte a halált ez a költő, mert szívében a Halál szívét ölte titok-dárdával, ezért hát van remény, mert ha nincs is többé az ifjonti erő, nincs az Egésznek sugárzó hatása, él a költő szíve és él az Isten, aki mégis tudhatja az Egészet...

De mindjárt a kötet első ciklusában, *A szerelem titkai*-ban ott van egy nagyívű vers, *A föltámadás szomorúsága*, amely a tömör mottóversre nagy fénnyel világít rá. A változásnak nagy versében a skizoid érzés így fogalmazódik meg: „én nem tudom, / Ki vagyok, éltem-e, élek? / Valakinek neve vagyok / Vagy örököse egy halott / Szomorú nevének..." De az igazi panasz még ezután következik: „Óh, jaj annak, aki feltámad / S nem érzi önnön-életét, / Beszédje kongó báb-beszéd / S báb-színpad bábja ő maga, / Kérdés, kísértés és titok." – Kenyeres ugyan nem idézi ezt a verset, nem is szól róla, de felfogásából egyenesen következik, hogy ez a

SCHILLER RÓBERT:

Ki volt nagyobb?

■ *Magyar Tudóslexikon A-tól Zs-ig. Főszerk.: Nagy Ferenc; Better, MTESz, OMIKK, 1997. 1024 oldal, 5600 Ft*

Ezt kérdezte a költő. „Az-e, aki bedöngette / Keleten a nagy érckaput... Avagy az-e, ki félkézzel / Malomkövet hengergetett / Két nagy karddal verekedett, / Holtak hátán ivott, evett." Tizenkét négysoros strófán át sorjáznak a dicsekvő kérdések, a csattanóig: „Csak áldom az istenemet / A mért én is magyar vagyok." Tóth Kálmán verse valamikor tananyag volt. Célja világos: nemzeti önérzet a hadi dicsőség felemlegetése által. Remélem, a vers elsősorban azért tűnt el az iskolákból, mert rossz vers. Másodsorban talán azért, mert kérdéses, hogy példamutatónak kell-e tartanunk, ha valaki a saját áldozatainak tetemére telepedve étkezik. Egyszóval azért tűnt el, mert tehetségtelenül, rosszul szolgálta a fontos célt, és nem azért, mert a cél nem fontos.

A vastag kötet, a *Magyar tudóslexikon*, ugyanazért ugyanazt kérdezi, mint Tóth Kálmán. De a példái rokonszenvesebbek, és biztosan jobb lexikonnak, mint Tóth Kálmán verse versnek. Ami persze nem azt jelenti, hogy nem támadhatnak olvasói kétségeink. Ezt a szerkesztők is tudják. Kiválasztani nyolcszáz-valahány elhunyt magyar tudóst még akkor is nagy teljesítmény, ha tudjuk, hogy kit kell tudósnak és kit magyarnak tekinteni. A szerkesztők becsülettel feltárják ezt a problémát a *Bevezetés*ben. Felfogásuk szerint magyar az is, aki külföldön született, de Magyarországon tevékenykedett, és az is, aki itt született ugyan, de külföldön alkotott. Tehát, példáik szerint, a Schweinfurtban született, de Budán dolgozó Mechwart András épp úgy, mint a Pesten született, de Princetonban dolgozó Neumann János. Tudják természetesen, hogy „Vannak tudósok, akiket több nemzet is magáénak vall. Nem akarunk senkit kisajátítani..." A lexikon ebben a kérdésben rendszerint valóban rokonszenvesen mértéktartó.

Aztán azt se könnyű megmondani, hogy mit jelent a *tudós* szó. Mintha itt (szemben azzal, amit általában magyarul érteni szoktunk rajta) csak a természettudósokra gondolnának, nyilván az angol *scientist* bűvöletében; de tartalmaz a kötet „matematikusokat és a műszaki tudományok megannyi ágának képviselőit... valódi arányuknak megfelelő súllyal jelentek meg az agrártudományok és az orvosi tudományok művelői és bekerültek a tudománypolitika kiválóságai is..." Vagyis ebben a kötetben az irodalomtörténész, a történész, a filológus, a nyelvész, a jogász nem tudós. Ez persze, ha úgy tetszik, elhatározás dolga, bár furcsán esik, ha észrevesszük, hogy például Toldy Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia titkára, a jelentős tudományszervező, egyébként orvosdoktor és egy időben a dietetika professzora, nem szerepel, mert mégis túl sokat foglalkozott szépirodalommal, Thék Endre, a kiváló asztalosból lett sikeres bútorgyáros viszont szerepel, nyilván mert „erőteljesen foglalkozott az iparüggyel". Vagyis tudós az, aki valami kézbevehetővel foglalkozik? A matematikus is? A pszichológus is? De ha el is fogadjuk a szelekciónak ezt a lazán definiált, inkább benyomásainkra, mint fogalmi meghatározásokra támaszkodó módját, és saját logikájából akarjuk megérteni a lexikont, akkor se lesz a dolgunk könnyű.

Elnézést, hogy egyszerre a lexikonbírálat legkézenfekvőbb útjára tértem, és a „ki maradt ki – ki van benne" olcsó levesére fanyalodtam. Itt persze mindig lehet okoskodni. De nem tudom eltitkolni, hogy már egy felületes lapozgatás során is hol bántó következetlenségek, hol a mereven alkalmazott következetesség miatt szomorú hiányok tűnnek fel. A magyar nyelvtudomány nagyjai nincsenek a lexikonban, úgy általában; de Reguly Antal mégis benne van. Talán mert térképezett is? Azok a nyelvészek azonban, akik a lexikon közlése szerint feldolgozták az ő gyűjtését, már nincsenek benne. Egyébként a nyelvészek közül Sajnovicsnak is, Kőrösi Csomának is, Vámbéry Árminnak is szerencséje volt (utazni kell, Uraim!) – de hát szívesen elismerem, hogy itt vitatható határterületről van szó.

A botanika biztosan tudomány a lexikon értelmében. Diószegi Sámuel, a Diószegi–Fazekas-féle fűvészkönyv egyik szerzője szerepel is. A másik, Fazekas Mihály már nem szerepel. Igaz is, mit vacakolt azokkal a versekkel! A matematika is tudomány: Dugonics Andrásról azt tudjuk csak meg, hogy matematikát tanított, hogy ezt magyarul tette, hogy sokat tett a szaknyelv kialakításáért; az az ember, aki ezen a néven regényeket meg színdarabokat is írt, bizonnyal névrokona volt csak. A lélektanról már nem tudnám egész biztosan, hogy tudomány (biztosan nem *science*), ha nem találnék szócikket a kiváló pszichoanalitikusról, Hermann Imréről és a pszichológus Szondi Lipótról. Ezen felbátorodva Ferenczi Sándorról és Róheim Gézáról is olvasni akartam, de nem volt mit. Pedig Ferenczi neve a bevezető történeti áttekintésben még előfordul. A pszichoanalitikus-etnológus Róheim meg még utazott is sokat; de rajta ez se segített.

A statisztika is tudomány; ezért szerepel a nagy magyar statisztikus, Keleti Károly (utcája is van Budapesten). És nem szerepel a nagy magyar statisztikus, Kőrösy József (utcája is van Budapesten). A fizikai kémia professzora, Erdey-Grúz Tibor (Kossuth-díjas akadémikus, emléktábla az egyetemen) szerepel. Szerzőtársa, a fizikai kémia professzora, Schay Géza (Kossuth-díjas akadémikus, emléktábla az egyetemen) nem szerepel.

Hugonnay Vilmáról, az első magyar orvosnőről megtudjuk, hogy a vegyész Wartha Vince felesége volt. Már Warthától nem tudjuk meg, hogy Hugonnay Vilma férje volt. Hímsovinizmus? Aligha, hiszen a matematikus Rényi Katóról azt olvassuk, hogy Schulhoff Ödön leánya volt. De ki volt Schulhoff Ödön? (Azoknak a boldog tudatlanoknak, akiknek még nem fájt nagyon se a gerincük, se a térdük, és ezért nem kényszerültek sétára a hévízi Schulhoff-sétányon, árultassék el, hogy kiváló reumatológus volt.)

A listát mindenki kedve szerint bővítheti; elismerem, nem nagyon előkelő dolog hiányokra vadászni egy ezeroldalas, sokszerzős munkában. Lexikális munkáról szólva furcsa talán azt állítani, hogy annak igazi erénye nem is az adataiban van. Hiszen ezek többnyire másutt is hozzáférhetőek. Szemmel látható célja inkább az, hogy (akárcsak terjedelme okán is) tiszteletet ébresszen bennünk a magyar szellemi teljesítmények iránt olyan területeken, ahol az eredmények objektíven mérhetőek, ahol nyelvi elszigeteltségünk nem játszik szerepet, ahol tehát világosan kitűnik, hogy egy népnél sem vagyunk alábbvalóak. Az ember úgy gondolná, hogy ezt a XX. század végén nagyon könnyen meg lehet tenni; a magyar tudósok eredményei ebben a században igazán... Persze a lexikon ezt a feladatát meggyőzően teljesíti is. Éppen csak egy kicsit mintha túlzó mohósággal figyelne arra, mit mondanak mások a nagyjainkról. Lehetőleg nagyon nagy ember legyen az, aki nagy emberünket nagyra tartja. Gauss legyen az, aki Bolyai Jánost dicséri (ha furcsán teszi is). Néha kissé suta lesz ettől a fogalmazás: a 48-as hadmérnök Szerelmey Miklós Angliában telepszik le, ahol egy terméskő impregnáló módszert dolgoz ki. A bizottságnak, amely elfogadta az eljárást, Faraday *professzor* is tagja volt – írja a lexikon. Faradayt professzornak címezni körülbelül olyan, mintha azt írná valaki: Raffael, a kiváló itáliai festő. De hát Szerelmey tekintélyét emeli, ha professzor dicsérte meg. (A londoni utcán egyébként ma is látni a Szerelmey Ltd. állványait.)

A szócikkek előtt egy bevezető fejezet áll, *Magyar alkotók képes krónikája* a címe, a főszerkesztő Nagy Ferenc írta. Érdekes, szép képanyagot közöl, még ha láttuk is a képek egy jó részét más kiadványokban, így összeszerkesztve biztosan érdekesnek, az oktatásban hasznosnak fogják találni az olvasók. Ami a szöveges részt illeti, a szerző nyilván nem kívánt új megállapításokat tenni se a magyar történelem, se a tudománytörténet területén, hanem beérte a többé vagy kevésbé ismert tények és adatok jól olvasható, könnyen áttekinthető összefoglalásával.

A kötet végén, a jól kezelhető, hasznos bibliográfia és mutatók előtt, egy levélválogatást közöl a főszerkesztő. Nagy magyar tudósok, kezdve Bolyai Farkason és Jánoson, Bay Zoltánig és Harsányi Jánosig külföldre vagy külföldről írnak kollégáiknak. A terjedelem nyilván korlátozott volt, de az a kevés is, amit olvashatunk, fontos és informatív: a levelek néha technikai jellegűek, gyakrabban utalnak friss ötletekre, személyes vagy politikai viszonyokra. Tervek, csalódások, félelmek, diadalok. Gauss furcsa (ön)dicsérete Bolyairól, Magyary Zoltán tudományszervezői alapossága, majd búcsúlevele (1945 márciusában lett feleségével együtt öngyilkos), Ortvay és Neumann eszmecseréje történelemfilozófiáról és agymodellről. Ebből Neumann egy mondatát ideírom: „Nem bírom elhinni, hogy egy főbenjáró fontosságú és mindenki által elementárisnak érzett folyamatokat leíró elmélet helyes lehet, ha nagyon komplikált." Valóban jó lenne, ha ezt nem kellene elhinni.

Egy lexikonnak adatai vannak, nem tanulsága. De Nagy Ferenc talán nem véletlenül válogatta a levelek közé Gábor Dénes egy írását Angliából, Selényi Pálnak, Budapestre. Gábor beszámol arról, hogy egy közös barátjukkal Selényiről beszélgettek. „Megvallom, annak a példájaként került Önre a szó, hogy mennyire nem érdemes Magyarországon jó fizikusnak lenni." Erre mit mondana Tóth Kálmán?

SZERELMEY Miklós

M. Tudóslexikon A-tól Z-ig.
Bp. 1997 770-772.

Szerelmei Miklós könyvei

Pesti Divatlap III.
864.
Nagyértékű ritkaságról.

Ybl.

Ikonográfia

Mátyás király szobra Schwanthaler Ludwigtól /München/

Budapesti Hirlap 1882.VIII.3.
212.sz. 2.o. /Sz.és M./

Szerelmei Miklós, könyvnyomdász

Pesti Divatlap, 1846. I.

358.

Szerelmei Miklós

Ikonográfia XX sz.

Huszár Vilmos /sirköve a farkasréti t
metőben/

Pesti Hirlap 1932 LIV okt.15.8 o.
Huszár Vilmos sirkövének felavatása

Grafika XIX.sz.litografia Fejős
Irinyi József arcképe Szerelmei
Miklóstól/

Életképek, 1848.juni 4. I.k.
25.sz. 720 l.

Charivari.

Szerelmei Miklós litografus. XIX ss.

Élet képek, 1848. juni 4.

I. N. 25 m. 720 l.

Charivari

MDK

Szerelmei Miklós

Franciaországban tanulta a fametszést és kőrajz technikáját. 1848 közepén indul meg Lauka Gusztáv "Charivári" c.élclapja,melynek Szerelmei Miklós a rajzolója.

Takács Mária könyve. 1936. 31.l.

A nyomdához alkalmazott kiszolgált gránátost Bucsok Jánosnak hívták. Nevéve[1] több ízben is találkozunk a megyei iratokban. Még 1850-ben is a megyében volt, ami azt bizonyítja, hogy nem is a betanítás, de az idők miatt nem tudott elszakadni a megyeszékhelyről. Egyébként 1806-ban született és Pozsony megyéből érkezett a családjával Pestre majd Balassagyarmatra.[8]

Hogy mikor kezdett valójában működni a kőnyomda, nem tudjuk pontosan. Mindenesetre május 27-én a közgyűlésen még a Landerer és Heckenast nyomda ajánlását fogadták el, akik az áprilisi törvényeket rendkívül olcsón kívánták a nép számára kinyomtatni. Ajánlkozásukat a megyei főszolgabírák figyelmébe és hatáskörébe adták. S az is tény, hogy ugyanakkor jelentette a megye egy körlevélre válaszolván, hogy „a megyében semminemű hírlapok ki nem adatnak s könyvek is csupán Losoncon, de csak bizományképárultatnak".[9]

Másfél hónappal későbbről, 1848. július 13-ról ismerjük az első adatot a nyomda működéséről. Ekkor jelentik be azt, hogy a kőnyomda alól kikerült törvénycikkeket, azaz az áprilisi törvényeket (ezek szerint a nyomda időközben mégis beindult s ezen készültek a példányok), melyekből mintegy 60 db felesleges példány maradt, átadják a közgyűlésnek. Így ezekből egy példányt a megye szükségére bekötve el kell tenni, a többi példányt 10 krajcárjával árusítani lehet.

Joggal tekinthetjük hát, hogy ez volt a Nógrád megye első nyomdájának első nyomdaterméke. E kinyomtatott törvénycikkekből néhány megmaradt a levéltári iratok között. A vastag, 55 oldalas, nagy alakú (41,5×26 cm) köteg címlapján ez áll: „1847—48-ik évi országgyűlési törvény czikkek. Nyomatott Balassagyarmaton a Megyei iratok kiadó Hivatalában. MDCCCXLVIII."[10] A köteg csak a törvények teljes szövegét tartalmazza minden megjegyzés, kommentár nélkül.

A nyomda további sorsáról is ismerünk szórvány adatokat ebből az évből. Elrendelték például azért, hogy a nyomdász fizetése ne terhelje túlságosan a megyei házipénztárt, a nyomda magánosok megrendeléseit is kielégítheti. A papírt a kliensek adják, a nyomtatási költség oldalanként egy krajcár. A bevételt a megyei házi pénztárba kell befizetni. Egy másik feljegyzés a nyomdában készült nyomtatványokra vonatkozik. Tekintve, hogy a jelen időkben nagy számban van szükség „úti levelekre", előírják, hogy ezeket a megyei nyomdában állítsák elő, és az igénylők számára ingyen kell kiadni.[11]

A megyei nyomda a további évtizedben is folyamatosan működött. Ezen állították elő a megyei adminisztrációhoz szükséges nyomtatványokat, kisebb terjedelmű és példányszámú körözvényeket stb. A század hetvenes éveiből ismerjük a megyei kőnyomdászok nevét, számos hivatali nvomtatványt s azt is, hogy feltehetően a nyolcvanas évek elején a korszerűtlenné váló tipográfiai műhelyt felszámolták, s a vármegyei hivatalos irományokat Balassagyarmaton, a megye másodiknak alapított, de már korszerű nagy üzemében, a Kék László-féle nyomdában állították elő.

Praznovszky Mihály

Iparos segédek könyvtára 125 évvel ezelőtt. — Adalékok a munkáskönyvtárak kezdeteihez. Az abszolutizmus időszakában a munkásság létszáma hozzávetőleg megkétszereződött, a korszak végére kezdte megközelíteni a 400 ezer főt. A képzett szakmunkások jelentős része külföldről települt be, a segédmunkások hadát a vidék, a falu szolgáltatta.

[8] Egy ízben kedvezményes tűzifa kiadását kérte a megyétől, de azzal utasították el, hogy „a folyamodó fél alkujában fa mennyiség nem foglaltatván" — azt így nem adnak részére. — NmL Áll. Váll. jkv. 512/1848. jún. 7. — Megyefőnöki iratok 3281/1850.
[9] NmL Áll. Vál. jkv. 278/1848. máj. 27. — Uo. 159/1848. aug. 26.
[10] Uo. 853/1849. július 13. — NmL Acta Diaetalia IV. 1/f. 12. dob.
[11] NmL Áll. Vál. jkv. 854/1848. júl. 13. — Uo. 2185/1848. nov. 15.

SZERELMEY MIKLÓS grafi

Magyar Könyvszemle, 100. zat. 1/2. 1984

A magyar munkásosztály alapját azonban a kézműves műhelyek alkalmazottai képezték A társadalmi gyökereiben és törekvéseiben, iskolázottságában és művelődési szokásaiban változatos összetételű, kiforrásban levő munkásosztályt alkotó elemek közül az utóbbi, az iparos segédek rétege az, amelynek önálló olvasói rétegként való megjelenése a leginkább tapasztalható.

A mesterlegények olvasási kedvének felkeltésére és kielégítésére hivatott intézmény gondolata már a reformkorban felmerült. Udvardy Cserna János vármegyei mérnök 1838-ban a *Hétilapok, a műtudomány és egyéb hasznos ismeretek terjesztésére* című folyóiratban olyan, céhek melletti klubokat javasolt, amelyekben könyveket és időszaki kiadványokat olvashattak volna.[1] Az iparos segédek számára olvasási lehetőséget biztosító célszerű forma megtalálása azonban még két évtized múlva is megoldandó feladatnak látszott, jobbára jószándékú kívülállók szívügye maradt.

A hatvanas évek elején Tomori Ferenc reáliskolai tanár a legényegyletekben találja meg azt a keretet, amely az iparos segédek önművelését a legcélszerűbben segíthetné elő. Megállapítja, hogy az országszerte elterjedt kaszinókban az önálló iparosok megtalálhatják a helyüket: „A jelenleg fönnálló kaszinókból nincs ugyan kizárva az iparos osztály, sőt némely helyeken a tagok többsége iparosokból áll: míg másutt külön polgári kaszinók léteznek az iparosok és kisebb kereskedők számára, külön ismét egyéb osztályok számára, milyenek a nagyobb földbirtokosok, papok, tanárok, ügyvédek, írók, tudósok . . ." Az iparos tanulók a vasárnapi iskolát látogatják. A felszabadult legényeket azonban nem lehet tanintézetbe kényszeríteni, kaszinókba viszont azért nem járhatnak, mert számukra költségesek s különben is más az érdeklődési körük. Egyetlen kínálkozó lehetőségnek Tomori a legényegyletet tartja, mivel „Az ilyen egyleteknek . . . eredeti czéljuk mégis a szellemi érintkezés, társalgás, tanácskozás, olvasás, szóval a művelődés". Tomori szerint 1861-ben az országban 8 legényegylet működött, nevezetesen Pesten, Óbudán, Sopronban, Nagyszombatban, Temesvárott, Pozsonyban, Egerben és Szegeden.[2] Ez hellyel-közzel befolyásos szervezet volt, például a Szabóky Adolf piarista tanár irányította pesti katolikus legényegylet ünnepén, 1861 őszén harmadfélezer, köztük kétezer magyar segéd gyűlt össze.[3] Azonban „felülről" jött kezdeményezésre született és külső irányítás alatt állott.

Nemzeti gazdaságpolitikai koncepció hozta létre, mint ismeretes, 1841-ben az Iparegyesületet, amelynek elsőrendű célja — a Kossuth megfogalmazta előrajz szerint — hasznos ismeretek terjesztése a nép minden osztályában, különösképp a műiparos osztályban, többek között ismeretterjesztő irodalom kiadása és olvasótermek működtetése révén. Az egyesület szerteágazó tevékenysége mellett azonban a könyvtár háttérbe szorult. Galgóczy Károly az egyesület forradalom előtti tevékenységével foglalkozó cikkében erről csak ennyit mond: „. . . ugyszintén volt az egyesületnek egy kis könyvtára is."[4] Ezek szerint a könyvtárral kapcsolatos tervek nem valósultak meg. Az 1850 novemberében feloszlatott egyesület 1860-ban keletkezett új alapszabály tervezete megerősíti az eredeti célkitűzést: „I. 1. §. Az iparegyesület czélja hasznos ismereteket terjeszteni a nép minden osztályaiban, melyeknek nincs módjuk . . . vágyokat . . . kielégíteni, különösen czélja pedig a műiparos néposztályt ismeretekben részesíteni." Az új tervezetben is fontos szerepet tulajdonítottak a könyvtárnak és az olvasóteremnek (II. 2. §.). Használatukat a III. 8. §. szabályozza: „*c)* Minden tagnak joga van az egyesületi könyvtárt az olvasóteremben ingyen használni. *d)* Az olvasóterembe, természeti és technológiai gyűjteménybe in-

[1] Batári Gyula: *Olvasókör mesterlegényeknek.* Könyvtáros 1970. 675.
[2] Tomori Ferencz: *A legényegyletről.* Olvastatott a kecskeméti reáltanoda termében összegyűlt iparos mesterek- és segédeknek. Iparlap 1861. 12. sz. 93—95., 13. sz. 100—101.
[3] *A pesti kat. legényegylet ünnepén.* (1861. szept. 8.) Iparlap 1861. 38. sz. 302.
[4] Galgóczy Károly: *Mikép volt alakulva s működött a magyar iparegyesület?* Iparosok Lapja 1860. 49. sz. 385—386.

Az első Nógrád megyei nyomda és Szerelmey Miklós kapcsolata. Nógrád megyében 1848 ig nem volt tipográfiai műhely. A megyének szükséges nyomtatványokat vagy a megyei szerzők műveit elsősorban a pesti nyomdákban állították elő. A kiadványok nagy részét a Trattner, majd a Trattner-Károlyi nyomda készítette, így pl. a híres Mocsáry-féle monográfiát is 1826-ban. A megye gyakorta adott megbízásokat ennek a nyomdának. 1827-ben 500 db meghívót rendeltek Keglevich Gábor főispán beiktatási ünnepélyére; 1828-ban itt nyomtattatták az országgyűlésre vonatkozó megyei táblázatokat.[1]

A Landerer nyomdávali kapcsolatról nincs tudomásunk jelenleg, annál több viszont a Beimel nyomdára vonatkozóan. Kétségtelen, hogy 1839-től kezdve ebben az üzemben készítették a megyei közigazgatási élethez szükséges nyomtatványok döntő többségét. A Beimel cég, ha nem is volt a legelőkelőbb Pesten, de a Paczkó műhely átvételével már nagyobb megrendeléseket is teljesíthetett.

Nógrádi vonatkozásban 1839-ben találkozunk először a nevével, s ettől kezdve 1847-ig többször is olvashatunk róla a közgyűlési jegyzőkönyvekben. Rendszerint kifizetetlen számláit jelenti be a megyének, s kéri azok mielőbbi kiegyenlítését. Az elvégzett munkák különféle irodai nyomtatványok, táblázatok, úti levelek, jegyzőkönyvek stb. A megyei hatóságokon kívül a losonci városi tanács is rendelt tőlük több ízben nyomtatványt.[2]

De rendelt a megye könyvet, majd később nyomtatványt az Egyetemi nyomdában is, valamint Vácon, de nem a híres Gottlieb nyomdában, hanem a Plöszl Leopoldéban. Itt egyébként a balassagyarmati tanács is készíttetett „portiós könyvecskéket" 1836-ban.[3]

1846-ban új nyomdász neve bukkan fel, s ez egyúttal már átvezet a megye nyomdájának megszületéséhez is. Szerelmey Miklós a levéltárnak készített ekkor különböző íveket, majd 1847-ben ugyancsak az ő nyomdájából kerültek ki egyéb megyei nyomtatványok is.[4]

A megye nem véletlenül kereste meg a Szerelmey-féle üzemet. A tulajdonos (1803—1875) kalandos életű, sokat próbált szakember volt, aki alapos szakmai ismeretekkel rendelkezett, s 1844-ben nyitotta meg műhelyét Pesten. Nyomdájából szép albumok, jól sikerült arcképek kerültek ki, megteremtvén megrendelőinek bizalmát és támogatását, amelyek közé Nógrád is tartozott.[5]

1848. március 29-én tárgyalta a megyei közgyűlés a helyi sajtó ügyét. Frideczky Lajos főjegyző így vezette be előterjesztését: „A jelen körülmények szükségelte számos levelezés gyorsítása tekintetéből egy kő nyomdának alku melletti megszerzése" feltétlenül szükséges. Hozzáteszi, hogy ő már tárgyalt a Szerelmey Könyomda Intézettel Pesten, s megkeresésére Szerelmey Miklós válaszolt is. Majd ismertette a közgyűléssel Szerelmey levelét, feltételeit s kérte, hogy megfelelő módon fogadják el a könyomdász kéréseit.[6]

Szerelmey a megbeszélés során egy gépet, a hozzávaló hat követ s „chinai" írófestéket kívánt 125 frt-ért eladni a megyének. Javasolja hogy a kőre írást a megyei írnokok egyike végezze, s az írnokot egy szakember tanítja be, aki rövid időre leköltözne Balassagyarmatra, és a szakmai ismeretek átadása után visszatérne a fővárosba.

A részletek tisztázásával megbízták a megyei rendek a főjegyzőt azzal, hogy megegyezés esetén „egy sajtónak hovaelőbb ide B.Gyarmatra szállításáról gondoskodjék."

[1] Nógrád megyei Levéltár Közgyűlési jegyzőkönyv (A továbbiakban: NmL Kgy. jkv.) 1179/1827, 697/1828.

[2] *A könyv és könyvtár a magyar társadalom életében az államalapítástól 1849-ig.* Bp. 1963. 383. — NmL Kgy. jkv. 1013/1839; 2812/1840; 1477/1841; 3470—3471/1841; 210/1845; 2368/1846 — Madách levéltár NmL Mikrofilmtár 321.

[3] NmL Kgy. jkv. 1014/1845. — Balassagyarmati Városi Tanács jkv. 39/1836.

[4] NmL Kgy. jkv. 2496/1846; 233/1847.

[5] Szerelmey Miklósról, a könyomdászról Gerszi Teréz: *A magyar kőrajzolás története a XIX. században* (Bp. 1960. Akad. Kiadó) című munkája.

[6] NmL Állandó Választmányi jegyzőkönyve. (A továbbiakban: NmL Ál. Vál. jkv.) 18/1848. márc. 29.

Frideczky igen szorgalmasan járt el, s azonnal megkereste Szerelmeyt a végleges megállapodás értelmében. Szerelmey válaszlevele április 5-én kelt (valószínűleg elírásból írt rá március 5-ét!) Nógrád megye állandó választmányának címezte „sürgetős!" megjegyzéssel.

Szerelmey levele előkerült a közgyűlési iratok közül.[7] Nem csak a megyei nyomdászattörténeti adatai miatt érdekes számunkra, hanem azért is, mert egy kőnyomda felszereltségi-technikai helyzetét is megmutatja, valamint rövid képet is ad a korabeli Pest nyomdaipari állapotáról.

„Tekintetes Ur!

Az oka, hogy tüstént nem felelhettem csak az, mivel azon Pesten dolgozó lithographiai nyomtatók között egyet se lehetett találni kinek szándéka volna Gyarmatra menni, mert minden valamire való nyomtatónak böcsületes állandó helye vagyon, a melyet bizonatlan, talán rövid üdőig tartó foglalatosságért el nem cseréli és azon fölül egész Pest városában dolog nélkül egyet se lehet találni.

De mivel a Tekintetes megyének a mennyiben lehet szivesen szolgálok tehát reá vettem egy autographia nyomatokra a melylyek ottan előfordulhatnak igen értő böcsületes embert a ki nálam 2 esztendeig dolgozott és aki resolválta magát következendő föltételek alatt az ottani dolgokat a nyomatásban magára vállalni.

Ezen nyomtató biztositást kiván hogy nagyobb üdeig a megyei dolgok tartanak, ne hogy alig feleségével Gyarmatra költséggel átköltözködött és talán egynéhány hó alatt megszintén vissza kell neki jönni. 2-szor Mivel az ember feleséges tehát ennek egy szoba és konyha szükséges ahol magoknak főzhetnek. 3-szor Ezen nyomtatónak már itten 5 ft 30 xr pengőben heti bére vagyon, tehát az ottani szolgálatot csak 6 ft 30 xr — heti bérrel fogadhatja el.

A mit engemet illeti azaz a sajtónak, 6 köveknek s autographiai festéknek adását, ezért 120 pengő forintot kérek. De a nyomatásra még több eszközök is kivántatnak ugymind 2 darab nagy spangyia, ollyan mint a mellyekkel a lovakat mossák — 1 font terpentin olaj — 1 font választó viz. Azon eszközök a mellyeket küldök ugymind Sajtó, igen jó állapotban vagyon, de hogyha találntán több üdő mulva valami reparatura szükséges lenne' a mellyeket akár mely silány ottani lakatos is megcsinálhatja azt magamra nem vállalom.

A nyomtató ember igen erős, becsületes kiszolgált gránátos káplár a ki már több mint 6 esztendeje az itteni litographiai nyomdákban igen hasznosan dolgozott, a mellett honunk fia, jól beszél németül és tótul.

A sajtót oda küldeni jónak találnám hogy ide egy kocsit küldeni méltóztatna mert a sajtó és kövek több mint 8 mázsa, tehát helyet foglal.

Tekintetes úrnak kész szolgálni

Szerelmey Miklós"

A levél címzettje Szentiványi Márk volt, aki Vácon vette át azt s küldte azonnal tovább Balassagyarmatra. A levélből kiderül, hogy Szerelmey bizonyos fokig módosított a feltételein, pl. leengedte a nyomda árát 120 forintra, másutt viszont pl. a munkás heti bérét az eredeti javaslatnál magasabban állapította meg, bár ez az ajánlkozó kőnyomdász egyéni kérése volt.

A megye ezt a levelet április 9-i ülésén tárgyalta. Most már jószerivel lényeges kifogásuk nem is akadt. Mindössze azt kérték, hogy Szerelmey egy évig adjon garanciát a nyomdára, mert nagy értékről van szó. Másrészt a nyomdásszal majd megegyeznek a fizetségben, úgy érzik túl sokat kér. Egyébként sem lesz megerőltető a munkája s „a vidéki oltsóbb élet mód" mellett kevesebb pénzből is meg lehet élni. A főjegyző azonnal intézkedjen a nyomda haza szállításáról s már a megrendelt rendőrségi szabályzatokat sem kell kinyomtatni, várják meg, amíg a nyomda működni fog.

[7] NmL. Áll. Vál. jkv. 86/1848. ápr. 10.

~~Barabás Miklós~~

~~Barra Gábor~~ 13. l.

tovább Szerelmei Miklós

Rauscher Lajos

12. l

vód

Varga Nándor Lajós

Ismertető a művészi grafikához. Bp.

1943

Conv.

3639 — 3642. Lotz Károly:

Sz. Hessen Homburgban 1833 decem
1904 október 13-án.

3639 A szaglás.

Jobbra fordultan ülő
gor[illegible]us no[illegible] göndör hajú
szagol. Testével jobb kezére t
Ruhája [illegible] vállárol lecsuszot
telt kosár van. 73 : IV

Szénrajz, méretei 70:144

Vétetett az 1905: III.
(213-905)

1905

354 X 20

M. D. K

SZERELMEY Miklós

Balatonfüred kihatója a „Kisfaludy" sőzossel (1847.) Rajz. tesz.

Zákonyi Ferenc: Balatonfüredi mű-emléktáblák adatainak kiigazítása

Műemlékvédelem 1961. 2. sz. 85. l.

Szevelmey Miklós, [grafikus] MDK

Balatonfüred kikötője a „Kisfaludy" gőzössel. Rajza 1847-ből.

Repr.

Zákányi Ferenc: Balatonfüredi műemléktáblák adatainak kiigazítása 83-87. l.

MŰEMLÉKvédelem, Bp. 1961. 2. sz.

Szerelmey Miklós, [grafikus?] MDK

Békés István könyvében „Irinyi arcképét a szövegrész Barabásnak, a jegyzet Szerelmey Miklósnak tulajdonítja."

– K –: „Petőfi nyomában"

123–125. l.

X/3

Bp. 1960. március

KÖNYVBARÁTI

SZERELMEY Miklós

M.D.K.

Grafikus Pesten a XIX sz.-ban

Scheiber Mária: Franz Jaschke Pest-budai látképei

Müvészettörténeti Értesitő 1 61 2-4. sz. 196.1.

Szerelmey Miklós festő

Emlitett müve: „Emlék Füred s
környékéről (10 litho-
gráfia)

Bodnár Éva:
A Balaton a képző-
művészetben".

Jelenkor - 1966 - 8

M. D. K.

SZERELMEY Miklós

„Magyar hajdan és jelen" c. litog-
rafia-sorozat

A főhercegi nyári lak és omladék.
1847.

Scheiber Mária: Franz Jaschke Pest-budai látképei
Művészettörténeti Értesítő 1961. 2-4.sz. 196. l.
197. l.

MDK

Szerelmey Miklós

Nyomdájában készültek azok a zsebkendők, melyeken Batthyány Lajos, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Kla uzál Gábor, Bezerédy Miklós arcképei diszlettek és amelyketet az 1845-ös kiállitáson mutattak be.

SZAKÁCS MARGIT: A VALERO-GYÁR. Bp. 1958.

21.1.

a bibliográfus munkájához, a címfelvételhez szükséges nyomtatványokat már nem kellett százszámra leszedegetni a könyvtári polcokról, — ami kétségkívül jelentékeny munka- és időmegtakarítást jelentett. HELLEBRANT ÁRPÁD ilymódon hivatalos munkájának teljes elvégzése mellett évenként összeállította a mintaszerű, többíves filológiai repertóriumon kívül az irodalomtörténeti, történeti, nyelvészeti, néprajzi repertóriumot, nemcsak önálló nyomtatványok, hanem folyóiratok és hírlapok alapján is. — Ha ugyanezzel a munkával nem könyvtári szakembert bíztak volna meg, az szabadságot kért volna hivatalában s a könyvtárakban a hivatalos személyzet munkaidejének nagy részét lefoglalta volna a szükséges nyomtatványoknak százszámra való kikeresetésével, előszedetésével és helyrerakásával. HELLEBRANT a fentieken kívül a könyvtár anyagából kötetekre menő repertóriumokat állított össze, hivatali munkájának állandó elvégzése mellett.

A bibliográfiákat könyvtáron kívül élő szakemberek csak saját magukra és a könyvtárra nézve egyaránt nagyon fáradságos munka árán tudnák összeállítani. TR. Z.

Sajtóarchivum felállításához, a Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtárának Hírlaptára keretében, megtörténtek az első lépések. GRÓF CSÁKY ISTVÁN m. kir. külügyminiszter ugyanis ideajándékozta a külügyminisztérium hírlapkivágatainak tárgykörök szerint csoportosított és rendezett gyüjteményét 1919—1930. évekből. Az anyag a Festetich-palotában nyert elhelyezést, egyelőre, míg megfelelő fiókos szekrények felállítására sor kerülhet, gondosan becsomagolva, de reméljük, hogy a Festetich-palota helyiségeinek megfelelő berendezése után a kutató közönségnek hamarosan rendelkezésére fog állani. Ez az anyag természetesen elsősorban külpolitikai vonatkozású cikkek gyüjteménye.

Kopf, azaz hogy homlokírás: Az ujságok *kopf*-ját manapság *lapfej*-nek, *címfej*-nek, *fej*-nek szokás nevezni, nyilván a német *kopf* mintájára. — 1798-ban olvasom e cím-meghatározást: „következő *homlokírásu* munkátskáimból pedig, úgy mint — „Erköltsi oktatás az ifjabb asszonyságok számára... találtatnak nyomtatványok Pesten, Pos'onyban, Győrben... Kis János." — Nem kifejezőbb a *homlokírás*, a lap *homlokírása a lapfej*-nél?
TR. Z.

Hibaigazítás, A MKSzemle 1940. I. füzetének képmellékletein sajnálatos elnézés folytán mind a Képes Ujság, mind a L'Illustration évszáma tévesen iratott. Az összes képaláírásokon 1847 szerepel 1848 helyett, amit egyébként a figyelmes olvasó maga is észrevehetett ugyan, de — mint nyilvánvaló hibára, mely kiigazítandó — a szerkesztő kötelességszerűen felhívja a figyelmet.

Felkérjük igen tisztelt előfizetőinket, hogy a Magyar Könyvszemle szerkesztőségének szánt mindennemű pénzküldeményüket a Kir. Magy. Egyetemi Nyomda 37.473. sz. csekkszámlájára küldjék be, de ne mulasszák el az „Értesítőlap" felső szélét „Tró." jelzéssel ellátni.

majd LUKÁCS LÁSZLÓ és Társa nyomdájából került ki. Annak, hogy bármelyik lappéldány az Egyetemi Nyomdában készült volna, semmi nyoma sincsen. A lap kiadói augusztus 5-ig LAUKA GUSZTÁV és SZERELMEI MIKLÓS voltak; (ez utóbbiról SZINNYEI egyáltalán nem tesz említést.) Aug. 5-től az összes példányokon LUKÁCS LÁSZLÓ egyedül szerepel mint kiadó.

Kérdés: 1. volt-e a „*Charivari—Dongót*" megelőzőleg, 1847-ben, „*Dongó*" címmel élclapunk; ha igen, megvan-e az valamely köz- vagy magánkönyvtárban. Különösen érdekes lenne e kérdés tisztázása azért, mert ez a „*Dongó*" lett volna a legelső magyar élclap. 2. Az 1848. jún. 15-én 1. számmal jelzett „*Charivari*" a két héttel utóbb, július 1-én megjelent, ugyancsak 1. számú „*Charivari—Dongó*" próbaszámának tekintendő-e, vagy sem?

*

Ugyancsak KERESZTY tesz említést könyvének 86-ik oldalán egy másik magyar élclapról, az 1858-ban megjelent „*Peleskei Nótárius*"-ról, amelynek VAS GEREBEN lapja, a „*Kétgarasos Újság*" (1858—59) lett volna a folytatása. Ez az utóbbi a Múzeum hírlaptárában 3082. szám alatt megvan, a „*Peleskei Nótárius*" azonban nem található.

Kérdés: volt-e 1858-ban „*Peleskei Nótárius*" címmel élclapunk, ha igen, melyik köz- vagy magánkönyvtárban lenne az megtalálható?

MORLIN ADORJÁN.

A **Gallus** közlemények a baromfitenyésztés és nyulászat köréből. Csak a XI. évfolyamtól (1887) kezdve van meg a M. Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtárának Hírlaptárában. Hol található I—X. évfolyama? Ugyanott a **Pesther Tageblatt**-ból csak az 1839—1845. I—VII. évfolyam van meg, a VII. csonkán. Keressük az 1845—1848, VII—X. évfolyamokat.

Bibliográfiák összeállítása és a könyvtárak. A bibliográfiák összeállítása könyvtárosi feladat. A megfelelő tudományos képzettségű könyvtáros hivatali munkájával párhuzamosan végezheti bibliográfiai adatgyüjtését, mint ahogy azt HELLEBRANT ÁRPÁD, a M. Tud. Akadémia Könyvtárának néhai kiváló és rendkívül szorgalmas alkönyvtárnoka is végezte. A kötelespéldánycsomagok felbontása és a folyóiratok, könyvek teljességének ellenőrzése és naplózása alkalmával leírt minden könyv-, vagy cikkcímet, amelyre egyik, vagy másik bibliográfiája részére szüksége volt. E munkamódszernek a könyvtár szempontjából kettős haszna volt: a kötelespéldányok ellenőrzése nem hivatalnoki egykedvűséggel, hanem a legnagyobb szigorúsággal és utánjárással történt, mert nemcsak arról volt szó, hogy valamely nyomtatvány idejében beérkezik-e a könyvtárba, hanem arról is, hogy az illető nyomtatvány idejében rendelkezésére áll-e bibliográfiája számára. Ilymódon a kötelespéldányok beszolgáltatásának ellenőrzése a legpontosabb volt, mert a *bibliográfus* ellenőrizte a *könyvtáros* munkáját. — A másik haszna a könyvtárnak az volt, hogy

A harmadik füzet igen sikerült propaganda-irat a könyvtárak érdekében. Bay élvezetes stílusban vezeti be az olvasót a könyvtárak főbb problémáinak, a nyilvánosság, a dotáció, a propaganda és végül az olvasók kérdésének ismeretébe és mindezeknek a problémáknak érdekes történeti áttekintését is adja. Annyi bizonyos, hogy a könyvek és könyvtárak iránt közömbösek könnyen könyvbarátokká válhatnak, ha ezt a kedves füzetkét elolvassák. Gronovszky Iván.

Printing in the twentieth century. [London] 1930, The Times, XVI + 298 l. 4°.

Tíz évvel ezelőtt jelent meg ugyan a modern könyvnyomtatásnak ez az áttekintése, de hazánkban nem igen vált ismeretessé; ezért talán nem lesz teljesen fölösleges, ha néhány sort szentelünk méltatásának.

A mű különböző szerzők cikkeinek gyüjteménye; mindezek eredetileg a *Times* 1929. évi október 29-iki külön számában jelentek meg és az itt ismertetett műben újra nyomatták ki őket. A cikkek a modern könyv- és hírlapelőállítás különféle részletkérdéseit tárgyalják és bár általában szerencsésen vannak összeválogatva, mégsem alkotnak olyan szerves és arányos egységet, mint ahogyan az egy ilyen áttekintésben kívánatos volna.

A könyv első fejezete a könyvnyomtatás vázlatos történetét adja elő, továbbá foglalkozik a modern hírlapnyomással is, különös tekintettel Angliára és itt is a *Times*nek a technikai fejlődés terén játszott szerepére. — A második fejezet a betűmetszést, betűöntést, a különféle betűtípusokat és a gépszedést ismerteti, részletesen tárgyalva ez utóbbinál a különféle rendszerű szedőgépeket és sajátságaikat is. — A következő fejezetek — nem mindíg tartva szem előtt a logikus sorrendet — ismertetik a könyv teljes nyomdai előállítását, kötését, illusztrációját, kitérve itt a különféle egy- és többszínnyomási eljárásokra is, majd foglalkoznak a hírlapkiadás és hírlapnyomás különféle kérdéseivel, különösen bőven tárgyalják a modern, nagyteljesítményű gyorssajtókat és rotációs gépeket, továbbá röviden ismertetik a papírgyártást és a nyomdafesték előállítását. — Az utolsó fejezet ízelítőt ad több európai ország, valamint az Egyesült Államok könyvkultúrájából és nyomdatechnikájának mai fejlettségéből, de Magyarországot, sajnos, hiába keressük az ismertetett államok sorában.

A szép kiállítású, bőven és jó technikával illusztrált kötet dícséretére válik a modern könyvízlésnek és nyomdatechnikának; a benne foglalt cikkek ismert nevű szakemberek tömören, de világosan megírt, a szakembert ugyan nem mindíg teljesen kielégítő, de a nagyközönség számára feltétlenül igen hasznos összefoglalásai a könyv- és hírlapelőállítás egyes kérdéseiről. Gronovszky Iván.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Német könyvkiállítás volt fővárosunkban, a Vigadó termeiben. E nagyszabású és igen tanulságos kiállításról folyóiratunk legközelebbi számában részletesen be fogunk számolni. *Szerk.*

Ki látta az 1847-i Dongó és az 1858-i Peleskei Nótárius című élclapokat? KERESZTY ISTVÁN „*A Magyar és Magyarországi Időszaki Sajtó Időrendi áttekintése 1705—1867*" címen a Magyar Nemzeti Múzeum kiadásában 1916-ban megjelent könyvének 33-ik oldalán két magyar élclapról, a „*Charivari*"-ról és a „*Dongó*"-ról is említést tesz és ezekről így ír: „*Charivari* [a *Dongó* folyt.] 1848" és: „**Dongó*, 1847. [Folyt. *Charivari*]".

A „*Dongó*", miként azt KERESZTY az újság neve elé tett csillaggal jelzi, a könyv megjelenése idején hiányzott a Múzeum hírlaptárában; az ott ma sem található fel.

SZINNYEI JÓZSEF „*Hírlapirodalmunk 1848—49-ben*" című, 1877-ben kiadott tanulmányában (különlenyomat volt a „Magyar Könyvszemlé"-ből) az 5-ik oldalon a fentemlített két lapról a következőkben emlékezik meg: „Charivari—Dongó (Budapest.) Szerk. Lauka Gusztáv, kiadta és nyomtatta Lukács László, 1848. jún. 15. (mutatv. szám) ez nyom. az egyetemi nyomdában, júl. 1—szept. 21 = 25 rendes és egy mutatványszám, 100 lap. (A N. Múzeum könyvtárában hiányzik a 24. és 25. szám.)

A *Charivari* a Múzeum hírlaptárában 899. könyvtári szám alatt két példányban van meg. Az első példány teljes, a duplumból a 12., 14—18, 22 és 24-ik számok hiányzanak.

Az első szám „*Charivari*" címen 1848. jún. 15-dikén, a következő szám ugyancsak elsőnek jelezve, két héttel utóbb, július 1-én jelent meg, de ez a „*Charivari*" cím alatt már a „*Dongó*" alcímet is viseli. A június 15-i „*Charivari*" utolsó — negyedik — oldalán a szerkesztő ezeket írja: „Július 1-től az első oldalon novellákat vagy más hasonló cikkeket fogunk közöltetni s a többi fórovatunkban is a legnagyobb figyelemmel választjuk meg a cikkeket. Próbahírlapunkban bemutatjuk programmunkat s a felosztást."

A jún. 15-én és júl. 1-én megjelent *Charivari*, ill. „*Charivari—Dongó*" BEIMEL JÓZSEF, valamennyi többi szám pedig LUKÁCS LÁSZLÓ,

Magyar Könyvszemle
1940. II. füzet

Szerelmei Miklós

irod grafikus

Morlin Adorján: A magyarnyelvű élclapok első évtizedei (1848-1858).

Magyar Könyvszemle

1943. 176. l.

Szerelmey M. M.D.K.

A szolnoki csata /litográfia Ch. Fer rajza után/ repr.

Keresztury Dezső:A magyar irodalom képes könyve Bp. 1956
211.1.

MDK

Szerelmey Miklós

A szolnoki csata, repr.

Ambcsata 124,125.l.

MDK

Szerelmey Miklós

A szolnoki csata, 1697.

Amboata 154,129.1.

Szerelmey Miklós

l

Szabad Művészet

1957. 341. l.

342. l.

MAGYAR KIR. VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

57342 szám.

A müemlékek orsz.bizottságának, vonatkozással f.é.jun.10-én 265. és f.é. jul. 30-án 439.sz.felterjesztéseire tudomás és további eljárás végett másolatban oly felhivással adom ki, hogy a vonatkozó elszámolásnak, annak idején ide leendő beküldése iránt intézkedjék.

MDK

Szerelmey Miklós

A szolnoki ütközet, 1849 március 5-én, rajz

Tört. Képes. láptr. 1907. 151.l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 AUG 5.
MAGYAR NEMZET

1021 Ki volt Szerelmey?

Legutóbbi cikkünkben a londoni középületek restaurálásával, tisztításával kapcsolatban említettük a *Szerelmey* nevet s a Szent Pál katedrálison függő piros ponyvatakarót, melyen feltűnő betűkkel olvastuk: »*1855. Cleaning by Szerelmey. Specialist in restauration and cleaning.*«

E romantikus hangzású név, mely első pillanatban egy Csokonai, vagy Szigligeti vígjáték alakját képzettársította, nem hagyott nyugton. Amennyire körümlényeim engedték, iparkodtam megkeresni, ki *volt az az ember* s miféle, aki hazánkban csaknem ismeretlen s csupán a londoni piros ponyvákon lengeti nevét a szél oly szembetűnően. Búvárkodásaim közben egy Jókai tollára méltó regényhőssel találkoztam, elcsodálkozva azon, hogy Szerelmeynek nem jutott hely, szerep nagy mesemondónk 48-as mítoszában. Ennélfogva az újságíró lehetőségeihez szabva próbálkozom Szerelmey alakját megkopott fényképről, vázlatos körvonalaiban előhívni.

A reformkor forradalmi eszmékkel telített remek típusa a Győrött 1803-ban született *Lieb* Miklós, újító szenvedélytől szinte megszállottan számtalan új gondolattal, találmánnyal termékenyítette meg az elmaradt magyar ugart. Életének egyes fejezetei ismeretlenek, de a puszta tények is sokat mondanak. Az osztrák—magyar hadsereg mérnökkari tisztje egyszerre *a párizsi és brüsszeli barikádon* tűnik föl, a forradalmárok oldalán kockáztatja életét. Párizsban ráeszmél az akkori új találmány, a színes litográfia jelentőségére, megtanulja a kőrajzolás mesterségét, a színes kőrajz technikáját s hogy Daumier lenyűgöző hatásának, művészete iránti hódolatának kifejezést adjon, a Lauka Gusztáv szerkesztésében 1848 nyarán megindította élclapját *Charivari (Dongó)* címen adta ki. *Szerelmey* Miklós akkor már ismert személyiség volt Pesten. 1844-ben telepedett le itthon, kőmetsző intézetet nyitott a Dorottya utcában, ahol akkoriban több könyomdász és kottanyomó műhely működött. A fotografálás még gyermekcipőben járt, az aktuális eseményekről készített, sokszorosított műlap töltötte be a mai fotóriport szerepét. *Szeremley adta ki az első színes emléklapokat, színes litókat Pesten.* A rajzok is többnyire az ő kezétől származnak, nagy elgondolásainak, forradalmi eszméinek technikai kivitelében megindultan ismerjük föl a kísérletezés küzdelmeit.

A szabadságharc évében Szerelmey sokféle eszközt vetett harcba a forradalom győzelméért. A már említett magyar Charivari elsárgult lapjain, mint *a magyar torzképrajz úttörője* jelenik meg, biztos ösztönnel állított személyeket, eseményeket a pellengérre s kétségtelenül Daumier volt a példaképe. *Gyártott színes kendőket Kossuth, Batthyány, Klauzál s a negyvennyolcas események más szereplőinek képmásával.*

A szabadságharc kitörésekor becsukta kőnyomdáját, *beállott a honvédségbe.* Őrnagyi rangban szolgált a komáromi várban, s mikor pénzhiány jelentkezett, a várkormány megbízásából *Szerelmey pénzjegyeket állított elő kőnyomatú sajtón, összesen ötmillió értékben.* Mellesleg Szerelmey *az elsők között volt, akik felismerték a Balaton jelentőségét,* 1848-ban tíz, saját tájképével illusztrált (a Balaton első festő felfedezője: Mészöly Géza ekkor 4 éves volt) könyvet adott ki a magyar tengerről. 1848 március 15-ről aranykeretű, sárga alapnyomatú fekte krétarajzot bocsátott ki, mely mint Szentiványi Gyula 1934-ben megjelent tanulmányában olvastuk: »*a komplikált allegória saját kompozíciója a romantikus lelkű szerzőnek, a népfelség kivívása és a cenzúra eltiprása felett érzett örömét tolmácsolja . . .*«

A komáromi vár feladása után Szerelmey előbb visszatért Pestre, majd 1850-ben *családjával együtt Londonba költözött.* Ott eleinte könyomással foglalkozott, kiadta a többi között a »*Magyarország 1948—49-ről*« című, a magyar szabadságharc kiemelkedő eseményeit ábrázoló képalbumát. A képeket Szerelmey rajzolta, sokszorosításukat a legkiválóbb külföldi litografusokra bízta.

Idejének és erőinek javát azonban Angliában találmányoknak szentelte. Bizonyára azért, mert akkortájt kezdődött meg az angol parlament köveinek mállási, bomlási folyamata. Sir Charles Barry remekművét kikezdték a londoni ködök, megtámadta a nedvesség, a levegő savassága. Nagy verseny indult meg a Westminster-palota megmentéséért. Szerelmey előnnyel indult a versenyben, mivel már 1829-ben Itáliában mint hadmérnök sikerrel foglalkozott várfalak renoválásával, kazamaták kiszárításával. Kísérleteit szerencsésen folytatva rátalált egy vegyszerre, amit »*silicat zopissa*«-nak nevezett el. Máig is ez a legelterjedtebb, *leghatásosabb kőkonzerváló anyag.* Természetesen Szerelmey »varázslatos« silicat zopissájával óvták meg a pusztulástól az angol parlament köveit. A magyar feltaláló nevét szárnyra kapta a világhír. 15 évvel a restaurálási munka után, 1872-ben a londoni közmunkák tanácsának nevében hangzott el az angol parlament üléstermeiben: »Szerelmey eljárása a kipróbáltak között a legjobb volt.«

A találmányok, a kísérletek hosszú sora következett ezután, Szerelmey életének fordulóit azonban homály födi. Annyit tudunk róla, hogy hosszú betegeskedés után *Budapesten hunyt el 90 évvel ezelőtt, 1875. augusztus 5-én.* A lapok szűkszavúan parentálták, a nekrológokból érezhető, kiesett a köztudatból e nagyszerű hazánkfia, akinek találmánya világhírű műemlékek falain ma is sikerrel veszi fel a harcot az idővel és az időjárással.

Dutka Mária

vasúti szerelvény kocsiját is be lehe ni.

A „Vaskapu kezdeti 400 milli költségvet

A román—jugoszláv vegyesbizottság Bukarestben megtartott ülésén jóváhagyta a kezdeti 400 millió dolláros költségvetést a »Vaskapu-terv«, Európa egyik legnagyobb vízierőmű építése számára. A munkálatok, amelyek egyben a Duna e szakaszának hajózhatóvá tételére is irányulnak, az elmúlt év szeptemberében már megkezdődtek és több évig tartanak.

A terv keretében a Vaskapu-szorosnál a két ország határán 1200 méter széles gátat építenek és a gát két oldalán felállítandó erőművek évente együttesen 10 500 millió kilowattóra villamos energiát állítanak majd elő.

centiméterrel és 40 centiméternyire megközelítette a korábbi maximumot. Zalaegerszegnél azonban már mintegy 3 méterrel apadt a folyó.

A Mura több gondot okozott. *Muraátka* község lakóinak egész éjjel dolgozniuk kellett, homokzsákokkal erősítették a nyári gátakat, de eddig sikerült a védekezés. *Molnári* község közelében viszont a megáradt folyó vize átbukott a nyári gát felett és mezőgazdasági területeket öntött el. Lakóházak nem kerültek veszélybe. Szerdán délután a Mura árhulláma Letenyénél 430—435 centiméter körüli vízszinttel tetőzött, s *kereken fél méterrel maradt el a maximumtól.* Ausztriában, a Mura

Ötletes megoldások a diplomázó építészhallgatók vizsgaterveiben

A Várnegyed beépítése sokat foglalkoztatja a városrendező- és építésztársadalmat. Ezt tükrözik az egyetemi diplomamunkák is, amelyek között *számos várbeli tervet találunk,* mégpedig olyan gondolatokat, amelyek konkrét megvalósításra várnak. Az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetemen, *Major* Máté Kossuth-díjas professzor *építészettörténeti tanszékén a most végző diplomázó hallgatók is érdekes vizsgaterveket nyújtottak be vári objektumok létesítésére.*

Laczkovits László a Szentháromság térre tervezte meg a *Kulturális Kapcsolatok Intézete* vendégházát. A bírálók szerint a terv a tervező *helyes építészi hozzáállását tükrözi.* Az alaprajz jól rendezett szállodai egységeket tartalmaz és maga az új épület jól illeszkedik be a tér környezetébe.

Balogh Péter szigorló építészmérnök várgondnoksági lakóházat tervezett a Dísz térre diplomamunkájában. A kérdéses telek beépítésére *sokféle javaslatot nyújtottak már be* és ez a vizsgaterv egyszerű »U«-alakú épülettel jól zárná le a Dísz tér és a Hunyadi János út sarkát.

Máthé Zsolt szigorló építészmérnök a Kapisztrán téren építené fel vizsgaterve alapján a *Magyar Tudományos Akadémia Építészetelméleti Intézetét.* Nagyon gondos, szépen kiállított tanulmányt készített. A tervezett épülettel az Országház utca és az Úri utca közötti tömb kedvező lezárását biztosítja és ugyanakkor kellemes arányú térré alakítja át a Kapisztrán teret.

Skrabski György diplomázó hallgató Aquincum-polgárvárosban megtervezte a *Helytörténeti Múzeumot* igen részletes, alapos tanulmányok alapján. Szép kiállításban mutatja be a témával kapcsolatos adatgyűjtését. A múzeum épületét a romterület kevésbé értékes részére helyezi, a Szentendrei út közelében. A közönséget a régi kapun keresztül egy széles rampán vezeti. A bíráló bizottság szerint a terv *sok szellemes ötletet tartalmaz,* kiérlelt munka, amely egyszerűségében igen nagyvonalú, megvalósításra alkalmas.

Nagy Csaba diplomamunkája a *Tabáni Gyógyszállóra* készített igen érdekes tervet. A szállodaszárnyat lábakra állítja, a fürdőt pedig pavilonokban helyezi el.

Zilahy János Péter Zsámbékon építendő étterem és motel tervét dolgozta ki vizsgamunkájában. A terv tárgya a zsámbéki templomrom és kolostoregyüttes bemutatása és azok *közelében motel létesítése.* Műemléki szempontból is megfelelő a létesítmény elhelyezése.

Suda Gizella *TIT előadói iskolát tervezett* a Budakeszi úton diplomamunkájában. A terv teljes mértékben kielégíti a megadott programot.

Ruszthi Zsolt vizsgaterve a Szentendrei Múzeumra vonatkozóan tartalmaz *érdekes elképzeléseket.* Ez a terv is egy meglevő műemlék épület átalakítását tűzte ki feladatául.

Gyárfás Júlia Felsőörsön tervezett motelt és turistaszállót. Terve alkalmazkodik a XVIII. századi volt prépostsági műemlék épülethez, amelyet turistaszállóvá alakítana át. *Nagyon jó megoldású a motelek csoportosítása,* amelyek alatt autóparkolót képez ki.

A Budakeszi úti Pálos-kolostor alapfalai fölé múzeumot tervezett *Éder* Vilmos szigorló építészmérnök. Szellemes és jó megoldás a tervben a szabadtéri kiállítás és a romterület összekapcsolása a lábakra állított épület alatt.

Beöthy Mária diplomamunkája az alcsúti kastély parkjában művésztelepet helyez el a kastélyromok szerves bekapcsolásával. A bírálat szerint *kulturált, építészetileg nívós terv, szerkezeteiben tovább fejlesztve konkrét megvalósításra alkalmas.*

József Dénes diplomamunkája az UIA-pályázat keretében a Nemzetközi Építészeti Egyetem terveit dolgozta ki. Dicsérendő a terv egységessége.

— i — ő

Szerelmey Miklós

litografus

A

Bedő litogr.

12. l.

21, 22, 23. l.

többször

9/ Tornow : Grundregeln beim Restaurie
0/ Szalay : A XIX. század festészetéről
1/ Art grafique suisse. Catalogue. Kék
2/ Schaub-Koch : L' oeuvre MK d'Alexand
3/ La peinture alpestre suisse. Catalog
4/ Ortvay : Oklevelek Temes-vármegye tö
5/ Ortvay : Temesvármegye története. Ős
6/ Zalavármegye története. Oklevéltár I
7/ Zsolnay Vilmos. Piros.
8/ A kismegyeri emlékszobor. Kék.
9/ Lechner J. : Építészeti Enciklopédia
0/ Römer : Le mouvement archaeologique

Lekötésre átve

1938. IV 19.

53.54,57,70 kivételével. (nem lek
azonkívül Magyar Művészet a

is csataképeket, ezek javarészt elkallódtak, ismeretlen helyen lappanganak.[512] Mindaz alapján azonban, amit a kutatás ismer, megállapítható, hogy sem Krafft színpadiasságát, sem Geiger kitömött és felöltöztetett bábuit nem utánozták. Törekvéseik inkább naturalisztikusak. Az 1839-ben megalakult pesti műegylet, amely a hazai képzőművészet fellendülésében később oly nagy szerepet

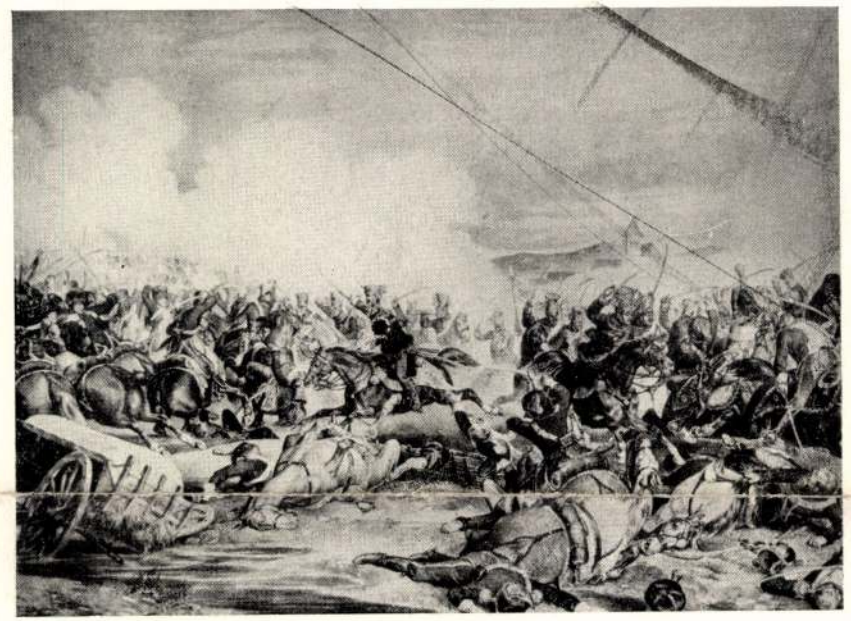

48. Katzler Vincenzo: Vécsey báró, a Mária Terézia-rend lovagja az ennsi csatában (1805 nov. 2.).
Vincenzo Katzler: Il barone Vécsey, cavaliere dell' Ordine di Maria Teresa, nella battaglia di Enns (2 novembre 1805).

játszott, már 1845-től kezdve magyar mestereket bíz meg az évenként illetményeként adott műlapok elkészítésével. Ekkortájt, a 40-es évek derekán vesz nagy lendületet a történeti tárgyú magyar kőrajz. Kiemelkedik Magyari Lajos, a 40—50-es évek legtermékenyebb erdélyi kőrajzolójának munkássága. Magyari költő is volt, de mint litográfus jelentékenyebb. Saját hetilapja volt, a »Kis Követ« s ennek mellékletében (1846—47) a kenyérmezei viadalt ábrázoló kőrajzot adta.[513] Bár Magyari művészetének elemei is rokonvonásokat árulnak el a bécsi akadémizmussal, megfigyelhetjük a jó rajzot, a hamis pátosztól ment realisztikus törek-

vést. Jól megfigyelt lovas alakok viaskodnak a képen, élénk mozgásban, értelmes, világos elrendezésben.

A csatakép-ábrázolás litográfiája váratlanul nagy lendületet vett a nemzet 1848—49-i szabadságharcának alkalmával. A hadiesemények sűrűn foglalkoztatták az akkori kőrajzolókat. A fennmaradt művek javarésze osztrák mesterek munkája s ezek meg-

49. Szerelmey Miklós: A szolnoki csata
(Magyar Történeti Képcsarnok).
Niccolò Szerelmey: La battaglia di Szolnok
(Galleria di Pittura Storica Ungherese).

lehetős ellenszenves beállításban nézik a magyarság küzdelmét és az osztrák győzelmet akarják népszerűsíteni.[514] Nagy Zoltán, a XIX. századi magyar kőrajzolás monográfusa gyüjtötte össze ezeket a 48-as eseményeket ábrázoló kőrajzokat. Igy látjuk Katzler Vinzenz, osztrák illusztrátor (1832—82) rajzait az Armee-Bulletinben, Hofelich kiadásában,[515] Trentsenskynek, Momente aus Oesterreichs Kriegsgeschichte c. művében,[516] (48. kép); Bachmann-Hochmann német csatafestő bécsi kiadásban illusztrálja a temesvári, szikszói, tarczali ütközetet, Schlick hadműveleteit s más csatákat;[517] Heicke Joseph bécsi festő (1811—61) aránylag egyéni ízű, realisztikus felfogású képeket ad a szabadságharcról, de főleg

Ambesata 124, 125. l.

Szerelmey Miklós

Petrovics Elek

Literature, 1934
XLIII. l. (P.E. emlékkönyv.)

(benne) 20 sor szentiváni
Szerelmey-cikkéről)

UNIONE

— Te úgy-e Szeremley vagy, a rajzolómester ?

A garabonciás fölriadt, gyorsan becsapta mappáját, melyben félig készen volt már a „Pester Zeitung"-ot olvasó purger torzképe. Petőfi Sándor, aki Szeremleyt megszólította, erőszakosan széjjel feszítette a mappát, belenézett és harsány nevetésben tört ki. Farkasfoga kirikoltott ritkás bajusza alól és mozgott a sárgás bőr az előreugró pofacsontokon.

— Tyű, az árgyélusát! Megadtad neki! Olyan, akár a madárijesztő.

És hiába volt minden ellenkezés, húzódozás, megragadta a rajzoló karját és vonszolta magával Szeremleyt a kerek asztal felé.

— Gyere közénk, ott a te helyed! Hadd mutassam meg Miska bácsinak, milyen nagy pernahajder vagy.

Mert az idős, zömök úriember, aki zsinóros fekete magyar kabátban ült a fiatalok között, ritka vendégként : Vörösmarty Mihály volt, az írók koronázatlan királya. Szeremley leült hozzájuk. fürkészve járt körül a szeme arcról-arcra : Vörösmartyról a francia márki előkelőségével öltözködő Pákh Albertre, majd a kedves, vidám Degré Alajosra, a porcellánarcú, szőkeszakállas Jókai Móricra és az örvényes tekintetű, feketefürtös, hallgatag Czakóra. A zavar percei gyorsan eliramlottak.

Faragó József karikatúrája Walter Crane modorában : Craneról és br Wlassics Gyuláról (1900). Walter Crane emlékirataiból.

Mikor Miska bácsi a német balladaköltészetről reátért a töltött káposzta szakszerű készítésének magyarázatára, Szeremley rajz-ónja már szorgalmasan dolgozott. Nemsokára mögéje lopakodott Petőfi. Nézte : mit művel ? Szeremley akkor vette csak észre, mikor meghúzta a kabátja szélét és a fülébe súgta : „Komám, ezt nem szabad ám ! Dugd be a véka alá, meg ne mutasd ! Miska bácsit nem illik kifigurázni . . ."

Petőfi haragosan magyarázta Szeremleynek, hogy Vörösmartyról nem illik torz ábrázolatot fabrikálni. Miközben így suttogtak ketten, Miska bácsi rájuk emelte szemét.

— Add csak elő azt a rajzolatot, öcsém !

Hosszan nézte, nézegette. Petőfi és a többiek sáppadt izgalommal lesték : mikor lobban ki a villám az olimpusi homlok fellegei közül ? De a villám csak nem akart kicikkázni.

Vörösmarty fokozódó derüvel nézte a torzképet : egy hordószerű hasat, mely görbe és vékony lábakon jár, fölötte bajusszal és szakállal ékes töltöttkáposzta-göngyöleg, babérral koronázva. Miska bácsi nevetve bökött a rajz felé :

— Jó ! Helyes ábrázolat, jól kifundálva. Csak a ragya hiányzik róla !

Még azt is hozzátette :

— Szamár ember, aki megharagszik érte !

Jankó János rajza. (Üstökös 1877.)

atyák tornyából szabadult el az imént és hirtelen nekiröpült a világos ablaknak . . .

Az üvegajtó csörrenve vágódott ki, a szél havat és esővizet csapott a meleg helyiségbe, ahol pörkölt kávé, jófajta dohányillat és verejtékszag vegyült egybe. Az alacsony, boĭthajtásos helyiség szürke füstfelhőjébe és zsibongásába bedobbant az Úri-utca éji vándora. Valóságos garabonciás deák volt: széles karimájú, gyűrött kalapja alól sovány barna arc szögletei tolakodtak ki és egy szúrós, vizsganézésű szem pislogott. — Felleghajtó köpönyegének kisérteties fekete szárnya alól mappaféle hegyesedett. A garabonciás megállt egy pillanatra a füstfelhők közepén, mint pokolbeli látomás, végignézett a zsúfolt helyiségen, az izzadthomlokú, kurtanyakú marhakupeceken, akik hosszú török pipákból pöfékelték a jó illatokat, a fátermörder-gallérban peckesen olvasó német purgerokon, ajka szögletében torz vigyorgás rángott, leült egy kis kerek asztal mellé a pohos oszlop alatt és kinyitotta a mappát. Alig vette észre Flóriánt, a kiszolgáló kellnert, aki barkóját simogatva és a kezében tartott „szalvétával" valóságos zsonglőrmutatványokat végezve, asztala felé lejtett.

— Was kam' a' dienen, gnäa Herr . . .

— Karsamadiner . . . karsamadiner — dörmögött vissza nagysokára a jövevény, miközben rajzónját tapogatta grafitportól fekete ujjai között és le nem vette szúrós tekintetét egy peckesen ülő, száraz, füstölthal ábrázatú sváb civisről, aki a gőzölgő krampampuli mögött a „Pester Zeitungot" olvasta és legalább egy méterre kitolta maga elé az újságot, mert nyilván messzelátó volt.

Klics Károly: Jókai Mór karikatúrája. (Borsszem Jankó 1870.)

Hátul, a kávéház végében, nagy kerek asztal mentén fiatalemberek ültek. Föltűnően csöndesek voltak és áhitattal nézték a himlőhelyes arcú idős embert, aki ott trónolt közöttük, nagyokat hallgatott és szórakozottan nézett maga elé borús, felhős szeme. A kerek asztal mellől nemsokára fölállt egy szikár, csontos ifjú, valamit súgott a szomszédjának, egy világfiasan öltözött, életvidám fiatalembernek és elindult a sarokba húzódó új vendég felé. Megállt előtte és fojtott, rekedtes hangon szólalt meg:

Jankó János : Az obsitos.
(Az egykori Landerer és Heckenast-nyomda fadúc-raktárából. Az eredeti dúcról nyomva.)

MISKA BÁCSI TORZKÉPE

— Miniatür a magyar rajzolóművészet őskoráról. —

Írta : **Balassa Imre.**

Havas eső esett, alig járt valaki az Úri-utcán. A Barátok-tere felől álommal küzködve pislogott az árva mécses, amiben repceolaj égett és hidegen ásított az utca mélye. Görnyedt, ösztövér feketeség bukdácsolt a sötétben, egy csizma cuppogott a pocsétában. A jobbkéz felől eső háznak tartott valaki, morogva és káromkodva, a rácok cifra kalendáriumának minden szentjeit emlegetve.

Pedig abban akad egynéhány ezer !

Pillvax uram kávécsarnokának ablaka alá ért és sötét figurája rátapadt a gőzpárás, sárgán világító ablakra. Olyan volt, akárcsak egy óriási denevér, amely a franciskánus

Perely

Szerelmey Miklós

ród

Életképek 1847. I.
félév 590. l. 655. l.

A Magyar Hajdan és
jelen c. munka 12
füzetben jelent meg
1 egy füzet ára 50 kr
volt.

1941. 7. 14.

SZÉPMŰVÉSZET

Marjay Ödön:

A BALATON IRODALMUNK ÉS MŰVÉSZETÜNK TÜKRÉBEN

Cód

A „Szépművészet"-nek ezt a nyári számát a Balatonnak szenteljük. Bizonyosra vesszük, hogy lapunk olvasói kivétel nélkül szívesen fogadják, ha bővebben foglalkozunk a mi csodálatos tavunkkal, ezzel a megbecsülhetetlen természeti kinccsel, melynek szépségével sohasem fog betelni sem a művész, sem a partjain üdülő ember, soha senki, aki csak egyetlen egyszer is elmélyedt habjai szivárványos játékának megcsudálásába, kék hegyei szelíd bájának meghatott szemlélésébe.

Ma szinte furcsa már arról beszélni, hogy a Balaton szépségét aránylag elég későn fedezték föl, hogy nagyon hosszú idő telt el addig, amíg az a köztudatba belekerült. Ez azonban nem magyar hiba. Az ember általában véve nagyon későn eszmélt föl a természet bensőséges szépségeire. Századok teltek el úgy, hogy az ember a természetnek csak hasznos vagy káros vonásait jegyezte meg, egyébként pedig majdnem közönyös maradt iránta. A régi görögök, kiknek oly csodálatos érzéke volt a művészet iránt, alig-alig adták jelét annak, hogy fölismerték a rejtelmes és hatalmas természet szépség-oldalát. Bőterméső, csodálatos képzelő erejükkel érdekesnél érdekesebb, mesebeli lényekkel népesítették be életük hegy-völgytenger keretét, de ebből a keretből valahogy mégis hiányzott a természet tudatos élvezése és kultusza.

Burckhardt Jakabnak „A renaissancekori műveltség Olaszországban" című, mélyen járó munkájában olvassuk, hogy „az olaszok a modernek közt a legelsők, akik a táj alakjában a többé-kevésbbé szépet észrevették és élvezték. A régieknél a művészet és költészet az egész emberi élettel jóformán végzett, mielőtt a táj leírásához hozzáfogott volna."

Burckhardt megjegyzi, hogy tulajdonképen csak Danteval kezdődnek a világos bizonyítékok arra vonatkozólag, hogy a nagyszerű tájak mélyebb lelki hatásokat váltanak ki az emberi elméből. Dante már kizárólag abból a célból mászott meg magas hegyeket, hogy csúcsaikról a kilátást élvezze. Rajta kívül Petrarcát említi még Burckhardt, mint aki az elsők között tanúskodott a táj szépségének a megindult lélekre tett hatásáról. Fejtegetései során megjegyzi, hogy „a XV. században azután a flandriai iskola nagy mesterei, Van Eyck Hubert és Jan egyszerre csak *elrabolják a természettől a képet.* Az ő tájrajzuk nemcsak következménye általános törekvésüknek, hogy a valóság látszatát előidézzék, hanem van már önálló kötői tartalma, lelke."

Íme, ilyen messzire kell visszamenni, míg az ember eljut a modern természetszemléletig, amíg elkövetkezik az az idő, amikor Wilde már egyenesen azt a játékosnak tűnő gondolatot sziporkáztatja fel, hogy nem is a művész másolja le a természetet, hanem a természet lesi el a művésztől a művészi hatást és — az ő bizar gondolata szerint — „utánozza". Ez persze csak szellemeskedés, de bizonyos, hogy a tájak művészi hatásának észrevevésére, élvezésére csakugyan az írók és művészek tanították meg az embert.

Hogy a Balaton művészi szépségét mily későn fedezték föl, az bizonyítja legjobban, hogy a régi magyar irodalmi művekben, földrajzi leírásokban ilyen vonatkozásban sehol sem esik róla szó. Tekintve, hogy nálunk a képzőművészet tulajdonképen csak a XIX. század elején kezdett erőre kapni, könnyen érthető, hogy ábrázolásokban — kivéve persze néhány régi térképet, — hiába keresnénk bármiféle érdekesebb dokumentumot a Balatonról. Ezen a téren azonban nincs mit restelkednünk, mert bizony az Alpok mesébe illő szépségét is elég későn kezdték emlegetni, észrevenni. Ma, amikor kényelmes autócarok menet-

rendszerűleg szaladgálnak föl a Gross Glocknerre, szinte hihetetlenül hangzik, hogy ennek a pompás kolosszusnak megmászását csak 1799-ben kísérelte meg elsőízben Salm-Reifferscheidt bíbornok. Hogy ez akkoriban milyen nagy esemény lehetett, az az 1803-ból származó festmény bizonyítja, melyet a klagenfurti múzeum őriz az „expedició"-ról.

Régi, jogi természetű okleveleink már középkorban emlegették a Balatont, azonban korántsem a szépsége révén. Még néhai való, jó Vályi András uram 1796-ban megjelent geografiai „lekszikonnya" a „Balaton tava" címszó alatt elsősorban arról beszél, hogy „nagyon széless, és kivált hosszan terjedő tó", hogy „a benne termő halak igen jó ízűek, mellyek között legnevezetesebb a Fogas", de egy betűvel sem említi a tó szépségét, bár Nagy László, a könyvet dicsőítő poémában azt írja : „Hegyek és Ferdő kényeskednek, kérkednek", hogy benne lehetnek Vályi művében. Ekkortájt azonban még csak a bő haláldással kényeskedhetett a Tó nem ezerszínű bájával, ami alig ötlött bele az emberek szemébe. A XVIII. században már elkezdik emlegetni Balatonfüredet. Sziklay János jegyzi föl a Balatonról írt értékes munkájában, hogy 1775 körül keletkezett Fejér Antal táblabíró versezete, melyben nagyban magasztalja Füred kényelmességeit, de a hosszú poémában egy szó nem jut a — Balatonnak!

A Tó gyönyörű voltát még a jószemű, kiművelt ízlésű Kazinczy sem tárja olvasói elé a partjáról írott levélben. A Balaton ábrándos, méla arca szinte fátyol alatt maradt, amíg csak a legnagyobb magyar poéták egyike föl nem vitte szerelmi búval csordultig telt, epedő szívét a tihanyi hegyre, hogy onnan szólíthassa keserű magánosságában az Echót :

Ó Tihanynak riadó leánya
Szállj ki szent hegyed közül!
Im, kit a sors eddig annyit hánya,
Partod ellenébe ül.
Itt, a halvány holdnak fényén
Jajgat és sír elpusztult reményén
Egy magános árva szív . . .

Csokonai Vitéz Mihály örökszép verse „A tihanyi echóhoz" mint valami édesbús magyar varázsfuvola, úgy rezdítette meg a Balaton romantikájának, költészetének a táj lelkéhez illő tónusát. Ennek a halhatatlan szépségű versnek szívig ható hangulatára olyan teljességgel, olyan hű visszhanggal felelt a magyar szív, akárcsak a hegyfokon szelíden merengő, búsongó Echo-tündér a sóhajtozó költőnek. A balatoni táj e poémában szólalt meg igazán, ebben tárta föl bensejét, méla mélységét.

Keresztury Dezső „Balaton" című, szívvel írott kis könyve kedves füzérbe szedi a legkifejezőbb verseket és prózai munkákat, amelyekben szintén fínom átérzéssel nyilatkozik meg a Balaton szépsége.

Berzsenyi Dániel így énekel :

„Jer : nézd a Balatont, mikor a nap reggeli lángja
Tükrözetén reszket s mikor a hold fénye alatt ég,
Nézd a kék hegyeket, mint állnak sorba körülte" . . .

Tessék, itt a magyar költő már megindultan hódol nagyszerű tavunknak, észreveszi festői hatásait, vizének tünde játékát, keretnek köréje rajzolja a csodálatos vonalú, sejtelmes-kék ormokat, amelyek partjait ékesítik.

Az előbb idézett kis munka fölemlíti a „Tudományos Gyüjtemény" 1817-ki évfolyamát is, melyben részletesebb leírást olvashatunk a Balatonról. A régi cikk írója így lelkesedik : „Tsak azt mondhatom, ezen tájék természetes ékességéről, hogy ennel kellemetesebb nem tsak hazánkban, de egész Európában sintsen . . .

A XIX. század legelején tehát már olyan büszke a magyar erre a tóra, akárcsak egy értékes gyűrű ritka ékkövére.

A balatoni kultuszt nagyban elősegítették később azok az irodalmi összejövetelek, melyeket a lelkes Festetics György gróf az általa alapított Georgikon székhelyén, Keszthelyen tartott. Az emlék-fát ültetgető Helikoni Ünnepek német divat szerint bimbóztak ki, de igazi magyar szellemi virágtermést aratott belőlük az egész nemzet. Berzsenyi, Kisfaludy Sándor, Horváth Ádám, Dukai Takács Judit és a kisebb tollforgatók ottani találkozásai, buzgólkodásai mindig emlékezetesek maradnak.

Mikor a fényes vendégsereg előtt a fiatal juhászok ősi pásztor táncokat jártak el, deli hajladozásuk az igazi, népi magyar szellem kisarjadását igérte, kezdte meg.

A Helikoni Ünnepek után hirtelenséggel — modern szóval élve — valósággal divatos lett a Balaton. Kisfaludy Sándor lantjának legédesebb, legmelegebb zengésű húrjai a Tó ihlete nyomán zendülnek meg, hogy országszerte lelkes echót váltsanak ki. Nemhiába, hogy a költő nagy szerelme ott született a Balaton partján („Édes kínos emlékezet, ah Badacsony szürete!"), de a világotjárt testőr-költő valósággal rabja lett a szépséges tónak.

Maga vallja :

„Ti, Balaton környékének
Szép természet játéki! . . .
. . . . . .
Elmémet ti ragadtátok
A képzelet szárnyain
A költések országába
Nyelvünk harsány hangjain ;" . . .

Kisfaludy Sándor a Balaton kobzosa. Nemcsak a tavat énekli meg kedvesen folyó verseivel, hanem a gyönyörű magyar víz rege- és mondavilágát is maradandó értékű versekbe foglalja.

Megénekli Csobánc várának s a többi romnak daliás, holdsugáros regényét. Ezek a Balaton-sugta versek tették országosan kedveltté szerelmes versei mellett a költő nevét. A közönség mohón szívta magába ezt a hősi zamatú magyar romantikát, szinte megrészegült tőlük, tele volt velük minden divatos évkönyv, almanach, a gyér magyar rajzoló-tábor ezeket illusztrálta legszívesebben. A Kisfaludy-versek megkoszorúztak minden nevezetesebb hegyormot a tó partján, ott lebegtek a csudálatos vulkánikus kúpok és omlott várfalak rejtelmes vonalai fölött, egybeforrtak az egész vidékkel.

Az 1846-ban vízrebocsátott „Kisfaludy" gőzös lapátkerekei már olyan vízben forogtak, melynek messze földön híre volt. A költők jóformán mind elzarándokoltak a Balaton partjára, dicsőítették a „kies Füredet", a „víg Füredet", az országos hírű Anna-bálok színhelyét. A biedermeier ifjúság és a jó, öreg táblabírák úgy szívták magukba ennek a tájnak édes mélabúját, akár szüretkor a darázs az aranysárga körte levét.

A magyar most már büszke a Balatonra. Kis János így rajong érette ódájában :

„Hol van az a Tempe, az az Éden,
Hol valami hozzád fogható,
Mely oly mélyen s mégis oly gyengéden
Lenne a szebb lelkekre ható."

Annál furcsább, hogy a közkedvelt „Hármas Kis Tükör" még ezekben az időkben sem veszi bele tanító kis verseibe, prózájába a Balaton szépségét és csak hasznos tulajdonságait emeli ki a tónak.

1848-ban jelent meg Pesten a tetszetős kiállítású „Balaton Albuma", melyet Szerelmey Miklós, a szerző kilenc kőrajza ékesít. A bájosan naiv rajzolatok Füredet, Tihanyt, a Tátikát, Rezi várát, Szigliget várát, Sümeget, Csobánc várát és a badacsonyi öblöt ábrázolják. Ez tudtunkkal az első eset, amikor az írói színvonalig érő leírás és a rajzón együtt vállalkoznak a Tó szépségeinek tolmácsolására.

Az Album előszavában azt írja a szerző, hogy „e vidék képét adja egy minden részeiben bevégzett, mondhatni : *művészi szépségnek*, minden léptennyomon a legkellemesebb s megragadó bájú látványokkal kedveskedik". Kilenc képbe (panorámába) keretezi balatoni sétáiról szóló mondanivalóit, mindegyik fejezet elé egy-egy Kisfaludy vagy Garay idézetet téve oda mottóul. Friss tollal írja le, hol mit látott meg jó szeme. „Szemgyönyöröknek" nevezi látomásait, azt mondja, hogy az utas „kéjelegve jár" ennyi szépség közepett. Jól jellemzi a parton „bájos rendetlenségben" elszórt halmokat, elevenen érezteti Füred életét, Tihany romantikáját. Nagyon szemléletesen ír le egy éjtszakai kirándulást, melyet társaságával Rezi-vár romjaihoz tett. Azt írja, hogy a Badacsony csúcsáról „a legkedvesebb emlékeket viendi magával minden fogékony kebel", hogy aki a Balaton partjait járja, az „a történeti emlékekben dús és szépségei által nevezetes helyeket minél előbb sietend ismételve meglátogatni".

Szerelmey Miklós Albuma tehát már egy teljesen modernül látó, a táj szépsége előtt lelkesen meghódoló ember munkája.

A Balaton szépsége ezután már állandó téma, de egyelőre inkább csak az írók számára. Alig van magyar költő, aki meg ne énekelte volna. Milyen kár, hogy Petőfi nem időzhetett partjain! Ha a zordon Kárpátoknak fenyvesekkel vadregényes tájait nem is szerette meg, bizonyos, hogy a Balaton meghódította volna, mert ez a Tó valahogy vízi-kifejezése az Alföld lelkületének, nyugalma és hirtelen haragja annyira magyar, hogy éppen olyan örökszép Petőfi-verseket válthatott volna ki nagy poétánkból, mint a síkság, mint a puszta.

A modern költők közül Vajda János énekelte meg gyönyörűen a Balatont. Nagy mesemondónk, Jókai a Tó téli életét írta meg remekül, az „Aranyember"-ben. Herczeg Ferenc tollát is sokszor foglalkoztatta a Balaton szépsége, ő is egyik rajongója a „magyar tengernek".

Ezt a kiváló írónkat különösen a Tó vizének kimeríthetetlen változatosságú színjátéka köti le, de nagyon jellegzetes, találó sorokat ír a Balaton más, különleges, magyar lelkületű szépségéről is. Sajnos, — tudtunkkal — Ady Endre nem írt balatoni verset. Pedig ez a nagy magyar költő bizonyosan tudott volna róla egyénit, emlékezeteset, szóba vésni, ha partjaira járt volna üdülni. Napjaink költői és írói szinte kivétel nélkül hódoltak a Balaton előtt, verssel, prózával, hosszabb vagy rövidebb írásokkal. Látó és láttató művészi erejük ezernyi finom képet, szín-vázlatot, jellemző vonást hordott össze a nagyszerű Tóról, amelyről azonban a jövőben is, mindig lehet újat és érdekeset mondani, mert vize, hegye, nádasa, ege örök magyar titkokkal, mesékkel van tele . . .

Természetes, hogy a magyar tudományos irodalom szintén nagyon sokat foglalkozott a Balaton mindenféle problémájával.

Cholnoky Jenő egyik legérdekesebb munkája : „A Balaton". A testes kötetben világosan, könnyen érthetően és mégis mélyre hatolva magyarázza meg a Tó eredetét, természetét, szépségeit. Beszél a balatoni vulkánvidék csodáiról, a Balaton vizének érdekes

sajátságairól, élvezetesen írja le a Balaton egész életét. Elmagyarázza mindazt, ami csak a Balaton mellett üdülő, túristáskodó embert, a Balaton rajongóit érdekelheti. Művéből azt is megtudjuk, hogy a művészet milyen magas fokát hozták a Tó partjaira a rómaiak. Beszél a vidéken lefolyt ásatásokról, leírja a sok szép templomot és templomromot, melyek közül több még az Árpádházi királyok idejéből való. Lapunk jelen számában nagy örömünkre, alkalmunk van Cholnoky Jenőnek, a kiváló tudósnak a „Szépművészet" számára írt legfrissebb cikkét közölni, mely megkapóan beszél a Tó ezerszínű bájairól.

Amint mondottuk, a Balaton szépséges arculata először irodalmunk tükrében jelent meg tisztán, finom vonalakba fogva. Festészetünk néhány évtizeddel később segített ezt a tükörképet színesíteni, gazdagítani. Szerelmey Miklós litografiáin kívül több régi rajzolónk ónját, festőnk ecsetjét vonzotta magához szépséges tavunk. A negyvenes évektől kezdve már elég sűrűn kezdtek föltünedezni a Magyarországgal foglalkozó munkákban is a Balatont és vidékét ábrázoló kisebb-nagyobb igényű munkák. A táblabíró-világbeli Füredről igen kedves képeket készített Libay Lajos. Híven és életteljesen tükrözteti a nevezetes fürdőhely akkori napjait. A Rohbock-féle, közismert sorozatban is találunk balatoni ábrázolatokat. Ligeti Antal is többször megfesti a tavat, de ecsetje még erőtelen ahhoz, hogy a Balaton nábobi színjátékát kellően megéreztesse. A remek víztükör csak bágyadt háttér gyanánt szerepel munkáin a romantikus várromok mögött. Telepy Károly néhány számottevő képet festett a Tóról. Brodszky Sándor már több erővel, hatásosan tudta megmutogatni jól megkomponált munkáin a Balatont. Legsikerültebb képe a jelen számunkban bemutatott „Balatoni táj".

Mészöly Géza palettája érlelte meg végre azokat a színeket, termette meg azokat a bensőséges lírájú festményeket, melyek igazán modernül és teljesen fejezték ki a magyar tenger vizének és partjainak bűbáját, színmagyar költészetét. Túlzás nélkül elmondhatjuk, hogy Mészöly Géza tájképei fölérnek a magyar táj lelkét legszerencsésebben kifejező költeményeinkkel. Mészöly a paletta Petőfije. Vannak nála nagyobbvonalú, drámaibb hatású tájfestőink, de magyarabb, költőibb és finomabb egy sincs! Nemcsak közismert, nagyobb balatoni képei, de nagyon sok kis festménye, vázlata meleg dokumentum a Tó szépségéről, igazi lelkéről. Egyik ilyen balatoni szín-versét e számunkban, műmellékletben mutatjuk be olvasóinknak.

A XIX. század későbbi évtizedeinek, valamint a századforduló körüli éveknek festői között feltüntek még, mint Balaton-festők : Aggházy Gyula, Mesterházy Kálmán, Nádler Róbert és Tölgyesi Artur, valamint a sokszor költői finomságig elérő, halkságában is sokatmondó Edvi Illés Aladár.

A későbbi generáció természetesen éppen ilyen szeretettel fordult a balatoni témák felé. Mint jóval előbb az irodalom, most meg a piktura igyekezett mohó lelkességgel a magyar szemekbe és lelkekbe tükröztetni mindazt a kaleidoszkop-szerű, jellegzetes, eleven szépséget, amit a Tó és hegykerete kínál. Festőink szinte megrészegednek e víz dús, izgalmas színskálájától, naplementéjének nábobi aranyától, bíborától, holdvilágának ezüst sávjaitól, a vulkánikus eredetű hegyek nyugtalanítóan érdekes konturjaitól, nádasainak zöld hullámaitól és nem győznek elég sokféle színt kinyomni palettáikra, hogy megkaparintsák a Balaton igazi képét. A Balaton legmodernebb festői között ott látjuk piktoraink színe-javát. Rippl-Rónai Józsefet éppúgy izgatja a Tó ezer színe, mint Vaszary Jánost. Csók István, a magyar színek mestere és a táj lelkébe mélyen elmerülni tudó Csánky Dénes szebbnél-szebb és jobbnál-jobb képekben ünneplik a pittoreszk-vizet. Kövesdy Géza és Udvary Pál szintén sokszor fordult a Balaton-téma felé. Tájképfestőink balatoni képeivel külön, hatalmas múzeumot lehetne megtölteni.

Ez a kis vázlat jelzi, mint teljesedett ki irodalmunkban és festészetünkben a magyar tenger szépsége és értéke.

Amikor erről a témáról beszélünk, nem szabad elfelejtkeznünk annak végtelen fontosságáról, hogy ez a nagyszerű kultúremlékekkel, értékes műemlékekkel, regényes romokkal koszorúzott, szívünkhöz oly közelálló tájék mennyire megérdemli és megköveteli, hogy partjain mindenfelé a Szépség legyen az úr. Minden illetékes tényezőnek gondolni kell arra, hogy a Balaton szépsége nemzeti érték, nemzeti kincs. A tihanyi ormon trónoló, hírneves visszhangú templom tornya felkiáltó jel, amely óva inti az embert e táj szépségének szentségére. A Balaton parancsszava megállj-t kell hogy kiáltson a természet remekének, a Badacsonyhegynek még egyre tartó rombolása ellen! Ha valahol, úgy itt kell a természet szépségének védelmére készült törvényt sürgősen latbavetni, hogy az egész magyarság közkincsét jelentő tájképet kegyeletlen kezek ne sérthessék tovább is helyrehozhatatlanul !

Végtelenül fontos az is, hogy a balatoni táj építkezése helyes irányba tereltessék. Erről a témáról a kiváló szakértő, Antal Dezső írt cikket a „Szépművészet" e számába.

A Magyar Mérnök és Építész Egylet néhány évvel ezelőtt adta ki az általa megtartott balatoni értekezlet anyagát. Ez az értékes sorozat majdnem minden fontos balatoni témát megtárgyal. Dr. Kotsis Iván műegyetemi tanár azt sürgeti tanulmányában, hogy intézményesen kell segíteni azon, hogy a balatonmenti építkezés stílusos és harmonikus legyen. Kifejti, hogy

Szerelmey Miklós litográfus M.D.K.

1847: Magyar hajdan s jelen. Album
Visegrádi album
1848 Balatoni album

Gyetvai, A magy. kőnyv. 1960 60, 61

M.D.K.

Szevelmey Miklós litografus

István főherceg nádorrá avatása

Gerszi, A magy. körajz. 1960 57

Szerelmey Miklós litografus M.D.K.

Irinyi archépe (33. kép)
István nádor
Kisfaludy Sándor
Hegedüs Mihály archépe
Szentmarjay portré (34. kép)

Gerni, A magy. Nóvajz. 1960 48

Szerelmey Miklós M.D.K.

litogr.

a Charivari c. élclap karikatu
ráit készítette. Maga adta ki a
nyomdájában sokszorosított archépeket
Balaton albumát Schöpfer András adta
Visegrád albuma 2 frt-ba került. Ki

Gerszi, A magy. Növajz. 1960 43, 44

15

Szerelmey hiszlós litografus M. D. K.

1845 ben kért könyomdai engedélyt. Görben nületett. Járt Italiában, Szíriában, Egyptomban. 1830 Párizs, majd Amerika, Skandinávia, Bécs. 1844-ben Pestre költözött. A komáromi vár könyomdáját létesitette. (1849)

Gerni, A mag. körajz. 1960 38-39, 40

Szerelmey Miklós litografus M.D.K.

Kossuth, Bezerédi Klauzál stb
arcképeit batiszt ill. vászonra nyom
ta. A kendőket színes arabeszkek ke
gélyezték, nem maradtak meg.

Gerszi, A magy. körajz. 1960 48

MDK

Szerelmey Miklós

Lyka K: Nagy m. művészek. Bp. 1957. A Balaton festői. 112 l.

Szerelmey Miklós

Rózsjai szerepelnek a Közlekedési Múzeum „Festmények és grafikák a Közlekedésről" c. kiállításan.

Magyar Nemzet 1971 november lo 4.old

Szécsényi Miklós

A Balaton első magyar piktora volt.

Műgyűjtő, 1931. 2. sz. Artner T.: A Balaton művészete (2. l.)

Szerelmey Miklós

volt honvéd alezredes kőre rajzolt hősi csatajeleket alkotott Londonban.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet XIX században, Budapest, 1970.

248.

Szerelmey Miklós

Bibliográfia: Szentiványi Gyula: Szerelmey Miklós. Petrovics Elek emlékkönyv. Budapest, 1934.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX században, Budapest, 1970.

401

M. D. K.

SZERELMEY Miklós rajzoló

„Magyarország 1848, 1849. esztendőben" (Kőrajz)
a sorozat darabjai:
Szerelmey: Szolnoki csata (litográfus Charles de Fer)
Kovács: Batthyány kivégzése
Szerelmey: Magyar tábor (litografálta: Stohe Friedrich) Cennerné Wilhelmb Gizella a rajzokat Diétz Vadeni festőnek tulajdonítja Művészettörténeti Értesítő, 1959. VIII. évf. 2-3. sz.

Cennerné Wilhelmb Gizella: „Szerelmey Miklós szabadságharci litográfiai 153. l. 154. l.

M.D.K.

Szerelmey Miklós
grafikus

1848-ban „Balaton Album"-ot adott ki. Emlék Füred és környékéről". 1851-ben új kiadást kellett belőle nyomni.

Lyka Károly: Nagy magyar mesterek. 112 l.
Bp. 1957.

Szerelmey (Liebe) Miklós M. I. K.

litográfus és rézmetsző

1803 – 1875

litográfiái felsorolva:

Getmi, † magy. Rézmet. 1960 208–210

Szeremley Miklós litográfus M.D.K.

karikatúrái a Charivari lapban jelentek meg. Mintaképe Daumier volt. (41. kép, 42 kép.)
A szabadságharc után Angliába emigrált.

Gerevich, A magy. képzőm. 1960 66, 67, 68

Szerelmey kiszlós festő M. D. K.

a szabadsághoz eseményeiről
litografált sorozatot szerkesztett

Gerri, A magy. körajz. 1960 66.

Szerelmey MDK

emigrált honvédezredes

1855-ben a londoni Parlament málló köveinek restaurálására kap megbizást.
A Szerelmey -féle konzerváló szer beválik.

Gerő: ÉpMüe 196-197. ♀

Szerelmey Miklós

l. Bud TM 1948

[illegible] 16 [illegible]

ozám

17. Tabla [illegible]

ZŐNYEG

).

imzés. Térdelő Krisztust ábrá-	80.—
ü, empire-diszitéssel.	30.—
himzéssel. Magyar, XIX. sz.	40.—
IX. sz.	5.—
Magyar, XIX. sz.	5.—
m. XIX. sz.	300.—

1339. KÉT KAROS GYERTYATARTÓ, hasonló az előbbihez. 60 —

1340. KÉT GYERTYATARTÓ, plaited, empire alak. Angol. 45.—

1341. LÁBAS RÉZÜST, XIX. sz. 60.—

1342. TINTATARTÓ, öntött bronz, három lóalak és angyalfejjel, födelén fuvolázó faun. Velence, 1500 k. 200.—

1343. HAT KÖNYV, zsidó irással. XVIII. sz. aranyprésü bőrkötésben. 70.—

1344. NÉGY KIS KÖNYV, zsidó irással. XVIII. sz. aranyprésü bőrkötésben. 50.—

1345. NÉGY KIS KÖNYV, zsidó irással. XVIII. sz. aranyprésü bőrkötésben. 50.—

1346. HATSZÖGÜ ASZTALI ÓRA, aranyozott ezüst és bronz, gombidomu lábakkal, elein ezüst hermákkal. Jelezve: VILHELMUS KOBERLE EYSTAT. Német, XVII. sz. 300.—

1347. SZEKRÉNYÓRA, fekete fa, aranyozott részletekkel. Osztrák, Louis XVI. 100.—

Szerelmey Miklós

Lajd

Szinyei: Magyar írók

XIII. K.

820-h -

616.

Szerelmey Miklós

lásd

Irana Tamás

Az első magyar politikai élclap

Pesti Napló

1890. 250. sz.

ad balra, talapzatra helyezett tojásdad
karol át. Tejét babérkoszorú övezi, haja
la kicsiny. Csipkézett kerek gallérja réte-
ranygyapjas rendet hordja s palástja gyön-
ímertől jobbra s balra egy-egy babérkoszorút
akot, pancélt s hadiékétményeket vivő Amoret-
apzaton:

Natus XXIV Februarii (I) DLVII.
gariae Primum, Tum Bohemiae Rex, Demum
) CXII, A Conjuratis Proceribus
itata, Obit Kal. April. (I) DCXIX."

uit et Excud. Cum Priuil. P. Van Sompel

malkeretet vére 43.5 : 35.6 c/m.

/.

Szerelmey Miklós

l.

Szabad Művészet

1948. 3 sz. 69. l.

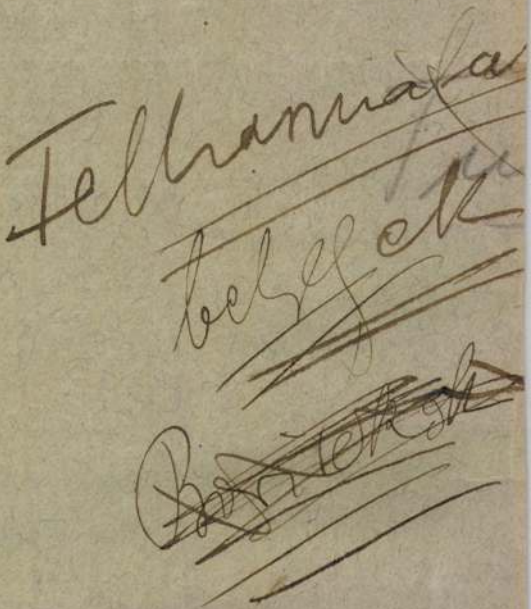

A BALATON MŰVÉSZETE

A balatoni táj alkotásra ihlető varázsát legelőször költők fedezték fel, a múlt század első felében. A tó déli partjának vadon nőtt nádrengetegében akkor még betyárok, szegénylegények tanyáztak, északi oldalán pedig a régen nagy hírnevű, végvárak, Sümeg, Somló, Csobánc, Tátika romjait pusztította az idő. *Berzsenyi Dániel*, a vidéki magányba vonult költő antik jambusokban magasztalta a Balaton „árkádiai" békéjét, a romantikus Kisfaludy Sándor pedig édesszavú strófákban énekelte meg az ódon várak regéit, legendáit. Nagy szerelmével, Szegedi Rózával a tüzes borokat termő Badacsony tájékán élt, melynek napsütötte lejtőire római császár ültettette az első szőlőtőkéket.

Füred gyógyvize ekkor már messzeföldön híres. Nemcsak gyógyulást áhító betegek keresik fel, hanem pihenésre vágyó nyaralók is. 1831 óta nyári színház is működik Füreden, amelynek csöndes utcáit szívesen fölkeresik írók és művészek, köztük *Jókai*, a nagy mesemondó és a borongós rímek poétája, *Vajda János*. Ez időben válik közismertté Tihany mondája az aranyszőrű kecskék körmeiről; — a festői félsziget dúslombú parti fái akkortájt még éltették a Csokonai-megénekelte „echót", a tihanyi visszhangot.

A mediterrán éghajlatú táj szépségei és a művelt társaság jelenléte természetszerűen vonzotta az ecset művészeit is. A Balaton első magyar piktora *Szerelmey Miklós* volt, a kalandos életű szabadságharcos, aki, miután bejárta a fél világot, második hazára talált a nagy tó partján. Jellegzetes képek sorát festették Füredről, meg a balatoni tájról *Ligeti Antal*, *Brodszky Sándor* és *Telepy Károly*. Igazi

MÉSZÖLY GÉZA: HALÁSZTANYA MOSÓNŐKKEL

felfedezője azonban *Mészöly Géza* volt. A nagyothalló, s ezért magányt kereső mester a hetvenes évektől kezdve minden nyarát itt töltötte, rajzolgatva, színvázlatokat készítve, s ezek alapján festette aztán télen — többnyire münchen műtermében — közismert balatoni képeit.

Vásznai megőrizték számunkra a Magyar Tenger régvolt világát. A part öbleit benövő nádasokat, a halásztanyákat, amelyeknek nádzsúpos tetői szelíden bújtak meg a százados fák esőtől-vihartól óvó lombjai alatt, a csöndes füzesek szomszédságában tereferélő asszonyokat, fürdőző parasztgyerkőcöket, meg az öblös, hajlított orrú csónakoknál időző halászokat. Vékony ecsetje élvezettel elidőzött a lombok leveleinek rajzánál, a parti homok kavicsainak formáin, s a zsombékok fűszálainál, olyannyira, hogy szinte egyenként megszámolhatjuk őket. Képei mégsem prózaiak, mert Mészöly igazi költő volt: — a természet képét mély lírával tudta telíteni. Észrevette és alkotásain érzékeltette a hajnali derengésben és alkonyi borulásban fölszálló pára sejtelmes színárnyalatait. Ezek a festői finomságok tették maradandóvá, múzeumi értékűvé a tóparti vallomásait.

Az idők folyamán változott a táj, s művészeinek ábrázolásmódja is eltávolodott attól a szemlélettől, amely annyira megigéz bennünket Mészöly aprólékosan megfestett képein. Mindinkább a modern művészet módszerével közelednek hozzá. Balatoni tárgyú alkotásaik főszereplője az a pompás színjáték lett, amelyet a nagy víz fölé boruló derűs égbolt, meg a tűző nap sugárai keltenek, szinte percről-percre változtatva a víztükör és a parti tájak arculatát.

A balatoni atmoszférafestés legnagyobb mestere *Egry József* volt. 1920 óta mind többet időzött a tó partján, mígnem letelepedett Badacsonyban, hogy azontúl egész életét a Balaton színeinek szentelje. Megmámorosította a vidék tündöklő fényözöne. Órák hosszat szokott volt szemlélődni, figyelve, hogy a nap sugárözöne miként csillog a víz hullámain, hogyan önti el a part szelídhajlású dombjait, amelyeket szőlőrendek borítanak és ekenyomok barázdálnak. Képein a színek ezernyi árnyalatra bomlanak, s lendületes ívű vonalak érzékeltetik a levegőég vibrálását: az evező halászok alakja, a fák, házak formái megdőlnek és megsokszorozódnak a forróságban. Egry József festészete ujjongó örömmel telített: a földi valóság himnikus fölmagasztosítása.

Vaszary János, aki Itália tengerpartját is annyi szeretettel festette, egyik freskótervének hátterébe a tópart süveges dombjait komponálta. *Csók István* képek sorozatában örökítette meg a napfényes és hullámos, az alkony bíborában fürdő és a rózsaszín hajnali, a haragosan viharzó, meg a vihar után megbékélt, a szivárványos Balatont. Előszeretettel festette a tó fürdőzőit is. *Zádor Istvánt* és *Edvi Illés Aladárt* Szigliget ihlette meg, a Nagybányai festőiskolán nevelkedett *Boldizsár István* pedig a siófoki parton állítja fel nyaranta piros-fehér sávos napernyőjét — balatoni képeinek gyakori motívumát. *Bernáth Aurél* a déli part festő-krónikása. Ábrahám-hegyi villájában festi nyaranta, tartózkodó színvilágú, ínyenc, kékes-zöldes-bíbor harmóniájú kompozícióit.

Tihany és környéke is nem egy alkotónkat állandó megtelepedésre bírta. Itt készíti *Bartha László* merészen modern balatoni kompozícióit, s gyakran megfordul erre állványával kiváló festőnőnk, *Udvardy Erzsébet*, a Badacsonyi Állami Gazdaságnak évek óta szívesen látott művész-vendége. Tihanyi villájában élte utolsó éveit a Párizsban iskolázott *Vass Elemér*, akit a táj — akkori! — csöndje és színgazdagsága megkapó virágcsendéletek festésére ösztönzött.

Nem messze tőlük alkot nyaranta *Borsos Miklós*, a véső mestere. Erőteljes figuráinak, telt idomú aktjainak és absztrakt kompozícióinak egyaránt a Magyar Tenger népe, természeti tája és sziklaalakulatai a „modell"jei." Egyik asszony-szobrában a tihanyi visszhang szimbólumát alkotta meg, s vörös márványba faragta néhai jó barátja, Egry József markáns arcvonásait. Rajzain néhány vonallal varázsolja elénk a messzi távlatú Balatont, tükrén vitorlásokkal, partján táncolókkal lovasokkal — egy képzeletében élő mitológia különös és életörömmel teli hőseit.

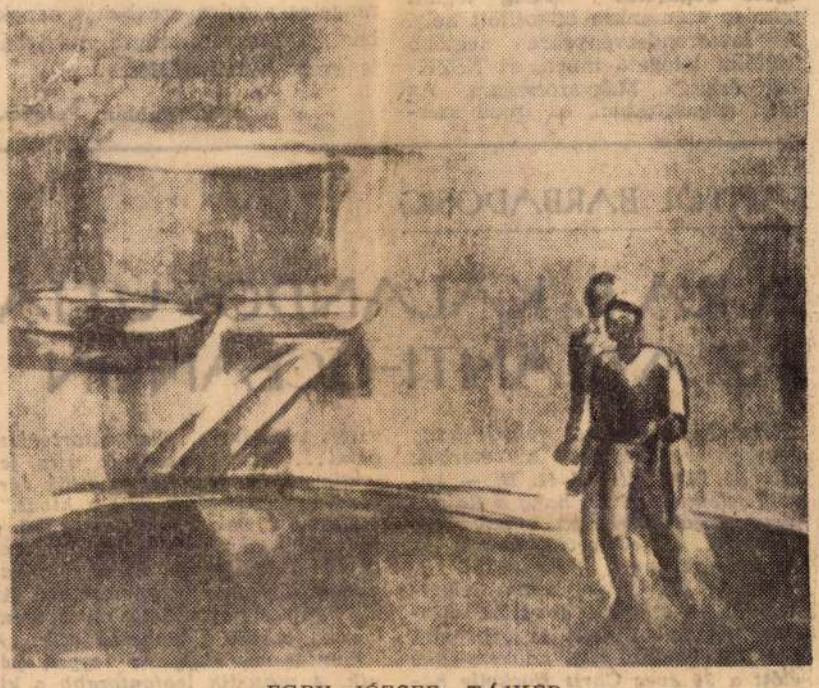

EGRY JÓZSEF: TÁJKEP

A Balaton az év minden szakában más-más arcát mutatja. Tavasszal az újjászületés mámorával telít, nyári hónapjainak heve-hűvöse százezreknek nyújt kellemes órákat, heteket. Ősszel pazar színekben pompázik növény-világa, télen pedig fehér köntöst ölt a zöldjét vesztett tópart, s a hó beborítja rianásos jegét... Csoda-e, hogy hazánk e mindig élményt nyújtó, messze külföldön is méltán híres szép vidékét annyi kedvvel keresik fel a művészek?

A. T.

HÍRÜNK AZ NSZK-BAN

MAGYARORSZÁG KÖLNBEN

Köln városának szívében, a dóm, a főpályaudvar, a Neumarkt közelében, a Mauritiussteinweg 114 szám alatt van egy kis darab Magyarország. Zászlók, hazánk különböző tájait ábrázoló képek, népművészeti tárgyak, emlékek az ablakban — és sok csinos lány odabenn. Ők persze csak vendégmunkások, az IBUSZ német, angol, francia, svéd nyelvet beszélő külföldi alkalmazottai.

A modern szép irodában az IBUSZ második NSZK-beli kirendeltsége rakott fészket, ez év legelején. (Az első a frankfurti volt.) Azt mondja dr. Vágott István kirendeltségvezető, hogy ezt az irodát a „szükség hozta létre". Olyan értelemben, hogy az eltelt fél év is bizonyítja: Halaszthatatlanul szükség volt rá.

A magyar és a nyugatnémet kormány között létrejött megegyezés értelmében 1970 elejétől a kölni magyar kereskedelmi képviselet tevékenységét vízumkiadással bővítették.

— Az IBUSZ irodának az előkészítő szerep jut — mondta a kirendeltség vezetője. — A különböző német utazási irodák hozzánk küldik el a Magyarországra utazni szándékozók okmányait, mi eljuttatjuk a kérelmeket a kereskedelmi képviselethez, aztán a kész vízumokat visszaküldjük.

Az év elején úgy látszott, nem sok dolga lesz a kölni IBUSZ-nak. Március végéig körülbelül 600 vízumkérelem érkezett hozzájuk. Aztán jött a tavasz, majd a nyár — és megszaporodott a munka. Január eleje óta több mint 30 ezer vízumot kaptak itt Kölnben az NSZK állampolgárai.

A kirendeltség természetesen nemcsak vízumügyekkel foglalkozik, hanem mindennel, ami általában az utazási irodák feladatai közé tartozik. Foglal szobát, szállodában, fizetővendég-szolgálatban, helyet a kempingben, kirándulásokat, különböző túrákat szervez, csekket ad ki, benzinjegyet árusít...

— Milyen a hírünk, mennyire érdekli az NSZK állampolgárait Magyarország?

Májusban a BNV-re már százával utaztak nyugatnémet turisták és üzletemberek. A Balatonnál egész augusztus végéig foglalt minden számunkra biztosított hely. A lovasrendezvényekre legtöbb külföldi látogató innen, az NSZK-ból érkezik Magyarországra. Az idén augusztusban, az iroda szervezésében 30 csoport utazik az NSZK-ból. Csak összehasonlításul említem, hogy tavaly egész évben 35 csoport látogatott el hozzánk.

Számítások szerint az idén legalább 60 ezer nyugatnémet látogató utazik Magyarországra. Legtöbbjük természetesen egyéni útlevéllel. És ez a szám bizonyítja azt is, hogy mind gyengébb a sok „rémmese" hatása, amellyel a rosszindulatú propaganda hosszú éveken át a hozzánk utazni szándékozókat ijesztgette.

Hogy a kereskedelem bővítésével kapcsolatban a jó minőségű magyar árunak is elkel a magyar reklám, a szép csomagolás, tálalás stb. az IBUSZ által kínált kellemes, szép magyarországi utak ajánlása is feltétlenül szükséges. Erről szólva jutottunk el oda a beszélgetésben, hogy mi magyarok mivel tudjuk leginkább csalogatni a nyugatnémet turistákat.

— Prospektusaink, plakátjaink nem elég csábítóak — véli a kölni kirendeltség vezetője. — Több romantikus, színes propagandaanyag kellene lovasokkal, csárdával, népviselettel...

— Amiért az IBUSZ-t olyan sokszor bírálják — mondtam.

— Bírálják, szerintem nem mindig megalapozottan. Hiába mutogatom én itt a Budapest körszállót, meg a Duna-Intercontinentált is, új lakótelepeinket, gyárainkat, — a nyugatnémet turisták többségére ezzel semmi hatást nem teszek. Nekik puszta kell, ló, csikós, gémeskút, cigányzene. Az egzotikus, az érdekes. Ebben az autós világban élő embernek az jelenti az igazi élményt, ha lovasbemutatót lát, felülhet a paripára. Annak, hogy megismertessük velük gazdasági, kulturális-technikai fejlődésünket, iparunk, mezőgazdaságunk legjobb termékeit, más módja is van, mint a turisztika. Hallom, az iparban szerzett kooperációs partnerek, kereskedelmi szakemberek legtöbbje elégedett velünk, jó társnak tart bennünket. Annak ellenére, hogy a turisták pusztai romantikát keresnek nálunk.

Az iroda 18 alkalmazottjának rengeteg a dolga ezekben a napokban. A Magyarországra utazásban is gyors a fellendülés.

R. Fábián Ferenc

MINDENFÉLE — mindenfelől

MOSZKVA KÖZLEKEDÉSE

Befejezték a szovjet főváros közlekedésének fejlesztését szolgáló komplex séma kidolgozását. A séma szerzői legfőbb feladatként az kívánják megoldani, hogy egyetlen moszkvai sem töltsön fél óránál több időt a munkahelyére való utazással, és hogy lakása a legközelebbi autóbusz — vagy trolibusz megállótól legfeljebb 400 méter távolságra legyen. Moszkvában ugyanis a legközelebbi években az autóforgalom rohamos növekedése várható. Minden ezer emberre 200 gépkocsi jut. Ennek kapcsán rövidesen elkészül három új autópálya, amelyeken 6—8 forgalmi sáv lesz, a sebesség pedig eléri az óránkénti 150 kilométert. A főváros központi részét négy, egyenként 40 km hosszú gyorsforgalmú főútvonal szeli majd át. Már épül az első ilyen út, amely északról délnek tart.

MATRÓZNŐK

Manapság a matróznők már nem mennek ritkaság számba. A minap futott be Alexandriából Philadelphiába a „Zora" nevű gőzös, amelynek egész „legénysége" matróznőkből áll. A gőzös kapitánya kijelentette, hogy kifogástalanul ellátják feladatukat és semmivel sem maradnak el a férfiak mögött. Svédországban és Norvégiában igen sok a matróznő, és a kapitányok nem vallanak szégyent velük. Dániában sok nő révkalauznak szegődik el. Törékeny vízijárműveiken a kikötő felé tartó nagy tengerjárók mellé állnak, bemutatják a foglalkozásukat tanúsító igazolást és nagy hozzáértéssel a kikötőbe vezetik a hajókat. A Rhodosz közelében fekvő Gimla-sziget lányai kiváló matrózok és búvárok.

JAPÁN HAJÓÓRIÁSOK

A „Lloyd" Társaság közlése szerint a világon az utóbbi években épített hajóknak csaknem a fele Japánban készült. A Japánban vízrebocsátott hajók tonnatartalma 9 303 453 tonna, ami világviszonylatban a hajók tonnatartalmának 18,2 százaléka. Az utóbbi tíz évben Japánban állandóan emelkedett a tengeri hajók gyártása. 1969-ben 20 hajóóriást építettek itt — egyenként több mint 100 000 tonna vízkiszorítással, de volt köztük tankhajó is, amelyek vízkiszorítása 150—150 ezer tonna volt. A hajók 60 százaléka exportra készült.

SAFITÓL BARBADOSIG

A RA II. KALANDOS ÚTJA AZ ATLANTI-ÓCEÁNON

Ötvenhét napon át rekedt hang érkezett rendszeresen az éterből: „Itt LI II. B, itt LI II. B, — kérem jelentkezni!" A hang a Ra papirusz-hajóról érkezett, amely nyolc emberrel a fedélzetén haladt az Atlanti-óceánon.

„Itt LI III. A, — kérem jelentkezni!" — érkezett a válasz minden hívásra. A hang Oslóból jött. Ott ült rövidhullámú adókészüléke előtt a 34 éves Chris Bockelie házának padlásszobájában. „A Te hangod a kilencedik ember a fedélzeten," — üzente Thor Heyerdahl az óceánról. És Chris válaszolt: „Köszönöm."

Öt nappal a nyugat-afrikai Safiból történt start után adták Heyerdahlék az első helyzetjelentést: „Minden rendben. Naponta 170 kilométert haladunk. Mintha állatkertben lennénk."

Miért, mi történt?

Egy madárraj pillantotta meg a nyílt tengeren a kőkorszakbeli hajót. Az úszó nádsziget vendégszerető pihenőhelynek bizonyult. A madarak barátságot kötöttek Sindbad II-vel, a fedélzeti kacsával és Safi majommal.

„LI II. B hívja LI III. A-t — vételi nehézségeink vannak, — jelentette a Ra május 26-án, 9 nappal az indulás után. — Mit tegyünk?" A rádiókészülék hibája a vállalkozás egész sikerét fenyegette. Chris Bockelie rövid gondolkodás után így válaszolt: „Generátort vizsgálni... Generátort vizsgálni..." És egyszercsak újra jelentkezett a Ra: „Köszönjük, értettük. A generátor volt a hibás."

Norman Baker, egy amerikai a rádiós. Ő az egyetlen képzett tengerész a fedélzeten. Ezért ő a kapitány. Szigorú fegyelmet tart. Az első nap elmagyarázta mi a teendő, ha valaki a tengerbe esik. „A legfontosabb, hogy ne legyen pánik. A második legfontosabb a kiáltás: Mindenki a fedélzetre!" — „Nem lenne jobb mindjárt kidobni egy mentőövet?" — szakította félbe Georges Sourial, az egyiptomi. „Nem, az az én feladatom," — válaszolta az amerikai. A Ra legénységének többi tagjai: Jurij Senkevics, szovjet orvos, Santiago Genovés mexikói antropológus, Carlo Mauri olasz hegymászó, Kei Ohara, japán filmoperatőr és Ait Otman Medani marokkói hotelalkalmazott.

Az út első tizenöt napja zavartalan volt. Június 2-án kacsahápogás érkezett az éterből. Norman Baker jelentkezett: „Sindbad kacsa jól van, a legénység szintén. Három napja szélcsend van."

Mindenki végezte napi teendőjét, amikor egyszercsak feltámadt a szél. A hullámok egyre emelkedtek: négy-öt-hat métert. A Ra mélyen merült a vízbe. Cápák, cethalak és óriás tintahalak bukkantak elő. „Őrült utunk van" — jelenti Baker, a rádiós. A Ra II.

Szeremley Miklós

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK
Budapest

Megjelent a MÚZSÁK, a Múzeumi Magazin második száma, Szeremley Miklós grafikusművész balatonfüredi címlaprajzával. A lap gazdag tartalmából megemlítjük Molnár Aurél Balatoni századok című összeállítását, amely a honfoglaláskori és középkori emlékekkel, Szigliget várának történetével, a füredi csodaforrással ismerteti meg az olvasót, s elkalauzol Monoszlóra is, Duczynska Ilonának. Pollányi Károly, a New York-i Kolumbia-egyetem világhírű tanára özvegyének házába. Külföldön élő és Budapesten tartózkodó magyar művészekkel és műveikkel ismerkedünk, magyar képzőművészeti kiállítások termeit járjuk be a lap hasábjain, s a többi közt megtekinthetjük (és elolvashatjuk) Kassák Lajos kollázsaiból, a Petőfi Irodalmi Múzeumban megrendezett kiállításról szóló anyagot. A lap érdekességei közül végül csak egyet emelünk ki: a perzsa koronaékszerekről közölt, képekkel illusztrált cikket.

A fiatal István harci díszben — a Képes Krónika egyik ini

SZEPSI ASZTALOS Mátyás

1754, Abaújvár, ref. tpl. - Rozettás mennyezet

Dobosy 1992 30, 41

Czerelmey Miklós

Litografiája 1851:
A hajóhíd és a Kisfaludy gőzös

Czalai Imre: Balatonfüred
Képzőm. Alap. Bp. 1964
11. old

1970 AUG 9.
1021

A Balaton

művészete

A balatoni táj alkotásra ihlető varázsát legelőször költők fedezték fel, a múlt század első felében. A tó déli partjának vadon nőtt nádrengetegében akkor még betyárok, szegénylegények tanyáztak, északi oldalán pedig a régen nagy hírnevű végvárak, Sümeg, Somló, Csobánc, Tátika romjait pusztította az idő. Berzsenyi Dániel, a vidéki magányba vonult költő antik jambusokban magasztalta a Balaton „árkádiai" békéjét, a romantikus Kisfaludy Sándor pedig édes szavú strófákban énekelte meg az ódon várak regéit, legendáit. Nagy szerelmével, Szegedi Rózával a tüzes borokat termő Badacsony tájékán élt, melynek napsütötte lejtőire római császár ültettette az első szőlőtőkéket.

Füred gyógyvize ekkor már messzeföldön híres. Nemcsak gyógyulást áhító betegek keresik fel, hanem pihenésre vágyó nyaralók is. 1831 óta nyári színház is működik Füreden, amelynek csöndes utcáit szívesen fölkeresik írók és művészek, köztük Jókai, a nagy mesemondó és a borongós rímek poétája, Vajda János. Ez időben válik közismertté Tihany mondája az aranyszőrű kecskék körmeiről; — a festői félsziget dús lombú parti fái akkortájt még éltették a Csokonai-megénekelte „echót", a tihanyi visszhangot.

A mediterrán éghajlatú táj szépségei és a művelt társaság jelenléte természetszerűen vonzotta az ecset művészeit is. A Balaton első magyar piktora Szerelmey Miklós volt, a kalandos életű szabadságharcos, aki, miután bejárta a fél világot, második hazára talált a nagy tó partján. Jellegzetes képek sorát festették Füredről, meg a balatoni tájról Ligeti Antal, Brodszky Sándor és Telepy Károly. Igazi felfedezője azonban Mészöly Géza volt. A nagyot halló, s ezért magányt kereső mester a hetvenes évektől kezdve minden nyarát itt töltötte, rajzolgatva, színvázlatokat készítve, s ezek alapján festette aztán télen — többnyire müncheni műtermében — közismert balatoni képeit.

Vásznai megőrizték számunkra a magyar tenger régvolt világát. A part öbleit benövő nádasokat, a halásztanyákat, amelyeknek nádzsúppos tetői szelíden bújtak meg a százados fák esőtől-vihartól óvó lombjai alatt, a csöndes füzesek szomszédságában tereferélő asszonyokat, fürdőző parasztgyerkőcöket, meg az öblös, hajlított orrú csónakoknál időző halászokat. Vékony ecsetje élvezettel elidőzött a lombok leveleinek rajzánál, a parti homok kavicsainak formáin, s a zsombékok fűszálainál olyannyira, hogy szinte egyenként megszámolhatjuk őket. Képei mégsem prózaiak, mert Mészöly igazi költő volt: — a természet képét mély lírával tudta telíteni. Észrevette és alkotásain érzékeltette a hajnali derengésben és alkonyi borulásban fölszálló pára sejtelmes színárnyalatait. Ezek a festői finomságok tették maradandóvá, múzeumi értékűvé a tóparti vallomásait.

Az idők folyamán változott a táj, s művészeinek ábrázolásmódja is eltávolodott attól a szemlélettől, amely annyira megigéz bennünket Mészöly aprólékosan megfestett képein. Mindinkább a modern művészet módszerével közeledtek hozzá. Balatoni tárgyú alkotásaik főszereplője az a pompás színjáték lett, amelyet a nagy víz fölé boruló derűs égbolt, meg a tűző nap sugarai keltenek, szinte percről percre változtatva a víztükör és a parti tájak arculatát.

A balatoni atmoszférafestés legnagyobb mestere Egry József volt. 1920 óta mind többet időzött a tó partján, mígnem letelepedett Badacsonyban, hogy azon túl egész életét a Balaton színeinek szentelje. Megmámorosította a vidék tündöklő fényözöne. Órák hosszat szokott volt szemlélődni, figyelve, hogy a nap sugárözöne miként csillog a víz hullámain, hogyan önti el a part szelíd hajlású dombjait, amelyeket szőlőrendek borítanak és ekenyomok barázdálnak. Képein a színek ezernyi árnyalatra bomlanak, s lendületes ívű vonalak érzékeltetik a levegőég vibrálását; az evező halászok alakja, a fák, házak formái megdőlnek és megsokszorozódnak a forróságban. Egry József festészete újjongó örömmel telített: a földi valóság himnikus fölmagasztosítása.

Mészöly Géza: Halásztanya mosónőkkel

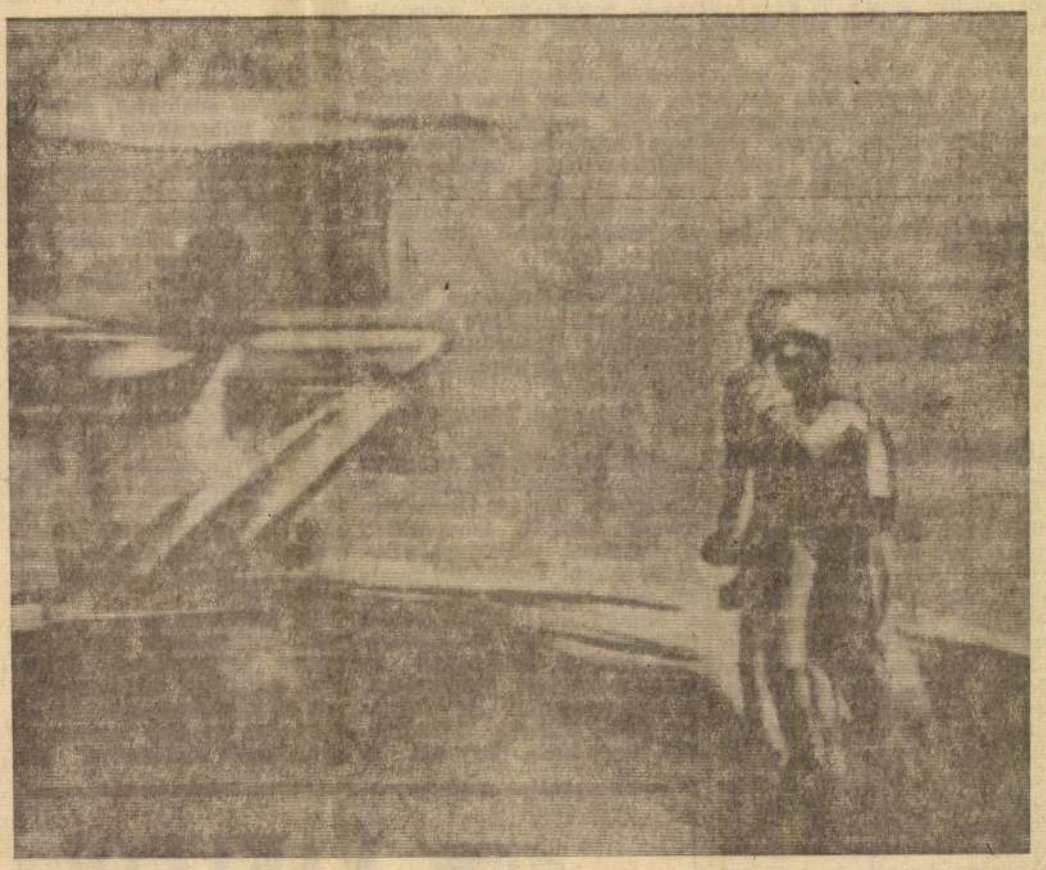

Egry József: Tájkép

Vaszary János, aki Itália tengerpartját is annyi szeretettel festette, egyik freskótervének hátterébe a tópart süveges dombjait komponálta. Csók István képek sorozatában örökítette meg a napfényes és hullámos, az alkony bíborában fürdő és a rózsaszín hajnali, a haragosan viharzó, meg a vihar után megbékélt, szivárványos Balatont. Előszeretettel festette a tó fürdőzőit is. Zádor Istvánt és Edvi Illés Aladárt Szigliget ihlette meg, a nagybányai festőiskolán nevelkedett Boldizsár István pedig a siófoki parton állítja fel nyaranta piros-fehérsávos napernyőjét — balatoni képeinek gyakori motívumát. Bernáth Aurél a déli part festő-krónikása. Ábrahám-hegyi villájában festi nyaranta, tartózkodó színvilágú, ínyenc, kékes-zöldes-bíbor harmóniájú kompozícióit.

Tihany és környéke is nem egy alkotónkat állandó megtelepedésre bírta. Itt készíti Bartha László merészen modern balatoni kompozícióit, s gyakran megfordul erre állványával kiváló festőnk, Udvardy Erzsébet, a Badacsonyi Állami Gazdaságnak évek óta szívesen látott művészvendége. Tihanyi villájában élte utolsó éveit a Párizsban iskolázott Vass Elemér, akit a táj — akkori! — csöndje és színgazdagsága megkapó virágcsendéletek festésére ösztönzött.

Nem messze túlük alkot nyaranta Borsos Miklós, a véső mestere. Erőteljes figuráinak, telt idomú aktjainak és absztrakt kompozícióinak egyaránt a magyar tenger népe, természeti tája és sziklaalakulatai a „modelljei". Egyik asszonyszobrában a tihanyi visszhang szimbólumát alkotta meg, s vörös márványba faragta néhai jó barátja, Egry József markáns arcvonásait. Rajzain néhány vonallal varázsolja elénk a messzi távlatú Balantont, tükrén vitorlásokkal, partján táncolókkal, lovasokkal — egy képzeletében élő mitológia különös és életörömmel teli hőseit.

A Balaton az év minden szakában más-más arcát mutatja. Tavasszal az újjászületés mámorával telít, nyári hónapjainak heve-hűvöse százezreknek nyújt kellemes órákat, heteket. Ősszel pazar színekben pompázik növényvilága, télen pedig fehér köntöst ölt a zöldjét vesztett tópart, s a hó beborítja rianásos jegét.... Csoda-e, hogy hazánk e mindig élményt nyújtó, messze külföldön is méltán híres, szép vidékét annyi kedvvel keresik fel a művészek?

Artner Tivadar

Autóbusz — útvonal nélkül

Az autóközlekedés amerikai szakemberei, akik mindig lelkes hívei voltak a személyautónak, most kénytelenek megváltoztatni véleményüket, Maga a „Ford” konszern alelnöke tartott előadást „A mikrobuszoké a jövő!” címmel. A szakemberek szerint a nagyvárosokból nemsokára el fognak tűnni a személyautók. A prognózisok szerint elektronikus számítógéppel irányított egységes mikroautóbusz-park fogja felváltani a személykocsikat. Az autóbuszoknak nem lesz pontosan meghatározott útvonaluk. Az utas felhívja az elektronikus diszpécsert és közli, hogy honnan, hová és mikor szándékozik utazni. A gép gyorsan kiszámítja, hogy melyik autóbusz tud a hívó fél lakása elé hajtani anélkül, hogy időveszteséget okozna a többi utasnak. Az elektronikus gép rádió útján közli az utasítást a vezetővel. Az elmondottakból kitűnik, hogy a jövő — a kollektív közlekedésé. Sokak véleménye szerint a mikrobuszok nagyfokú átbocsátó képességével az egyéni közlekedés sohasem versenyezhet.

ORSZÁGÚT

a tanteremben

A közúti forgalom biztonsága megköveteli, hogy az autóvezetést tanulók minél jobban felkészítve kerüljenek ki a tanfolyamokról. A szakemberek egyetértenek abban, hogy a leendő jogosítványtulajdonosoknak minél több forgalmi szituációval meg kell ismerkedniük még a tanulás során, hogy később annál kevésbé jöjjenek zavarba. Mivel a közúti forgalomban, a volán mellett eltöltött gyakorlati órák számának emelésére általában nincs nagy lehetőség, a forgalomról tökéletes illúziót keltő szimulátorok segítségével, a tanteremben próbálják sokrétűbbé tenni az oktatást.

A képen látható angol gyártmányú tantermi szimulátor a „szélvédőre” háromdimenziós képet vetít, mégpedig úgy, hogy a kormány mellett ülő előtt elvonuló táj pontosan követi az ő vezetési mozdulatait. Gyorsításkor (gázadáskor) a filmvetítő is arányosan felgyorsul, hirtelen fékezéskor pedig megáll, „kimerevedik” a kép. E könnyen és gyorsan, bárhol felállítható „tankocsi” segítségével az indulást, a parkolást, a megállást és minden más manővert a valóságos körülményeknek megfelelően tudja begyakorolni a leendő vezető. S ha közben hibát is vét, azt nem sínyli meg a „kocsi”, nem okoz fennakadást a forgalomban.

VASÁRNAPI FEJTÖRŐ

Növények kártevői

VÍZSZINTES: 1. Egyik hüvelyes növény kártevője (ismertető jele: kis feketés dudorok a növényen, Szénkéneggel, vagy ciángázzal védekeznek ellene). 12. Város Zala megyében, (Nagy ...) 13. Népművészeti hímzéseiről ismert község Somogyban. 15. Hangjegy kiejtve. 16. Kelet-ázsiai súlymérték és pénzegység. 18. Közvetlen közelébe. 19. S a többi — röviden. 21. A diplomás neve előtt áll. 22. Férfinév. 24. A kalap anyagául szolgáló harang formájú nemezdarab. 25. Árusít. 27. A lepkék rendjének egyik családja, sok köztük a kártevő. 29. M. É. O. 30. Erőszakosan elvesz. 32. A magyar szabadságharc egyik vezérének népszerű neve (két szó). 34. Rendszám röv. 35. Földművelő eszköz. 36. Igekötő. 38. Feltűnő színezetű. 39. Bizmut vegyjele. 40. A mókus régebbi neve. 42. A láb része. 43. Feltételes kötőszó. 44. Eleget tesz az óhajnak, követelésnek (ki ...). 46. Deciliter. 47. Az egyik oldalunk. 48. Két hangjegy. 50. Néha-néha. 52. Az Attila név változata. 54. Hasad — közepe. 57. Égitest, névelővel. 58. Ukrán tanács, gyűlés. 60. húz. 9. Szakszervezetek Országos Tanácsa. 10. Eszem-... 11. Ritka férfinév. 12. Olyan növény, amelynél a porzós és a termős virágok külön egyedekben fejlődnek (pl. a kender). 14. Az egyik konyhakerti növény nagy kártevője. 15. Lemezes csápú bogárnemzetség. Lárvái a növények gyökereit, a kifejlett bogarak pedig a leveleit rágják. 17. Állatot tanít. 20. Helyhatározó ragpár. 22. A bikavér városa. 23. Nem tud tovább haladni. 26. Szolmizációs hang. 28. A. B. 31. Igen káros szipókás rovarok. A legveszedelmesebbek a filoxéria és a vértetű. 33. Takarékpénztárunk, röv. 37. Hűsít. 40. E. L. O. 41. Az óra mondja. 43. Szombathely labdarúgócsapata. 45. Messzebb, el. 47. A helyiségben. 49. Lila virágú, örökzöld, pici cserje. 51. Szolmizációs hang. 53. Tantál vegyjele. 55. Madár és emelő (névelővel). 56. ...méter (csillagászati óra). 59. Gárdonyi népszínműve. 62. Megfagyott víz (névelővel). 65. S. L. G. 66. Sérülés. 67. Alacsonyabban levő helyre. 70. A. O. 71. Lásd a 6. számú sort. 72. Vércsatorna.

A Szovjetunióban már tíz „milliomos” város van

A Szovjetunióban ma már több mint 5500 várost és városi jellegű települést tartanak nyilván. Akad köztük tíz olyan nagyváros, amelynek lélekszáma meghaladja az egymilliót: Moszkva, Leningrád, Kijev, Taskent, Baku, Harkov, Gorkij, Novoszibirszk, Kujbisev és Szverdlovszk. Az egymillió felé közeledik Minszk, Ogyessza, Tbiliszi, Donyeck, Cseljabinszk, Kazany, Dnyepropetrovszk, Perm, Omszk és Volgográd. Összesen 23 olyan szovjet város van, amelynek lakossága 500 000 és 1 000 000 között van.

Föld körüli repülések: tegnap,

Geoló

Pillantás a

A szovjet Szojuz-űrhajók repülésének egyik legfigyelemre méltóbb jellegzetessége a kozmikus technika népgazdasági hasznosítása. Amíg az első Szojuz-űrhajók az űrrepülés technikai problémáival foglalkoztak, a Szojuz—6, Szojuz—7 és Szojuz—8, 1969. októberi repülése és a Szojuz—9 jelenlegi útja már az űrhajók technikai lehetőségeinek alkalmazását vizsgálta gyakorlati célok elérése érdekében. Ez mindenképpen törvényszerű. Minden találmánnyal kezdetben „kísérleteznek”, majd az emberiség szolgálatába állítják.

Az űrhajó fedélzetéről készített felvételek és tudományos megfigyelések ugyanolyan nagy horderővel bírnak, mint annak idején a légifelvételek. Mind a két módszer hatalmas fejlődést hozott a geológiai és geofizikai kutatások területén. Az űrhajózás adta lehetőségek további kihasználása forradalmasíthatja a tudomány ezen ágazatát.

Itt is, mint annyi más kérdésben — ahol az űrhajók adta lehetőségek kihasználásáról esik szó — felmerül a probléma; az automatikus, vagy az ember által irányított űrhajókat célszerűbb-e alkalmazni? Az automata űrhajók melletti érvek mindenkor azonosak; egyszerűbbek, kevésbé költségesek és nem merül fel az űrhajók biztonságának kérdése. Az ember által irányított űrhajók mellett szóló érvek sem tűnnek ki újdonságukkal: rugalmasabban alkalmazkodnak a helyzethez, lehetővé teszik a legérdekesebb objektumok megfigyelését, lehetővé teszik, hogy fedélzetükről „programon kívüli” megfigyeléseket eszközöljenek. Egyik, vagy másik módszert előnyben részesíteni célszerűtlen lenne, mert az érvek szinte kiegyenlítik egymást.

A természeti kincsek kutatása terén különösen élesen vetődik fel a kérdés az információk korlátozottságának tekintetében, bár ez ellentmondásosan hangzik. Amennyiben a kozmikus objektum válogatás nélkül fényképezi mindazt, ami látóterébe kerül, úgy a legnagyobb teljesítményű számítóközpontok is képtelenek lesznek feldolgozni az összes beszerzett információt, és nem nyújtanak gyakorlatilag felhasználható tájékoztatást. Nem titok, hogy ma is több informáci... a világűrben ... mok, mint am... gyunk feldolg... lag előfordul... dolgozótechnika „bele... az információözönbe. Minél tovább megyünk, annál inkább fenyeget ez az áradat. Egyetlen megoldás van, a felvételeket kiválasztás szerint kell elkészíteni, csak a legfontosabb és legérdekesebb objektumokat szabad rögzíteni, hogy a gyors feldolgozás után, azonnal gyakorlati hasznosításukhoz lehessen látni.

Miként lehet azt eldönteni, hogy mi az érdekes és kevésbé fontos, vagy éppen mellőzhető? Lehetséges, hogy az automatikusan üzemelő fényképezőgépeket a Földről programozzuk, vagyis a minket érdeklő objektumokról készítsenek felvételeket. De ebben az esetben egy még érdekesebb jelenség, esetleg a felvétel helyének közvetlen közelében, felfedezetlen marad.

És mi van abban az esetben, ha kézi irányítású űrhajókat bocsátunk fel, fedélzetükön szakképzett legénységgel? Magától értetődően a szakember nem hagyja figyelmen kívül az érdekes és fontos jelenségeket, rugalmasan alkalmazkodik a feladatokhoz és a körülményekhez — amennyiben ez szükséges —, nem terheli túl az információfeldolgozó berendezéseket értéktelen adatokkal, mert a földön túlbecsülték azok jelentőségét.

Természetesen a személyzettel repülő űrhajók nem zárják ki az automatikus űrállomások tevékenységét, mint ahogy ez fordítva sem érvényes. A helyes megoldás feltehetően mind a két módszer alkalmazása. Miként találjuk meg a leggazdaságosabb megoldást? Feltehetően, az űrrepülés során a szakemberek kiválasztják a legfontosabb objektumokat, amelyeknek felderítését a továbbiakban az automata űrállomások végzik. Különben ez volt az egyik feladata a Szojuz—9 űrhajó legénységének is. Lehetséges azonban a feladatok másféle megosztása is.

Az űrrepülés és a repülés nem konkurálnak egymással, hanem szövetségesek. Egyébként a felületi fényképezőgépek és felderítési eszközök kidolgozása az első szakaszban repülőgépek segítségével tör... adatok. A ... sai összehangolják a felderí... seket, hogy a lehető legkisebb ráfordítással a legnagyobb eredményre jussanak. Az egyes geológiai objektumokat jelentőségüknek megfelelően, repülőgéppel, automatikus űrállomással, vagy éppen az űrhajó személyzete által derítik fel.

Még egy fontos kérdés merül fel. Miként juttassák a Földre a meghatározott objektumokról készített felvételeket? A legegyszerűbb ez, amikor az automatikus űrállomások televíziós képet továbbítanak a Földre. De egy ilyen továbbítás során sokat veszít a kép az élességéből. A fényképfelvételek már sokkal értékesebbek. Elég csak összehasonlítani a Molnija televíziós képeit a Szonda által Földre juttatott felvételekkel, hogy észleljük a különbséget.

Ebben az esetben viszont nagyszámú szputnyikra van szükség, mert minden egyes visszahozott helyére újat kell felbocsátani. De van egy másik lehetőség, hogy a szputnyik készítette felvételt visszahozzuk a Földre, bár ez még a holnap kérdése. Teljes joggal feltételezhetjük, hogy a jövőben menetrendszerűen közlekedő űrhajók szállnak fel, összegyűjtik a szputnyikok készítette felvételeket, új filmmel látják el a fényképezőgépeket és visszatérnek a Földre. Rövid felkészítés után, folytathatják útjukat.

A Szojuz—9 űrkísérlet résztvevői ilyen távlatot nyitnak az űrhajózás gyakorlati feladatai előtt.

J. Marinyin — APN

RIOLEX Építőanyagipari Vállalat felvételt hirdet az alábbi munkakörök betöltésére:

Zagyvarónai telephelyre

gépkocsivezetői jogosítvánnyal rendelkező

autódaru- és forgórakodógép-kezelőket.

Pásztói telephelyre:

VAKUFOL

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

MDK

Szerelmey Miklós
litográfus

A „Pesti Divatlap" 1848 márc. 15-ét Táncsics Mihály kiszabadítása diadalmenetét ábrázoló litográfiával ünnepelte.

Gerszi Teréz: A magyar történelmi litográfia
M.M.M. Évkönyve 1952, 52 l.

M.D.K.

Szerelmey Miklós
litografus

A „Magyar hazánk dicső napja" c. litografiája

Gerszi Teréz: A magyar történelmi litografia
M.M.M. Évkönyve 1952, 52 l.

M.D.K.

Szerelmey Miklós
litografus

Szolnoki ütközet "kompozicióját Charles Fer litográfalta"

Gerszi Teréz: A magyar-történelmi litografia

M.M.M. Évkönyve 1952, 53 l.

MDK

Lorelmayer Miklós
litográfus

A „Magyar tábor" kompozícióját Friedrich Stohe litografálta.

Gerszi Terézia: A magyar történelmi litográfia
M.M.M. Évkönyve 1952, 53 l.

M.D.K.

Szerelmey Miklós
litografiás

„Magyarország 1848-49 esztendőben"

Gerszi Teréz: A magyar történelmi litografia

M.M.M. Évkönyve 1952, 531.

M.D.K.

Szerelmey Miklós
litográfus

Március 15-ről való emléklapja.

Gerszi Teréz: A magyar történelmi litográfia

M.M.M. Évkönyve 1952, 52 l.

MDK

Szerelmey Miklós
litografus

1847-ben István nádori eskűjének letétele alkalmával emléklapot rajzolt

Gerszi Teréz: a magyar történelmi litografia
M.M.M. Évkönyve 1952. 52 l.

MDK

Szerelmey Miklós
litografus

Magyar hajdan és jelen' albuma
"

Gerszi Teréz: A magyar történelmi litografia
M.M.M. Évkönyve 1952. 51 l

Szerelmey Miklós

litografus

M.D.K

Gerszi Terér: A magyar történelmi litografia

M.M.M. Évkönyve 1952, 511

M.D.K.

Szerelmey Miklós:

Magyar harcunk dicső napja 1848.

repro

M.M.M. Évkönyve 1952 VII. ábra

Szerelmey Miklós
litografus

MDK

Mátyás király arcképe

D. Szemző Piroska: Képzőmű vészetünk és a Pesti Hírlap 1841–1849

MMM Évkönyve 1951, 139 l.

MDK

Szerelmey Miklós
litografus

Ártatlanság" c. litografia
1.

D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hirlap 1841-1849

MMM Évkönyve 1951, 139 l.

Szerelmey Miklós
litografus

MDK

Szerelmey könyomó intézetéből került ki a Hymfylant.
Kisfaludy arcképével.

D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hírlap
1841-1849

MMM Évkönyve 1951, 139 l.

Szerelmey Miklós
litografus

MPK

Kossuth kedveltje, kitűnően felszerelt könyomó műtermével jó magyar litografus

D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hirlap 1841–1849.

MMM Évkönyve 1951, 1381.

MDK

Szerelmey Miklós
litográfus

A „Magyar hajdan és jelen" című vállalkozása

D. Szemző Piroska: Képzőművészetünk és a Pesti Hirlap 1841–1849.

MMM Évkönyve 1951, 139 l.

Szerelmey Miklós
mérnök, Karajzolóművész

M.D.K

A magyar politikai karikatúra.
Frank János.

M.M.M. Évkönyve, 1951. 94. old.

M.D.K.

Szerelmey Miklós: Sroboki csata 1849.

Repro.

M.M.M. Évkönyve 1952. IX. ábra

M. D. K.

SZERELMEY Miklós

Mérnökkari tisztként kezdte pályafutá-
sát
Bejárta egész Európát
Párizsban sajátította el a kőrajzolás
technikáját 1834. körül
Bécsben dolgozik. (Főleg arc- és életképek)
A magyar Charivari kiadója és rajzolója.

M. D. K.

SZERELMEY Miklós

(1/a rép)

Minister barátom van szerencsém bemutatni...

Rendíthetetlen áll, bamul gondolkodik (2/a rép)

A mint mondtam mitru!... (3/a rép)

Hallod kedves férfem... (4/a rép)

Egy megugrott régi rendszer hőse (5/a rép)

Az utolsó táblabíró (6/a rép)

Szerkesztőségben (7/a rép)

Forradalmi kappantó (8/a rép)

/-

M. D. K.

SZERELMEY Miklós

SERSZI Teréz: Daumier és az első magyar élclap karikaturái 138 - 144. l.

Művár. 1953. 1-2. sz.

Szerelmey Miklós

MDK

Balatonfüred kikötője a Kisfaludy gőzössel.
Sz.M. rajza 1847-ből.
repr.

47.o. 43.kép.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környék müemlékei.
Bp. 1958.

Szerelmey

l.

LykaMagyműI800-50

69, 227, 262, 364.
499, 525, 530. l.

fametszet

" " "

rajz

litográfia

fametszet

Akvaforte

rajz

Viseletkép.

Jászberényi gazdanép et ábrázol. Kőnlök a

~~A~~ kucsmát, gombos ujást, magyar nadrágot és magas szárú csizmát viselő fiatal gazda ~~a menyecskének~~ feleségének jobb kezét fogja, kinek leereszteti baljában kendő van s a ki lesütött szemmel hallgatja őt. A menyecske öltözete: főkötő leomló csipkével, kendő, ingváll puffasztott ujakkal s csipke kézelőkkel, csipkével szegett kötény, fodros szoknya s csizma. Felirata a kép alatt két-két sorban:

balra: „Tehetősb Jászberényiek. Jászságban"

jobbra: „Mittelstand aus Jászberény in Jázygien"

fölül: „Magyarországi nép viseletek ... I ... Volkstrachten aus Ungarn"

s legalól középütt: „KIADJA SZERELMEY MIKLÓS. PESTEN 1847."

Könyvmat, méretei a vonalkeretnek 27.8:21.2 c/m.

Ltfra 4645 (színes)

126/94 № 474.

Szigliget. T. 6362.

A középtérbeli szikla tetejét várromok foglalják el, a háttért hegyek képezik aljukban jobbra várossal, az előtérben pedig az ut mentén szürös paraszt ül. Felirata:

SZIGLIGET

alól középütt: Szerelmey Miklós Intézetéből Pesten.

Kny., alányomással, méretei a vk. 11.7 : 17.4 cm.

140-95.

Madschar romjai. T. 5978.

A Kaukazus (Ansicht des Kaukasus) látképe fölött romok vannak, melyek közelében két katona nyargal és a melyeken innen balról egy lovas halad, középütt egy földmives szánt és jobbra a tüz körül hárman képeznek csoportot. Felirata

balra: Magyari romai közel a Kuma vizéhez
jobbra: Ruinen von Madschar (Magyar) unweit der Kuma in Asien.
alól középütt: Szerelmey Miklós intézetéből.
Kny., alányomással, mér. a vk. 15: 22.8 cm.

140-95

Árpád. 10600.

Honfoglalása.

Az ábrázolt hegyes vidéken az ősök bevándorlásának egyes mozzanatai szemlélhetők, mig oldalt különféle alakok kötik le figyelmünket. Felirata a kép alatti latin szövegtől eltekintve

fölül balra: A magyarok bevándorlása Árpád alatt
(Az 1358 évi képes krónika 11 lapja szerint)
jobbra: Einwanderung der Ungarn unter Árpád
(nach der Bilder Chronik vom Jahre 1358 Fol. 11)
ez után I. Heft. No 2.
legalól középütt: Szerelmey M. Intézetéből. Pesten.

Szines kny., mér. a vk. 13: 19.5 cm.

Visegrád. T. 6631.

E lapon a DONAU tulsó partján látjuk a térrajzban feltüntetett várost és várat. Felirata:

VISEGRAD
Alaprajza. Grundriss.

magyarázó szövegének kezdete: A. Kerek épület, Rondel. befejezése: , m. Mellék épületek, Neben gebeude..

Kny., mér. a vk. 8: 10.5 cm.
J.V. Häufler Album von Visegrád, lithographirt stb. Nicolaus Szerelmey in Pest.

140-95

Börzsön:

Szt István kápolnája:

Az előtérben balra emelkedő dombon van a kőfallal bekeritett kápolna, melynek kúp tetejű tornya négyszögletes. Az omladozó kőkeritésen belül fák diszlenek s a domb ~~fel~~ mellett el vezető uton pipázó földmives halad ~~felfelé~~ balra, ki ~~a baljában lévő~~ botjára támaszkodik, s tőle nem messze ~~jobb~~ három férfi beszélget, kik közül ketten kezet szoritnak. Jobbra az út fordulójánál két asszony veszünk észre, kik mély beszédbe ereszkedtek. A háttér hegyes vidék jobbról várossal. Felirata a kép alatt:

balra: „St: István kápolnája Börzsönben
Hont várm:"

jobbra: „St: Stephans Kapelle in Pilsen.
Honter Comitat."

s alól középütt: „Szerelmey M. Intézetéből. Pesten."

Könyomat, alányomással, méretei a keretnek 15.6: 23.2 cm.

Ltsz: T. 4308

112/93 No 10.

Dévén:

Az előtérben emelkedő köszírten a várat szemléljük, melytől balra az apáczatorony meredt az égnek s a melynek kerítése mentén négyszögletes őrtornyok vannak. A kapuban két férfi beszélget s a várba vezető uton egy úr nejét vezeti karon fogva, kinek kezében napernyő van. Jobbra botjára támaszkodó pásztor néz, ki bárányokat s kecskét őriz. Balra pedig a szirthez csolnak van kötve. Az égbolt felhős. Felirata a kép alatt

balra: „Dévén vára omladéka 1809be"

jobbra: „Ruine von Theben 1809."

s alól középütt:

„Szerelmey M. intézetéből".

Könyomat, alányomással, méretei a keretnek 17,: 23.6 c/m.

Ltka T. 4317

112/93 № 21.

Brassó. T. 5325.

A hegyes vidék középterét Brassó város foglalja el, melynek kapuja felé kocsiktól, lovasoktól és járókelőktől élénkitett út vezet. Felirata:

CRONSTADT IN SIEBENBÜRGEN.
BRASSO ERDÉLYBEN.

alól balra: Gez. u. gedr. in der lith. Kunstanstalt des Nic. Szerelmei in Pesth.
jobbra: Eigenthum des P.T. Clompe.

Kny., alányomással, melynek mér. 32.9: 53.7 cm.

Szn. 243-99.
572-99-6.

Horócz. T. 5656.

Az előtérben a fák közül kiemelkedő két emeletes ház körül kisebb épületek látszanak, mig a mezőn botjára támaszkodó pásztor három darab szarvasmarhát őriz. Felirata:

HORÓCZ.

alól jobbra: Szerelmei M. könyomd. Pesten.
a jobbsarokban: Pracher.

Kny., alányomással, melynek mér. 10.4:16.6 cm.

Szn. 536-98.
112-98-1396.

Szent István. 10599.

Születése.

A Sz. István születése (Geburt des heiligen Stephan) czimű és Sanct Stephanus Primus Rex Hugarorum nascitur feliratu ábrázolást balra:a Székesfejérvári Székesegyház (Stuhlweissenburg. Kathedrale) és a Nagyváradi Székesegyház (Kathedrale zu Grosswardein), mely fölött Sats rex Lads moritur & Colomanus filius Geyse regis in regem legittime coronatur olvasható, jobbra pedig Sz. Péter és sz. Pál temploma Ó BUDÁN (St. Peter u. Paul's Kirche zu Altofen), mely fölött e sorok állnak: De edificacone templi p sanctum Stphm regem in veteri Buda p Canonicis és a Demesi káptalani templom (Collegialkirche zu Demes) veszi körül. Jelzése alól középütt: Szerelmey M. Intézetéből Pesten.

Szines kny., mér. 27.7: 35.6 cm.

Viselet. T. 4645.

Jászberényi viselet.

Az előtérben egy jómodú földmives fog kezet feleségével, a ki ünneplőbe öltözött. Felirata:
balra: Tehetősb Jászberényiek.
Jászságban.
jobbra: Mittelstand aus Jászberény
in Jazygien.
alól középütt: Kraus.
fölül középütt: 1.
balra: Magyarországi nép viseletek.
jobbra: Volkstrachten aus Ungarn.
legalól középütt: Kiadja Szerelmey Miklós, Pesten 1847.

Szines kny., mér. a vk. 27.9 : 21.1 cm.
126-94-474.

6854

Jászok csoportja. T. 6418. –

Az előtérben látjuk a Traján oszlopán ábrázolt menekülő jászokat, a kik közül egy elesett, mig a többi lóháton ül. Felirata

balra: Futamó Jászok csoportja Traján oszlopán.
Bartoli szerint (27.l.)
jobbra: Gruppe fliehender Jazyger auf der Trajanssäule
nach Bartoli 27te Seite.
alól középütt: Szerelmey Miklós intézetéből.

Kny. alányomással, mér. a vk. 16.9 : 22.6 cm.

140-95.

Szent-Márton. T. 6341.

A gotikus templomban szemben látjuk a főoltárt, hová lépcsők vezetnek föl; előtte egy karonfogva álló férfi és nő ájtatoskodik, kissé idább három asszony és egy úr képez társaságot, balra meg egy Benedekrendi pap közeledik kezében könyvvel. Felirata

balra: Sz. Mártoni templom belölről.
jobbra: Innere Ansicht der Kirche v. Martinsberg.

alól középütt: SZERELMEY MIKLOS INTÉZETÉBŐL PESTEN.

Kny., alányomással, melynek mér. 29.9 : 19.8 cm.

140-95.

~~Szénaföldvár.~~ Szent-Miklós. T. 6351.

E lapon az egy leletet képező mükincsek szemlélhetők csoportositva. Felirata

balra: St: Miklósi és Benei régiségek.
jobbra: Alterthüme aus St. Miklos und Bene

alól középütt: Szerelmey Miklós Intézetéből.
fölül jobbra: No. 4.

Kny., mér. a vk. 17.3 : 27.7 cm.

140-95.

Szent-Márton. T. 6340.

Az oszlopokon nyugvó gotikus kriptában balra oltár van, a mely előtt egy Benedekrendü pap imádkozik térdelve. Felirata

balra: Sz. Mártoni Kripta.
jobbra: Die Gruft von Martinsberg.

alól középütt: Szerelmey Miklós Intézetéből Pesten.

Kny., mér. a vk. 21.6 : 27 cm.

140-95.

TAVASZI SÜTKÉREZÉS A DUNA PARTJÁN

(Világ Miklós felvétele)

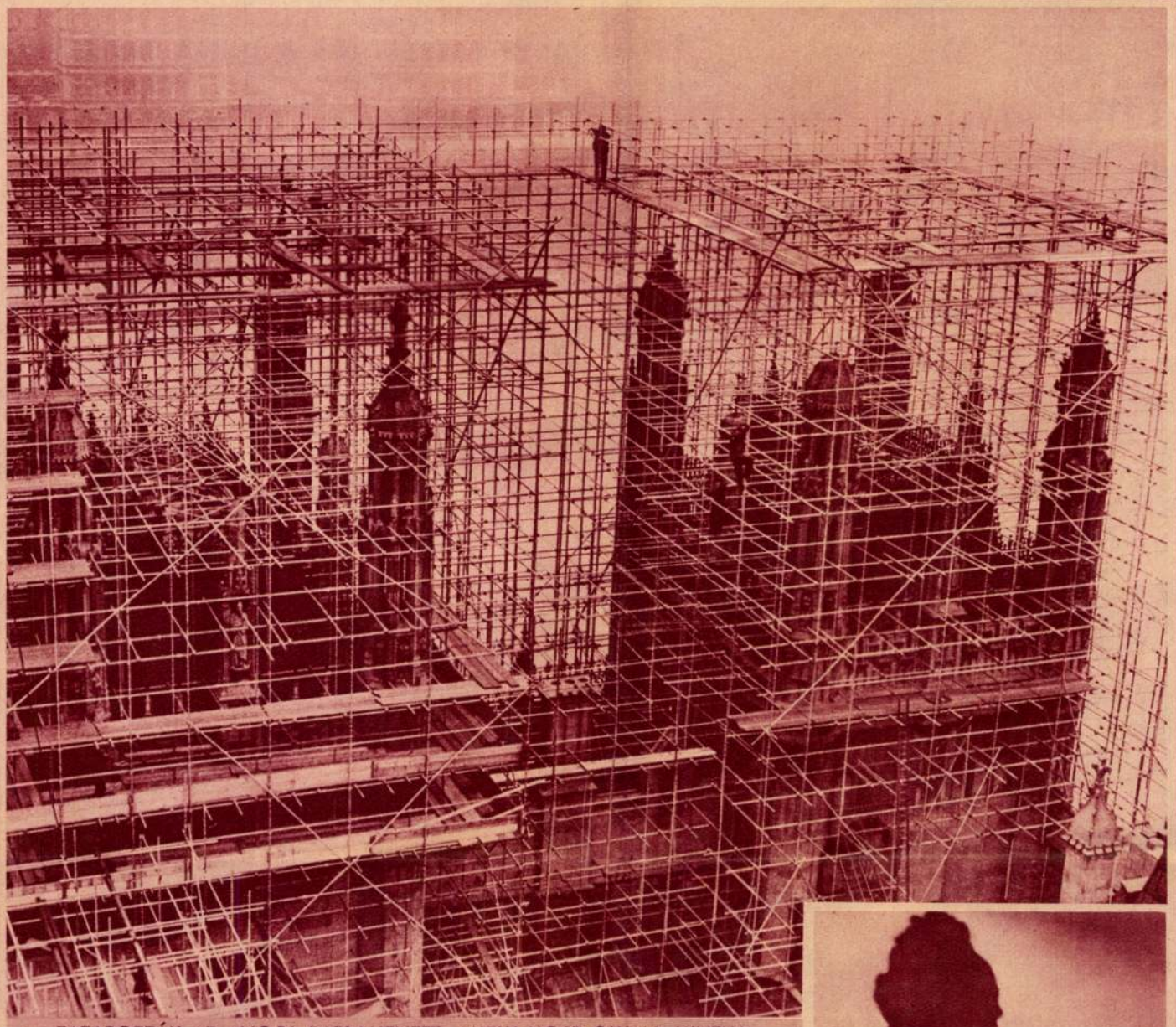

TATAROZZÁK AZ ANGOL PARLAMENTET, AMELY MOST OLYAN, MINTHA PÓK SZŐTTE VOLNA BE

Kész vagyok

És most **NIVEA**

Elég, ha munka után a kezét csak enyhén bedörzsöli Nivea-Creme-el és a háztartási munka nem hagy semmi nyomot. Ön hálás lesz nekünk ezért a tanácsért, mert a kéz ápolt külsőt nyer és bársonyos sima lesz. — A Nivea-Creme teljesen behatol a bőr pórusaiba és nem hagy zsiros fényt maga után.

NIVEA-CREME gazdaságos
Ára dobozban: P o.50, 1.-, 2.20
Ára tubusban P 1.-, 1.60

ROOSEVELTRE HARAGSZIK A NÉGYÉVES SHIBLEY TEMPLE, HOLLYWOOD LEGÚJABB CSILLAGA, MERT LE AKARJA SZÁLLÍTANI »SZTÁRFIZETÉSÉT«

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat mélynyomása

Szerelmey Miklós

l.

Lykanemzromantika
156 l.

Szerelmey Miklós

Osztrovszky Lajos
képmása, fenk.
litografiája,
vepr. 608. l.

I.LykaMagyműI800-50

KARIKATÚRA A KARIKATÚRISTÁRÓL.

Írta: **Móricz Zsigmond.**

— *Tessék egy kicsit így maradni. Csak egy percig. Ne tessék velem törődni, már kész is vagyok.*

És a művész nevetve, kajánul nyujtja a rajzát:

— *Tessék aláírni.*

Elszörnyedve nézek a lapra, amelyen bozontosan és fésületlenül és rettentő durván egy medvefej van rajzolva. Á, szegény fiú, sose fogja észrevenni bennem a karcsú szőke huszárhadnagyot.

— *Hogy tetszik?*

— *Kitűnő.*

— *Úgy-e mester.*

— *Úgy bizony. Nagyon kitűnő. Még ilyennek soha senki se látott meg. Jó, a fene egye meg, nagyon jó. De hogy tudta ilyen gyorsan kivesézni?*

A karikatúrista nevet. Tele van az arca boldogsággal. Tudja, hogy nem merek vitatkozni vele, mert akkor ellenem fordul a nevetők hada. Megérdemelne két jó csárdás pofont ezért a rajzért, mert ez aztán sértés és pedig a brutálisabbak közül. S jó arcot kell hozzá vágni.

Mindenki így nézi a karikatúráját s el kell olvasni a kényelmetlen sorokat, amit aláírnak az emberek: „Ezt csak helyeselhetem." „Szegény anyám . . ." „Azért én tudok szebb fiú is lenni . . ." „Ez karikatúra? Ez jellemrajz." Kivétel nélkül mindenki fenntartja a jogot, hogy önmagát szebbnek lássa, nemesebbnek s az Isten kedvencének, ha a karikatúra-rajzoló így le is leplezte.

— *Miért rajzol maga karikatúrát?*

— *Mért kérem? Azért, mert ez az egyetlen műfaj, amely ellen senki sem tiltakozik. Ha ugyanazt az embert le akarom rajzolni, kivétel nélkül mindenki megsértődik. A rajztól, az arcképtől mindenki ideálképet vár. Színezett fényképet. Angelo-t. De ha karikatúrát rajzolok, akkor mindenki felkiált, hogy ez nagyszerű . . .*

— *És mit néz maga az emberen, mikor karikatúrát akar róla csinálni?*

— *Én, kérem, észreveszek valakiben egy különös vonást. Azt, hogy aggresszív, szeretne beleharapni az emberekbe. Vagy azt, hogy öntelt, szeretne hódítani. Vagy azt, hogy mennyire hasonlít valami állathoz, mert minden ember valami állathoz hasonlít, a legtöbben valami kutyához, vagy sertéshez, vagy pelikánhoz, vagy zsiráfhoz, vagy kukachoz. Hát kérem, nem gyönyörű hogy lerajzolhatom olyan ellenszenvesnek, amilyennek éppen látom?*

— *Jó.*

— *A karikatúra az igazi arckép. Tessék megnézni a régi mestereket, az mind karikatúra. II. Gyula pápa. Hát nem karikatúra? . . . Hát olyan volt Gyula pápa? . . . Tessék elképzelni, ha László Fülöp megfestette volna,*

milyen elegáns öreg úr lenne. Föltétlenül hiányozna belőle az a vad harciasság. Vagy a Rembrandt arcképei. Miért olyan érdekesek? Mert mind karikatúra. Velasques, Rubens, az mind karikatúrát festett. Aki valamirevaló festő volt valaha, az mind karikatúrista volt. Mióta azonban felfedezték a fényképezést és azt, hogy a fényképet a retussal meg lehet hamisítani, azóta az emberek nem tudják elviselni az őszinte rajzot. Most már vagy hazudni kell az ecsettel s a ceruzával, vagy direkt karikatúrát csinálni. Ha az ember nem rajzolhatna karikatúrát, meg kellene útálni az embereket. Az a sok pléhpofa. Ahogy beállanak pózba s tessék komolyan venni őket. Aj, micsoda kéj, beleszúrni a bicskát a hiúságukba s lekenni nekik egy jó döfést. S élvezni, hogy kénytelenek röhögni a röhögőkkel. Mondom önnek, mester, korunk élő valóságát csak a karikatúra segítségével lehet megörökíteni. Ha a jövő korok meg akarják ismerni a mai életet, mindig a karikatúristákhoz kell jönniök felvilágosításért. Mi vagyunk az utolsó lovagok: az igazság gáncs és félelemnélküli lovagjai.

Közben már ellopott egy másik urat a társaságból s megmutatja.

— Hogy tetszik?

— Ez jó.

Egy agyalágyult arc vigyorog a rajzon. Valaki, aki őszintén mulatott a karikatúrista előadásán, ezt az őszinteséget odaadta a ceruza alá. A káröröm és gonosz indulat van a képen.

Harsogó nevetés.

És senki se veszi észre, hogy a karikatúrista saját magát örökítette meg.

SZEREMLEY MIHÁLY: PETŐFI SÁNDOR KARIKATÚRÁJA. (RÉSZLET. CHARIVARI 1848.)

Perely

Szerelmey Miklós

Szentiványi Gyula: Szerelmey Miklós. Egy kalandos művészpálya a XIX. században.

Kny. Petrovics Emlékkönyv
4°, 1K, 18L, Budapest, 1934.

38 **Banse** E. Die Länder u. Völker d. Türkei. Berlin u. Braunschweig: Westermann, 1916. gr. 8°. 126 S. O. roter Pap.
Mellékelve újságkivágás.

39 **Baranya vármegye. Haas** M. Baranya földirati, statisticai és történeti tekintetben. Pécs: Lyceumi ny., 1845. 8°. 350 l., er. borítékokkal.

39a — **Hölbling** M. Baranya vármegyének orvosi helyirata. Pécs: Érs. ny., 1845. 8°. XVI, 151 l.
1 kőnyomatú képpel (Pécs látképe).

40 — **Mecsek. Böckh** J. Adatok a Mecsekhegység és dombvidéke jurakorbeli lerakodásainak ismeretéhez. Bp.: Akadémia, 1880—1881. 8°. 2 k.
10 tábla melléklettel. A szerző sajátkezű ajánlásával és haláláról szóló gyászjelentéssel.

41 [**Baranyi** L.] Rövid magyar geographia. Pest: Trattner, 1796. kis-8°. 8 sztlan lev., 410 l., 2 sztlan lev., pap.
1 rézmetszetű képpel.

42 **Barát** Á. Von d. Nordsee bis zum Bosporus. Temesvár: 1906. 8°. 231 S. O. roter L.

43 **Barth** H. Reisen u. Entdeckungen in Nord- u. Central-Afrika in d. Jahren 1849 bis 1855. *Mit 16 Karten, 153 Holzschnitten u. 60 Ansichten [Kolorierte Lithographien].* Gotha: Perthes, 1857—1858. 8°. 5 Bde. O. blauer L.

44 **Barthelemy.** Az ifju Anacharszis utazása Görög-országban. Ford. *Deáky* F. S. Kolozsvár: ref. Kollégyom, 1820. 8°. 8 k. (7 k. szöveg, a 8. k. „mappák' plánumok' vidékek és pénzek gyüjteménye", 30 kép és térkép).
Szép példny. Minden kötetben rézmetszetű címképpel. Mellékelve a Kelemen Sigmond úrtól vett házának contractusa.

45 — Voyage du jeune Anacharsis en Grèce vers la milieu du quatrième siècle avant l'ère vulgaire. 4. ed. Paris: Didot E'An VII (1799). 7 vol (texte) en-4, 1 vol (atlas) en-folio = 8 vol. Zöld félmaroquinkötés, dús hátaranyozással, filetekkel, bordázott háttal, Chambord gróf (V. Henrik), címerével mindkét fedőlapon.
Monumentális mű. 39 nagyszerű képmelléklettel (térképpel, tervrajzzal). Igen szép példány Chambord gróf könyvtárából.
Ouvrage monumentale. Avec 39 planches. Bel exemplaire.
Demi maroquin verte, dos richement orné a nerfs, avec filets sur les plats, petits fers. Avec arms de Comte de Chambord.

46 **Barzini** L. Pekingtől—Párisig automobilon. Borghese herczeg útja. *124 képpel és 1 térképpel.* Bp.: Singer és Wolfner, 1908. n.-8°. XIX, 470 l., Díszes barna fbőr, bordázott háttal.
Elejétől végig lenyügözően érdekes útleírás.

47 **Batthyány** V. Reise nach Constantinopel. 2. Aufl. Pest: Hartleben, 1810. kl. 8°. 270 S.
1 rézmetszetű címképpel.

48 — Über d. Ungrische Küstenland. Pesth: Hartleben, 1805. kis-8°. XX, 228 S. Pap.
Szép rézmetszetű vignettel. Igen szép körülvágatlan és felvágatlan példány.

49 **Behamb** J. F. Notitia Hungariae antiquo-modernae Berneggeriana. Argentoratum: Dolhoppius, 1676. 8°. 8 sztlan lev., 252 p., 13 sztlan lev., 232 l., fperg.

23b — **Jankó** J. A Balaton-melléki lakosság néprajza. *3 színes, 3 fekete táblával, 16 táblázattal és 156 szövegközti ábrával.* Bp.: Kilián, 1902. kis-4°. VIII, 429 l.

24 — **Szerelmey** M. Balaton albuma. Természet után rajz. Sz. M. Pest: Emich, 1848. 8°. 28 l. mindkét er. zöld borítékkal.
11 remek könyomatú képpel. 1. kad. Ritka. Szép példány.

25 **Balatonfüred. Jalsovics** A. A balatonfüredi gyógyhely és kirándulási helyei. *Képekkel illusztrálva.* Bp.: Hunyadi Mátyás ny., 1878. kis-8°. 298 l., 2 sztlan lev.

26 — **Mangold** H. Der Kurort Füred am Plattensee (Balatonfüred). Wien: Braumüller, 1866. 8°. XIII, 104 S.

27 — **Orzovenszky** K. Bad Füred am Plattensee. Pest: Lampel, 1866. 8°. 140 S.

28 **Balbi** A. Egyetemes földrajza. Teljesen átdolg. *Czirbusz* G. *A szövegbe nyomott számos ábrázolattal és térképmelléklettel.* Nagybecskerek: Pleitz, 1893—1903. 8°. 5 k. 6 k.-ben, fbőr.
Mellékelve újságkivágások.

29 **Baldaeus** Ph. Wahrhaftige Ausführliche Beschreibung d. berühmten Ostindischen Küsten Malabar u. Coromandel, als auch d. Insel Zeylon. Amsterdami: Janssonius u. Waesberger, 1672. Folio. 3 sztlan lev., 610 l., 12 sztlan lev., fbőr.
Rendkívül ritka és érdekes útleírás a XVII. sz.-ból. Remek címképpel, 3 arcképpel, 34 rézmetszetű képpel és kb. 50 szövetgközti képpel. A rendkívül érdekes képek a régi India és Ceylon vidékeit ábrázolják. Szép példány.
Half calf. Very rare and interesting geographical work of the XVII. century. With 34 engravings and cca 50 figures in the text.

30 **Bálint** I. Keleti képek. Bp.: Franklin, 1909. 8°. 264 l.
Mellékelve egy újságkivágás.

31 **Ballagi** K. és **Király** P. Egyetemes földrajz. Szótárszerű tárgymutatóval. Pest és Bp.: Athenaeum, 1871—1878. 8°. 3 k., fv.
Mellékelve K. P. sajátkezű frásával ellátott névjegy és K. P.-nél haláláról szóló gyászjelentés.

32 *Barátosi* **Balogh** B. Dal Nippon. Kelet csodái. 2. kiad. *103 képpel.* Bp.: 1906. n.-8°. 472 l., er. v. aranymetszéssel.

33 **Balogh** P. A népfajok Magyarországon. *2 színezett táblával, 7 térképpel és 13 vázlattal.* Bp.: 1902. 4°. VII, 1113 l., díszes piros fbőr, bordázott háttal, sarkokkal. 1 k. XXII néprajzi térképből álló pótkötettel fv. védőtokban.

34 **Bán** A., **Csekey** I., **Faragó** I. [stb.] Finnek, esztek. Bp.: Egyet. ny. 335 l., er. zöld v.

35 **Bánát. Uhl** F. Aus d. Banate. Landschaften u. Staffagen. *Mit einer Ansicht d. Herkulesbäder u. einer Karte d. Banats.* Lpzg.: Weber, 1848. kl. 8°. 233 S. Hl.

36 **Bánó** I. Bolyongásaim Amerikában. *Számos képpel.* Bp.: Athenaeum, 1906. 8°. 344 l., er. kék v.
A szerző haláláról szóló gyászjelentéssel és nekrológgal (újságkivágás).

37 — Utiképek Amerikából. Bp.: Franklin, 1890. 8°. 216 l., er. kék v. *Képekkel.*

Lantos könyvesboltja és tud. antiquariuma, Bpest, IV., Múzeum-körút 3.

XXI. aukció
1. kat.

318 — Teatro alla Scala Almanacco *1825.* in-16, 4 feuill inn., 124 p., veau rouge, dos orné a nerfs, tranche dorée.

Avec frontispiece et 3 magnifique planches en couleur.

319 **Szlemenics,** P. Elementa juris Hungarici civilis privati. Posonium: Weber, 1819. 8°. 2 k., fbőr.

Igen ritka.

320 **Taschenbuch** d. Liebe u. Freundschaft gewidmet für d. Jahr 1818, 1821—1829. Frankfurt A/M.: Willmans, 1818, 1821—1829. 16°. 10 Bde. Orig. Bd. mit Goldschnitt.

Reizendes u. geschätztes Taschenalmanach mit 48 reizenden Monatskupfern u. 97 Kupfern (Ramberg, Meyer, Stöber, Berger). Mit d. Erstdruck v. Chamusso's Löw. Prächtiges Exemplar.

321 **Teleki** L. Kegyencz. Pest: Heckenast, 1841. kis-8°. 2 sztlan lev., 1 papírszelet, 151 l., díszes fekete fbőr, bordázott háttal.

1. kiad. Igen szép példány.

322 — Über d. Einrichtung einer gelehrten Gesellschaft in Ungarn. Pesth: Trattner, 1810. 8°. X, 11—105 l., pap.

323 **Terentius.** Comoedias una cum interpretationibus. Correcta quaeda et cosulu nomina studio et opera Des. *Erasmi Roterodami* [in fine] per Joan. Patauinum Roffinellis, *1536.* in-Folio, 12 feuill. inn., 207 feuill. vélin d'époque.

Avec très bel gravures sur bois. Splendid typographie et glossaires. Ouvrage magnifique. Très bel exemplaire.

324 **Térkép. Rizzi—Zanssoni.** Atlas géographique et militaire ou theatre de la guerre presente *[1756—1761]* en Allemagne. Paris: Latteré. in-16, 2 feuill. inn., 17 cartes géographiques, veau brun d'époque, dos orné a nerfs.

Ajouté:

Journal de la guerre en Allemagne. En France. 1763. 2 feuill. inn., 72 p., 1 feuill. inn.

325 **Thököly** I. Le comte Tekely. Nouvelle historique. Lyon: Amaulry, 1686. in16, 258 p. Igen díszes, egykorú barna borpúbőr, dús hátaranyozással, remekül bordázott háttal.

Remek példány. Apponyi nem ismeri.

326 **Tomcsányi** M. Magyar közigazgatási és pénzügyi jog. Különös (szakigazgatási) rész. Bp.: Szerző, 1933. 8°. 480 l., vk.

327 **Townson,** R. Travels in Hungary, with a short account of Vienna in the year 1793. *Illustrated with a map and 16 other copper plates.* London: Robinson, 1797. small 4to, XVIII p., 1 unn. leaf, 506 p., brown calf, gilt top.

12 plates are missing.

328 **Vahot** I. [szerk.] Losonczi Phönix. Történeti és szépirodalmi emlékkönyv. Pest, 1851—1852. 8°. 3 k. egybekötve, fv.

329 **Veranus,** C. F. Ingressus martio nuptialis Maximiliani Emmanuelis post deletas campestri... Turcanum copias occupatumque Vivarinum ex *Hun-*

garia Monachium ... cum Maria Antonia archiduce Austriae. Monachium: Jaecklin, 1685. Folio, 4 unn. Bl., 161 S. Pap.

330 [**Verseghy** F.] Magyar Aglája. Budánn: Universitás, 1806. kis-8°, 251 l. (209—239 l. *zenemű*), barna fbőr, dús hátaranyozással.

1. kiad. *Egy rézmetszetű címképpel.* Páratlanul ritka antológia. Remek példány.

331 — Magyar ortográfia avvagy írástudomány ... Budánn: Universitás, 1816. kis-8°. 2 sztlan lev., 42 l.

1. kiad. Ritka.

332 **Vicus,** J. B. De rebus gestis Antoni **Caraphaei.** Neapolis: Musca, 1716. kis-4°. 8 sztlan lev., 501 l., díszes, egyk. barna borjúbőr, dús hátaranyozással, bordázott háttal.

2 pompás rézmetszetű képpel (St. Maya pinx. Jo. Magliar sculps.) és számos remek rézmetszetű vignettel és iniciáléval. A rendkívül ritka és értékes mű nagyrészt Caraffa magyarországi működésével foglalkozik. Széles margójú, tökéletes példány.

333 **Visegrád. Häufler,** J. Album von Visegrád. Entworfen u. erb. v. J. v. H. Lithogr. u. hg. v. N. Szerelmey. Pest, haránt-8°, 16 l. pap.

9 remek könyomatú képpel.

334 **Volney,** C. F. Oeuvres complètes. Paris: Bossange, 1821. in-8, 8 vol., veau brun d'époque, dos ornée a nerfs.

Bel exemplaire. Très rare. Avec 24 planches.

335 **Voltaire.** Oeuvres complètes. Gotha: Ch. G. Ettinger, 1784—1790. in-8, 70 vol. (au lieu de 71., vol. 10. manque), Rel. pap. de l'époque.

336 **Wiesner,** A. C. Ungarns Fall u. Görgey's Verrath. Zürich: Köhler, 1849. 8°. 64 S.

337 **Wundt,** W. Erkenntnisslehre. Stuttgart: Enke, 1893. 8°, 651 S. L.

338 — Logik. 3. umgearbeitete Aufl. Stuttgart: Enke, 1906—08. gr. 8°. 3 Bde. L., schönes Exemplar.

339 — System der Philosophie. Leipzig: W. Engelmann, 1889. 8°, 669 S. Hled.

340 **Wurzbach,** A. Niederländisches Künstler-Lexikon. *Mit mehr als 300 Monogrammen.* Wien: Halm u. Goldmann, 1906—11. gr. 8°, 3 Bde. Hfrzbd.

Neues Exemplar. Unentbehrliches Nachschlagebuch für Kunsthistoriker u. Sammler.

XIX. aukciója 1935. okt.

Szerelmey Miklós

Irinyi József államférfi (1822-1859.)
Korajz. Szerelmey Mihály —

M.T. Képes. Kat. (1922.) 644. —

Kisfaludy Sándor. Himpylant. K. S. arcké-
pével. Rajz. Szerelmey Miklós. — Könyvmat,
nagy folio. — Lantos VIII. A. 1040. —

24.– Jeleneter A. István életéből a képes
Krónika s más régi rajzok szerint.–

Szerelmey Miklós

KÉPES PESTI HIRLAP

LX. ÉVFOLYAM, 48. SZÁM

1938 MÁRCIUS 12. SZOMBAT

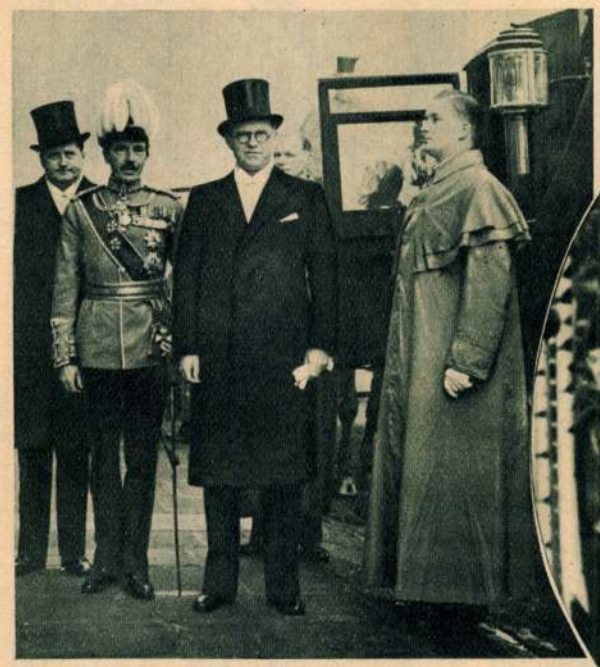

J. P. Kennedy, Amerika uj londoni követe megbizólevelének átnyujtására megérkezik a Buckingham-palotába. Mellette Sir Sidney Clive udvari marsall.

Schuschnigg osztrák kancellár Innsbruckban nagy beszédét mondja, amelyben bejelentette a vasárnapi népszavazást.

Ribbentrop németbirodalmi külügyminiszter Londonban megérkezik a német követségre.
Baloldali kép: a Londonban időző Bernát herceg, Juliana holland trónörökösnő férje, fivérével, Ashwin herceggel a Buckingham-palotába indul, a királyhoz ebédre.

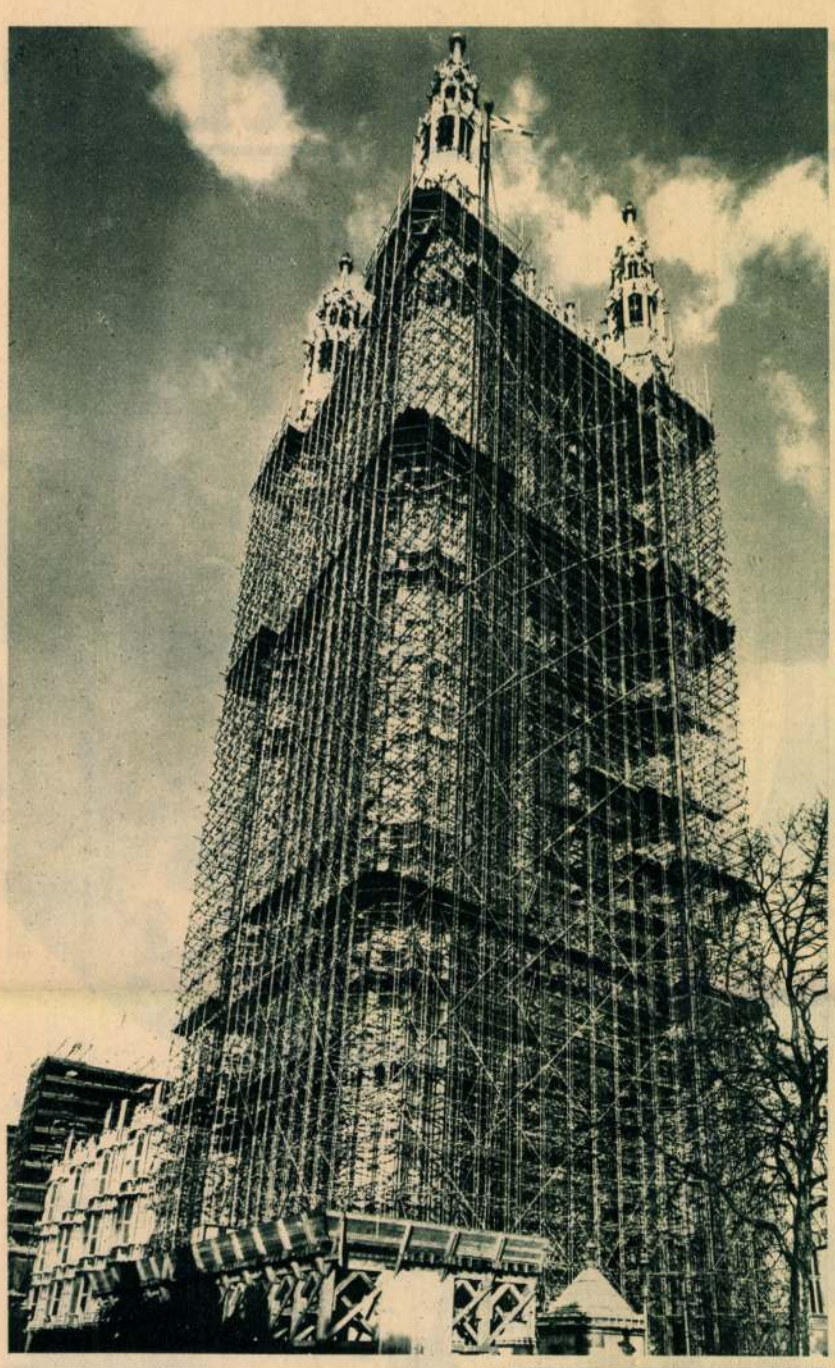

Tatarozzák a londoni parlament Victoria-tornyát.

Baloldalon: Scitovszky Tibor ny. külügyminiszter, a Hitelbank volt vezérigazgatója, akit a kormányzó a m. kir. titkos tanácsosi címmel tüntetett ki.
Jobboldalon: Jámbor Ági hegedüművésznő hétfőn tartja egyetlen budapesti szólóhangversenyét.

Jelenetek a Nemzeti Szinház „Harang és kalapács" cimü ujdonságából. Fent: Tőkés Anna és Jávor; lent: Tőkés és Abonyi.
(Vajda M. P. felv.)

Jelenetek a „Volpone"-ból, amelyet szombaton mutat be a Magyar Szinház. Fent: Biliczy, Turay Ida és Pataky. Baloldalon: Törzs Jenő.

Baloldali kép: Darányi Kálmán miniszterelnök beszél a Nemzeti Egység Pártja ebédjén. Mellette jobbra Röder Vilmos, Hóman Bálint és Bornemisza Géza miniszterek, balra Sztranyavszky Sándor, a képviselőház elnöke.

Imrédy Béla közgazdasági miniszter beszédét mondja a NEP ebédjén. Mellette Reményi-Schneller Lajos, Marschall Ferenc miniszterek.

Vértesy Sándor titkos tanácsos, a kormányzói kabinetiroda ny. főnöke, meghalt.

Kornis Gyula, a képviselőház alelnöke üdvözli az uj kormányt a NEP ebédjén. Szemben ülnek: Nagy Emil, Szinyey-Merse Jenő, báró Láng Boldizsár, Illés József és Tahy László.

A grenoblei (Franciaország) magyar katolikus misszió műkedvelői előadták az „Obsitos" c. népszinművet. Képünkön: a szereplők, középen Berneczei Szokoly Alajos (×), a misszió vezetője. Jobboldalon: részlet a nagysikerü prágai magyar nyomdaművészeti kiállitásról.

Szerelmey Miklós

Hajnali hangulat.

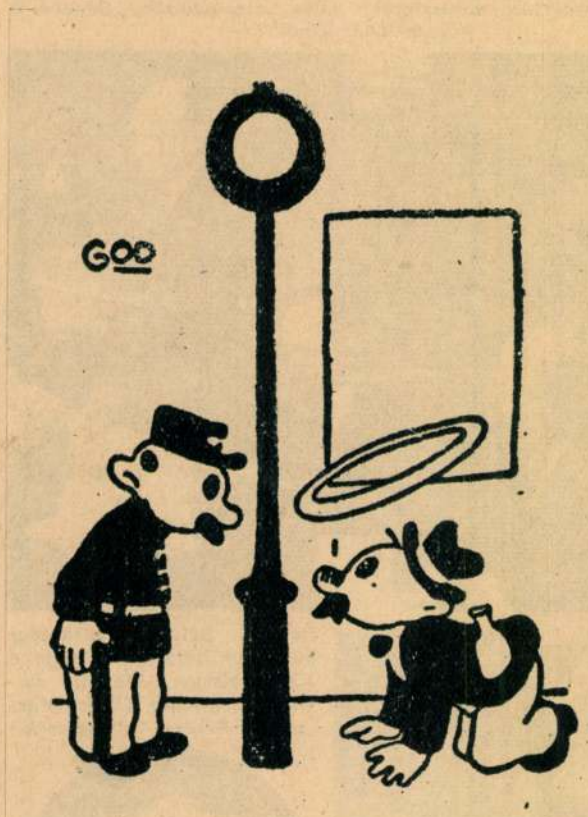

— Mit csinál maga itt?!
— Kérem, biztos ur, csak szeretnék valahogy keresztülbujni a két lámpaoszlop között. Nagyon közel vannak egymáshoz. (Tagblatt.)

Lakáspróba.

— Pistit azért visszük magunkkal lakást nézni, hogy kipróbáljuk a szomszédok idegeit...
(Everybodys Weekly.)

A megtréfált indiánfőnök.

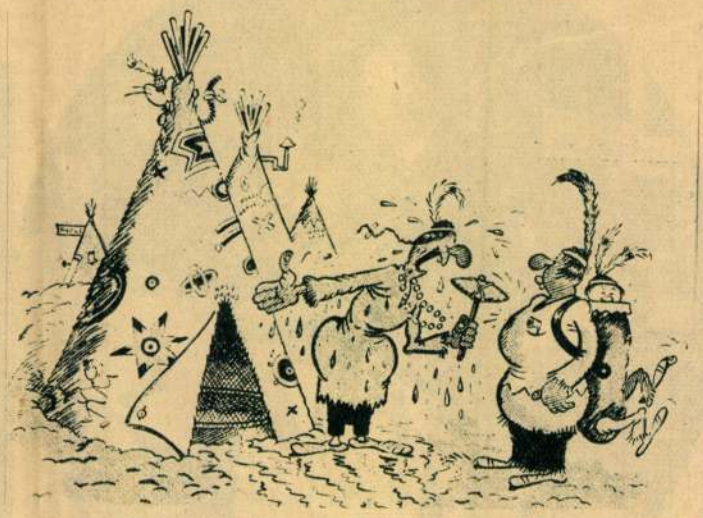

— Ki volt az a szemtelen fickó, aki az uj sátramat a kut fölé tette? (Everybodys Weekly.)

Találkán.

— Várok, amig a viz az államig ér, ha még akkor se jön — hazauszom...
(The Humorist.)

Elővigyázat.

— Miért veszel fel lábszárvédőt?
— Mert női partiban fogok bridzsezni. (Wiener Journal.)

Műteremben.

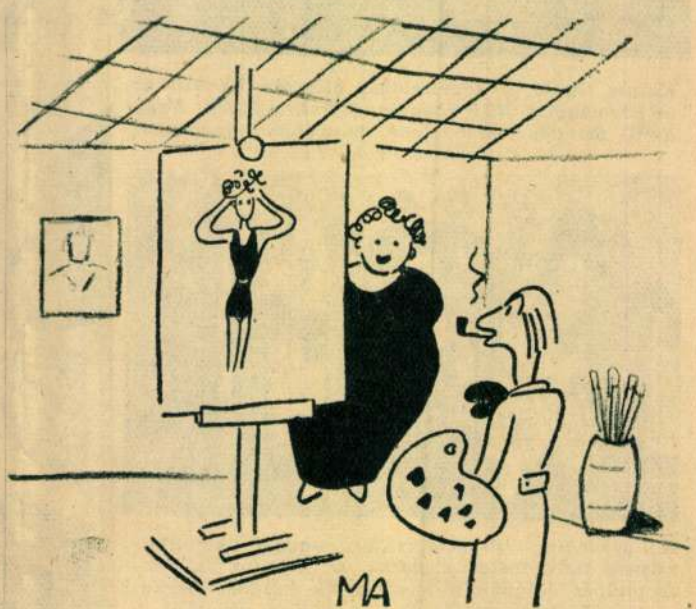

— Kedves mester, a lányom beteg, eljöttem helyette, hogy befejezhesse a képet. (Wiener Journal.)

Szerelmey Miklós

Batthány Kázmér gróf, térdkép, könyvmaz

rajz. Szerenley, 1846.

Képn. 22-23, lapn. 36-55 cm.

Kun S. Arch. jegyz. (32.) 47.

Nagy Zoltán adata

Szeremley: Irinyi József, térdk, köny.

40-es évekből

19–32 cm.

Kim S. (32.) 295.

Szeremley Miklós

A magyarok bevonulása az új hatába.

Kines körajt a bécsi képes Erőni-
Ea után. — Szerelmey Miklós (1867)

M. Tört Képes. Kat. 33. (1922.) 33. —

Miklós

Szerelmei Miklós

Szerelmei Miklós

Hegedűs Mihál cs. k. Székely Huszár Ezredes. – (Hegedűs ezredes aláírás). Jelezve a kép bal alsó sarkában: „Szerelmei 1846."

Szk. Ltsz. 4118.

Szerelmey Miklós

A magyar karikatúra-művészet megindítója Szerelmey Miklós. 1848-ban adta ki Charivari (Dongó) c. rövidéletű élclapját, melynek szerkesztője Lauka Gábor volt, mig a karikaturákat végig maga Szerelmey rajzolta. A legjobb mintát, Daumiert igyekezett követni, anélkül, hogy kezdetleges munkái távolról is megközelítették volna a francia mester nagyvonalú formai lendületét és szatirikus erejét (85). Legsikerültebb a 8. számban megjelent „Az alsóház miniszteriális classificatio szerint" c. karikatúra, úgy ötletességében, mint a rajz biztonságában, valamint a daumier-i stílushoz való viszonyában. De ha gyöngék e karikatúrák, mint a magyar torzképrajzolás őstermékei, művészettörténeti fontossággal birnak.

Vasárnap 62. l.

Egységben az erő!

Budapest Polgárai!

Ujból a választási urnák elé járulunk, hogy döntsünk további sorsunk, jövőnk felől.

Történelmi időket élünk!

Az elkövetkező választás súlyos napjaiban fog eldőlni, hogy az ország népe — számbavéve az adott viszonyokat — helyes elhatározással arra az utra lép-e, amelynek végén a boldogabb jövőnk vár, vagy pedig megátalkodva tűri tovább, hogy nemzeti és társadalmi ereje, mint oldott kéve széthulljon.

Szerelmei Miklós

Brassó látképe, körajz
fentitől -

Árverési Csarnok aukció
kat. 36. 4. 1927 febr.

T. 2812.

tiszt (Uhlanen Officier) jobb kezé-
ér pedig hegyes vidék.

a 12.7 : 15 cm.

Szerdmey Miklós

lásd okv.

Kertbeny, K. M.:
Alfabetische Nahmens-
liste der ungarischen
Emigration. 1848–1864.
Brüssel u. Leipzig
1864.

Szerelmey Miklós

lásd

Lay Bpestiparmúkiáll

62. l. 69. l.

ÁNT E

festőmu

TEMÉNYE

árcius 24-t

Belépő

Igazgató: Schmidek Tibor dr.

Szerdmey Miklós

Nagyrlito.

SZERELMEY MIKLÓS: Osztrovszky László, lengyel nemes. 1850. körül. Revéria után.

MARASTONI JÓZSEF: Szerelmey Miklós. 1862.

A litográfiának egyik legjelentősebb magyar művelője Szerelmey Miklós, 1845 őszén állította fel kőnyomdáját a Dorottya-utcában (74). Szerelmey csaknem az egész világot beutazta. Nyugtalanvérű, utazási vágytól fűtött igazi romantikus ember volt. Magyar hajdan és jelen c. (1847)) kiadványában Vörösmarty Zalán futására emlékeztető álomképben mondja el, hogy a nemzeti mult dicsőítésének vágya, s a nemzeti kultúra szolgálata vitte arra a gondolatra, hogy a mult történeti és művészeti emlékeit a közönség elé tárja: „ha t. i. akarjuk, hogy a történettan, az emberiség e nagy tanítója, s a művészet, az emberi szellem e legfenségesebb virága, a hazai téren és nemzeti utakon kifejlődjék, akkor Magyarhon történeti és művészeti emlékeinek ismerése elkerülhetetlenül szükséges." A nemzeti ujjászületést ugyanazzal a nyugati kultúrát magába szívott tisztánlátással képzeli el, mint Széchenyi István, s ugyanolyan tervek fűtik, mint művészettörténetünk két nagy apostolát, Henszlmann Imrét és Ipolyi Arnoldot.

Szerelmey Miklós 1803-ban született Győrben. A bécsi császári és királyi mérnökkari akadémián végezte tanulmányait, majd mint az osztrák hadsereg mérnökkari tisztje sokáig tartózkodott Olaszországban. 1833-ban már a párisi juliusi forradalom barrikádjain harcol, 1834-ben Amerikában jár, s egy évvel később Anglián keresztül Skandináviába barangol. Párisban kezdett a litográfiával foglalkozni, s a 30-as évek végén, mint grafikus Bécsben működött. A 40-es évektől kezdve többször hazalátogatott, megfordult Pesten, s 1845-ben végleg itt akart megtelepedni. A szabadságharc előtt egyszerre legjobb litográfusunkká lett, majd részt vett a magyar nemzeti forradalomban, s 1850-ben családjával együtt Londonba költözött. Itt az értékes találmányok egész sorát készítette, amelyek hirnevet szereztek neki, de vagyont, biztos jövőt nem. Találmányaiban sok volt a fantázia, a romantikus elképzelés, de kevesebb a gyakorlati alkalmazhatóság. Az élet „rideg kézzel húzta át a termékeny feltaláló csaknem minden számítását, s akit néhány évvel korábban a magyar sajtó, mint magyar lángészt dicsőített, szinte ismeretlenül, hosszas betegeskedés után halt meg Budapesten, 1875-ben. (75).

Szerelmey több értékes kiadványa közül a már említett „Magyar hajdan és jelen" 1847-ben jelent meg. A szövegrészt Beimel nyomtatta, míg a többnyire kromolitográfiák Szerelmey kőnyomdájában készültek. Az eredmények nem állnak arányban Szerelmey nemes szándékával, aminek az az oka, hogy a még ismeretlen származású

Kraus és Pacher gyönge rajzolók voltak; mint rajzoló maga Szerelmey sem tartozott a legjobbak közé, amit a kiadvány egyetlen általa készített, s kétségtelenül legszebb lapja, a „Jászok és kunok főkapitánya" kellően tanusít. A ló ágaskodását nem tudja elég meggyőzően érzékeltetni, rajztudása nem kielégitő, de kolorizmusa, mozgalmas komponálása Szerelmey egyik legjobb művévé avatja. A kiadványnak csak első kötete jelent meg, s egyéb kiadványaiban is csak elvétve fordulnak elő színes nyomatok. Szerelmeynek technikailag legjobban kivitelezett, s művészileg legjobban megoldott litográfiája a Devéria után készült, Münchenben megjelent Osztrovszky László lengyel nemes arcképe. A kromolitográfiát Szerelmeynél sem a fekete tónusokkal nyujtott festőiségben, vagy a vonalasság ritmusában, hanem a kolorizmusban rejlik. Tagadhatatlan, hogy különösen külföldön nagy eredményeket értek a reproduktív kromolitográfiában, s újabban is nagy jelentősége van a szines plakátok sokszorosítása terén, mégis a kolorizmus a festészet feladata és eszköze, amit több kővel való nyomtatás útján, tehát mesterkélten, nem lehet tökéletes művészi hatással elérni. A legszebb francia litográfiák is egyszerű krétarajzok, s varázsukat épen színtelenségük adja.

A 40-es évek végén és az 50-es években még több kőnyomda keletkezik Pesten és vidéken is. Ilyen a Frank I. M., a Grund Vilmos, később Rohn és Grund, az Engel és Mandello, a Kunossy és Réthy, továbbá a Pollák Testvérek kőnyomdája. (76). Lexikonunkban közreadjuk a rájuk vonatkozó anyagot. Mint kuriózumot említjük meg, hogy Magyarország első postabélyegeit 1871-ben litográfiai uton sokszorosították. Ez a bélyegsorozat azonban csak ideiglenes volt, s néhány hónap mulva a rézmetszetű sorozat követte. Ezeket a dekorativ szempontból kiváló bélyegeket az állami nyomdában Unrein Fülöp rajzolta kőre.

A vidéki kőnyomdák közül már ismerjük a nagyszebeni Bielz Mihály vállalatát. A többi nagyobb városokban is egymásután keletkeznek litográfiai vállalatok, elsősorban a már korábbi tipográfiák mellett. Erdélynek Bielz mellett legjelentősebb kőnyomdája a *kolozsvári református* kollégium könyvnyomdájának *Barra Gábor* által vezetett *litográfiai üzeme*,

18.) Esztergom, 1543 ben. Gran, im J. 1543.

Kövegben. * alatt: „Ez időből Hármarik Esztergom székesegyháznak és várának pusztulása, miképp ostromoltatott, lődöztetett és foglaltatott el Esztergom Kir. vár Magyarhonban a törökök által" c. munkához van függesztve, a várat, az egyházzal, épületekkel és kapukkal még bántatlanul mutatja.

(Egy fametszet, melly az „Alapos és valódi kimutatása,

19. Esztergom, 1820 ben. – Gran, im J. 1820.

Szerelmey Miklos

20.– Szent Mártonhegy —— Martinsberg, im
16dik „ századb. 16ten „ Jahrhund.

(Pannonhalma)

21. Bertuártoni várda Kloster zu . . . .
19dik „ Szàzadb.

Szerdmey Miklós

Magyar hajdan és jelen. Ungarns Vergangenheit und Gegenwart in getrauen Abbildungen mit erklärendem Texte. Herausgegeben von Nicolaus Szerelmey Inhaber einer lithographischen Kunst-Anstalt in Pest. Dorotheagasse № 16. I. Stock. 1ter Band.

Prospektus

Német Kiadás

??

Címlap. Ginerett könyomat.

Fenn két allegórikus női alak a magyar címert tartja. Körül ornamentális díszítés. Arany, kék, vörös és zöld. Hínekkel.

Alul Pest látképe a lánc- és hajóhíddal.

Kfo. Múz. lt sz. 15802.

14. Esztergom.– Szerelmey Miklós Intézetéből,
Pesten.– Gran.

Háttérben a hegyek előtt a bazilika, a ~~püs~~ primási palota, az előttük folyó dunával. Előtérben két oldalt felemelkedő sziklák. Középen parasztkocsi, paraszt és kis házikó. Fák, bokrok. Jobbra feszület, előtte ülő koldussal.—

Szerelmey Miklós

15.) Esztergomi régiségek. – Alterthümer der Granar Feste. –

(Szövegben: Mathés N. János: Veteris arcis Strigoniensis descriptio. Strigon. 1827. s. művéből.

Szerelmey Miklós

Szechmey Miklós

16.– Az esztergomi új székesegyház előréze.
Die neue Domkirche zu Gran. Vorderseite.
Szechmey Miklós Intézetéből, Pesten.–

17.– – " – Munai homlokzata.– Donaufronte

23.– Sz. Mártoni Kripta. –

Szerelmey Miklós

22. Sz. Nártoni Templom belőlről.

Szelmey Miklós

Föhercz. Nyárilak és ovuladék Margita ligetén.

Németül. ———

Szeselmey Miklós Intézetéből Pesten. —

Szeselmey Miklós

St. Margita hátióltára. – Hausaltar der h. Margarethe.

Szerelmey Miklós Intézetéből Pesten.

Szerelmey Miklós

Szerdmay Miklós

h. Margit Kolostori béavatására hivatkozó festett kép. Die auf die Einkleidung der h. Margaretha sich beziehenden Votivtafel. —

A margitszigeti templom
dűledékei közt lelt korona.

Nemetül

Szerelmey Miklós

Cz. M. Ihöj Pesten

Szerelmey Miklós

A szolnoki csata. 1849. március 5. —
Körajz. Szerelmey ~~Miklós~~ M. Elős.
Nyomt. Charles Fer. Párizsban.)

M. Tört. Kéves. Kat. (1922.) 53. —

Szerelmey

Liab I. 77.
IV. 108

L A N T O S

Könyvesboltja és tud. antiquariuma
Áll. eng. aukciók

Modern and antiquarian bookseller
Sales by auction

BUDAPEST, IV., MÚZEUM-KÖRÚT 3.

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottsága,

Budapest.
Rákos u. 10.

Szerelmey Miklós

Szód

Szentiványi Gyula Szerelmey Miklósról szóló dolgozatának (Bpest 1934.) ismertetése

Dr Lisy Schmidt Edetől

MMÉE Közl

1934. 244. l.

Ládnai Szent Antal csodája. Zavi-
rozott kvétarajz, olasz, XVIII. sz.

Gerevich: PA, 254–256 l.

Szerelmey Miklós

Gerevich Tibor – Genthon

István: A magyar tör-
ténelem képeskönyve.

Bpest, 1935. XXXIII. l.

Szerelmey Miklós

„Magyar nemzeti ör-
gyalok és Huszár" tintá-
val való felirás szines li-
tográfiai. Balról: „Az
országos nemzeti Őrszegi
tanács rendeletére" jobb-
ról alul rajzolta Szerelmey
Miklós" alul növény indak
közt „Kranter" szignatura,
ugyláthatók a litografus neve.
Készült 1848-ban.

Egy példánya a Kassai
Múzeumban

Láttam 1940. XI. 29.

Szerdmey Miklós

Sigmund Carl Ludwig:

Füred's Mineralquellen
und der Plattensee.
Pest 1837.

Szerelmi Miklós

„*Charivari* (Dongó)," melyet Lauka Gusztáv inditott meg 1848. jul. 1-én, — Több talpraesett trozképet adott; közölt több sikerült czikket is, mint p. o. első czikke „Világos összeesküvés" czim alatt jó humorral van irva, ugy szintén a Butter Flóriánféle románczok is sikerültek; mindennek daczára közönségünk még ekkor nem igen pártolta a humoristikus lapot, mit az is bizonyit, hogy a „Charivari" három havi élet után szept. végével elhunyt. Megszüntének okát maga a szerkesztő ekkép sorolja fel:

„A magyar Charivari szeptember hó végétől fogva nem jár, következő okoknál fogva: 1-ször. Én magam személyesen, mint szerk. hivatalos munkákkal levén elhalmozva, a szerkesztést ugy, miként a közönség jogosan megkivánhatá, nem folytathatám. — 2. Iróink legnagyobb része táborba szállván, lapomnak megfelelő munkálatokat a legnagyobb utánjárás mellett sem nyerhetek. 3-szor. A nyomda, hol lapom nyomatott, egyéb munkákkal tulterhelve, lapom pontos kijöhetését nem eszközölheté. 4-er Minden héten a számokhoz két rajz igényeltetvén, e czélra ügyes rajzolókat nem nyerheték. Végre 5. Az alapösszeg nem volt elegendő, hogy e lapot ennyi hiányok mellett nagyobb veszteség nélkül folytathassam".

Megjelent hetenkint kétszer, szerdán és szombaton 4-rét féliven egy kőnyomatu torzképpel, melyet Szerelmei, a lap társkiadója rajzolt; nyomatott Beimelnél; ára negyedévre helyben 3 ft. póstán 3 ft. 24 kr. egyes szám ára 5 kr. p. p. — A

pesti póstán szétküldetett belőle 82 példány.

(Pesti Divatlap. 1848. I. 582. — Kossuth Hirlapja 1848. II. 501. 537. — Nemzetőr 1848. 1 sz. 11. hasáb. — Életképek 1848. I. 668. — Uj Ismeretektára. Pest 1852. IV. 596. 1853, V. 201.)

sel és aláirással és Esterházy-család arannyal festett cimerképével. 6.--

873. SZALAY LÁSZLÓ, Fiume a magyar országgyülésen. Pest,1861. 8r., fve, er. zöld boritékban 2.--

874. SZALAY LUDOVICUS, Missa vocalis. V.Op. 27. /1936./ 8r., fve 1.--

875. SZANA TAMÁS, Vázlatok. Széptani és irodalomtörténeti kisebb müvek. Bpest, 1875. K.8r., fve 2.--

876. SZARVAS GÁBOR, A magyar igeidők. Pest, 1872. 8r., fve 3.--

877. P. SZATHMÁRY KÁROLY, Mágyar rege-világ.Bpest, Aigner 8r., fve 1.--

878. /SZÁLDOBOSSI PAAP JÓZSEF/, Ama sokat gyomrában viselő Ipoly tekervényes partyai körül bujkáló tündéres Néreus,melynek a' fagylaló tél s dér sem árthatván meg jelent: Tek.nagy palugyai és turocz divéki Platthy Farkas Ur... és élete párja horváthi Horváthy Borbála érdemes fioknak Tek.Platthy Lajosnak... tisztesség tételel napján... tek.tóth prónai Prónay Mihály ur és garamszegi Tekintetes Gétzy Theresia uri aszszonynak kellemetes hajadon leányokkal tóth Prónay Thérésia kis aszszonnyal való párosodások vendégivel. H.és é.n. /1814./ 8r., 8 old. SEM SZINNYEI, SEM PETRIK NEM IS MERTE! IGEN RITKA! 16.--

879. SZÁPARY, GRAF F. von, Das Tischrücken Geistige Agapen. Psychographische Mittheilungen. Paris, 1854. 8r., fbórkts 4.--

880. SZÁZADUNK. Politicai, tudományos és müvészeti folyóirat.Alapitá és szerkeszti BALÁSFALVI OROSZ JÓZSEF. II. és IV. év 1839 és 1841. Pozsony. 4r., 2 kötet, vktsek 6.--

881. SZEDERKÉNYI ANNA, Munkái. Gyüjteményes kiadás. Pest, 1909. 8r., 10 kötet, er. vktsek 15.--

882. SZEMERE MIKLÓS, Összes munkái. Bpest, 1882. K.8r., fve 1.50

883. SZENDREI JÁNOS, Orsz.Magyar Történelmi Ötvösmü-Kiállitási emlék. 1884. Kiadja Divald Károly.Bpest, 4r., fve.15 táblamelléklettel. 5.--

884. /SZERDAHELYI, GABR./, Fax chronologica ad omnigenam historiam ab origine mundi, ad annum Christi 1702. Honori Ladislai de Szent-Iványi etc. dicata a Paulo Zolnai, praeside St. Rast. Tyrnaviae, 1703. K. 4r., /kissé rong./ er. figurális préselt nagyszombati bőrkötésben, SZABÓ K.RMK.II.2191. 10.--

885. SZERELMEY MIKLÓS, Magyar hajdan és jelen élethü s hiv rajzolatokban, magyarázó szöveggel. Pest, /1840./ 12 kőrajzu képpel. 2, 4-edrétü boritékban 16.--

886. ---, Balaton Albuma természet után rajzolta. Pest, 1848. 10 kőrajzu képpel. Hozzákötve: Garay Miklós , Balatoni kagylók. Költeményfüzér. Bpest, 1848. 8r., vkts I.KIADÁS! 9.--

887. SZÉCHENYI ISTVÁN GR., Hitel. Pest, 1830. 8r., fvkts I.KIADÁS Matlekovits Sándor s.k. névbejegyzésével. 12.--

888. ---, Stadium. Kiadta T.. I.rész. /melynél több nem jelent meg/ Lipcse, 1833. 8r., fvkts I.KIADÁS! Matlekovits Sándor s.k. névbejegyzésével 8.--

889. SZIGETVÁR.- HOSSMANN, ABRAHAM /Lauban Lusatius, Sac.Caes. Maiest.Historicus/, Historia der gantz Kleglichen vnd erbermlichen Einnehmung der Trefflichen Haupt Festung Sigeth in

Arverés Közlöny 1940. dec. 12

Szerelmey Miklós

889. Ungern... Magdeburg, bey Joh.Francken.1617. K.4r., ppkts. APPONYI IV.1991. 40.--

890. SZIGETVÁRI IVÁN, A százéves Petőfi.Jellemrajz. Bpest,1922. 8r., fve 1.--

891. SZIGLIGETI EDE, Ál Endre. Eredeti dráma négy szakaszban.Pest 1841. K.8r., fve 1.20

892. SZIGLIGETI EDE, A dráma és válfajai. Kiadta a Kisfaludy-Társaság.Bpest, 1874, 8r., fve 3.--

893. SZILÁGYI ALBERT, Zsidóság és kereszténység vagy képek a multból és a jelenből. Arad, 1894. 8r., fve 1.--

894. SZILÁGYI SÁNDOR, A magyar nemzet története. Bpest,1895-1898. Lex. 8r., 10 kötet, er. piros félbőrktsben 25.--

895. SZIRMAY,ANT., Notitia politica, historica topographica,inclíti comitatus Ugochiensis. Edita et indicibus provisa industria MART.GEORGII KOVACHICH. Pestini, Trattner. 1805. 8r., régi bőrkts Rézmetszetü arcképmelléklettel. 6.--

896. SZILÁRD FERENC, Ébredés az erdőn. Bpest, 1913. 8r., fve -.50

897. SZLAVNICZAI SÁNDOR ANTAL selyemre festett temetési cimere 1820-ból. /Rong./ 5.--

898. SZLEMENICS, PAULUS, Discussio opusculi cui nomen ratio jurisprudentiae Hungaricae ad ductum institutionum Kelemeninarum. Posonii, 1817. K. 8r., fve 2.50

899. SZMOLLÉNY NÁNDOR, A szegedi magyar nemzeti színészet százéves története. Bpest, 1906.- fvkts - Rakodczay Pál, Szinpadi tanulmányok. Bpest, Aigner. 1881. 8r., fve 2.--

900. SZODORAY SÁNDOR, Kossuth Lajos és fiainak az 1867-dik évben megjelent összes leveleik. Pest, 1868. 8r., fvkts /Vizfoltos pl./ -.50

901. SZOHOR PÁL, Nyiregyháza az örökváltság századik évében. Nyiregyháza, 1924. 8r., fve 1.--

902. SZOMBATSÁGI, A nemzetiségi kérdés Magyarországban. Pest,1861. 8r., fve 2.--

903. SZÖLLŐSY FERENCZ, Kossuth és a magyar emigrátio török földön. /Függelék: Utirajzok./ Lipcse, 1870. K.8r., fve, er.boritékban 1.50

904. SZVORÉNYI, MICH.IOSEPHUS, Caussa /sic!/ religionis contra Helveticae et Augustanae confessionis cultores defensa.Budae, 1781. 8r., fbőrkts 1.20

905. TAKÁTS ÁDÁM, Halotti huszon-öt prédikátziók a' mellyeket öszveszedett és kiadott... III-IV.darab.Pesth és Pozsony,1793-1804. 8r., fbőrkts 5.--

906. TAKÁTS SÁNDOR, A főváros alapitotta budapesti piarista kollegium története. Számos képpel és műmelléklettel. Bpest,1895. N.8r., fve 2.--

907. TAPOLCSANI, LAURENTIUS, Discordia concors seu disceptatio philosophico-rhetorica. Tyrnaviae, 1706. 12r., ppkts.SZABÓ K.

SEM SZTRIPSZKY NEM ISMERIK! A MAGYAR NEMZETI MUZEUM KÖNYVTÁRÁBÓL IS HIÁNYZIK! 20.--

Szerelmey ~~Mihály~~ (Miklós)

„A helyét tévesztett, izléstelen diszítés sorába tartozik Szerelmey Mihály pesti Körajzolónak az a kísérlete, hogy arcképes kendőket hozzon forgalomba. „A kendőt köröskörül színes arabeszkek szegélyezték, s szélein Deák, Klauzál, Bezerédy és Kossúth arcképei, közepén Batthány kaznárlí volt nyomva.". Kossúthnak eleinte tetszett a dolog, de nyilvan csak mint új, eredeti termék iparunknak, amelynek föllendítésén ő épen akkor nívvel-lélekkel fáradozott. De kiszült, hogy más előzőleg – Bécsben is próbálkoztak ép ily dolgokkal. Bécs, ahol oly sok művénünk tanult ízlést, maga is bőven adott példát efféle ízléstelenségekre"...

Lyka Tbv. m. I. 77.

Szerelmey Mihály Pesten, 1847-ben alapított könyvnyomdát. Lyka Tbv. m. IV. 108.

Szerelmey Miklós

Sz. Mártoni templom belőlről.

Szerelmey Miklós Intézetéből

Pesten.

A' pusztai parasztok' tánczа Franciaországban. (Mozgalmas genre kép, vsz. a 40-es évekből.) (Irott betűkkel. A kép felett jobb sarokban „45." lapszám.

Miből lehet? Fénykép

Szechnei Miklós

Szerelmey Miklós

Vas. Ujs., 1874. 45. l

Szerelmey Miklós, m. kir. vasuti mérnök s a Londonban élő ismeretes Szerelmey fia, elhunyt e hó 9-én 29 éves korában.

GÖNYCÍM: FILARTE BUDAPEST

SÖNZŐ VÁLLALAT

UDAPEST VII, RÁKÓCZI ÚT 40

VID

CCA 19

ELSŐ BUDAPESTI KÖTSZÖVÖTTÁRÚ-GYÁR

HAZAI CÉRNAGYÁR R. T. FŐRAKTÁRA

Szerelmey Miklos

lásd okv.

Békési: A magyar elelapokról: Budapesti Szemle

1874. márc.-ápr. szám.

Szerelmei Miklós

bő és részletes ismertetése a Charivári Dongónak, mely 1848 jul. 1-én indult meg, Lauka Gusztáv és fenti szerkesztésében. Persze csak az irodalmi rész foglalkoztatja a szerzőt, a litografiákról egy szót sem szól, mindössze kettőt reprodukál. Nem említi, minthe a lapot betiltottak volna. Nem tudom, honnan vettem ezt az adatot.

Tábori Kornél: Magyar humor. Pesti Napló 1913 máje. 23 (Képekkel) U. 538, 539, 540, 541.

VÁRPALOTA

kastély

Képe VI 1858, 1961.

Szerdmey dukló

Szerelmey Miklós

Magyar Művészet

1934. 8 282. l.

BRIEFWECHSEL, zw. Schiller u. Goethe I/II. Stuttg. u. Augs. 1856. Fbk. 12.—

BRONSTEIN L. Lutte et Réconciliation. Essai sur la manifestation du réel dans l'art. Paris. 1926. 4.80

BRUNETIERE, Ferdinand. Válogatott kritikai tanulmányai. Franklin. Bpest. Evk. 2.80

— Válogatott kritikai tanulmányai. Kult. és Tud. sorozat. 2.80

BUDENZ József. Podhorszky József magy—sinai nyelvhasonlítása. (Ért. a nyelv. és szépt. kör.) Akadémia, 1877. Bpest. Fve. 2.40

BUCHENAU. Pestalozzis Socialphilosophie Leipzig, 1919. Meiner Verl. 2.40

BUFFON. Naturgeschichte d. Vögel. 6 Bänd. Leipzig. 1775. Holle. Er. perg. kötés. 38.—

CALWER. Käferbuch, 1 fekete és 48 színes tábla. Stuttgart, Krais u. Hoffmann 1858. Kissé rongált vk. 17.—

CASSEL Selig. Magyarische Alterthümer Berlin. Veit. u. Comp 1848. Fb. 10.—

CERVANTES élete és művei. (A költő egyetlen hiteles arcképével.) Körösi A. Bpest. 1918. Szt. István Akadémia. —.90

CHODOWIECKI Dániel. 15 Hand. zeichn. im Kupfertiefdruck Manz 1926. 4° kart. 6.80

CHOWRIN—Schrenck—Notzing. Experimentelle Untersuchungen a. d. Gebiete d. räumlichen Hellsehens. Müncheh 1919. 2.—

CICERO. XIV. Orationes selectae, németnyelvű jegyzetekkel, Nürnberg, 1781. Fbk. 6.—

CLODD E. La storia della creazione Tr. Emilia Santillana. Torino 1905. 3.—

COUDENHOVE-KALERGI R. L'homme et l'état totalitaire. Tr. M. Beaufils, Paris. 2.40

CONDILLAC. Értekezés az érzetekről. Bpest. Franklin, 1913. Evk. 3.80

COSTER de. Die Hochzeitsreise. Berlin. 2.40

CSATA TÉRKÉP: kiadja, Szerelmey Miklós Pesten. Egyik oldalán Szt. Tamási tábor térképe, másik old. Bács m. térképe. 9.—

CSÁSZÁR Elemér. Kisfaludy Sándor. Franklin, Bpest. Fvk. 3.—

CLÉRY. Tagebuch ü. d. Vorgänge im Turm d. Temple während d. Gefangenschaft, Ludwig XVI. Leipzig 1907. Fve. 5.—

CSÁSZÁR E. A magyar irodalom fejlődése. Lampel kiad. —.80

CSEKEY J. A magyar trónöröklési jog. Jogtörténelmi és közjogi tanulmány oklevélmellékletekkel. Bpest. 1917. Atheneum. 4.—

CSENGERY A. Történetírók és Történetírás. Bpest. 1874. Ráth Mór. Evk. 3.40

CSÖNDES P. Koszorú Goethe és más német költők verseiből. Amicus, 1923. 2.40

DÁNIEL G. Történelmi kalászok. Bethlen Gábor, Kemény János, Bédi Pál és II. Rákóczi Ferenc sajátkezű leveleinek kőnyomatú másolataival. Pest, 1862. Lauffer és Stolp. 3.—

Psaumes de DAVID 8°, díszes lapszéllel, Lyon, 1860. (?) 15.—

DAWSON. Europa születése. Ford. Németh Andor. Atheneum kiad. Evk. 5.60

DEÁK FARKAS. Bujdosók levéltára. A gr. Teleki család marosvásárhelyi levéltárából. Bpest. 1883. M. Tud. Akadémia. 6.—

DEGRÉ Alajos. Visszaemlékezéseim. (Az 1848—9-ik év előtti, alatti és utáni időkből). I/II. egyben. Bpest. 1883. 10.—

DAS DEKAMERONE der Verkannten. Mit Portraits u. Illustr. Berlin 1881. Fvk. 2.60

DELMAR. Französische Frauen E. Guenther Verl. Freiburg i. B. 1925. Fvk. 2.80

DEMBINSKI Magyarországon. A vezér hátrahagyott kézirataiból összeállította Danzer A. Bpest. 1874. Athaeneum. 8.—

DESCARTES. Ford. Alexander B. Bpest. Franklin. 5.—

DIDEROT. Válogatott filozófiai művei. I/II. Bpest. 1915. Franklin. 10.—

DIETERING, Paul. Die Herbartsche Pädagogik. Leipzig. Fve. 2.80

DIEZ E. Die Kunst d. islamischen Völker. Akademische Verl. Fvk. 50.—

DINO Compagni Kronika 1280—1312. Brassó 1902. 4.—

DIÓSZEGHY—FAZEKAS. Magyar füvész könyv, amely a két magyar hazában található növényeknek megismerése vezet, a Linné alkotmánya szerint. Debrecen, 1807. Fvk. 20.—

DOMANOVSZKY E. A bölcsészet története. I/II. Pest. 1870. Athaeneum. 10.—

DOROSZLÓY. Vadászat a világtörténelemben. Bpest. 1922. Lampel. 4.—

DÖBRENTEI G. Régi magyar nyelvemlékek. II. kötet: Kinizsy Pálné, Magyar Bengina imádságos könyve 1513. — Vegyes tárgyú régi magyar iratok 1342—1599. Budán 1840. 25.—

— III. köt.: Tatrosi másolat 1466-ból. — Vegyes tárgyú régi magyar iratok 1540—1600. Budán 1842. 25.—

DREI ITALIENISCHE LUSTSPIELE. L. Ariosto: Cassaria, L. de'Medici: Aridesia, N. Macchiavelli: Mandragola. Jena, 1914. Diederich. Ktve. 8.50

DROST, W. Barockmalerei in d. germanischen Ländern. Akademische Verl. Fvk. 40.—

DUGONITS A. Szittyiai történetek. I/II. egyben. Pozsony és Pest 1806. Ktve. 18.—

DUNCAN Isadora. Der Tanz d. Zukunft. Eine Verlesung. Angolul és németül. Fve. 2.50

ECKHARDT F.: Magyarorsz. története. Káldor kiad. Evk. 2.60

EGRESSY A. Emlékeim a szabadságharc idejéből. Bpest. 4.50

EINE STIMME aus Ungarn. Hamburg. 1832. Hoffmann u. Kampe. Evk. 10.—

b. EÖTVÖS L. A karthausi. Pest, Heckenast kiad. Fvk. 4.80

ERINNIERUNGS-KALENDER. Ein nützliches Tagebuch für alle Stände. 1825. Wien. 3.—

ESCHER K. Kunst, Krieg u. Krieger. Zur Geschichte der Kriegsdarstellungen. Zürich u. Leipzig 1917. 10.—

EUCKEN Rudolf. Az élet értelme és értéke. Kult. és Tud. sorozat. 2.80

EZERNYOLCSZÁZ NEGYVENNYOLC. A magyar szabadságharc története képekben. 1000 képpel. Szerk.: Jókai M., Bródy S., Rákosi V. Bpest. 1898. Révai. Evk. 12.—

FAGUET Emil. . . . „és a felelősségtől való rettegés." Kult. és Tud. sorozat. 3.—

Dr. FAHRENKAMP Karl, Stuttgart: Wesentliches u. alltägliches v. Herzkranken. 1936. Elfogyott. Evk. 9.—

FALK Miksa és Kecskeméthy Aurél elkobzott levelzése. Szerk.: Angyal D. Pest. 1912. Fve. 12.—

— U. a. Evk. 16.—

FARKAS v. Julius. Die Entwicklung d. ung. Literatur. Berlin. 1934. 4.—

FEGER. Der Geist unserer Zeit, Pressburg, 1846. Fve. 2.—

FELDHAUS F. M. Leonardo der Techniker u. Erfinder. Mit. 9. Tafeln u. 131. Abbildungen im Text. Diderich, Jena 1913. Fbk. 14.—

FELDZÜGE des Prinzen Eugen von Savoyen. Wien. 1876. 7. köt. Fbk. 56.—

FELEKY G. Könyvek, képek, évek. Nyugat kiad. 2.50

FERENCZY István élete és művei. Irta: Meller Simon. 10 melléklettel és 15 szövegképpel. Bpest. 1906. Ath. Fvk. 10.—

FESSLER J. A. Alonso, oder der Wanderer nach Montserrat. Karlsuhe 1810. 2 kötet. 16.—

— Die alten u. d. neuen Spanier. Ein Volkerspiegel Karlsuhe 1814. Metszetekkel. 2 kötet. 18.—

— Aristides und Themistocles. Karlsruhe 1800. Két kötet. 16.—

— Mathias Corvinus, König d. Hungarn. Karlsruhe. 1800. 2 kötet. 2 metszettel. 20.—

FICHTE. Ueber d. Begriff d. Wissenschaftslehre, Gabler 1798. Jena u. Leipzig. Egykórú bőrk. 10.—

FINOT. Die Pjilosophie d. Langlebigkeit. Berlin. 1901. Evk. 4.50

FISCHER M.: Erkläring d. anatomischen Statue für Künstler. Wien, 1809. Fbk. 3.40

Pengő

668 **gr. Széchenyi István:** Magyarország kiváltságos lakosihoz. H. n. 1844. fzve. 8°. Első kiadás. **15.–**

669 – A jelenkorban megjelent adó és két garas Buda, 1844. szép bord. fbőrkts sarkokkal. n. 8°. Első kiadás. **20.–**

670 – Magyar játékszinről. Pest, 1832. – A magyar Academia körül. Pest, 1842. – Észmetöredékek különösen a Tisza-völgy rendezést illetőleg. Pest, 1846. Címlap körülvágva. – Balatoni gőzhajózás. Pest, 1846. vászkts. 8°. (4 ritka editio princeps.) **50.–**

671 – Politikai programmtöredékek. Pest, 1847. szép bord. fbőrkts sarkokkal. n. 8°. Első kiadás. **20.–**

672 – „Blick"-je. Közli K. Papp Miklós. 2. kiad. Kolozsvár, é. n. fvász. 8°. **15.–**

673 – Hunnia. Pest, 1858. vászkts. n. 8°. (Töredékek gr. Széchenyi István fennmaradt kéziratairól.) Közli Török J. I.) **10.–**

674 – naplói. Adalék a nagy hazafi jellemrajzához. A M. T. Akad. megbízásából összeállította Zichy Antal. Bpest, 1884. szép bord. fbőrkts sarkokkal. n. 8°. Gr. Széchenyi arcképével. **20.–**

675 **Székely Pál.** Adatok a marosszéki szabédi Székely-család árpástói ágának XIX. századbeli történetéhez. Miskolc, 1940. fzve. n. 8°. (38 old.) **3.–**

676 **Szekfü Gyula.** A száműzött Rákóczi. Bpest, Akad. 1913. er. vász. 8°. **25.–**

677 **Szemere Bert.** Utazás külföldön. 2 köt. Bpest, 1840. fvász. n. 8°. 1 melléklettel. **12.–**

678 **Szemere Pál** munkái. Közrebocsátja a Kisfaludy Társ. Szerk. Szvorényi J. 3 kötet. Bpest, 1890. Csinos vászktsek. **12.–**

679 **Szentgyörgyi György Gusztáv.** A Hunt-Pázmán-, illetve Wettin nemzetség története, kapcsolatban Pál mester, vagyis Anonymus napfényre hozatalával. 2 rész. Eperjes, 1908. ered. vász. 8°. Számos képmelléklettel, arcképpel, nemzedékrendi táblázatokkal és kottákkal. **12.–**

680 **Szentkuty Pál.** Régi hazai nyomdák mintakönyvei. Adalékok a magyar betű és a nyomdai „cifra" történetéhez. Bpest, 1940. fzve. 4°. – 27 melléklettel. **20.–**

681 **Szerelmey Miklós.** Magyar haidan és jelen. Élethű rajzolatokban magyarázó szöveggel. Döbrentey Gábor, Haeufler József, Horváth Mihály, Henszlmann I., Luczenbacher János, Toldy Ferenc, Hazucha F. s több hazai tudós és műbarát befolyásával. Pest, 1847. egyk vászkts. 4°. Kőnyomatú szines címlappal és 30 kőnyomatú nagyrészt szines melléklettel (látképek, viseletképek, tört. emlékek stb.). Igen szép, teljes példány. **50.–**

682 – Balaton albuma. Emlék Füred s környékéről. Tartalmaz 10 rajzot a Balaton legérdekesebb vidékeiről, a tó általános áttekintésével és magyarázatával. 2. kiad. Pest, 1851. ered. vászkts. n. 8°. (32 old.) 10 litogr. látképpel és 2 térképpel. **20.–**

683 **Szigligeti.** Zsidó. Ered. szinmű dalokkal. Négy szakaszban. Pest, 1844. fzve. (az illusztr. érdekes eredeti boritéklapokkal.) 8°. Első kiadás. **20.–**

684 – A trónkereső. Jutalmazott ered. szomorújáték 5 felvonásban. Pest, 1868. fzve. (ered. boritéklapokkal.) 8°. Első kiadás. Rendező pld., sok kék ceruzával irt bejegyz. **12.–**

685 **Szilágyi Sándor.** A magyar nemzet története. 10 kötet nagyszámú szines és fekete műmelléklettel és rengeteg képpel. Bpest, 1895–1898. díszes ered. piros fbőrktsek. Lex. 8°. Szép pld. **66.–**

686 – Erdélyország története, tekintettel mívelődésére. 2 kötet. Pest, 1866. vászktsek. 8°. 2 acélm. képpel. **20.–**

687 – A magyar forradalom napjai julius elseje után. Pest, 1849. pir. félmaroquin sarkokkal, aranyszegélylyel (ered. boritéklapok hozzákötve.) n. 8°. **20.–**

688 – A magyar forradalom története 1848 és 49-ben. Pest, 1850. fzve. n. 8°. **12.–**

689 – Vértanuk a magyar történetből. Történeti tanulmányok. Pest, 1867. fzve. n. 8°. **12.–**

690 – A Rákócziak kora Erdélyben. I. kötet. Pest, 1868. fzve. 8°. Több nem jelent meg. **8.–**

691 – Rákóczi és Pázmány. Történeti rajz. A két államférfi levelezésével és okmánytárral. Pest, 1870. fvász. 8°. **6.–**

692 **Szily K.** A magyar nyelvújítás szótára. A legkedveltebb képzők és képzésmódok jegyzékével. 2 köt. Bpest, 1902–08. fvászktsek. 8°. **18.–**

Pengő

693 **Szind báró.** A lovak orvoslásáról Magyara ford. Németh Mihály. Pozsony, 1818. régi kkts. 8°. 1 rézm. táblával. **12.–**

694 **Szini Károly.** A magyar nép dalai és dallamai. (200 darab.) Hangjegyekre tette és kiadta. 2. kiadás. Pest, 1872. fzve. 8°. **8.–**

695 **Szinnyei József.** Magyar tájszótár. A M. T. Akad. megbízásából. 2 kötet. Bpest, 1893–1901. vászktsek. 4°. **30.–**

696 **Szkalos E.** A rozsnyói evang. egyház története 1525–1901. Rozsnyó, 1931. 8°. **3.60**

697 **Szmrecsányi Marian.** A novai templom és falképei. Bpest, 1935. fzve. n. 8°. 20 képes táblával. **6.–**

698 **id. Szőgyén-Marich László** országbíró emlékiratai. 3 kötet. 1 szines arcképpel, 20 fényképmelléklettel és 90 függelékkel. Bpest, 1903–1918. szép bord. fbőrktsek sarkokkal. n. 8°. **45.–**

699 **Szokoly Viktor.** Petőfi életéből. (Regényes rajzok.) 2. kiad. Pest, 1862. csinos egyk. fvász. 8°. **6.–**

700 **Sztáray, Gräfin Irma.** Aus den letzten Jahren der Kaiserin Elisabeth. Wien, 1909. br. 8°. Mit 2 Bilderbeilagen. **8.–**

701 **Taine H. A.** Az angol irodalom története. Ford. Csiky G. 5 köt. Bpest, Akad., 1881–85. ered. vászktsek. 8°. **32.–**

702 **Tanu.** Németh László kritikai folyóirata. I.–IV. évf. Bpest, 1932–1936.fvászktsek. n. 8°. **30.–**

703 **Tavasz.** Szépirodalmi zsebkönyv. Szerk. és kiadja. Bibok Lajos. Pest, 1861. vászkts. k. 8°. Arcképpel és 2 kottamelléklettel. **10.–**

704 – Emlékkönyv. Válogatott műveiből kiadja a pápai ref. főtanodai önképzőkör. Pápa, 1871. fvász. n. 8°. **10.–**

705 id. gr. **Teleki Domokos.** A Hóratámadás története. Pest, 1865. fzve. n. 8°. **10.–**

706 **gr. Teleki József.** Hunyadiak kora Magyarországon. I.-VI. 1. és X.-XII. kötetek. Pest, 1852-63. fzve. n. 8°. 18 arckép- és 6 hasonmásmelléklettel. Több nem jelent meg. **100.–**

707 **Térey G. v.** Zeichnungen von Rembrandt. 26 bisher unveröffentlichte Blatt in Faksimile-Lichtdruck nachgebildet. Lpzg., Hiersemann, 1909. orig. Lwdmappe gr. Folio. (Mk 200.–) **160.–**

Pengő

708 **Thallóczy Lajos** emlékének. Emlékbeszédek. Közreadja és bevezetéssel ellátta **Traeger E.** Bpest,1936. fzve. n. 8°. **1.–**

709 **Thaly Kálmán.** Történelmi kalászok 1603-1711. A Vargyasi Daniel család irattárában levő eredeti kéziratok után kiadá Daniel G. Pest, 1862. fzve. n. 8°. 4 hasonmással. **8.–**

710 – Régi magyar vitézi énekek és elegyes dalok. Toldalék: a bujdosó Balassa Bálintnak két ismeretlen költeménye. 2 kötet. Pest, 1864. szép bord. fbőrkts sarkokkal. 8°. Igen szép pld. **18.–**

711 – Bottyán János II. Rákóczi Ferenc fejedelem vitézlő tábornoka. Történeti életrajz a kurucvilág hadjárataival. Pest, 1865. fvász. n. 8°. **12.–**

712 – Rákóczi tár. Történelmi érdekű naplók, emlékiratok, levelezések, pátensek, hadiszabályok, országgyűlési diáriumok és törvénycikkek gyűjteménye II. Rákóczi Ferenc korából. 2 kötet. Pest, 1866–68. fzve. n. 8°. 1 arcképpel és 1 alaprajzzal. **12.–**

713 – Ocskay László II. Rákóczi Ferenc fejedelem dandárnoka és a felsőmagyarországi hadjáratok 1703–10. Bpest, M. T. Akad., 1880. zöld fbőrkts sarkokkal, aranyozott háttal. n. 8°. **20.–**

714 – Irodalom és műveltségtörténeti tanulmányok a Rákóczi-korból. Toldalékul: Kurucvilági kiadatlan költemények tára. Bpest, 1885. fvász. n. 8°. **20.–**

715 **Thierry A.** Attila. Attila fiai és utódai történelme a magyarok Európába telepedéséig. 2 kötet. Pest, 1865. vászkts. n. 8°. **24.–**

716 **Thierry H.** A jeruzsálemi Sz. János (máltai) lovagrend magyar bibliográfiája. Bpest, 1941. kart. 8°. 32 old. 200 pldban jelent meg. **5.–**

717 **Thiers, M. A.** Histoire de la revolution francaise. Précédée d'un précis de l'histoire de France par M. Michelet. 2 tomes. Bruxelles, 1845. toile contemp. in 4°. Avec 2 frontispices et 33 planches. gr. s. c **32.–**

718 **Thoroczkay V.** A magyar állam és nemzetiségei. Politikai tanulmány. Bpest, 1896. fzve. n. 8°. **6.–**

719 **Thury Zoltán** összes művei. 6 kötet. Gyoma, Kner Izidor, 1908. ered. vászktsek. 8°. **24.–**

Ranschburg Gusztáv antiquar könyvkereskedése, Budapest, IV. Ferenciek tere 2.

Szerelmey Miklós

SZERELMEY MIKLÓS életrajzát, művei felsorolását és bibliográfiáját megtaláljuk Dr. Szentiványi Gyula: Szerelmey Miklós — Egy kalandos művészpálya a XIX. században c. tanulmányában. Petrovics Elek Emlékkönyv. 1934.

bécsi szobrász, aki Ferenc halálakor a Bécs közelében emelkedő Schneeberg hegyet akarta átfaragni Ferenc képmásává! Mindakét gondolat egyformán művészietlen és a képzelő erő teljes kiapadásáról tanuskodik. Ime, művészeti koncepciók, amelyek egyikének a nevetségesen kicsiny, másikának a bolondul nagy méret az egyetlen magva. Ferencet, a világ e legtipusosabb nyárspolgárát, különben is egészen hozzá méltó módon tisztelték meg más művészek is. Igy Jakob Sattory bécsi virágfestő 1826-ban oly virágcsendéletet hozott létre, amelyen a virágok kezdőbetüi e nevet adják: Franz. A szimbolikának ily üres képrejtvénnyé való lesorvadása tipusos e korban. Gondoljunk csak vissza azokra a kávéscsészékre, amelyek oldalára egy légy képe volt nagy természethűséggel, bő részletezéssel festve, alája pedig e szó irva: boldog. Az egészet aztán «Légy boldog»-nak kellett olvasni! Mily művészietlenné válhatik az ily lapos elméskedés, mennyire a művészettől teljesen idegen kifejezésformákat ölthet, arra példa Johann Knapp bécsi virágfestő esete. 1821-ben felállitották a bécsi egyetemen Jacquinnek, a nagy botanikusnak, emlékünnepén az általa festett «Jacquin emléke» cimü képet, amelyen oszlopok közt látható a kitünő tudós képe, e mellett bronzváza száznál több virággal, gondosan összeszedve Linné minden osztályából s azonfelül mindazon fajok, amelyeket osztrák botanikusokról neveztek el vagy Jacquinnel vonatkozásba hozhatók. Hogy ez a gondolat minden egyéb, csak művészi nem, azt talán nem kell hangsulyoznunk.

Más, e korbeli kuriozum a «negativ tájkép»-nek az a formája, amilyenben a bécsi Jakob Alt megfestette Budát és Pestet a Rózsadombról 1834-ben. Ez a vizfestmény tükörből készült s ha igy alkalmas mintául szol-

hogy a képmás parókája Haydn tulajdon hajából, ruhája Haydn tulajdon ruhájából készült. A viasztákolmány ezáltal hitelessé és egyuttal ereklyetartóvá vált, minden művészi érzés szégyenére. Az anyaggal való eféle izléstelen visszaélés sorába tartoznak a bogarakból, lepkeszárnyakból, madártollakból készült «khinai tájképek», amelyeket nálunk is sok vagyonosabb családban, főkép kastélyokban lehetett találni. Furcsa, hogy az ily lehetetlen anyagból készült munkán a közönség ép egy oly elemet csodált meg, amelyet olajfestményeken, márványszobrokon soha vagy csak ritkán kivánt meg — a természethűséget. Valóban, e szót: természethűség — prózaiabbá silányitani s hitelét jobban veszejteni, mint ez esetekben történt, aligha lehet. A helyét tévesztett, izléstelen diszités sorába tartozik Szerelmey Mihály pesti kőrajzolónak az a kisérlete, hogy arcképes kendőket hoz forgalomba. «A kendőt köröskörül szines arabeszkek szegélyezték, s szélein Deák, Klauzál, Bezerédy és Kossuth arcképei, közepén Batthyány Kázméré volt nyomva.» Kossuthnak eleinte tetszett a dolog, de nyilván csak mint uj, eredeti terméke iparunknak, amelynek föllenditésén ő éppen akkor szivvel-lélekkel fáradozott. De kisült, hogy már előzőleg — Bécsben is próbálkoztak ép ily dolgokkal. Bécs, ahol oly sok művészünk tanult izlést, maga is bőven adott példát eféle izléstelenségekre. Csak egy pár példára hivatkozom, nehogy ugy tünjék fel a dolog, mintha csak Magyarországon termett volna az efajta bolondgomba. Joseph Nikolaus Lang bécsi érmelő egy sorozat érmet készitett (17 európai uralkodó képmása), de mindegyik érem csak épen lencsenagyságu volt. Ez körülbelül a mikro-kaligrafiának átültetése az éremművészetbe. Homlokegyenest ellentétes feladatra készült a hires Joseph Klieber

Lyka T.

Szerelmey dukló

** (Mesterségesen készült bőr.) Londonban lakó hazánkfia, Szeremley. oly anyagot talált föl, melynek alkalmazása mellett gyapot szövetből bőrt lehet készíteni, mely a természetes bőr minden sajátságával megegyezik, de csak félannyiba kerül. Szép, ha igaz.

Vas. Ujs. 1862. 49. l.

Szerelmey Miklós

— **Szerelmey Miklós** Londonban élő hazánkfia ajánlatot tévén, hogy sajáttalálmányú olcsó és tartós burkolatával saját költségén ellát egy pesti utcát próbaképen: e célra a tanács a marokkói utcát jelölte ki. — **Az első magyar bizt**

Fővárosi Lapok

1875. 350 l.

I félév

SZERELMEY (Liebe) Miklós, litográfus, mérnök és feltaláló, * Győr 1803, † Budapest 1875 aug. 5. A bécsi mérnökakadémián tanult, azután mint mérnökkari tiszt Olaszországban működött. A hadseregből kilépve bejárta Európát, megfordult Ázsiában, Afrikában és Amerikában, évekig élt Bécsben, végül 1844. Pesten telepedett le, hol 1845. kőnyomdát nyitott. Úttörője volt nálunk a színes művészi litográfiának, enemű, az akkori hazai viszonyokhoz mérten nagyszabású műve a Magyar hajdan és jelen c. album, mely szinte mintakönyve volt a különféle litográfiai eljárásoknak. Sz. a litográfia terén is inkább technikus volt, mint művész. 1848. Sz. adta ki az első magyarnyelvű politikai élclapot, a Charivarit, melynek kőrajzait ő maga készítette. Belépve a magyar hadseregbe, 1849. mint honvéd alezredes a komáromi várban szolgált s ő gyártotta a várparancsnokság rendeletére a litografált komáromi pénzjegyeket. A szabadságharc után Londonba költözött, hol Silicat zopissa nevű kőkonzerválószerével tűnt fel. 1855. megbízást kapott az angol parlament-épület (Westminster Palace), majd a londoni Szt. Pál-székesegyház

T s

1246

faragott köveinek konzerválására. E konzerválószert „Szerelmey stone Liquid No. 101" néven ma is gyártja a Szerelmey Limited London. Technikai találmányainak hosszú sorát az 1862. londoni kiállításon mutatta be. — Irodalom: *Szentiványi* Gy., Sz. Egy kalandos művészpálya a XIX. sz.-ban. Bpest, 1934. *Szentiványi.*

E. G. II 501, l

BUDAPESTI KÖZLÖNY

HIVATALOS LAP

KIADÓHIVATALA

BUDAPEST, I., Postafiók 2.

I., VÁR, KAPISZTRÁN-TÉR 1. SZ.

Telefon: Aut. 604—64.

▽▽▽

A Budapesti Közlöny előfizetési dija

	magánosoknak:	közhivataloknak
egy hóra:	3 P 20 f	1 P 28 f
negyedévre:	9 „ 60 „	3 „ 84 „

Az Országos Törvénytár évi előfizetési dij előle

T. Előfizetőnk!

Arról értesitjük t. Cim
hó végével lejárt. Ennek folyt

AZ ELSŐ MAGYAR ÉLCZLAPOK.

Irta Szana Tamás.

A magyar ember mókázó kedve ismeretes. Ritka jó érzékkel, gyorsan fölismeri a félszeg, a nevetséges vonásokat, s minden pillanatban kész arra, hogy majd csipős, majd humoros megjegyzésekben gyakoroljon kritikát felettök. Sehol annyi név-elferdítés, sehol annyi gúnynév nem keletkezik, mint mi nálunk, a nép körében. A magyar paraszt éles kommentárokkal kiséri az úri rend divatját; elforgatja, komikus alakokba öltözteti a nyelvét kínozó idegen szavakat, s egy-egy mulatságos eseményből a legnagyobb könnyedséggel rögtönöz szatirikus, gúnyos dalt. Népköltési gyüjteményeink bővelkednek az ilyen versekben, nem is említve közmondásainkat és példabeszédeinket, a melyek nem egyszer nagyon is paprikásak és borsosak.

És aztán az adomák gazdag tárháza! A különböző társadalmi osztályok anekdotáiból hány gyüjtemény forog már közkézen, s mennyi adoma születik napról-napra a nép kunyhóiban s az úri osztály terített asztalainál. A magyar ember adomázó készsége kimeríthetetlen. Nincs olyan társaság, amelyik meg tudna élni anélkül, hogy egy-egy ötletet el ne pattantson, egy-egy jóízű történetkét útra ne bocsásson. És jaj annak, aki elcsépelt dolgokkal merészel előállani, forgalomból kiment pénzt akar értékesíteni. Még ha nagy ravaszan végighallgatják is, azt alig kerülheti ki, hogy végül, bűntetésül, a «lőcsei kalendárium»-ot, az adomatárak tisztességben megöregedett ősanyját, az emlékezetébe ne hozzák.

Ilyen természeti adományok és hajlamok mellett nem csoda, ha a vidám elem már korán kezd jelentkezni irodalmunkban. A gúny ép ugy fölüti vigyorgó fejét a különböző felekezetek vallásos vitairataiban, mint az elbeszélő költeményekben, melyek egy korszak eszejárásának és aspiráczióinak jellemzését czélozzák. A nemzeti ujraébredés korszakában különösen élénk és gyakori ez a szatirizáló hajlam. Alig van olyan költőnk, ki csipős szavakban ne kelne ki az idegen szokások és divatok majmolói ellen; ki nevetségesekké ne igyekeznék tenni azokat, akik meggondolatlanul és könnyelműen letépnek magukról minden nemzeti bélyeget. Ezen mozgalmas korszak képét leghívebben az egykorú szatirikus költők rajzolják. Műveik megbecsülhetetlen adalékok az idők és emberek jellemzéséhez.

A humoros és szatirikus elem azonban hosszabb ideig csak járulék gyanánt szerepel irodalmunkban, színt és bizonyos pikáns ízt kölcsönözve a tudósok és költők irásainak. Arra, hogy bohóságokból élősködő, az emberi gyarlóságokat csipkedő, s minden dolognak nevetséges oldalát kereső folyóiratot vagy lapot alapitson, e század negyedik tizedéig senki sem vállalkozik.

Mert bármennyire szeretném is a magyar élczlap-irodalmat a század elejéig visszavinni: a Hartleben Adolf kiadásában 1803-ban megjelent *Tudós palócz*-ot nem merem a magyar humorisztikus és szatirisztikus lapirodalom első jelensége gyanánt előtüntetni. És pedig nemcsak azért, mert füzetei nagyon is elárulják az «Eipelhauer's Briefe»-vel való közeli rokonságot: de már azért sem, mert ezek a levelek még nagyon is szárazak és krónikaszerűek arra, hogy a humor vagy szatira termékei gyanánt méltán szerepelhetnének.

Mint a bécsi Eipelhauer, ugy a «tudós palócz» Furkács Tamás is, a vidéken (Monosbélben) lakó sógor urához intézi leveleit. Rendeltetésük az, hogy a fontosabb napi eseményekről számot adjanak. Szólanak ezek

1893. január

a levelek a külső országok dolgairól is, de különösen a magyar főváros életét igyekeznek megvilágítani. Megtudjuk belőlük, mint mulatoztak Pesten a század első éveiben; minő volt a vendéglők, kávéházak, színházak, sétaterek arczulata, sőt a társaságokban divatozó hangra is vonhatunk némi következtetést, mert Furkács itt-ott párbeszédekbe szedi előadását, s okunk van hinni, hogy ezek a párbeszédek jellemzetesek.

A *Tudós palócz* megjegyzései ma már naivaknak, ötletei igen sokszor ízetleneknek és durváknak tűnnek föl előttünk, s csak ritkán érzünk magunkban hajlandóságot arra, hogy felettük elmosolyodjunk; de érdeklődéssel lapozzuk végig a füzeteket, mert régi idők észjárása és ízlése szól hozzánk belőlük.

A tudós palócz a fejlődő Pest város sok apró eseményéről megemlékezik és rendesen bő kommentárok kiséretében.

Egy komédiás-bódé bezáratását például ilyeténképen írja le: «Szomorú eseten sopánkodik most a Pesti Publikum, de főkép a fehér tseléd személyek (mezít lábú Kiss-Aszszonyok) hogy a Pesti Kraitzáros Teátrum vagy deszka Komédia-ház már bézáratott, és belőle a Hansvurstok nem különben mint a legyek a téli hideg által kipátzoltattak. Einye no. De nagy kár! nem nevethetek már annyit, mint néha napján, midőn a Casperlinak tréfa darabjain mulattam magamat. — Mert ha jól megfontolom, nem is lehet, nem is volt alkalmatosabb mulatságunkra szolgáló hely, mint ezen deszka Góré, ahol olly barátságos, és víg szokott lenni a gyülekezet, hogy még a tekintetes Urak, a paszomántos ruhákba öltözött Csizmadiákkal és Szabókkal egygyütt virstliznek és söröznek, és a mit még soha nem láttam, az idegen emberek, a vagy az ismeretlen Asszony és Leány személyek ezen a helyen olly könnyen teszik meg egymással az óhajtott szövetséget, hogy a Komédia után kiki az olyan személyet is, a mellyel még annak előtte semmi esméretségben nem volt, haza elkésérheti, és azzal mélyeb barátságba is ereszkedhetik. Az iffiú embernek főkép nagyon hasznos ezen mulató hely, mert ezen szövetségre tanittó alkalmatos letzkét semmi instructortól illy tsekély fizetésért, a mellyet itt letenni szoktak, tanulni nem lehet. Én ugyan 20 kraitzárt fizetek, de a felső Contignatióba, a hol a díszes világnak festék forma képű alakjai, a polgári és mezét lábos Kiss-Aszszonyok gyümölcseitűl tellyes mulatságomra körül vagyok vétetve.»

Majd egy más helyen a farsang élvezeteit veszi tollára a levéliró. «Már most csak igazán beállanak a víg Farsangi napok — szól — a mellyeknek alkalmatosságával a korhelykodás legnagyobb mulatságom. Azért az ugy neveztetett Bálházakba megszoktam jelenni, a hol-is a díszes világnak gyümöltsét nagy és örvendetes tsodálkozással láthatom.

Most tsak a Bál-házaknak neveit és azok eránt való tudósításokat fogom előszámlálni. Ebből kiláthatja Sógor Uram, hogy ezen helyeket felkeresni, és azoknak hirdető Tzéduláit elolvasni nagy fáratságomba telt. De azért a Sógor Uramtúl nem sokára egy kiss Farsangi subsidiumot várok.

Legelőször következik a *Budai nagy Redutt*, azután a *Falka szála*. Harmadszor a Fátszán. Negyedszer *Kainhel*. Ötödször az *Aufhalter*. Hatodszor a *Három Kapások szállója*. Hetedszer a *Vad ember*. Nyoltzadszor a *Rátzvárosi Korona*, ahol már sokan szalma koronával megkoronáztattak. Ezek Budán a legnevezetesebbek.

A Pesti Szállák eképpen következnek, tudni illik: Először *A hét választó Hertzegeknek fő Redutti szállája*. Másodszor a *Hakkér apró Redutja*. Harmadszor a *Fekete* avagy talán jobban nevezendő *Kormos Redut*, ahol sokan táskájokat s lelkeket befeketitik. Negyedszer a *nagy Pipánál való szála*. Ötödször a *két törökök*. Hatodszor a *Fiakkerok szállája*. Hetedszer a *Gatyások szállája*. Nyoltzadszor a *Fa-vágók szállája* stb.

És ez a Lajstroma a leghiresebb Budai s Pesti szálláknak. De hogy Sógor Uram a Fő Reduttokat is jobban esmérhesse, szükséges, hogy azokat maga meglátogassa.»

Biz ebben az elősorolásban nincs semmi ötlet és elmésség; de érdekessé teszi kilencz évtized lefolyása. Mennyivel több köszönettel tartoznánk az írónak, ha legalább nehány vonással azt is jelezte volna, hogy tulajdonképen milyen élet folyt mindezeken a helyeken. Igy csakis az elnevezésből vonhatunk némi következtetést arra a publikumra, mely egyik vagy másik mulatóhelyet látogatta.

Az egykorú divatról szintén nyújt némi tájékoztatást a mi Furkács barátunk. Egyik levelét eképen kezdi: «Hogy a diszes Világ a most beálott kelemetes időnek hasznát vehesse, az ujonnan készíttetett Budai Promenádán mindennap fel s alá sétálgat, vasárnap pedig s más ünnepnapokban szép török musikának ébresztő hangja mellett ékes Gála-ruhákba mutogatja magát. És ámbár a szél még hideg, mindazonáltal mégis tsak Fátyolba takargatott testekkel fitzkándoznak

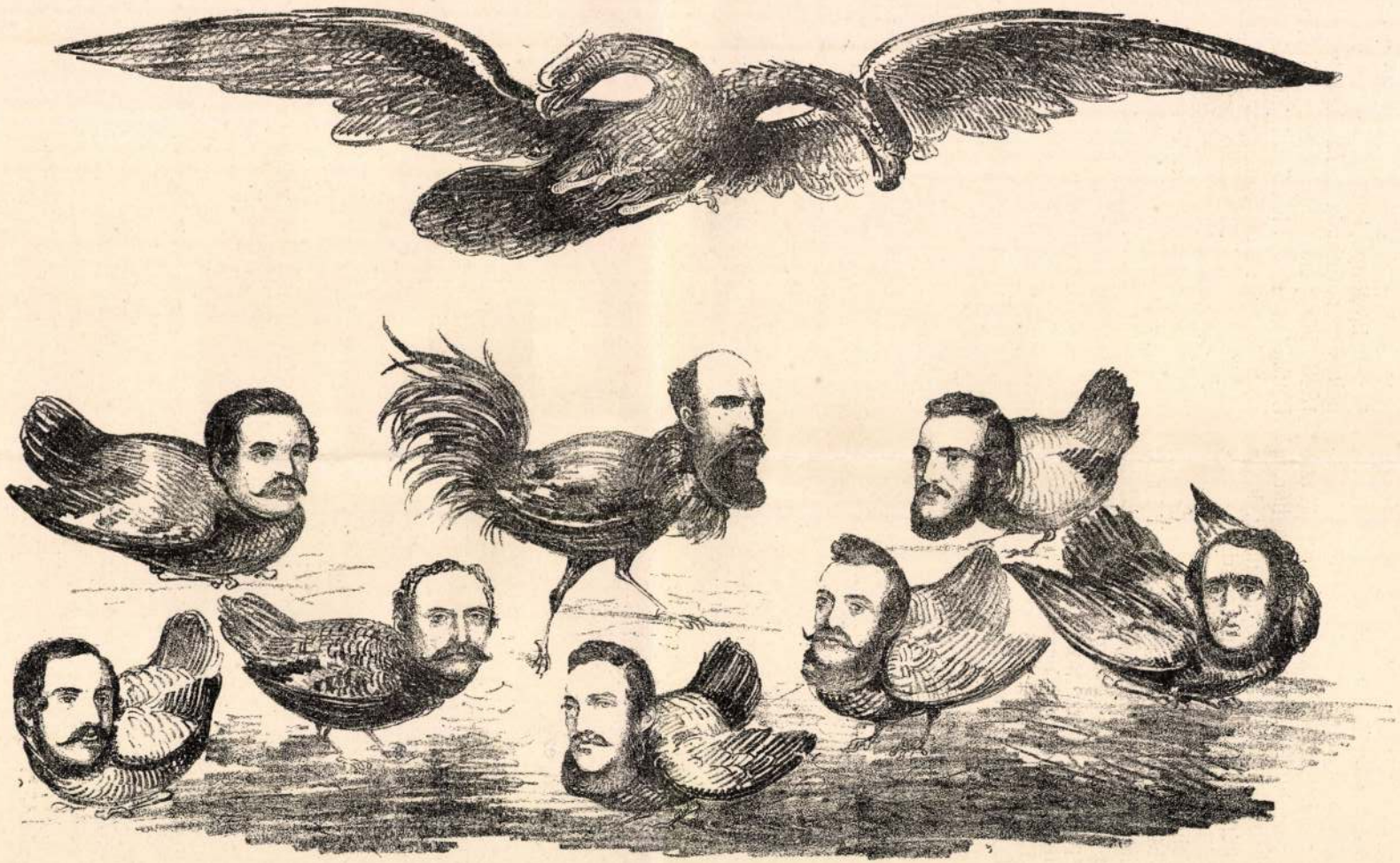

A „CHARIVARI"-BÓL.

Az első felelős magyar miniszterium.

a Fehér személyek. Ott Sógor Uram mindenféle módiákat láthatna: a Férfiak nyakig érő bugyogóban, nyaktúl tsötsig érő Pruszlikokkal, alpofáig érő Frakokban, és borzas Pakkenpartokkal svalléroskodnak, a három szegletü kalapjok pedig ollyan nagy, hogy benne két esztendős gyermeket ringatni lehetne.

A Fehér személyeknek pedig nagyon is furcsa Módiájuk vagyon, de azok mind tsak Frantzia névvel neveztetnek. A fejeken mindenféle pallérozott köveket viselnek, a melyeket pier de Spagne neveznek. A hajszálak pedig ugy fel vagynak borzodozva, valamint a régi időkbe pingáltt Boszorkányoknak, a mellyek süprőn és vas villán nyargalództak, ezt a módit ala Kuszonnak nevezik, a mi magyarul annyit teszen, mint ala Disznó.

De Sógor Uram! mért viselnek most a Fehér személyek Frantzia Kuson fejeket, iszen a magyar Disznónak is tsak ollyan serte vagyon, mint a frantzia Disznónak, és a frantzia Disznónak is tsak disznó természete vagyon? De mivel már az emberiségnek az esze annyira vagyon kimerítve, hogy illendő módiákat fel nem találhat, azért a Svallérok már annyira leereszkedtek, hogy a Disznóktól költsönzik a módiákat. És, mivel a fejek már disznó módra vagynak alkalmaztatva, talán az eszek is nem sokára a Kusónt fogja követni? — —»

És ez igy megy a levelekben véges-végig. Krónikaszerű, színtelen leirás, megszakítva koronkint olyan élczekkel és adomákkal, a melyeknek reprodukálására ma már nem merek vállalkozni.

Ha csakugyan a *Tudós palócz* a magyar élczlapirodalom első terméke, mint azt némelyek, köztük Szinnyei József is, hirdetik, ugy az nem egyéb, mint a gyermek komoly kritikát nem provokáló, üres gagyogása.

A *Tudós palócz* után hosszú ideig a szépirodalmi lapok tárczarovatába szorult a magyar szatira, de teljesen ki nem veszett soha. Már a legelső szépirodalmi vállalatok belátták a szükségét annak, hogy legalább csemege gyanánt, humoros és szatirikus olvasmányokkal szolgáljanak olvasóiknak. Szellemeskedő szemléket vagy legalább adomákat a harminczas és negyvenes évek minden divatlapjában találunk; a politikai közlönyök pedig hírrovatukat igyekeztek élénkíteni majd jó ötletekkel, majd csipős megjegyzésekkel.

Végre aztán a negyvenes évek vége felé önálló közlönye is támadt a magyar humornak és szatirának, a *Lauka* Gusztáv által 1848 közepén megindított *Charivari*-ban. Laukában sok kiváló tulajdonság egyesült arra, hogy az első magyar élczlapot megalapíthassa. Mint jó modorú, elmés fiatal ember szivesen látott vendége volt a társaskörőknek, mint elbeszélő már pályája kezdetén azok közé az írók közé tartozott, kik nem a fantázia álomképeinek, hanem az életnek rajzolását tekintették föladatokul. Már első elbeszéléseiben ritka érzéket mutatott az élet komikus oldalainak, a társaskörök visszásságainak fölismerésére s emellett a csapongó jókedv olyan adagjával rendelkezett, aminővel kortársai közül egyik sem. Vidámsága a Paul de Kock vidámsága, s ez megbecsülhetetlen adomány volt az irónál abban a korban, midőn a franczia romanticzizmus túlzásai annyi különben jóravaló tehetséget megmételyeztek. Lauka sohasem tudott megbarátkozni a holdvilágszürcsölő romantikával; egészséges érzéke föllázadt az örökké csak álmadozó írók hazugságai ellen, s ki is gúnyolta őket kaczagtató románczaiban. «Butter Flórián» egymagában többet ártott a nálunk is veszedelmesen terjedő romanticzizmusnak, mint akárhány tudományos apparatussal működő kritika.

Ez az eleven, vidám szellem lapjában is mindenkor eltalálta azt a hangot, amelyen szólani kell a nagy közönséghez. Hetenkint kétszer kopogtatott be az olvasóhoz, s mindig volt valami érdekes mondani valója a politikai, társadalmi, irodalmi és művészeti élet eseményeiről. Különösen az irodalom és művészet kérdései foglalkoztatták. Hasábokra terjedő elmés színi kritikákat hozott s éles megjegyzésekkel kisérte az akadémia működését, mely akkortájban is sok panaszra szolgáltatott alkalmat, különösen az új tagok választásánál. A lap körül csakhamar tekintélyes munkatársak sorakoztak, köztük *Tompa* Mihály, *Vajda* János, *Bernáth* Gáspár, *Tóth* Endre és *Dobsa* Lajos. A *Charivari* kedvencz olvasmánya lett a magyar fővárosnak; eleven, elmés közlöny volt. Pedig épenséggel nem törekedett azon, hogy minden áron és kizárólag csak mulattasson. Egyes rovataiban nem is tett egyebet, egyszerűen csak jelezte a tényeket, mint minden más egykorú lap.

(Folyt. köv.)

Északi Németország lapályos részein találhatók merőben különálló gránit és más szikla-töredékek, melyekhez hasonló állományú szikla-telepeket ott sem a térségből kiemelkedve, sem a föld mélyében eddig nem fedeztek fel. A tudós világ előtt sokáig titok volt, hogyan kerültek oda ez eltévedt kőtuskók. Mig végre 1817-ben a hires tudós De Charpentier egy hegylakó figyelmeztetésére jött rá, hogy az alpesekről lefelé törekvő jégfolyamok, a gletscherek, szokták magukkal vinni a szikla tetejéről letöredezett részeket. Azóta rá jöttek arra is, hogy ama kőtuskókat a viz, illetőleg a jég szállitotta eredeti telephelyükről (valószinűleg Skandináviából) Európa belsejébe. Az északról lejövő jéghegyek sokszor hoznak hasábjaik közé fagyott köveket ma is.

A viz a világossággal, meleggel és léggel fogva kezet, bár hosszas időn keresztül is, de megmutatja erejét az élettelen terhek felosztásában; e hatalom előtt idővel a legerősebb sziklának is mállnia kell. Az idő foga mindent megemészt s Saturnusnak a viz az egyik legerősebb foga.

Hogy a viz minő alakulások eszköze volt ezredek óta, arról élénken beszélnek a földtan ama lapjai, melyeket neptuni képleteknek nevez a tudomány.

A zsadányi meteorkőhullás.

(—a.) Ha az »égiek« tokonszenvére abból vonhatnánk következtetést, hogy milyen gyakran látogatnak meg bennünket a magasból érkező vendégek, akkor Magyarország bizvást elmondhatná magáról, hogy különös kegyben áll a felsőbb hatalmak előtt. A világtér ama kóbor vendégei, melyeket »meteor« néven ismerünk, elég sűrűn látogattak már meg bennünket, s közöttök nem egy oly igen becses darab van birtokunkban, melyet nyugat hatalmas országai is méltán irigyelhetnek.

Csalódnánk azonban, ha azt hinnők, hogy e becses vendégek valami nagyon sűrűn érkeznek földünkre. Ellenkezőleg. Szerfelett ritkák; legalább azok, a miknek lehullása tudomásunkra jut. Egy ilyen ritka eseménynek volt nemrégiben szinhelye Zsadány, Temesmegyének egy kisded községe, mely aligha tartott rá számot, hogy valaha még világhirűvé is legyen. Jámbor román lakosai nem csekély mértékben voltak meglepetve, midőn a mult március 31-dikén délután negyedfél órakor nagy dördülés renditette meg a levegőt, mintha közelében ágyút sütöttek volna el; utána puskaropogáshoz hasonló robaj hallatszott, mint a készen álló csatárvonal gyorstüzelése; azután a vasut robogásához, zúgásához és suhogásához hasonló nesz rekesztette be, fokozatosan csökkenve és elmosódva, a ritka jelenséget.

Alig hangzott el a zaj, itt-ott egy-egy koppanás figyelmeztette az ácsorgókat, hogy valami kemény tárgy hullott a földre. Egy oláh menyecskének a fejéhez olyan közel járt egy darab, hogy ha a durranást hallva félre nem lép, alkalmasint jókorát koppintott volna rá a goromba »ménkű.« Kevésvártatva már hat darab meteorkövet szedtek össze a községben, a mi, természetesen, sokkal csodálatosabb dolog volt, semhogy komoly tanácsot ne ültek volna felette, elmélkedvén rajta, vajjon micsoda rettenetes esemény előjelének tekintsék. Szerencsére elég korán tudomására jutottak a történtek Ormós Zsigmond urnak, Temesvármegye érdemes főispánjának, ki az eseményről értesitette a természettudományi társulat elnökségét s egyszersmind két darabka meteorkő-töredéket is mellékelt leveléhez. A természettudományi társulat választmánya sietett megragadni az alkalmat, hogy a netalán hullott nagyobb darabokat megmentse a haza és a tudomány számára; mert, fájdalom, volt már rá több eset, hogy magyar földön hullott meteorok legszebb darabjai kivándoroltak a hazából, hol Bécsbe, hol még tovább is, még pedig magyar hazafiak közreműködése mellett.

Két küldöttet menesztettek az esemény szinhelyére, Krenner József műegyetemi tanárt és Petrovits Gyulát a társulat másodtitkárát, a kik azonnal útnak indultak, hogy a körülményekről ott helyben szerezzenek biztos tudomást. Utazásuk eredményéről Krenner ur a társulat tegnapi szakülésén már meg is tette a jelentést, részletesen előadva a tudakozódások eredményét és bemutatva a gyűjtött töredékeket. Jelentése fonalán megemlitjük a következőket.

A hullott darabok száma, ugy látszik, igen kevés volt; mert kétnapi időzés alatt csak négy darabot tudtak megszerezni, ugyhogy most is mindössze csak hat darabot mutathatott be. A legnagyobb kis körtenagyságú, a legkisebb csak mogyorónyi; súlyok mindössze 144 gram, vagyis k. b. kilencedfél lat. A dördület és zaj leirásában valamennyi nyilatkozat megegyezik; a nagyobbacska darabok fél hüvelyknyire nyomódtak az agyagos, szivós talajba; erős kénszagot árasztottak, mely a falu keletészaki részén mindenütt el volt terjedve, sőt a köveken még harmadnap is érezték, s ez a meteorköveknek csakugyan jellemző tulajdonságok; alapanyagok szürke trachytszerű, melyben apró morzsák csillognak (igen valószinűleg nikkel-vasrészecskék, a meteoriteknek egyik legjellemzőbb alkatrészök); külső részöket fekete, részint homályos és érdes, részint simább és fényes kéreg vonja be. Legnevezetesebb azonban az, hogy e hullott darabok, legalább akkor, mikor a földet érintették, a tanuk állitásai szerint, kik rögtön megtapintották, tökéletesen hidegek voltak; sőt egy tanú határozottan jéghidegnek mondja, holott az eddig hullott meteorkövek legnagyobbrészt melegek voltak lehullásuk pillanatában. Talán ezzel a körülménynyel van némi kapcsolatban az is, hogy tűztüneményt nem vettek észre; a durranás morajját nehány közeli helységben is hallották, de a meteort a láthatáron kigyúlni nem látták sehol. Ezt a tiszta, derült időnek nem lehet tulajdonitani, mert a knyahinyai meteorkő is (1866-ban) egy szép juniusi nap délutánján esett le és mégis meszsze földrül, több mértföldnyi területen látták a tüzes gömböt végigsiklani, egy kis sajátságos felhőtűl kisérve a magasban.

Ismét gazdagabbak lettünk tehát valamicskével, s a nemzeti muzeum gyűjteménye egy pár érdekes darabbal fog szaporodni. Uj vendégeinkkel azonban később még szorosabban is meg fogunk ismerkedni, ha Wartha Vince a vegytani elemzésökkel, Krenner pedig az ásványtani és górcsövi vizsgálatokkal elkészűlnek.

Mindezek után szükséges lesz talán még egy kérdésre felelünk.

Mik a meteorok?

Hajdanában hihetlennek tartották, hogy efféle testek csakugyan hullanak a földre, s azt hitték, hogy ezek is csak földi anyagok. Mai napság már biztossan kimondhatjuk, hogy nem földi eredetűek; tudják, hogy apróbb-nagyobb világtéri testek, melyek a maguk pályájában mozognak, ép ugy, mint a csillagok ezrei. Földünk vonzása azonban kisodorja őket néha pályályukból, ekkor légkörünkbe jutnak és négy sőt esetleg nyolc mértföldnyi sebességgel rohanván alá, a levegővel való surlódásukban annyira felmelegszenek, hogy megtüzesednek és ez a nagy hő többnyire szét is robbantja őket. A kisebb darabok — milyenek a gyakran látható hulló csillagok — le sem érnek a földre, hanem már a levegőben elégnek, por gyanánt szétoszlanak. Hozzánk csak a nagyobb darabok jutnak el. Vannak olyanok, a melyek csaknem tiszta vasból állanak, mint a lénártói meteorvas, ezek a meteorvasak; és vannak olyanok, a melyekben a kőnemű anyag túlnyomó, mint a mező-madarasi, knyohinyai és a most hullott zsadányi, ezek a meteorkövek. Eddig a meteorokban a földi elemeknek körülbelől felét fedezték fel; de ezek között egy sem volt olyan, melyet a földön is ne ismernénk. Alapos okunk van tehát azt hinni, hogy a többi világtest is hasonló anyagokból áll, mint a mi földünk.

Hogy meteorok már ősidők óta hullottak a földre, azt semmi okunk sincs elvitatni; és igy kétségtelen az is, hogy ezredévek jártán földünk tömegét már tetemesen gyarapithatták, sőt talán az alakzatára is gyakoroltak némi befolyást. Annyi bizonyos, hogy március 31-dike óta, mikor a zsadányi meteorkő lehullott, földünk súlya száznegyvennégy és talán még nehány grammal (a még elő nem került kövek súlyával) tényleg csakugyan gyarapodott.

Fővárosi hirek.

* **»A fény árnyai,«** Szigligeti e hatásosan irt, pályanyertes és sok ideig pihentetett társadalmi szomorújátéka, szerdán ujra szinre került a nemzeti szinházban. A termékeny szerzőnek nincs talán egyetlen darabja sem, melyben mesealkotási és jellemtetézési képességét jobban lehetne méltányolni, mint a »Fény árnyai«-ban. A szerelemből mindenét feláldozó hős, Nyárai Béla (Feleki) mindvégig érdekes központját képezi a hatásos cselekménynek; a felvonások fokonkint érdekesebbek s az élet oly gazdag változatokban mutatja be itt árnyait, hogy a látvány, mely a szem elé tárúl, a legmegrázóbb társadalmi képek egyikévé válik. A közönségnek nagyon tetszett a felelevenitett szinmű, melyben Feleki (Nyárai Béla), Felekiné (Charlotte), Náday (Szenczey Jenő), Bercsényi (öreg komornyik) kitűnően játsztak. Felekit és Felekinét különösen a harmadik és negyedik felvonás után tapsolták zajosan. Kár, hogy az érdekes szinművet nem valami nagy közönség nézte.

* **Richter János,** kinek zenekari búcsúhangversenye ma este lesz a redoutban, mint a »P. Lloyd« irja: holnap (szombaton) fogja utójára igazgatni a nemzeti szinház zenekarát. Vasárnap pedig már Bécsbe megy, hol karnagyi fizetése évenkint ötezer forint.

* **A képviselőház** tegnapi ülésén első sorban a pénzügyi felhatalmazás további kiterjesztését tárgyalták; a szélsők nem annyira hosszú, mint heves vitát idéztek elő s a ház az indemnitást megszavazta; az elsőfokú biróságokrúl szóló törvényjavaslatot is végig tárgyalták s végül elvetették Csiky Sándor határozati javaslatát, mely azt a tényt, hogy Király Ő Felsége a honvédmenházaknak ötezer forintot adományozott, törvénybe kivánta cikkelyeztetni.

* **Szerelmey Miklós** ezredes e napokban hazatért Londonból, hogy hátralévő napjait hazájában töltse. Ma már 72 éves s élete nagy részét külföldön tölté. Találmányai nevezetessé tették. Feltalálta a »zopissa« módszert, mely a vasat rozsdától, a követ a porlástól megóvja. A londoni parlamentházat az ő általa föltalált konzerváló keverékkel vonták be. Talált ő fel másféle vizhatlan, éghetlen anyagokat és készitményeiből itthon, mint a »Hon« irja, kiállitást akar rendezni.

* **A »Magyar könyves ház«-ból,** Aigner Lajos uj vállalatából megjelent az első négy füzet. Tartalmuk: »Beszélyek« Obernyik Károlytúl; »A somvári Fényes Ádám ur,« elbeszélés Tolnai Lajostúl; a »Holdas éj,« Sacher-Masoch beszélye, forditotta Csukássi József, (először a »Főv. Lapok«-ban jelent meg;) s »Ányos Pál költeményei,« közli Abafi Lajos. Ez utóbbi kettős füzet s ára 40 kr, a többié csak húsz. Minden füzetben rövid élet- és jellemrajz van a bemutatott irórúl.

* **Egy ismert ügyvéd:** Barna Ferenc szerdán éjjel megmérgezte magát a kétszerecsen-utcai bazár kávécsarnokában. Előbb a bazárban lakó Doblernál volt, kivel pénzügyi összeköttetésben állt, s aztán mérget ivott s attól rögtön meghalt. Holttestét a Rókus-kórházba szállitották. Pénzzavarok okozták öngyilkosságát. Becsületes, de szerencsétlen ember volt. Jótállások, kötelezettségek szomorú következményei sodorták a zavarokba, melyekből nem birt kilábalni. Családi élete boldog volt s fiatal özvegyet hagyott hátra. A szabadságharcban mint guerilla-tiszt szolgált.

* **Uj egylet** alakúl a fővárosban a házi ipar és iparos-képzettség fejlesztésére. E tárgyban kedden volt Pulszky Ferencnél értekezlet s a tervet Körösy József statisztikai igazgató, (mint inditványozó) terjesztette elő. A vállalat hasznosságát mindenki elismerte s bizottságot alkottak, mely az egylet alapszabályait fogja kidolgozni. Az egylet egyelőre a fővárosra és környékére terjeszti ki működését, de megkeresésre támogatni fog minden hasonló célú társulást.

* **Az izraelita nőegylet** tevékeny elnöke: Bischitz Dávidné urhölgy fölkérte báró Prokesch Ostennét, (Goszmann Fridrikát,) hogy nem volna-e szives az ő egyletük számára is föllépni egyszer Pesten? A báróné pedig, kinek eszébe jutott, hogy egykor a budapestiek is mily zajosan tapsolták az ő »Tücsök«-jét, megigérte, hogy ha csak lehet, teljesitni fogja az egylet kivánatát.

* **Az ál-Wesselényi,** Balla Gergely, fölött a felső itélőszék büntető tanácsa tegnap mondta ki az itéletet. A felső itélőszék bünösnek nyilvánitotta Ballát egy húszezerforintos hamis váltónak előállitása, s egy támadása miatt három csendőr ellen. A királyi tábla jóváhagyta a büntető tanács itéletét, mely Ballát tizévi börtönnel sujtotta.

* **A »Korona« kávéház** tulajdonostársa és üzletvezetője: Érsek ur kijelenté előttünk, hogy ő korántsem mondta azt, hogy a zsidók eltávolitásáról gondoskodni fog, mit annál kevésbbé is mondhatott, mivel sok tiszteletreméltó izraelita vendéghez van szerencséje; hanem igen is eltávolitott nehány alkalmatlan vendéget, kiknek egyike boszúból fogta rá, hogy eljárása a zsidók ellen irányult, holott az eltávolitottak közt más felekezetű is volt.

* **Rejtélyes hölgy.** Szerdára viradó éjjel a király-utcában bérkocsi állt meg egyik kávéház előtt. Benne mélyen lefátyolozott hölgy ült s hivatta a kávést, éji szállást kérve tőle. »Kávéházam nem fogadó,« — mondá a kávés. »Én meg, — felelte a hölgy — fogadóba nem akarok szállni.« — Azzal cigarette-re gyujtott s hajtatott tovább. A bérkocsis mondása szerint: ez a hölgy a bécsi vonattal érkezett, minden málha nélkül jött s ugy fogadta föl a bérkocsit, hogy azt egész éjjel használni fogja. Ezek az adatok gyanút ébresztettek egy pár a kávéház elé ment konstablerben, de mialatt ők arról tanakodtak, hogy mit csináljanak: a rejtélyes hölgy tovább hajtatott.

* **Térzene.** Katonai térzene Pesten az idén hetenkint háromszor lesz. Egyik héten kétszer az erzsébetteri kioszk, egyszer a corso ligete előtt; másik héten pedig itt kétszer s amott egyszer.

* **Egy pár bécsi lap** megint dühösen gyalázza Magyarországot azért, mert kormánya a vasuti szolgálat terén is érvényt kiván szerezni a magyar nyelvnek. Az uj »Presse« pláne kijelenté e napokban, hogy Magyarország el fog törültetni nem sokára a föld szinéről. Az »Ellenőr« tegnap felszólalt, hogy az olyan lapot, mely a magyar államot és nemzeti létének alapját támadja meg, a kormány foglaltassa le, és tiltassa ki az ország terűletéről. A mit más állam meg nem tűr, azt mi sem tűrhetjük el tovább. A magán ember is kiparancsolhatja házából az olyan lapot, mely megpiszkolta. Még inkább megteheti ezt az állam. Tegye meg a mienk. — Az »Ellenőr«-nek igaza van. A nemzeti önérzet követeli ama hirlapok kitiltását az országból, melyek nemcsak hogy folyvást piszkolják Magyarországot, hanem annak elpusztulását is károgják, mint valami halálmadarak.

* **A »Fledermaus«-ról.** A denevérről köztudomású, hogy sötét zugokban lappang s éjenkint apró zsákmányokra vadász. A babona szerint: ki is szivja

Fővárosi Lapok 1875.

az emberek vérét s ki-bejárva a kéményeken, a vele cimboráló embereknek pénzt hord. A rusnyákoknál vampyra neve, a horvátoknál vukodlak, Budapesten pedig »Fledermaus« Ez a »Fledermaus« valami Morländer uré, azzal a rendeltetéssel, hogy neki (mint szerkesztőnek) hordja a pénzt. Morländer úr azonban a maga denevérjét posta-galambbá szokta változtatni, hogy turbékolva járjon ide s tova a zsákmányra. közelébb az »Élő képek« egyik-másik szereplőjéhez küldé nyájas levéllel s egy egész évre szóló előfizetői nyugtával. A levélben az van megirva, hogy a lap legközelebbi száma közleni fogja az illető »élő kép« arcképét, ha t. i. azt maga a felszólított egyén elébb fényképben beküldi neki. A közlésért járó »saldirte Rechnung« pedig valószinűleg később küldetik meg a »dicsőitett« számára. Az illetők azonban nem igen áhitják a »Fledermaus«-féle dicsőséget, s egyikök szerkesztőségünkhöz küldte be a Morländer ur nyájas levelét és egész éves nyugtáját, s ha Morländer urnak tetszik, küldjön értte, átveheti tőlünk, s jövőre megjegyezheti, hogy nem minden tarkatollas madár — gimpli.

* **A »budapesti férfi-dalegylet«** május elsején a lövöldében táncvigalommal összekötött dalestélyt tart. Műsora érdekes lesz. Stegmann és Szabó Antónia kisasszonyok is közreműködnek. Jegyek kaphatók Kertész és Eisert, C. W. Becker fiai, Ditmar R. (józseftéri) és végre Mosch és Társa (hatvani utcai) kereskedő uraknál.

* **Rövid hirek.** Az országgyülést, ujabb hir szerint, nem a kormányelnök, hanem maga a király fogja bezárni trónbeszéddel s e miatt a dalmáciai utat pár nappal megröviditik. — **A nőképző-egyleti** majális hangversenyén valószinűleg, Barcsay Sarolta k. a. is fog játszani hegedün, Kauserné urhölgy pedig énekkeel működik közre. — **Báró Simonyi Lajos** miniszter házat épittet bodzafa-utcai telkén. — **Ráth Mór** a szegedi közkönyvtárnok nagymenyiségü könyvet ajándékozott kiadványaiból. — **Mária Valeria** főhercegnő születésének hetedik évfordulója tegnap volt. — **Marschallnál** tegnap lakoma volt: b. Simonyi miniszter vendégelte meg a kereskedelmi törvény bizottságának tagjait. — **Péchy Tamás** közlekedési miniszter tegnapelőtt megtekintette a dunaszabályozási munkákat. — **A központi Fröbel-nőegylet** elnöksége köszönetet nyilvánit Kallenberg urnak, ki az egylet gyermekkertésznői és növendékei számára külön előadást is rendezett állatseregletében, minden dij nélkül. — **Az iparosképző egylet** jövő vasárnap tartja tizenhatodik évi közgyülését. — **A pesti lóvonatú vasuton** kisérletet akarnak tenni egy-lovas kisebb kocsikkal, olcsóbb menetárak mellett. — **Dr. Vida Jenő** köz- és váltóügyvéd tegnap tartotta eljegyzését Schmidt Emma kisasszonynyal, Schmidt István fővárosi jónevű ügyvéd bájos leányával.

Vidék.

** **Kolozsvártt**, az »egyetemi kör« javára rendezett felolvasások egyikén, Imre Sándor tanár kitünő értekezést tartott »Zrinyi Miklósrúl, mint honfiról és költőrül.« Rajzolta életét és ismertette munkáit. »Nála — ugymond — alig van nagyobb nemzeti történelmünkben, a minek oka az, hogy ő honfi, hős és költő volt.« Fiatalkorának nagy történetei közt mély benyomásokat kapott s ezek tették hőssé és költővé. Gyámja, Pázmán Péter érsek, a nagyszombati egyetemen tanittatá, valláscsan és uriasan. Különös kedvvel tanúlta a nemzeti történelmet. Később járt Velencében, Rómában s az olasz költészet nagy benyomást tett lelkére. De Rómában, hol a pápa ép Galilei elitéltetésével bajlódott, nem sok gyönyörködtetőt talált. A politikai kérdések iránt is mindig nagy érdekeltséget tanúsitott, s e nemben irt művei alapos tanúlmányra mutatnak. Imre Sándor életteljesen kidomborodó képet festett a hősül és költőrül, s vajha nemzeti történelmünk és irodalmunk nagy alakjaival mennél többen foglalkoznának igy, mert korunk nemzedékeiben igen szükséges ébreszteni és táplálni a nagy és szép iránti érzéket, valamint a kegyelet nemes érzületét is.

** **Debrecenből** irják: az emlékkert-társulat a maga költségén rendezni akarta a város piacát s elháritani a tisztátlanságot, melyet ott a heti vásárok gyüjtenek halomra. S ime akadtak emberek, kik az izlés és közegésség érdekében keletkező terv ellen makacsan küzdenek. Levelezőnk tudósitásából nem veszszük ki, hogy sajátlag miben áll a terv? A heti vásárok elhelyezésében-e, vagy pedig a piac tisztántartásában, mely tudvalevőleg a hatóság kötelessége. S miután a terv lényegét nem ismerjük, meg sem itélhetjük: mi adhat okot az ellenzésre? Annyi azonban bizonyos, hogy a szépités és köztisztaság minden törekvő város legnagyobb érdekei közé tartozik, mert tisztátlan és egésségtelen városban csak az lakik, a ki kénytelen vele; azok pedig, kik választhatják lakásukat s ez előnyös helyzetüknél fogva a társasélet, az egyleti és intézeti tevékenység fő-főtámaszai és pártfogói lehetnek mindenütt, elébb-utóbb elvonulnak olyan helyre, hol az izlés és közegésség ügyeire gondot forditanak.

** **Vidéki hirek.** **Bulyovszky Lilla** asszony Aradon tegnap az izraelita nőegylet javára szándékozott föllépni; megtörtént-e s melyik szinmüben a föllépés: arról még nem kaptunk tudósitást. — **Prielle Kornélia** asszony Dumas »Georges hercegnő«-jében is fel fog lépni Kolozsvártt. — **Zemplén-megye** kinevezendő főispánjakint Dókus József alispánt emlegetik. — **Kolozsvártt** kisebb szintársulatot akarnak tartani, fizetések lejebb szállitásával; ha a dijlevonásba a mostani tagok beleegyeznek, akkor Korbuly Bogdán átveszi az igazgatást s drámai művezető alkalmasint Kovács Gyula lesz; különben pedig a társulatot kénytelenek lesznek feloszlatni. — **Gr. Esterházy** Pál hatezer forintnyi épitési anyagot ajánlott fel ingyen a devecseri kath. népiskola épitésére. — **A debreceni szinpadnak** egy uj vendége van: Eszéky Emma k. a., Prielle Kornélia asszony növendéke, kinek első föllépése tegnapra volt kitüzve a »Lowoodi árvá«-ban; Nyiregyházán, a hová való, már többször lépett föl, mint műkedvelő. — **A pozsonyi lóverseny** harmadik napján gr. Tarnowski »Przedszvit«-je, gr. Festetich Tasziló »Rotunde«-ja és Söblinger főhadnagy »Voltá«-ja nyerték meg a dijakat. — **Erdélyből** irják, hogy az Olt folyó kiáradása nagy károkat tett. — **A szegediek** meg engedték érni az agg Kovács Józsefnek azt a szomorúságot, hogy ötvenegy éves szinészi jubileuma alkalmával, utójára üres szinházban játszott. — **Ungvártt** e hó eleje óta »Magyar Kárpát« cimü heti lap jelenik meg, Homicskó Miklós szerkesztésében, ki a jóirányú, orosznyelvü »Kárpát«-ot is szerkeszti. — **Az elfogott Dobos** valószinűleg terjedelmes vallomásokat tett, mert kézrekeritése óta számos olyan embert fogtak be, kik vele cimboraságban állottak. — **A kónyi plébános** kirablóit Keszthely vidékén szerencsésen elfogták. — **Vágujhelyen** Horn Ede államtitkárt egyhangulag képviselővé választották.

Bécsi hirek.

*** **A király utja.** Spalatoban Ő Felsége tegnapelőtt reggel megtekintette a város közelében fekvő Grippi erődöt, melyet a velenceiek épitettek; továbbá a polgári kórházat, hol megszólitotta és vigasztalta a betegeket; a népiskolákban vizsgát tartatott; a muzeumban megtekintette a római régiségeket; továbbá megnézte a székesegyházat, a baptisteriumot, Deokletián egykori mauzoleumát és egyéb nevezetességeket. A laktanyák és a börtön meglátogatása után kihallgatásokat adott. Mindenütt nagy lelkesedéssel fogadták. A nők virágbokrétákat szórtak az ablakokból; a házak homlokzatai feliratokkal és cifraságokkal voltak diszitve s este a várost nagyszerüen kivilágitották. A tenger a kőpartról a sok kivilágitott gőzössel s számtalan vitorlás hajóval tündéri látványt nyujtott. A podesta meghivására, Ő Felsége gondolán részt vett a fényes sétacsónakázáson; kivilágitott bárkák s a városi zenekar követték. Mindenütt mintaszerű rend uralgott s a néptömeg lelkesedése rendkivüli volt.

*** **Adolf, nassaui herceg fia**, Vilmos szerdán viradóra Bécsben meghalt. Csak tizenhét éves volt.

*** **Egy öngyilkosnő papirjaiból.** Nemrég több részletet közöltünk Ehn Mária asszonyhak, e szép tehetségü, de szerencsétlen véget ért irónőnek életéből. Azt emlitettük, hogy az öngyilkosságát megelőző napokon cikket irt a prágai »Bohémia«-naptár számára az »öngyilkossági mániáról«. A tehetséges irónő e cikkben nyugodtan mond itéletet élvhajhászó korunk felett, s az élvezetek utáni lázat az emberek vastag önzéséből magyarázza ki; azután áttér az öngyilkosokra s különösen elitéli azokat, kik hozzátartozóikat nyomorban és szükségben hagyják hátra. Majd amaz ellenmondást fejtegeti, mely az önfentartási ösztön és a megsemmisülési vágy közt van. A lélektan — ugymond — már régóta foglalkozik e különbséggel s régóta meg akarta fejteni a talányt, de minden fáradság dacára a fátyolt még eddig nem sikerült egészen levonni róla. És igy az öngyilkost nem lehet elitélni, sőt inkább szánalmat kell érezni iránta, mert elhatározása leggyakrabban egy gyors pillanat szüleménye; leggyakrabban egy gyors pillanat az, mely lelke összhangját megbontja. Ezután azt a kérdést veti fel Ehn asszony: gyávaság, vagy bátorság kell-e az öngyilkossághoz, s e kérdésére azt feleli: gyávaság. A halál rövid pillanatával szemben ott áll a hosszú, küzdelemteljes élet összes terheivel. »Az ember, szól végül, élvet, boldogságot hajlász s ha anyagilag tönkre ment, nem tudja beletalálni magát uj helyzetébe; pisztolylövéssel menti meg magát. A lelki harcoktúl öngyilkosság által menekszik. Megretten, visszadöbben a jövőtül. De el fog érkezni az az idő midőn az ember belátja, hogy ugy kell tennie, mint ahogy a természetben látja, melynek szintén szüksége van viharokra, éjszakára, de vihar és éj után uj erőben mosolyog és munkál.«

*** **Népszámlálás Bécsben.** A »Presse« jelentése szerint, a Bécsben tegnap bevégzett népszámlálási adatok alapján lakik Bécsben (a külvárosok lakóit is ideszámitva) összesen egy millió kétezer lélek; a külvárosok nélkül 660,700 lélek, kik közt 25 ezer katona van. 1872-től fogva Bécs lakossága harminchárom ezer lélekkel gyarapodott.

Külföld.

*** **A belga király**, uralkodásának tartamára évi huszonötezer franknyi államdijat alapitott, melynek célja tudományos munkák jutalmazása, melyre időszakonkint külföldiek is pályázhatnak. Az első négy évre a következő pályakérdések tűzettek ki: 1878. évre »A belga nemzet története;« 1879. évre »Az épitészetről;« 1880-ra »Belgium kereskedelmi viszonyairól;« 1881. évre »A belgiumiakhoz hasonló lapályos és homokos partokon levő kikötők javitási módjáról.« Az első három kizárólag belgák pályázata, az utósóra külföldiek is pályázhatnak. A pályadijakat egy a király által kinevezett héttagú jury itéli oda. Valahányszor külföldiek is pályáznak, a jury négy belgából és három más nemzetiségbeliből fog állani.

*** **Rendkivüli tett.** A hires amerikai tragikus, Torrest Edmund egész vagyonát felajánlotta Philadelphia városának, oly kikötéssel, hogy e vagyonból a város egy menházat épittet az elaggott színészek számára. E menházat azonban csak a művész halála után huszonegyévre nyitják meg, mert huszonegy évre van szükség, hogy Torrest vagyona egy millió dollárra növekedjék, melynél kevesebbel ő nem akarja az intézetet megnyittatni. E nemes és rendkivüli példa páratlanúl áll a színészet történetében.

*** **Külföldi hirek.** **A müncheni** festészeti akadémiához Benczur Gyula hazánkfia, ki vasárnap érkezett oda vissza Fontainebleaubúl, kineveztetett tanárnak. — **Darwintól** »A rovarevő növények« cimü munka van sajtó alatt. — **Bret Harte**, az amerikai hires elbeszélő, pénzzavarokban szenved s barátai most szereztek neki egy másodrendü vámhivatali állást. — **Hugo Viktor** egykori menhelyére Guernesey szigetére vonúlt, hogy ott csendben irhassa meg »Frankok és germánok« cimü munkáját.

Felelős szerkesztő: **Vadnai Károly.**

Bérlet 21. szám.

NEMZETI SZINHÁZ.

Budapest, pénteken, ápril 23-kán, 1875.

IV. Henrik király.

Dráma 5 felv. Irta Shakespeare; forditotta Egressy Gábor.

IV-ik Henrik, király	—	—	Molnár.
Henrik, walesi herceg	fia	—	Nagy.
János, lancasteri herceg	fia	—	Körösmezei.
Percy Tamás, worcesteri gróf	—	—	Komáromy.
Percy Henrik, northumberlandi gróf	—	—	Szilágyi.
Percy Henrik »Hotspur« névvel, ennek fia	—	—	Szigeti Imre.
Sir Richard Wernon	—	—	Benkő.
Sir John Falstaff	—	—	Szigeti József.
Poins	—	—	Náday.
Gadshill	—	—	Leövey.
Peto	—	—	Benedek.
Bardolph	—	—	Sántha.
Pincér	—	—	Korcsek.
Lady Percy, Hotspur neje	—	—	Lendvayné.

Kezdete 7 órakor.

Hampel Győző

Budapesten, nagy-(három)-korona-utca 16-dik szám,

(Hampel-féle ház).

Napiárak vámfontkint.

Cukor, legfinomabb	24½ kr.
» finom . . .	24 »
Kávé, Mocca finom .	82 »
» **Cuba,** val. Bordeaux	95 »
» Cuba, legfinomabb	85 »
» Java, finom . .	78 »
Mandola édes . . .	48 »
Malozsa szőllő . .	35 »
Salátaolaj üvegestül .	70 »
Házi szappan, szegedi	21 »
Gyertya, stearin 6-os s 8-as	50½ »
Rizs, olasz fényes . .	14 »
» Rangoon finom .	10 »
» Aracan jó . .	9 »
Lencse, stockerani . .	18 »
Borsó, hámozott, . .	11 »
Bab, kis és nagy . .	8 »
Szilva, valódi török .	18 »
Lekvár, slavoniai, édes	16 »
Mák, kék	24 »
Dió, egészséges . . .	12 »
Keményitő, jegecekben	18 »
» Tüllanglais	15 »
Pezsgő, francia, palack	3.50 »

Kivánatra az árukat házhoz is küldöm dijmentesen.

Cukorból csak süveg számra adok, a többi cikkekből pedig legalább egy vámfontot, miből 112=100 bécsi fontnak megfelel.

Üzleti helyiségem hétköznapokon d. e. 8—12-ig és d. u. 2—7-ig nyitva tartatik.

Vidéki szives megrendelések legnagyobb figyelemmel és pontossággal utánvétellel eszközöltetnek; minden e jegyzékben nem emlitett cikk a **legolcsóbb árakon** megszereztetik. 106

Tulajdonos: Tóth Kálmán. Kiadja és nyomatja az **»Athenaeum«** irodalmi és nyomdai részvénytársulat.

Szerelmey Miklós

Lásd
Endrődi
43. l.
301. l. 398. l.

Pesti Hirlap
1847. máj. 16.

Római női mellkép bronzból

X-148.

M.D.K.

Szerelmey

" Magyarország 1848-1849 Esztendőben" c. sorozat

Pataky Dénes: Az 1848-as szabadságharc grafikai á
rázolásai 180.1.
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 196

M.D.K.

Szerelmey / Liebe/ Miklós

1803-ban született Győrött,

Mint az osztrák hadsereg mérnökkari tisztje 1829-ben Rómában és Egyiptomban járt.

1830-ban részt vett Párizsban a juniusi forradalomban.

Közben lithográfálni tanult.

Harcolt a bruxellesi forradalomban, ahol meg is sebesült.

1834-ben Amerikában, 1835-ben Skandináviában,

a 30-as évek végén Bécsben élt.

Pataky Dénes: Az 1848-as szabadságharc grafikai ábrázolásairól 180.1. / .

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III; Bp. 1961.

M.D.K.

Szerelmey Miklós
Bécsben mint grafikus müködött.
1840-ben magyarositotta a nevét / Liebe /
1845-ben nyomdát állitott fel Pesten., a Dorottya u.16
Grafikai intézete sorozatos kiadványok mellett, mint
Visegrádi album /1847/
Magyar hajdan és jelen /1847/
Balatoni album /1848/
arc- tájképeket is készitett, arcképekkel diszitett zsebkendőket is nyomott.

Pataky Dénes: Az 1848-as szabadságharc grafikai ábrázolásairól 180.1. . / .
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III; Bp. 1961.

M.N.G.

Szerelmey Miklós

Két ismert segédje Pracher, Kraus
1848 Charivari / Dongó/ c. élclap, a közölt karikaturákat vlsz. ő lithografálta.
A Charivarit 1848-ban betilották mett a honvédtiszteken csufokodott / szept. 24. /
Irinyi arcképe,
"Magyar hazánk dicső napja " felirattal márc. 15-ét dicsőítő lithográfia.

Pataky Dénes: Az 1848-as szabadságharc grafikai ábrázolásairól 180.l. /.
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III; Bp. 1961.

Szerelmey Miklós

Katonának jelentkezett, a komáromi várba került szolgálatba.
Kalpka az ostromlott várban pénznyomdát állitott fel, vezetője Szerelmey,
A kapituláció után visszatért Pestre,
1850-ben családostul Londonba ment.
Itt kezdte a szabadságharc egyes jelenteit megörökitő sorozat kiadását:

Galerie der bedeutensten Schlachtscenen

Pataky Dénes: Az 1848-as szabadságharc grafikai ábrázolásairól 181.1. / .
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III; Bp. 1961.

Szerelmey Miklós

und Ereignisse aus der Geschichte Ungarns in der Jahren 1848 und 1849"

A cimlap füzetenként 3 kőrajzot hirdetett Szerelmey M. Balogh Imre, Kovács Lajos, Szabadhegyi Károly volt honvédtisztek vázlatai után.

Angol kiadás is megjelent,

Magyarországon 4 lapja ismeretes.

Pataky Dénes: Az 1848-as szabadságharc grafikai ábrázolásai 181.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III; Bp. 1961.

MDK

Szeremlei Miklós

Kiállításon emlitve

Vas népe 1968 jan.21.

MDK
Szeremleo

Szekelmey Miklós

„Emlék Füred s környékéről" c.

Kiadványában tíz litográfiája

ábrázolja Füred épületeit, sétányait

(említve)

Jelenkor 1966 VIII. n. 741 old.

MDK

Szerelmey Miklós grafikus

„... a kiállított képek között van ... Szerelmey Miklós litográfiája is ...'

– : Petőfi egykori portréinak kiállítása 4

Népszabadság, Bp. 1968. március 15.

MDK

Szevelmey Miklós, grafikus

Szerkesztőségi megbenélésen ábrázolja karikatúrája Petőfit.

— : Petőfi arcképek 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968, márc. 1.

Szerelmey/Liebe/ Miklós
1803-75

Leibe ur jeles kőedző és festész, ki Párizsban és Londonban Huzamosb ideig tartózkodott, jelenleg Prágában van, honnan meghivása következtében Pétervárra utazik. közli 1837-ben a Honmüvész.

Bajkay Éva: Az orosz és magyar festészet rokonságai a XIX. sz. első felében.
Szakdolgozat. 1967. 47 l.

Szerelmey Miklós

1848. szeptemberétől a Lauka Gusztáv szerkesztésében kiadott Charivari illusztrátora. Egyideig Párisban élt Daumier hatása.

A. Tyihomirov: Iszkusszstvo Vengrii IX - XX.

Moszkva 1961. 64.l.

Szerelmey Miklós

A visegrádi vár koronaterme

Balatonfüred látképe

Magyarországi városképek

Magyar Nemzeti Muz.

Katalógus. Rózsa György

Secretary

Szerelmey /Liebe/ Miklós

"Müvész hazánkfija egy őt kitüntető meghivás következtében Sz. Pétervárra utazik" közli a Honmüvész c. lap 1838-ban. Az utazásra bizonyiték nincs.

Bajkay Éva: Az orosz és magyar festészet rokonsági a XIX. sz. első felében.
Szakdolgozat 1967. 47.l.

M.D.K.

Szerelmey Miklós

Szolnoki ütközet,
Magyar tábor,
Kidolgozott egy épületviztelenitési eljárást.
1875-ben itthon halt meg.

Pataky Dénes: Az 1848-as szabadságharc grafikai ábrázolásai
181.l.
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III; Bp. 1961.

Magyar Nemzet

Vasárnap, 1948 március 14

márc. 14

CHARIVARI 1848

Milyen különös és mennyire megható. Az ember beül az Egyetemi Könyvtár olvasótermének fiatal törzsvendégei közé, kikéri a *Charivari* kötetét és egy perc multva Kossuth és Széchenyi kortársának érzi magát. Nincs az a jubláris vezércikk, történelmi regény vagy színmű, amely közelebb tudja hozni a kort, mint az egykorú ujság. A vezércikk, a regény, a színjáték utólagos csinálmány *azzal a céllal*, hogy éreztesse a kor levegőjét, az egykorú ujság azonban akkor íródott, *maguk a szereplők irták a szereplőknek*. Az ember kissé beleemerül és a nyájas olvasónak képzeli magát, aki éppen most kapta a rikkancstól a *Charivari* legfrissebb számát.

Lauka Gusztáv vicclapja volt a Charivari. *Csötörtök jun. 15 1848.* — olvasom a dátumot az első számon. — *Ügyszoba* (szerkesztőség) *Granátos utcza 465 szám III-dik emelet, és Dorotya utcza 16. sz. Fogelféle ház 1-sö emelet Szerelmei Miklós műintézetében.* Az előfizetési díj Pesten 3 ft, vidéken 3 ft 24 krajcár volt három hónapra. *Figyelemmel kisérendjük a' közélet minden phasisait* — igéri programjában a szerkesztő — *irmodorunk ki nem zárand egyetlen szónoki, 's költői formát sem.*

Némely hatalmaskodó táblabiró elleni gúnyvers vezeti be az első számot, majd éleshangú levél következik az „olaszellenes" tüntetésről, amelyet június 11-én a kamarilla rendezteteti Pesten, s amelynek során többen „meglövetének". *Iszonyú ez, szörnyen iszonyú* — kiált fel a levélíró — *de a' magyar 13 próbás phlegma győzött. S hidje ön, utoljára is ezen phlegmába ful be a' Camarilla.*

Sok a tüntetés, a cravall. Erre mutat a következő híradás: *Pest városa kinyilatkoztatá, hogy ha a' cravallok folyvást tartanak, nagyvásárait Soroksárra teszi át.*

Lelkismeretlen izgatók ezzel nyugtalanították a felvidéki tótságot, hogy a *„barbar vadmagyarok eljőendenek elraboini vagyonaitokat és megszeplősziteni szép leányaitokat". Tót atyámfiai ne hidjetek nekik!*

A vicclapnak tehát, mint mondani szokás, fele se tréfa. Persze, tréfa is van bőven. Mint például, hogy *Lisznyai Kálmán* költő baratunk *„Forradalmi meteorjai"* néhány napok multva jelennek meg. *Már egyszer igen közel voltak a' megjelenéshez, de egy ügyetlen könyvkötő közeltében az enyvmelegitő parázshoz, explodálódtak, és újra kellett készíteni.*

Vagy: *Lendvai Marci* (a neves színész) *berekedt. Egy primadonna rögtön óvást tett, melly szerint Lendvai megintendő, hogy ezután primadonnai jogokat kontárkodva ne tiporjon.*

Véres-keserű humor egy prágai „jelentés"-ben: *Windischgrätz kinyilatkoztatá, miszerint sajnálja, hogy lövetni méltóztatott.*

Érdekesebbek a komoly közlemények.

Batthányi Lajos gr. Miniszterelnök tegnap este Bécsből megérkezett. Absolute semmi ujságot nem hozott. (Csehül állunk.)

A' mai napon Szegedre indult pesti önkéntesek nagyobb része martiusi fiatalokból áll. (Némujatok el szennyes rágalmazók, kik azt állitottátok, hogy a' pesti fiatalság csak szájaskodni tudott.)

Komoly rendelet adja tudtul, hogy Mészáros Lázár hadügyminiszter ki akarja küszöbölni a nemzetőrségek felállitása körül tapasztalt hibákat.

Lelkes beszámolót ir Lauka a honvédtüzérek keresztúri nyilvános lőgyakorlatáról. *Fiatal tüzéreink jelesen viselék magokat, a' deszka czélvonal balszárnyát fenségesen megdolgozták, főleg azonban a' gránátokkal működnek kitünőleg.*

Ugyanekkor szigorú megrovásban részesül bizonyos Paumann Eduárd, aki úgy látszik, azt hitte, hogy a Charivari pletykalap és *Szigetről* levélben egy nagybányai tisztes családot akar pelengérre állitani, sőt annyira pimasz volt, hogy még gyengéd hölgyek iránt sem leplezett kimélettel. *Az illyen czudar lovagot adandó alkalommal hozzá méltó fegyverrel fogom rendre utasitani. — Szerk.*

De a legérdekesebb talán három hirdetés:

Kilián és társa könyvkereskedésében kapható: ELLENÖR. Politicai zsebkönyv. Szerkeszti: Bajza.

Most jelent meg: NÉPSZAVA ISTENSZAVA. Irta: Táncsics Mihál. Ára 30 kr.

S végül:

TUDOMÁSUL

Melles György előbb Petőfi Sándornál inas, több apróságok elorzásával megszökve, előttem idegen nálam egy napig mint kihordó alkalmaztatott. De nálam is csaláson kapatván, szintúgy elüzetett. Most Petőfi Sándor, s az én nevemben ismerőseinkhez jár egyet mást kéregetni, sőt sikerült is gazságának kardot, puskát csalnia el. Ezennel felszólitom ismerőimet, Melles Györgynek semmit nevemben ki nem adni, sőt őtet mint nyilvános tolvajt letartóztatva az illető hatóságoknak átszolgáltatni.

Pest, jul. 14-én 1848.

Lauka Gusztáv.
K. J.

---

tását és tüdőbántalmak elleni jelentőségére is rámutatott.

Bizonyos szívbántalmak megelőzésére és gyógyitására is jelentős szerephez juthat a rendszeres nevelésre nevelt kedély, hiszen a szív csúcsa a rekeszizmon nyugszik, s ennek erőteljesebb mozgása a szívet gyorsabb és erősebb veresre készteti.

A májműködésre, s így közvetve az emésztésre ugyancsak rendkivül jótékonyan hat a vidám nevetések közben elfogyasztott ebéd és az étkezéseket követő jó hangulat. Ugyanez a gyomorra, belekre és a hasnyálmirigyre is áll. Számos vizsgálat bizonyitja ezt. *Wallsh* amerikai kutató legújabb vizsgálatai szerint *„a jóizü nevetők cukorbajra is kevésbé hajlamosak, mint a borús lelkek".*

MEG LEHET TANULNI...

A nevetés e sokszoros testi hatása rendszerint kiegyensúlyozott lelkiállapotban összegeződik. Aki tehát önfeledten tud nevetni, kevéssé hajlamos hipochondriára, s olyannak veszi az életet, amilyen, mert belátja, hogy *humor az, ha az ember mégis nevet...*

Persze, a testi-lelki kölcsönhatások elsősorban a nevelőkészséget befolyásolják erősen. Nem kétséges: akinek valami testi baja van, nehezebben nevettethető meg. De katonai kórházakban szerzett háborús tapasztalatok azt bizonyitják, hogy *az ápoltak gyorsabban meggyógyultak, ha felviditásukról is gondoskodtak*, például színielőadásokkal. Másrészt lélektani tömegkisérletek is igazolják, hogy *neveléssel és megfelelő lelki légkör teremtésével a nevetésre való készség és a humorérzék erősen fejleszthető.*

Röviden: meg lehet tanulni nevetni, s aki egyszer megtanulta nem egykönnyen mond le az élet e nagyszerű adományáról, mely nagyrészt a szeretetet is magában foglalja. Hiszen: *„Szeretl, mert nevetl..."*

Csak ezt akartuk elmondani védekezésképpen arra a vádra, hogy a legkomolyabb dolgokat is túlságosan kedélyesen fogjuk fel. Ezek után a következő egyességi ajánlatot tesszük a felperesnek, s így is, mint a vád képviselőjének:

— *Mindenki lépik egyet és talán találkozhatnánk valahol félúton... Elismerjük, hogy Önnek nincs igaza, viszont Ön is belátja, hogy igazunk van, amikor nem vesszük a dolgokat a kelleténél komolyabban.*

Gábor László

Eladó egy
HUPMOBILE
amerikai gyártmányú
5 személyes gépkocsi
prima állapotban, 5 darab majdnem új gumival.
Cim: Blockner J. hirdetőirodájában, Városház-utca 10.

DKW - Adler Junior
Steyr
kisautók kifogástalan állapotban, új gumikkal, jutányos áron
MAJLÁTH
Budapest VI, Lehel-utca kettő.

A helyzet szombaton

◆

Vorosilov marsall és kíséretét hálával és a viszontlátás fölött érzett örömmel várták mindazok, akiknek már alkalmuk volt Vorosilovot megismerni a körünkben eltöltött hónapok során. A politikai élet vezetői tudták, mennyi megértéssel és őszinte jóindulattal kezelte a marsall a magyar ügyeket, mint a SZEB elnöke és mily sokat köszönhetett neki az ország, ha a reméltnél gyorsabb ütemben haladhatott előre az ujjáépítés munkájával.

Vorosilov marsall is utalt minderre, amikor az üdvözlő beszédekre adott válaszában ezt mondta: „személyesen *külön öröm* számomra, hogy láthatom a nagy változásokat, a fejlődést, amelyet bámulatosan rövid idő alatt a demokratikus Magyarország gazdasági és kulturális élete elért."

A pályaudvaron a fogadásra megjelent közéleti személyiségek között természetesen többen voltak, akiket Vorosilov még régebbről ismert. Igy például különös szívélyességgel rázott kezet *Balogh* Istvánnal s vele egy-két percig elbeszélgetett.

A várócsarnokban csak a meghívottak gyülekezhettek, de a pályaudvar előtti téren hatalmas tömeg várakozott. A marsallt és kíséretét éljenzés fogadta, amikor az autók elhajtattak. A tömeg a szovjetorosz ünnepi küldöttség üdvözlése után sem tágított, hanem bevárta a bolgár kormánydelegáció érkezését. A bolgárokat szintén meleg óvációban részesítették.

◆

Társaságban mesélte egy angol úr, akinek módjában volt látnia az utóbbi két héten a brit konzulátusra benyujtott átutazó és tartózkodási vizumkérvényeket, hogy az ilyenirányú kérelmek száma nem csappant meg, hanem legalább is változatlan szinten van. Viszont ma az a helyzet, hogy kivéve a Szovjetunióba, vagy a Balkán-államokba irányuló utazásokat és a repülőutakat, *minden* külföldi célpontnál szükség van angolszász átutazási engedélyre, akár az osztrák-német megszállási övezeten, akár Trieszten keresztül.

Egy magyar futballcsapat is kért most vizumot — beszélte az angol úr. Eddig ugyan azt hittem, egy futballcsapatnak tizenegy tagja van, de a vizumkérésnél kiderült — tévedtem. Mert *tizennyolcan* utaznak. Azért ez a meglepően bővített csapat is megkapta a vizumot. Hátha mind a tizennyolcan együtt több gólt rúgnak.

A társaság nevetett.

Mi azonban inkább azon gondolkoztunk, hogy ilyen „meglepően bővített csapat" indul nálunk külföldi kiküldetésre, akkor is, amikor nemcsak futballról van szó. Attól félünk, máskor sem olyan ritkaság, hogy jó pár ember kiutazása csupán „támogatja" a csapatot a külföldi „mérkőzésekné".

Pedig drukkolni itthon olcsóbban lehet. Szinte bármentesen.

◆

Egyik vidéki városunk közönsége mulat azon a politikai divatkérdésen, hogy a gyűrűt jobb-e titkolni, vagy bevallani. A városban — Rexet idézzük — «napjaink és happjaink» idején, szóval nemrégiben, látogatást tett daliás miniszterünk, akinek felesége — mondották volna elmult napjaink és happjaink ko-

1628. OVÁLIS SZALONASZTAL, Boulle-mozaik berakással és bronzveretekkel. Francia, Louis Philippe. 350.—

1629. KANAPÉ, KÉT KAROSSZÉK ÉS KÉT ÓKE, Boulle modorában, bronzveretekkel, piros bársony-kárpitozással. Francia, Louis Philippe. 2000.—

1630. NÉGY KAROSSZÉK, hasonló az előbbihez. 1600.—

1631. KÉT ÜLŐKE, hasonló az előbbihez. 300.—

1632. KÉTFIÓKOS SZEKRÉNY, tölgyfa, rokokó faragással. Olasz, XVIII. század. 100.—

1633. SAROKSZEKRÉNY, diófa. Neobarok. 135.—

1634. SECRETAIRE, rózsafa, különféle berakással, lenyiló irólappal. Olasz, Louis XVI. 660.—

1635. IRÓASZTAL, diófa. Angol, Chippendale-stil. 300.—

1636. TABERNÁKULUM-SZEKRÉNY, diófa, arab irólappal. Magyar, XVIII. sz. m. f. 500.—

1637. ALACSONY IRÓSZEKRÉNY, diófa, szecós barok berakással, felnyitható irólappal, rokokó bronzveretekkel. Olasz, XVIII. sz. 600.—

1638. KREDENC, diófa, alsó része kétajtós, fő része üveges. Magyar, XVIII. sz. v. 900.—

1639. ALACSONY IRÓSZEKRÉNY, cseresznyefa, „ [illegible] " berakással. Magyar, [illegible] XVII

összes típusai RÉSZLETRE IS kaphatók:
Orion rádiók 10 lemezváltós gramofonnal kombinálva
HAJOS RAD
MARNITZ
ÖSSZES TIPUSOK RÉSZLETRE IS
MOGYORÓS
Összes Orion-típusok részletre is
Bányai-
Rádió, villam
VII., Thököly-út 2
MOLNÁR RÁDIÓ-BUDA
„ECHO" rádiónál 9 havi részletre
RÁDIÓK részletre is
Sternb

MUZEUM NARODOWE
W WARSZAWIE.
Nr. 128/M.N.
Warszawa, dn. 4. V. r. 1934.
ALEJA 3-go MAJA Nr. 13
Tel. 9-26-94.

Madame

Dr. EDITH H O F F M A N N

à B u d a p e s t

VI., Aréna-Út 41.

Musée des Beaux Arts.

La Direction du Musée National de Varsovie vous présente, Madame, ses sincères remerciements pour votre aimable envoi du travail de Mr.le Dr.Szentiványi Gyula "SZERELMEY MIKLÓS EGY KALANDOS MŰVÉSZPÁLYA A XIX."

Nous sommes très content d'avoir pu vous informer au sujet du portrait de Ostrowski.-

Veuillez agréer, Madame, nos salutations distinguées.-

Directeur

/B. Gembarzewski/

MDK

Szeremlei festőm.

Balatoni nyári tárlat 1964.
Keszthely, Tihany, Veszprém

Szerelmey Miklós M.D.K.

/ 1803- 1875 /

Karikatura, 1848. repr.

Magyarország 1848-1849 esztendőben.

Szolnoki ütközet. repr.

Magyar tábor, repr.

Pataky Dénes: Az 1848-49-es szabadságharc grafikai ábrázolásai 82.l. 83.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 1961.

Szerelmey Miklós M.D.K.

Eredeti neve Lieb Miklós, 1803-ban született Győrött.

Számtalan uj gondolattal ,találmánnyal termékenyitette az elmaradt országot.

Az osztrák-magyar hadsereg mérnökkari tisztje.

Párizsban megismerkedik a szines litográfiával és me tanulja azt.

Magyar Nemzet 1965. augusztus 5. 4. 1. ' / .

Szerelmey M.D.K.
xSzerelmexMiklós

1848 nyarán Lauka Gusztáv szerekesztésében megindította élclapját Charivari / Dongó/ cimen, ebben adott kifejezést Daumier iránti hodolatának.

Szerelmes akkor már ismert személyiség volt Pesten, ahol 1844-ben letelepedett, kőmetsző intézetet nyitott a Dorottya utcában.

A szabadságharc kitörésekor beállott a honvédségbe

Szerelmey Miklós M.D.K.

Pénzjegyeket készitett, a forradalom számára.

Elsőnek ismerte fel a Balaton jelentőségét

1848-ban 10. saját tájképével illusztrált könyvet

adott ki a Balatonról.

A komáromi vár feladásu után visszavonult Pestre, maj

1850-ben csa ládjával Londonba költözött.

Ott eleinte kőnyőmással foglalkozott.

Magyar Nemzet 1965. augusztus 5. 4.1.

./.

Szerelmey Miklós M.D.K.

" Magyarország 1848-49 " c. magyar szabadsághar főbb mozzanatai ábrázoló képalbumot adta kió Idejének javát Angliában találmányoknak szentelete. 1829-ben Itáliában mint hadmérnök foglalkozott vár-falak renoválásával. . Az ő " silicat zopissa" nak nevezett konzerváló anyagával óvták meg az angol parlament köveit

Magyar Nemzet 1965. augusztus 5. 4.1. /.

Szerelmey Miklós M.D.K.

Hosszu betegeskedés után 1875 . augusztus 5-én Budapesten elhunyt ,

Találmánya világhirü müemlékek falain ma is sikerrel veszi fel a harcot az idővel

Dutka Mária: Ki volt Szerelmey ?

Magyar Nemzet 1965. augusztus 5. 4.1.

Szerelmey Miklós M.D.K.

Mikor ,mint emigráns Londonba került, a szabadsága c müvészi ábrázolásával kivánt segiteni a z ügy iránti éredeklődés ébrentartásában.

Megismerkedett marxszal és Engelssel.

Később a mükereskedésre tért át.

1856-ban jelent meg egy angol nyelvü kiadvány a

Magyar Nemzet 1965. szeptember 8. 5.1. /.

Szerelmey Miklós M.D.K.

Angol nyelvü kiadványának c. magyar forditásban: Jézus Mária Hodegedria portéja, melyet Szent Lukács evangelista festett. Történeti leirás, ké - szitette N.C. Szerelmey, a müalkotás tulajdonosa, London, 1856. a festmény, pontosabban ikon Magyarországról került külföldre, maga Szerelmea hozta el Komárom várának feladása után.

magya r Nemzet 1965. szeptember 8. 5.l. /.

Szerelmey Miklós M.D.K.

Konzerváló szer találmányát a " Silicat Zopissa" az 1862-es világkiállításon bemutatta , de sikere nem volt akkora mint szerette volna.

Vállalatát eladta egy részvénytársaságnak, amely ma is mükődik

Dr. Czigány Lóránt tud, Kut British Museum :
Londoni részletek Szerelmey regényes életéből
Tisztelt Szerkesztőség !
Magy ar Nemzet 1965. szeptember 8. 5.l.

Szevelmey Miklós, festő karikaturista litografus stb

MDK

1848-ban jelent meg Balatonról az első magyar nyelvű utikönyv. A díszes album írója, rajzolója, nyomtatója Szevelmey Miklós. 1844-ben néhány képét Pesten, a Nemzeti Casinoban állítottál ki. 1845-ben nyílt meg kőmetsző intézete.

László Miklós: „Szevelmey stan liquid No 101"

3.

ESTI HIRLAP

Bp. 1964. aug. 24.

A címlapon BARABÁS MIKLÓS-nak „A juhász"-t ábrázoló kőrajzát közöljük Báró Prónay Gábor „Vázlatok Magyarhon népéletéből" c. művéből. 1855.

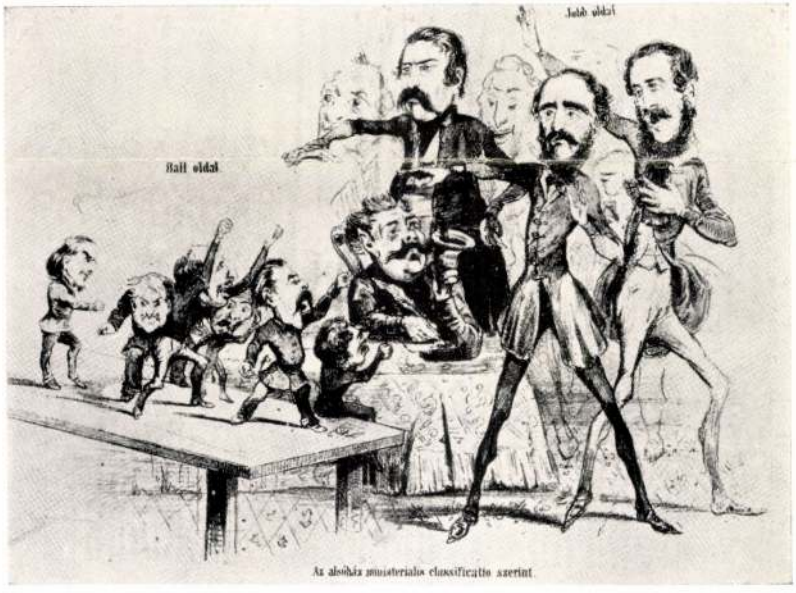

Karikatúra a Charivari (Dongó)-ból. 1848.

Szerelmey Miklós

Nagyzlito

Szerelmey Miklós

Gúnykép az első
magyar minisztériumról.
A Charivari-ból.
Repr.
Jó Br Rá
58. l.

Csatkai E

Magyarország
felosztása. Litogr.
Jelzése: S. M.
A Charivariból.
Repr.
u. o. 71. l.

Gúnykép a Charivari-ból u. o. 153. l.

Sz. E.

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

Szerelmey Miklós

Wód
z
Margittay Rikárd
Balaton. Tájak-
emberek. Bp. 1943
190. l. (Kis balatoni
bibliografia.)

Szerelmey Miklós

Komáromi nyolc-
karjcaros rapir-
reiz 1849.
ápr. 6.
repr.
JóBrKá

412. l.

10 krajcaros
1849.
Repr. u. o. 414. l.

vételi kérvény, Budapest székesfőv
igazgatóságánál nyujtandó be.

A jelentkezésnél a következő ok

1. a születési anyakönyvi kiv
2. az újraoltási igazolványt;
3. közép- vagy polgári isko
tőleg az utolsó iskolai biz

A női ruhatervező szakosztály I
végbizonyítványt, illetőleg a segédl
említett igazolás elmarad.

A szakosztályokon *fizetendő dí*

1. beírási díj . . . . . 20·—
2. az évkönyv díja . . 2·—
3. tandíj évi . . . . . 80·—
4. felvételi vizsgadíj . . 3.—

Közalkalmazottak. hadirokkant

Szerelmey Miklós

József nádor nyári laka a Margitszigeten, litogr. repr.

Lestyán Sándor:

József nádor. Egy alkotó élet írásban és képben. 1776–1847. Bp. 1943.

József nádor a halottas ágyon, fenti hőrajza, repr. U. ott.

Szerelmey Miklós

l.

Mag NM Cent

29. l.

F: Urátyási Árpád. Bpest.
II. Kelenhegyi u 8.

Szerelmey Miklós

ród

Jó Br Rá

29.3.1. Képpel.

297.1. képpel

Szerelmey Miklós

Irinyi? József archépe
litogr. fenti szigna-
turájával.
Láttam a Nemzeti
Muzeum 1848-1948.
centenáris kiállitásán
1949. márc. 16.

? vagy Irányi? Nem emlék-
szem biztosan, lásd e
kiállitás katalogusát.

ében mély fájdalomtól megtörve tudatjuk,

th Józsefné

R JULIÁNNA

olyó évi december hó 12-én, reggel 4 órakor

Szerelmey Miklós, festő
litográfus

Veszélyben a Westminster

Európa egyik legpatinásabb parlamentje, a londoni *Westminster palota* annyira el van hanyagolva, hogy helyenként szinte életveszélyessé vált, és sürgős tatarozásra szorul. Erre a sürgető megállapításra jutott egy alsóházi vegyes bizottság, amely nyilván úgy vélte, hogy a nyári szünet idején nyugodtan elmondhatja, mi fenyegeti a hosszú ülések idején a honatyákat. A bizottság jelentése szerint az épületet annyira elhanyagolták, hogy tartós károsodás, katasztrófa fenyegeti. A legsürgősebb javítás költségét legalább ötmillió font sterlingre becsülik, ezzel szemben a közügyek minisztériuma egymilliós kis javításokat javasol.

A lordok házában pár hete már lezuhant a mennyezetről egy tízkilós koronadísz. Szerencsére egy hosszú, éjszakába nyúló ülés után, a hajnali órákban.

A Westminster palota egyébként mai formájában csaknem 130 éves. A korábbi parlament 1849-ben egy tűzvészben leégett, s Sir Charles Barry tervei szerint építették fel újra. Burkolóköveit az Angliába emigrált *Szerelmey Miklósnak*, a szabadságharc honvéd alezredesének találmányával tartósították az időjárás viszontagságai, a híres angliai ködök és az eső ellen. A vélemények szerint az anyagon nem az idő, hanem az elhanyagolás fogott ki.

minister

9.

Ne

, Bp. 1980 aug. 19.

tűrő" anyagokból állnak, s
úttal megtervezhetőek a termé-
szetben sehol sem található tu-
lajdonságkeverékek.

A vékonyréteg előállításának
három fő módszercsoportja alá-
i. Az első — történelmi-

MANRÉZA FÉRFI LELKIGYAKORLATOS HÁZ.
FŐBEJÁRAT.
BUDAPEST, I., LABANC N. 5.

Szerelmeydörömmel olvasta. Mehány száz i gen publikációra volna szükségünk, hogy előbbre jutthassunk. Hagyon szeretnék már Veled beszélni, de annyi a dolgom, hogy nemmi szórakozásra nincsen időm. Szombaton este a lemi kávéháiban leszek. Meleg köszönt kérvekérsőkjűnk. Volna ácsolását: Arnold

Szerelmey Mitdíp

MAGYARORSZÁG 19

BUDAPEST 936 MÁR 19. 14

Nagyságos

Dr Szentiványi Egyula mű-
vészettörténetírósbúrsa

Budapest

Budafoki út 10/c. IV./1.

KOSTORY GYÖRGY BUDAPEST KÁLÓNYAI U.13

IV. sz. Mindenhig fonntartva

Szerelmey Miklós MDK

festő , 47.o. /kép/

Entz-Gerő: A Balaton-környék müemlékei Bp. 1958.

SZERELMEY Miklós litográfus M.D.K.
/1803-1875/

Balatonfüred a Kisfaludy gőzhajóval. 1847. repr.

Cennerné Wilhelmb Gizella:Magyarország történetének képe könyve 896-184 . Bp. 1962. 265.l.

MDK

Szerelmey Miklós

Mariay Ö.: A Balaton irodalmunk és müvészetünk tükrében. Szépmüvészet 1941. 7. sz. 161-165.l.

MDK

Szerelmey Miklós

Reiner János György arcképe, Döbrentei István után: Szerelmey Miklós

Heti Szemle. Honderü, 1846, I. 217.

M. N. K.

SZERELMEY Miklós litográfus

(1803–1875)

A forradalom és szabadságharc eseményei litográfiáiban

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-1945
Bp. 1962. 127, 128, l.

Szerelmey Miklós M.D.K.

Balatonfüred kikötője a " Kisfaludy" gőzössel

1847. repr.

Zákonyi Ferenc: Balatonfüredi műemléktáblák adatainak kiigazitása

Műemlékvédelem 1961. / V. / 2. sz. 85.l.

MD K

Szerelmey Miklós,
litografus

a szolnoki csatát ábrázoló szép s mély érzéssel készitett körajzát Párizsban adják ki.
/49.kép./

Ambcsata. 12 5.1.

M 04

Szerelmey Miklós, grafikus
litografus
karikaturista

Az első magyar karikaturista, Daumier a mestere. 1840-ben Pesten könyvmdát nyit. Érdekes alakja művészettörténetünknek. Kalandos élete volt. 1829-ben Rómában tanult rajzolni. 1830-ban Párizsban harcolt. Megjárta Amerikát, Skandináviát. 1848-ben megindítja a Charivari (Dongó) c. élclapot.

Kéki Béla: A litográfia 112–115.l

A Könyv,

[Könyvbarát], bp. 1955. március V/3

MDK

Szerelmey Miklós

müintézetében a "Magyar hajdan és jelen" 1847-ben jelent meg.

Szalay Imre: A müvészi ipar az Országos Tárlaton, Müvészi Ipar.1886/86 köt. 155 l.

M.D.K.

Szerelmey Miklós, Litográfus

Bécsből Pestre, ahol a magyar kőrajzolás egyik fontos alakja lett. Levelette német nevét (Liebe) és a magyar tájakat és középkori emlékeket bemutató albumaival, valamint a magyar szabadságharci csatajelenetekről készült képeivel fontos szerepet töltött be a magyar litográfia történetében. Szerző kérdőjellel közli Selmecbányát ábrázoló kőnyomatát

Rózsa György: Pracher és Szerelmey - Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1963. XII. évf. 2-3. sz. 151-156. old.
6. ábra

Rónay Mária

Szerelmey Miklós: A szolnoki csata, litográfia
M. Tört. Képcsarnok

SZABAD MŰVÉSZET

1951. aug. 8. sz. 341.1.

/Rózsa M.: M. szabadságharcos hagyományok tükrözése a képzőművészetben/

MDK

Szerelmey Miklós

Balassa Imre: Miska bácsi torzképe.
Pérely. 16.1.

MDK

Szerelmey Miklós

Balaton Albuma. Emlék Füred s környékéről. Rajzolta -és szerkesztette- 10 litografiával. Szerelmey rajzai után Pracher rajzolta kőre.

Második kiadás. Pest, 1851.

Szerelmey Miklós

rajzolta köre Franz Pracher-nek

Csobáncról póló képét. 90. sz. reprodukció.

Szalai Zoltán: Balatoni képes krónika.

Budapest, 1969.

Szerelmey Miklós

Tarikatúrája (1948) a

17 oldalon

Kritika 1972 március

Szerelmey Miklós festő

A múlt század elején nem egy szerényebb tehetségű magyar festő Oroszországban talált helyet, érvényesülést: Medvey Ágoston, Szerelmey Miklós és még többen.

R. Bajkay Éva: a grafikus Zichy Mihályról. (1827–1906).

Budapest, 1947. 7.

Szerelmey Miklós, Életrajzi 1

nem tudtunk — egy mindeniknél fontosabb — a matematika nyelvén: *kitüntetett* —, abszolút kezdőpontot megadni. Vagyis nem tudjuk megmondani sem azt, hogy *hol a világ közepe*, sem azt, hogy honnan kiindulva mérjük az idő múlását. (Ez utóbbival kapcsolatosan gondolhatnánk ugyan az univerzum létrejöttének időpontjára, csakhogy ez a gondolat itt használhatatlan: ilyen nagy, kozmológiai méretekben ugyanis az időeltolás már nem szimmetriája a természetnek.) Ugyanígy nincs a térben egy *kitüntetett* irány, s nem található egy *abszolút nyugalomban* levő vonatkoztatási rendszer sem.

Végül is hogy valamely jelenség

természetben végb
és események sor
„megmaradnak", r
gen felismerték. A
gia megmaradásá
előtt is tudtak, bá
denféle fajtájára
megmaradási törv
dunk elején mon
képpen régóta ism
szer *lendületére*
perdületére (impul
érvényes megmara

A *kvantummec*
majd az elemi ré
sainak tanulmány
rom átfogó tétell
olyan mennyiség

Na

Élet és Tudomány, Bp. 1977. aug. 5. 972-974.

XXXII/31.

Szerelmey Miklos

müve lenne a Feodor August Dietz rajza-
ként említett: „Görgei és Damjanich szemléje"
c. litográfiának. 637. sz. reprodukció.

Rózsa György-Spira György: Negyvennyolc a
kortársak szemével, Budapest 1973. 575 l

Szerelmey Miklós

litográfiója: „Forradalmi koppantó." 601. sz. reprodukció. 1848.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 575 l

Szerelmey Miklós

litográfiója: „Osztrák-magyar harcz."
368. p. reprodukció. 1848.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest, 1973.

Szerelmey Miklós

litográfiója: „Minoritásban maradt első magyar minister." 337. sz. reprodukció. 1848.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Szerelmeny Miklós

litográfiája: „Magyar katona, német lábra". 336. sz. reprodukció. 1848.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Szerelmey Miklós

litografiója: „Az alsóház minisztériális classificatio sprint." 331. p. reprodukció. 1848.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a köpönyak szemével, Budapest 1973. 675 l

Szerelmey Miklós

litográfiája: „Szent-Tomás ujabb modorbani levétele." 301. sz. reprodukció.

302. sz. „A délvidéki sereg tiszt jei."

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolca kortársak szemével, Budapest, 1973. 575 l.

Szerelmey Miklós

litográfiája: „E helyen volt egykoron Magyarország"! 1848.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével. Budapest 1973. 5751

Szerelmey Miklós

litográfiája „Katonáinkat és pénzünket ne engedjük oda a kétfejű sasnak." 330. sz. reprodukció.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével. Budapest 1973. 5751

Szerelmey Miklós

litográfiája Andrássy Manó rajza nyomán: „Az újsütetű puszipajtások." 314. sz. reprodukció.

Rózsa György - Spira György: Nagyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Szerelmey Miklós

litográfiája: „A szerb felkelés és a magyar miniszterek" 303. sz. reprodukció. 1848.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest, 1973. 575 l

Szerelmey Miklós

litográfiája Andrássy Manó rajza nyomán: „A hivatal és diesvágy szemete az egyenlőség fényes kocsiján." 232. sz. reprodukció. 1848.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Szerelmey Miklós

litográfiája: „A Batthyány-kormány és az ellenforradalom. 225. sz. reprodukció. 1848.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973 575 l

Szerelmey Miklós

litográfiája: „A Marczius Tizenötödike megalapítása". 228. sz. reprodukció. 1848.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Szerelmey Miklós

litográfiája „Trinyi József." 170. sz. reprodukció. 170. sz. reprodukció.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Szerelmey Miklós

litográfiája Andrássy Manó rajza nyomán: „Kik megtörvén honunkban az egyetértést stb." 196. sz. reprodukció! 1848.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest, 1973. 575.

Szerelmey Miklós

rajza nyomán készült Franz Pracher litográfiája: „A Visfaludy gőzös a balaton-füredi kikötőben." 1848. 79 sz. reprodukció.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével. Budapest 1973. 575 l.

Szerelmey Miklós

litográfiája 33 x 43 cm. méretben mutatja be Francz Pachernek Pest-Budáról szóló grafikáját.

N.n.: Unknown print of Pest-Buda cityscape found in London. Daily News, Budapest 1974 v. 19.

Szerelmey Miklós

litográfus készítette az első balatoni képesalbum képeit.

Szalay Zoltán: Balatoni képes krónika, Budapest, 1969.

231

SZERELMEY MIKLÓS, litografus

1845-ben alapitott litografiai intézetében Pesten, litográfia készült az esztergomi bazilikáról.-A litográfia cime:"Esztergomi uj székesegyház előrésze. Die neue Domkirche zu Gran. Vorderseite."-Jelzése:"Szerelmey Miklós intézetéből Pesten."--/18.kép/-Lehet hogy van egy harmadik ábrázolás is/még Giessendorf Károlyén kivül/, amelyre mindkettő vissza megy.- 85.old. 9.jegyz.

HUSZÁR LAJOS: Az esztergomi bazilika emlékérmei
81.old

Esztergom évlapjai,-Annales Strigonienses. 1960
Bp. 1960

SZERELMEY MIKLÓS, litográfus

1845-ben alapitott litográfiai intézetében Pesten, litográfia készült az esztergomi bazilikáról. A litográfia címe: "Esztergomi uj székesegyház előrésze. Die neue Dom kirche zu Gran. Vorderseite."-Jelzése: "Szerelmey Miklós intézetéből Pesten". Lehet, hogy van egy harmadik ábrázolás is/még Giessendorf Károlyén kívül is/, amelyre mindkettő visszamegy.-85.old. -Kép.18.sz. 86.old.-Fekete repr.

HUSZÁR LAJOS: Az esztergomi bazilika emlékérmei
81.old

Esztergom évlapjai,-Annales Strigonienses. 1960
Bp. 1960

SZERELMEY MIKLÓS, litografus

A valószinüleg az ő, valamint Giessendorf Károly litográfiájára visszamenő érem. Bécsben készült, kétforintos nagyságu, 40 pengő krajcár volt.-

E. NAGY-KÉRI SCITOVSZKY KER: JÁNOS CARD: ÉRSEK ÉS MAGYAR ORSZÁG HERZEG PRIMÁSA/SZÜLET: L! /. NOV 1-én-ÉRSEKNEK KINEVEZTETETT 1849 ÉVBEN. Mellkép/.-84.old. 16.kép.

HUSZÁR LAJOS9 Az esztergomi bazilika emlékérmei
81.old

Esztergom Évlapjai, -Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

SZERELMEY MIKLÓS, litografus

A valószinüleg az ő, valamint Giessendorf Károly litográfiájára visszamenő esztergomi érem Bécsben készült, két-forintos nagyságban, 40 pengő, krajcár volt.--Hátlap: Az esztergomi bazilika.-A templom képe. Lent: KEZDETETT 1822 ÉVBEN BESZENTELTETETT/1856 AUGUST 31-én NAGY; KERI/ SCITOVSZKY CARD: ÉRSEK ÉS MAGYARORSZÁG PRIMÁS/ÁLTAL. Ezüst: 38 mm. 21.85 gr.ón és britannia fém: 38 mm.-85.old. 17.kép.

HUSZÁR LAJOS: Az esztergomi bazilika emlékérmei
81.old

Esztergomi Évlapjai ,-Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

SZERELMEY MIKLÓS, litografus

Pesten, 1856-ban litografia készült intézetében/1845-ben alapitva/, mely az esztergomi bazilikát ábrázolja. Ezt más solhatta le Giessendorf Károly budai könyomó. Ezekről másolhatta a bécsi vésnök egy érmét az esztergomi bazilika felszentelése alkalmából 1856-ban. 7-8-9. jegyz. 16.-17. kép. 85. old

HUSZÁR LAJOS: Az esztergomi bazilika emlékérmei
81. old

x Esztergom évlapjai, -Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

SZERELMEY MIKLÓS, litografus

Pesti mester. Valószinüleg az ő. valamint Giessendorf Károly, budai mester litigráfiájára visszamenő esztergomi érérem. Bécsben készült/1856/. Két Fr. nagyságban, 40 kr. volt. Előlapon Scitovszky érsek és körirat.-Hátlapon az esztergomi Bazilika és felirat. Ezüst, ón és britannia fémből 85. old. 16.-17. képek. Fekete repr.

HUSZÁR LAJOS: Az esztergomi bazilika emlékérmei
81. old

x Esztergom Évlapjai,-Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

Szerelmey Miklós körajzoló.

a forradalom rövidéletű élclapjának – Charivarinak – illusztrációja között szerepel egy szerkesztőségi ülést ábrázoló karikatúráján Petőfi Sándor. (emlétve és repr.)

Rózsa György: Petőfi.

Kritika, Bpest, 1972. márc.

SZERELMEY MIKLÓS, grafikus

1847-ben a pozsonyi primási palota nagytermében István főherceg bátyja, V. Ferdinand kezére teszi a magyar esküt. Résztvevők a két tábla tagjai. Az ünnepi aktust a sokat foglalkoztatott bécsi Josef Schütz /1807-1873/ litográfiája örökítette meg. - A kompozíció átdolgozott variánsa Szerelmeytől származik. 87.old. 23.jegyz

RÓZSA GYÖRGY: VÁZLATOK A magyar országgyűlések ikonográfiájához 81.old

FOLIA HISTORICA I. A M.N.M. Évkönyve, Bp. 1972

SZERELMEY MIKLÓS, grafikus,/1803-1873/

A magy.litográfia tört.fontos alakja.Egy képén az első minisztérium tagjai 1848.júl-ban a kisebbségi baloldal tiltakozása ellenére megszavazták az olaszok elenn küldendő katonaságot.Litográfiáján Kossuth,Széchényi,Deák képviselték a kormányt,a csngőt rázó házelnök Pázmándy Dénes,a kisebb méretben ábrázolt ellenzék közül az ülő Teleki László,az álló sorban Madarász László és Irinyi József volt azonositható.-88.old. 57.kép./a szövegben tévesen 50.kép./.

RÓZSA GYÖRGY: Vázlat a magyar országgyülések ikonográfiájához 81.old

Folia Historica, I. A M.N.M.Évkönyve. Bp. 1972.

SZERELMEY MIKLÓS, grafikus, /1803-1873/

A magyar litográfiatörténet egyik fontos alakja, 1848-ban élclapot indított, Charivari cimen. Nemcsak a cime ut utal francia mintákra, a benne közölt rajzok néhányanak elképét is sikerült Daumier oeuvrejében kimutatni. 88.old. 27.jegyz

RÓZSA GYÖRGY: Vázlatok a magyar országgyülések ikonográfiájához 81.old

FOLIA HISTORICA I. A M.N.M. évkönyve, Bp, 1972

SZERELMEY MIKLÓS, grafikus,/1803-1873/

A magy.litográfia tört.fontos alakja.Egy képén az első minisztérium tagjai 1848.júl-ban a kisebbségi baloldal tiltakozása ellenére megszavazták az olasz ok ellenküldendő katonaságot.Litográfiáján Kossuth,Széchényi és Deák képviselték a kormányt,a csengőt rázó házelnök Pázmándy Dénes,a kisebb méretben ábrázolt ellenzék közül az ülő Teleki László,az álló sorban Madarász László és Irinyi József volt azonositható. 88.old57.kép./A szövegben tévesen 50.kép/. Fekete repr.

RÓZSA GYÖRGY: Vázlatok a magyar országgyülések ikonográfiájához 81.old

FOLIA HISTORICA,I. A M.N.M.Évkönyve, Bp, 1972

Szerelmey Miklós, litográfus 2

Nagy Csaba: Szerelmey Miklós 972-974

Élet és Tudomány, Bp. 1977. aug. 5. XXXII/31

Szerelmey Miklós, grafikus

Konzerválta az angol parlament követeit

Petőfi is látható a Szerkesztőségi ülés-en

Az óbudai művelődési ház érdekes — bár talán kissé hamar bezárt — kiállításon mutatta be a 130 esztendős magyarországi élclapirodalmat. Látható volt az első magyarországi humoros újság, az 1848-ban megjelent *Charivari* — a *Macskazene*. Ma már csak a sajtótörténet jegyzi az újságot, rajzolójáról, *Szerelmey Miklósról* pedig alig-alig hallani. Pedig ez az érdekes egyéniség megérdemelné, hogy emlékét megőrizzük, s egyik-másik jelesebb alkotását hasonmáskiadásban közreadják.

TALÁLKOZÁS A ZSENIVEL

Grafikusművész, forradalmár, nyomdász volt, a szabadságharc katonája, műszaki feltaláló. Az idén emlékezünk meg e sokoldalú ember születésének 175. évfordulójáról. *Szerelmey* — családi nevén *Liebe — Miklós* 1803-ban látta meg a napvilágot Győrött. A bécsi hadmérnöki akadémián tanult, 1829-ben megbízják, hogy Itáliában az erődítményeket tanulmányozza. Nem sokáig maradt, a következő esztendőben már *Párizsban bukkant fel a forradalom katonájaként.* Nem sokkal utóbb Brüsszelben, a függetlenségi harcban megsebesült. Ezután békésebb évei következtek: Skandináviában, majd az Egyesült Államokban járt.

Párizsi tartózkodása idején megismerkedett a zseniális francia grafikusművész, *Daumier* stílusával és kőnyomtatás mesterségével. Az 1830-as évek végén Bécsben, majd 1844-ben Pesten telepedett le, s itt kőnyomtató műhelyt rendezett be. Ő adta ki *Vörösmarty* Fóti dalának kottáját, majd *Kisfaludy* arcképét *Himfy-lant* című lapján. Nagyobb munkája volt a *Magyar hajdan és jelen* című sorozat — ennek azonban csak egy lapját jelezte nevével —, 1848-ban a *Balatoni Képek* című albumot jelentette meg.

CHARIVARI: ÉLT 25 SZÁMOT

A márciusi forradalom erőteljesen hatott művészetére. A francia szatirikus lap mintájára jelentette meg *Lauka Gusztávval* a Charivari című politikai vicclapot. Rajzaival az óvatoskodó maradiságot, a táblabírói világot gúnyolta. Legismertebb karikatúrája a *Szerkesztőségi ülés, a képen Petőfi is látható.* Munkáin erősen érződik *Daumier* hatása, sokszor teljes jeleneteket átvett, de mégsem beszélhetünk szolgai másolásról: *alakjai jellegzetesen magyarok.* A Charivari 25. száma után megszűnt.

Szerelmey ekkor honvédnek állt. Komáromban ő nyomtatta — mintegy ötmillió magyar forint értékben — a Kossuth-bankókat. A komáromi vár átadása után menlevelet kapott, de nem sokkal később az osztrák zsandárok zaklatásai elől Londonba emigrált. Ott olyan képsorozat kiadásához fogott, amely a magyar szabadságharcot mutatta be a külföldieknek. Az angol fővárosban *megismerkedett Marx Károllyal. Marx* 1852. április 2-án írta *Engelsnek: „Megismerkedtem itt Szerelmey ezredessel, igen művelt ember... Minthogy kitűnő festő is, most remek könyvet ad ki: csatabeszámolók és hozzá a csaták zajai."*

ELFELEJTVE

Ám ekkor a forradalmár-katona-művész már technikai feltalálóként is mutatkozott. *Kőkonzerváló szert talált fel* — a silicat zopissa nevet adta az anyagnak — málladozó épületek helyreállítására és megőrzésére. Éppen ekkor foglalkoztak Londonban a nemrég épült parlament gyorsan pusztulásnak indult kövei megóvásával. *A szakértők, alapos tanulmányok után, Szerelmey kőkonzerváló szerét találták a legjobbnak, s 1855-ben őt bízták meg a munkával.* A feladatot két év alatt sikeresen teljesítette. Találmányának továbbfejlesztése volt a zopissa-anyaggal átitatott papírlemezek és papírcsövek gyártása. Technikai érdeklődésére utal egy 1848-as karikatúrája: léggömbről működő tüzérséget mutatott be — *ez a léggömb első ilyen tárgyú hazai ábrázolása.*

Művészetével, találmányával nem szerzett vagyont. Szinte ismeretlenül hunyt el Budapesten, 1875-ben. A máig is használt műemlékmegőrző folyadék feltalálójának nevét az utókor nem őrizte meg.

ifj. Bartha Lajos

ja, hogy első a tömegközlekedés, mégis van olyan vélemény: ahol megépül a földalatti vasút, ott a felszínt megkaphatják a személygépkocsik. Vagyis *elodázható a város belsejében a forgalom korlátozása a tömegközlekedés javára.*

De most kiderült, hogy a

ÖL 05 ÓRÁIG

tudománynak igen nagy jelentőségű.

— Ha valaki rászánná magát, hogy bejárja Magyarország vidékeit, tapasztalhatná, hogy területenként *milyen gyakran változik a kiejtés és a szóhasználat.* A magyar nyelvjárásokban elsősorban a hangtanban, a nyelvtanban — főként a főnév- és az igeragozásban —, és a szókincsben, tehát a szóhasználatban jellemzők nagyobb eltérések. Ezek természetesen nem olyan jelentősek, hogy zavarnák egymás megértését. Mert például egyes német és olasz nyelvjárások között akkora különbségek is előfordulnak, amelyek már szinte gátolják a másik megértését.

FONTOS FORRÁS A KUTATÓKNAK

A nyelvjárások atlasza elsősorban a nyelvtudománynak felbecsülhetetlen értékű forrás, a hangtörténeti, a szótörténeti és a jövevényszó-kutatásban. De rendkívül hasznos lehet más tudományok művelőinek is, például sok segítséget adhat a gazdaságtörténet, a földrajz, a néprajz, a növény- és az állattan kutatóinak, a településtörténészeknek.

— Hallhatnánk néhány

a nyelvjárások a meghatározók. A nyelvjárásokból formálódott irodalmi nyelvünk — vagyis: egy bizonyos nyelvjárást beszélő írók, költők, tudósok formálták az irodalmi nyelvet. Ez már *tudatos* volt, mert az irodalmi nyelvből bizonyos nyelvjárási sajátságokat kiszűrtek, másokat beépítettek ebbe az alakuló, egységessé váló nyelvváltozásba. Az irodalmi nyelv létrejöttével a nyelvjárások helye megváltozott: most már *az irodalmi nyelv befolyásolta fejlődésüket,* de sok kiváló írónk és költőnk még ma is gyakran merít a nyelvjárásokból.

A GYŰJTÉS

A magyar nyelvjárások atlaszának elkészítésében, a jó másfél évtizedes terepmunkában kilenc nyelvész vett részt: *Benkő Loránd, Deme László, Imre Samu, Kálmán Béla, Kázmér Miklós, Keresztes Kálmán, Lőrincze Lajos, Végh József* és *Balogh Lajos.* Tizenöt esztendeig járták a vidéket, a falvakat, s nemcsak idehaza, felkeresték a magyar nyelvterületeket a szomszédos országokban: Ausztriában, Csehszlovákiában, Jugoszláviában, Romániában és a Szovjet-

A parlamenti munkálatok két év alatt befejeződtek; igaz, csak a megrongálódott részeket érintették. Az épület tervezője, Ch. *Barry* (beri) ugyan javasolta az egész parlament kezelését, tervét azonban az időközben bekövetkező kormányváltozás miatt elvetették. (De Szerelmeynek egy másik találmányát, a rozsdamentesítő és a rozsdásodás ellen védő *festési eljárást* alkalmazták a parlament tetején, később pedig London sok más középületén is, például a *Szent Pál-katedrálison* és az *Angol Bankon.*)

1861-ben a bizottság értékelte a folyadék hatékonyságát. Egyik tagja, M. *Faraday* (feredi), a kíváló kémikus és fizikus megállapította: „A hazai olvasók is [illegible] suk sikereinek, a[illegible] *évi londoni vilá*[illegible]

Az újságíró leírta, hogy látott „[illegible] denféle vastagságú csöveket, a[illegible] lyek zopissza anyaggal keményített vagy telített papírból valának nyomva", s amelyekből igen olcsón készíthetők gáz- és vízvezető csövek, de még röppentyű- és kartácshüvelyek is, mivel a szer óv a nedvesség és a fagy káros hatásaitól. A továbbiakból megtudhatjuk, hogy „e zopissza lemezeket mindenféle vastagságban és hosszúságban lehet készíteni — 50 hüvelyknyiig terjedhető szélességben —, s a kiállított mutatványok között vannak olyanok is, amelyek négyszeg hüvelyenkint 250 fontot bírnak el; oly nyomást tehát, mely alatt ugyanazon vastagságú vaslemezek azonnal szétpattannak. Ilyen lemezekkel csináltat éppen most az angol hadügyi minisztérium páncélos hajókat, minthogy ezen lemezek a legnagyobb biztonságot ígérik."

Szólt az újságíró a zopisszával kezelt *téglárol*, amely szilárdságban sokszorosan felülmúlja a kezeletlent, majd megismertette az olvasókat a szigetelés nélküli sürgönydróttal és az éghetetlen házfedéllel, valamint az úgynevezett Pannónia-bőrrel, amely különféle textilanyagoknak zopisszás kezelésével készült, s csizmák, könyvborítók, köpenyek és szíjak gyártásához ajánlotta a feltaláló. Az Ország Tükrének lelkes beszámolója így végződött: *„Általjában véve Szerelmey hazánkfia találmányának szerfelett áldásos és dicsteljes, de most még minden előre való számitást kizáró jövője vagyon. Ő maga pedig, Szerelmey, ismét bizonyitéka annak, hogy a magyarhon fiaiban van lelemény, sőt van lángész is."*

antáziajai. E[illegible]

anis sem az 1848—1849. évi [illegible]sadságharc miniszterelnöke, *Szemere* Bertalan nem említi — pedig irataiban száznál több oldal szól a kiállításról —, sem a London nagy eseményének könyvet szentelő író-szerkesztő, *Vahot* Imre.

Epilógus

A londoni kiállításon bemutatott találmányok gyártására sohasem került sor. Néhány évvel később Szerelmey Amerikában is próbálkozott velük, *New Yorkban* élő képviselője azonban mindenütt zárt ajtókra talált. Közben elfogyott a londoni parlamenten végzett munkákért kapott pénz, s emiatt Szerelmey 1867-ben — amikor a kiegyezés ezt lehetővé tette — *visszatért Magyarországra.* Teljes visszavonultságban, betegeskedve teltek napjai, mígnem *1875. augusztus 5-én* Budapesten meghalt. Halálát két kurta nekrológ adta hírül csupán — az emberek már alig-alig emlékeztek rá.

Londoni vállalkozása azonban tovább élt. Folytatta Ch. *Langdon-Davies,* majd 1920-ban megalakult a *Szerelmey Limited,* s ez máig őrzi a hányatott életű feltaláló forradalmár és litográfus nevét.

Nagy Csaba

A Magyar hajdan és jelen egyik — Kálti Márk Képes Krónikája alapján készített — illusztrációja: „A magyarok bevándorlása Árpád alatt"

Szerelmey 1847-ben megjelent könyvének címlapja

Az Ország Tükre tudósítása

Szerelmey neve egy csapásra ismertté vált Angliában. S újra Magyarországon is! *Az Ország Tükre* című lap riporterének jóvoltából a Szerelmey úr által végzett kísérletek mind közül a legjobbak... Szükségesnek tartom azonban közölni, hogy az elveiben jó megoldás is sikertelenségre vezet, ha a kivitelezés gondatlan. Szerelmey úr eljárásának az az előnye, hogy a megvalósítást saját maga irányította és ellenőrizte, vagyis az a személy, aki erre a legalkalmasabb, és a sikerben leginkább érdekelt."

2

MIKLÓS

1855-ben erős mállási folyamatot észleltek az *angol parlament* épületén. London egyik büszkesége az esős-ködös időjárásnak, a gyorsan változó hőmérsékleti viszonyoknak és a levegő növekvő savtartalmának hatására rohamos pusztulásnak indult. A közmunkák hivatala bizottságot jelölt ki a további mállás megakadályozásához és a hibák kijavításához szükséges legmegfelelőbb eljárásnak a kiválasztására, s a bizottság úgy döntött, hogy a parlament köveinek tartósításával a zopisszát nyomban felajánló — bár eleinte bizalmatlanul fogadott — magyar menekültet bízza meg. (A zopisszáról ma is csak annyit tudunk, hogy színtelen, gyorsan megszilárduló folyadék volt, mélyen behatolt a védendő szerkezetbe, s a víz számára áthatolhatatlan réteget alakított ki. Újabb változata pedig „lélegző" felületet teremtett, amely megakadályozta, hogy a víz behatoljon a kőbe, azt azonban lehetővé tette, hogy a kőből elpárologhasson a már régebben beléje került nedvesség. — A szernek és tökéletesített változatának az összetételét a londoni társaság féltett titokként őrzi.)

AZ ORSZÁG TÜKRE.

BUDAPESTI KÉPES KÖZLÖNY.

24-dik szám.

Pest, October 20. 1862.

Előfizetési ár:

minden hó 1. 10. és 20-kán.

Szerelmey Miklós.

Az Ország Tükre 1862. október 20-i számának címlapja Szerelmey arcképével és a róla szóló méltatással

A Charivari illusztrációja abból az aggodalomból született, hogy a szabadságharc céljára kért sereg és pénz esetleg a bécsi udvar érdekeit szolgálja majd

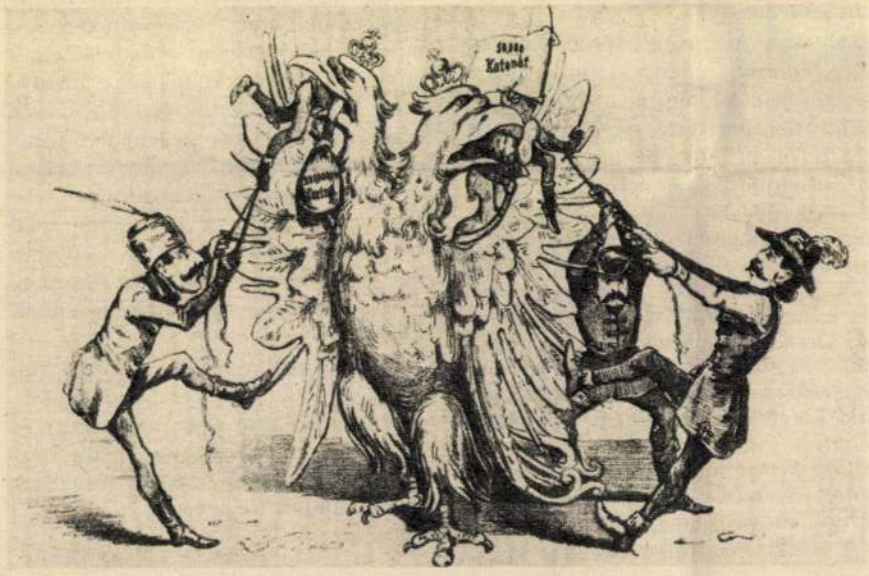

A Szerelmey nevét viselő londoni társaság ajánló füzete: „Szakembereink az ön szolgálatában..."

SZERELMEY MIKLÓS

BARABÁS MIKLÓS (Életrajzát lásd Kat. 114) *48.*

447. Gellérthegyi mulatság húsvéthétfőn, 1845

litogr., 250x305 mm
Jelezve j.l.: Barabás M. /1845; b.l.: Nyomt. A.F. Walzel
Felirata: Gellérthegyi mulatság húsvéthétfőn
Életképek, Pest, Landerer és Heckenast betűivel, II. évf. I. félév, 12.sz. (1845. március 22.), a 380. l. után.
MNG Hsz. 1948–3108

A képen a Gellérthegy lejtőjét látjuk. A középpontban kövérkés, csizmás úriember kísérőjével, a fűben egy lánnyal enyelgő katona. Hátrább sűrű tömeg, árusbódék, az előtérben hancúrozó gyerekek. A távolban a Duna a hajóhíddal, még távolabb néhány pesti ház sziluettje. A litográfiához a lapban szatirikus cikk kapcsolódik; szerzője a képen látható figurákat jellemzi. A középpontban álló úr például épp a magyarosodás útján halad. Kalapja, csizmája már magyarnak mutatja, a hasára feszülő nadrág még idegen. Bár negyven éve él itt, magyarul még nem tanult meg. Kísérője azok közé tartozik, akiknek „szabadelvűsége nem ismer határt", kivéve ha „jól őrzött tárcája hozatik fel kérdés tárgyául".

Irod: Gerszi 1960, 129. 425. sz; 273. 28. kép

K.F.

SZERELMEY MIKLÓS (Életrajzát lásd Kat. 181)

448. A Charivari fejléce, 1848

fam., 106x162 mm
Charivari (Dongó), Pest, nyomatott Beimel Józsefnél, I. évf. 1. sz. (1848. július 1.) 1.
OSZK H. 899.

Első élclapunk a sajtószabadság terméke. Létrehozásához a mintát a korszak nyugateurópai szatirikus lapjai, a londoni *Punch*, a müncheni Fliegende *Blätter* és főként a párizsi *Charivari* szolgáltatták, de a szerkesztőség sajátosan „magyar Charivarit" igért. „A' magyar eddig többnyire búsult, vagy csak a' lehető legvaskosabb elménczségeken nevetett – írta *Bevezetésül* c. programcikképben a szerkesztő, minden bizonnyal Lauka Gusztáv. – A' valódi Charivari a' szellem és jellem nyomorékok hiányai felett fog elménczkedni, nevetség tárgyává teendő azon egyéneket, kik önző és félszeg politicai nézetekből magán vagy közjogokat bitorlnak, kik hiúság, léhaság és kábaság miatt ostromolni kezdik vagy ostromolják a' társaséleti természet alkotta egészségesebb formákat". A magyar Charivari 1848 politikai harcaiban a radikális baloldal nézeteit tükrözte.

A fejléc három bolond-figurája mögött apró rajzok láthatók, így a középső figura lába között társalgó alakok a XVIII. század francia arisztokratáinak öltözékében. A Cha-

Művészet Magyarországon 1830-1870
MTA MKCS – MNG Bp. 1981.

rivari felirat betűit groteszk rajzok övezik, sőt némelyik betű testét is apró ördögfigurák alkotják.

Irod: Gerszi 1960.

K.F.

449. Gúnyrajz a pánszláv törekvésekről, 1848 *49.*

litogr., 229x230 mm
Jelezve j.l.: S. M.
Felirata: Soha ne köszörüld ollyan nagyon a' bicskádat bratko Kosakiloff! sokkal könnyeb- / ben vágódik ez, mintsem eleve hittük.
Charivari (Dongó), Pest, Nyomatott Lukász Lászlónál, I. évf. 2. sz. (1848. július 5.) 11.
OSZK 899.

A rajzon egy szerb viseletbe öltözött férfi hegyes késsel Horvátországot vágja le Magyarország térképéről. Szemben vele kancsukás kozák a kését feni. A háttérben egy fal mögül Kossuth és Széchenyi, kettejőktől kissé távolabb Deák figyeli a jelenetet. A karikatúra szerint a magyar kormány feltétlenül nézi Horvát-Szlavonország elszakadását és tágabb értelemben a pánszláv törekvések sikerét. Valójában e terület ténylegesen sosem állt a Pesten működő felelős minisztérium ellenőrzése alatt, és 1848 nyarán a kormány arra törekedett, hogy a fennálló helyzetet törvényesítse. Júliusban és augusztusban Batthyány közvetlenül és közvetve többször tárgyalt a Bécs által kinevezett horvát bánnal, Jellačić-al és felajánlotta a horvát követelések teljesítését, beleértve az esetleges elszakadást is. (Ekkorra azonban világossá vált, hogy a bán nem a horvát nemzeti törekvések teljesítését kívánja, hanem a forradalom előtti állapotok helyreállítását a dinasztia szolgálatában.) A horvátokkal meginduló tárgyalásokról a *Charivari* szerkesztőségében nem tudhattak, hiszen ezek a karikatúra megjelenése utáni napokban kezdődtek és jórészt titkosak voltak, de a megegyezésre való hajlandóságot érzékelték. Márpedig a radikálisok a nemzetiségekkel szembeni fellépés dolgában is radikálisok voltak többnyire: ők követelték leghatározottabban a centralizált polgári nemzetállam megteremtését, és ezzel a jakobinus hagyományokat idéző elvvel szemben bármiféle nemzetiségi különjog feudális maradványnak tetszett.

Irod: Gerszi 1960, 210. 82. sz; Rózsa-Spira 1973, 115. 303.kép.

K.F.

450. Gúnyrajz a kormányról és a Habsburg veszélyről, 1848

litogr., 214x343 mm
Charivari (Dongó), Pest, nyomatott Lukács László és társánál, I. évf. 19. sz. (1848. szeptember 2.) 75.
OSZK H. 899

A cím és felirat nélkül megjelent gúnyrajzon hatalmas kétfejű sas – a Habsburgok címer-

50. tábla

84

97

SZERELMEY MIKLÓS

nek elvéül a rajzoló a nemzeti függetlenségért és az alkotmányosságért folytatott küzdelem folytonosságát tette meg. Az építmény egyes korokat jelző rétegei felülről lefelé követik a kronológiát, amit a szerző 1878-ban megjelentetett utólagos kommentárjában a történelmi haladás jövőben gyökerezettségével, a történelmi megismerés jelenből kiinduló folyamatával indokol.

Az enciklopédikus teljességre törő ábrázolás formális felépítésének hagyománya Dürer Miksa császár számára készített „Ehrenpforte"-jére nyúlik vissza.

Irod: ifj. Erdődy Pálffy L.: A magyar haza története című kép magyarázata. Bp. 1878.

Sz.F.Gy.

SZERELMEY MIKLÓS (Életrajzát lásd Kat. 181)

197. Mátyás király, 1847 *36.*

litogr., 775x523 mm
Jelezve b.l.: Rajzolta és tulajdonosa Szerelmey Miklós 1847
Felirata: A fej hiven azon arckép után készült, melyet Mátyás Király 1487. august 17. a bécsújhelyi polgároknak önkezüleg ajándékozott s mely a nagy Király örök emlékezetére a jelen napig ott őriztetik.
Nyomda: Szerelmey Miklós, Pest.
MNM TKCs ltsz. 55.62

A művész Mátyás király állítólag hiteles, valójában jóval a király halála után keletkezett bécsújhelyi portréjának litografált másolatát egy tölgyfa- és babérágakból font koszorúba foglalta, melyet keresztbe fektetett hadizászlókra helyezett. A koszorú indái közé ágyazva fent két allegórikus nőalak tartotta Hunyadi-címer látható a magyar szent koronával, ennek két oldalán pedig erény-allegóriák helyezkednek el, melyek attributumaik tanúsága szerint a király tudomány- és művészetpártoló, illetve hit- és honvédelmi tevékenységét dicsőítik. Lent, a zászlók öblében két, rokokó jellegű kartuson Vajdahunyad és Budavár látképe, középen az erő megtestesítőjeként hegyormon álló, támadni készülő oroszlán.

Szerelmey lapján az allegórikus keret kompozíciós lazasága és stiláris különneműsége az ábrázolástípus hagyományának az archaizáló szándék ellenére is megmutatkozó bomlását szemlélteti.

Irod: Szentiványi Gy.: Sz.M. – egy kalandos művészpálya a XIX. században. Bp. 1934. 5; Gerszi 1960, 209.

Sz.F.Gy.

Művészet Magyarországon 1830–1870
MTA MKCs – MNG Bp. 1981.

198. Magyar hazánk dicső napja, 1848 *36.*

litogr., 597x423 mm
Jelezve l.: Szerzette és kiadja Szerelmey Miklós műnyomda intézet tulajd. Pesten.
MNM TKCs ltsz. 55.1006

A kompozíciót a művész egy sziklaorom körül rendezte el: ennek tetején két diák látható, amint a Győzelem Szabadság-Egyenlőség-Testvériség feliratú zászlót lobogtató, szárnyas alakját vállukra emelik, alatta a bőségszarut és koszorút tartó Fortuna trónoló alakja, két oldalán a márciusi ifjak a Nemzeti Dal szövegével teleírt trikolórokat lengetnek. A kép előterében középen ébredő oroszlán, az ország címere, és kiterjesztett szárnyú sas, mely csőrében egy „Ne bántsd a magyart" feliratú írásszalagot tart. A heraldikus állatoktól balra a Nemzeti Dal szövegét illusztrálandó, sírjából kikelő aggastyán, vele átellenben – a sajtó szabadság allegóriájaként – egy „Cenzúra"-feliratú lapra taposó ifjú széttört bilincseket emel a magasba.

A sokalakos, kínos szimmetriára alapozott kompozíció szándékolt bonyolultsága és részletessége ellenére is hevenyészett; a motívumfűzés laza, a részletek térbeli viszonyai teljesen bizonytalanok. Fogyatékosságait a művész műfajbeli gyakorlatlanságán túl a bőbeszédűség igénye, illetve az a sietség is indokolja, amivel a napi eseményekre kívánt reagálni.

Irod: Szentiványi Gy.: Sz.M. – egy kalandos művészpálya a XIX. században. Bp. 1934. 7; Gerszi 1953, 52, VII.

Sz.F.Gy.

TEVELY (TEWELE), FERDINAND (Prága, 1807 – Bécs, 1893)

Bécsben működő dilettáns rajzoló, litográfus. A negyvenes évekből „szimbolografikus" ábrázolásokhoz készít vázlatokat (Denkblatt an Österreichs 3 glorreiche Tage unter Ferdinand I, 1848; Reminiscenzen an die Saison 1851..., 1859; Johann Nestroy als Schauspieler, Dichter, Direktor und Mensch, 1860; stb.) A hatvanas években magyar tárgyú lapokat is tervezett.

Irod: Singer, H.W.: Allgemeiner Bildniskatalog, 14 (1936), 303.

199. Jelképi és történeti ábrázolat Gróf Teleky László emlékére, 1861 *88.*

színezett litogr., 471x544 mm
Jelezve l.: Tevely Ferdinánd tanár rajz. – kőre metsz. Kollarz Ferenc – Reiff. és Rösch nyomt.
MNM TKCs ltsz. 55.1069

Szentélyrekesztőre emlékeztető építmény íves nyílása felett, fülkeszerű tér előterében áll az 1861-es országgyűlés eseményeinek tragikus sorsú főszereplője; baljában zászlót, jobbjában könyvet tart. Kétoldalt bizonytalan elhelyezésben a lehunyt szemű, magába

233

SZERELMEY (LIEBE) MIKLÓS (Győr, 1803 – Budapest, 1875)

Litográfus, mérnök és feltaláló. Bécsben tanult, majd mérnökkari tisztként Olaszországban működött. 1830-ban résztvett a párizsi júliusi forradalom harcaiban, majd a belga függetlenségi háborúban. A hadseregből kilépve, bejárta Európát, megfordult Ázsiában, Afrikában s Amerikában is. 1844-ben Pesten telepedett le és 1845-ben kőnyomdát nyitott. Nagy érdemei vannak a litográfia különféle technikáinak meghonosításában Magyarországon, bár inkább vállalkozó volt, mint gyakorló művész. Nevezetesebb munkái Magyar hajdan és jelen című 25 lapos albuma (1847) és a Balaton album (1848). 1848-ban Charivari címmel kiadta az első magyar élclapot. A honvédseregbe lépve ezredesként Komáromban szolgált. Ő vezette a vár bankjegynyomdáját. Világos után emigrált és Londonban módszert dolgozott ki a régi épületek köveinek konzerválására. Restaurálta a londoni Parlamentet és a Szt. Pál székesegyházat. A nevét viselő cég ma is létezik.

Irod: Révai Nagy Lexikona, 17. köt, 1925; Gerszi 1960; Szentiványi Gy.: Sz. M. Petrovics emlékkönyv. Bp. 1934

R.Gy. – K.F.

181. Karikatúra a pártok erőviszonyairól, 1848 *32.*

litogr., p., 244x349 mm
Felirata a kép alatt: Az alsóház ministerialis classification szerint. B.f.: Ball oldal. J.F.: Jobb oldal.
Charivari 1848. július 26, 8.sz. 31.l.
OSZK

A különböző műfajok egymást átfedésére jellemző példa ez a lap. Újság, illusztráció, portré és egykorú eseményábrázolás, így katalógusunkban több helyen is szerepelhetne.

Ahhoz az egykorú eseményhez fűződik témája, amikor 1848 júliusában a kormány a kisebbségben lévő baloldal tiltakozása ellenére is elfogadtatta az olasz szabadságharcosok ellen küldendő magyar katonák megajánlását. Ez 1848 egyik politikai tévedése volt, amit Szerelmey hiányolt. Kossuth, Széchenyi és Deák mellett a következők szerepelnek a rajzon: a csengőt rázó elnök, Pázmándy Dénes, a baloldal padjának szélén Teleki László ül, ugyanitt az első álló alak Madarász László, az utolsó Irinyi József, az utolsó előtti idősebb férfi Pálóczy László.

Irod: Gerszi 1960, 210; Rózsa-Spira 331.

R.Gy.

R.Gy.

PETTENKOFEN, AUGUST, von (Életrajzát lásd Kat. 169)

179. A honvédek rohama a budai vár ellen. 1849. május 21. 1849 *33.*

litogr., p., 333x441 mm
Jelezve j.l.: C.A.P. 1849. A kép alatt: Gez.u.lith. C.A.Pettenkofen — Gedr. bei J. Höfelich.
Felirata: Der Sturm auf Ofen. den 21 Mai 1849. — WIEN, bei L.T. Neumann. — Eigenth.d.Verlegers m. Vorbehalt gegen Nachdruck.
MNM TKCs ltsz. T.363

A forradalom művészi tekintetben legmagasabb színvonalú csataképe. A helyzet és a megoldás hasonlósága alapján kapcsolatba hozható a francia August Raffet Prise de Constantine c. sorozatának 7. lapjával. De a rokonság ellenére Pettenkofen önálló alkotást hozott létre. A festői por- és füstfelhő eltakarja ugyan a háttér valósághűen megrajzolt részleteit és a rohamozó katonákat, de egyben össze is fogja a kép különböző szintjein elhelyezett részleteket, s ezzel az áttekinthetőséget és a cselekmény egységét sikerül a művésznek biztosítania.

Irod: Weixlgärtner, A.P.: August Pettenkofen. Wien 1916. I. köt. 30–32; II. köt. 332. 120. sz; Rózsa-Spira 676, sz.

R.Gy.

SIMONYI ANTAL (Kecskemét, 1821 – ?, 1892)

Festő. Párizsban tanult, arcképeket és életképeket festett. Résztvett a szabadságharcban és fogságban is volt. Az ötvenes évektől áttért a fényképészetre.

180. Magyar honvédek fogságban 1849-ben, 1850-es évek *57.*

o., lemezpapír, 51x43,2 cm
Jelezve b.l.: Simonyi
Hadtörténeti Múzeum

Csaknem életképpé, novellaszerűen részletezhető elbeszéléssé válik az 1849-es év egy tipikus eseményét megörökítő festmény. Két sebesült, elfogott honvéd pihen egy cári katona felügyeletére bízva, egy romos ház előtt. A háttérben szekér távolodik, talán szintén foglyokkal. A sasos sisakú katona szánakozva tekint a foglyokra, sőt jobbkezével

Szerelmey Miklós

Szerelmey Miklós 1845-49 között fennállt pesti litográfiai intézetének egyik ismeretlen nyomatát, Franz Pracher munkáját mutatja be

Rózsa György: Ismeretlen Pest-Budai látkép Londonban.

36-37.l.

Budapest, 1974. 4.sz.

Szerelmey Miklós, litográfus

LITOGRÁFIA: síknyomtatási eljárás, amelynek lényege, hogy a sokszorosítandó ábrát vagy szöveget zsíros anyaggal kőlapra rajzolják, miáltal a rajzolat zsírszívóvá válik (míg a nem rajzolt részek vízszívók maradnak). Emiatt a nyomdafestéket a kőnek csak a rajzolt részei veszik fel, s róluk kerül át a festék a papírra(Szerelmey Miklós)

-:Kislexikon

962.

Élet és Tudomány,Bp.1977. aug. 5. XXXII/ 31

Szerelmey Miklós, litográfus

A levélíró Szerelmey találmányairól ír. Érdekes – mondja –, hogy valamennyi kapcsolatos az aszfalttal. (Bitumennal.)

dr Szimán Oszkár: Aszfalttal 1090

Élet és Tudomány, Bp.1977. ~~Aug.~~ szept. 2. XXXII/35.

Szerelmey Miklós, litográfus

További adatok: az ostromlott Komáromban megbízásból megszervezte a litografált papírospénz gyártását.

ar Keszkés Tiboli Szerelmey Miklós. 1186.

Élet és Tudomány, Bp.1977. szept. 23. XXXII/38.

Szerelmey Miklós, grafikus

L: Than Mór

Petrucki A.: Képcsőműcsinek a sob.-harban 1297-1299

Élet és Tudomány, Bp. 1980. okt. 10. XXXV/41

Szerelmey Miklós festőm.

III

Szerelmey Miklós festőművész, litográfus (1803-1875). 1) Folytatás.
Gosztola Annamária: Szerelmey Miklós litográfus (1803-1875).

1. Osztrovszky Anton

Művészettörténeti Értesítő,
1985. XXXIV. évf. 1-2-szám, 12-old.

Szerelmey Miklós, festőművész, litográfus (1803-1875). 2.) Folytatás.
Gosztola Annamária: Szerelmey Miklós litográfus.

2. Irinyi József. (repr.)

3. Szentmarjay Ferenc. (repr.)

8. István főherceg nádori esküje. (repr.)
9. Magyar hazánk dicső napja. (repr.)
17. „Ugyan miért szemtelenkedik ön..." (repr.)
26. A délvidéki sereg tisztjei: „lemegyünk két hétre kártyázunk és iszunk, haza jövén pedig, szinte neki dühödünk a nagy dicsőségtől." (repr.)

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1-2 szám, 13-16-17-22- és 24-oldalak

Szerelmey Miklós festőművész, litográfus (1803-1875). 3.) Folytatás.
Gosztola Annamária: Szerelmey Miklós litográfus.

5. Mátyás király

Művészettörténeti Értesítő, 1985.
XXXIV. évf. 1-2 szám, 14-old.

Szerelmey Miklós festőművész, litográfus (1803–1875). 4.) Folytatás.
Gosztola Annamária: Szerelmey Miklós litográfus.

4. Himfylant, Kisfaludy Sándor arcképével

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf.
1–2 szám, 14-old.

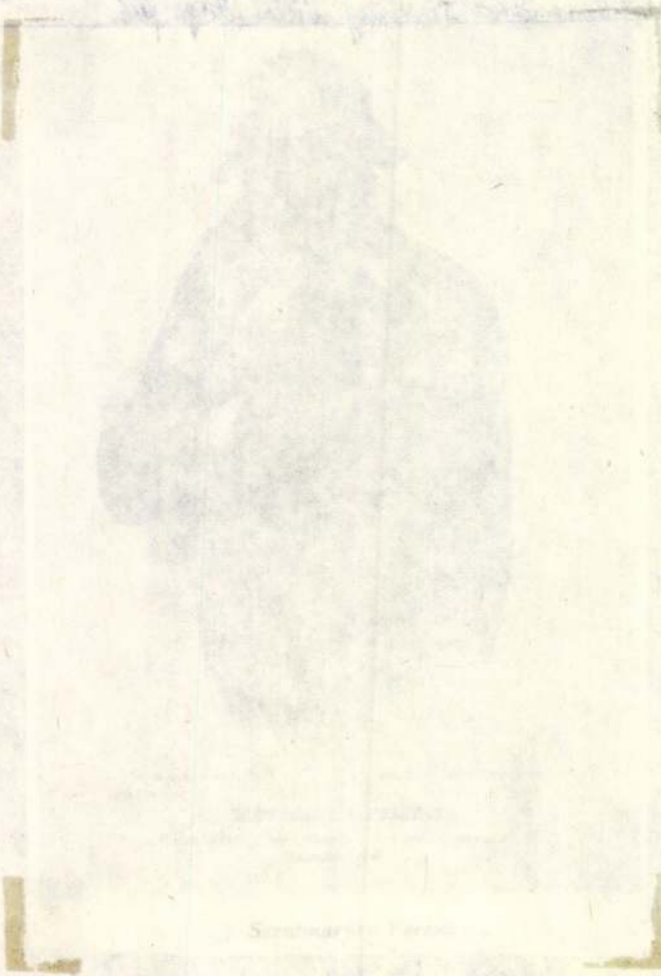

Szerelmey Miklós, festőművész, litográfus (1803-1875). 5.) Folytatás.
Gosztola Annamária: Szerelmey Miklós litográfus.

CRONSTADT IN SIEBENBÜRGEN.
BRASSÓ ERDÉLYBEN.

6. Brassó Erdélyben

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1-2 szám, 14 old.

Szerelmey Miklós, festőművész, litográfus (1803-1875) 6.) Folytatás.
Gosztola Annamária: Szerelmey Miklós litográfus.
Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1-2 szám, 15-old.

7. József nádor halála

Szerelmey Miklós, festőművész, litográfus (1803–1875) / Folytatás.
Gosztola Annamária: Szerelmey Miklós litográfus.

10. Jászok és kunok főkapitánya

Művészettörténeti Értesítő, 1985.
XXXIV. évfo 1–2 szám, 18-old.

Szerelmey Miklós, festőművész, litográfus (1803–1875). 8. Folytatás.
Gosztola Annamária: Szerelmey Miklós litográfus.

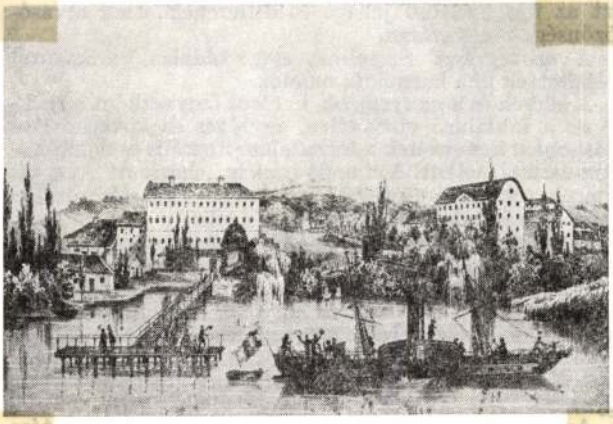

11. Füred a Balaton részirol (!)

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1–2 szám, 19-old.

Szerelmey Miklós, festőművész, litográfus (1803-1875). 9.) Folytatás

Gosztola Ammunária: Szerelmey Miklós, litográfus.

13. „Minister barátom van szerencsém bemutatni . . .”

Műveszettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1-2. szám, 20-old.

Szerelmey Miklós, festőművész, litográfus (1803–1875) 10. Folytatás.

Gosztola Annamária: Szerelmey Miklós litográfus.

15. A Charivari fejléce

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1–2 szám, 21-old.

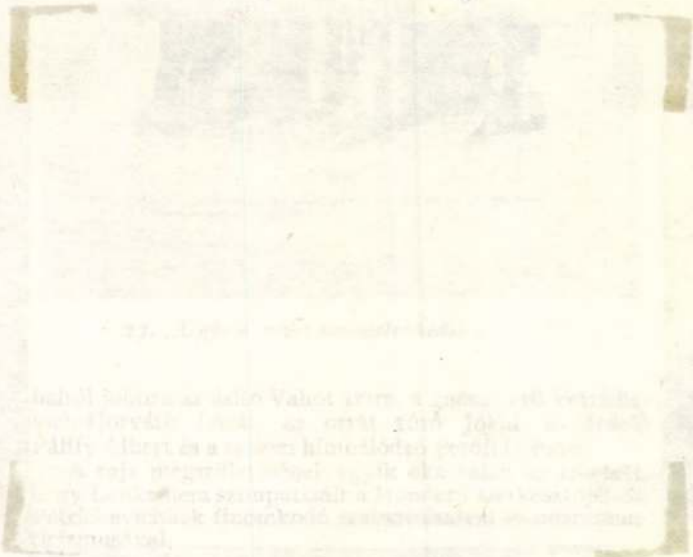

Szerelmey Miklós, festőművész, litográfus (1803–1875). 11.) Folytatás.
Gosztola Annamária: Szerelmey Miklós litográfus.

20. „Csak gondolkozzunk most azon . . .”

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1–2 szám, 22-old.

Szerelmey Miklós, festőművész, litográfus (1803–1875). 12) Folytatás.

Gosztola Annamária: Szerelmey Miklós, litográfus.

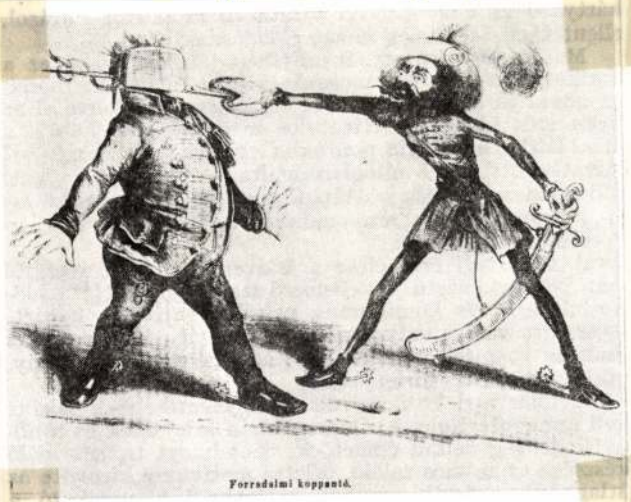

Forradalmi koppantó.

21. *Forradalmi koppantó*

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1–2 szám, 23–old.

Szerelmey Miklós, festőművész, litográfus (1803-1875). 13.) Folytatás.
Gorzola Annamária: Szerelmey Miklós litográfus.

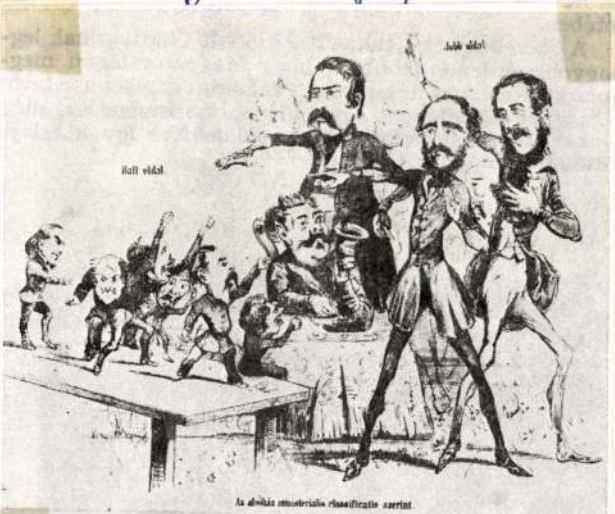

22. „Az alsóház ministerialis classificatio szerint"

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1-2 szám, 23-old.

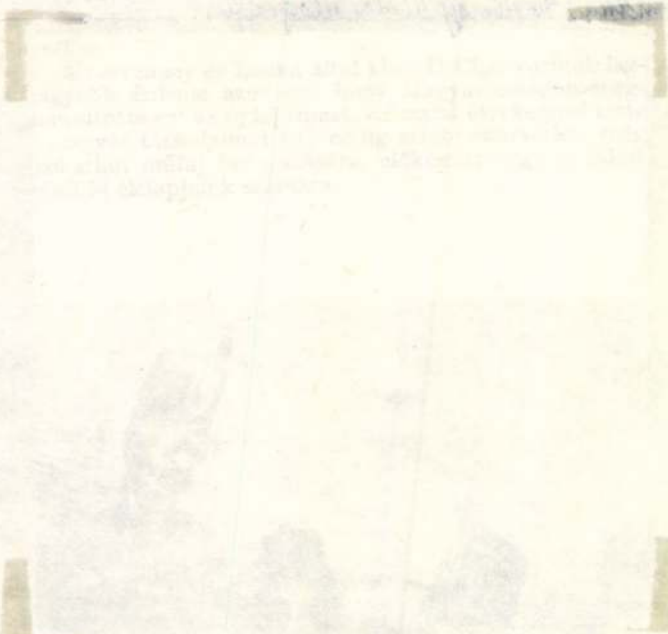

Szerelmey Miklós, festőművész, litográfus (1803–1875). 14.) Folytatás.
Gosztold Annamárid: Szerelmey Miklós, litográfus

23. A Batthyány-kormány és az ellenforradalom

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1–2 szám.
23–old.

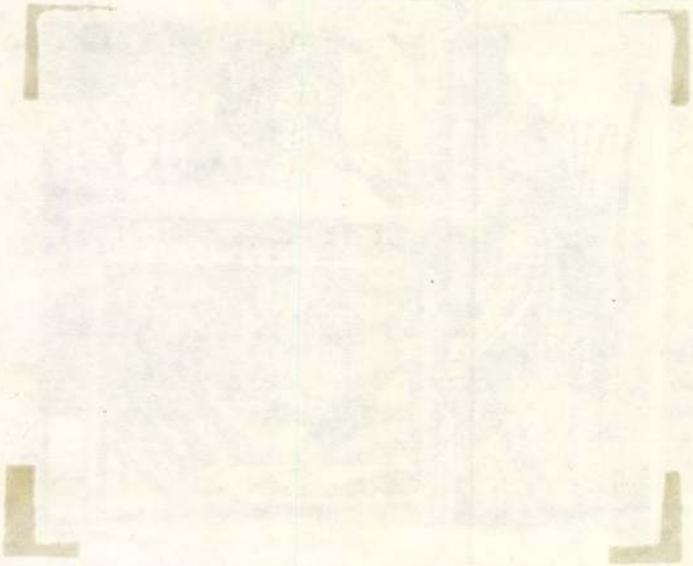

Szerelmey Miklós, festőművész, litográfus (1803–1845).
Szántala Annamária: Szerelmey Miklós litográfus

15.) Folytatás.

24. „A' nemzettestének az a' kettő legtáplálóbb . . . eledele"

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1-2 szám, 23-old.

Szerelmey Miklós festőművész, litográfus (1803-1875) 16. Folytatás

Gosztola Annamária: Szerelmey Miklós litográfus.

25. Gúnyrajz a pánszláv törekvésekről

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf., 1-2. szám, 23-old.

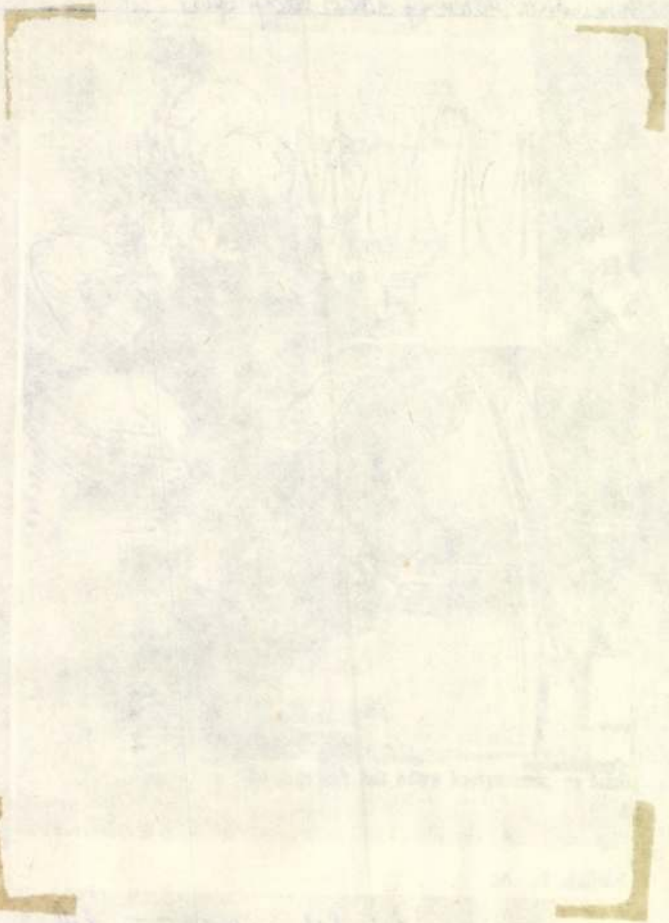

Szerelmey Miklós, festő-litográfusmüvész (1803–1875).

Szerelmey Balaton albuma

Magános ember olvasással készüljön elő a jövendő élvezetekre — ajánlja *Balaton albuma* című művének bevezetőjében Szerelmey Miklós. „Az itt közlött képeknek és az azokat kísérő szövegnek az lévén czélja, hogy az illy előkészületben az utast segítse, s utóbb a látott szépségeket képben és élő szóval emlékezetében röviden felfrissítse, kérem a nyájas olvasót, ne sajnálja a képek legelsejét, a Balatont és vidékét ábrázoló panorámát kezéhez venni."

Érdekes ember ez a Szerelmey, akinek *Balaton albuma* most jelent meg újra az Állami Könyvterjesztő reprint sorozatában. (Az első kiadás 1848-as, a második, amelynek újranyomata a most megjelent, 1851-es évszámot visel, s e reprint kötetben ott a harmadik, az 1855-ben megjelent német kiadás szövege is.) Mérnök, litográfus és feltaláló volt Szerelmey, e könyv írásakor s rajzolásakor — a szabadságharc évében — negyvenöt esztendős. Kitűnő rajzolónak nevezi a kalandos életű Szerelmeyt *Zákonyi* Ferenc, a Balaton mindentudója, kiemelve nem kis szerepét a szabadságharcban.

A metszetek csakugyan tetszetősek, habár a mai szemlélő más panorámában gyönyörködhet, mint amit e képeken lát. A reprint kiadáshoz fűzött jegyzeteiben egybe is veti Zákonyi Ferenc a képeket s a mai látványt. Nem csupán kijigazítja a tévedéseket, amelyeket a nyilván sietős helyszíni vázlatok alapján emlékezetből dolgozó Szerelmey rajzain találhatni (lelkes és romantikus írásában a szerző maga is beismeri sietségét, s az is kitetszik, hogy valójában egy-egy kirándulás emlékeit örökíti meg a rajzokon, az elbeszélésben, vagyis az élvezetes és szép könyvben, amely különben az *Emlék Füred s környékéről* alcímet viseli). Meg-megemlíti jegyzeteiben Zákonyi azt is, hogy némely műemlék — már akkor is, sajnos: rom — azóta alacsonyabb lett, pusztul, vagy ép kövei egy újabb épület falában lelhetők meg. S egy rejtőzködő mondatára különösen érdemes fölfigyelni: „A rajzon olyan részletek is láthatók, amelyek időközben eltűntek, ezért nagy segítség a ma helyreállítóinak".

Vitatható ugyan, hogy műemlékekben nem épp gazdag ország, mint Magyarország is, szorítkozzék-e a föltárásra és az állagmegóvásra, vagy egy-egy tanulságos és vonzó emléket építsen-e *újra*. Pusztításban a történelem másutt is sokat serénykedett, s mai utazó itt-ott találkozhat élményadó műemlékekkel, amelyek ironikusan mű-emléknek is nevezhetők — netán csak a puszta falakból, vagy azoknak is csak romjaiból, omladékaiból épült fel újra az a ház, amely mégiscsak fölidézi az egykori szépségeket, stílusjegyeket, föléleszti az élményt. Egyszer-másszor a Balaton környékén is alkalmazható e módszer.

A *Balaton album* egykor hívogató és emlékidéző útikönyvnek készült, s beleillik korábbi és későbbi hasonló művek szép sorába. Gyűjtők kedvére jelent meg most újra, s azoknak, akik a tó partjára nemcsak pihenni, feledni mennek évről évre, hanem múltakat fölidézni, emlékeket megtekinteni, ismereteket gyűjteni is.

(z. l.)

Magyar Nemzet, Balaton melléklete, 1983. szept. 16. 2. old.

idéző erőfeszítéseinket mérsékelhetjük. Annál inkább nem, mert azt már tudományosan bizonyították, hogy a tó biológiailag labilis állapotban van, ezért a kedvezőtlen külső hatásokra szélsőségesen reagál. Ezért van szükség arra, hogy az eddig végzett közel másfél évtizedes munkára alapozva — amint erre a Minisztertanács augusztusi határozata rámutat — a vízvédel-

eredményeit?

— A Balaton üdülőkörzetében és vízgyűjtőjén 1971 óta gyors ütemben fejlődött a vízgazdálkodás. Beruházásokra és fenntartási munkánkra a IV., az V. ötéves tervben és a VI. tervciklus első felében hétmilliárd forint jutott. Ennek mintegy felét fordítottuk a tó közvetlen vízminőségvédelmére, ezen belül a partmenti települések csatornázására és a

Nappali hőmérséklet: 20–25 fok

(Előrejelzés 1983. szept. 16—22-ig)

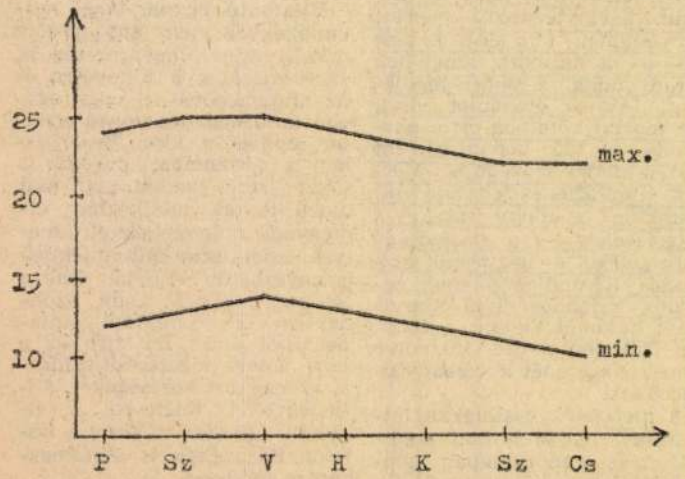

A hét végén megnövekszik a felhőzet, a Balaton környékén záporokra is számíthatunk. A hőmérséklet a hajnali órákban 10—15 fok között, kora délután 25 fok körül várható. A jövő hét első felében és a hét közepén számottevő csapadék nem valószínű. A hajnali minimum 10 fok, a nappali maximum 20—25 fok között lesz.

A VÍZHŐMÉRSÉKLET SIÓFOKNÁL 18 FOK

SZERELMEY MIKLÓS

91 12. 18

Új Művészet

SZERELMEY MIKLÓS

Gosztola Annamária: Szerelmey Miklós. Bp. 1984 szakdolg. 90 p.

ezeket a tárgyakat, olyan ék
pompakedveléséről. Azokról a
népek kavarognak nagy összev
egymással, s közülük csak az
fejlődni, amelyek a legerőse
tű szervezettség folytán, de
is. Az a mesterségbeli járta
magyarság művészete tanúskod
kölcsöntvett formákat felhas
szet szellemi lényege segít
élvezeten túl ez a könyv leg
tudtak őseink csekély számuk
fölényük folytán politikaila
új hazájukban. Nos, lényegéb
Fettich úr munkájáról. Igaz,
több a lelkesedés, mint a t

SZERELMEY

PRAZNOVSZKY Mihály: Az első Nógrád megyei nyomda és Szerelmey Miklós kapcsolata. Magyar Könyvszemle, 100.köt. 1/2.sz. 1984 112 - 114. p.

Mint jelenlegi, de
osztályvezető már többsz
osztályával kapcsolatos
ezek most mégis az ujdon
Persze, sok minden áll v
"szereposztásban" kiván
tézetét.

Kifejezetten kifog
az igazgatótanács kvázi
azt. El tud viszont képz
zeti képviselőt, ez hasz
tartja ő is az igazgató
sitését. Már volt rá int
igazgatóhelyettes, csak
szisztéma nem vált be -
intézetbe igazgatóhelyet
nek más jogállása, más
titkár feladatait pedig
kált osztályvezető is e

SZERELMEY Miklós

1847, 1856

Szaki - Szabó 1999 149-150. No 57.
152-10 No. 58.

Unbekannt
Verbleib unbekannt
Verbleib unbekannt
Verbleib unbekannt
Verbleib unbekannt
Verbleib unbekannt
ine Frau, 1924, Öl

sition), um 1924
ldevariante: *Gelbe*

Szerelmey Miklós, grafikus festő

SZÁNTÓ PÉTER:

Televízió

Borsszem Jankó Szupersztár

Borsszem Jankót és társait nézegetem néhány napja, Buzinkay Géza hasonló című könyvének oldalain A magyar humor és szatíra szabadságharc utáni, ötven esztendős fénykorának története ez. Ami mulatságos: noha Szerelmey, Jankó János és a többiek sajtárfejű, pipaszárlábú torzképei Lajtán túli minták hű másai, mégis van bennük valami eredeti, tévészthetetlenül magyar. A jóértelmű epigonizmus mégis megszülte az eredetiséget, végül is visszafizetve adósságát az egyetemes kultúrának. Hiszen Szerelmey Miklós mások mellett Daumier-t utánozta, ma mégis egy londoni világcég viseli költőies nevét, Klics Károly (Karel Klič) szorgalmasan másolgatta André Gillt, Budát elhagyva azonban mégiscsak Londonban lett nagy nevű, olyannyira, hogy ottani múzeum őrzi külön tárlóban emlékét. (Őrzi-e nálunk valami?)

A karikatúra akkori, epikus szerepét átvette azután a képregény, majd a rajzfilm. Az utóbbi magyar iskolája nem ok nélkül világhírű, mert ötleteiből kifogyhatatlanok vagyunk. Gusztávtól A légyig, Lúdas Matyitól Mézgáékig szórakoztató alkotások százait hozta létre rajzfilmművészetünk. Nekem mégis hiányzik valami, éppen a rajzokból. Az, ami Jankóékat, Klicséket eredetivé tette. Hiszen rajzfilmjeink (és képregényeink) a szürnaturalizmustól a barokk burjánzásig mindent átvettek, sőt, az amúgy szellemes, televíziós magyar népmesék sorozat még Edelmann gerincferdüléses-búvárcipős pop-art figuráit is magyarította, némi vitézkötéssel, írottas muskátlival. Vissza azonban nem adott semmit, s nem látom, kerül-e valaki majd a magyar mesterek közül külhoni múzeumokba, hacsak nem látogatóként?

Talán igazságtalan vagyok, hiszen korunk az egyetemes művészet kora, ma már, ránézésre, nemzeti jegyek alapján aligha megállapítható műalkotásról, iparművészeti termékről vagy iparcikkről a „made in" — elég sajnos. Még ez sem menti föl azonban az embert a piac gondos megválogatásától: korántsem mindegy, hogy mit és hanyadkézből veszünk meg a Lajtán túlról. Az *idő urai* című film például azt mutatja, Daumier vagy André Gill jelesebb mentorok voltak, mint amilyen a párizsi TELECIT.

Tudom, világhírű a magyar rajzfilmesek tudása, alkalmazkodó készsége, olcsó is az itteni bérmunka, s mindez olyan kölcsönösen gyümölcsöző koprodukciókat eredményez, mint a rossz emlékű Hugó, a víziló volt. Az idő urait megtekintve viszont az ember már boldog nosztalgiával gondol vissza az alulmúlhatatlannak hitt japán utánérzésekre, A hattyúk tavára, Hüvelyk Pannára. Azok végül is utánozni óhajtottak valami ízléstelent, s ez legalább koncepció. Az idő urainak készítői viszont azt sem döntötték el, hogy az ötvenes évek amerikai képregényeiből, Bosch vízióiból és A csillagok háborúja trükkjeiből mikor melyiket utánozzák és milyen arányban?

Rosszabb propaganda nem is kell a tudományos-fantasztikumnak. A tudományról annyit, hogy a szereplők kinézete genetikus kórságok és nyavalyák egész vázlatkönyvét vonultatta föl. Egy szteroid-hormonokkal betegesen túltáplált bodybuilder, valamint vendégei, két fehérhajú-pirosszemű, nyilván albinó házaspár űrhajóján egy véletlenül normálisnak látszó kisfiú keresésére indul. Közben fölszednek egy cushingkóros aggastyánt, kinek koponyáját hercigen szegecselt hajópáncél helyettesíti. A kisfiú eközben vidám kalandokat él át pajzán űrelefántokkal, huncut polipokkal és kedélyes, agyevő cserebogarakkal. Majd végül az Idő urai, a jövő kozmoszának istenei szeszélyük szerint az egész bolygót hatvan évvel visszagurítják az időben, s így a kisfiú, az alkotók szándékával ellentétben egyszerre két példányban létezik, mint kisfiú, hatvan évvel ezelőtt, s megöregedve, mint a fejbeszögecselt öregúr. Így nemcsak hogy macskaként kergetőzhet saját kozmogóniai farka körül, hanem ébren valósíthatja meg Karinthy hősének álmát: *ébren* volt két macska, és játszott egymással.

Nem szeretnék a film filozófiai ünezetéről szólni. Az egyik forgatókönyvírót Moebiusnak hívják, de gondolom, csak annyiban hasonlít a térgeometriából ismert, végtelenített Möbius-szalag névadójához, hogy végtelen nagy szamárságokat írt. A dialektikus materializmus tételeinek vulgarizálása után napjaink világdivatja az objektív és szubjektív idealizmus paradoxonjainak kijátszása lett. Minél kevésbé van így értelmük, annál jobb. Amit a befogadó nem ért, azzal nem mer vitatkozni. Márpedig az idealizmusban ugyancsak kevéssé vagyunk otthonosak manapság. Így bármely tu-fa író (emlékszünk még ugye a sci-fi ekképp magyarítására?) bátran eladhat bármilyen megpimpósodott teológiai szeszneműt, amelyet hitre éhes korunkban már a szerencselánc-levelek megszállott olvasói is nevetve dobnának el, ha a postán kézbesítenék nekik.

Tájékozatlanságunk ékes bizonyítéka volt a filmet követő Pénteki randevú, mely bizonyította, mennyire nem ismerjük a Bibliát. Még riporterek se. Mert a kedves hölgy, midőn a Jézus Krisztus Szupersztár plakátja előtt fiatalokat faggatott arról, mi a pálfordulás, gondosan hozzátette: azért kérdezi őket most, mert még nem látták a filmet. Csakhogy a pálfordulás alighanem egy másik filmben lehet, hisz Paulus damaszkuszi útja vagy két évtizeddel a rockopera eseményei után volt, s Andrew Lloyd Webber eddig még nem írt rá zenét. A hasznos, de modortalan vita oda konkludált, hogy az iskolában kevéssé tanítják, s így nem ismerjük eléggé a Bibliát. Jóllehet, szerintem mégiscsak nagyobb gond, hogy alig lehet kapni, a végeredmény ugyanaz: hivők, nem-hivők enélkül aligha értik múlt irodalmunkat, Adyt, Babitsot, hétköznapi nyelvünk sok fordulatát, s ráadásul bávatagon ülnek föl épp úgy az Asimov-féle látványos görögtűznyelésnek (A halhatatlanság halála), mint Az idő urainak, melyhez mi adtuk a tudást, a tőkés partner az ízléstelenséget, s amelyet animációnak neveznek, jóllehet éppen az *animus* hiányzik belőle.

lexikoncikkely erejéig könyve címét, valamint a lék és játék szavunkat; így közli vers- és más idézetei forrását is. Hasznos ez a módszer, ám még hasznosabb lenne, ha képzavarainál alkalmazná, s így tudatná velünk, miért és hogyan „csinszkásodik a címeres világ", miért a „köpés hcldudvarán álldogál az ember", milyen az a „harangbillegésű madár-magány". Anagramma-szerű szójátékai viszont bármilyen ötletesek is, rendkívül esetlegesek: „európai bocsánat európapi; esztétikai (a tét titkai); *könyöszörgés* + röhehehuja + *zokogorongás* + köröm". Flymódon bármit bármiből elő lehet állítani: Szokratész-ből „Sose-lesz-a-vakeresz-t, s vagy ahogy néhai barátom, Novotny Vilmos szójáték-rímelt: „Astoria következik — Szakipari szövetkezet."

Nem beszéltünk még Géczi rímeiről. Jobbára epikus verseket írván rímei alkalmiak és lényegtelenek. Arra valók csupán, hogy a többnyire elég terjengős gondolatot átlökjék a versmondat következő sorába. Igazi a rím, ha valaki egyetlen cintányért csendít össze. Így zeng például a hold egymagában. Géczi rímei azonban a verses színjátékok és a rímkovács rímhányók — egyébként ügyes és elég alapos — technikájával készültek: íme egy találomra felütött oldal — az 59. — pár ríme: „emlékezet-létezett, között-lődörög, erre-eme, táviratlázirat, Csokonai-küldeni, hiszemhiszen, készülődött-sürgölődött, vonzásában-magányban, tömondatait-hazait, jelenlétét-létét."

Aki pedig mindezek után hinné, hogy ebben a könyvben egyetlen tökéletes vers sem akad, téved. Van egy. Idézet, és *Baka István* írta.

Bella István

rzsébet rajza

a vég és hol van. Ott van a vég, ahol a kezdet, mert ahol elkezdi, az biztosan valaminek a vége. S a megírhatatlan versesregény kétharmada olyan végről szól, ami kezdet, s a harmadik harmada e végből kiindulva, az omegán túl apjának és anyjának arcképét vázolja föl, hogy aztán egy ki-tudjahányadik ének azt is kifejezze, amely a hőskeresés lényege, hogy ez a versesregény a hősét magában a versesregényben találta meg. „Mert összegabalyodott az idő. / Nemcsak »kizökkent«, mint már annyiszor. / Ki hinné immár, hogy te, én vagy ő / Vagy mi születtünk volna »helyretol- / Ni azt«? Mi több: az sincs, ki sejtse: *hol* / *A helye* — nincsen helye az időnek, / S a hely ideje sem kereshető meg."

Mert az a vég, amivel kezdi, valóban kezdet. De ezt a kezdetet úgy rejti el, mint hajdan Villon a maga titkait, s noha mit mondott, rögvest visszavonja, hisz századunk a hermetikus stílust nem szereti, mégis versfőkbe és rímbe rejtette a kezdet nyilvánvaló titkát, a nő nevét, hogy ANNA. S majd a szituációt is körvonalazza: „Írás — Idők — váratlan Út — Athénbe —: / Mind csak ív, oszlop, kiürült kövek, / Annak, *ami*, csak kétes töredéke — / De nézd, ami átjárja *közüket*, / Mi kívülünk is *van* (tenger-e, ég-e?), / Ám itt és most örökre *velük* egy... / Folytatás? Vagy az idők teljessége. / Hátha itt van, itt *lesz* (talán) a / VÉGE?" — Itt és így kezdődik tehát a versesregény, kétharmada csak kezdete, s a maradék harmad e kezdet metafizikája, amennyiben a kezdetbe foglalt végből sugárzik a távlat: „S ha volt, ki lesz? mondjuk, tízezer év múl- / Tán? Mikor már feledték ezt a kort / (Vagy feledték, hogy volt *kor*...)"

Ez a szám, a „tízezer" — még kétszer fölbukkan a kötetben. A Széljegyzetek egy irodalmi kerekasztalon című ciklus ötödik darabjának mottójában: „A kulturális forradalomnak tízezer író esett áldozatul"... Aztán a kötetet záró ciklus címében: A macska tízezer létezésmódja. A „tízezer" tehát nem pusztán egy mennyiség itt, hanem e lírai világ terének és idejének nagyságrendjét érzékelteti. Ilyen nagyságrendben vált kérdésessé a lírai hős, gabalyodott össze az idő, relativizálódott a tér. Nincs biztos válasz a lételméleti kérdésekre, s e bizonytalanság ingatja meg a lírát, mint megismerést, kuszálódik össze az értékrend, és aligha lehet normatívákba foglalni az etikát.

Ilyen állapotban úrhodik el a poézisben a fragmentum, a versesregény — a lírai életrajz, önéletrajz — megírhatatlan, de Somlyónak ez a léttani kihívás egyben felismerés is. Hiszen éppen a részletek kombinálásával éri el, hogy a versesregénybe a hiányt is beleforgalhassa; a kontinuust a diszkontinuitással érzékelteti. Így lesz

Szerelmey Miklós, grafikus

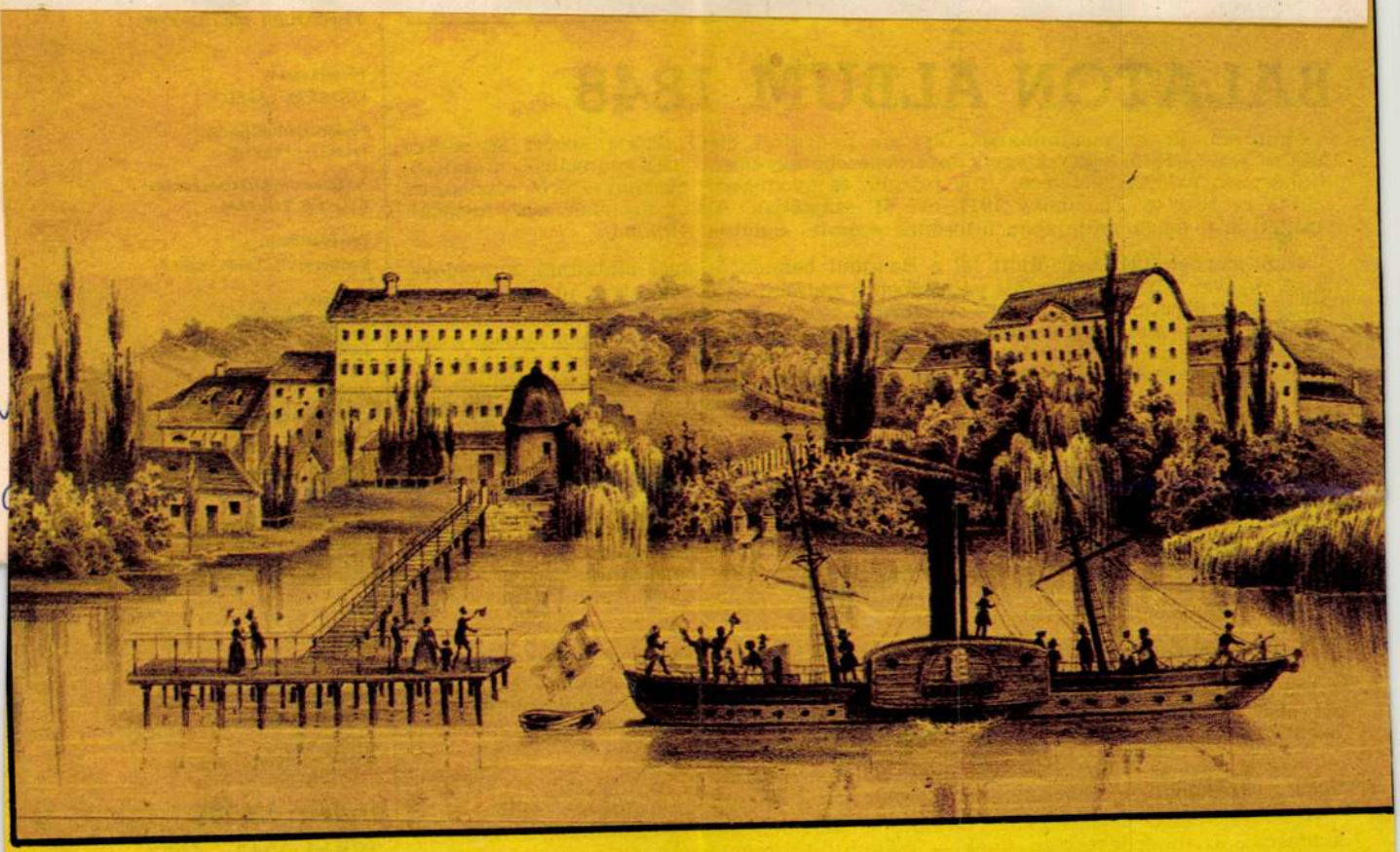

BALATON ALBUM, 1848

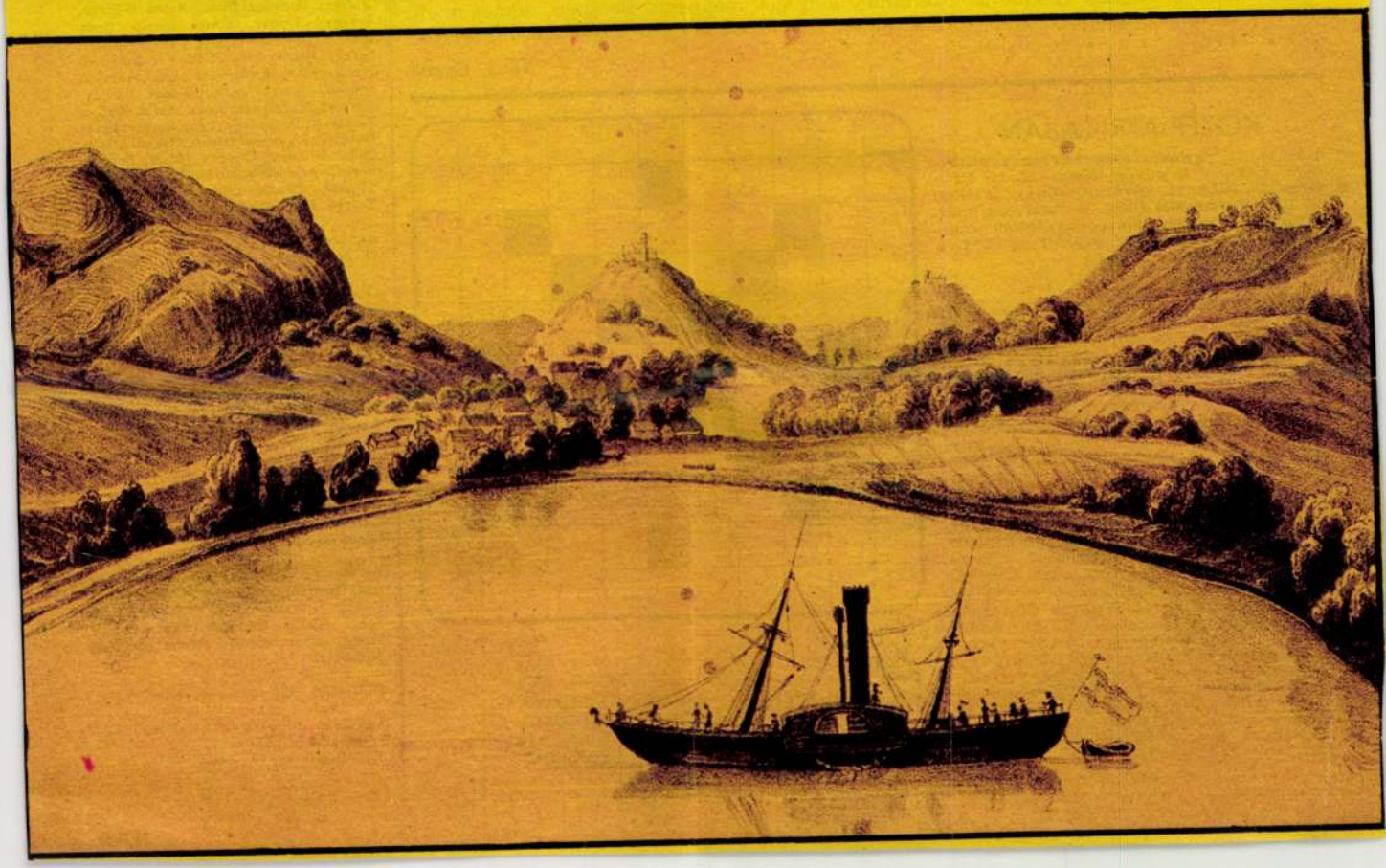

A HÁTLAPO

BALATO

Múlt századi történel
Miklós (1803—1875) volt
ságharcban való részvéte
írtunk az Élet és Tudon
említettük a maga műfa

Szerelmeyben 1847-ben
ta. A magyar közönség u
ról zengett dicshimnusza
e nagyszerű természeti k
keséget, népszerűsíteni i
csalogató tájképeket és
dományos igényű, sokszo
táj növény- és állatvilág
és legendás történetekről

Az album legfőbb von
készítette az 1847. évi ba
festmények ötleteit s elen
Petrich András térképész
ga alapra nyomtatott, apr
zen dönthetnénk el, hogy a segédje, *Franz Pracher* mennyit változtatott képein, amikor a nyomtatáshoz kőre rajzolta őket.

A hátsó borítólapon bemutatott rajzok közül a felsőn *(Füred a Balaton részéről)* jól látszanak a település központjának abban a korban nevezetes épületei: így balról a 105 szobás Horváth-ház, előtte pedig az azt vízzel ellátó kis kupolás szivattyúház. Az alsó rajzon *(Az öböl és a Badacsony nyugati része)* méltóságteljesen pöfög a Szent György-hegy alatt a Balatont 1846 óta járó Kisfaludy-gőzös.

Nagy értéke az albumnak Szerelmey *Balaton-térképe*, a tó első „turistatérképe" *(lásd a 931. lapon)* — ennek alapján később számos hasonló kiadvány készült.

A könyv fényes közönségsikert aratott — 1851-ben *újra kinyomtatták*. E második kiadásnak az az érdekessége, hogy — változatlan utánnyomás lévén — lapjain azok a forradalmas eszméjű mondatok is ott voltak, amelyeket a szerző még nem sokkal 1848. március 15-e előtt fogalmazott meg... A megtorlás éveinek cenzúrája valahogyan nem vette észre a „lázító" szavakat.

1855-ben *harmadszor is kiadták* Szerelmey könyvét, mégpedig Bécsben, német nyelven. A címlapról azonban hiányzott az akkor már évek óta emigrációban élő szerző nek a neve.

Nagy Csaba

KÖZÉP-AFRIKÁBAN

a vízsz. 12. sejtes vérszegénység gyakorisága eléri a negyven függ. 12. is. Ez a vízsz. 42. függ. 11. következménye: a vízsz. 25. ugyanis azelőtt függ. 16. betegség volt, a vízsz. 12. sejtes vérszegénységben szenvedők vértestjei pedig jobban vízsz. 1. a vízsz. 25. kórokozójának.

VÍZSZINTES: 13. Vissza: eszménykép. 14. Msh. 15. Budán van ilyen árok, a Csillebércnez vezet. 17. Görbeszakasz. 18. Forgasd a földet! 20. A vízsz. 28., 31. és 17. vége. 21. Vissza: fának van. 22. Francia gyarmati gyalogos katona. 24. Zuhansz. 26. Találj! 28. Női név. 30. Mennybéli. 31. Kubai politikus (Raul). 33. Vietnami holdújév. 34. Kicsinyítő képző. 35. Vásárolja. 37. Jelkulcs. 38. Hatalmas vihar. 40. Megfordított bolt (!).

FÜGGŐLEGES: 1. Névmás. 2. Cekély sebességű (!). 3. Líra msh-i. 4. ... gazodik. 5. ... en darabja. 6. Tagadás. 7. Vissza: testrész. 8. Fordított nyakbavaló. 9. Tiltás. 10. Olasz folyó, a Piave közelében. 19. Magyarul: zsámoly. 21. Fontos leszerelési tárgyalások neve, névelővel. 23. Tejtermék. 24. Az É-amerikai öt tó egyike — egyetlen mássalhangzója (r) nélkül. 27. A templom ... nem gazdag. 29. Vissza: a Himnusz zeneszerzője. 31. Chateaubriand egyik keresztneve és egyik műve. 32. Vagyis. 35. Behozott áruk után kell fizetni. 36. Erre a helyre. 39. Kripton. 41. Járunk rajta (!).

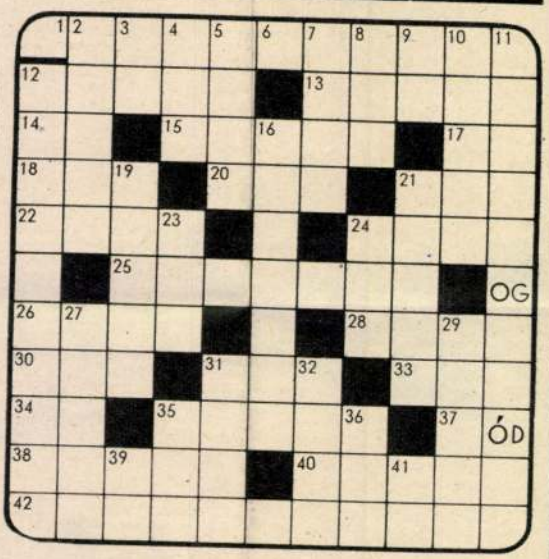

ZÁRT BETŰK: A, L, L, L, R, S.

A 29. SZÁMBAN MEGJELENT KERESZTREJTVÉNY (A SARLÓSEJTES VÉRSZEGÉNYSÉG GYÓGYÍTÁSA) MEGFEJTÉSE: v1 megfordítható folyamat, v13 (a nyíl m.) cianátion, f23+v42 (nátrium-)-cianát tablettákat, v24 okát nem.

78.1894
Athenaeum Nyomda
Kozma utcai üzeme
Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
SOPRONI BÉLA vezérigazgató

Index: 25 245
ISSN 0013—6077

A szerkesztő bizottság tagjai:

Ács Tamás, Andorka Rudolf, Antalóczy Zoltán, Barkóczi Ilona, Barta György, Berényi Dénes, Bontó László, Buda Béla, Castiglione László, Csányi Vilmos, Farkas Henrik, Fenyő Béla, Furka Árpád, Haraszty Árpád, Horvá th József, Horváth Sándor, Jantsky Béla, Kapás Sándor, Károlyházi Frigyes, Kósa László, Kozma Tamás, Kulin György, Láng Sándor, Lázár Gabriella, Lengyel István, Makkai László, Németh Lajos, Öveges József, Perényi Imre, Sohajda Béla, Steiger István, Székely Sándor, Szlameniczky István, Vécsey Zoltán, Zách Alfréd

Képszerkesztő:
Ujvári Imréné

Olvasószerkesztő:
Szőke István

Rovatszerkesztők: Akácz László, Barabás Zoltán, Daniss Győző, Fodor Lajos, Kerner István, Oláh Tamás, Pécsi Tibor

Munkatársak: Gajzágó Éva, Hornyánszky Katalin, Kalocsainé Doór Vilma, Nagy Gézáné

Fotó: Bojtár Ottó

Meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Az Élet és Tudomány előfizethető bármely postahivatalban, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodában (Budapest V., József nádor tér 1. Postacím: 1900 Budapest)

Előfizetési díj negyedévre 42,— Ft.

Külföldön terjeszti a „Kultúra" Külkereskedelmi Vállalat
1389 Budapest, Pf.: 149

Szerelmei sütklós

István főherceg arc-
képe, körajz fentitől
Repr.

Zichy Szech

405. l.

könyvtára. Kutatásai a következő tárgykörökre irányultak: Anyaggyüjtés „A magyar gondolat Franciaországban" című munkához, a magyar katonára vonatkozó francia feljegyzéseknek és a Rákóczi-probléma francia kapcsolatainak kutatása. A magyar tánc Párizsban a napoleoni századfordulón. „La formation franco-hongroise de Liszt" című munkához az anyag összegyüjtése. Végül a Société Française de musicologie megbízásából e társulat kiadványsorozata részére sajtó alá rendezte Bakfark Bálintnak, a nagy magyar lantosnak lyoni lanttabulaturáját (1553) jegyzetekkel, modern hangjegyekre átírva, tízíves bevezetéssel, amely Erdély XVI. századi helyzetét ismerteti. E tanévben több magyar tárgyú dolgozata jelent meg francia nyelven, közülük a „Les rapports italo-transylvains de Il Transilvano de Girolamo Diruta (1593)" című a Lionel de la Laurencie grófnak felajánlott Mélangesban, a „J. B. Laborde et la musique hongroise" című pedig a Revue de musicologieban.

Kiss György (1914, Budapest, izr.), külügy-közigazgatásügyi szakos budapesti közgazdasági kari hallgató (Fellner Frigyes professzor), a második félévben élvezte az ösztöndíjat, de az egész tanévet Párizsban töltötte. Beiratkozott az Ecole Libre des Sciences Politiques section généralejára s immatrikuláltatta magát a párizsi egyetem jogi és bölcsészeti fakultásain is. A Politikai Főiskolán diplomáciatörténeti, alkotmányjogi, kereskedelempolitikai, gazdaságpolitikai, alkotmány-

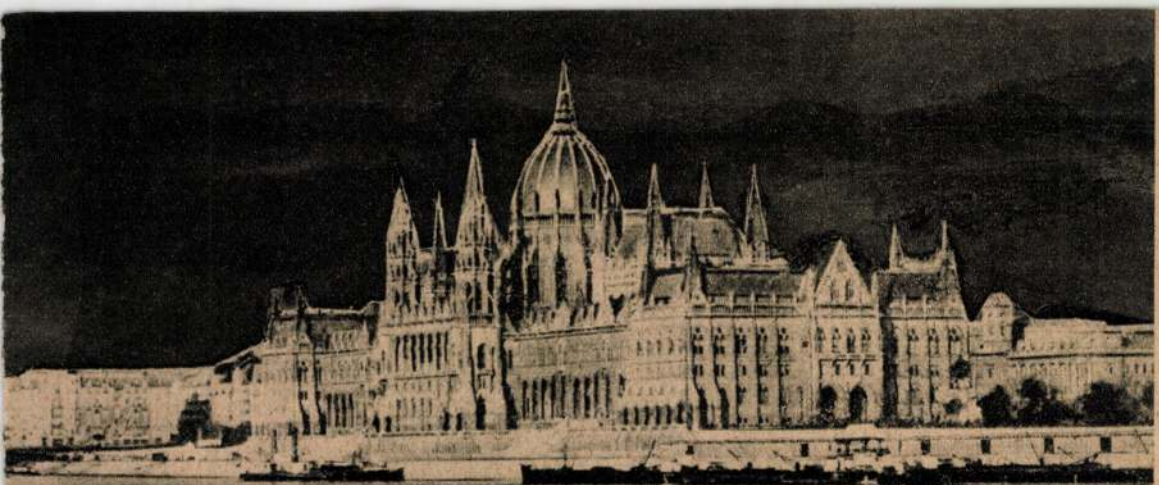

Budapest : az Országház

A KÖVEK ÉLETE...

Súlyos feladat, amelynek megoldása sok évszázad óta vajudik s ma sincs megnyugtatóan megoldva. Hogy ez a kérdés állandóan miért időszerű, jól tudják azok, akiknek az emlékszerű épületek gondozása és fenntartása a feladata. A lakóház élettartama viszonylag rövid ; hamar változik a kor ízlése és változnak az igények is. Nem szükségszerű, hogy időállónak hitt drága anyagból épüljön, mint a paloták és reprezentatív középületek. És ezek a hosszú életre szánt építőművészeti alkotások éppen anyaguknál fogva sokkal nagyobb veszélynek vannak kitéve, mint a városok egyéb házai. Romlásuk tulajdonképpen már az épület felavatásával egyidejűleg megindul. Mert amiből épülnek, a kőnek, igen sok ellensége van. És ezek állandóan tépik, repesztik, mállasztják az építőkövek felületét, amelyek lassan elporladva, észrevétlenül az eső és a szél martalékává lesznek.

Lássuk már most a károkozókat szemtől-szemben. Az elsőszámú ellenség a *nagyvárosi levegő*, amely a nitrogénen és az oxigénen kívül a kőre nézve sok kártékony anyagot (szénsav, ammoniák, vízgőz stb.) tartalmaz. Az oxigén és a szénsav hatása vegyi elváltozást okoz. A levegőnél veszedelmesebb a *víz*, amely nemcsak kémiai, hanem fizikai és mechanikai szempontból is oka lehet a kövek mállásának. Főbb hatásai a térfogatnövesztés, a kő anyagának pusztítása és oldása. Végzetesen hatnak minden kőre a rendestől eltérő *hőmérsékleti különbségek*. Minél nagyobb az eltérés, a folytonosan ismétlődő tágulás és összehúzódás következtében egyre inkább lazul a kő szövete, amely végül is porlásnak indul. Nálunk a hirtelen beálló hősüllyedés okozhat nagy károkat, ha az esőtől vagy a hólétől átázott a kőfelület. A kőben tárolódó víz ugyanis a fagy következtében kitágul, ami, ha a kőben akadályba ütközik, rombolást okoz. A kő kifagy. A nagy városok építőköveit bomlasztják a *füstgázok*, amelyek számos káros alkatrészt tartalmaznak. Ezek közül legveszedelmesebb a *kénsav* és a *korom*. Ha a további kórokozók közül futólag megemlítjük még a kövek felületén kivirágzó *ártalmas sókat*, a levegőből a kövekre tapadó *állati* és *növényi* ott élő és rothadó *csirákat*, amelyek a maguk módján járulnak a kövek pusztulásához, röviden felsoroltuk az emlékszerű épületek köveinek kérlelhetetlen ellenségeit.

Hogy ezek a kórokozók sokszor olyan gyorsan érnek el rekord-eredményeket, az már nem egészen rajtuk múlik. Ha a kövek a bányanedvességtől teljesen kiszáradt állapotban és szigorúbb válogatás után kerülnének felhasználásra, a felsorolt bajok nem jelentkeznének oly rohamosan.

Már most az a kérdés, hogyan lehet e bajok ellen védekezni?

Az ókorban a középületeket festéssel, a kőszobrokat viaszkolással konzerválták. A középkorban disznózsírral és olajjal védekeztek a légköri behatolások, az esővíz és a kifagyás ellen. A XVII—XVIII. században nem ok nélkül mázolták be a kőszobrokat olajfestékkel. Ezzel az elmállás veszedelme ellen védekeztek. Természetes, hogy ezeket a konzerválási módokat időnkint meg kellett ismételni. A XIX. század ízlése szembehelyezkedett a kőfelületek festésével. Ragaszkodott a kő eredeti színéhez, sőt a patinájához is. Új szereket, más konzerválási eljárásokat kellett alkalmazni. Sorra kerültek : a vízüveg, a különféle szilikátok, a tesztalin, a fluormagnézia és a különféle fluátok. Ahány ország, annyiféle fluát. Főleg a magnézia-fluát, cink-fluát és az ú. n. kettős fluát. Nagy hire volt a Keszler-fluátnak, mely a kő felszínén fluorszilikát réteget létesített s nagy mértékben védte a követ, anélkül, hogy az apró likacsokat betömte volna. A kőbe kevés víz szivárgott, így tehát kevésbbé volt a fagyásnak kitéve s a légköri savaktól és alkaliáktól is védve volt. Igen jó hatással alkalmazták mész- és homokköveken. A fluátok általában beváltak s csak azoknak okoztak csalódást, akik a többszöri, de csak egy alkalommal végzett-

fluátozástól hosszú évekre kiható eredményt vártak. A fluátozást is 3—4 évenként meg kell ismételni, mint a tesztalinnal való konzerválást. A tesztalin a fluátoktól eltérőleg légzáró, szappanos réteggel vonja be a követ. Az 1920-as években Angliából indult ki a mésztejnek, mint konzerválószernek alkalmazása. Ennek az eljárásnak voltak előnyei, de igen nagy hátrányai is. Műemlékek konzerválására nem vált be. Inkább új emlékszerű épületek mész- és homokköveinek konzerválására alkalmas. Ezzel egyidejűleg nálunk a paraffinnal való konzerválással történtek kísérletek, de csekély eredménnyel.

Talán egy ország sincs Európában, ahol a kőkonzerválás oly fontos probléma volna mint Angliában, s egy ország sincs, ahol száz év óta annyira behatóan foglalkoztak volna a védekezés kérdésével, mint éppen ők. És e téren ott egy hazánkfia szerzett elismerést a magyarságnak.

*Szerelmey Miklós*nak hívták ezt a győri születésű, regényes múltú embert, aki Bécsben végezte a mérnök-akadémiát, s azután mint mérnökkari tiszt Olaszországban szolgált. 1829-ben Rómában, Syriában és Egyiptomban élt, 1830-ban Párizsban bukkant fel, ahol részt vett a júliusi forradalomban. 1830 szeptemberében Brüsszelbe ment, ahol a függetlenségi harcokban vett részt, sőt meg is sebesült. 1834-ben Amerikában járt, honnan visszatérve 1835-ben Skandináviában tűnt fel. Arról, hogy miért ment Párizsba, nincs adatunk, de tudjuk, hogy itt belemélyedt a kőrajzolás és kőnyomtatás tanulmányozásába. Az 1830-as évek végén Bécsben telepedett le, ahol mint grafikusművész tevékenykedett. 1844 elején Pestre jött s 1845-ben kőmetszőintézetet nyitott a Dorottya-utcában. Mikor a 48-as eszméknek valóraválását a csatatereken kellett eldönteni, Szerelmey, ez a született forradalmár, becsukta »műkőnyomdáját« s beállott a honvédseregbe. Mint volt mérnökkari tiszt a komáromi várba került őrnagyi rangban. Itt főleg mint litográfusnak vették hasznát, amennyiben ő rajzolta és nyomtatta a körülzárt vár szükségpénzeit. Érdekes, hogy ez volt a forradalom alatt kibocsátott magyar pénzek közül az egyetlen, melyet bizonyos mértékig elismert és beváltott a bécsi kormány. A komáromi kapituláció után 1850-ben családjával együtt Londonban telepedett le.

London: az angol Parlament épülete

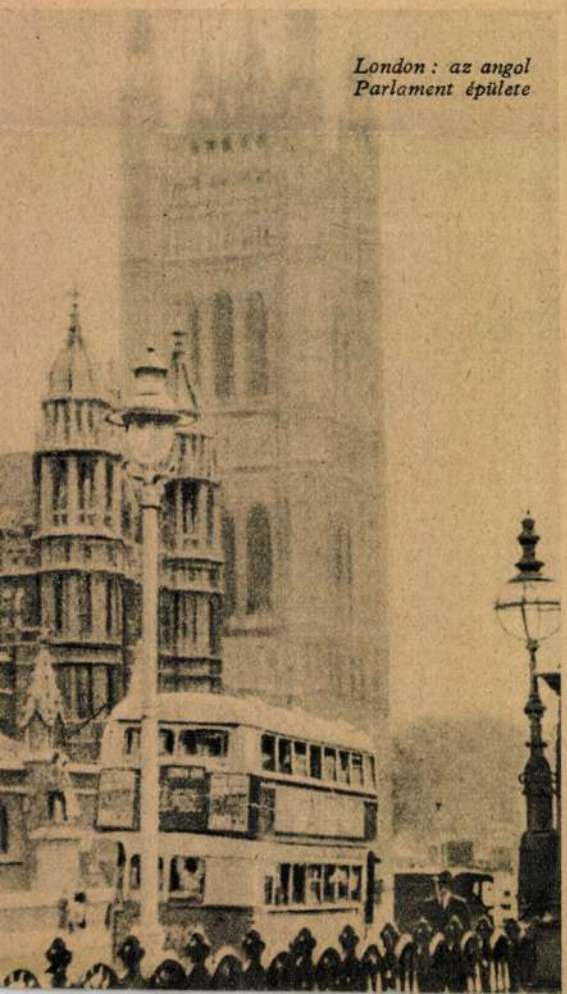

Itt ekkor sok szó esett az 1840-től 1852-ig rengeteg költséggel angol csúcsíves stílusban épült angol parlament-épület (Westminster-Palace) kövein mutatkozó erős bomlási folyamatról. *Sir Charles Barry* híres angol építőművész remekműve nem állta a londoni klímát: a köd, a gyakori esők, a gyorsan változó hőmérsékleti viszonyok, a fagy és a levegő savtartalma aggasztó elmállásokat okozott az épületen.

Amint híre járt a bajnak, nagyszámban ajánlották fel a legkülönfélébb kőkonzerváló szereket az angol kormánynak. Szerelmey még olaszországi tapasztalataiból tudta, hogy a további bomlásnak csak akkor lehet elejét venni, ha a köveket víztelenítik s olyan szerrel impregnálják, mely a levegőt nem zárja el a kő belsejéből, a vizet azonban nem engedi behatolni. Annak idején feltalált egy ilyen szert, amelyet most ő is felajánlott az angol kormánynak. A közmunkák hivatala a legmegfelelőbb szer és eljárás kiválasztására bizottságot küldött ki. Ez a bizottság az alkalmasoknak látszó eljárásokat, köztük Szerelmeyét is kipróbálta és hosszabb kísérletezés után valamennyi közt a Szerelmey-féle szert találta legmegfelelőbbnek. 1855-ben végül is Szerelmey kapott megbízást a parlamentépület kövei nagyrészének impregnálására, amit két év alatt a közmunkák tanácsának megelégedésére el is végzett. Szerelmey találmányának — melyet ő maga *Szilicat zopissa*-nak nevezett — titkát mindvégig megőrizte, azt azonban nem titkolta, hogy az ő szerével töltött vagy itatott kő-, fa- és vastárgyak a szilikát természetét veszik fel, mely minden hőmérsékleti, maró s bontó befolyásnak ellenáll. Szerelmey neve egy csapásra ismertté lett Angliában; neki kellett megmenteni az elmúlástól a londoni Szent Pál székesegyházat s más műemlékszerű templomok romlékonyabb részeit.

(Folytatás a 27. oldalon)

elnézte a zakatoló gépezetet, a nagy dinamó ismét visszanyerte azt a varázsát, amely mintha egy kicsit elhalványodott volna azóta, hogy Holroyd meghalt a karjaiban.

Soha Azuma-Zi nem látott még embert olyan hirtelenül és könyörtelenül meggyilkolni, mint Holroydot. A nagy, doromboló gép másodperc alatt végzett áldozatával, anélkül, hogy még csak meg is változott volna nyugodt forgása.

Valóban hatalmas isten volt.

A mit sem sejtő igazgató hátat fordítva valamit írt egy darab papírra. Árnyéka a szörnyeteg lábaira esett.

— Még mindig éhes a Dinamók Ura? Szolgája rendelkezésére áll!

Azuma-Zi egy hatalmas szökéssel előreugrott, azután megállott. Az igazgató hirtelen abbahagyta az írást, lassan végigment a géptermen, a legtávolabbi dinamóhoz és közelebbről szemügyre vette a keféket.

Azuma-Zi pillanatig habozott, azután nesztelenül előrelopózott a gépek árnyékában, egészen a kapcsolóig. Itt azután megállott és várt. Kis idő mulva ismét közeledni hallotta az igazgató lépteit. Ez a régi helyére ment, mit sem sejtve arról, hogy a fütő alig pár lépésnyire leselkedik tőle. A nagy dinamó hirtelen búgni kezdett és a következő pillanatban Azuma-Zi előugrott a sötétségből.

Azuma-Zinek sikerült is megkapnia az igazgatót dereka körül és a nagy dinamó felé cipelte, de azután az igazgató addig rugkapálózott és addig ütötte-verte ellenfele fejét, míg végre engedett egy keveset a szorítás a dereka körül és így sikerült elkerülnie a gépet. De a fekete ismét megkapta és göndör fejét mellének szorította.

Így birkóztak egymással végtelennek látszó perceken keresztül. Végül is az igazgató kénytelen volt beleharapni egy fekete fülbe, amelyet nyomban vadul tépdesni kezdett. Azuma-Zi fájdalmában felordított.

Ott hemperegtek a földön és a fekete, akinek vagy sikerült kiszabadulnia az igazgató fogai közül, vagy pedig megvált az egyik fülétől, — az igazgató később sokat törte a fejét, hogy melyik eset következett be a kettő közül — mindenáron maga alá akarta teperni. Az igazgató meddő kísérleteket végzett, hogy valamibe meg tudjon kapaszkodni kezeivel és hogy el tudja rúgni magától a feketét, amikor gyors léptek zaja hallatszott kívülről. Abban a pillanatban Azuma-Zi elengedte és a nagy dinamó felé rohant. Egy másodpercre idegen, különös hang vegyült a dinamó méltóságteljes búgásába.

A hivatalnok, aki belépett a gépterembe, bámulva meredt Azuma-Zire, amint kezeivel megragadta a gép áramvezetőjét és egyetlen borzalmas vonaglás után mozdulatlanul, görcsösen eltorzult arccal függve maradt a vezetéken.

— Mondhatom, igazán örülök, hogy akkor lépett be, amikor belépett — mondta az igazgató, még mindig a földön ülve.

Pillantása a még remegő alakra esett.

— Bizony nem a legszebb halál — de legalább gyorsan végez.

A hivatalnok még mindig nem tudta levenni pillantását az eltorzult testről. Nehéz felfogású ember volt.

Hosszas szünet következett.

Az igazgató bizony csak nehezen tudott talpraállni. Ujjai elgondolkozva szaladtak végig gallérján és fejét jobbra-balra ringatta perceken át.

— Szegény Holroyd! Most már értem!

Azután szinte mechanikusan odament a kapcsolóhoz a gép mögé és az áramot ismét a villamosvasút vezetékeibe kapcsolta. Amint megfordította a kapcsolót, a megpörkölt test szorítása egyszerre megszűnt és arccal előre végigzuhant a padlón. A dinamó hangosan és tisztán feldübörgött.

— — — — — — — — — —

Így végződött időnek előtte a Dinamó Istenség imádása, amely talán a legrövidebb életű volt valamennyi vallás között. Mindazonáltal legalább egy mártírral és egy emberáldozattal dicsekedhetett.

(Folytatás a 14. oldalról)

Az 1862-iki londoni világkiállításon Szerelmey kőkonzerváló szere s ezzel gyártott számos találmánya nagy feltűnést keltett s azokkal nemcsak az angol és német világlapok, hanem a kiállításról kiadott hivatalos jelentések és szakfolyóiratok is behatóan foglalkoztak.

Tizenöt évvel a parlament követnek konzerválása után, 1872-ben Mister *Ayrton*, a közmunkák tanácsának nevében bejelentette az angol parlamentben, hogy Szerelmey eljárása a kipróbáltak között a legjobb volt. A feltaláló a gyártás titkát egy angol társaságnak adta el, mely az eddigi tapasztalatok alapján a szert tökéletesítve, 1876-ban, Szerelmey halála után, hozta forgalomba. A társaság, a *Szerelmey Limited London* most is fennáll és gyártja a *Szerelmey stone liquid No 101* nevű szert, mely az angol birodalom legelterjedtebb kőkonzerváló szere.

Bár sok alkalom lett volna rá, hogy a nevezetes szert itthon is alkalmazzák, erre sohasem került sor. Hiába, Szerelmey sem lett próféta a saját hazájában.

Dr. Szentiványi Gyula

BUTA KUTYÁK ÉS KÁROMKODÓ PAPAGÁJOK

(LEON WHITNEY DR. BESZÁMOL A SZALONOK GONDJAIRÓL)

Ha azt akarjuk, hogy a háziállatunk jól érezze magát nálunk . . . már pedig miért tartanánk, ha nem ezt akarjuk . . . akkor ne bánjunk vele úgy, mintha ő is ember lenne, hiszen állat s akkor érzi jól magát, ha állatmódra bánnak vele.

Vannak kik szobában tartják kedvenceiket s amikor levegőre viszik, puha kendőbe csavarják. Nem gondolnak arra, hogy az állatnak megvan természetadta ruhája s jobban otthon van a szabadban, mint benn. Sokan attól félnek, hogy a kutyájuk nem rágja meg jól az ételt és könnyű diétára fogják szegény állatot. Attól félnek, el fogja rontani a gyomrát. Kutyának sokkal kevesebb rágás kell, mert nemcsak rágja, de szaggatja is fogaival az ételt. A kutya gyomorsava erősebb a mienknél, megemészti könnyen még a csontszilánkot is.

Tény az, hogy kutyák és egyéb állatok nagyon kevés dologban egyeznek meg az emberekkel, mégis mivel együtt kell élniük, az állatoknak is fegyelmezettségre, tehát fegyelmezésre van szükségük. Állatot nem beszéddel, rávezetéssel kell nevelni. Állatot nem lehet kényeztetni, babusgatni anélkül, hogy abból nem csak az állat, de a tulajdonos is kárát ne vallja. Felfogásuk különbözik a mienktől, így különböző dolgokra másképpen reagálnak. Ez nemcsak belső, de külső dolgokra is vonatkozik. Mindjárt itt egy példa: Azt mondják, hogy a kutya, ha egészséges, akkor nedves és hideg az orra. Ez tévedés. Sem az orr hőfoka, sem pedig nedves, vagy hideg volta nem enged arra következtetni, hogy a kutya egészséges-e, vagy beteg? Láttam már szárazorrú kutyát, amely fényes szemmel egészségesen játszadozott s találkoztam olyan hideg és nedvesorrú állattal, amelynek ugyanakkor magas láza volt.

Tulajdonképpen helyes lenne, ha azok, akik állatokkal foglalkoznak, eljönnének az állatkórházba, hogy megfigyeljék ott a különböző állatok életét, és különböző állattulajdonosok viselkedését, nagyon sokat tanulhatnának mind a kettőből.

Sokan, mielőtt valamilyen drága kutyát megvennének, elhozzák néhány napra hozzám, hogy vizsgáljam meg, milyen az állat. Milyen a vérmérséklete, természete, milyenek az adottságai stb. Így történt a multkor is, amikor egy asszony gyönyörű értékes kis kutyát bízott rám, vizsgáljam meg, mert meg szeretné venni. Néhány nap mulva . . . mivel ajánlottam neki . . . meg is vette, de rövid idő alatt vissza is hozta, s arra kért, adnám vissza a pénzét, mert az állat buta.

— Buta? kérdeztem én . . . honnan tudja asszonyom?

— Ó igen az . . . ha hívom, álliandóan az ellenkező irányba szalad.

Megmagyaráztam neki a dolgot. A legokosabb kutyának is tapasztalatból kell megtanulni milyen irányból hallja a gazdája hangját. Ez még nem jelent butaságot. Fut arra, amerről a hangot hallani véli. Sokszor nagyon is hosszú időbe telik, amíg első pillanatra meg tudják állapítani, hogy gazdájuk hangja milyen irányból jön s meg tudják különböztetni többféle színezetben és magasságban.

A kutya akkor boldog igazán, ha különböző jellemző tulajdonságairól nem kell lemondania. Minden kutyatulajdonságot tulajdonképpen az ember ruházott rá azzal, hogy különböző fajtájú kutyákat kitenyésztve, nemzedékeken keresztül egyformán nevelt és tanított. Óvatosan kirostálta a kiválóakat s azokat újra tökéletesítette. Így van az, hogy a kutyakölykök szüleiktől megfelelő hajlamokat örökölnek s azt tökéletesítik azáltal, hogy már szopóskorukban anyjuktól tanulják tovább. Így jegecesedett ki az, hogy a *Bernáthegyi* kutya hóban végzi kötelességét és boldog, ha munkát talál. *Juhászkutya* őrzi a nyájat, a foxi megtalálja a rókalyukat, a vadászkutya, hogy állja a vadat stb.

Beigebunden: **Rülow:** Kurtze Untersuchung d. Mercurii der daraus verfertigten Medizin. 63 S.
und **Mensenriet:** Urim u. Thumin Moysis, welches Aaron im Amtsschildlein getragen Feuer bleibendes Wasser, etc. Nürnberg 1737. 96 S.

189 **Alterthümer** von Attika. Die artitektonischen Überreste von Eleusis, Rhamnus, Sanion, Thorikos enthaltend. Mit 79 Tafeln. Fol. Leipz. Lein. 10.—

190 **Andrássy, Graf Julius.** Sein Leben und s. Zeit. Nach ungedruckten Quellen v. E. v. Wertheimer 3 Bde. gr. 8° Stuttg. 1910—1913. 12.—

191 **Aiglon:** Opium álmok (Songes d'Opium) 10 művészi kép. Rónai Mihály egy oldalnyi szövegével. Ennek francia fordítása Haraszti Hugótól. 4° Bp. A 250 sz. példány 57.-e. 3.50

192 **Analecta Scepusii** sacri et profani. Pars III. complectens seriem praecipuorum Scepusii magistratum ecclesiasticorum et politicorum (6 és 264 l.) Posonii et Cassoviae 1778. Landerer, bör. 28.—

Conspectus: Series praepositorum insignis collegiatae ecclesiae S. Martini de Scepusio . . . — S. Nicolai episcopi de Laudek. — Series abbatum — Series priorum de Lechnicz — Series supremorum comitum. — Series capitanearum Lubloviensum, qui XIII. epidis Scepusiensibus praeerant.

193 **Arad** története. Függelék: Három év egy kompromittált életéből. Irta: Lakatos O. 3 kötet. Arad, 1881. fvszn. (2 kötetbe kötve) 8.—

194 **Arany J.** Buda halála. Hun rege. A M. Akad. által Nádasdy-díjjal jutalmazott kiadás. 12.—

Első kiadás.

195 **Arany J.** Toldi szerelme. Elbeszélés 12 énekben. 8° Bp. 1879. Franklin, Ered. vászonk. 10.—

Első kiadás.

196 **Aretino, Pietro.** Le lettre di nuovo con la Gionta ristampate, econ somma diligenza ricorrette. Venetia: Per Curtio Nauo e Fratelli 1539. 100.—

Graesse: „Edition trés rare" 8° A cimlap 2-ik oldalán cimerkép, 225 lev. és 5 sztlan lev. 11 képpel. 1 üres lap. A könyv colofonja: „Venetia, Per Venturino de Roffinelli Dec. 1538. Igen jó állapotban lévő r. bőrkötés aranymetszéssel. Tiszta, nagyszerű példány.

197 **Aristophanis** Comoediae undecim graece et latine ut et fragmenta earum quae amissae sunt. Cum emendationibus, praecipue Jos. Scaligeri . . . tomi duo. 16° Amstelodami 1670. 12 unnum. fol. 1087 pag. 60 pag. contin. Aristophanis Fragmenta a G. Cantero, Szép pergamentkötésben. 15.—

198 **Arneth Jos.** Synopsis numorum antiquorum qui in museo Caesareo Vindobonensi adservantur. 1. Numi graeci. 2. Numi romani. 8° Vindobonae, 1837. Egy fv. kötésben 8.—

199 **Asbóth L.** Emlékiratai, az 1848-iki és 1849-iki magyarországi hadjáratról. 2. kiad. 2 köt. Pest: Heckenast, 1862. fv. 6.—

200 **Balaton Albuma.** Emlék Füred s környékéről. 10 rajzzal (könyom.) Rajzolta és szerk. Szerelmey M. 8° Pest: 1851. Kem. papírkötés 15.—

Lantos tudom. antiquarium, Budapest, IV., Muzeum-körút 3. félemelet.

1939. okt.

merzialstadt Pesth. 8° Pesth: Trattner, 1820. 16 lev. XII, 13—263 l. fvszn. 40.—

176 **Zunftvorschriften,** Modificirende Verordnung der—. Pesth: 1848. Landerer & H. 23 S. 8.—

VÁLOGATOTT KÖNYVEK AZ IRODALOM MINDEN ÁGÁBÓL.

177 **Adam L.** Buddhastatuen. Ursprung u. Formen der Buddhagestalt. Mit 1 Titelbild, 52 Photogr. auf 48 Tafeln u. 20 Textabbild. Gr. 8° Stuttgart: 1925. Or. L. 4.—

178 **Ackner M. J.** Mineralogie Siebenbürgens mit geognostischen Andeutungen. Mit geognost. Karte u. 8 Tafeln. Hermannstadt 1855. 391 S. 10.—

179 **Admonti Kodex:** Szent István törvényeinek XII. századi kézirata. Az admonti kodex. Hasonmás kiadás. Bevezetéssel, magyar fordítással és jegyzetekkel ellátta Dr. Bartoniek Emma, nemzeti muzeumi könyvtáros, Dr. Fitz József előszavával. Bp: Lantos 1935. 70 szövegoldal és 16 facsimilold. 8° fakötésben. Számozott példány. 12.—

E kézirat eredetijét az ausztriai Admont bencés kolostorban őrizték, ahonnan azt, mint a magyar törvényhozás legrégibb emlékét Hóman Bálint dr. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 1934-ben a Magyar Nemzeti Muzeum Országos Széchenyi Könyvtára részére szerezte meg.

180 **Ady E.** Vér és arany. (Ujabb versek.) Ady arcképével. Bp. Franklin 1908. fbörk. ered. boritékkal. (kötés hibás) 18.— Első kiadás.

181 — legújabb versei. Az Illés szekerén. Bp.: Singer és W. 1899. selyemkötés, ered. boríték hozzákötésével. Első kiadás! 12.—

182 — A magunk szerelme. Versek. Bp.: Nyugat 1913. Er. boritékkal. Első kiadás. 4.—

183 — **A holnap.** Ady E., Babits M., Balázs B., Dutka A., Emőd T., Juhász Gy., Miklós J. versei. Összeáll. Antal S. 2 k. Bp. 1908. 1909. 6.—

184. — Levél az apámhoz. Ujházi Ede. n. 8° Bp.: Amicus. Er. kem. papírboriték. 2.50

A 175. sz. példány.

185 — Tanulmány, irta Ady Lajos. Képekkel. Bp.: Amicus, 1923. A merített papiron készült 50 szám. példány 21.-e. 6.—

186 **Aigner L.** Az elegiáról. Koszorúzott pályamü. Kiadta a Kisf. Társ. 8° Pest 1869. fv. 4.50

187 **Aldus ny. Cicero.** Le epistole famig. di Cicerone tradotte secondo i veri sensi dell'authore, et con figure proprie della lingua volgare, ristampate, et . . . rivedete, et corrette. 16° Vinegia, 1545. papírboriték. 305 l. 24.—

188 **Alkémia.** Augurellus Joh.: Vellus aureum et chrysopoeia, d. i. Gulden-Vliess oder grosse u. kl. Golderzielungskunst. Hamburg, Heyl, 1716. 112 S. 8.—

Szerelmey

l.

Jászkunvárok

1938-43.

186. l. IX. tábla

Székely Nemzeti Múzeum felt. muzeumi
igazgatói állás szervezése ügyében

VIII. 230.

Szerelmei Miklós
könyvmő

Der Ungar 1845. máj. 8.
kivdetés

Kalmár

Szeselmei Miklós
könyvmó

Der Ungar 1845. máj. 11.
hirdetés

Kalmán

Szerelmei Miklós
könyvnő

Der Ungar 1845. máj. 15.
hirdetés

Kalmon

Szerelmei Miklós
könyvmó

Der Ungar 1845. máj. 18.
hirdetés

Kalmán

Szerelmei (Liebe) Miklós
könyvnő

Der Ungar 1845. máj. 25.
(Pesth-Ofner Neuigkeits-Bote.)

Kalmár

(Szeretyki

Szerelmi Miklós
könyvnő

der Ungar 1845. jún. 1.
hirdetés

Kalmon

Szerelmei Miklós

könyvnő

der Ungar 1845. jún. 5.

(Pesth-Ofner Neuigkeits-Bote.)

Kalauz

Szeremlei Miklós
könyvnyomó

Der Ungar 1845. jún. 5.
hirdetés

Kalmár

Szerelmei Miklós
könyvnő

Der Ungar 1845. jún. 22.
hirdetés

Kalmán

Szerelmei Miklós
könyvmő

Der Ungar 1845. jún. 29.
hirdetés

Kalmár

Szerelmey Miklós

Balatonfüred a tó felől c. litója repr.

Szépművészet

1941. 7. sz.

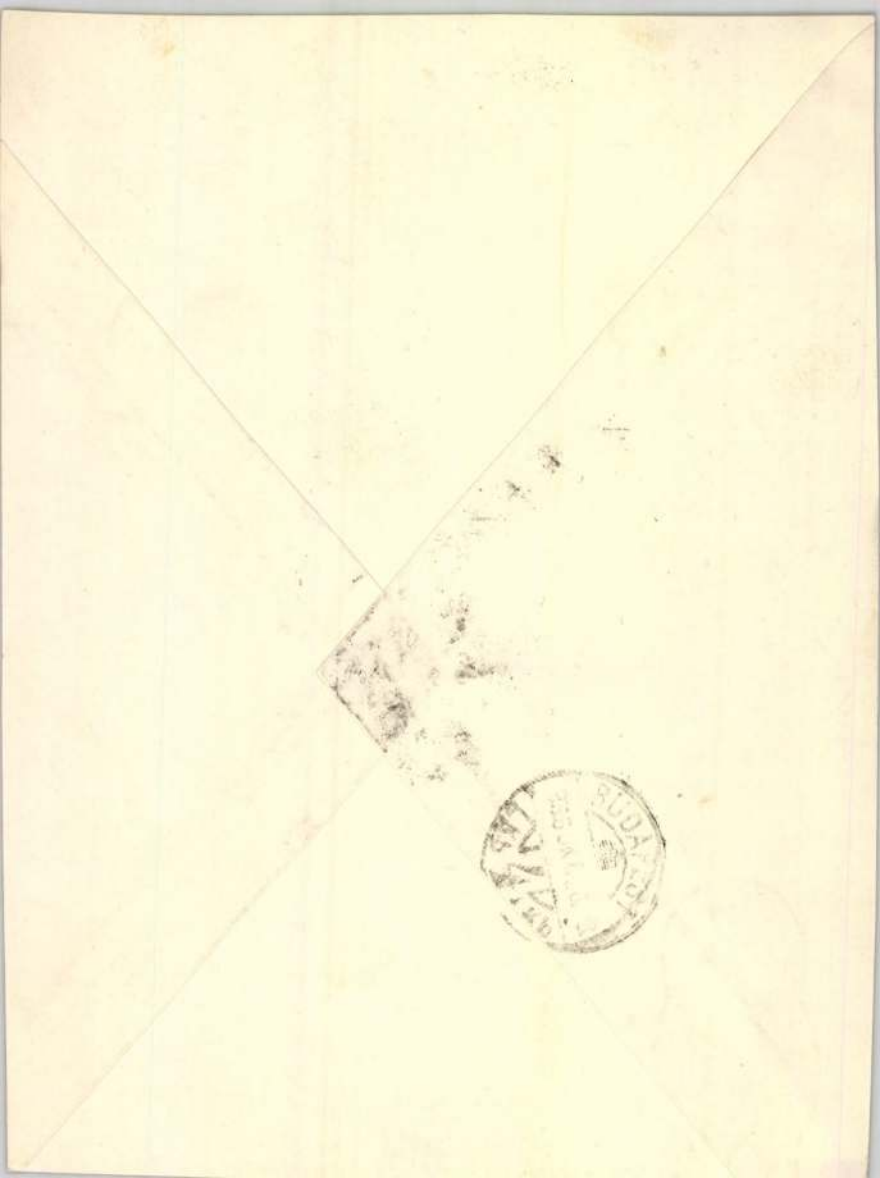

Szerelmey Miklós

1803 - 1875.

Deveria, Achille
(1800 - 1857) utan:
Osztrovszki Antoni
Jan gr. könyomat.

kiállítva

Szépmův. Muzeum
Lengyel kiállítás
Bp. 1936.

UNGARISCHE MALEREI DER GEGENWART

Szeremey, Nicolaus 9

ographisches Lexikon des Kaiser-
thums Oesterreich. 42. B.
138 – 140. l.

Trenck Frigyes b.

Egész alak, állva, szem
beretvált. Öltözete ing, térd
kán, derekán, karjain, kéz
vasalva s a lánczok a mo
vashoz s elöl a kezeit öszsz
mutatóújával a földre mu
e szó áll: „Trenck". A fal
ves keret közepén álarcz s b
ható. Felirata a rablánczo
ban:

„Fréderic Baron de T
Major de Cavalerie au s
chargé de Soixante hu
dent sa detention à Ma

Rézkarcz, méretei

Ltsza 7787.

55/93 N°

4376
4377.

Szechmei Miklós

Korajok

lásd

Döbrentei István

életrajzát

Lexikonban.

JK. 200.

II

581

200. Ismeretlen festő.

A XVIII. századból.

Férfi képe.

Derékig van ábrázolva, kissé jobbrafordultan áll, szembe néz. Jobbkezével botját, baljával pedig kardjának markolatát fogja. Haja szemöldöke, szeme és kipödrött bajusza barna, szakálla leberetvált. Körülcsavart nyakkendője fekete, dolmányán és prémes bekecsén a díszgombok ékkövesek, derekát széles zsinóröv szorítja, kardkötője piros. Jobbról kalpagjának forgója látszik.

Vászon, méretei 85 : 67 cm. — Át. Képt. 199. — A Jankovich-gyüjteményből (Observatio).

Szecsenley, Nicolaus 3.

in den Jahren 1860 u. 1862 nicht Aufhebens genug machen konnten, so lassen sie sich in Folgenden zusammenfassen. Lange vor 1860 war dem von dem englischen Parlamente eingesetzten Ausschusse für Auffindung eines Mittels, das Parlamentsgebäude vor dem verwüstenden Einflusse der Londoner Atmosphäre zu bewahren, schon eine ganze Reihe solcher Mittel in Vorschlag gebracht worden, und jahrelang hatte der Streit über diese Angelegenheit gedauert. Endlich soll Szecsenley, „ein Ungar, der in Komorn mit der Besatzung capitulirte, und seit dieser Zeit zumeist in England zubrachte," den Auftrag erhalten haben, das ganze Par-

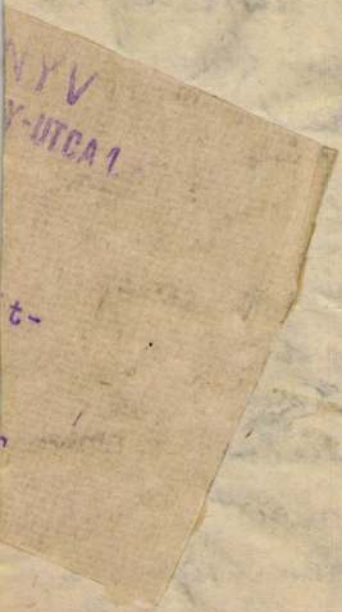

lamentsgebäude mit dem von ihm entdeckten Anstrich zu versehen. Diese Mischung nun ist eben Szerelmey's Geheimniss, in das nur wenige Sachverständige eingeweiht wurden. Von diesen – darunter der berühmte Sir Henry Rawlinson – wurde sie als das vorzüglichste Mittel erklärt. Szerelmey will seine werthvolle Entdeckung, welcher er den Namen Silicat Lapissa gegeben, an den Pyramiden gemacht haben, und dieselbe an Holz, Metallen, ja sogar an Papierfabrikaten anwenden, und diese letzteren so hart und wasserdicht machen, dass die besten Häuser, Wasserleitungsröhren und Boote aus Pappe angefertigt werden können. Einige Jahre später brach Professor Dr. Joseph Arenstein's

Österreichischer Bericht über die internationale Ausstellung in London 1862 folgende wörtliche Mittheilung: "... Hier mag auch die Lopissa-Masse Szerdmey's erwähnt werden, der in London lebend, in der englischen Abtheilung ausstellte, aber geborener Oesterreicher ist und in der XXVIII. Classe für wasserdichte Beschuhung und Kleider ausgezeichnet wurde. Szerdmey hat als Gegenstände dieser Art ausgestellt: Röhren und Platten von verschiedener Stärke aus Papier gepresst, welches mit der Lopissa Masse imprägniert war. Die Röhren stellten sich um 50 Percent billiger als eiserne und eignen sich vorzüglich für Raketen und Kartätschenhülsen, ferner für Gas-

KÖNYV
APEST VIII. STÁHLY-UTCA 1.

ványi Gyula dr.
észeti Muzeum tit-
ára urnak

ér 7.IV.4. BUDAPEST

und Wasserleitungsröhren. Topfissa-Platten lassen sich in jeder beliebigen Stärke und Länge, bis zu 50 Zoll Breite herstellen, und unter den ausgestellten Stücken gibt es einige, welche ein Druck von 500 Pfund auf den Quadratzoll – unter welchem Drucke eiserne Platten von derselben Stärke allsogleich platzen – aushalten. Steine, Hölzer und Eisenbestandtheile werden, mit dieser Masse imprägnirt, zu einem Silicat, welches allen atmosphärischen Einflüssen widersteht. Besonders auffallend zeigt sich der Silicatprocess an einem ausgestellten Würfel Kreide, welcher so consistent geworden ist, dass man nicht im Stande war, mit dem Messer etwas von der Ober-

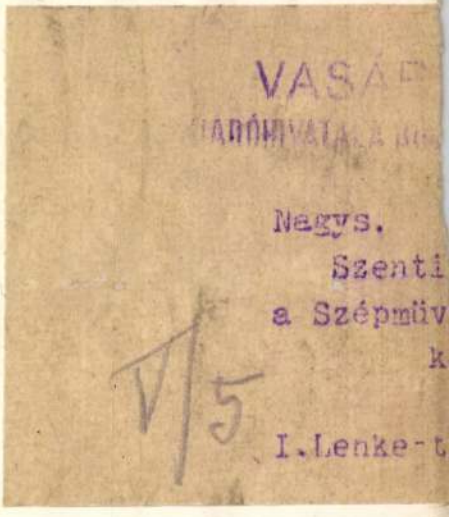
VASÁ
Nagys.
Szenti
a Szépmüv
k
V/5
I.Lenke-t

fläche abzuschaben. Ein zweiter praktischer Erfolg zeigt sich darin, dass sich vermittelst der Zopissa-Masse Ziegel pressen lassen, mittelst der Zopissa-Masse Ziegel pressen lassen, welche aus gewöhnlichem Sande ohne jede weitere Zuthat bestehen. Eine wichtige Anwendung erlangt die Zopissa-Masse, indem man sie mit Callico, Leinwand, Alpacca u. d. m. in Verbindung bringt und dadurch ein Erzeugniss von beliebiger Stärke hervorbringt, welches alle Vorzüge des Leders besitzt." So der Ausstellungsbericht. Später wurde noch mitgetheilt, das für Schuhe, Möbelüberzüge, Buchbinderarbeiten, Mäntel, Riemzeug u. s. w. dieses sogenannte Pannonialeder ganz vorzüglich geeignet befunden

~~wor~~den, da es wasserdichs ist, eine grössere Dauerhaftigkeit als Leder besitzt, leichter ist und sich um die Hälfte billiger herstellen lässt. Szerelmey verwendete später den Zopissastoff bei Telegraphenkabeln, bei welchen jede äussere Hülle überflüssig wird, und hat die Versuche vor einer Regierungs-Commission mit vollständigem Erfolge ausgeführt. Damals sprach man auch bereits die Hoffnung aus; die Anwendung dieses Processes zur Herstellung feuerfester Dächer zu ermöglichen. Ueber die spätere Entwickelung dieser interessanten Erfindung hat nichts mehr verlautet.

röd

Wurzbach, Dr Constant von: Bi-

Szeremley, Nicolaus 2

Skandinavien, 1840 wieder in Ungarn, wo er als „Publicist lithographischer Prachtwerke" (sic) auftritt. Im Jahre 1848 war er Oberst des Generalstabes (offenbar in der Honvéd-Armee), machte dann in Komorn die 5 Millionen Gulden Banknoten, welche Oesterreich ~~a~~anerkannte, gehörte zu den Komorner Capitulanten, blieb dann in Ungarn bis er sich 1850 mit seiner Familie nach England begab, wo er als technischer Chemiker und artistischer Publicist (sic) lebt und die Parlamentshäuser restaurirte. So lauten die Nachrichten Kertbeny's. Was nun Szeremleys Erfindungen betrifft, von denen die Journale

VASA
...ANÓHIVATALA BUDAPEST VIII. STÁH...

Nagys.
Szentiványi Gyula dr.
a Szépművészeti Muzeum ti
kára urnak
I.Lenke-tér 7.IV.4. BUDAPEST

Szerelmey Miklós

Sorszám	Név	Vasárnap	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Órák szá

A bécsi képes kronikát 1867 ben Toldy Ferenc rendkívül fényes kiadásban rendezte sajtó alá (Marci Chronica de Gestis Hungarorum, Pestini), melyhez a szöveg magyar fordítását Szabó Károly, a többrendbeli hasonmásokat pedig Emich Gusztár műintézete szolgáltatta.

Révai Nagy Lexikona II. k. 762. l.

Napok	Óra bér		Napi bér		Kereseti összeg		Levonások								Kifizetendő összeg	
							Keres. adó		Rokk. adó		Betegsegély		Összesen			
na	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f

Szerelmey, Nicolaus (v.)

(Techniker, geb. zu Raab im Jahre 1807). Je ausführlicher die Nachrichten über seine Erfindungen fliessen, um so spärlicher sind jene über seinen Lebensgang, so dass wir auf die von Herrn Kertbeny in dessen Flugschrift „Die Ungarn im Auslande" im Lapidarstyl gehaltenen Mittheilungen angewiesen bleiben. Diese aber belehren uns, dass Szerelmey deutscher Abstammung sei und

eigentlich Liebe heisse, in der k.k. Ingenieur-Akademie ausgebildet worden, 1829 in Rom, Syrien und Aegypten zugebracht, 1830 an der Juli-Revolution in Paris theilgenommen, im September letzteren Jahres zu Brüssel gekämpft und dabei verwundet worden. 1834 befand er sich in Amerika, 1835 in

Szerelmey

láid

Lyka Károly

A tablabíró

világ művé-

szete

likkem megirásá-

nál felhasználtam.

megirni, hogy

beisi litografus

nerepeiről nincs

adat.

Szerelmey Miklós

Toldy: Márk kronikája hasonmáskiadásának elő-szavában:

Nec reticendum tandem, imagines, ad similitudinem earum, quibus Codex Pictus excellit, Henricum Knöflerum tabulis ligneis incidisse, Emichium vero, editorem nostrum, eas mira preli typograchici arte, coloratas, ut iam vides expressisse.

Tehát nem Keremley kiszítette

NÁDOSY TESTVÉREK UTÓDA

STORER VIKTOR

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 34. SZÁM (KLOTILD-PALOTA)

Alapittatott: 1824. M. kir. postatakarékpénztári csekkszámla 24582. Telefon: Aut. 86-2-62.

Nagys.

dr. Szentiványi Gyula urnak

H.

Horthy Miklós úrnak 1924.

Szerelmesy

Osztrovszki Antona
Jan, gróf lengyel poli-
tikus (*1782 Varso —
† 1847 Páris) Az 1830-ik
forradalom kitörése ulta
a nemzetőség főparancs-
noka lett. Mint a szena-
tus, majd a képviselőhá-
zelnöke a vékszőkig megfeszi-
tett harc mellett vizsgalott
A lengyel sereggel együtt
ő is kenytelen volt poros-
területre menekülni Ja-
vait az oron kormány
elkoboztá, O pedig Fran-
cia-országban talált
menhelyet

Révi Lex 14.k 904. l,

János		Tebeth 9
Csütörtök **28** Aprószentek		Protestáns: Kamilla Görög: Ezer vt. Izraelita: Tebeth 10
Péntek **29** Tamás		Protestáns: Dávid Görög: Aprószentek Izraelita: Tebeth 11
Szombat **30** Dávid	1933 **DECEMBER** 31 nap	Protestáns: Zoárd Görög: Anizia Izraelita: Tebeth 12

52-ik hét. Nap kelte 7 ó. 46 pk. — Nyugta 16 ó. 13 pk.

Szerelmey (Szeremley)
Miklós alezredes

Szinnyei József: Komárom 1848-49-ben (Naplójegyzetek.) Bpest 1887.
230, 256, 279, 305, 319, 370. l.

A nagyobb bankjegyeknek apróbbakra való váltásánál és a kisebb pénznem hiányából származó bajokon is segíteni akart a várkormány; ezen célból könyvmatu sajtót állítottak fel és ennek vezetését Szerelmey táborkari alezredesre bízták, ki azuta 5 és 10 kr-os papírpénzt nyomatott a következő felirattal „5 (vagy 10) pengő kr. alladatum" pénzjegyzéket beválthatóminden szombaton várbeli hivatalnál. Komáromban

II) Szerelmey alezredes

jul. 13-án 1849. Kormánybiztos Ujházy László. Kétoldalt pedig: Komáromi helybeli váltópénz körirattal. E pénzjegyekkel, bármily kezdetleges kivitelűek voltak is azok, a pénzforgalommal előfordulók sok kellemetlenségnek mégis elejét vették.

230 – 231. l.

1849 aug. 16-án a Komáromi (elhöklete alatt) haditanácsban a pénzszükség felől is határoztak és a magyar kormánytól nyert hatalommal fogva 2 és 10 fortos pénzjegyek kibocsátását rendelték el, a szükséges lemezek készítésével pedig Szerelmeyt bízták meg. 256. l.

Ugylátszik mint őrnagy lépett a szabadságharcban a honvéd sorcba.

1849. szept. 13. Szerelmei Miklós őrnagy alezredessé nevezteteti ki Komáromban. 319. lap.

III) Szerdmey alezredes

1849 szept. 22. Szerdmei alezredes ... [illegible] ... mind a ruhabirtokmányával, mind pedig a más itt levő raktárakban található ... [illegible] ... és készületlen kalmek mennyiségét ... [illegible] ... a hadsereg főparancsnoksága ... [illegible] ... jelentést tegyen.

Komjáthy 370/d

A Kapitulációs Feltételek ... [illegible] ... Ok, kiket ... [illegible] ... hadseregben szolgáltak; ... [illegible] ... kötelesek ... [illegible] ... jutalmat nyernek. Akik ... [illegible] ... nem kívánnak, szabadon hazaeresztetnek.

Sorszám	Név	Vasárnap	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Órák / Napok száma

192 -tól 19

HETI BEK

mdjet 1849 szept. 27-ei utasítás alá Hayman

[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [

Órák		Óra	Napi	Kereseti összeg	Levonások						Kifizetendő összeg
Napok		bér			Kereset adó	Rokk. adó	Beteg-segély	Össze-sen			
száma		P	f	P f	P f	P f	P f	P f			P f

Szerelmey Miklós

ivód

Gracza I. 72. l

u. o. I. 220. l.

Az egyetlen szám ottevő
élclap a szabadság-
harc alatt, melyet
fenti adott ki,
szerkesztője Laúka
Gusztáv volt.

R 97

udapest, 1924. febr. 14.

Ivány Gyula urnak,

Budapest

Horthy Miklós ut.63.

smertük becses számláját
ó 15-i értékkel a pénz-
geti Gábor ur (Szépművészeti muzeum),

Teljes tisztelettel

AI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Szerelmei Miklós

a Charivari-Dongó

c. képes lap 1848. jun.

15-én mutatvány

számot adott,

1948. pil. 1 – szept. 21-ig,

betetvent ketszer jelent

meg Budapesten, önzesen

25 száma volt.

Hogyan szünt meg,

nincs emlitve

Szinnyei Magyar Irók

VII. k. 876. h.

Budapest, 1924. május 16.

.Szentiványi Gyula urnak,

tségmen-
amla "(Budapest.

kelt becses sorai birtokában

számláját elismertük

---------- értékkel

efizetett összegért.

Teljes tisztelettel

HAZAI BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Szerchuci Miklós

Balatonfüred
látképe

Repr.

Domanovszky Sándor

Magyar zuüvetodéstört
V.k. Bp. é n. 460. l.

Szerelmey Miklós

l. Vayer Kecheyi

100. l. 110. l.

2.

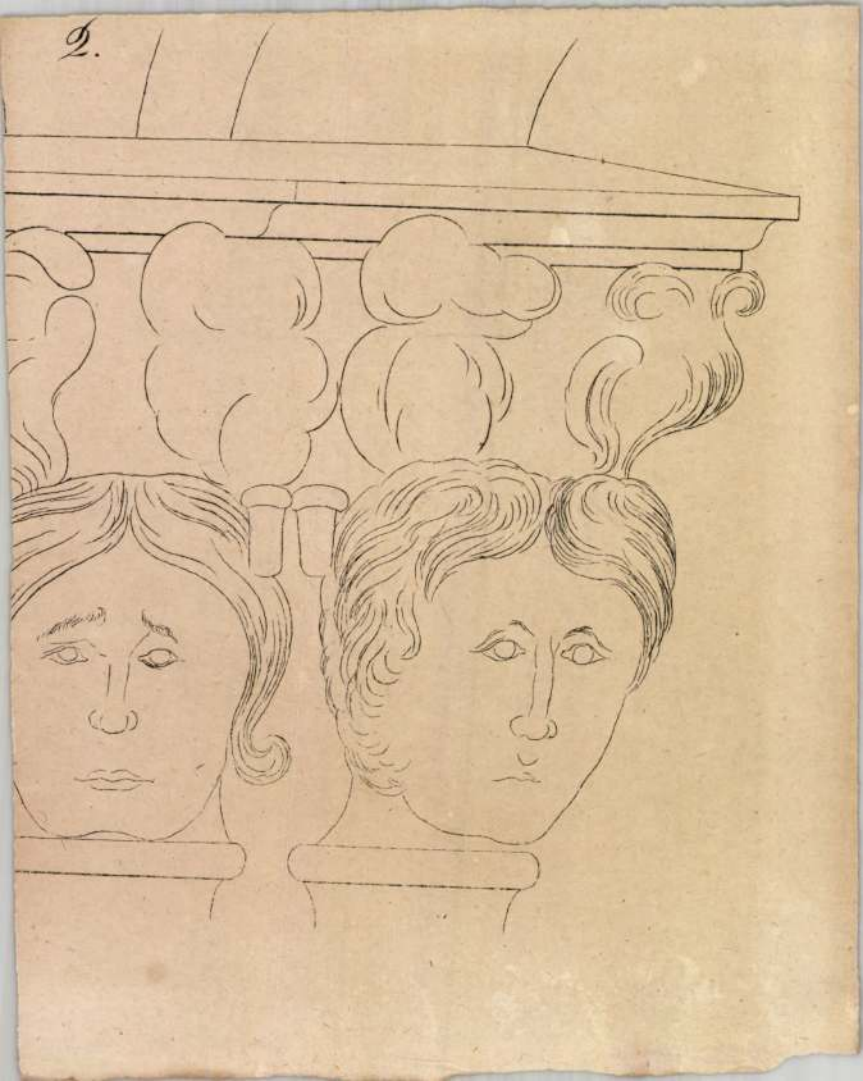

Szerelmey Miklós

1.

Láczay Fritz Ondár.

A természetes építőkövek elmállása és gyors pusztulásának megakadályozása.

Bp. 1930. 48. l.

54, 55, 56, 57, 59. l.

Szerelmey Miklós

leírsa.

Balogh Mihály arcképei

522. l.

359/1927.

Revmo Monsign.

Dri Adalberto Wick

Camerario S.S. professori ss. theologiae

Cassoviae.

Ad preces Revmae DVTrae ddto 25 Ianuarii 1927

(Szerelmey Miklós)

könyve

1) Balaton Albuma.
Emlék Füred s Kör-
nyékéről.
Rajzolta s szerkesztette
—.
Második kiadás
Pest 1857.

Nem Szerelmey nyom-
dájában készült.
A kőrajzokat fenti fel-
vételei után Prachner
nevű segédje rajzolta Kör-

Szerelmey Miklós

l.

Scholn Pest-Buda

66. l.

3./ A zsámbéki templom és kolost
ra

4./ A bélapátfalvi templom bels

5./ A középkori magyar falképek
Nagytótlak,stb./ restaurálására

Ezen rendkivüli fo
lyeztetett állapotban vannak, h
nál fogva is elengedhetetlenül
pl. még Szent István kora előtt
helyre nem állitjuk őket, meg l
elpusztulnak.

6./ A visegrádi vár helyreállit
mán felbukkant Mátyás-korabeli

7./ A diósgyőri vár munkálatair

8./ Római limes kutatásokra

E munkálatokhoz az
Bizottság, s máris igen fontos
annál is inkább szükséges, mert
fontos tudományos feladat.

9./ Előre nem látható müemléki
biztositásokra

1) Szerelmey Miklós

technikus, szül. Győrött 1803, megh. Budapesten 1875 aug. 5. Mérnökkari tisztnek készült, 1830. részt vett Párisban a juliusi forradalom harcaiban, majdabelga függetlenségi harcban, Brüsszelben meg is sebesült. Bejárta Kis-Ázsiát, Egyiptomot, Skandináviát és Amerikát. 1840-ben Pesten telepedett le s műkönyomó intézet igazgatója lett. Ez időben adott ki két képes munkát: Magyar hajdan és jelen és Balaton Album. A szabadságharcban beállt a honvédségbe, Komárombán a bankjegynyomást vezette, a vár átadásakor mint ezredes kapitulált. 1850-ben Londonba ment, hol nevezetes találmányairól lett híres, ami az ő titka volt s amelyet Silicat zopissá-nak nevezett el.

2) Szerelmey Miklós

A parlament épületének megovása hosszú kisérletezésének tárgya volt, végre a bizottság az ő általa feltalált mázzal vonatta be a palotát, hogy a londoni nyirkos levegő romboló hatása ellen biztositsa. Szeremley fát, papirt, vasat impregnált; papircsövei az 1862-ki londoni kiállitáson nagy feltünést keltettek. Tartós sikere mig sem lehetett, mert vemsokára vinzatert Pestre, anélkül, hogy találmányát elterjeszthette volna.

Revai Nagy Lexikona

XVII. k. 554. l.

BELVÁROSI VÁLTÓÜZLET R. T.
A M. KIR. OSZTÁLYSORSJÁTÉK FŐÁRUSITÓJA
:: BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 37. ::
LEVÉLCIM: BUDAPEST 62. PÓSTAFIÓK 40.

1338

Méltóságos
Nagyságos

Dr. Bentiványi Gyula *urnak*

H

I. Lenke tér 7.

Szerelmey Miklós

vod

Firtinger

103, 190. l.

rendetlenség és akkora a munkaha

vagyok képes kötelezettségeimnek e

Kérem Sehát, ne vegye ron

érkertét, – nem rajtam, hanem a Kör

Szivé

Zalaegerszeg, 1928. okto

Szerelmey Miklós

laid

Magyar Muzeum

1946. 38-l.

20 november 29-én.

ülő, ifjúé szembe néz,
~~fiatal embert ábrázol~~, a ki lábait ke-
ével a szék karfájára támaszkodik és
aja, szemöldöke, szeme és kipödrött
eberetvált. Öltözete: ing lehajtott
nettyes
~~[illegible]~~ nyakkendő, oldalzsebes fekete
ellény és pantalló. Mögötte balról a
tt női szobor tünik szemünkbe. Jelzé-
, Roma. 4

5:76.5 cm.-- Lelt.sz.4391.-- Vétetett
sz.(1760-912) engedély alapján az 1912
rendelettel 1500 K-án (1847-912).--Ki-
n.-- Elszámoltatott 1912 november 1-
lásra nézve lásd a 4318-913 szvsz.elő-

41-912
2-2
9151.

185

Szerelmei Miklós

Hegedüs Mihál,
C. K. Székely Huszár
Ezredes.
Legalul autogramm.

Jelzése
Szerelmei
1846.

A Szépművészeti
Museum graf-
gyűjteményében
Hallatlanul gyenge,
esetlen arckép

Szerelmey Miklós

Mátyás Király. (alatta 2 sor szöveg.)

Kőjät, nagy folio.

Mátyás szakál és bajusz-szal csepa és babér koszorú-tól ovezve. Alul szirten álló oroszlán, köle balra V. Ihungard, jobbra Budavára.

Zeb.

Rajzolta és tulajdonosa Szerelmey Miklós 1847 u. ö. jonatatta Pesten Dorottya utca 16.

Szerelmey Miklós

Szentmariay Ferencz/
ki 1795ik évi május
hava 5én Budán a
vérmezőn Martinovics
és társaival magyarhoni
szabadsága / vértanuja-
ként esett el.
Könyvnyt, folio-
Jelk. Az eredeti arckép
után köre rajzolta és
kiadja Szerelmey
Miklós Münyomda in-
tézet tulajdonosa Pesten.

megjelen 1848 szept.
Barabás hasonló művei
mellett szinte jelentéktelen.
Rajz és anatomiai hibák. Fenyjel
és arnyékkal van tud bánni ford

technikai lag sem tökéletes. Az egyik nem sokkal kisebb, mint a másik oldal, a kibák nagyvonásra rájött és az ét dolgozott példányok jobbak.

Szentmáriay
Ferenc archépe
1848. szeptemberben
jelent meg Szerelmey-
től
Erről szóló cikkecs-
ke: 1848 szept
24. számában a
Charivari (Don-
gó)-nak

Hétfőn, december hó 11-én

a MEINL GYULA r. t.

I. Horthy Miklós út 29. sz.

fióküzletében

teakóstolót rendez,

mely alkalomra kérjük, hogy bennünket nagybecsű megjelenésével megtisztelni szíveskedjék.

MEINL GYULA r. t.

teabehozatal

Reggel 9 órától délután 6 óráig.

Szerelmei

Brassó Erdélyben –
nemet szöveggel is.
Kozat, folio
sarga alapszonnal.

Gez. u. gedr. in der
lith. Kunstanstalt
des Nic. Szerelmei
in Pesth

Szerelmei

körajzoló

Rajner Lajos Győrig a szekeje-
re vonatkozólag laid:

Döbrentei István

csonagját.

mivis meg a
tört kepcsar-
nokban

Szerelmey Miklós

U. 4233. 66. l.

Föhercz, Nyárilak és omladék Margita-ligetén. Szerelmey Miklós Intézetéből Pesten, Könyvnyomat, 4 r. A margitszigeti nádori-lak a Ferencich templomának (?) a romjaival. 1860 tája.

Irod

Schoen Arnold: Pest-Buda egyesítése emlékére. Lantos rt XXVII. jegyzéke (Pest 1923) 66. l.

Megjelent a Magyar Hajdan és Jelenben

Vasfibula, römai VIII. 126.

Szerelmey Miklós

Häufler T.V. Visegrádi

Album. ~~Ba~~ Pest 1847

Schröpfer, A. J. budai könyvkereskedő kiadást.

Magyar és német szöveggel.

Megvan a Műemlékek

Om. Bizottsága könyv-

tárában?

Häufler T.V.

Cimlap, emek hátán Visegrád térképe lith. tollrajzok. 9 tábla kréta rajzu lith. sárgar alányomásokkal Prachertöl. Litografálta és kiadta Szerelmey műintézete.

Nem nagy igényi, de a magyar [illegible] ízléseinek és igényeinek megfelelő munka.

gy Önnek, mint meggyőződéses katoli-
lönösen pedig a katolikus sajtó igaz
t kiadásában megjelenő Képes Krónika
ándékot ajánlhatok fel. Ez az ajándéka

EMLÉKKÖNYV
gyen és bérmentve kaphat meg, ha meg-
i. Meggyőződésem, hogy amikor a mostani
ordulójának jelentőségét akarjuk be-
erre legjobb és leghatásosabb eszköza
EMLÉKKÖNYV.
ban a reményben ajánlja fel Önnek ezt
átartozói okulást és gyönyörűséget

z ROTT NÁNDOR veszprémi megyéspüspök
Z ISTVÁN tábori püspök. A

Szerelmei

Könyvnyomdász

pesten

Iparmüki állitás. Életkepek

1846. II. 347 l.

Szolnok. T. 2999. III.

A háttérben látszó városon innen a honvéd tüzérség visszavonulásra kényszeriti az osztrákot, mig az előtérben a huszárok rontanak a dragonyosokra. Felirata:

A Szolnoki ütközet (Die Schlacht bei Szolnok.La Bataille de Szolnok.The Battle of Szolnok)
5 Marz 1849.
a bal sarokban: FD.
fölül: MAGYARORSZÁG 1848-1849 ESZTENDŐBEN
alól balra: Szerelmey Miklós rajza után.
jobbra: Lithogr. Charles Fer[illegible] Párisban.

Kny., alányomással, mér. a vk. 37.4 : 53.5 cm.

194-91-63.

Szerelmey Miklós

Az [illegible] általa 1847 ben kiadott Magyar Hajdan és Jelen czimű folio alakú ~~[illegible]~~ részben színezett körajzainak nagyrészét rajzolta, azonban csak a „Jászok és Kunok főkapitánya" czimű színezett lap van nevével jegyezve.

Szerelmey Miklós. Magyar hajdan és jelen. Élethű s hiv rajzolatokban, magyarázó szövegyel. Kiadja Sz. M. Mükönyomda intézetnek tulajdonosa Pesten. Dorottya utcza 16. z. 1ő emelet 1ső kötet. Magyar és német nyelven 1847. Folio. 40. l. és 26. műmelléklettel.

Döbrentey Gábor, Haeufler József, Horváth Mihály, Henszlmann Imre, Luczenbacher János, Toldy Ferencz, Hazucha Ferencz s több hazai tudós és műbarát befolyásával.

NB. Szerelmey életrajza bizonyosan benne lesz Szinnyeiben is.

Szerelmey Miklós

Magyar Hajdan és Jelen
élethű rajzolatokban
1847. Könyomatu kab-
lakkal -

Emliti:

Hampel József: A jász
kürt dombormüvei.
Arch. Ért. 1903. Ujf. XXIII
K. 105. l

milyen kritikát ir
Hampel a Szerelmei
féle illusztrációról?

Ebben a könyomatban alig van
köszönet, mert csupán a Molnár-
féle rézmetszet kisebbitett és
fordits

nem is hű utánzata, tehát
még távolabb áll az eredetitől
mint annak.

Szerelmey Miklós

Rád

Pesti divatlap

1847. I. 602. l

Magar hajdan és
jelenre vonatkozik?

ezt a korrektúra-
nál ohv. meg
nézni

Szerelmey Miklós (I

Irod

Szerelmey Miklós: Balaton Albuma, természet után rajzolta és Németujvári Gróf Batthyány Imre Zala Megye főispánjának tisztelettel ajánlja — Mükönyvnda intézet tulajdonosa.
Pesten 1848. 8-r.
Cimlap piros rokokó stilu famet-szetü Esetben ~~arany~~ litografált aranyszinü betükkel - A belső cimlapon ez áll: Füred és a Balaton vidéke. Képekkel és magyarázó szöveggel.
A cimlapok. 1. A Balaton más lapon folytatva.

496 726 F29

Szerelmey Miklós

Magyar hajdan

és jelen 1847.

és

Balatoni album.

Szerelmey Miklós II

panoramája és térképe. 2.
Füred a Balaton reszirol (igy) von der Seeseite.
a Kisfaludy nevű gőzösel. Szerelmey Miklós ~~mü~~ intézetéből Pesten.
3. Füred. Kilatás a Fürdőházból. Aussicht aus dem Badehause. Szerelmey Miklós Intézetéből Pesten.
4. Tihany. Szerelmey Miklós Intézetéből Pesten. 5. Tátika. Szerelmey Miklós műintézetéből. Pesten. 6. Rezi. Szerelmey Miklós műintézetéből Pesten. 7. Szigliget. Szerelmey Miklós ~~mini~~ intézetéből Pesten. 8. Sümeg. Jobb oldalt alul egy fekvő P. Szerelmey Miklós műintézetéből Pesten. 9. Csobáncz. Szerelmey Miklós műintézetéből. Ennek jobb oldalán alul egy P-vel kezdődő „Pszicher" szignatura. Ez valamennyi közt a legjobb. 10. Az öböl A tájképek szűkes ökkor alanyomással könyomatok szemcsés körül.

Képes Krónika
SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALMI HETILAP
BUDAPEST, V., HONVÉD-UTCA 10.

MÉLYEN TISZTELT URAM!
ASSZONYOM!

Őszinte örömmel tudatom, ho
kusnak és minden katolikus ügy, kü
barátjának a Központi Sajtóvállala
áldozatkészsége folytán értékes aj

SZENTÉVI

című munka, amelyet Ön teljesen in
küldését a csatolt levelezőlapon kér
Szentévben a megváltás 1900-ik évf
vinni a magyar katolikus köztudatba,

SZENTÉVI

A Képes Krónika szerkesztősége ab
a munkát, hogy abból Ön és hozz
fognak meriteni.

A remekül illusztrált műhö
irt előszót, bevezetést pedig HÁS

Szerelmey Miklós (III

7 és Badacsony keleti része. Die Bucht und Ostseite von Badacson. Szerelmey M. műintézetéből Pesten. A leggyöngébb valamenyi közt. 11. Az ökol és Badacson nyugoti része. Die Bucht und Westseite von Badacson. (Előtérben a Kisfaludy-gözönel.)

A jobb metszetek, mint Csobáncz Sümeg, Szigliget, Rezi, Tátika a kor hasonló (jobb) könyvillusztrácinak nivóján állanak, a többiek bizony elégge gyöngék. Nem egy kéz művei s a P-vel szigmált darab azt bizonyítja hogy ezen a gyöngébbek valók talán Szerelmeytől, ha ugyan nem valamelik ufrtelen segédének műve.

SZENTÉVI

a legkitünöbb katolikus szerzök kö
esztergomi prelátuskanonok szerk
BARANYAY JUSZTIN egyetemi tanár sze
évek történetét s a mostani szentév
doklatokkal kapcsolatos tudnivaló

Végezetül föl kell hivnom m

arra, hogy a Képes Krónika szerke
dányok száma annyira korlátolt, hog
kéréseknek tehetek eleget.

Vagyok

34533. — Réval, Budapest.

Szeremley Miklós

Balaton albuma emlék Füred s környékéről. tartalmaz 10 rajzot a Balaton legérdekesebb vidékéről a tó általános áttekintésével és magyarázatával. Szeremley Miklós. 2 ik kiadás. 32. lap. Arc kötve 2 frt.

Ohvetl. tanulmegszamló.

Szerelmei Miklós 1

Charivari – Dongó
kiadó Lauka Gusztáv
és Szerelmei Miklós.
1-ső szám megjelent 1848
jun. 15, utolsó szám
1848 szept. 20 öszesen 26
szám jelent meg. Szerelmei
csak az első 10 számon ukoz-
velt mint kiadó, azután
kiadókent helyette Lukács
László neve van a lapon.
Az ~~[illegible]~~ öszes számokban maga
Szerelmei rajzolta a litografált kari-
katurákat. Az ~~[illegible]~~ próba szám-
ban tőle való „Egy megug-
rott regirendszer hős"
c. torzkép meg feleségé-

vel együtt szamajak és 2
diszenek, mint elvrokonok
és elvbarátok közt ábrázolja
a régi rendszer hőzét. A
tulajdonképeni eltő
~~[illegible]~~ számban tőle való
(c. karikatura)
Az utolsó táblabiró, aki
azért fohászkodik, hogy csak lega-
lább az úri szöket hagyta
volna meg a forradalom,
mint a melynek elnöke dusla-
kodhatott ételben itálban.
A 2 ik számban. Horvát-
ország elszakítása Magyarország-
tól. A háttérben ábrázolt
magyar politikusok kepei
torzképeknek egyáltalán nem
nevezhetők.
A 3 ik számban: Aca-
Kossuth, Deák

demiai értekezés a macrobiotica elemérről, az eddigiek közt a legjobb.

4. szám Minister barátom van szerencsém bemutatni kezdetű 3 figurás karikatura.

Ezek mind kréta rajzok.

6. szám. A pocakos honvédszárados és fiatal neje. Szerelmétől.

7. szám Csak gondolkozzunk azon, hogy mi kép lehessen mennél előbb a kiadandó hírlapunknak olyan hatalmas nevet adni a mely legalább egy millió előfizetőkre számolhatnánk felvatni-karikatura

Az eddig rék között, ha mint torzkép nem is, de mint vajz a legjobb.

8. szám: Az alsóház ministerialis classificatio szerint legjobban közeliti meg a karrikatura fogalmát szerelmeitől.

9. szám. A nemzetőr és a hutlen asszony Helyzet komikum!

10. szám Rendithetetlen áll, bármul stb. szörfű karrikatura.

11. szám A kitfejű sas, meg 200 millis forintot és 50.000 katonát fal be.

12. szám. A popa és Mitru beszélgetése a menyországról.

13. számtól új fejjel jelenik meg. A litografált karikaturák ugyláttszik meg mindig szerelmeytől valók.

A mi Magyarországból megmaradt (A nemes ur és a parasit párbeszéde)

14. szám. Tollrajz litografiák is jelentek meg néha, mint ebben a számban.

A nagyon függő és a nagyon független c. primitív karikatura.

Sorszám	Név	Vasárnap	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Órák	szám

Napok	Óra bér		Napi bér		Keresetiösszeg		Levonások						Kifizetendőösszeg	
							Kéres. adó		Rokk. adó		Beteg-segély		Össze-sen	
	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f
ma														

6

15. szám – Minoritásban maradt első magyar minister.

16. szám Magyar katona nemet kabra.

17. szám Forradalmi koppantó. Ez már karikatura!

18. szám Szeret, Nem szeret stb.

19. szám Az első miniszterim tyukok alakjában, Battyhány mint kakas, felettük a kétfejű sas. Csak a gondolatban van ironia, az arcképek mincsenek torzoltva.

Sorszám	Nevek	Vasárnap	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Órák	szám

Napok	Óra		Napi		Kereseti összeg		Levonások								Kifizetendő összeg	
	bér						Keres. adó		Rokk. adó		Beteg-segély		Össze-sen			
ma	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f

(7

20. szám Szent-Tamás
ujabb modorbani bevé-
tele. Léghajóról agyuz-
za a magyar sereg a
rác tabort. Egyike a
legjobb Eszi katurakinak.
21. Forradalmi fasor
(mindegyiken akasztott
ember, a levegőben
vonjak serege. A
jobbak közül való
litografia – Kreta
22. szám Osztrák – magyar
harc
23. szám A cultus mi-
nister, s a helvét,
s agostai
vallást kö-
vetik Conferentiája-

Sorszám	Nr.	Vasárnap	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat

RLISTA.

92.....-ig.

Óra bér		Napi bér		Kereseti összeg		Levonások								Kifizetendő összeg	
						Keres. adó		Rokk. adó		Betegsegély		Összesen			
P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f

(8)

24. szám Szent Tamási tábor, a vezérfőnökök által vizsgálva. Eszmei tartalma jó, mint rajz ~~Egy~~ feltűnően szenge

25. szám. Lemegyünk két hétre kártyázunk, és iszunk, hazajövén pedig, szinte neki dühödünk a nagy dicsőségtől. A honvéd tisztek táborozását figurázza ki. Valószínűleg ez a kép ~~volt~~ ~~[illegible]~~ amely, hogy a lapot betiltottak

Lukács László nyomdász volt Budán az országban

A kihagyatlák vegy [illegible] nem [illegible]

Szombat	Péntek	Csütörtök	Szerda	Kedd	Hétfő	Vasárnap	Nevy	Sorszám

RLISTA.

2.....-ig.

Óra bér		Napi bér		Kereseti összeg		Levonások								Kifizetendő összeg	
						Keres. adó		Rokk. adó		Betegsegély		Összesen			
P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f

Szerelmei Miklós

lásd

U 539

Az első igazi élelapot Lanka Gusztáv alapította és rajta kívül még Szerelmei Miklós szerepelt mint szerkesztő, de ez a Szerelmei sose itt, mükönyomdász volt, a képek fabrikálai sán dolgozott. A Charivári-Dongó 1848. jul. elsején indult meg s oly nagy sikere volt az első számnak, hogy a napilap-alakú nagyoldalas élelap a 2 ik fordítás

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Szerelmei Miklós

Az 1848 közepén megindított v Lauka Gusztáv által szerkesztett Charivari c. élelap kiadója, a meg lap cikkeihez ő készitett rajzokat, legnikább az egykom Külföldi humorisztikus lapok mintái után. De ezekben az illusztrációkban még kevés a komikum, a magyar torzkép rajzolói megszületésére még várakozni kellett. A lap nehány hónapi fenállás után megszünt.

Szana T. Tanko János élete és mukái. Bpest. 1899. 50. l.

Szerelmey Miklós

Charivari

EGYESÜLT IZZÓLÁMPA ÉS VILLAMOSSÁGI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

SÜRGÖNYCIM:
„TUNGSRAM UJPEST"

TELÉFON:
AUT. 948-60*

UJPEST 4
BUDAPEST MELLETT

postabélyeg kelte

T. CIM!

Tárgy: Lumenbélyegzésü izzólámpák.

A szakköröknek megállapitása szerint az izzólámpák minőségét csak a fényteljesitmény mérésére szolgáló Internationalis Lumen (röviden: I. Lm.) jelzés alapján lehet ellenőrizni. A Világitástechnikai Állomás – melynek kiadványa minden bizonnyal Önhöz is eljutott — azt kivánja, hogy az izzólámpákon az alábbi Internationalis Lumen értékek szerepeljenek, miután ezek felelnek meg a technika mai állása mellett a gazdaságos izzólámpával szemben támasztható minőségi követelményeknek.

	Lámpatipus:	15	25	40	60	75	100 Watt	
Fényteljesitmény:	110 V-nál	135	235	430	740	990	1420	I. Lm.
	220 V-nál	115	210	340	590	800	1180	I. Lm.

jelzése alól balra: Szerzette és kiadja Szerelmey Miklós münyomda intézet tulajd. Pesten.

Kny., alányomással, mér. az aranykeretnek 45.9: 35.2 cm.

Hadjárat. T. 1513. II.

Ezen MAGYAR HAZÁNK DICSÖ NAPJA. Marczius 15én 1848. feliratú allegorián két ifjú áll szilárd sziklatetőn és magasra emelve mutatja föl a' hazának a dicsőség' istennőjét. A' szikla mellett kétfelől egy-egy őrangyal; egyik koronát nyujt a nemzetnek, a' népfelségnek dicső győzelemben kivivott koronáját, mig a' másik diadal hangokon hirdeti a világnak-messze országok véghatáráig a 'magyar nev- dicsőséget.- Közepén lebeg Pannonia bőségszarvából virággal hintve el a nemzetet, jelképül, mikép virágzó boldogságot árasztand fölénk e haza. Nemtője.- Alább a magyar czimer foglal helyet, balról oroszlán, jobbról körmeiben babérkoszorút tartó sas által övözve, jelképül, mikép a 'nemzet elég erős vérrel is megőrzeni a' magyar czimer dicsőségét, hazáját és annak szabadságát!- A bilincsek, mellyek századokon át szorvasztának, immár széttöröttek, a' szellem és gondolkodás szabadságát megfojtó mérges kigyó a censura el van tiporva!- Az ősök sirja is megnyilik s a' szolgaföldben nem nyugható ős apa örömtől dagadó kebellel áldja az égiek mentő hatalmát.- A magyarok Istenére esküszünk! hogy többé rabok nem leszünk! Az eskü miként varázsige tünteti e haza fölött a borút és uj gloria fényt árasztanak el magyarország kelő napjainak első sugarai!

Szerelmey Miklós

Szerémleynek írva,
a komáromi pénzről
igen lesujtóan ír:

Dr Ballagi Aladár

A magyar nyomdá-
szat történelmi fej-
lődése. 1472-1877.
Bpest 1878. 171. l.

Szerelmei Miklos

Liebe Miklos

haránkfia, s egyik legjelesebb genre s arcrajz festő jelenleg Bécsben tartozkodik. ⟨Liebe ur sokáig mulatok olasz, francia, s angol országban, s ugyan ott mivelé is ki magát. A művésznév, mellyet magának Parisban mint Köedrő szerzett, Grevedon és Morin mellé helyezi öt. Művész haránkfia egy öt kitüntető meghivás következteben Sz. Pétervárra utazik. Bécsben is sok förendű megbízá öt arcrajzának festéséről. Valljon forg. e a művész harája földjére is lépni?⟩

Liebe Miklós. Honmüvész
1838. 154. l.

cr Szerelmei Miklos

Szerelmey Miklós

Nemzeti Ujság 1845. 153. sz.
(Budapesti Hajdonságok.)

A napokban Szerelmei Miklós úr könyvmé-intézetében egy nagy értékű ritkaságnak valtunk szemlélői. A ritkaság egy bádogra festett Mária-kép, a gyermek Krisztussal kebelen, mely „a bizanti festési iskola legjelesebb művészétől, Damutina Tamástól 1340-ben festetett", 1536-tól 1829-ig Jerusalemben a Krisztus koporroja felett függött, s különös itt elő nem adható esemény által a jelen tulajdonosnak birtokaba jött. Egy londoni műkereskedő már Beesben megszakarta venni tőle, de gyanut fogott nagy nagy értékű és nem adta olcsa-
xordus

A napokban a hercegprimásnak
mutatta be, aki meglepődve
nézve a koromtól megtöntitott kép
szepséget. Berelmei szeretné, ha
a harai papság megvenné a
képet tőle, mert ellenkező esetben
az orosz cárnak ajánlaná fel
azt; vagy felsőbb engedelem
mellett kijátszani. (Kisorsolná)

Szerelmei Miklós

Lásd

Rumy Károly. Szerelmei Miklós stb. Nemzeti Ujs 1845. 174 l

Dr Rumy Károly {Megigazítás Szerelmei Miklós byzanti (?) Máriaképe iránt. Nemzeti Ujság 1845. 174. szám}

Szerelmeinek volt egy badogra festett Máriaképe, mely állítólag 1536-tól 1829 Jerusálemben kosztus koporsója felett függöt és nagy mindenki beatus. Miklós oroszcsárnak akarja dadni nagy felröbb

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

az osztályfőnök aláírása

Engedély

a műhelyfőnök vagy aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Szerelmey Miklós (6)

(2.) Szines litografiák, tollrajz alapon. P.

A magyarok bevándorlása Árpád alatt a becsi képes kronika alapja. Rajza elnagyolt, a szinnyomás nem precik, durva eltolodások látszanak, a szinek nyersek.

(3.) Szines litografiák kréta-rajz alapon. Pl. Jászok és Kunok Főkapitányai c. mivel meg „Szerelmey 1847"-tel van szignálva-Véleményemet róla lásd másutt.

VILÁGITÁSTECHNIKAI ÁLLOMÁS

BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 11. SZÁM

TEKINTETES
NAGYSÁGOS
MÉLTÓSÁGOS

Dr. Szentiványi Gyula UR
URNŐ

BUDAPEST

I KER. Lenke ÚT UTCA TÉR 7

17

Szerelmey Miklós (7

A kökonzerválás tárgyában Angliában kifejtett munkásságról: Hans Hörmann münchenni építész számol be részletesen az 1927. évben az angol műemlékvédelem és építőkövédelem tanulmányozása céljából tett tanulmányutja eredményeiről kiadott jelentésében.

Láczay Fritz 57. lap.

Hörmann e jelentésében bőven beszámol a Szerelmey részvénytársaságnak az építőkömentés (Steinerhaltung) terén elért sikeréről.

Láczay-Fritz 59. l.

DR. SAS ERNŐ
ÜGYVÉD
BUDAPEST, VI., HAJÓS-UTCA 15.
TELEFON: 29-7-89.

Ngs.

D Szentirányi Gyula ur

H

I. Lenke tér 7

Szerdmey Miklós

ivod

[Hörmann, Hans: Denkmalflege und Steinschutz in England. Veröffentlichungen der Bayerischen Staatsbauverwaltung. München 1928. G. D. W. Callway. 38–39. l.]

Durch Szerdmey soll vor allem die Aufnahme des Regens und der Feuchtigkeit im Mauerwerk herabgesetzt werden. Ziel also Wasserabweisung.

Az a 6 szempont, ami a szerenley alkalmazását indokolja, le van fordítva és kiadva Láczay Fritzniel.

1855-ben ajánlotta fel szerét először az angol kormánynak.

1872-ben kapott bizonyítvány fordítás

Jegyzetek.

Január

Február

Március

Április

Május

Június

Július

Augusztus

Szeptember

Október

November

December

Szerelmey Miklós

A helyét tévesztett izléstelen dissi-
tés sorába tartozik Szerelmey Mi-
hály pesti körajzolónak az a kísér-
lete, hogy arcképes kendőket hoz
forgalomba. A kendőt körötkörül
nincs arabeszkek szegélyezték, s
szélein Deák, Klauzál, Bezeredy
és Kossuth arcképei közepén Batt-
hyány Kázmére volt nyomva.
Kossuthnak elevute tetszett a dolog,
de szilván stak mint ny, eredeti ter-
méke iparunknak, amelynek föllen-
ditésén ő éppen akkor szívvel-lé-
lekkel fáradozott. De kiszült, hogy
már előzőleg — Bécsben is próbál-
kozták ép ily dolgokkal.

Lyka Károly: A táblabíró-világ
szüvészete 1800—1850. Bpest 1921. II. 77/1

ÉLŐVIRÁG TEREM **GELB MALVIN** TELEFON: 85-6-09

BUDAPEST, IV., MUZEUM-KÖRUT 23-25. SZÁM.

Fióküzletek: VI., Andrássy-ut 7. Telefon: 22-8-55. :-: VI., Teréz-körut 10. Telefon: 25-1-03

V., Lipót-körut 24 Telefon: 12-0-80.

Arany éremmel és diszoklevéllel kitüntetve 1931. evben.

Méltóságos
Nagyságos

Dr.Szentiványi Gyula

urnak
urnőnek

Budapest.

VI.Aréna-ut 41.

VIRÁGKÜLDEMÉNYEK KÖZVETITÉSE
••• AZ EGÉSZ VILÁGRA •••

Szerelmey Miklós

szül. Győrött 1803. 1848-49-ben bankjegyeket készitett Komárom várában és mint honvéd-ezredes kapitulált; azután külföldre menekült és Londonban élt, hol találmányaival tünt fel. Később vissza tért Pestre, hol 1875 aug. 5 meghalt. Munkái: 1. Magyar hajdom és jelen. Pest 1847. 25 könyomatú, sérbe szinezett keppel. Magyar és német nyelven. — 2. Balaton Albuma. Füred és Balaton vidéke. Rajzolta és szerkesztette. Pest 1848. (2. kiadás u. ott 1857.) — «Mükönyomó intézetéből kerültek ki Petőfi és szigligeti műveinek rajzolt borítékai.»

Szinnyei Jósef: Magyar irók élete és munkái XIII. k. Bpest 1909.

819. h.

diszelnökünknek át fogjuk nyujtani.

Pontos megjelenést kérünk!

Budapest, 1933. december hó.

Hazafias ti

Dr. FEJÉR JÁNOS

üv. elnök.

Krautvig István könyv

Szerelmei ilukkos

Lásd

Természettud. Közlöny

1930. 165. l.

Keppel

Szerelmei Miklós

vöd

Kende G. Magyarok Amerikában. Cleveland. 1927. I. 283. l.

Szerelmei Miklós

ivód

Frankenburg emlékiratai. 1868. III.
43, 44. l.

Szerelmey Miklós

Bár még nincsen is egyébként a Balaton albuma az első önálló munka, mely a Balaton népszerűsítésére 9 ~~kép~~ könyvmatn képpel megjelent. Ezt az alábbi kiváló tudós úr ugyan nem mondja, de az egész bibliografia átnézésébül örömmel konstatáltam

Tiklay János dr. A Balaton bibliografiája. ~~Bpest 1904.~~

A Balaton tudományos tanulmányozásának eredményei ~~I.k. III.k.~~ V. rész Bpest 1904.)

~~Első kiadás~~

Első kiadás 1848 ban II. k. 1857 – ben jelent meg.

VASÁRNAP K
LAPKIADÓHIVATALA BUDAPEST VIII. S

Nagys.
Szentiványi Gyu
a Szépművészeti M
kára urnal

I. Lenke-tér 7. IV.

Szerelmey Miklós (a,)

~~Ide szainitható archány~~

1) Naturalisztikus és ~~tollrajz ábrázolások régiségekről és~~ kontuvonalas tollrajz ábrázolások sarga alapnyomással ~~ugyanarok régiségekről~~ régiségekről. 2

Szerelmey Miklós (c)

(7) Szemcsés köre krétával rajzolt (képek sarja alapnyomással.) Pl. Dévén képe: Jelzése a jobb alsó sarokban „Pracher". Ezen a képen a signatura igen fisztán látható.

Kilátás a vörös keresztől a dévéni hegyen; rajta világosan a signatura: „Pracher."

L, többnyire táj.

Szerelmey Miklós

Ld

kétséget kizárban, a sok ajánlott konzerváló szer között a legjobb volt.

1925-ben a parlament épületén végzett vizsgálatok is igazolták, hogy mindazon részek, melyek Szerelmey-vel voltak kezelve, sokkal jobb állapotban vannak, mint a nem kezelt részek. Természetesen az eredmény nem volt mindenütt egyforma és bár a szer használata nem volt teljesen hatástalan, az első 20 év alatt sok szép eredmény mellett voltak olyan esetek is, ahol a konzervált kövek állandósága nem volt kielégítő. Ezért kívánatos volt, hogy további ujabb kísérletekkel a készítményt tökéletesítsék. A gyártást egy angol társaság vette a kezébe és az első 20 év tapasztalatára támaszkodva, a tudomány haladásával lépést tartva, a konzerváló szert tökéletesítette és 1876-ben Szerelmey stone liquid 101 (Szerel-

Nagys.

Szentiványi Gyula

úrnak

Fl.

I. Horthy-Miklós út 104.

Szerelmey Miklos LC

mey köfolyadék 101) nev alatt bocsátotta piacra. A ner kémiai önzetételet a Szerelmey Limited London részvénytársaság természetesen titokban tartja

Láczay-Fritz 55. lap.

Szászországban még a mult század végén a Müemlékeket Gondozó Bizottság kezdeményezésére a belügyminiszteriumi ~~anrak~~ tanulmányozására, hogy miképen lehet az épitőkövek gyors pusztulását megakadályozni, bizottságot küldött ki. E bizottság 2-ik jelentésében Szerelmey hatását mészkövéknél igen kidegitőnek találta. A negyedik jelentésben már határozottan kiemeli, hogy a Szerelmey-átitatás mészkövéknél feltétlenül bevált.

Láczay-Fritz 56. lap.

Szerelmey Miklós La

irod

vitéz Láczay-Fritz Oszkár:

A természetes építőkövek elmállása és gyors pusztulásának megakadályozása. Bpest 1930.

A XIX. Században minden országnak meg volt a maga elfogadott és legjuhatt eltérjedt kőkonzerváló szerei és eljárásai. Angliában Szerelmey magyar mérnöktari tiszt ta lálmánya már 70 év óta a legelismertebb és legjuhabb használt kőkonzerváló anyag. Ezt ma is Szerelmey mér alatt gyártják és hozzák nagy mennyiségben piacra.

48. lap.

CSIPKEHÁZ

STRASSER és JAKAB

Csipke, selyem, szalag,
függönykelmék, gomb, csat,
strassok és gyöngyök

Legnagyobb választék
Kendők, Sálak, Gallérok
és divatövekben.

Budapest, IV.,

Petőfi Sándor-ucca 3.
(volt Koronaherceg-ucca)
TELEFON: 89-6-05.
és
Kamermayer Károly-u. 3.
TELEFON: 89-3-03.

Szerelmey Miklós

(b

Angliában általánosan használt Szerelmey konzerváló anyagnak már 100 éves multja van. Szerelmey mint az osztrák hadsereg mérnökkari tisztje 1829-ben megbízást kapott, hogy Olaszországban a várfalak szárazzátételét tanulmányozza. Hosszú tanulmány és kísérletezés után 1841-ben vizsgálérve, munkásságának eredményeképen magának hozta az azota neve alatt ismert eljárást. Tanulmányait a katonaságnál nedves kazamattak szárazzátételére használták. Oly helyiségek, melyeknek nedvessége folytán a bent lakó katonák állandó lázas betegek voltak, Szerelmey eljárásának alkalmazása val teljesen egészséges lakóhelyiségekké váltak.

1855-ben Londonban, az akkor még egészen új parlamenti épület kövein erős mállási folyamatot észlettek.

(Láczay Fritz 54. lap.)

Szerelmey (akkor már mérnökkari ezredes) kiment Angliába és tanulmá-

Szerelmey Miklós

c

[illegible] felajánlotta az angol kormány-
nak. Az illetékes hatóságok először
tartózkódóan fogadták az idegen-
ből jött feltalálót. A nagyszabása ny
parlamentek épület kövecsek pusztu-
lása felkültötte általános érdeklődés
folytan akkoriban nagyszámban
ajánlottak a lefzülönfélebb konzer-
válmerchet. A Közmunkák ügyosz-
talya erőe a legmegfelelőbb szer és
eljárás kiválasztására bizottságot
kiildött ki. A bizottság tagjai vol-
tak: Sir Fazady egyetemi tanár,
Sir Roderick Murchison, a
földrajzi tartaság elnöke és Sir
Charles Barry, a parlament épi-
tesze. Ezek után az épület nagyré-
nek ezzel a szerrel vettek kezelés
alá. A munkálatok befejezése
után 15 évvel, 1872 Mister
Ayrton, a Közmunkák tanácsa
nevében jelentette a parlamentben,
hogy Szerelmey eljárása minden

jól él

A MA
SZAKÁCSKÖNYVÉ-BŐL
2000 RECEPT
4·90

KAPHATÓ:
DANTE KÖNYVKIADÓNÁL

DANTE KÖNYVKIADÓ
KÖNYVTERMÉS — KÖNYVTERJESZTŐ
BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 27. TEL.: 16-1-16, 16-9-76.

Nagyságos
Méltóságos

Szentiványi Gyula

úrhölgynek
úrnak

H

Lenke tér 7

tűzmentes házfedelek lé-
tesítésére tegye alkalmassá.
A taljaban vevé Szerelmey
hazánkfia találmányának
szerfelett áldásos és dics-
teljes, de most meg
minden előre való szami-
tást kizáró jövője va-
gyon. Ő pedig maga
Szerelmey ismét bizonyí-
téka annak, hogy a ma-
gyarhon fiaiban van lele-
menyes, sőt van lángész
is)

Marastoni Josef által
rajzolt arckepével

Körül-Hány milliót takarithat-
nának meg a kormányok, ha
csak azt csináltatnák Zopissa
anyagból, mi a katonaság-
nak a bőr és szijfélékből szük-
séges?

Szerelmey egyébiránt remény-
li, hogy félév múlva talp-
bort is leemt képes felmu-
tatni titkos végpuletéből
és egy kormánybizottmány
előtt épen most fényesen
bizonyitotta be, hogy távi-
rati kötelekre, minden külső
burok nélkül a Zopissa
anyag legcélszerűbben for-
dittatható; s tettleg azon
dolgozik, hogy találmányat

miszerint Londonban már
is társulat alakult, 60,000 font
sugnyi tőkével, mely a kérdéses
zopissát bőrlábbelick s más
bőrárúk gyártására fordítja,
tőt, ami több Franciaorszag
Belgium és Oroszhon is al-
kudozásban vannak a talál-
mány tulajdonosával, ki-
záró szabadalmának, —
patensének — megvétele
iránt. Csizmát s más láb-
belicket, butorbositékok, könyv-
kötőmunkák, köpenyegek,
nyjféleket stb ezen ugynevé-
zett pannonia bőrből a legjobbá-
kat lehet készíteni, mutholy
az tőkéletesen vízmentes
és sokkal tovább tartó,
mint a bőr azután könnyebb
és kiállítása csak félannyiba

k téglák belsőleg a homok-
kőhöz hasonlítanak, csakhogy
ennek keménységét s tömött-
ségét felülhaladják. Egy
angol társulat e módon Wernit
már 20.000 drb téglát gyártat
naponta. Harmadik (nagy
fontosságú használata a
Zopissa anyagnak az, (Orig. Tekre)
hogy calicoval, vászon, alpacca
s más ilyenekkel egyesítve s
vegyítve, tetszés Wernitt szi-
lárdságú sérességű termé-
ket eredményez, mely bőr
minden előnyével bír, sőt
azt mindenek felintetben fe-
lül is múlja, mint
ezt már öt évi kísérletek
oly világosan bizonyitották,

Szerelmey 4

16. Esztergami régiségek
U. ez neinetül.
17. Esztergami uj székesegyház
előrésze. U. ez neinetül -
Szines litogr.
18. Esztergami uj székesegy-
ház dunai homlokzata.
U. ez neinetül - Szines litogr.
19. Szent Mártonhegye 16 dik
századb. — Szentmártoni
Zárda 19 dik századb. —
Ugyanez neinetül.
20. Sz. Mártoni templom
belölről. - U. ez neinetül -
21) Sz. Mártoni Kripta.
U. ez neinetül

22. Öt jelenet a bécsi képes kronika után. (Székesfejérvári Székesegyház. Nagyváradi székesegyház. Szt István születése. Szt Péter és sz. Pál temploma Ó Budán. Demesi kapitalani templom. U. ez németül). Színes litogr.

23. Tehetősb' Jászberenyiek Jászságban. U. ez németül. Színes litogr. Jelzése: Kraus.

24. Mária-egyház a Margitszigeten Buda és Pest közt a 16k századb. U. az a 19k századb. U. ez franciául és németül.

Szerelmey 6

24. A margitszigeti templom düledékei közt lelt korona. U. ez németül.

25. Sz. Margita házioltára. U. ez németül. Szines litogr.

26. Sz. Margit kolostori béavatására hivatkozó festett kép U. ez. németül

27. Főherez. Nyárilak és omladék Margita ligetén (igy!) U. ez németül - Vigyázz, ez emlitve a külön mulapok közt is.

28. A legelol lert cimlap. Szines litografia.

Kép ép példány van e könyvből Turóczi Sándor könyvtárában, de még teljesebb a M. T. Akadémia könyvtárában

Szerelmey M.

szerző

Magyar hajdan és jelen, ilethű rapolatok ban. 31 műmellékl.

Pest 4° 1847.

okv felh

Grafika, litográfia
Kisfaludy Sándor arcképe, Szerelmey Miklós

Honderü, 1846. I. 339.

Heti szemle

Grafika, litográfia
a Természettudományi Társulat és a Gazdasági Egyesület oklevele, Szerelmey Miklós

Honderü, 1844. II. 384.
Heti Szemle

Szerelmey Miklós (1

erezlep lásd

Honderu, 1847. I. 380 l

és 424 l. 441 l. 442. l

1847. I. 380. l. Szerelmey Miklós mű-
könyomdár (lythograph) Magyar
hajdan és jelen című munkára hir-
det előfizetést. A programmban
ezt olvassuk: „A nép Magyarhon
történeti nevezetességeivel, meglepő
természeti csodáival, társadalmi
sajátságaival, még nagyon is kevésse
ismertetik, s mégis a szeretett szülő-
föld ismerése minden honpolgár-
nak kötelessége, minden hazafi-
nak sürgetős, mélyen érzett szük-
sége ... Az e tekintetben végen
érzett hiányon akar jelen munka
fordítás

segíteni, melly Magyarhoni multját
és jelenét a múlapok egy sorozatá-
ban, magyarázó szöveggel, élethű s hiv
rajzolatban vezetendi az olvasó elé.
E szerint a nagyszerű mundra képbeli
s irodalmi részre oszlik. A képbeli
rész arczképeket tartalmaz, melly-
hez az érdemek minden szemből
és minden időből járulása van; a
hazai történet legemlékezetesebb
jelenetei; a festői nemzeti visele-
tek; a legigézőbb tájképet és a leg-
érdekesebb vidékek; városok és nyil-
vános épületek ábrázolatai, térképek
a legújabb és legtökélyesebb igazítások
szerint; hazai régiségek, ó fegyverzetek,
feinzek, sorok stb; a társaséletbe átalá-
ban behatoló legújabb találmá-
nyok stb. Az irodalmi rész jelesen fej-
tegető vázlatokban fog a múlapokhoz
mellékeltetni. E mindkettőt havonként
egy egy füzet fog megjelenni, 4 külön-
féjü múlappal és magyarázó szöveg-
gel, a legdiszesebb kiállításban.

Folytatása uj lapon.

Szerelmey Miklós 2

Aláirhatni egyegy kötetre, melly 12 füzetből álland; minden füzet ára 50 pkr. lész. — Olly programm, mellynek megfelelni csak tudósak és müvészek egyesülete képes, ha tetemes pénzöszveg áll rendelkezésre, ha t. i. a munka nem akar csak a programmon maradni. Sikert és pártfogást kivánunk e szép és nagyszerü vállalathoz!

Honderü 1847. I. 424. l.:

Előttünk a Magyar Hajdan és Jelen cz. munká első füzete, s örömmel irjuk, hogy az igen kellemesen lepett meg bennünket. A munkát Szerelmey ur adja ki, ő készíti a mürajzokat, de azok historiai hüsége s archaeologiai helyessége felől a magyarázó szöveget készitő, s ketségkivül a közlendő mürajzok kritikáját is

lapzatra helyezett keretben. Fején szögletes
rcza s bajusza leberetvált. Bal kezét ispőjé-
dolmánya zsinorós s derekát szolgálati jelvény
négy sorban:

ron von Trenck
erl: und Königl: Maj. in Ungarn
würcklichen Obrist. über ein Corpo Ban-
vonischer Husaren."

lkeretnek 12.9: 7.8. Jm.

4372.

vivó s e mezőni tudományos képzettségükről érdemteljesen ismert írónk neve kezeskedik. A czímen nevezett e tudósok közt találjuk: Döbrentei, Horváth Mihály, Henszlmann Imre, Luczenbacher, Toldy Ferencz urak neveit is — neveket, mik magukban elegendő ajánlásul szolgálhatnak e vállalatnak. Az első füzethez hat műmelléklet van csatolva, a czímképen kívül, másfél ivnyi szöveggel s borítékozva. Ezért 50 pkr. valóban példátlanul potompénz. Ajánlhatjuk e füzet megvételét minden rendű s korunknak. A munkára aláírás van nyitva kötetszámra, azaz csak egy kötetre egyszerre, mely 12 füzetből álland. A pénz füzetenkint annak átvételekor füzetendő. Nálunk is aláírhatni.

Trefort Ágoston:

Csaknem térdig, állv
ja, bajusza s szakála ösz
díszkardjának markolatát
hatók, csomóra kötött nyak
vetett mentéjé prémes. Felir

„Trefort Ágo

Vallás s köröktat
s sz. kir. Sopron
balra a mente mellett: „Ge
s alól balra: „Kiadra Ver
s jobbra: „Az Utánnyo

Könyomat, az a

Ltfra 501

Szerelmey Miklós (4.

Honderu 7847. I. 441. f ~~[illegible]~~

Szerelmey Miklós munitézetében nagy éleikség uralkodik. A magyar hajdan és jelen jövő füzeteiher a becses műrajzok közöl több már kész, több munkában van. E valóba nagyszerű, és mint minap is érintettük, több tudósok részvétele által gyámolitott művészeti – irodalmi vállalat ő fensége István főherczeg helyettes nádorunknak lesz ajánlva, ő fenk. legmagasb, kegyelmes engedménye' következtében, melly körülmény ujérdekű becsét nyujt e munkának. Ajánljuk a mi megszerzését mindenkinek. – Az emlitett rajzokon kívül napokban készül el ugyanc munitézetben Mátyás király arczképe, pompas kiadásban megjelenendő. Az arczképet a nagy

Trenck

Jerékig, kissé balra ta
kalap van, parókája fodritott s a
re támasztja. Prémes mentéje s
szorítja. Felvrata a hép alatt.

„S. Tit. Herr Ba
Ihro Röm: Kays
ů Böhmen etc. v
duren und scla

Reimethet, méretei a von

Ltha

Szerelmey Miklós 5

király korára és életére vonatkozó emblemák körzendik; alul lesz látható Buda s Visegrád, mint Mátyás' idejében kinézteneh, fönebb a nagy király győrelmeinek jelei s legfelül a tudomány és művészetek' emblemái.

Hondorff. 1847. I. 442. l.

Szerelmei Miklós Visegrádi Albuma csinos könyomatokkal, s magyarázó szöveggel Häuffler J.tól igen ajánlható művészeti újdonság. A szöveg magyar és német, — ára a kiállitáshoz képest nem magas.

EMLÉKKÖNYV
zreműködésével készült, LEPOLD ANTAL
esztésében. Tartalmazza többek közt
ntévi elmélkedéseit, továbbá a szent-
zarándoklatainak leirását s a zarán-
ok ismertetését.

nélyen tisztelt Uram / Asszonyom figyelmét
sztőségének rendelkezésére álló pél-
y biztosan csak a 10 napon belül érkező

kiváló tisztelettel

Gáspár Imre

a Képes Krónika szerkesztője,
a Petőfi Társaság titkára, a
Szent István Akadémia tagja.

Szerelmey Miklós

lásd

Honderű. 1847. II.
59 l

Itt ez van:
E napokban jelent meg Szerelmey Miklós műkönyvnadájában a „Magyar hajdan és jelen" ennek érdekes mundra" második füzete, egy nagy ivnyi szöveggel és négy becses mümelléklettel. A füzet tartalma: 1.) Devén vára, s a rá vonatkozó világtörténeti fontos mozzanatok' előadása, s rövid észrevételek a vár egyéb történetei felől; 2.) Devén a jelen időben; 3.) kilátás

fordits

a veres keresztnél a devéni csúcson; 4) egy csoport magyar, német és tót, Pozson vidékéről, történeti és helyirati észrevételekkel e népfajok felől. E külön czikkek mindegyikét jeles műmellékletek kisérik, a szorgalmas kiadó dicséretesen ismert műkönyvnyomdájából. — Bővebben szóltunk már mi is e vállalatról, s most csak röviden ajánljuk az olvasó figyelmébe. Egy-egy füzet ára 50 pkr.

Szembley Julius festő

magyar származású művész, 8 München 5, Reichenbachstr. 31,

International Directory of Arts I

Berlin 1965/66 8 adatjön

MDK

Szerelmi litográfus

(Felsorolás; adalék a pest-budai művészeti élethez 1848 előtt.)

Dr. Wildner Ödön: Tavasz ébredése a pesti és budai városházán.
Városi Szemle, Bp. 1928. 402. l.

(1)

< Szerelmey Miklós >

Magyar hajdan és jelen élethű's hiv rajzolatokban, magyarázó kövveggel kiadja < >

Mükönyomda intézetnek tulajdonosa Pesten Dorottya u. 16. dik sz. 1sö emel. 1sö kötet. (1847) Nyomatott (t. i. a könyv) Beimelnél. (A lithografiák pedig Szerelmeynél.

Szerelmey könyveben levő litografiák jegyzéke.

1) Magyari romai (igy!) közel a Kuma vizéhez. — A Kaukazus.

2-ed rét

Professor Dr. Szili

V. SAS-UTCZA 6. (BÁLVÁNY-UTCZA 5.)

Budapest, 1902 III. 19.

Szerelmey 2

2) A magyarok bevándorlása Árpád alatt. (Az 1358. évi képes krónika 11. lapja szerint.) Ugyanez németül. I. Heft. No 2, Szines litogr.
3) Lehel kürtje. Horn Leel's.
4) St. Miklósi és Benci régiségek. U. ez németül.
5.) Futamó Jászok csoportja Trajan oszlopán. Bartoli szerint (27. l.) U. ez németül.
6) Jászok és kúnok Főkapitánya 1847. Kún (régi húsz). Mai Jász-Kun 1847. U. ez németül. Szignálva: Szerelmey 1847. Szines litografia
7) Dévén vára omladéka 1809 be U. ez németül.
8) Kilátás a vörös keresztől a déveni hegyen. U. ez németül. Jelzése: Prácher
9) Dévén. Theben. (NB. Ezek közül csak a 6ik volt Szerelmey műve, a többi másoké, Szignálva a 9ik kép van, de nem tudom el olvasni a szignaturát.

Prácher

Professor Dr. Szili

V. SAS-UTCZA 6. (BÁLVÁNY-UTCZA 5.)

Budapest, 1902 III 19.

Nakvaborici 15. o
pinta gwindecska
az deszik 300 o
pinta gwingenta
[illegible]
20 g Bonnes vesta

dr Szili

Szerelmey 3

10. Szt. István. Gisela. Szt. Imre.

11. Magyar ország szent koronája elő része. — túl része. Magyarország diszjelei. U. ez. neimetül. Szines litogr.

12. Magyar koronázati palást. U. ez neimetül. Szines litogr.

13. St. István kápolnája Bör-Tsönben Hont várm. U. ez neimetül.

14. Esztergam. Gran.

15. Esztergam 1543. ben
Esztergam 1820-ben.
Ugyanez a szöveg neimetül is

Szerdmay Miklós

crod

2

Arenstein, Josef Prof.

Dr. Joseph: Oesterreichischer Berichs über die internationale Ausstellung in London 1862 im Auftrage des k. k. Ministeriums für Handel und Volkswirthschaft. Wien 1863 335. 1.

3.postabélyeg kelte

Budapest, 193.....

tem t.Cimet, hogy 1933. december hó 1.-
nagyobb garageában /:CYKLOP GARAGE, VII.
rautófuvarozást uj és elsőrendü autó-
sel átvettem.

koznom, a közelmultban volt kellemes ösz-
ven keresztül a /:Horánszki garage bér-
ságodat mindenkor a legnagyobb előzékeny-
olgálta.

tfogását kérem, előre is biztositom a mai
mérsékelt szolid áraimról, elsőrendü tu-
ható régi sofförökről. Rendelkezésre ál-
nappal, helyben, vidékre és külföldre ki-
metésre, napi és havi bérletre pausálében

it várva, maradok készséggel szolgálatára

Kész tisztelettel:
„CYKLOP" BÉRAUTÓ FUVAROZÁS
Budapest, VII., Kertesz u. 24/28.
TELEFON; 37-2-94

vitéz Berta János

Szelmey

A Vecs. Képes Eró-
nka Képeinek
szines Eszonatu
kiadása

Lásd Hinyes
lekszkonát
Toldy ~~Lajos~~ Ferenc
alatt, is!

nem bele vale
csak egy képeket
mindig belele
lásd valamit

1

Szerelmey Miklós

Magyar Hajdan és Jelen.

Két cinnlappal. Az egyik nyomdai betűkkel, a másik litografia. Legfelül a magyar koronás cimer, két angyal tartja, legalul Budapest látképe a királyi palota kertjéből. Kétoldalt tulterhelt díszekbe rajzolt amoretek a, kereskedelem, hajózás stb emblémáival. Sok arany, tulterhelt, nem nagyon ízléses keret. A piros és kék színek meglehetőre nyersek. Bik oldal István nádornak szóló arany és vörös bronz színű litografált ajánlás. Ok szépezettel készült könyv, amely nagyon unponált a maga korában.

~~[illegible]~~ I. Magyari

BELVÁROSI VÁ

A M. KIR. OSZTÁLYSOR
VI., TERÉZ-KÖ
TELEFON

Veszünk és eladunk legjobban: részvényeket, sorsjegyeket, koronajáradékot, zálogleveleket, hadi és kényszerkölcsönt, idegen pénzeket.
Fentiekre előleget adunk.

Tisztelt Cim!

A következő osztály huzása m
ségünknek tartjuk tehát b. figyelmét felhiv
jogosultsága, ha a sorsjegy árát huzás elő

Az esetben, ha a legutóbbi je
küldte volna, ugy kérjük, sziveskedjék az
Ha a játékban sajnálatunkra nem kiván
azonnal visszaküldeni, nehogy bennünket

lünk visszboritékot, melyre eleg
ben a levelet nyitva sziveskedjé

2

Szeremley Miklós

romai közel a Kuma vizéhez.
és A Kaukázus.
Sárga alányomásos két tájkép
egy tapon. Az elotbi balsar-
kában ahol a titokzatos „P."
Ez a lap tehát nem szerelmey
nüve.

Jászok és Kúnok Főkapi-
tánya 1847. Színes li-
tographia. Jelzése:
Szerelmey 1847. Csunya
rajzhibákkal, a főalaknak
mutha egy kéze se volna. Nyil-
ván átdolgozott másolata
valami osztrák hőrajznak.
Pracher-en kívül volt még
egy Krausz nevű segédje is.
Ettől való Hont vármegye

3/ Szerelmey Miklós

Börzsönyi anzony és leány-
Színes könyvmat jelzése „Kraus-
ger" Lehetséges, hogy ettől
való a „Tótok, Németek,
Magyarok és Horvátok" c. nép-
rajzi színes litografia is-
Ellenben egész biztosan Kraus-
tól van Tehetősb Jászberé-
nyiek Jászságban c. talán
valamennyi közt viszonylat
legjobb színes litografia.
Az egész ünn leggyengebb
színes litografiája Sz. Margita
házi oltára valószínűleg
magától Szerelmeytől.

KÉPES KRÓNIKA
SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALMI HETILAP
BUDAPEST, V., HONVÉD-U. 10.

Méltóságos
Nagyságos

Dr Szentiványi Gyula

muzeumi titkár úr

H.

I. Leuke tér 7

IV. 5.

4401

Szerelmey Miklós (a)

A szövegrész nyomatott Beimelnél Magyar hajdan és jelen Pesten.

Keretrajzban a figurális rész mutatja a mester gyenge rajztudását. Inkább jó technikus, mint rajzoló művész. A mű mellékletei négyfele technikával készültek:

~~Konturvonalas tellrajz ábrázolások~~

~~[illegible] Archaeologiai~~

~~ábrázolások konturrajzok~~

~~alányomással. Ugyszolván~~

~~Fekepei az ábrázolt tárgyak-~~

~~nak, meg ott is, ahol plasztikus~~

~~akart lenni az ábrázolás~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

merüljön föl.

Kérjük a betétár **postafordul**
a jelen sorshuzás az Ön részére szerencs

Szives táj

Nagyrabecsült vevőink a következ

Arany koronában:

605000.—	50000.—	25000.—
400000.—	30000.—	25000.—
200000.—	30000.—	20000.—
100000.—	30000.—	20000.—
70000.—	30000.—	20000.—

stb.

Bátran állithatjuk tehát, hogy már sok ez
hogy felhivásunkat és tanácsunka

Levelek cimzendők: BUDAPEST 62, POSTAFIÓ
Sürgönycim: — Telegramme: BEL

1933 5 SIGLER, RÉSZV. TÁRS. BUDAPEST.

Szerelmey M. 2 a

9a Tótok, Neinetek Magyarok, Horvátok. Ugyanez németül. Szines litografia.

9b Hont nármegy: Börzsönyi asszony és leány. Ugyanez németül. Kiadja Szerelmey Miklós Pesten 1847. Jelzése „Krausger"

Kapható: Klein Sándor papirkereskedésében, I., Horthy Miklós-út 37.

Szerelmey Miklós

vrod

Wurzbach. Biogr.

Lexikon. 42 K. 140. l.

feldolgozva

a megjelentekkel aláírandó névsort

sztelettel:

DEVECIS MIHÁLY
elnök.

nyomdája, Budapest.

Szerelmey Miklós

meghalt 1875. aug.

5 én. honzas szenvedés után.

Egyébbadat amind ismeretes.

~~igen szekes, bár~~

~~nagyon rövid életrajza~~

Vas. Nyj. 1875.

525 lap

(Halalozások.)

Szerelmey Miklós

wód

A Hon 1875. 180. sz.

k!

½8 órai kezdettel Dr. Kozma Jenő
elnöke, Gömbös Gyula miniszterelnök

abban nyilvánult, hogy minden köz-
t fel, éppen ezért fontos az, hogy mi-
eg ezen beszámolón, ahol egyrészt
körünk a kerületben képvisel és ra-

-én este pontosan 7 órakor a Budai
l, ahonnan elnökünk vezetése alatt
számolóra, ahol fenntartott helyünk

y megjelenéseddel a Kör tekintélyét
a megjelentekkel aláíratott névsort

Szerelmey Miklós

und

Fremden-Blatt.

1860. 300. Z. (Zu der neuen Erfindung Szerelmey's.)

„CYKLOP" BÉRAUTÓ FUVAROZÁS
„Cyklop" Garageban. Magyarország első legnagyobb Garagea.
Budapest, VII., Kertész-utca 24-28.
Bérautó telefon: 37-2-94. Garage telefon: 37-2-93, 95.
Uj autó park! Uj vezetés! Szolid árak!

É R T E S I T É S !

T. Cim!

Tisztelettel értesi
től Magyarország első leg
Kertész-utca 24-28:/ a bé
parkkal személyes vezetés

Szabad legyen hivat
szeköttetésemre, ami tiz é
autó vállalatunktól:/ Ura
séggel és odaadással kisz

Amidőn t.Cimnek pár
nehéz viszonyokhoz mérten
rakocsi-parkról és megbiz
lok bármely időben éjjel-
lóméterenként, esküvőre, te
fix áron.

Nagybecsü rendelése
mindenkor.

Szerelmey Miklós

Häuffer J.

Visegrádi album.

Pest 1847

id. Szinnyei József

Komárom 1848/49

ben.

Láttam és feldolgoztam mind

a Eét nüvet

Kapható: Klein Sándor papírkereskedésében, k., Horthy Miklós-út 37.

61

HETI BÉ

192.....-tól 1

Sorszám	Név	Vasárnap	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Órák száma	Napok

Órák	Napok	Óra bér		Napi bér		Kereseti összeg		Levonások: Keres. adó		Levonások: Rokk. adó		Levonások: Betegsegély		Levonások: Összesen		Kifizetendő összeg	
száma		P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f

Szerelmey Miklós

laid teljes életrajzát
és Marastoni József
által 1862 ben rajzolt
arcképét

Az ország tükre

1862. 24 szám

Az akadémiai könyvtár-
ban nincs meg.

Szerelmei

Kőnietsző interebe

Szerzőleg megjelt Pesten
1845 ben

Lyod

Pesti Divatlap

1845. II. 606. l.

Szerelmey Miklós

lásd Ezvetlenül.

id. Szinnyei József
Komárom 1848/49 —
ben.

Szerelmei Miklós

Liebe

hazmirkfia, ak Beesben volt körapolo, 1844 ben hazajött Pestre, és nehány ~~művét~~ a cosino termei-ben szemléltete, Liebe nem csak könyvnek, hanem ó maga rapolo es festó. Szeretett volna Pesten megtelepedni, azért jött le.

Honderü 1844. I.

520-1. l

Szerelmi

azelőtt Liebe, magyar

ki mint igén jeles rajzoló és könyvmo, kutfoldon is ismeretes, hosszas mintázásai után Pesten telepedett le s nagyszerű könyvmodát szándékozik felállítani

vód

Pesti Divatlap
1844. 59. l.

Szerelmey Miklós

lásd *)

Győr város történetét

Komárom történetét *)

a magyar nyomdá-

szat történetét.

* Átnéztem!

Nincs bennük róla

egy szó sem!

Kromolitografia 1829-ből

Charivari 1832-ből

jelent meg Párisban

Igen nagyszerű és sok helyen

utánozzák Macharene

a szó fordítása.

CSIPKEHÁZ

STRASSER és JAKAB

Csipke, selyem, szalag,
függönykelmék, gomb, csat,
strassok és gyöngyök

Legnagyobb választék
Kendők, Sálak, Gallérok
és divatövekben.

Budapest, IV.,

Petőfi Sándor-ucca 3.
(volt Koronaherceg-ucca)
TELEFON: 89-6-05.
és
Kamermayer Károly-u. 3.
TELEFON 89-3-03.

Szeremlei Miklós

Kőrápolt.

Neve ismár harmadik alakban irva-

irod

Pesti Divatlap

1845. II. 864. l.

Szerelmey Miklós

ved

Rath. I 508.

Ezt megnéztem,
róla való véleményemet
lásd egy másik
cédulán -

István nádor
archeje
Zelrére Szerélmey
Szerelmey Miklós
ingyenes ül Pesten
Könyvtár szárgon
alapjonnal

Tolebb munkái Esquit
vedó

István-nádor az eskűt teszi le:

A díszes terem túlsó tészen van a trón felállítva, hol v. Ferdinánd ül, ki előtt István főherczeg leteszi a nádori eskűt. Körülötte az udvari méltóságok s az országgyűlés tagjai állnak. Az oszlopokon nyugvó karzaton balra a páholyban a királyi ház tagjai s jobbról a hölgyek nézik az ünnepélyt. Feliratai az aranykeretbe foglalt kép alatt három sorban:

„István

magyar királyi herczeg, ausztriai főherczeg, stb. nádori eskűjét mondja el a királyi felség és Országgyűlés szine előtt, Posonban, novemb. 12-én 1847."

s alól jobbra az arany keretben belül: „Szerelmey Miklós műintezétéből Pesten."

Könyomat, méretei a keretet véve 35.3 : 31.8

Lsfa 7643

Gyenge, elsapolt, vízfejekkel.

fordít

31/93 № 259.

Szerelmey

rod

Hondern. 1845. II. 55 l.

E helyen ez van:

NB!

Az Ungarból (pesti ujság) értjük, miszerint Willmers' tiressé vált „Fóti dal" cimü szerzeményét Szerelmey úr 200 pftra a „Kör"-tül, melynek W. úr ajándékozá, megvásárolván, pompásan kiadni szándékozik. Egy példány ára 1 pftra van szabva.

Szerelmei

irod

Honderu 1845. II. 134. l

Itt ez van:

Müvészet' mezején a Szerelmei úr által kiadott „Fóti dal" (Willmerstöl) nevezendő, melly a legkiválóbb csinnal állíttatott ki Sz. úr nyomdájában, annyira, miképp valódi örömünkre válhatik azon tudat, hogy illy művek állíttathatnak ki már nálunk is. — Csakezek a pesti művészek olly szerfölött drágák ne volnának, mizerint a Bécsbeni munka, szállítás s minden egyébbel, mem kerül annyiba, mint ugyanaz itthon készíttetve. — E kérdéses

fordits

Zenemű ugyan még az olcsóbb kiadások közé számíttathatik, mert ára csak 1 pft. Ajánljuk azt minden zongoráró úrnak és hölgynek.

Szerelmey Miklós

Gegenwart (Wien)
1845. ~~[illegible]~~ okt.
24. szánna
Szerelmey Mária kejé-
ről - Tugadja, hogy
az Damutina nevű
festőtől származna, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
Myller Ernest itta
ezt a cikket
s általában ironikusan
ír a dologról

Napok	Óra	Napi bér	Keresetí összeg	Levonások: Keres. adó	Levonások: Rokk. adó	Levonások: Beteg-segély	Levonások: Összesen	Kifizetendő összeg
	P f	P f	P f	P f	P f	P f	P f	P f

| | | |

Szerdmey Miklós

Czakó Elemér szerint (Ráth Szörny)
Az iparmúvészet könyve Bpest
1902 I. k. 504-l. „Az első
lithographiai intézetet Pesten
Trentsenszky József 1826
tavaszán nyitja meg." Ez
úgy tudom, hogy tévedés. Lásd
Schmid-féle nyomda! Perlasz
ka Domokos szintén könyomdát
állitott fel. Amit az 508-ik
lapon Szerdmey rót ír, az
tiszta hasalás és egy szó
sem igaz belőle.

~~Miklós~~

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Szerelmey Miklós, grafikus

Életképek, 1845. I. ~~501~~-518.

Mi hir Budán?

Szerelmey Miklós, grafikus

Életképek, 1845. I. 390.

Mi hir Budán?

Szerelmey Miklós, grafikus

Életképek, 1845. II. 131.

Mi hir Budán?

Szerelmey Miklós, grafikus

Életképek, 1846.I. 540.

Mi hir Budán?

Szerelmey Miklós, grafikus

Életképek, 1845.II. 131.

Mi hir Budán?

Szerelmey Miklós, grafikus

Életképek, 1845. I. 99.

Mi hir Budán?

Szerelmey Miklós, grafi'kus

Honderü, 1846. I. 217.

Heti szemle

Szerelmey Miklós, grafikus

Honderü, 1846. I. 339.

Heti szemle

Szerelmey Miklós, grafikus

Honderü, 1844. II. 384.

Heti Szemle

Szerelmey Miklós, grafikus

Életképek, 1847. VII.590.

Mi hir Budán?

Szerelmey Miklós, litografus

Honderü, 1847. II. 59.

Heti szemle

Szerelmey Miklós, grafikus

Honderü, 1844. I.k. 520-521.

Heti Szemle

Grafika, litografia
Irinyi József arcképe, Szerelmey Miklós

Életképek, 1848.I. 720.

Charivari.

Szerelmey Miklós, litografus

Honderü, 1847. I. 380.

Heti szemle.

Szerelmey Miklós, litografus

Honderü, 1847. I. 424.

Heti szemle

Szerelmey Miklós, grafikus

Életképek, 1848.I. 720.

Charivari.

Szerelmey Miklós, grafikus

Életképek, 1847.VII.655.

Mi hir Budán?

Szerelmey Miklós grafikus.

Pesti Hirlap. 1845. 580. sz. 350. l.

Grafika.

gr. Batthyány Kázmér arcképe,

Szerelmey Miklós grafikustól.

Pesti Hirlap. 1845. 580. sz. 350. l.

Grafika, litográfia

Magyar hajdan és jelen ,Szerelmey Miklós

Életképek, 1847.VII. 655.

Mi hir Budán?

Grafika.

Kisfaludy arcképe.

Szerelmey könyomó
intézetéből.

Pesti Hirlap.1846.668.sz.301.l.

Grafika, litográfia

Visegrádi Album, Szerelmey Miklós

Életképek, 1847.VII.655.

Mi hir Budán?

Grafika, litográfia
Visegrádi Album, Szerelmey Miklós

Életképek, 1847.VII.590.

Mi hir Budán?

Szerelmey Miklós, litografus

Honderü, 1847. I. 441-442.

Heti szemle

Szerelmey Miklós

litográfus.

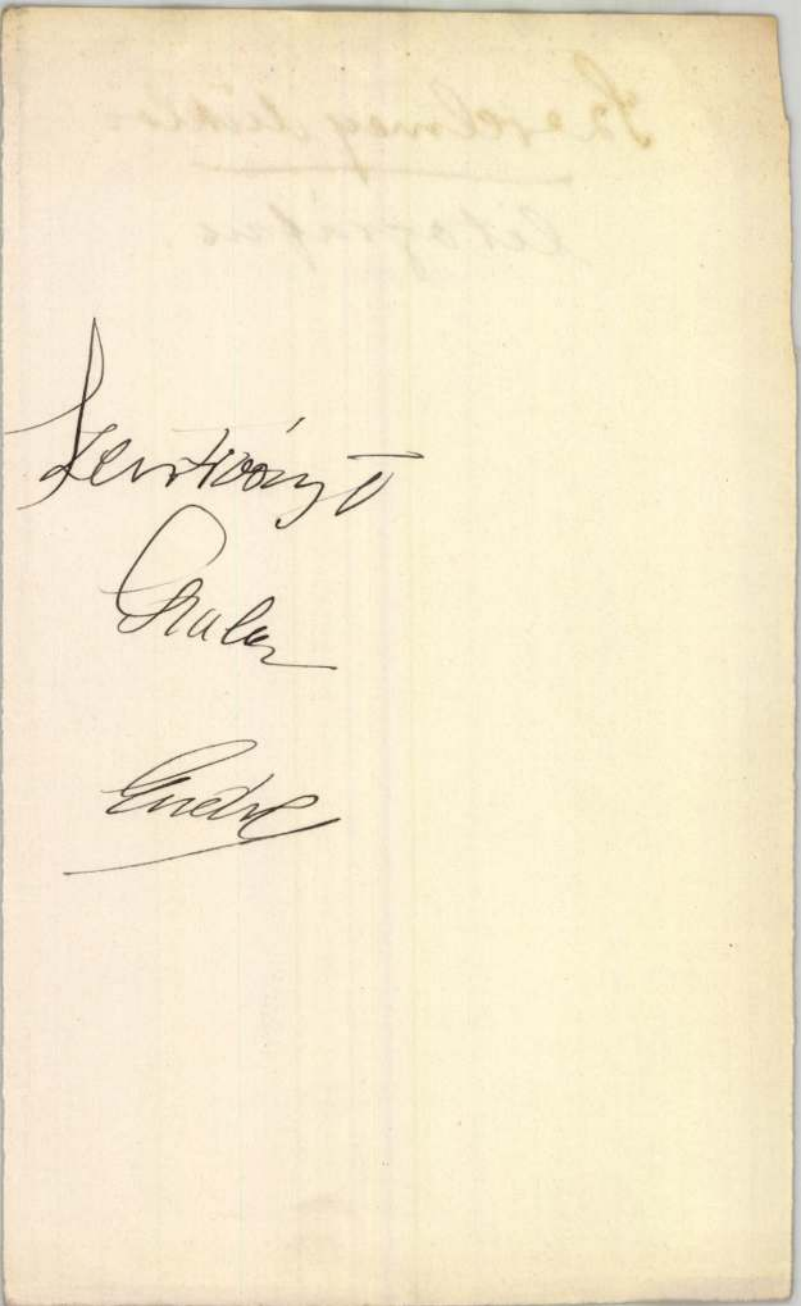

Hadjárat. T. 3000. III.

A hegyes vidéken a táborozó honvédeket látjuk, az előtérben pedig a szürke lovon ülő tábornok, ki három lovas tiszt kíséri, hallgatja az előtte álló sebesült honvédnek előterjesztését, ki mögött törzstisztek képeznek csoportot. Felirata:

Magyar tábor (Ungarisches Lager, Camp des Hongrois,
Hungarian Camp)

fölül: MAGYARORSZÁG 1848-1849 ESZTENDŐBEN.
a jobb sarokban : FD.
alól balra: Szerelmey Miklós rajza után.
középütt: Nyomtat, Hanfstaengl ferenc.
jobbra: kőre rajzolta Hohe Friedrik.

Kny., alányomással, mér. a vk. 38.5 : 53 cm.

194-91-65.

Szerelmey

Irinyi József (alá-
iras) Kojovat
polis.

Vel. Szerelmey.

* iró és politikus
meggelent való szimileg
1846-ban. Nem talaltam,
= pedig eredetileg
a Tört. Kepes-
graf. gyűjt-
láttam

Nachrichten.

(Auszug aus der Theaterzeitung vom 5. November 1842.)

Der 14. Jänner 1843

oder

Kömmt es heute nicht, so kömmt es morgen.

Trostgründe für alle Jene, welche Geyerau nicht gewonnen haben.

Motto: Eine Actie ist der Güter Höchstes.

Schiller.

Obgleich es, meine verehrten Leser und Actien-Abnehmer, durchaus nicht zu läugnen ist, daß eine fehlgeschlagene Hoffnung und eine Niete eben so unangenehm affiziren, als ein Gewinn den Menschen freudig bewegt, obgleich es ferner nicht zu läugnen ist, daß es in dem aufgeklärten neunzehnten Jahrhundert noch Menschen gibt, die einen Treffer, und sei er noch so groß, einer jeden Niete vorziehen; so muß man doch gestehen, daß es von dem schönen Dominicalgute Geyerau doch allerdings auch sehr vernünftig war, sich nicht von allen Loosbesitzern gewinnen zu lassen.

Geyerau dachte nämlich: Mache ich alle Menschen plötzlich zu Herrschaftsbesitzern, wer wird dann mehr eine Actie zu einer weitern Ausspielung nehmen? und gab sich daher, wie billig, nur Einem hin.

Wir aber, die allen Jenen, welche in der Lotterie Geyerau nichts gewonnen haben, unser volles Mitleiden, und obendrein für fünf Gulden noch eine Actie schenken, wollen diese Zurücksetzung wieder gut machen, und allen Jenen, die dort nichts gewonnen, Geld in Hülle und Fülle zuwenden!

Unserem vorzüglichsten Liebling, dessen Namen wir jedoch aus besonderen Gründen noch verschweigen, wenden wir das schöne Langut sub Nr. 107 bei Wien zu.

Weißt du auch, mein lieber Leser und Actien-Abnehmer, was es heißt, Besitzer eines Landgutes, und überdies Besitzer eines Langutes bei Wien zu sein? Verstehst du das Wort auch? Du magst schlecht geschlafen haben, wenn du nichts gewonnen hast, aber ein Landgut auf der Seele und in der Tasche tragen, o!

Da wir Satyriker und boshaft sind, so haben wir in der Voraussetzung, der Gewinner des Landgutes werde es uns verzeihen, beschlossen, demselben noch etwas anzuhängen, und zwar 1300 Stück Actien, unter welchen sich durch die beigegebenen hundert Stück Gratis-Actien wenigstens noch hundert dreizehn Treffer befinden müssen.

Sollte aber der Gewinner dieser Realität zufällig kein Landgut brauchen können, so lösen wir ihm dasselbe gegen eine baare Summe von fl. **210000** ab, die er dann als Stadtgut verwenden kann.

Für unsere besondere Pflicht halten wir es noch, auf die mit dem in Rede stehenden Besitzthum verbundenen Ziegelbrennereien aufmerksam zu machen. Der Besitzer derselben wird nämlich nie ziegellos sein, und so in allen Vereinen, in orthographischen ausgenommen, Zutritt haben. Wer aber Geld hat, braucht keine Orthographie.

Unserem zweiten Liebling bescheeren wir ebenfalls ein schönes Landgut in der Nähe der Residenz mit einem bedeutenden Bräuhause.

Jeder, an dem Hopfen und Malz noch nicht ganz verloren ist, weiß, daß das Bräuhaus ein Haus ist, in dem trotz aller Gährungen vollkommene Harmonie herrscht, und worin man es bis zur höchsten Höhe in der astronomischen Wissenschaft bringen, indem man sehr tief in das Glas sehen kann. Da dem Gewinner auch die Ufergerechtigkeit zusteht, so muß er Acht haben, daß bei hohen Donaustande das Bier nicht wässerig werde; er kann aber, falls er kein Verehrer des Königs Gambrinus ist, sich von dem Bevollmächtigten der Fortuna: „David Pollak" fl. **40000** auszahlen lassen, und kann mit dieser Summe anfangen und aufhören, was und wann er will. Außer diesen fl. **40000** bekömmt er aber auch noch **5192** Stück Actien zu derselben Lotterie mit wenigstens **51** sicheren Treffern; dann **4** Obligationen der k. k. Anleihe vom Jahre

Verlegen biß sich der Vorstand in die Lippen, ohne ein Wort zu sagen, aber nach einem Monat war Rougemont aus dem Bureau verabschiedet.

Es würde ein interessantes Buch geben, wenn man in einer heitern lebendigen Sprache alle die kleinen Dramen zusammenstellte, die Rougemont aus dem Stegreif aufführte. Diese Art, sich zu amüsiren, ist jetzt etwas aus der Mode, oder hat wenigstens einen andern Charakter bekommen. In unsern Tagen sind die Mystificationen keine unschuldige „kindliche Scherze" mehr, das hat Alles einen großartigen Zuschnitt. Man steht ehrbare Bürger jeder Art mit eben der Gefälligkeit unsern Spaßvögeln den Faden halten, als die guten Leute gethan hatten, die Rougemont einmal anführte, wie ich sogleich erzählen will.

Eines Morgens, es mag zwanzig Jahre her sein, geht Rougemont in Gesellschaft zweier Freunde über den Pont-Neuf, der damals noch nicht, wie heute, mit Wachen geziert war. Da kommt ihm plötzlich ein spaßhafter Einfall, an dessen Ausführung er sich sogleich macht. Ohne selbst seinen Freunden, die er zu unbewußten Theilnehmern seines Planes macht, ein Wort zu sagen, kauft er sich bei einem Krämer zwei Knäuel Bindfaden. So ausgerüstet, stellt er sich auf die Terrasse der Brücke neben die Statue Heinrichs IV., und fängt seine Manövers an. Einer seiner Begleiter nimmt das Ende des einen Knäuels und geht damit bis an die Ecke des Quais Conti und der Dauphinestraße, der andere mit dem Ende des zweiten Knäuels über die Brücke bis zum Quai de Lunettes, Rougemont selbst hält die beiden andern Enden, so daß auf zwei Puncten die Passage über die Brücke gehemmt ist. Fußgänger und Wagen bleiben vor dem Faden stehen, da Rougemont mit seiner imposanten Figur und seinem Kreuze der Ehrenlegion für einen Oberingenieur gehalten wird, der eben eine Ausmessung vornimmt. Und wirklich mißt er mit dem größten Ernste die Entfernungen und nimmt auf Augenblicke die Fäden in den Mund, um sie aufzuzeichnen. Bald ist Rougemont von einer ungeheuren Menge jener glücklichen Neugierigen umringt, für die Alles ein Schauspiel ist. Mit der größten Höflichkeit fragte er die Umstehenden, ob vielleicht einer von ihnen die Güte haben möchte, einen Augenblick die Fäden zu halten, weil

451 Tonnenlast, Feuer aus, und griff trotz rascher Hilfe so gewaltig um sich, daß Nachmittags das ganze Schiff bis auf den Wasserspiegel niedergebrannt war, und gegen Abend die wiederkehrende Fluth den Rest begrub. Unverbürgt hieß es, daß die völlig trunkene Bemannung selbst das Schiff an vier Ecken angezündet habe, und daß hierauf die meisten Matrosen mit den werthvollsten Effecten geflüchtet wären. Drei, zur Mannschaft gehörige Neger sitzen bereits im Gefängnisse.

⁂ Eine der öffentlichen Bibliotheken in Paris bleibt jetzt von 10 Uhr Morgens bis 1 Uhr Nachts offen, auch wird die ganze Zeit geheitzt; mehr als 1000 Leser können Platz finden.

⁂ Baron von Rothschild und mehrere der Angesehensten seiner Glaubensgenossen haben dem österreichischen Consul zu Damascus zugleich mit einem Dankschreiben für seine Verwendung eine goldene, mit Diamanten garnirte Dose zum Geschenk übersendet.

⁂ Am 7. October ist in Alexandrien (Egypten), eine Karavane, bestehend aus 6000 Kamelee, eingelaufen, welche Goldstaub, Elfenbein, Straußfedern und ähnliche Artikel mit sich brachte. Seit 12 Jahren hat keine ähnliche den egyptischen Boden betreten und man hofft, daß der bisher gelähmte Handel dadurch neues Leben gewinnen werde.

⁂ Eine „Zahn und Laib-Brod-Gesellschaft" will sich jetzt in London bilden. So lächerlich als die Sache ist, so ernst und traurig sind doch die Veranlassungen, die sie hervorrufen. In einer Versammlung am 23. October machte ein Zahnarzt „Marsh" den Vorschlag, in Mitte der Stadt ein Institut zu errichten, wo kranke Zähne für 7 Pence (21 kr.), ausgezogen werden sollten. Davon werden 6 P. als Capital zurückgelegt. Da der bisherige Zahlungspreis 36 kr. beträgt, und im ungesunden englischen Klima viele Leute Zahnweh bekommen, so hofft Hr. Marsh, jährlich wenigstens 400.000 Kunden zu bekommen. Sobald nun eine nahmhafte Summe beisammen ist, reist ein Agent des Vereins auf die französische Küste hinüber und schließt mit französischen Bäckern einen Vertrag über Lieferung von Brod ab, welches zollfrei eingehen wird, da das Peel'sche Korngesetz sich nicht auf ver-

Concurs zufolge, Privathänden übergeben wird, der ursprüngliche heilige Zweck desselben gänzlich verloren gehen und dasselbe nur in so fern „national" bleiben wird, als durch gemeinsame Opfer der Nation der Beutel eines Privatmannes gefüllt werden dürfte; indem jeder Pächter natürlich nur auf seinen eigenen Vortheil sehen, und die Nationalbühne zu einer gewöhnlichen Spectakelcomödie herabwürdigen wird. — Der edle Graf geht sodann in seinem Artikel auf die Fehler über, die schon bei der Entstehung des Nationaltheaters begangen worden sind; rügt die Nachtheile der örtlichen Lage und der äußerlichen Form desselben sowohl, als die Mängel in der innern Verwaltung, und verspricht in einem nächsten Artikel den künstlerischen Status quo jenes Institutes ausführlich zu besprechen. — Es ist traurig, daß Männer von so eminenten practischen Kenntnissen, wie der Herr Graf Leo Festetics, in dieser wichtigen Sache nicht lieber handeln, als sprechend auftreten; und welche Zukunft müßte der ungarischen Nationalbühne warten, wenn sich der edle Graf entschließen wollte, ihr seine Muße zu widmen und deren Verwaltung zu übernehmen!

— Auf die Aufforderung im „Pesti Hirlap" an alle Beförderer der vaterländischen Industrie zu Beiträgen für zwei wißbegierige Jünglinge, die zu ihrer höhern künstlerischen Ausbildung das Ausland bereisen wollen, hat der Pesther ungarische Schneidermeister, Caspar Töth, drei Ducaten als Beitrag für die jungen Leute mit einem bemerkenswerthen Schreiben an die Redaction des „Pesti Hirlap" gesandt.

— Dem Vernehmen nach bewirbt sich der gewandte Schriftsteller Lazar v. Horváth um das Privilegium eines ungarischen belletristischen Journals, welches nach Art des „Charivari" alle Vorfälle des sociellen und des öffentlichen Lebens auf das Gebieth des Humors und der Satyre hinüberziehen, und auch Carricaturen bringen soll. Der Verleger dieses Modejournals wird der neu etablirte Buchhändler, Herr Emich sein.

— Zu dem nächst abzuhaltenden Kinderspital-Ball, auf welchen alle tanzlustigen Damen und Herren der beiden Nachbarstädte wie nach dem gelobten Lande mit sehnsuchtsvollen Blicken schauen, hat der ungarische

Szerelmey

Osztrovszky. Jelz.: Szerelmey. Könyvnyomat, 4°

A legjobb osztrák mesterek munkáikor mellém szorakozik Festői becillitás, kitünően megrajzolt fej, mély erőteljes árnyékolás. A legjobb Szerelmey, amit láttam. Jobbra nézi körejkorn férfi kepe, kezében vezeri bot, vegen gombon ülő egyfejes korona sas. Mellén kitüntetesek szalagjai

Pracher-t megnézni
az ön adatain Eört.

122 A gyónás. — E. Van Hemskirke pinx. — J. Smith ex: — Mezzotinto; 8° . . . . . 40.—
[Rámázva, üvegezve.]

ROBERT STRANGE

123 The finding of Romulus and Remus. — Petrus Beretinus Cortonensis Eques pinxit. — Robertus Strange delineavit et sculpt. — Rézm.; fol. . . . . 40.—

SZERELMEY MIKLÓS

124 Himfylant, Kisfaludy Sándor arczképével. — Rajz: Szerelmey Miklós. — Kőnyom.; nagy-fol. . . . . 4.—

WILHELM TEICHEL

125 Gloire à Vénus, gloire à Bacchus. — Peint par Teichel. — Lith. par Bettannier Frères. Színezett kőnyomat; fol. . . . . 10.—

CORNELIS VERMEULEN

126 Bonaventura ab Overbeke aetatis suae XLV. — J. C. le Blon pinx. — C. Vermeulen sculps. — Rézm.; fol. . . 18.—
[Rámázva, üvegezve.]

BERNHARD VOGEL

127 Carl Gottlieb Fürer . . . Reipubl: Norimb: Duumvir . . . — D. Savoye pinxit. — Bernhard Vogel Sculp. Aug. Vind. — Rézmetsz.; 4° . . . . . 10.—

128 Joh. Carol. Schlusselfelder . . . Reip. Nor. Duumvir . . . MDCLIII . . . MDCCIX . . . — Joh. Daniel Preisler pinx. Norimb. — Bernhard Vogel sculp. A. V. Rézm.; kis-fol. 10.—

JAN VOLLEVENS

129 Kornelius Kuik van Mier opleraar in 's Gravenhage, aetat, 3. 9. — Jan Vollevens pinxit. — B. van Zyl Sculpsit et Excudit. — Rézm.; kis-fol. . . . . 16.—

JAMES WATSON

130 A Storm . . . — Vanderhagen pinxit. — J. Watson fecit. — J. Boydell excudit 1767. — Mezzotinto; nagy-fol. 65.—
[Ritka szép lap.] Illusztráció V. tábla.

LANTOS r.-t. IV., MUZEUM-KÖRUT 3

PIETER SCHENCK

114 Petrus Schenk, apud Amstelaedamenses Scalptor . . . Mezzotinto; 12º . . . . . 5.—
[Önarckép; kissé foltos.]

SCHMUTZER

115 Illustrissimus . . . Joannes Adamus S. R. J. Comes ab et in Questenberg . . . Consiliarius Imperialis Aulicus. . . — Christian Seybolt ad Vivum pinxit. — Andreas et Joseph Schmuzer chalcog: Univ: Vien: sculp 1728. — Rézmetsz.; fol. . . . . 16.—

116 Wences. Princeps. Kaunitz. Rietberg. — Fait en Bronze par Jean Hagenauer . . . — Gravé à Vienne par J. Schmuzer 1786. — Rézm.; fol. . . . . 10.—

M. SCHNELL

117 Le Jour. — No. 9. M. Schnell fec. — in Chalc. Gottl. Heiissii exc. A. V. — Mezzotinto; folio . . . . . 40.—
[Ritka, szép lap.] Illusztráció III. tábla.

PAUL WOLFGANG SCHWARZ

118 Gegend am Arno. — Phi. Hackert del. — P. W. Schwarz fct. — Aquatinta; fol. . . . . 20.—

CARL SCHWIND

119 Pest 15dik Martiusban 1838. Szinháztere. — Schwindt rajz. — Ábrázolatok Klettetől. — Hürlimann metz. Párisban. Szinezett aquatinta rézkarc; 26·5×34·3 cm. . . 15.—
[A pesti német szinház és környékének finom kivitelű képe.]

JEREMIAS JAKOB SEDELMEYER

120 Pierre Giannone Jurisconsulte et Avocat Napolitain. — J. J. Sedelmäyr ad vivum del. et sculps. Viennae. — Rézmetsz.; 24·5×17·5 cm. . . . . 5.—

JOHN SMITH

121 A pipázók. E. van Hemskirke pinx. — J. Smith fec. et ex. — Mezzotinto; 12º . . . . . 40.—
[Rámázva, üvegezve.]

Szerelmey Miklós

wod

Hampel József:
A nagy-szent-miklósi kincs. Bp.
1884. 2. l.

gyi ... tt
kben be- szelvények összeg
ott szel- egyenkinti
ek darabszáma értéke

Csekkszámla neve és száma
Közszolgálati alkalmazottak
segélyezése Budapest,114.000

.....

..... pósthivatalnak

.....

.....

.....

forma	A beváltott	A felvett
ben be-	szelvények	összeg
tt szelvények egyenkinti		
száma	értéke	

Szerelmey Miklós

Irod

Tóth Szmgr

23. l.

Tü csontból, ösleri VIII.172

Szerelmey Miklós

István főherceg
archipe, repr.

Szilágyi: Magy. Nemzet
tört. X. 11. l.

Szerelmey Miklós

ind
i

Kesztury

31. l.

8

3.

Nap.	Szöveg
	áthozat
	2. áthozat
	Folyószámla (Forg. B.)
	Váltónak
5.	Küldvényünkért a Forgalm Bank R.t-nak, hben. J. (Sebők János, Győr, lej. jan. 5.
	Árú a meta
	Folyószámlának (Forg. B

Szerelmey

Könyvnadász

Kisfaludy arcképre vonat-
kozólag az „Életképek" alapján
ir fentiről.

Kunfy Lant

Heti szemle. Honderi. 1846.
I. 339. l.

ALSÓ-SZTREGOVÁN.

Szent hely, a hol borongva járok.
A tájra őszi napsugárok
  Aranylepelt terítve szét,
  A hervadó élet neszét
Míg hallgatom, szorúlt kebellel,
Elmém nagy lelkeden mereng el
  S örökszép alkotásinál,
  Rég porladó szellemkirály!

Ódon falával ős lakásod
Komor, miként nagy alkotásod,
  Mely földet éggel összeköt,
  S titokzatos, mint őszi köd
Leplébe burkolt messze róna,
Mikor lenge foszlányi róla
  Fáradt madárként szállanak
  S csodát valóra váltanak.

Bűvös világ titkába látok,
Melyen megült egy régi átok,
  De mely felett már ott dereng
  A megváltás, mint síri csend;
S csak szellemed jöttére vára,
Hogy pattanjon rejtelme zára,
  Mely hitre s küzdelemre hív,
  Kétségi közt ha sajg a szív.

S mint hogyha ég a földre szállna:
Körűllebeg nagy lelked álma;
  S a megmérhetlen végtelen
  Küzdelmit átérezem.
S bár sejtelem csak biztatásod:
Úgy szép a lét, a mint te látod,
  Ha fény, ború, kétség, remény,
  Felhő gyanánt jő s újra mén.

S ha szédítő magasba törve,
Mint szárnyszegett madárt, a földre
  A lét talánya visszavon:
  Könnyűlt kebellel hallgatom,
Eget vívó lelked tusáját,
A mely midőn búsongva jár át
  Mélységiden, nagy végtelen:
  Jajongni nincs okom nekem.

Min nem hat át lelked világa:
A sejtelem csodás világa
  Volt és leend örökkön át
  S fel nem lebbenti fátyolát.
S a percznyi lét körébe zárva,
Miért remegjek én, az árva
  S mélyebbre látni képtelen,
  Hol szellemed nem jár velem?

Hantod felett borongva állok,
Szellemkirály! Mély síri álmod,
  Minő csodás, bűvös lehet!
  Míg kérdezem, a táj felett
Hűs szél sebes zúgása támad,
— Talán a föld sóhajt utánad? —
  Mert befogadni szellemed,
  Kicsiny volt és marad neked!

Panaszra mégse nyílik ajkam.
Szellemhang súg fülembe, halkan:
  «Kétség ne bántsa lelkedet!
  Mert hogyha szíved úgy szeret
S bízik az Alkotó művében,
Mint én hivék, a meddig éltem:
  Megnyugtat, hogy bár por levél,
  De szellemed örökkön él!»

Szalay Károly.

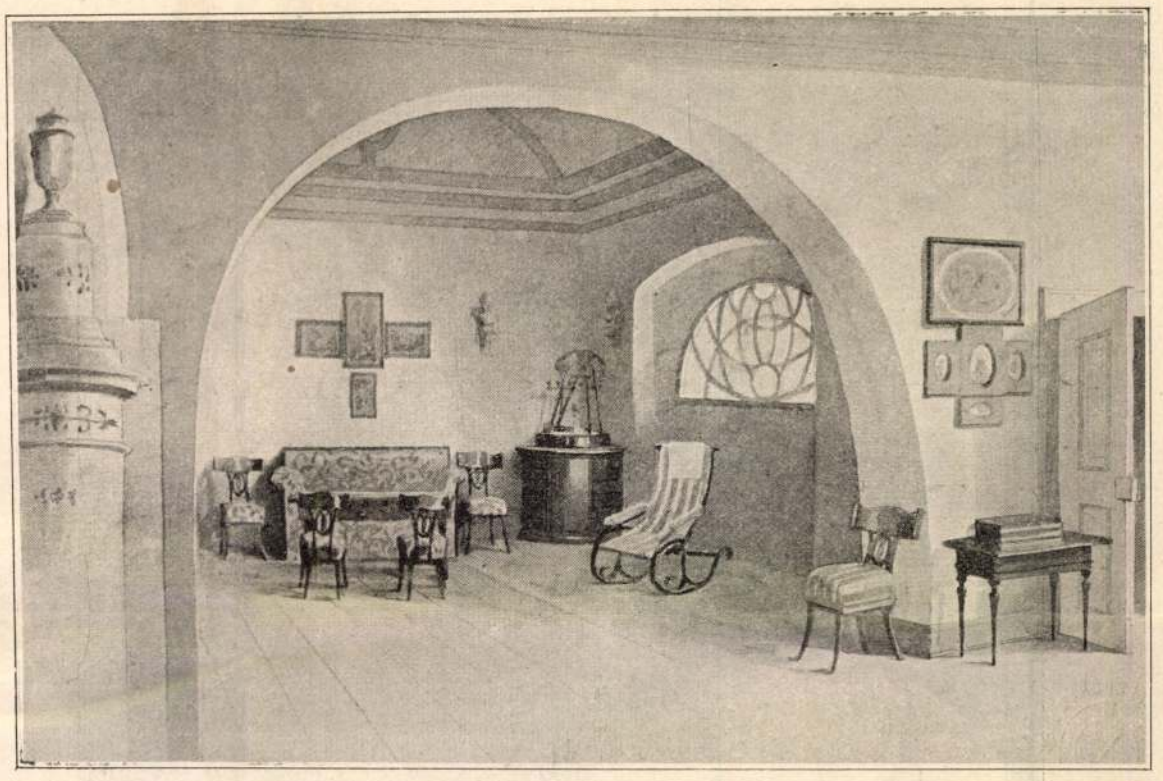

Szerémy Alajos rajza.

MADÁCH IMRE DOLGOZÓ-SZOBÁJA AZ ALSÓ-SZTREGOVAI KASTÉLYBAN.

MADÁCH SZÜLŐFÖLDJÉN.

Rég porladó nagy emberek egykori lakhelyei csodás varázszsal hatnak a lélekre. Mintha szellemök folyvást ott lebegne szülőföldjük felett.

A Madáchok ősi fészke, a Nógrádmegyében fekvő Alsó-Sztregova szintén azon helyek egyike, hol ilyen hatás ragadja meg és foglalkoztatja a látogató képzeletét.

A Ráros-Szakaltól körülbelől hét kilométernyire fekvő, egykor virágzó, ma már szegény és kis falunak, Alsó-Sztregovának egyetlen nevezetessége a Madách család ősi kastélya; de egyúttal örök büszkesége is, hogy «Az ember tragédiájá»-nak halhatatlan költője itt született s itt halt meg.

A Ráros-Szakal vasúti állomástól Sztregováig hűvös őszi éjszakán, a felhők között bujkáló hold gyönge világítása mellett tett utam feledhetetlen lesz előttem. Az Ipoly folyó majd a Sztregova patak mentén kanyargó út, a sűrű erdőkkel benőtt középmagasságú hegyek, itt-ott kopár s vízmosásoktól barázdált hegyoldalak, a távolból hallatszó vízimalom zúgása s az éj párázatába burkolódzó táj titokzatos volta, benépesítve a képzeletnek Madách remekművéből szőtt alakjaival: leírhatatlan hangúlatot keltettek lelkemben. Olykor babonás félelem fogott el, majd Madách szellemének eget földdel összefűző, kibékítő hatását éreztem s az éj csendjében szendergő vidék felett szinte hallani véltem a «küzdj és bízva-bízzál» fölemelő, megnyugtató hangjait.

Meghatottságom tetőfokra hágott, mikor az ősi kastélynak Madách által lakott szobájában megszállottam. A kastély folyosójáról vasrácsos ajtón s kis előszobán át nyiló lakosztály tulajdonkép három helyiségből áll. Ezek egyikét Madách éltében komor zöld festéséről «oroszlán-barlang»-nak, a benne levő billiárdról pedig «billiárd-szobá»-nak is nevezték. A lakás bútorzata ma is jobbadán a régi, melyet még Madách Imre használt. Ott van két iróasztala: az egyik, melyen az Ember tragédiáját írta, telve rá vonatkozó ereklyékkel: a beszáradt, nagy fehér porczellán tintatartó, lúdszárnyából való írótollak, szemüvegek, látcsövek, fából faragott szobrocskák, szivartartó, stb.; továbbá egy pár régi pamlag, székek, pipatartó néhány csibukkal, egy hintaszék, melyben Madách igen szeretett üldögélni. Hálószobája falán az ágya felett egy általa ifjúkorában készített czeruza-rajz, egy pár vívó-maszk, kesztyű, díszkard stb. A másik szobában egy iróasztal, melyet ritkábban használt, rajta kis földgömb, hamutartók s apró dísztárgyak. A falakon Madách által festett táj- és genreképek függnek. A kis előszoba falán most is ott függ a pléhből készült postaszekrény, melyben Madách leveleit szokták hazahordani a postahivatalból. Mindezt és sok más kegyeleti tárgyat Madách nagyműveltségű s költői lélekkel megáldott fia, Aladár, szerető gonddal őrzi s tartja együtt atyja kézikönyvtárával egyetemben. A kastély egyik földszinti toronyszobájában van a nagy könyvtár s az Arpádok korából is számos nagybecsű oklevelet tartalmazó családi levéltár.

E levéltár egyik búvárlója, Latkóczy Mihály tanár megállapította, hogy a Madách-családdal női ágon közeli rokon Rimay-család egyik nevezetes tagja, Rimay János XVII. századbeli költőnk is e kastélyban született. Sajnálnunk lehet, hogy az erre voltaképen hivatott s illetékes körök mind a mai napig jóformán semmit se tettek sem az ereklyék méltó elhelyezésére, sem a nagy irodalomtörténeti érdekkel biró hely megjelölésére.

A sztregovai kastélyról beszélve, meg kell említenem, hogy tulajdonképen két kastélya van a Madách-családnak Sztregován. Az egyik, a régi, még Mátyás király korából való, sőt egy donatiós levél már 1430-ból emlékszik róla. A ma csak két toronynyal biró, renaissance stilű épület valaha négytornyú volt s egész erőd lehetett. Egyik torony földszinti helyiségén maig megvan a régi csatakígyók lövő-rése. Kívül bástyafalak maradványai láthatók; egykor valószínűleg vízárokkal is körül volt véve. Az építészeti szempontból is érdekes régi kastély ma már lakásnak nem használható, de egy-két szobáját maga Madách is lakta egyszer-máskor, s mint fia, Aladár jól emlékszik rá, egy ma már befalazott, Mátyás korából való márványpárkányzattal ellátott kandalló tüze mellett sokszor elmerengett benne.

A másik, az újabb s a család által ma is lakott kastély körűlbelűl kétszáz éves. Tágas termei nagy kényelemmel vannak berendezve. Legtöbb bútora még Madách korából való s az ebédlő terem érdekes alakú nagy kályhája mellett — melyhez teljesen hasonló áll Madách dolgozó szobájában is — sokszor elmélázott az emberiség és a világok sorsán töprenkedő költő. A kastélyt körűlvevő gyönyörű angolkert százados fái hányszor láthatták árnyaik alatt borongva járni a sokat szenvedő lelkében az egész emberiség sorsát szeretettel hordozó nemes férfiút.

Emlékezetes épülete Sztregovának a ma már használatlan régi katholikus templom is, melyet egy ősi Madách-kastélyból alakítottak át, s melybe Madách atyja ifjú feleségét vitte haza. E roskatag templom oltárképét Madách Imre festette volt át s maig ott áll a Madách és Rimay család czímerével díszített barokkstilű oltáron.

A Madách szülőföldjén járva, meg kell em-

A BAJMÓCZI ŐSI HÁRSFA.

Dörre Tivadar rajza.

BAJMÓCZ VÁRA.

lékeznem örök nyugalma helyéről, a kis falu végén fekvő, keritès nélküli temetőben, az országúttól alig néhány lépésnyire levő sírjáról is. A fiúi kegyelet és hála egyszerű kis kápolnaszerű épületet tart fönn e nagy lélek porsátorát őrző sir felett, de egyetlen sor írás sem jelöli, hogy az a kis kápolna kinek porai felett emelkedik. A Sztregovára kegyeletes érzések által vezetett honfi, ha valaki meg nem mondja neki, nem is sejtheti, hogy hol nyugszanak az Ember tragédiája költőjének földi maradványai. Madách nem egy család, hanem a nemzet halottjának tekintendő s így sírjának méltó megjelölése s emlékének megőrzése, gondozása a nemzet kötelessége. *Szalay Károly.*

BAJMÓCZ VÁRA.

A hazafias nagy alapítványával országos örömet okozott gróf *Pálffy* Jánosnak egyik legszebb és legérdekesebb birtoka az ősrégi *bajmóczi vár*. Ez a festői fekvésű nagy vár Nyitramegye éjszakkeleti részében, a Nyitra folyó szép völgyére ereszkedő Kis-Magura hegyláncznak egyik nyúlványán emelkedik. A várhegy lábához a mintegy 1200 lakosú Bajmócz városka támaszkodik.

A vár, melynek keletkezését az Árpádok idejére teszik, ma ó- és új-várból áll. Az ó-vár szabálytalan sokszögű régi, emeletes épületekkel. Ennek belső udvarán emelkedik az öt emeletes új-vár (úgynevezett fellegvár) nagy messzeségre ellátszó csillogó tornyaival és kupoláival.

Bajmócz vára eredetileg a királyé volt. Az utolsó Árpád után Venczel király 1301-ben Csák Máténak adta, ki után a századok folytán sok tulajdonos kezén ment át; Korvin János, Zápolyák, majd a Thurzók is birták, mígnem II. Ferdinánd alatt 1637-ben, mint zálog, a Pálffyakra szállott, kik 1720 óta már örökös jogon bírják.

A vár időnként sok ostromot állt ki. 1530-ban a törökök vívták, de nem tudták bevenni; 1599-ben Bocskay hadai ostromolták, de szintén sikertelenül, míg a Sempte felé futó Thurzó Szaniszlótól az a parancs nem érkezett, hogy nyissák meg kapuit Bocskay előtt; 1704-ben Rákóczy csapatai tíz hónapig ostromolták, végre, mivel a támadók a vár vízvezetékét elrontották, megadta magát Bercsényinek, a ki 1708-ig megszállva tartotta.

A régi várkastélyt jelenlegi birtokosa, gróf Pálffy János nagy költséggel és fényesen újíttatta meg, illetőleg építtette saját tervrajzai és útasításai alapján későkori (XV. századi) franczia csúcsíves izlésben, úgy hogy ez most hazánknak egyik legmonumentálisabb ily nemű építménye.

De nemcsak a nagyság és stílszerűség teszik Bajmócz várát országos nevezetességgé, hanem belső berendezése, műkincsei és különféle nagy értékű gyűjteményei is. Már csupán a nagy számú termek és szobák bebútorozása is becsesnél becsesebb régiségek gyűjteménye; a legtöbb darab a XVI. és XVII. századból származik. Vannak itt régi spanyol, úgyszintén XIV—XVI. századbeli berakott művű szekrények, a velenczei doge-palotából kikerült, gyöngyházzal és nemes békateknővel kirakott székek, tükrök (azok közt a hires Pompadour tükre), függönyök, kárpitok, szőnyegek, régi khinai és japáni cloisonnet (rekeszes) művek és réztárgyak, régi (XV., XVI. századbeli) olasz majolika tálak, gyertyatartók, csillárok, kandallók, stb. mesés értékben. Rendkívül nagybecsűek a művészi tárgyak gyűjteményei, minők a családi képtár, magyar történelmi képek, a különböző régi iskolák hires mestereinek eredeti festményei, (Van Dyck, Juan-Juannes, Bourgognone, stb.), továbbá szobrok; aztán a fegyvergyűjtemény, melyben olyan ritkaságok láthatók, mint Kapisztrán János zászlaja, Bethlen Gábor ezüst disznyerge és más műtörténeti és iparművészeti remekek. Pedig ez a tömérdek kincs csak egy része azok-

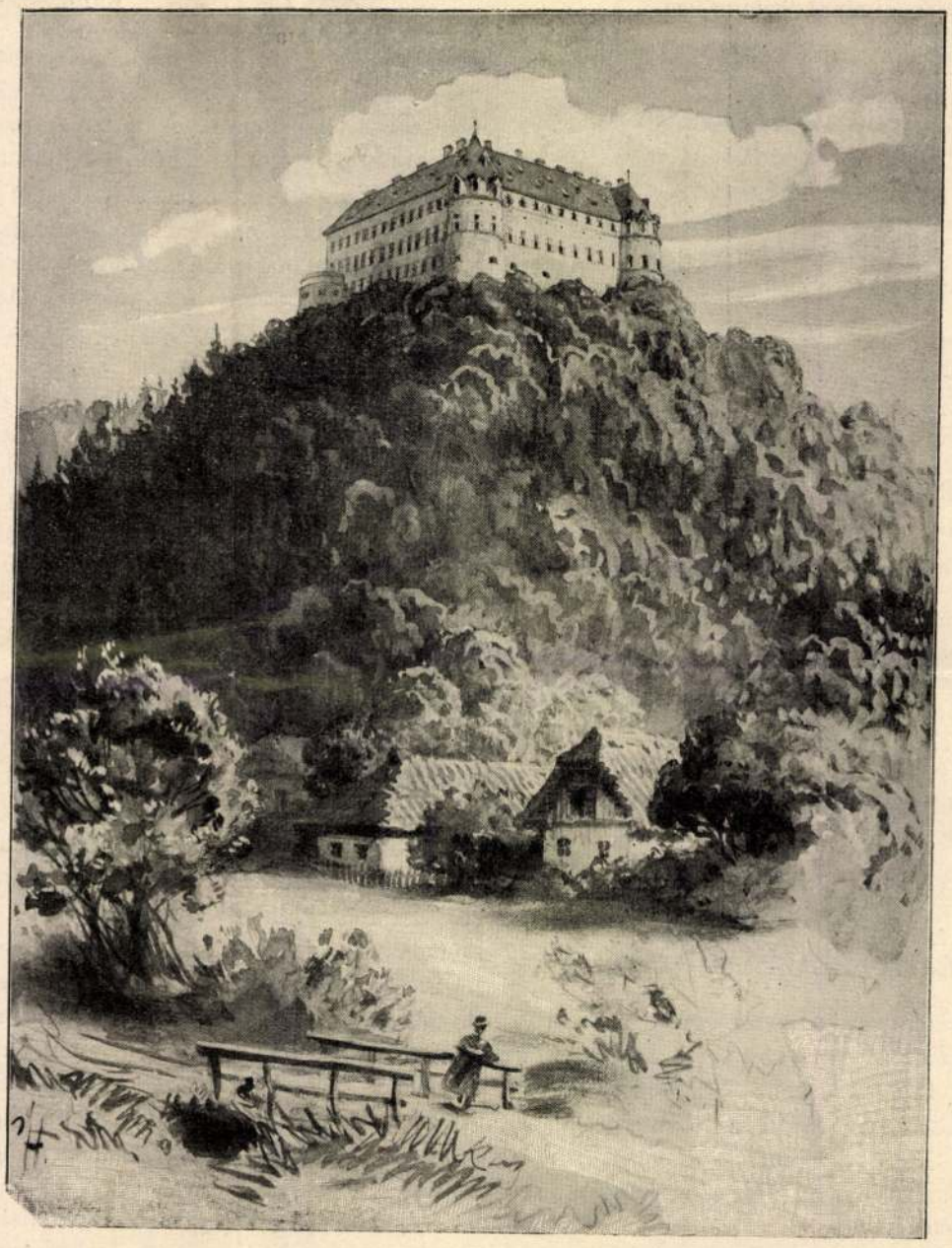

VÖRÖSKŐ VÁRA. Háry Gyula rajza.

nak a gyűjteményeknek, melyekben a műértő főúr számos kastélyai és palotái dúslakodnak.

Ime, ilyen pompás és nagy érdekességű Bajmócz vára, melyet lapunk mai száma rajzban is bemutat, láttatva a külső udvarnak azt az 5—600 esztendősnek tartott híres vén hársfáját is, mely alatt II. Rákóczy Ferencz többször gyűlést tartott híveivel.

A RÉGI MADÁCH-KASTÉLY.

AZ UTOLSÓ SZÓ ISTENHEZ.*

Irta Eötvös Károly.

Hetven esztendővel ezelőtt, 1828 körül, tizennyolcz alsó-őrsi halász kora hajnalban bement a jégre halászni. Tizenkilencznek kellett volna lenni, de egyik valami ok miatt otthon maradt. Tizenkilencz emberből állott akkor egy bokor halász.

Karácson szombatja volt. Szerencsét kerestek. Délre kijöttek volna a jégről, délután meg bevitték volna a fogott halat Veszprémbe. A nagy karácsonestét még otthon ülték volna meg szeretteik körében, jó meleg szobában, új bor mellett, puha kalács mellett.

Elolvasták volna a szentirásból urunk, idvezítőnk Jézus Krisztus születésének szent történetét; el is énekelték volna az Isten dicséretéről szóló szent éneket s azután átengedték volna magukat annak a kegyes örömnek és vidámságnak, mely megtölti a szíveket azon a napon, melyen a világ megváltója született. Így cselekedtek volna, a hogy illett akkor s illenék ma is szegény kálvinista jámbor emberhez.

A RÉGI MADÁCH-KASTÉLY AZ UDVAR FELŐL.

A viz már deczember közepén beállott. Teljes szélcsendben állott be s még hó se, még dér se szitálta be a fényes jeget. Mozdulatlan jég borítá az óriási sík mezőt. Határtalan tükör, melyben nappal a nap, éjjel a hold és a csillagok sugaras jó kedvvel nézegették magukat. Vihar még nem csatangolt, köd még nem szállongott a beállás óta. Közelről, távolról fénylett a jég. Vastag még nem volt, de az embert megbirta már. Sőt az előző napon már kocsit is láttak rajta Somogyból, Siófok tájáról. Jól tudja azt a halász ember, mikor mehet a jégre.

Karácson szombatjának hajnalán is tiszta volt az ég s bár enyhébbre fordúlt az idő, nem volt aggodalomra semmi ok. Egy-két napi enyhe időt észre sem vesz a Balaton jege.

A tizennyolcz halászból öt-hat volt élemedett, egy-kettő közép idejű, a többi fiatal. Húsz év alatti surján legény. Kerítő hálójuk kisebb fajta volt. Nem is akartak bemenni a tó közepéig, csak úgy a mámai fehér partok irányában akartak egy kerítést vállalni. A lékelés, a hálóeresztés meg is történt rendesen, békességben. Mikor bevégezték úgy napkölte után: mindegyik húzott egyet a kulacsból s reggelire ropogtatták a tarisznyában hozott sós pogácsát.

Tizenegy óra tájban akartak hozzá fogni a húzáshoz. Akkorra Somogy felől, Kőröshegy irányában, a «rohadt sarok» felől beborúlt az ég. Sötét, szürke, szennyes felhők kezdtek tornyosúlni s jöttek előre irtóztató gyorsasággal. Egy percz alatt fölöttük volt, másik percz alatt körülvette őket a napsugártalan nappali szürke sötétség.

Megjött a vész.

Balatonparti ember vésznek nevezi a vihart. Eltalálta jól. A kit a vihar a vizen vagy a jégen talál: azt már a vész találja meg. Isten legyen ahhoz irgalmas, kegyelmes.

Az éjszakról, a Bakony felől jövő vihart eleve megérzi az alsó-őrsi halász, ritkán jöhet rá orozva. De Somogy felől nagy néha jön a vész, annak hamisságát még jól ki nem tapasztalta.

Zúgva, bömbölve, sivítva nyargalt előre a vihar, mint a neki vadúlt ménes a pusztán. A mesgyétlen jégen, a határtalan síkon nem volt akadálya s első rohamára abban kellett hagyni a hálóhúzást. Szemközt vele meg nem állhatott senki. Havas esőt hozott magával s mintha sulyos ököllel csapkodott volna az emberek szemébe és arczába, daczolni vele nem lehetett. Hátat fordított neki mindenki, halat, hálót s szerszámot ott hagyva, előre hajtott fejjel menekültek előle a part felé.

A menekülők egyszer csak borzasztó csattogást hallanak maguk mögött. A vihar sulya alatt megrokkant a jégmező s darabokra szakadozott a jég. A nekibőszült szélvész fölverte a hullámokat s kergette maga előtt a széttördelt jégtáblákat. Imitt-amott torlaszokat emelt, másutt meg épen maradt egész jégtelket hajtott előre. Szegény alsó-őrsi halászoknak még imádkozni, még Istenhez fohászkodni sem maradt idejük.

Tíz halász csakhamar eltünt. Jég eltemette, hullám elnyelte, vihar elsodorta: ki tudná azt. Mikor szép kikeletkor, enyhe tavaszi napon a tíz halász holttestét megtalálták a gamászai tiszta homokon: egyik se tudta elmondani, hogyan esett hirtelen jött szomorú halála.

Nyolcz halász véletlenül, öntudatlanúl egy

MADÁCH IMRE SÍRJA.

Szerémy Alajos rajzai.

KÉPEK ALSÓ-SZTREGOVÁRÓL.

* «Utazás a Balaton körül» czímű, sajtó alatt levő művéből.

KÁRPÁTI GRACZIÁN KLÉZSEI LELKÉSZ.

(„A moldvai csángókról" czímű közleményhez.)

nagyobb jégmezőre menekült. Ezt a mezőt nem törte össze a vihar, hanem hajtotta maga előtt épen hazafelé, Alsó-Őrs felé, annak a foknak irányában, mely a falu alatt bekönyököl a Balatonba. Akkor puszta domb, ma díszes nyaralók, szőlők, gyümölcsösök telepe. Ha a viharban lesz kis szivósság, ha útközben mást nem gondol, ha rosz indulata erőt nem vesz rajta: akkor a nyolcz ember megmenekül. Három öreg, öt fiatal. A jégmező partjain forr, habzik, zuhog a hullám tajtéka s torlódnak a jégdarabok köröskörűl, maga a jégmező csöndesen úszik előre. Csak a vihar tánczol rajta, csak nyolcz halálra szánt ember imádkozik rajta.

Fönt a fokon, a domb tetején, száz ember, asszony, gyermek, rokon, jóbarát áll, néz, vár, int, kezeit fölemeli, zokog, jajgat, imádkozik azok fölött, a kik már csöndesen nyugosznak a vizek mélyén és azok fölött, a kiket feléjük hajt a jégmező.

Minden hiába!

Alsó-Őrs fönt a magaslaton fekszik, jó ezer ölnyire vagy messzebbre a víz partjaitól. Mikor meglátták az emberek, hogy Somogy felől beborúl a láthatár s gyorsan tör előre a vihar: keserű jajkiáltásban tört ki a nép aggodalma. Mi lesz azokból, kik kimentek a jégre?

Higgadt emberek csititgatták a zokogókat. Jó az Isten. Segíteni, segíteni!

Rögtön összeszedtek minden csáklyát, minden hosszú kötelet s ki gyalog, ki kocsin siettek le a partra. Csónakot, lélekvesztőt leakasztottak lánczáról s erős bátor ifjak, viharbiró férfiak vaskézzel, kemény agygyal siettek megkisérteni: be lehetne-e menni a veszendő lelkekért?

Lehetetlen.

Ott volt már a vihar. Összetört jégen halandó meg nem állhat. Jégtorlaszon csónak előre nem mehet. Minden hiába.

De jött a nyolcz halász a jégmezőn. Mindig közelebb, mindig közelebb. Jól látták, hogy nyolczan vannak: — jól tudták, hogy tizennyolczan voltak. Ki az a nyolcz? Fölismerni nem lehetett.

— Az én apám!

— Az én jegyesem!

— Az én fiam!

— Az én testvérem!

Apák, anyák, testvérek, hajadonok, menyasszonyok, jegyesek: mind fölkeresték a magukét. A vihar, a hó, a szürkület, a távolság, a remény, az Isten irgalmában való hit minden szerető szívnek a magáét mutatta meg.

Az öreg lelkész arczán lecsordúlt két nehéz könycsepp. Nem szólt, csak suttogott. Imára kulcsolt két kezére nézett.

— Boldogtalan hiveim, ők csak nyolczan vannak és ti mind a tizennyolczat látjátok! Istennek kegyelme vigasztaljon meg benneteket.

Minden elmúló percz azt mutatá, hogy Istennek kegyelme lesz azokkal, a kik még élnek a vizeken. A jégmező már közelgett a nádas felé, alig volt távolabb két puskalövésnyinél. Már lelkendezve remélte mindenki, hogy az ő szerelmese megszabadúl.

Minden hiába.

Egy szempillantás, megszünt a somogyi szél. Szélcsend támadott. A hullám még tajtékzott, de a jégmező már nem mozdult előre. A másik szempillantásban megeredt a bakonyi szél. Először lassan, azután erősebben. Az emberek ott a fokon csak azt vették észre, hogy a jégmező visszafordúl s megy a Balaton közepe felé.

Mindenható Isten, — mi történik most már?

Egy szívszaggató jajkiáltás harsogott fel az ég felé. A bakonyi szél ennek hangját vitte el azokhoz, a kik elmúlásuk felé siettek.

De ő tőlük nem a sirás, nem a jajgatás hangja jött vissza a szárazföld felé.

Négy óra volt már délután. A nap lenyugodott. A sötét felhők feketévé tették az alkonyatot. Se hold, se csillagfény. Lassanként elkezdett esni az ónos eső. Jéggé, kéreggé fagyott a ruha mindenkin.

A nyolcz ember, míg menekülését látta, míg a parton levő szeretteit látta, néma volt. Csak szivük beszélt. De a mikor eltűnt előlük a part, elveszett előlük szeretteik arcza s elveszett a menekülés minden reménye: megnyilt szívük is, ajkuk is.

A parton állókhoz egyszer csak szent ének hangjait hozta a távol és a sötétség. A temetőbe menők szent dalait énekelte nyolcz tiszta, erős férfihang:

«Oh Isten, tördelt hangokkal
Én is hozzád fordulok.
Míg itt küzdök a habokkal,
Kormányodhoz fordulok!»

A kálvinisták egyházi gyászéneke ez.

Egy szélroham jött, a parton állók nem hallottak semmit.

Azután újra elhullámzott a parton állókhoz a szent ének dallama:

«Én kedvesim, szerelmesim
Már ne sírjatok.
Jóságtokért az Istentől
Áldást várjatok!»

A jó öreg lelkész sírva mormolta magában: ezt már nem nyolczan éneklik, hanem csak négyen.

Még egyszer előtört a hang az éjszakából, a messzeségből, a hóviharból. De ezt már csak egy ifjú énekelte:

«Nincs már szívem félelmére,
Nézni sírom fenekére . . .
Változzatok félelmeim . . .
Reménységgé, örömökké,
Mert nem alszom el örökké!»

Elhallgatott ez is.

De a másik pillanatban, mint a harang kondulása, még egyszer felharsant az ifjú hangja.

— Örökké!

Azután csak a szél zúgott, csak a jég harsogott.

Egy szép ifjú hajadon lány ott a parton fürtönként szaggatta selyemhaját. És vonaglott ott a fagyos kövön. Ő megismerte az utolsó dal hangját . . .

———

PETRÁS INCZE, VOLT KLÉZSEI LELKÉSZ.

(„A moldvai csángókról" czímű közleményhez.)

A MOLDVAI CSÁNGÓKRÓL.

A magyar olvasó közönség sokat hallott már a csángókról, amaz idegenbe szakadt magyarokról, a kik hosszú idő óta élnek ott, de azért anyanyelvüket, ősi szokásaikat, nemzeti jellemvonásaikat annyira, a mennyire megőrizték mind e mai napig.

A bukovinai csángók jobban megőrizhették nemzeti vonásaikat. Ők legfeljebb másfél száz esztendeje, hogy kikerültek hazánkból; a magyar határ közelében laknak, ugyanazon uralkodó alattvalói maradt k, s a politikai alakulás is könnyített sorsukon; mindazáltal az utóbbi években sokan visszatértek hazánkba. Egészen másképp van a voltaképeni, az igazi csángók: a moldvaiak dolga.

Történetük a múlt homályába vész. Ők maguk sok helyen szittya ivadéknak mondják magukat és ősükűl Attilát emlegetik. Ő utánuk több utazó is hun maradékoknak nevezte őket. De történeti adatok szerint csak annyit állíthatunk biztosan, hogy ezek a csángók magyar földről, talán a székelyek közűl kerűltek ki Moldvába.

Azok a magyar utazók, kik régebben irtak a csángókról, úgy mint Bandinus Marcus vizitator (1646—47.), Zöld Péter (1770.), Pater Gegő Elek (1838.), Jerney János (1844—45.), Veszely, Imets és Kovács társaikkal (1870.), és legutóbb Ballagi Aladár (1887.) foglalkoztak történetükkel is, míg Szarvas Gábor (1873.), Munkácsi és Kunos (1880.) tisztán a szaknyelvészet szempontjából írtak a csángókról.

A moldvai csángóknak — kik mind katholikusok — története összefügg a moldvai missziónáriusok történetével s a kutatásnak csakis ebben az irányban lehet helyes az útja.

A moldvai katholikus misszió 1252-ben kezdődött. Egy 1874-iki moldvai kalendárium ismertetvén röviden a moldvai misszió múltját, történeti források alapján azt mondja egy helyen, hogy: «1370-ben Lajos, Magyarország királya, mikor néhány területet meghódított volt Keleten, több papot Moldvába küldött a katholikus vallás terjesztésére.» E szerint a moldvai csángók már több mint hét évszázada elszakadtak hazájuktól. Azóta átmentek tatár rabságon, oláh vajdák zsarnokságán, török rabigán, de nyelvüket, a legfőbbet, úgy a hogy megőrizték, mint szintén a vallásukat is.

A múlt nyáron főkép nyelvészeti czélokból kint jártam közöttük. Ebből az utamból szolgálok itt egy kis ismertetéssel.

*

A moldvai csángók tudják magukról, hogy magyarok, mert hiszen él még emlékezetükben «Nagy-Magyarország», a hol «tisztább a tanács» (beszéd), mint ő náluk.

A Szereth partján és mellékein laknak, s éjszaki és déli csángókra oszlanak.

A déliek Bakau nevű román kerületi szék-

MDK

Szerémy Alajos

Madách Imre dolgozó-szobája az Alsó-Sztregovai Kastélyban, repr.

Madách Imre sirja, repr.

Vasárnapi Ujság 1900. 47. évf.
687,689.l.

Szerémi Alajos

rajztanár

l.

Közlekedjél,

1289. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Szerémi Alajos

Szül. 1863 jul. 8 -

1884/85 I - III szakosztály

1884/85 II. " "

Hivatalos Közlemények II. 235

Szerémy Alajos festő.

Kérem postafordultával

utánvéttel / számlámra

a következő könyveket:

Madách Imre sírja Alsósztregován a falusi temetőben. Képe Szerémy Alajostól a Vasárnapi Ujság 1900. évf. 689. l. A sír jelentéktelen, fazsindellyel fedett falusi kápolna szerű épület, amely minden szüvégi díszítés nélkül épült, sőt felirat sincs rajta. Már 30 év előtt is megirták róla hogy méltatlan a nagy halott emlékéhez, és sürgették karbahozatalát és megfelelő emléktáblával való megjelölését. Mint történelmi emlékek fentartásáról gondoskodni kellene.

Név és Cím:

Egyéb irásbeli közlés esetén Levelezőlap portódiját kell leróni!

KÖNYVRENDELÉS

2 fillér

Lauffer Tivadar

könyvkereskedés

Postafiók 311.

BUDAPEST

IV., Váci-ucca 11.

Szerémy Alajos

A sztregovai régi,
Madách - kastely
fenti rajza 1890 Eörnil
Repr.

Az Est Hármas
Könyve. 1939. 234 l.

GOM (Esztergom)

KÁLVÁRIA a Szenttamás-hegyen.

RMV 2, 156 l.

Szeremy Alajos

Vehemy illusztrá-
cziója megjelent
Vas Ujs 1900
6891.

Szerémi (Schwammel)
Alajos

Szül, Budapesten 1863 jul. 8 –
Rk. Cpolgári
Rajzlanító akar lenni –
1881/82. I. – előkészítő osztály
1881/82 II. " " "
1882/83 I. I. – szakosztály
1882/83. II. " "
1883/84. I. II. " "
1883/84. II. II. " "

Holly Lajos, alt. tanító

VII. 194.

SZERÉMI *Alajos*, festő, * Budapest 1863 júl. 8. A bpesti mintarajziskolában szerzett rajztanári oklevelet. 1900. illusztrációkat festett a Vasárnapi Ujság részére (Madách Imre sírja stb.).

E-G II. 502 l

szabás szerint az előfizetés
intézkedni sziveskedjék, mert
a lap küldését ujabb felszólitá
tunkra kénytelenek leszünk

Befizetési lap mellékelve.

M. kir. állami nyomda.

Szerémi Alajos

l.

Normál-tanuncz

Bp. 1915. 7. l.

velésügyi minister.

mására hozom, hogy a természet-védelem
fentartása ügyében a folyó évi 3526.
r 19-re egybehivott tanácskozmányt, -
llapotra - bizonytalan időre elhalasz-

uj határidejét a t.elnökséggel annak

1914. szeptember 25.
inister helyett:

Szerémi Alajos

rajztanár

polgári leányiskola

Brest, Andrássy út 65.

1905.

Kimu
a Műemlékek Ország
marottainak adama
Ferenc szobor javára

Folyó sz.	Név.

Szepessy J.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1896.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Szerelmey Miklós
grafikus

~ ról: C. Wilhelmb Gizella: Szerelmey Miklós szabadságharci litográfiái. /Műv. tört. Ért. VIII. 1959.

Rózsa György: Pracher és Szerelmey /Műv. tört. Ért. XII. 1963. 151-156./

A magyarországi műv. tört. I, 380.

Corvina 1970.

Szerém-vár

Wertner Mór.

Szerém-vár.
Szàzadok

1905. 778. l.

Szerembley, Julius

Fertö.

8 München 5, Reichenbachstr. 31.

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Rauschenbusch/m, Berlin, é.m. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill.,

822.1.

mdk

Szereini

emlékiratai jerint II Lajos felesége 1521ben a Ker. Szt. Sanos utcában jelölt ki lazat a pénzverde részére

Huzár Lajos. A Budai Pénzverés Története a Középkorban
Budapest 1958. 22 l.

M.D.K.

Szerémi György, hajóépítő ács
1545-1548 körül

"Mátyás császárának megfelelően óriási hajókat építtetett több dalmát hajóépítővel együtt, melyeken ezer ember, másokon tízezer dolgozott..."
[latin szöveg eredeti megfogalmazásig nélkül]

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp. 1966. Ak. kiad. 2 köt.

1. köt. 500 old.

M. D. K.

SZERÉMI (Szerényi) József testő

1749 Kassa Rozália kápolna tor-
nyát aranyozza

1762 Kassa az orsolyák szolgá-
latában emlétik

Geras XVIII. 17. 255. 279. l.

Szerémi József
kéjíró
Kassa 1762. 1749.
1756.

L. Arch. Ért
1916.
230. l.
231. l.

Ha ezek az adatok ninc
lehet szó szerint vennünk, annyi
roppant mértékben ki volt fejlőd
Sajnos, emlékeikből csak nagyon
tulajdonát képező úgynevezett C

eléggé. Ellenkezőleg, eleget pro-
viharos mozgalmaiban javarészt
s világi rendeltetésű ötvösművek
y az egyházak kincstárai minden
nek, míg a magánbirtokos világi

alkossunk, utalnunk kell idevágó
ességünk szemkápráztató fényes
nasak arra, hogy velök ama kor
tségben, melyet Mátyás 1487-ben

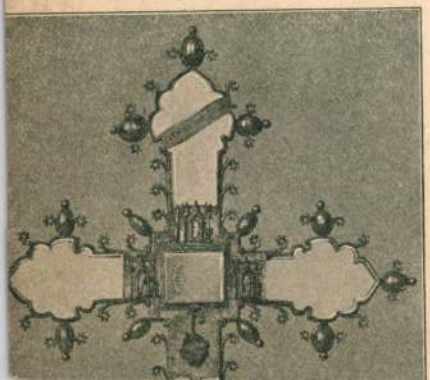

Szerecsen József

F. M. 19. 2.

1860 Branó oltárlép (Ly. W. v. 107)

Szerenii József

festő.

1762. önzeirás. Kassa.

Kemeny Lajos: Műtörténeti adatok Kassa múltjából. Arch. Ért. 1906. 59 l.

Szerémi József
festő Kassa
1762.

MEGHÍVÓ

a

KORVIN MÁTYÁS

MAGYAR-OLASZ EGYESÜLET

KÖZGYŰLÉSÉRE

az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—35) dísztermében folyó évi június hó 24-én, hétfőn délután 6 órakor

Gerevich Tibor
elnök

I. Arch. Ért. 1906.
59. l.

Franklin-Társulat nyomdája

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

.....

úrnak
úrnőnek

.....

Budapest

.....

Szerémi Jenő szobrászművész

Bpesten, a Műcsarnokban szept. 22.-én nyílik meg a Második Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé, melyen alkotása szerepel.

Téka.

1943. IX. 13. 18.40 /11/-Hué-

SZEREMI SÁNDORNÉ

SZÖHCS

Fiatal képzőművészek és iparművészek
kiáll 1955

MDK

Szerémi Sándorné népmüvész

Fiatal Képző- és Iparmüvészek kiáll.
Ernst Muz. 1955. jun.

Szerémi Sándorné szövő népmüvész, Nagyléc
szőttes

Fiatal Képzőmüvészek és Iparmüvészek kiállitása
Ernst Müzeum, 1955. junius, 32 l.

8. l.

Madonna Jézussal

Fa, olaj, 40×30 cm.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 45. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 773. l. — Maszlaghy II., 262. szám. — Esztergom vármegye... Bp. é. n. 176. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevich PA, 249. l. — Décsei: Könyvismertetés. MM, V., 1929., 173. l. — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 8. l.

HAANEN, REMY VAN (bécsi festő, 1812—1894)

Tájkép

Vászon, olaj, 73×103 cm.

Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 772. l. — Maszlaghy II., 124. szám. — Lepold—Homor 97. l.

Tájkép

Vászon, olaj, 57×82 cm.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 33. l. —

K. D. Gy.

SZEREMLEY Gyula festő

1898-ban Nagybányán tartózkodott

Réh Sz. 1954. 324. l.

M. D. K.

SZEREMLEY Gyula festő

1893-ban Nagyszőllősön tartózkodott

Réti Pop. 1954. 325. l.

MDK

Szeremlei

Ferenczy Valér: Nagybánya. Nagy.Nemz. 1940. szept. 24. 9.l.

Szeremley

yj: sign-val: "A nagybányaiak" cimmel a Művészet c. rovatban közölt, nagybányai művészekről szóló cikk emliti meg a művész nevét, de bővebben nem ir róla a nagybányai művészek között. /A Művészeti Lexikonban nem szerepel./

A HÉT, Bp. 1899. jan. 1. X. évf.
1. sz. 12-13. lap.

Szeremlei

son megjelent *Losonczi*
ki Tanácsának elnöke,
rtanács elnöke, *Aczél*
Béla, Fock Jenő, Huszár
rlós István, az MSZMP
i. Az ülésen részt vettek
ai, valamint a kormány
an helyet foglalt a buda-
k több vezetője.

etőségek
daságban

állandóan előrehalad, kedvező irányú, s ez a tendencia a jövőben is megmarad.

Romány Pál ezután emlékeztetett az MSZMP Központi Bizottsága határozatának arra a megállapítására, amely szerint:

a szocialista agrárviszonyok megszilárdulása és az árutermelés bővülése kedvezően hatott a mezőgazdaság és az élelmiszeripar kapcsolatára.

Ez az együttműködés állandóan gazdagodik, erősödik, de még nagy lehetőséget tartogat az élelmiszertermelés, egész népgazdaságunk számára. Sok-sok le-

Bp 1978 file 7.

Esti Hírlap

-: (Jénybéj – Nőveg)

2.

Az augusztus 15-ig tartó IX. siklósi kerámiaszimpozionon négy magyar, egy csehszlovák és egy lengyel művész kap lehetőséget az alkotó munkára. Képünkön: Szeremlei Teréz és Zavadszky Éva munka közben

MDK

Szeremley Gyula

Vázlat, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898. 14 l.

MDK

Szeremley Gyula

Tanulmányfej, of.

" "

" "

Nagybányai festőisk.kiáll. 1898. 12 l.

MDK

Szeremley Gyula

Arcképtanulmány, of.

Nagybányai festőisk. kiáll. 1898. 13. l.

MDK

Szeremley Gyula

Tájkép, of.

Nagybányai festőisk. kiáll.m 1898.

7.1.

Szeremley Gyula festő.

Mücsarnok 1898.21.sz.195-198 l.

Szeremley Gyula

festő

† 1916.

Lásd

Halm Lerich

258. l

MOB kat. 3708.

MDK

Szeremley Gyula

Tájkép, of.

Nagybányai festőisk. kiáll.m 1898. 8 l.

Szeremley Gyula, festőm. MDK

261. Finale. Olt.

Műcsarnok. 19cc. tav. kiáll. Kat. 4c. l.

Szeremley Gyula MDK

Finale, olf.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

MDK

Szeremley Gyula, festöm.

Finale. Olf.

Mücs.-MKT. Tavaszi kiállitás. Kat. 4o.1.
1Doc.

MDK

Szeremley Gyula

Öreg paraszt, o.v.

N.Szal. nemzetk. graf. kiáll. 1900. 43. l.

telhalle, ein Buch lesend, aber die
Damen schreckte ihn immer wieder auf.

chen stört, meine Damen," sagte er,
n.

ta
a e
őcsarnokában ült és egy könyvet
lgyek nagyhangu beszédükkel
a előcsarnokában, egy könyvet olvasott,
b hölgy mindig ujra felriasztotta őt.
t.
n megzavarnak olvasmányomban"

SZEREMLEY GYULA

594. Metzger Chr.lovag. Olajf.

Képzőm.Társ.1899.tav.nemzetk.kiáll.kat. 64.old.

MDK

Szeremley Gyula

Öreg bajor, o.v.

M.Szal. Nemzetk. graf. Kiáll. 1900.

MDK.

Szeremley Gyula

Rózsa Miklósné ajándékaként a Magyar Nemzeti Galériába került Rózsa Miklós portréja. 1899-ben festette Münchenben.
Mérete 48×56.

A Magyar Nemzeti Galéria (dr. Bodnár Éva) közlése alapján.

M. D. 4

SZEREMLEY Gyula festő

Nagybányán a Hollósy-iskola növendéke, az 1898-i kiállításon 5 tanulmánnyal szerepel.

Tájkép

Tájkép

Réti István: A nagybányai művésztelep
Bp. 1954. 239., 306. l.

MDK

Szeremley Gyula

Metzger Chr. lovag, of.

Képzőm.Társ. 1899. tav.nemzetk. kiáll.
64 l.

KDK

Szeremley Gyula, München

Magyar kiállitó művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Szeremley

Művészeti hírek. A Hollósy-festőiskola...
Műcsarnok, 1899. 13.sz. 199 l.

?

Szeremlej Gyula, festö.
/München/

215. R.M .ur arcképe Monochrom olajv.

Nemzeti Szalon.1900.Nemzetközi graf.kiáll. K at. 30.1.

Szeremley Gyula, festö.

317. Öreg bajor. Olajv.tanulmány.

327. Örag paraszt. Olajvázlat.

Nemzeti Szalon.1900. Nemzetközi graf.kiállitás.
K at. 43.1.

MDK

Szeremley Gyula, festö

84. "Vissza se megytöbbé, deli szüzek közé,
Inkább menne temetöbe a halottak közé"...

/Arany:"Zách Klára."/

Monochrom olajvázlat.

Nemzeti Szalon.1900. Nemzetközi graf.kiáll. III.ter

Kat. 51.1.

MDK

Szeremley Gyula,

1898-ban az iskolához tartozott.

A Hollósy-iskola ideje. /1896-1901./ 77.l.

Szerencsey Gyula

1900. ban Münchenben.
Nemzeti Szalon 1900. évi
nemzetk. graf. kiállítá-
sán
R. M. ür arckép:
monochrom olajvárlat.
Öreg bajor, olajvárlat
50 Kor.
Öreg paraszt, olajv.
160 Kr.
Zách Klára, monochrom
olajvárlat, 1400 Kr.

Voleschalik Ferencz, teremör

X 128.

Szerencsy Gyula

Nagybányai kiállítás 1912

77

Tü bronzból VI. 126

SZEREMLEY GYULA (München).

4. „Vissza se megy többé, deli szüzek közé,
Inkább menne temetőbe a halottak közé“ . . .

(Arany: „Zách Klára.“)

(Monochrom olajvázlat. Ára 1400 korona.)

5— 89. Az Iparművészeti Iskola studiumaiból. (Magántulajdon).

0—114. Özv. MIRKOVSZKYNÉ: Dekorativ tanulmányok. (Magántulajdon.)

Öreg parant, olajv. 160 K.

Öreg bajor, olajv. 50 K.

R. M. úr arczeje, monochrom olajv.

Nemzeti Szalon. Nemzeth.

graf. kiáll. 1900

Szeremley Gyula

Laid.

Nagybanyai fertőt bejelt
Kiáll. 1898. 7, 8,
12
13 l.

Rhódy Alajos, polgármester VI. 154.

Szeremley Gyula

München

Müsarnok

1899. tav. Eiáll -

1900. Tav. Eiáll -

Kaczor vasból VI. 175.

Szerencs

~~réf templom~~

Templém m.

Letchlo O. 1.895. 1910 és 1911

1) alapraj 1:100 keresztmetszet és keleti oldal.

2) kétajtó 1:20.

3) Rákóczi Zsigmond sarkofajja 1:20.

4) 2 db felmérés i vázlat.

a régi vár lehetséges

1) a várnak régi metszete 1663. ból nyomat

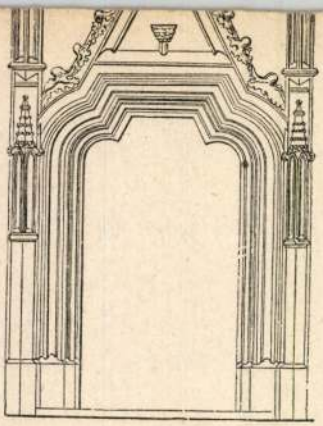

14.

1

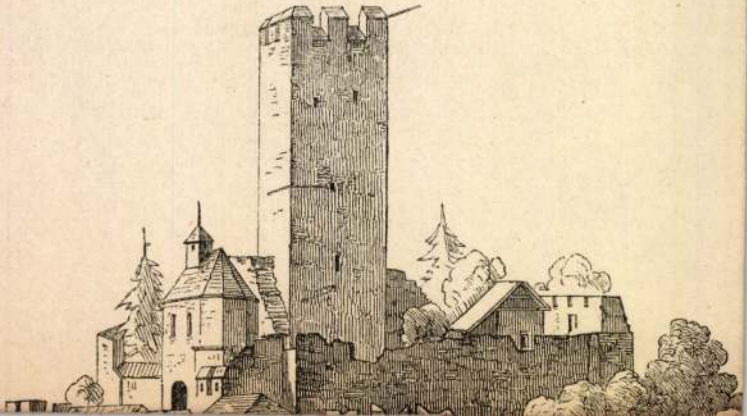

Szerencs

Vas. Ltp. 1865.

397 l

UNG

Szerencs

Vas. Gyó. 1857
508. l. képpel

Szerencsi ref. templom

Rákóczy Zsigmond
síremléke fenti
templomban.

Képe
Orm II. 276. l.

A templom képe
U. o. 277. l.

betés pekibszeldem.	5'50
a.	4'-
l fesdetem.	12'-
a fesdetem.	3'50
kapra fesdetem.	11'-
níreldem.	18'-
kítyó nelfed gihetyeszdem.	3'50
dam, esz a ghöldsékfetéspe rd a misén a sog junge kerl	25'-
g rentesepp arcgivejezés atam.	30'-
mosdam.	5'50
lam.	4'50
dam.	45'-
ld repetfe mekenfeszdem.	7'50
öszesen:	253'50

Szerencsi vár

Kópe

Om II. 273. l.

estaurálták és a munkálatok befejeztével
az alábbi részletezett számlát.

jetyzég.

yeg és szoprog kíjavidása a mekpeszélé-

	P.	4·-
fiszaenvesztem.		3·-
a Pukszpaum pég fiknetáját		2·50
rösre fesdetem és a dérdéröl		6·-
parádsákosra fesdetem.		8·-
ldam.		12·-
m.		8·-
uj antyalga csináldam.		7·-
téd mekikaszitotam		16·

Szerencsi vár

Soós Elemér: A szerencsi vár története,
hadi és műleírása.

8°, 7K, 23L, Budapest, 1917.

Szerencs vára

Dongó Gy. Géza

Szerencs vára 1717-ben.
Adalékok Zemplén vm.
történetéhez 1912. 332. l

EGER

Minorita templom

Eger multja és jelene. VI 1868, 405 l.

Szerena Agoston

építész.

Radnot. Rákoczy G. fejedelem által Szerena Agoston olasz mestertől épittetett kastély. 1630.

vrod

Humfalvy J. M. o. és Erd. Kép. II. 124 l.

Kovary L. Erd. r. 225. 6.

Arch. Ért. 1889. 274 l.

Schem. Transsyl. 1882. 132.

Kepe: Dörre T. Vas. Ujs. 1887. 8 sz. 1888. 24 sz.

Gerecze. A műemlékek 423 l

MDK

Szerenchy Géza építész

magánép. eng. Épitő Ipar, 1910. márc. 6.
108. 1.

mdk

Szeremley Miklos rajza

Balatonfüred kikötője a Kisfaludy-gőzössel. 1847 ből. Velány felvilágosult magyarnak, első sorban Széchenyi Istvánnak nem kis harcába került, míg végre a Balatoni Társaság vízrebocsátotta Kisfaludy S-ról elnevezett első balatoni gőztajót 49. kép

Magyar Műemlékek: Keszthely 1962. 60.–64. l.

mdk

Szeremley Miklos

rajza: 1848 ból (kép a 19. lapon)
A Kisfaludy gözös Füreden

Lipták Gábor: A Balaton Vidék Története a Tihanyi Muzeumban

Népművelés 1960, 10. sz 19. l.

JOS.SZEREMLEY, textilfestőmester

Az eperjesi céhhez 46 helység 88 mestere tartozott, többben Galiciából is, 1701-1848-közt. Mesterjegyzék nem maradt. Levelezés és "Protokol farbiarskeho cecho, 1801-1864" alapján ismerjük őket.
E mesterek egyike volt:
52.- Jos.Szeremley, 1818. Lák/Borsod m./. 154.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974

MDK

Szeremley Miklós

Szolnoki csata, kőrajz

Magyar katona a szabadságért. Föv. Kópt. 1951. szept. 6 l.

Szeremlei Miklós

A Borsszem Jankó figuráinak megalkotója
"...a karikatúra első magyar mestere Jankó János. Tiszteletreméltó elődök - a Charivari Beck Vilmosa és Szeremlei Miklósa - után Jankó stílust és iskolát teremt."

Dersi Tamás: Budapest élclanja: a Borsszem Jankó.

Budapest. 1972. 1o. sz. 36-38.l.1.

Szeremlei Sámuel

portréja a hódmezővásárhelyi gimnáziumban van.

Dömötör János: Szabó Iván
Tiszatáj, Szeged 1970. IV. 394.

utaltatik 8 frt. d. — 50 itce bor á 18 dénárért és egy kis hordó sör."

Az új rozáliai remetelelkész Lescsansky András volt.

A következő 1750. évben Walter Lipót kálváriai remetelelkész helyéről eltávozott. Ekkor a tanács Lescsanskyt bízta meg a kálváriának gondozásával is. E rendelkezés szövege a következő:

„Die 20 May 1750. Quandoquidem Rndus P. Leopoldus Walter constitutus ad S. Calvariam Eremicola valedixisset: Hinc, in locum Suae Paternitatis resolutus habetur eorsum Rndus P. Andreas Lescsansky Eremicola ad S. Rosaliam cum Salario fl: 25. cum obligatione ea, ut pro fundationali Salario isthoc, et alio ad Rosaliam resoluto, et ad S. Rosaliam, et ad Calvariam solita Missae Sacrificia persolvat, et unum Fratrem ad Calvariam collocet et conservet."

Magyarul: „1750. május 20. napján. Minthogy tisztelendő Walter Lipót atya, aki a Kálváriára volt helyezve, eltávozott, ezért ő atyaságának helyébe, oda tisztelendő Lescsansky András atya szt. rozáliai remetelakó rendeltetik, 25 frt. fizetéssel s azzal a kötelezettséggel, hogy az ottani és a rozáliai alapítványi összeg fejében, úgy a Rozálián, mint a Kálvárián szokásos szentmiséket elvégezze és a Kálváriára egy rendtestvért helyezzen és őt ellássa."

Lescsansky atyára a következő esztendőben még újabb feladat is várt. Az alsó külvárosban lévő ispotály lelkésze, Jerneky Ferenc, aki a téhányi és kassaújfalusi híveket is gondozta, a váci egyházmegyébe ment át. A tanács Lescsanskyt ideiglenesen ezzel a helyettesítéssel is megbízta, de hogy munkáját megkönnyítse, mindaddig, amíg az ispotály új lelkészt nem kap, a városi majorból eltartandó lovat is bocsátott a rendelkezésére.[1] Ez a nagyfokú megterheltetés szerencsére nem tartott sokáig, mert már 1752-ben Visnyovszky András pólyi plébános vállalta el az ispotályi kápláni állomást.[2]

[1] Tanácsi protocollum, 1751 dec. 10.

[2] U. o. 1752. jan. 18. — Visnyovszky András 1761-ben somosi plébános lett, helyébe a tanács Leviczky Jánost választotta meg az ispotály lelkészének. U. o. 1761 máj. 4.

Ez időben a rozáliai kápolna tornya némi javításra szorult, amit a következő tanácsi határozat igazol:

„1749. 22. Xbris. Josepho Szerémi pro fatigiis ac materialibus circa decolorationem Turriculae S. Rosaliae impensis resolvuntur duo aurei ordinarii per Dnum Tribunum Plebis extradandi."

Magyarul: „1749. dec. 22. Szerémi Józsefnek fáradozásáért és a szt. Rozália tornyocskájának átfestésénél fölhasznált anyagért, két közönséges arany adatik ki a néptribún úr által."

Arról a szokásról, hogy a szt. Rozália kápolnához ünnepélyes körmenetben vonultak a kassai hívek, éspedig évenkint két ízben, áldozócsütörtökön és szt. Rozália ünnepének nyolcadába eső vasárnapon, hiteles tanuságot nyujt Fridrich Orbán a ferencrendiekről írt s 1759-ben Kassán megjelent történeti munkájában, a következő szavakkal:

„Alter collis nonnihil editior, et ad Boream recedens, gloriatur Sacello, quod D. Virg. Rosaliae honori, Civium pietas An 1710. grassante pestifera lue dedicavit, quo bis annuatim, nempe Ascendentis Domini festivitate, et Dominica infra octiduum festi Rosaliae, Votiva cum populi frequentia, ducitur processio. Uterque hic Sacer locus ab Eremicolis incolitur."

Magyarra fordítva: „A másik hasonlókép kiemelkedő és északra eső domb (az első t. i. a kálváriai), kápolnával dicsekszik, amelyet a polgárok kegyelete az 1710-ben pusztító pestis idején szűz szent Rozáliának tiszteletére ajánlott fel, ahova évenkint kétszer, éspedig az Úr menybemenetele ünnepén és szt. Rozália ünnepének oktávája alatti vasárnapon, nagy népsokasággal fogadalmi processiót vezetnek. Mindkét szent helyen remeték laknak."

A városi tanács azt kívánta a szt. Rozália remetepapjától, hogy hacsak valami kényszerítő körülmény másfelé is nem szólítja, magát egészen a fogadalmi kápolna és a gondjaira bízott külvárosi hívek szolgálatára szentelje s nem nézte jó szemmel, ha e lelkész a belvárosban is vállalt munkát. Ezért Lescsansky András remeteatyát 1760. május 5-én hivatalosan fölszólítja, hogy

Wick Rozália

Szerencsi ref. templom

Cserna Károly rajza repr.

Szilágyi: Magy. nemzet tört. V. k. 602. l.

Zámoly h. n. - VII. 196

Szerencsi ref. templom

gótikus

kápl. repr.

Szilágyi Sándor

I. Rákóczy György
1593 – 1648.
M. Tört. Életrajzok
Bpp. 1893. 380 l.

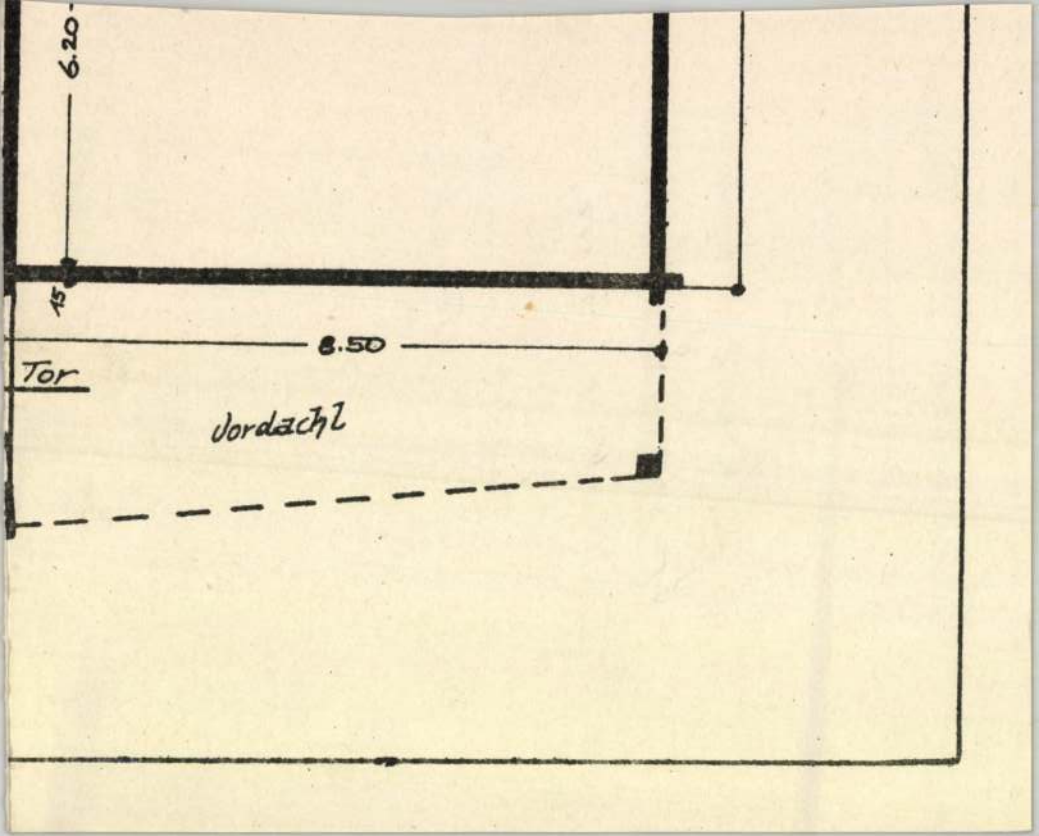
6.20
15
8.50
Tor
Vordach?

Szerencsi templom

és a Rákóczyak sírboltja

Dörre Tivadar rajza -

Repr. Szilágyi: Magy.

nemzet tört. VI. 597. l

BUDAPEST
934 NOV 4 1934
Sa 70

Szerencsi ref. templom

gótikus

Dövő Tivadar rajza

repr.

Szilágyi Sándor: Fel-

ed-vadászi Rákóczy

Zsigmond. 1622-1652.

Bp. 1886. 66. l.

Szerencsi ref. templom

l.

Korompay

26 l. 27 l.

kippel

827. Ismé

A XIX.

Scitovszky János herc

Mellig, balrafordultar
Mellét a szent István-ren
jelvényét is hordja. Fejé
szakálla leberetvált. Colla
melines cappája felett k
visel.

Elefántcsontdombormű,
827. — Vétetett Dobó Zoltá
tett 1897 január 5-én. — Els
(475–97). — Az elszámolást
2448 sz. határozat (216–98).

Szerencse András, kőműves M.D.K.

neve 1845-ben fordul elő
az egri adóösszeírásokban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 408 old.

SZERENCSE András kőmüves. Az egri adóösszeirásokban 1845-ben találkozunk nevével.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Szerencse Jakab

I. Lajos alatt a pécsi pénz-verde igazgatója

Vass Zoisef. Az Anyonk és míveltségnik Budapesti Hemle. 1861, XII. K 47 l.

forrása: Rupp Jakab.

VASÁRNAP

8

Kath. F. 2 M. sz. fog.
Prot. F. 2 Mária

HÉTFŐ

9

Kath. Fourier Péter
Prot. Natália

KEDD

10

Kath. Melkiadesz p.
Prot. Judit

SZERDA

11

Kath. Damáz p. hv.

Szerencse Mátyás

tesséri faragó

l. Sörös Pongrác. A bakonybéli apátság tört. II. A pannonhalmi Szent-Benedek-Rend tört. IX. k. Bp. 1904.

527.544. l

1410. ~~Velenczei festő:~~

Satyr és Nympha.

Jobbról, a földre teritett
Az előbbi felemelt jobbját feje
határozható tárgyat fog; az utó
pel egyik vége ~~Venus~~ bal czombj
a Nymphá-nak középtájon emberi alak vehető k

Fa, átmérői 46 cm.
~~Vétetett 1892-ben~~

Vétetett M. Guggenheimt
alapján 100 frton. (188-91)
Elszámoltatott 1892: XI
Az elszámolást elfogadt

904:IV.27.

Szerencsés Tómás

a szabadkai nagyobb
nejtanoda rajzmes-
tere, Ferenczrendi
szerzetes.

Tanügyi Nevtár

1845. 67. h

9 Naz. sz. Ger.		**Görög** Izaiás pr. **Izraelita** Ijar 24
Csütörtök 10 Áldozócsütörtök		**Protestáns** Áldozócsüt. **Görög** Jéz. menny. **Izraelita** Ijar 25
Péntek 11 Mamert pk.		**Protestáns** Mamertius **Görög** Móc vt. **Izraelita** Ijar 26
Szombat 12 Pongrác vt.	1934 **Május** 31 nap	**Protestáns** Pongrác **Görög** Epifán **Izraelita** S. Behar.

19-ik hét — Nap kelte 4 óra 37 pk. — Nyugta 19 óra 25 pk.

209. Szerencsfalva, g. k. fatemplom.

1839. „. . . cum Eccl. Lig. ad S. Michaëlem Archangelum." (Schem. Munk. p. 32.)

1908. még fennáll. (Schem. Munk. p. 81.)

(Bereg m.)

Domfaép

SZERENCSÉS /Szerencsics/ Károly, orgonaépitő

Hogy a Tauszok hol tanúlták az orgonaépitést, gondolhatunk a nagyszentmihályi anyakönyvekben gyakran előforduló Szerencsics család egy tagjára is. A 19. sz. közepén Győrött müködött a komáromi születésü Szerencsés/eredeti nevén Szerencsics/ károly orgonaépitő. Ő is rokonságban, vagy szakmai kapcsolatban állhatott a nagyszentmihályi Szerencsicsekkel. 438. old. 17. jegyz

SZIGETI KILIÁN: Tausz Antal/1826-1903/ nagyszentmihályi orgonaépitő élete és munkassága 437. old

VASI SZEMLE, XXVII. évf. 1973. 3. sz. Szombathely

SZERENCSICS/ Szerencsés / károly, orgonaépitő

Hogy a Tauszok hol tanúlták az orgonaépitést gondolhatunk a nagyszentmihályi anyakönyvekben gyakran előforduló Szerencsics család egy tagjára is.a 19.sz.közepén Győrött müködött a komaromi születésü Szerencsés/eredeti nevén Szerencsics/Károly orgonaépitő.Ő is rokonságban vagy szakmai kapcsolatban állhatott a nagyszentmihályi Szerencsicsekkel. 438.old. 17.jegyz

SZIGETI KILIÁN: Tausz Antal/1826-1903/ nagyszentmihályi orgonaépitő élete és munkássága 437.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 3.sz. Szombathely

Szerencsi György, keramikus

Csináljunk együtt kerámiát...

Nagyszabású programmal készül alkotmányunk ünnepére a Pataky István Művelődési Központ. A Fővárosi Felnőttnevelési Stúdió három napon át — augusztus 18—19. és 20-án lehetőséget nyújt a kerámiakészítés iránt érdeklődőknek, hogy saját maguk is megismerjék, ellessék a szakma alapfogásait. Erre a célra a Csajkovszkij parkban fedett égetőkemencét építenek, ahol a sikerült darabokat akár ki is égethetik az önként jelentkezők. Két fiatal kerámikus — Kernyánszki Barna és Szerencsi György — mutatja be a korongozás, égetés és mázazás fortélyait augusztus 18-án délután, 19-én egész nap és 20-án délelőtt. Együttal ők segítenek azoknak, akik maguk is megpróbálkoznak, mondjuk egy mázas kancsó formálásával. A kőbányai kerámia napok a bevezetését adják annak az októberben nyíló kiállításnak — ugyancsak a Felnőttnevelési Stúdió szervezésében —, amelyen a látogató játékos formában akár bele is szólhat az alkotói munkába. Képünkön: Szerencsi György és Kernyánszki Barna.

-: Csinál

Esti

Ga
augusztus 2

Alkotmányunk ünnepén, augusztus 20-án ismét megrendezik a már hagyományos Budapesti Honvédelmi Napot, a dunai, vízi és légi parádét — jelentették be a ma délelőtti sajtótájékoztatón.

A program délelőtt 10 órakor a Parlament előtti *tisztelgéssel* és *fogadalomtétellel* kezdődik. Ezután 11.30 órakor az Országház déli oldalán megszólalnak a fanfárok.

Hangjaikra a Dunán szárnyas hajók vonulnak el nemzeti- és vörös színű zászlókkal.

Ezt követi a vízi felvonulás. Különféle hajók mutatnak be látványos produkciókat. A vízi parádéval egy időben a levegőben *megjelennek a zászlós helikopterek*, a repülő- és vitorlázógépek. A vízen a leglátványosabb színfoltja lesz a Magyar Néphadsereg ejtőernyőseinek bemutatója. A műsort a helikopterek és a repülőgépek zárófelvonulása zárja.

Alkotmányunk napján immár tizenötödik alkalommal *színpompás tűzijátékban* gyönyörködhetnek majd a budapestiek és a város vendégei. A tűzijáték este 9 órakor kezdődik, s harminc percig tart.

Az idei tűzijátékban különféle tűzfigurákat és színkompozíciókat láthatunk.

A felhasználásra szánt rob-

ÖNKIOLDÓ 1 — SELF-CATCHING Nº1

BOROS GYÖRGY
KINCSES KÁROLY
KULCSÁR GYÖRGY (FOTON)
LELKES LÁSZLÓ
MOLNÁR GYULA
OSZIOLYKA PÉTER (FOTON)
PÁNDI TITUSZ (FOTON)
RETEK TAMÁS (FOTON)
SZERENCSÉS JÁNOS
SZILÁGYI LENKE
TASNÁDI LÁSZLÓ
VÁRADI ZOLTÁN
VETŐ JÁNOS

„C S E N D"

„STILLNESS"

GÖDÖLLŐI GALÉRIA
GÖDÖLLŐI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
1983.

ÖNKIOLDÓ 1 — SZERENCSÉS JÁNOS — SELF-CATCHING No1

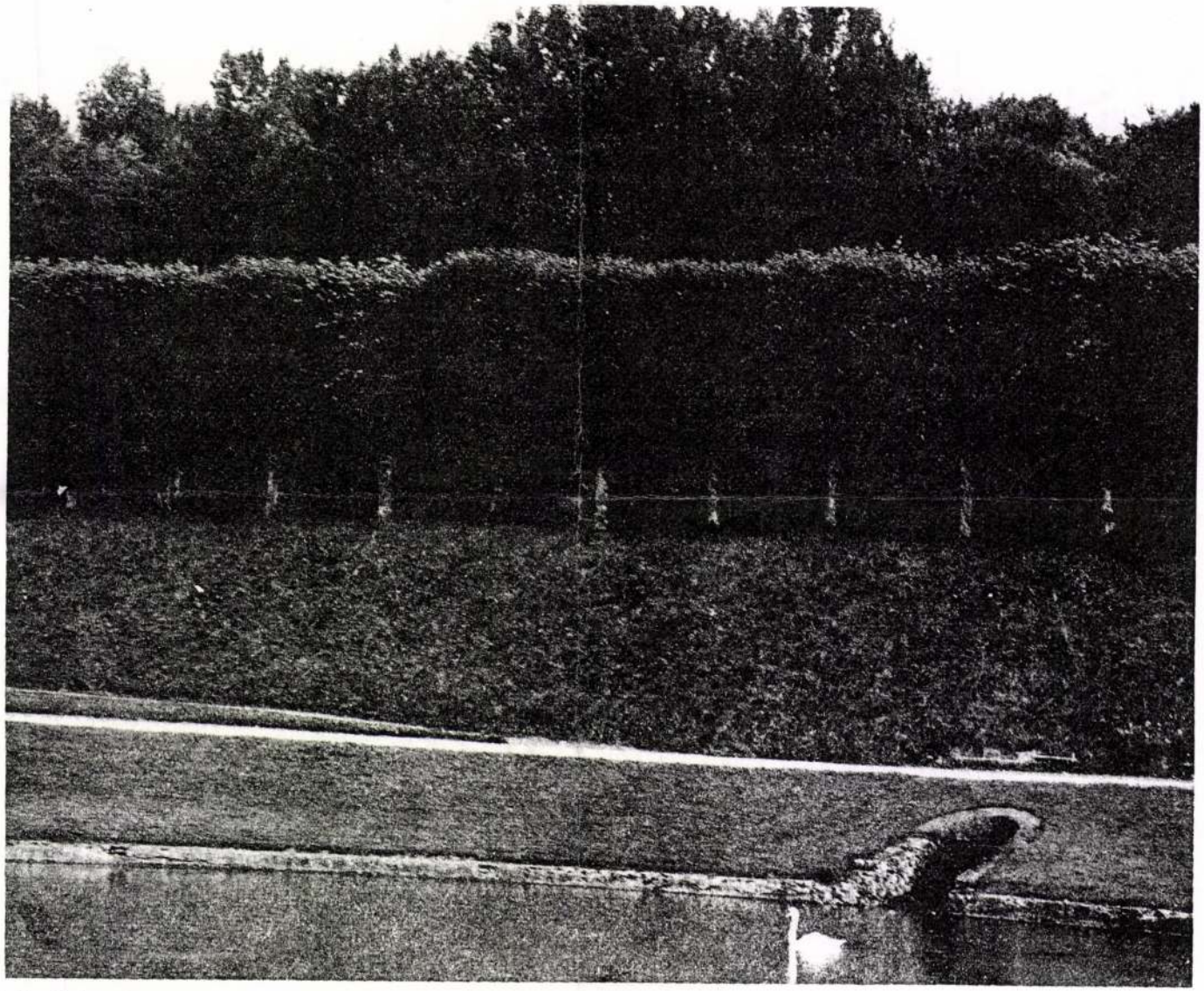

Szerencsés János

„A madarak egyre közelebbről elérhetetlenek" (M. M.). Bosszantóan életlen, bemozdult felvétel, hanyagul ferde párhuzamos vonalvezetéssel. A kép mégis szilárdan megáll a maga választotta gondolati kontextusban, melynek bizonytalan érzelmi sokrétűség a következménye. Képileg a hattyú, fogalmilag a paradox cím orientál. Ismerve Szerencsés magas szintű technikai felkészültségét és műgondját s parafrazálva a címet, csakis erre gondolhatunk: „a kép egyre életlenebbé válva élesedik".

„The birds are out of rea ch even from a more closepoint". (M. M.) It is an annoyingly unclear photo, with carelessly inclined parallel tracing. The photo still strictly copes with the context of thought chosen by itself, which results in an uncertain emotional multifoldness. In the picture the swan, conceptually the paradox title dominates. Knowing the high-level technical thorough grounding and care of Szerencsés and paraphrasing the title, we can think only about one thing: „the photo becomes dearer by becoming undearer."

Szerencse János

Jakab öcscse. I. Lajos alatt a szerencsi pénzverde igazgatója.

Vass József. Az Anjouk és míveltségünk. Budapesti Szemle. 1861. XII. Köt. 47 l.

forrása: Rupp Jakab.

620

1400
700
740
1240
2240

11001

1100

1700
500
250
450

2900
2180

780

4001

1100

22400
20220

2180

Szerencsi Kálmán

egyilakostosmester, korásművén

fotóris

Pestmegyei Hírlap, 1966. júl. 27. nevde 1. o.

MDK

Szerencsi Kálmán, kovácsművész

Az egyi Szerencsi Kálmán eredetileg rízvezetéknevelő. Minden nalad idejét a díszkovácsolásnak szenteli. Farola Henrik „tanítványának és utódjának" tartja magát. Művei ma már ismertek Moszkvában, Torontóban, Prágában, Stockholmban.

Turi T. András: A kovácsüllőn kihajt a vasvirág 6.

ESTI HIRLAP Bp. 1968. jan. 4.

M.DV

Szerencsi Kálmán
kovács

Skulptorő munkai, Ujzéland,
Ausztrália, Amerika és Euro-
pa több országába hesült el.

Szemes Piroska: Fusit az Művész.
Nők Lapja, 1966. junius 4 - 22 lap

Szerencsi Kálmán

Kozács

A brüsszeli világkiállítások megpatkolt tajással szerepelt. Gagarin ürrepüléséről készült munkája egy moszkvai bérnyo-tarban van.

Szemes Piroska: Eusebiu művész

Nők Lapja, 1966. junius 4 - 22 lap.

MD.4/1

Szerencsi Kálmán, kovácsművén

Vízvezetékszerelőnek tanult ki a gyermekkorában is tehetséges rajzolónak bizonyult Szerencsi Kálmán. Pioker Ignác fedezte fel Eger-ben jártában s' magával vitte olaszországi tanulmányútra. — Szerencsi tudatosan Fazola Henrik követőjének s' tanítványának vallja magát

Gerencsér Miklós: A tizenhetedik segéd 6

NÉPSZABADSÁG Bp. 1967. jún. 20.

M.D.V.

Szerencsi Kalmán

Kovács

Az egri Borforgalmi Vállalat pincéjének gyertyatartóit ő kovácsolta. Most kiállítása van Egerben.

Szemes Petroska: Fiszban művész

Nők Lapja, 1966. prinis 4 - 22 lap

Szerencsi Kálmán, Kovácsművész. MDK.

A neves egri kovácsművész parányi kovácsoltvas patkókat szegez husvéti tojásokra. E munkát csak a legjobbak tudják elvégezni.

– : Hír 6.

ESTI HIRLAP, bn. 1962. febr. 7.

Szerencsi Kálmán kovácsmüvész M.D.K.

Eger

350. müvén dolgozik. /Négyágu csillár, amely a békét szimbolizálja/

Részt vett a lipcsei vásáron.

A Szovjetunió több intézményében értékes müként őrizik alkotásait.

Napi krónika

Magyar Nemzet 1963. junius 2. 4.1.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 5

NÉPÚJSÁG
Eger

1021

Vasvirágok között

Ma nyílik meg Szerencsi Kálmán népművészeti jellegű vasmunkáinak kiállítása Egerben

Szerencsi Kálmán nevét már nemcsak megyénkben, hanem az ország más vidékein, sőt számos külföldi ország „vasvirág"-rajongói körében is ismertté tették sajátos — a nagy tanítómester, Fazola Henrik stílusára emlékeztető — kovácsoltvas remekei.

— *Próbálkoztam én az elmúlt tíz év alatt néhány szögletes, amolyan modern stílusúnak nevezett darabbal is, de ma már világosan látom: az a stílus számomra útvesztőt jelentene. Nem kell a közönségnek sem. Erre a barokkos formára pedig valósággal ráragad a néző szíve, szeme, lelke...* — így összegezte Szerencsi Kálmán pénteken délután, a megnyitás előtti napon a maga sajátos ars poeticáját.

Jubileumi kiállításnak is nevezhető ez a mostani, ugyanis éppen tíz évvel ezelőtt mutatta be míves darabjait először az érdeklődőknek.

És ez a tíz év nemcsak a megtalált egyéni utat, hanem a hírnevet is meghozta Szerencsi Kálmánnak. Ezt tükrözi számtalan levél, dokumentum és újságcikk is, amelyekből ezúttal néhány tablót készítettek, s elhelyezték a vasvirágok között. További újdonság az is, hogy az egyes tárgyakról készített rajzok közül — amelyeket Szerencsi Kálmán a vas megformálása előtt készít — ugyancsak bemutatnak néhányat, s ezáltal mintegy bepillantanak az érdeklődők ennek a sajátos alkotóműhelynek a kulisszatitkaiba.

A kiállítás július 21-ig, délelőtt 10—13 és délután 14—16 óra között naponta megtekinthető.

(faludi)

Népújság 5
1969. július 5., szombat

val és v
téssel. De
gyarosan
pen: a
alatt mar
szórjuk p
darab fel
kát és pa
rá, fedőv
alatt puh
ban főtt,
zöldpetre
burgonyá
laljuk.

Zöldpaprikás rizs. 12 dkg rizsből kevés zsíron megpirítva, párolt rizst készítünk. Közben 8 dkg füstölt szalonnát kis kockára vágunk és félig megpirítjuk. Beleteszünk 3 dkg finomra vágott hagymát, majd 40 dkg kisebb cikkekre vágott zöldpaprikát. Megsózzuk, gyengén megborsozzuk, megszórhatjuk egy csipetnyi piros paprikával és mérsékelt tűzön, fedő alatt 7—8 percig pároljuk. Ekkor egy evőkanál vitaprikot (pritamint) keverünk el benne — paradicsompürét is használhatunk helyette — és végül összekeverjük a párolt rizszsel. Tálalás előtt 4—5 percre

Tökhasábok tejjellel — tojással sütve. Hozzávalók: 1,20 kg tök, 2 db tojás, 2 dl tejföl, 6 dkg reszelt sajt, 4 dkg vaj, só, kapor. A megtisztított tököt hasábokra vágva, gyengén sós vízben majdnem puhára főzzük. Jól lecsurgatjuk és megvajazott, tűzálló tálra, vagy zománcozott lábosba rakjuk. A tojásokat felverjük, hozzátesszük a tejfölt, a reszelt sajt felét, megsózzuk és habverővel simára keverve, ráöntjük a tökre. Rászórjuk a reszelt sajtot, megszórjuk egy kevés zsemlemorzsával is, a megmaradt vajjal meglocsolva, közepmeleg sütőben kb. 15—20 perc alatt úgy sütjük meg, hogy a teteje szép aranysárgára piruljon. Egy kevés finomra vágott kaporral meghintve, forrón tálaljuk.

Szerencsi Kálmán, kovács

- Egerben él, 15 éve vashajlító. Megmintázta már az ürhajócáit, a népek barátságát, Heves megye ősi népszokásait. Kétszáz alkotásából nyílt kiállítás az Egri Tanárképző Főiskolán.

A vas nevelte
Magyar Ifjúság, 1969. VII. 11. 3. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Szerencsi
ÉSZAKMAGYARORSZÁG
kályha

DEC 29

401

Búboskemence helyett cserépkályha

BENNE VAGYUNK a télben. A naptár s az időjárás is ezt mutatja. Jólesik azért a kellemesen fűtött szoba, néha még az is, hogy odaüljünk a duruzsoló kályha mellé. Különösen, ha cserépkályha árasztja a langyos meleget.

Hazánk egyik legrégibb cserépkályhagyára Sárospatakon működik. Mert ez a nagymultú hely nemcsak ősi váráról, öreg kollégiumáról nevezetes, hanem arról is, hogy századokon át a magyar kerámiaipar központja volt. *A fazekas-céh már a XVI. században megalakult, első szabadalmát 1572-ben kapta.* Tiszteletes Czeglédi Ferenc uram 400 éves cserépkályhájából pedig maradt egy darab, rajta az 1569-es évszám látható, amiből viszont arra következtethetünk, hogy a kályhásmesterség is régóta virágzik a hajdan királyi városban, Sárospatakon.

Ősi ipar tehát itt a kályhásság. Egész dinasztiák űzték ezt a szép mesterséget, mint a *Szerencsi-, Csicseri-, Vida-családok* tagjai. De még ma is megtalálhatók a híres elődök szorgalmas leszármazottai. Néhányan mint önálló iparosok folytatják a kályhásságot, többségük azonban feladta az egyéni mesterség gondjait-baját és a Sárospataki Cserépkályhagyárban dolgozik. Különösen a fiatalok vannak nagy számban a cserépkályhagyáriak között. Nyersanyagot nem kell messzire menni, mert Sárospatak határában, a Megyerhegyen gazdag kaolintelepek vannak, s ebből a fehér morzsolható ásványból kitűnő szilárdságú, jó tűzálló és hőtartó csempét lehet készíteni.

A cserépkályhagyár a vasútállomás közelében van, s aki mostanában erre jár, szigorúhangú felírással találja magát szembe az irodában: *»Megrendeléseket csak 1958 második felére fogadunk el!«*

— Ez valóban így van — tájékoztat bennünket Peimli László, a gyár fiatal főmérnöke.

— Olyan nagy az érdeklődés cserépkályháink iránt, hogy egy félévnél előbb semmiképpen sem tudunk eleget tenni az új megrendeléseknek. Pedig szerénytelenség nélkül mondhatjuk, hogy jól dolgozunk. Bizonyítja ezt az, hogy ezévi tervünket két hónappal az év vége előtt fejeztük be, s így terven felül közel 700 komplett cserépkályhát készítettünk.

— *Honnan kapnak megrendeléseket?*

— Elsősorban természetesen Borsod üzemeitől, vállalataitól, intézményeitől és lakosaitól. Ezenkívül sok kályhát szállítunk minden évben Budapestre, Szabolcs-Szatmár, Hajdu-Bihar és Heves megyékbe is.

— *Mi az oka, hogy nem tudják kielégíteni a vásárolni szándékozókat azonnal?*

— Legfőképpen az, hogy üzemünk teljesítőképessége kicsi, gépeink nem korszerűek. Ez az üzem valamikor mindössze 8 munkással dolgozott, jelenleg pedig 90 dolgozónk van, viszont a gépi berendezésünk nem sokat fejlődött. A hároméves terv során jelentős beruházásokat fogunk végezni, hogy modernizáljuk az egész üzemet, s benne a jelenleginek többszörösére emelhessük a termelést.

— *És miben van a magyarázata annak, hogy a pataki cserépkályhák iránt olyan feltűnően megnőtt néhány év alatt az érdeklődés?*

— ELSŐSORBAN ABBAN, hogy ma már nemcsak olyan nagy üzemek, intézmények rendelnek tőlünk, mint az *Ózdi Szénbányászati Tröszt*, a *Szerencsi Csokoládégyár*, a *MÁV miskolci igazgatósága* vagy az állami gazdaságok, termelőszövetkezetek, hanem dolgozó parasztjaink is nagyon sok cserépkályhát vásárolnak. Azt mondhatjuk, hogy falvainkban kályha dolgában is megnőttek az igények. A szép krémszínű és meggybarna pataki kályhák ugyanis — amellett, hogy tiszta higiénikus a velük való fűtés — díszei is a szobának. Falusi vásárlóink között termelőszövetkezeti tagok és egyéni gazdák nagy számban vannak. Így szállítottunk a *karcsai Dózsának*, továbbá *Kisházi Lajosnak* Tokajba, *Gyüre Istvánnak* Pácinba, *Téglás Gézának* Lácacsékére, *Besenyódi Istvánnak* Hercegkútra, s százával sorolhatnám még a dolgozó parasztok nevét Borsodban és más megyékben. Mert a most épülő új házakba már nem búboskemencéket raknak, hanem cserépkályhát, némelyikbe kettőt is.

— Ugyanez a helyzet a bányászlakásokkal. Megyénkben ezrével épülnek a bányavidékeken a modern, egészséges berendezésű lakások, s ezekbe mindenütt Patakról rendelnek cserépkályhát. Alberttelepen *Tóth László*, *Vavrik János*, Sajószentpéteren *Simon György*, *Hegedüs István*, Sajóbábonyon *Horváth Gyula*, Perecesen *Kántor Lajos* és sorban a lyukói, somsályi, rudolftelepi, edelényi bányászok is mind-mind tőlünk vásárolják a cserépkályhákat. Csak az utóbbi hónapokban mintegy 650 kályhát szállítottunk a borsodi bányászfalvakba.

IGY KEZDTE MEG térhódítását falvainkban a cserépkályha. S bizonyosak vagyunk benne, hogy az érdeklődés iránta az elkövetkező években még tovább fokozódik, és a hajdani búboskemencék hamarosan mind kiszorulnak a házakból, és a régi nehéz paraszti élet többi emlékével együtt odakerülnek, ahová igazában valók: — *a múzeumba*.

HEGYI JÓZSEF

esel-motor
gépgyárban

számgépgyárat. Az üzemek munkásainak serény keze nyomán újabb és újabb gépek indulnak majd útnak a világ minden tájára, amelyek tovább öregbítik majd iparunk hírnevét.

HÍREK

ÉDES ÉVNEGYED

Volt már harisnya-hét, dinnye-hónap, nagy borvásár-idény, meg minden, hát most — a hírek szerint — cukorkafogyasztási kampány lesz. Lesz bizony! S nem is akármilyen! Egy teljes negyedévig tart majd: január elsejétől április elsejéig.

A kereskedelmi szervek, elosztók, boltok, árudák, földművesszövetkezetek most azon versenyeznek, hogy melyikük tudja jobban megédesíteni vásárlóinak a száját. Arról van szó, hogy a magyar cukorka-iparnak mintegy harmincféle terméke kerül óriási mennyiségben a boltokba, onnan a tizdekás, meg negyedkilós tasakokba, s végül a fogyasztók, főleg az ifjabb generációhoz tartozó állampolgárok fogai közé. Nagy lesz a választék savanyú, mézes, édes, töltött, töltetlen, csíkos, csíknélküli, meg nem is tudom, miféle cukorkákban...

A kereskedelem már felkészült. A gyermekek — gondoljuk — külön felkészülés nélkül is készenlétben vannak. Most — a várható gyomorrontások miatt — a gyógyszertárakon a sor. (Mert félős, hogy egyes ifjú boltlátogatók túlzott szorgalommal igyekeznek a bolt eladási tervteljesítését segíteni.) — Reméljük, a kampány sikere nem állítja majd a fogorvosokat is kampányfeladatok elé. (b)

IDŐJÁRÁS

Várható időjárás vasárnap estig: sok helyen, főleg az ország déli felében még ködös idő, több helyen ködszitálás, ónos eső. Ma gyenge, holnap mérsékelt nyugati, északnyugati szél, a nappali hőmérséklet északnyugaton emelkedik.

Várható legalacsonyabb hőmérséklet ma éjjel: mínusz 2—mínusz 5, legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap északnyugaton mínusz 1—plusz 2, máshol 0—mínusz 3 fok között.

— **Ügyeletes állatorvos** szombaton délről hétfőn reggelig: dr. Mezey László, lakik: Miskolc, Tompa u. 11. sz. Telefon:

— **Tiszaszederkény községben** 25 ezer forintot biztosítottak borbély- és fodrászüzem üzemeltetésére. Ezzel az intézkedésével a tanács régi vágyát teljesíti a község lakóinak.

— **Megyénkben** a termelőszövetkezetekben egy számos állatra 5.18 hold szántóterület jut. Az újesztendőben a közös állatállomány növekedése révén ez jelentős javulást fog eredményezni.

— **A perecesi bányász klub** újabb értékes felszerelésekkel gazdagodott. A bánya vezetői két új rex-asztalt vásároltak a dolgozók szórakozási igényeinek kielégítésére.

— **Értesítés.** Értesítem a Magyar Kutyatenyésztők Országos Egyesülete helyi tagjait, hogy 1958. január 5-én délelőtt 9 órakor közgyűlést tartunk Rákóczi utca 12. szám alatt. — **Vezetőség.**

— **Megyénk játékboltjai** ezekben a napokban több ujdonságot árultak a vásárlóknak. Megérkezett a »Rakétával a világűrben« című társasjáték, amely igen ötletes és igen szórakoztató. Máris nagy kereslet nyilvánul meg iránta.

— **Az abaujszántói járásban** ez évben kultúrházak építésére és felszerelésének bővítésére több mint százezer forintot fordítottak. Az 1958-as évben hasonló nagy beruházás várható.

— **Kisiparosok, figyelem!** KIOSZ helyi csoportunk nagyszabású szilveszteri estet rendez, melyre szeretettel meghívjuk kisiparos kartársainkat b. családjukkal együtt. Büfé, meleg vacsora, tánc.

—oOo—

MOZIK MŰSORA

BÉKE. Január 1-ig: Nehéz kesztyük. Uj magyar sportfilm. Kezdés: 4, 6, 8. Vasárnap: egynegyed 3, 4, 6, 8 óra. Vasárnap délelőtt 10 és fél 12 órakor matiné: Csinytevő. Szovjet film.

KOSSUTH. Január 1-ig: Két anya. Német film. Kezdés: fél 4, fél 6, fél 8, vasárnap: fél 3, fél 5, fél 7, fél 9 óra. Vasárnap délelőtt 10 és fél 12 órakor matiné: Volt egyszer egy király. Csehszlovák film.

TÁNCSICS. Dec. 28—29: Két anya. Német film. Kezdés: 5, 7, vasárnap: 3, 5, 7 óra. Vasárnap délelőtt 10 és fél 12 órakor matiné: Buksi megkerül. Dec. 30—január 1: Nehéz kesztyük. Magyar film.

FÁKLYA. December 29—30: Külvárosi szálloda. Francia film. Kezdés: fél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Heves megyei Népújság

1968 DEC 10

Szerencsi Kálmán
kovácsmester

1021

Ajándék az E. Dózsának

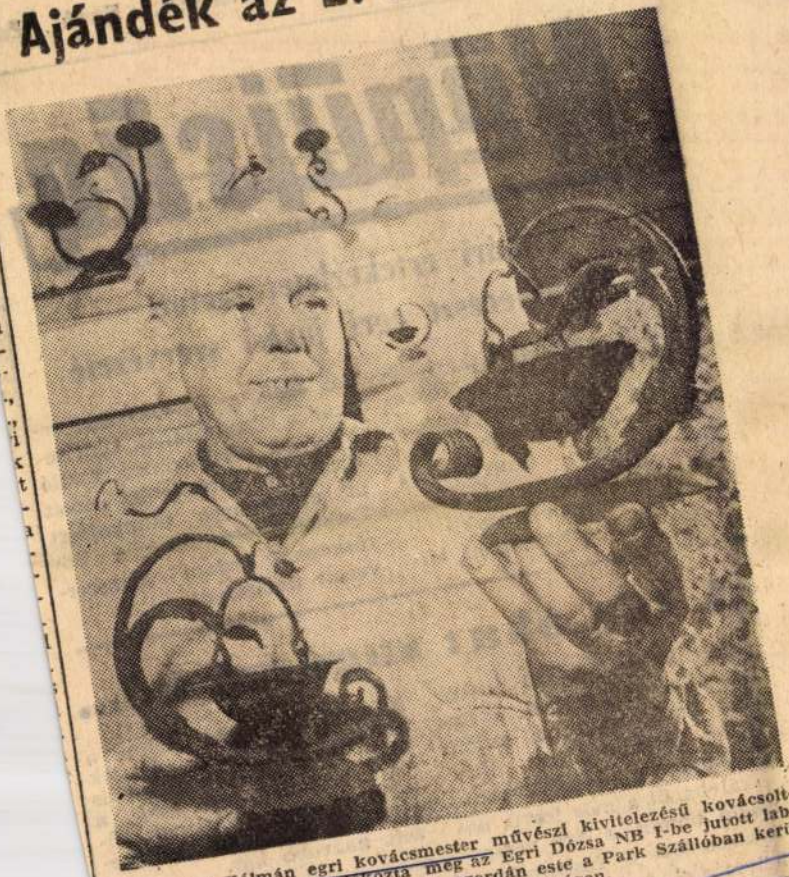

Szerencsi Kálmán egri kovácsmester művészi kivitelezésű kovácsoltvas díszfárggyal ajándékozta meg az Egri Dózsa NB I-be jutott labdarúgóit. Az ajándék átadására szerdán este a Park Szállóban kerül sor az évzáró ünnepségen.

Népujság

Titkári értekezletet tartott a Vöröskereszt egri járási szervezete

Hétfőn délelőtt titkári értekezletet tartott a Vöröskereszt egri járási szervezete, ahol a III. Vöröskeresztes Kongresszus irányelveivel és a családtervezés időszerű kérdéseivel foglalkoztak.

A titkári értekezleten Mikó Jenő, a Vöröskereszt országos központjának képviselője, „A vöröskereszt kiváló dolgozója" kitüntetést adott át eredményes munkájáért Farkas Andrásnénak, a Vöröskereszt bodonvi alapszervezete titkárának.

A tűz oka: sugárzó hő...

Hátfőn délelőtt 10 órakor tűz ütött ki Egerben, a Balázs Ignác utca 46. számú épület fáskamrájában. Özv. K. Sándorné reggel kiszedte a kályhából a még forró, parázsló hamut, s egy vesszőkosárba téve a fáskamrában helyezte el. A sugárzó hő miatt meggyulladt a kosár, majd a fáskamrában lévő holmik és tüzet fogott a kamra teteje is. A lángok több szomszédos épületet is veszélyeztettek, s csak a gyors közbeavatkozásnak köszönhető, hogy nem keletkezett nagyobb kár.

Besze Imréné a Legfels...

Fellebbez...

Szerencsi Kálmán, iparművész, kovácsművész

MDG

A XVIII. sz.-ban élt Fazola Henrik kovácsművészetének folytatója ma. Eger város művészének 6 alkotását a moszkvai VITen is bemutatták. Néhány díszt tárgya a városi tanács épületében látható.

– Kép

Népszabadság Bp. 1960. febr. 26. 9.1

Szécsi Kálmán

kiállítása. Eger, Tanárképző Főiskola. - Ism. (f.a.) Heves Megyei Népújság, 1966. május 31.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

269. l.

mak

Szerencsi Kálmán egri kovácsművész

Láromszázötvenedik művén dolgozik

Modern irányt is képvisel: ábrázolta az ürreptülést. Egri jellegzetességekel mintázott Puttonyos, szőlőszedő asszony, Gémeskút stb. Kiállitott a lipcsei vásaron is. Értekes díjakat nyert.

Mozaik.

Népszava 91. ásf 127 sz 1963 jun 2. 6. l

Szerencsi Kálmán, kovácsművész

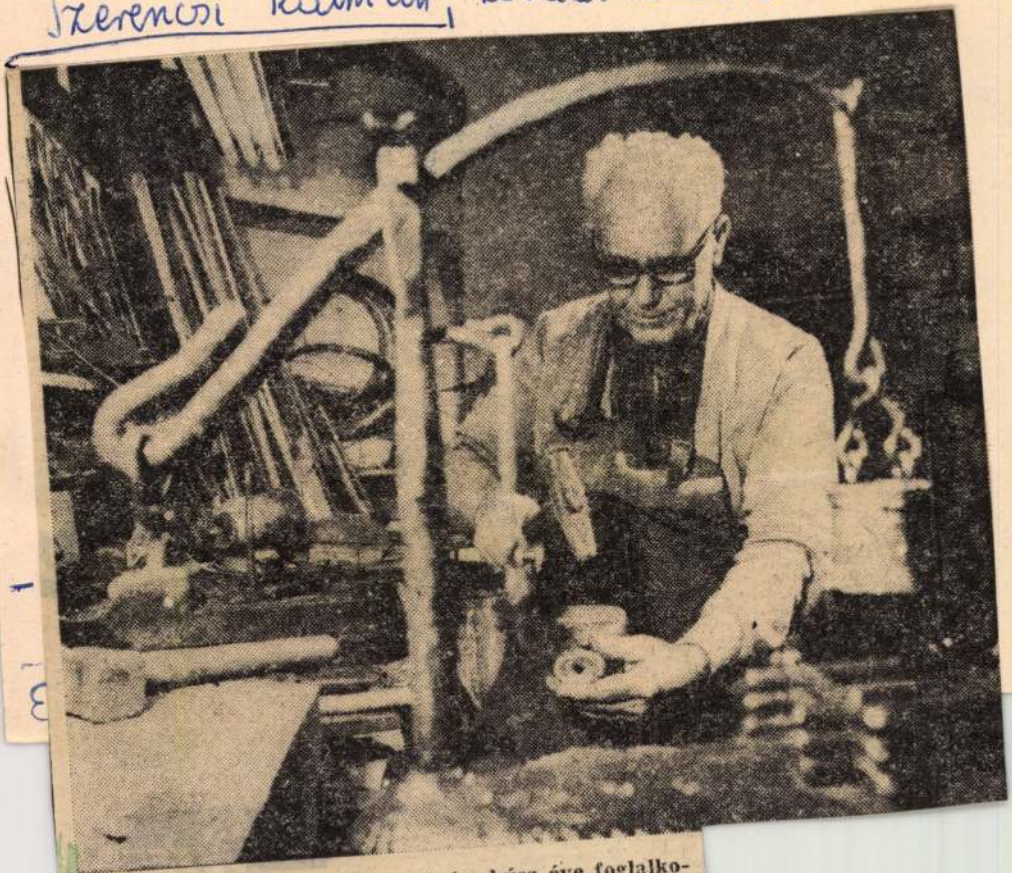

12.

Szerencsi Kálmán egri kovácsművész húsz éve foglalkozik különféle kovácsolt dísztárgyak készítésével. Alkotásai itthon és külföldön egyaránt elismerést és hírnevet szereztek számára

munkatársat. Jelentkezés telefonon vagy személyesen, Budapest IX., Lenhossék u. 18., szervezési és belső ellenőrzési osztály: 336—950/102 mellék.

szállást biztosítunk. Jelentkezés: 23. sz. Állami Építőipari Vállalat, Budapest V., Rosenberg házaspár u. 16. sz. IV. emelet, munkaügyi osztály.

...ijas gyors- és ...azonnali belépés... ...eszünk. SZÖVOSZ ...vetkezeti főosztá... ...dapest V., Szatér 14.

...szünk gépírót és ...

lankezelő Vállalat felvételre keres építésztechnikust, épületgépész technikust, műszaki revizort, könyvelőt. Jelentkezés: Főv. V. ker. Ingatlankezelő Vállalat, Váci u. 36., személyzeti osztály. Telefon: 183—538.

Főv. V. ker. Ingatlankezelő Vállalat felvételre keres gépíró-adminisztrátort, anyagbeszerzőt, építőipari normást, irodatakarítót. Je-

Bp. VIII., Nagyfuvaros u. 23. alatt vagy a 342—791 telefonszámon.

ADÁS-VÉTEL

136—969. Vásárolnék szekrénysort, variát, kombináltat, garnitúrát, konyhabútort, festményeket, szőnyegeket, dísztárgyakat, hagyatékot.

UO-s ...da 100 ...ig vizs... ...lefon: ...

Mind... ...kerékp... ...szek. ...

Ford ...ZT fr... ...igényes... ...fon: ... 10—22 ...

V. ...műhely... ...minden...

Szerencsi Kálmán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI NÉPÚJSÁG

1966 MÁJ 29.

— MAI SZÁMUNKBÓL a Családi kör, valamint a Tudomány és technika c. rovatunk anyagtorlódás miatt kimaradt.

— NÉPMŰVÉSZETI vasmunkás tárlata. Kiállítás nyílt szombaton délelőtt, a tanárképző főiskola földszinti 7-es termében, az egri Szerencsi Kálmán népművészeti jellegű vasmunkáiból. A kiállítást Bánszki Pál, művészettörténész nyitotta meg.

keresse fel

a

Szerencsi Kálmán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HEVES MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1966 MÁJ 3 11

Szerencsi Kálmán kiállításáról

1021

Szombaton nyitották meg az Egri Tanárképző Főiskola egyik földszinti termében *Szerencsi Kálmán* kovácsoltvas figuráinak gyűjteményes kiállítását.

A mintegy másfél száz kisebb-nagyobb berendezési tárgy — csillárok, gyertyatartók, gémeskutak, szőlőprések, miniatűr zongora, üvegfonatok, lámpások, puttonyos szüretelők, hamutartók, szelencék — azt bizonyítják, hogy Fazola Henrik kovácsoltvas kapuja a megyei tanácsházán nemcsak az egri barokk látogatóit ejti bámulatba szépségével és képzeletet mozgató erejével, de kései utódként a vas kovácsolására, művészi megformálására késztette Szerencsi Kálmánt is. Hét esztendeje él Fazola Henrik formáinak bűvöletében: a stilizált virágleveles ötvözetével kisebb-nagyobb, de mindig ízléssel megalkotott használati tárgyakat készít — Fazola-mintára.

Eddigi munkásságának csak töredéke — igaz, a legjelentősebb része — maradt Egerben. Félezerre tehető azoknak a barokkot idéző kovácsoltvas figuráknak a száma, amelyek Egerből útnak indultak a Szovjetunió, Olaszország, Franciaország, Németország, az Egyesült Államok városaiba, hogy egy-két lakás, vagy borospince díszévé váljanak. A leghosszabb utat az egyik finom mintájú borprés tette meg, mert vásárlója Új-Zélandba vitte, s Egertől húszezer kilométerre hirdeti a romantikusnak tűnő barokk formáknak és Szerencsi Kálmán képzeletének az elevenségét.

A kiállításon méreteik és az alkalmazott díszítő elemek gazdagsága miatt elsősorban a nagyméretű csillárok tűnnek fel. A kecsesen hajlékony vonalak, stilizált levelek és szőlőfürtök kompozíciója biztos arányérzetről tanúskodik. Minden tárgy mutatja, hogy alkotójuk az egri barokk épületek belső arányaiban él és gondolkodik.

Az ízlésesen megrendezett és hangulatot adó tárlatnak mintegy aláfestésképpen újságcikkek hirdetik a falon: hogyan tréfálták meg 1963-ban a Berliner Zeitung riporterét azzal a neki hihetetlen állítással, hogy Szerencsi Kálmán megpatkolja a tojást. Fénykép is bizonyítja, hogy a patkolt tojás mellett még egy sarkanytút hordó tojás is sikerült a jó kedélyű Szerencsi Kálmánnak.

A kiállítás vendégei spontán nyilatkozatokat írnak a tárlat naplójába. Dícsérik Szerencsi Kálmán munkáit, azt állítják, hogy a kiállított tárgyak művésziek, elegánsak, formakészségük elragadó. Akad baráti megjegyzés is, amely a modern formákra hívja fel a barokk és Fazola hatása alatt munkálkodó egri autodidakta művész figyelmét.

A kiállításon maga Szerencsi Kálmán kalauzolja az érdeklődőket és ad tájékoztatást a kovácsoltvas világáról. Eger közönsége és a város látogatói két hétig élvezhetik a most összegyűjtött anyagot, amely egyébként a város reprezentatív épületeiben, a megyei tanács és a pincegazdaság termeiben gyönyörködteti és öregbíti az egri barokk hírnevét.

(f. a.)

an tárja szét karját, a labda

(Foto: Molnár I.)

durvaságát azonban kiállítással kellett volna büntetnie.

(somody)

A bajnokság állása:

1. BVSC	12	5	6	1	15: 9	16
2. DVSC	12	6	4	2	24:16	16
3. Komló	12	6	3	3	27:15	15
4. Eger	12	6	3	3	20:22	15
5. Ganz-MÁVAG	12	6	2	4	16:11	14
6. Oroszlány	12	3	6	3	9: 8	12
7. MVSC	12	3	6	3	16:17	12
8. Szeged	12	5	1	6	15:17	11
9. MÁV-DAC	11	3	4	4	15:13	10
10. Budafok	11	4	2	5	13:14	10
11. Egyetértés	12	2	6	4	9:12	10
12. Kaposvári H.	12	3	4	5	13:22	10
13. Szállítók	12	2	6	4	8:15	10
14. Sz.-fehérvár	12	4	1	7	13:16	9
15. Szombathely	9	2	4	3	13:12	8
16. Nyíregyháza	11	3	2	6	11:18	8

Eger: Rüll — Ringelhann, Pócsik — Szölgyémi, — Bolya, Halmos dr, Frank, Csere: Denk, Katona. Edző: **Baranyai György.**

Spartacus: Ferenczi — Varga, Haraszti, — Kunsági, — Kiss E. Váczi, Császár, Edző: **Károlyi Tibor.**

A gólok sorrendje: Szölgyémi, Szölgyémi, Kiss E. Váczi (4 m-esből) Váczi (4 m-esből), Bolya, Kiss E. Pócsik (4 m-esből) Szölgyémi, Kiss E. (4 m-esből).

Mint látható: a Spartacus 6 gól-

Válent Vera és vezet a Népú

A szombat esti egri vízilabda-mérkőzés előtt a Népújság Kupa úszó-versenysorozat részvevői az 50 m-es mellúszásban csaptak össze. A lányok mezőnyében a következő sorrend alakult ki:

Mincsik a köny magyar

rejátszott, aki jogtalanul megintette a gyöngyösi fiút, és sorozatosan elnézte a sajószentpéteri Orbán szabálytalankodásait. *Mincsik Miklós*, aki gyöngyösi színekben még nem szenvedett vereséget, ezúttal is ragyogó teljesítményt nyúj-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1968 JAN 2 7

hajtás volt az oka.

...ain menetrend-módosítá-
sokat léptet életbe.

EGER 1021 Szerencsi Kálmán

Az ötezredik „vasvirág"

Kinyílott az ötezredik *„vasvirág" Egerben.* Ez a különlegesség nem a mezők termése, hanem *Szerencsi Kálmán* kovácsművész kalapácsának ütéseire *„bontotta ki szirmait"*. A most 58 éves *Szerencsi Kálmán* tíz évvel ezelőtt kedvtelésből ismerkedett meg a kovácsolással és művészi munkáinak híre azóta bejárta a világot.

Legszívesebben *Eger* és környéke népi hagyományait, a szőlőművelés mozzanatait mintázza meg. A lakásán megrendezett tárlatán egyaránt megtalálható a *„gémeskút"*, a *„szüret"*, valamint több népmesei jelenetet ábrázoló figura. Munkáinak nagyobb része azonban modern törekvéseket tükröz. Használati és dísztárgyakat egyaránt művészi kivitelben formáz meg. A különleges képességű kovácsművész egri lakását szinte naponta keresik fel látogatók.

Alkotásai — a látogatók révén — már eljutottak *Moszkvába, Leningrádba, New Yorkba, Londonba, Tokióba* és számos más városba. A világ különböző részeiből gyakran kap megrendeléseket dísztárgyak készítésére.

CSATÓR
SEGÉDMU
AZONNAL
T
munka- vé
Vidé
utazási kedv
15 Ft
munkásszáll
FŐVÁROS
GAZDA
ÉS ÉRTÉKESÍTÉSI VÁLLALAT
Bpest V., Alpári Gyula u. 11.
Üzemgazdasági Osztály

FELVESZÜNK

férfi segéd- és
betanított munkásokat.

KERESET:

a teljesítménytől
függően 1300—1800 Ft,
ezen felül
napi 2 liter sör.

...lett.

A csö
vesztett
ményt
azzal a

...P
...káspárt
...a
... megyei Tanács lapja.
Főszerkesztő:
SUHA ANDOR
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
Felelős kiadó:
CSOLLÁNY FERENC
Szerkesztőség: Budapest,
VIII., Somogyi Béla u. 6. II. em.
Kiadóhivatal: Budapest,
VIII., Blaha Lujza tér 3.
Egész nap hívható
központi telefon: 343—100, 142—220
Gepíró szoba
10 órától 18 óráig 140—449
18 órától 21 óráig 140—447
Titkárság: 131—248.
Egyéb számok: 141—462, 141—258
Előállítja: Szikra Lapnyomda,
Budapest.
Index: 25 064
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (Bp. V., József nádor tér 1. sz.). Előfizetési díj 1 hónapra 17 forint.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR IFJUSÁG

1969 JUL 11

Szerencsi Kálmán

1021

A vas szerelmese

A vas szerelmesét Szerencsi Kálmánnak hívják. A fiatal kovácsművész Egerben él, s másfél évtizede műveli a városban hagyományos vashajlító mesterséget. Az élet minden jelenségére reagál; megmintázta például már az űrhajózást, a népek barátságát, Heves megye ősi népszokásait.

Kétszáz alkotásából kiállítás nyílt az Egri Tanárképző Főiskolán.

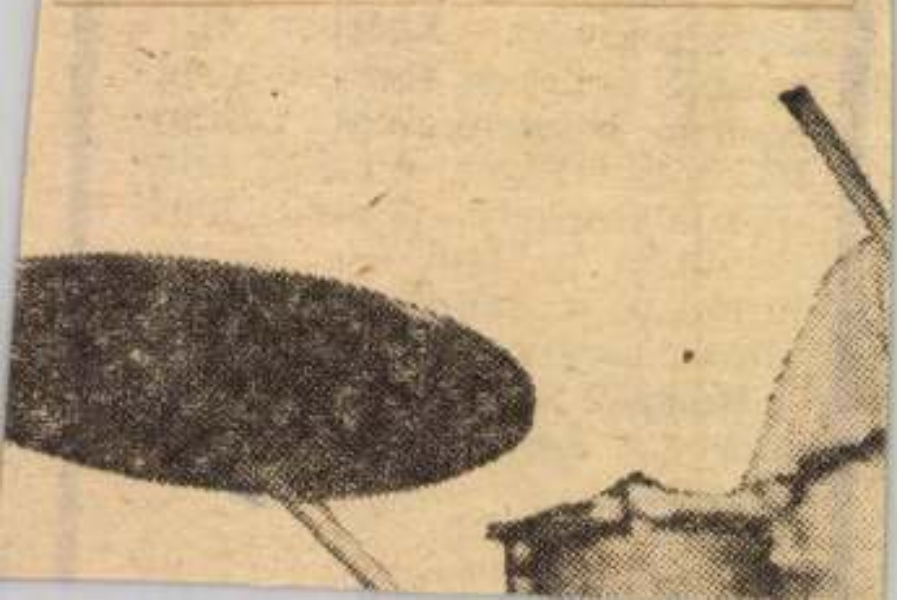

Szerencsi Zoltán

Képzőm. főisk. kiáll. 1937.

175. Szerencsi Zoltán . . Leányakt
176. Szerencsi Zoltán . . Férfiakt
177. Szerencsi Zoltán . . Férfi arckép
178. Szerencsi Zoltán . . Fiúfej
179. Szerencsi Zoltán . . Leányfej

/ olaff.

és 3 alakrajz

Tanár: Réti I.

Szerencsi Zoltán

1925 SzMPT által díjazott művének
kiáll. N. Szalon.
Férfi akt, rajz
Altmüncheni utca, rajz
Erdei ut, rajz.

SzMPT-tól kitüntető elismerés-
és dicsérő elismerés.

Női fej

809. Olasz festő a XVII. sz.-ból

SZERENCSI *Zoltán*, festő Budapesten. ~~It~~ és Münchenben tanult, azután a Római Magyar Akadémia ösztöndíjas tagja volt. 1924 óta szerepel fővárosi tárlatokon aktjaival és tájképeivel. A Szinyei-Társaságtól kitüntető és dicsérő elismerést kapott.

+ szül. Kassa
1897 sept. 20.
+ d

E-J II 5021

megujitása ügyében sürgősen
nemfizetés esetén f. hó 15-vel
s nélkül, legnagyobb sajnála-
beszüntetni.

Kiváló tisztelettel

A BUDAPESTI KÖZLÖNY KIADÓHIVATALA

Budapest, 1934. — 4272.

Szeremesi Zoltán

1921/22 – 1924/25

1927/28 – 1929/30

Ferkápzomfoiskávk

136. l.

Szigetvár.

A középtért a bástyákkal
el, az előtérben az áthidalt
zeledik és jobbról a földön ü
tiszt áll, a háttérben pedig
mondatszalagon, mely fölött m

SIGET

fölül jobbra: 46.

Rm., mér. a rl.

92-92-2

Kassa. 1897. IX. 20.
Szerencsi Zoltán festő
Reti

Kard vasból VIII. 204.

Szerencsi Zoltán

Műcsarnok
1927. őszi kiáll. - 511.

VIS

'œuvre des Artistes étant la

Bulletin des Beaux-Arts,

prêtant que médiocrement à ce

atrième année paraîtra

Szerencsi Zoltán

MAGYAR MŰVÉSZET

1931. 203

Ernst Kincslelet, római

VI. 176.

Szerencsi Zoltán

Műcsarnok festő Bpest

1924. őszi kiáll. 304, 324

Szólásm

Ajánla

Kérem értesítésüket, hogy mi

pusztadőri sajtot.

Kérjük küldjön finom nyers

Folyó hó 30-i kéresülre mell

árjegyzékemet.

Remélem, hogy a nagy választe

megrendeléshez jüttatnak.

Kávémintát készséggel küldök

Légünk minden szakmába va

és legpontosabb kiszolgálás mellett ke

Megtisztelve éreznénk magunkó

bennünket

Ajánlunk Önöknek Budapeste

Megrendelésüket kérem és vag

Szerencsi Zoltán

okl. rajztanár, festő

áll. ösztöndíj Rómába

Évkönyvforrás

1931–32. 87. l.

Vonalzó, rézből, felirattal, 46 cm. XIX. sz.

Szerencsi Tolbán

a főiskola retrospektív kiállításán a főiskola kitüntető érmét kapta.

Képzőm. Főisk. Évk
1936/37. 57. l.

Ferkèpzomfoiskèvk

Szerencsi Zoltán

Gerevich Tibor: Román magyar művészek.
Magyar Művészet
1931. 203 l.

by dep 47.
by lels. 725

Szerencsi Zoltán

festő

Gáspárdy Sándor
arcképe, olaj.

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1930.

MDK

Szerencsi Zoltán

d.r: Két kiállitás. Függetlenség,1937.márc.21.
8 l.

Esztergom (Komárom)

*

Ákos-palota romjai. Az Ákos-nemzetség
alján, az Ákos-hegyen állanak. A XVI.
volt, két címerének töredékei ~~előkerü~~ az esztergom

(Esztergom V és MV. Bp. 1951, 1 l. – Zsigmondi
493, 623 l – Balogh Jolán: Az esztergomi
kép)

MDK

Szerencsi Zoltán

a gyermekváros 193o. évi ösztöndijpályázaton dicséretet kapott.

Képzőm. Főisk. Évk. 1929/3o. 42 l.

Szerencsi Zoltán

Férfi akt, rajz
Altmüncheni utca, rajz
Erdei ut, rajz

M.Szal. 333. kiáll. Díjazott művészek. 1925.
márc. 20- 1.

MDK

Szerencsi Zoltán /

Dicsérő elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott müvészek. 1925. márc. 9 l.

MDK

Szerencsi Zoltán

Kitüntető elismerést nyert

N.Szal. 333.kiáll. Díjazott művészek. 1925.márc. 1.

8

festő

MDK

Szerencsi Zoltán ~~v. szobrászművész~~. az o.képzőművész. főisk. érme

Képzőművész. főisk. jelölései... Magyarság. 1937. ápr. 9. 10 l.

Szepencsi Z.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;

beiratkozás éve 1922.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1, 149 1

Szerencsi Zoltán

1929-30-ban tanársegési teendőkkel megb. ösztöndíjas hallg.

Képzőmüv. Főisk. Évk. 1929/30. 51 l.

Szerencsi Zoltán
Dunapart, szépia
Tanulmányfej, szén

O.M.Kir.Képzőmüv. Főisk. kiáll. 1924. 17 l.

Szerencsi Zoltán
Fasor, szépia
Erdei ut, "
Tanulmányfej, szén

O.M.Kir.Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 16 l.

Szerencsi Zoltán
Női akt, szépia
Kompozició, "
Dunai kikötő, "

O.M.Kir.Képzőműv. Főisk. kiáll. 1924. 17 l.

M.D.K.

Szerentse, Andras,x) festőségéd

névaláírása látható a bélapít-falvai volt ápátsági templom Farenson által festett szentély-freskójának észak nyugati sarkában: „Andreas Szerentse."

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topografiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 538. old.

x) Az Adattárban (408. old) Szerencsi Benian (?)

SZERENTSI Benian ? festőlegény. A bélapátfalvi apátsági templom 1803-ban festett szentély freskóján mesterével —+ Fahrenson Ferenccel együtt szerepel névjelzése.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Szerentsi Benian (?) festőlegény

néojelzése a bélapátfalvai apátsági templom 1803-ban festett szentélyfreskíján mesterével Fahrenson Ferenccel együtt szerepel.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: ercsényi Dezső.
Bp.1969. Akadémiai Kiadó, 408.old.

Szereny Alajos

1890-ben készült rajza, Madách Imre dolgozószobája

Magyar Ihrlap 1973/18 6 old.

Szerémyi Alajos

1881/82 - 1884/85

Ferkèpzomfoiskèvk
136_(

Szigetvár.

A középtért a bástyákkal m
el, az előtérben az áthidalt Dr
közeledik és jobbról a földön ü
kelő tiszt áll, a háttérben ped
lebegő mondatszalagon, mely föl

SIGETH

fölül jobbra: 66.
alól középütt: ii
a lap hátán a Sechzehende Aufg

Rm., mér. a rl.

131-91-19

Szeremyi Alfréd

1916/17 – 1917/18 II.

Ferképzomfoiskèvk

136.1.

Szigetvár.

Az előtért a bástyákkal me
el, melyeket czölöpökön nyugvó
hegyek hullámzanak. Felirata:

SIGETH

magyarázó szövegének kezdete:
Mocast.

Rm., mér. a vk.
Krekwitz: Richti
Frankfurt 1686. 131-91-1

Szerényi Alfréd

Vul. Nemeskosztolán
(Barsm.) 1895 dec. 31.
Hr. Réal. eretts.
1917/18 II. elsőéves művész-
nőv. Balló E.
Kémaradt.

Heyduk Ambros VIII. 66.

SZERÉNYI Emil

Szerényi Emil rajza

M. Demeter
1992. ápr. 16.

tartalomra mutatott. Kétségtelen volt őszinteségű
gi tudás hiánya. Dési Huber az ezüstművességet
szeres festészeti kiképzésben nem lehetett körülm
sában, Désen tanult ugyan rajzolni egy helybeli ta
hoz, hogy technikailag műveltebb kortársaival felv
évek elején különböző szabadiskolákban iparkod
hogy legtöbbet nem a szabadiskoláknak, hanem t
sának köszönhet. Milánóban hosszabb ideig egy
pedig továbbképzésre használta fel. Olaszországb
ból hazajött, már nyoma sem volt benne annak a d
korszakát jellemezte. Képtárgyaiban is nagyobb
makörébe bevonta a gyári munkásokon kívül a m
paraszti munkásokat. Ábrázolásukban azonban n
ség, vagy anekdótás kellemre való törekvés. Inkáb
ellágyulás érezhető képein, amely abból fakadt, h
új munkásréteget kapcsolhatott.

(—) 1906

KAPOSFÜREDI GALÉRIA
ÉS
SZOBORPARK

TISZTELETTEL MEGHÍVJA

SZERÉNYI GÁBOR

GRAFIKUSMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÓJÁRA
1999. AUGUSZTUS 7-ÉN SZOMBATON 17.^{00} ÓRÁRA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

SZEMADÁM GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ–ÍRÓ

MTV RT. VIZUÁLIS MŰVÉSZETEK SZERKESZTŐSÉGÉNEK VEZETŐJE

KÖZREMŰKÖDIK:

PAPP TIBOR
MŰVÉSZTANÁR

ÉS

PAPP DÁNIEL
AKADÉMISTA

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ: 1999. AUGUSZTUS 30-IG

NYITVA: HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA: 14–20 ÓRÁIG

A KIÁLLÍTÁS TÁMOGATÓI:

NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM KÉPZŐMŰVÉSZETI KOLLÉGIUMA
KAPOSVÁR MEGYEI JOGÚ VÁROS KÖZGYŰLÉSÉNEK OKTATÁSI,
TUDOMÁNYOS ÉS KULTURÁLIS BIZOTTSÁGA
KISKÖVI RENÁTA SHELL HUNGARY RT.
KAPOSFÜREDI RÉSZÖNKORMÁNYZAT
PONEKKER LÁSZLÓ ÜGYVEZETŐ
MORGOS ZOLTÁN VÁLLALKOZÓ
ÁTRIUM MÉRNÖKI IRODA
ARCHIÓN ÉPÍTÉSZIRODA
ENTIÁN BT.

KAPOSVÁR - KAPOSFÜRED, KISKÖZI U. 63. TEL.: 82 / 315-670.

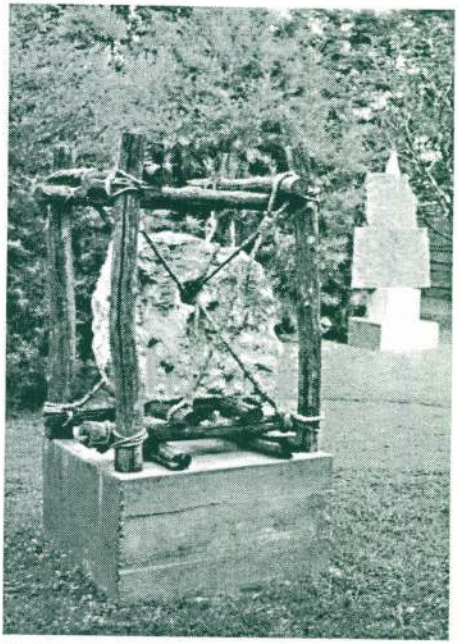

Skulpturenpark in Kaposfüred – Kaposfüredi szoborpark

Sinkovics Péter
művészettörténész

Új Művészet
Szerkesztőség
Budapest
Báthory u. 10.

1054

Szerencsi Julcsa

A 19. n. elő felében sárospataki fazekasmester

Román János: Sárospataki reáma. Bp. 1955.
18.o.

Szerencsi Mihály

Céh-kanta. Sárospatak. 1838.
Sárospataki Tudományos Gyűjtemények Múzeuma,
~~[illegible]~~ szám nélkül
~~[illegible]~~
magasság: 35 cm.

Sinus repr.

Román János: Sárospataki kerámia. Bp. 1955.
43. o.

Szerencsy Mihály

sárospataki fazekasmester egykori majolikamárák önelőleletét tartalmazó naplója megjelenik 1892-ben, Wartha Vince technológiai körében

Katona Imre: Radisics Jenő az iparművészeti kultúráért. /Művtört.Ért., 1969. 3.sz., p. 212-224./
p.217-218.

Szerencsi Tibor

festő

Nagybányáról jött Nyíregyházára.

Vándortűz. Nyíregyháza. 1948 febr. sz. 11. l.
(z. Sz. P.: Nyíregyháza képzőművészete.)

Szerencsy Zoltán

63 Fiú akt. olajf.

Nagybányai kiáll. 1942

TEMÉNY,

ÁS MAGÁNBIRTOKBÓL
EK, MŰTÁRGYAK ÉS
ROK.

T, 1929.

VI., NAGYMEZŐ-UTCA 8.

Szerencsy István

hangszerkezető

laid. 2 kiáll. erém

Közlezrkiáll

12 Ft. 1.–

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Szerencsy István

Cimbalomkészítő

Bp.

Alapítva 1883.

l.

Erredeveskiáll

I. B. 28. l.

344 BUDINIS, id. m. 22. l.

345 WENZEL, id. m. I. 205.

346 Az értékes iratra HUSZTI DÉNES hívta fel figyelmemet, aki publikálását és feldolgozását készíti elő.

347 MIHALIK, ALESSANDRO: I maestri orafi senesi Pietro e Niccolò Gallicus di Siena in Ungheria. *Bollettino Senese di Storia* Patria, 1926—27.

348 *Arch. Ért.*, 1889. 272. l. — Valószínűleg Vance a bíboros adományozta a chartres-i székesegyház egy XIII. századi festett üvegablakát, amelyen képe is rajta van, amint a Szűz Mária előtt térdreborul. *Arch. Ért.*, id. h. képpel.

349 SIKLÓSSY LÁSZLÓ: Műkincseink vándorútja Bécsbe. Budapest, 1919. 67—68. l.

350 Kiadta PRAY GYÖRGY. Nagyszombat, (Tyrnaviae), 1770. — v. ö.: MIHALIK, ALESSANDRO: Gioielli di Santa Elisabetta d'Ungheria ... id. m. 4. l.

351 MIHALIK, id. m. 4— l.

352 Képe: MIHALIK, id. m. 13. l.

353 FEJÉR, Cod. Dipl. III. 1. 166.

354 BRAUN, JOSEPH: Das christliche Altargerät. München, 1932. 74., 77., 143. l.

355 Ma a nagyszebeni Bruckenthal-Múzeum-

Szerencsi Lesbő

8 órai hiszág

1924 okt. 26.6.l.

(Szerencsi vár)

Soós Elemér-A

( ) története,
hadi- és műlei-
rása. 8-r. 7 kép.
23.l. Bp. 1917

Gent (2044)

177339 - 1917 NOV. 6

Kereskedelemügyi
m.kir.
MINISTER

R.55644/1917. sz.

M. Kir. Vallás és Közoktatás-
ügyi Minister Ur Őnagyméltó-
ságának

B u d a p e s t.

Nagyméltóságod folyó évi októ-
ber hó 15.-én kelt 16069/1917 eln.
számu nagybecsü átirata kapcsán van

Szerencsi Zoltán

Réti tanítványa.

Szerepel a Képzőmű. Főiskola

kiállításán a Műcsarnokban

Cyság 1937 III. 20.

Szekencsi Zoltán festő

A Képzőmův. Főiskola kiállításán
a Kép. Főiskola ékmét kapta

Nagyarország 1937 IV-9

Szerencsi Zoltán

Finfej c. festménye mérepel a Képzőmův. Főiskola kiállításán a Műcsarnokban (emlitve)

Pesti Napló 1937 III. 20.

MDK

Szerencsi Zoltán
szerepelt a kiállitson.

"Rozsály nagybányák"

Sipkay Barna: Nem hü tükör a Nyirségi Képzőművészeti Kiállitás.
Keletmagyarország. 1964. jan . 19.

Oroz tános

Mdk

Szerencsi Zoltán és Szalay Pál

„idősebb két művész"

„a közös műteremben együtt akarnak dolgozni a fiatalokkal"

Berecz András: Képzőművészet Szabolcs-Szatmár megjében
Népművelés, 1959 1sz. 29. l.

MDK

Szerencsi Zoltán

Dunapart, szépia

Tanulmányfej, szén

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Mus. 1924.

17. 1.

MDK

Szerencsi Zoltán

Fasor, szépia

Erdei ut, "

Tanulmányfej, szén

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

16. 1.

Szerencsi Zoltán MDK

Leányfej

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Szerencsi Zoltán MDK

Leányakt

Férfiakt

Férfiarckép

Fiufej

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Szerencsi Zoltán

Lakcím

Telefon

Születési hely

Idő

Szerencsi Zoltán

rajzoló

l –

Szabad Művészet

1957. 86. l –

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
151-1909
ér. II/25.

A m.kir.vall.és közokt.miniszt
sz.a.kelt s a kereskedelmi mi
másolata:

Van szerencsém Nagymé
hogy Lux Kálmán, a müemlékek or
az 1909 évre szóló és a m.kir.á
vényes kedvezményes áru bérletj
tak kezelése alatt álló helyi é
jegyet kiállittatni, s azt hozz
A szükséges arczképet
A bérletjegy árát.-a

Szerencsi Zoltán

rajztanár

l.

Erődi – Bodnár

17 fő: l.

Szerencsi Zoltán

MDK

Női akt, szépia

Kompozició, "

Dunai kikötő,"

Képzőm.Főisk. ifjuségi kiáll. Ernst Muz. 1924.

17. 1.

Szerencsi Zoltán MDK

1924-ben ösztöndijat kapott

Képzőm.Főisk. Évk. 1921-22, 22-23, 23-24. 24-25.
Bp. 1926.

MDK

Szerencsi Zoltán festő

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 8. l.

MDK

Szerencsi Zoltán, gróf.

A Szinyei M.F.Társ.által dijazott.

Férfi akt.	rajz.
Altmünchenei utca.	"
Erdei ut.	"

Nemz. Szal.333.kiáll. -1925.III.15.-29. Ka t.

MDK

Szerencsi Zoltán,

kitüntető elismerést nyert.

Dicsérő elismervényt is nyert.

Nemz. Szal.333.kiáll. 1925.márc.15-29. Kat.
A Szinyei M.P.Társ. által dijazott művészek kiáll.-a.

Szerencsi Zoltán

MDK

Felsőbányai táj

Műcsarnok 1927 őszi kiállitás

Szerencsi Zoltán

vómai osztondij

Képrőm. Török Évk

1930-31. 51 l.

Budapest, 1930 április 15.-

os Bizottságának,

B u d a p e s t .

jelentem, hogy a Visegrádon folya-
ámára szükséges kövek termelését,
z erdőben való közlekedés meg van
zdettem meg, még pedig annak a mult
alapján, mely szerint ebben az évben
erővel végre lesz hajtandó. Ily módon
ttattam, ugy a Salamontornyához,mint
az a kőmennyiség is, amely az erdőn
tatását várja.- Amikor az ezévi költ-
lt, hogy a müemlékek országos bizott-

Szerencsi Zoltán

Nagybányán született Szerencsi Zoltán. A Képzőmüvészeti Főiskolát Budapesten végezte. Nyír egyháza éveken át rajztanárkodott

Koroknay Gyula: Képzőmüvészet Szabolcs-Szatmárban.
Müvészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

Szerencsi Mihály

sárospataki papírkaromester naplóját 1809-ből Wartha Vince adta ki 1892-ben Az agyagipar technológiája c. művében.

Harsányi István:

Sárospataki kalauz.
Sárospatak 1928. 93. l.

Brest 436 7/4

Kedves Barátom!

Ennyed meg, hogy nyer-
be általával mindenes jót-
kívánjak.

Barátja udvozlettel
Gazmann

Szerencsi Mihály

sárospataki fazekas

1809.

l.

Magyar Muzeum

1945. 77. l.

scono l'illusoria architettura; la cornice che racchiude la scena principale è ornata di semplici foglie. Sotto la cornice che divide il soffitto dalle pareti, vi sono gr[illegible]

Szerencsi Mihály
sárospataki Pareha

Művészi Ipar
1892. 152. l

Kelet
Összeg
Bevétel
Kiadás

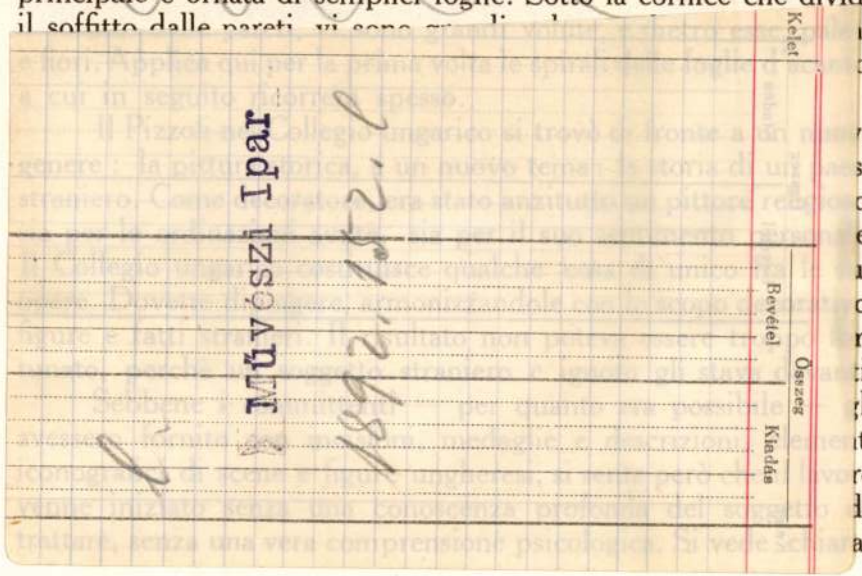

Fig. 7. — Refettorio del Collegio Ungaro-illirico di Bologna.

rico, San Giovanni (il croato) e di San Budimiro; ce li presenta circondati da corone d'alloro e di palme, un grande scudo porta scritto il nome d'ognuno.

Ai due lati della porta del giardino dipinse il beato Gazotto, vescovo di Zagabria e Quirino vescovo di Sirmium, il tutto racchiuso in un quadro ad arco tondo, decorato con foglie d'alloro e d'acanto e con la tavola dell'iscrizione. Sul muro di faccia sono dipinti i cardinali Tommaso Bakócz de Erdőd e Giorgio Martinuzzi, su uno sfondo di scene guerresche. Fra questi due cardinali, in

Szerencsi Mihály

sárospataki főiskolai

naplója

Laid

Wartha 214–

219 l.

Római téglabélyegzők III. 162

— gyűrűk III. 162

— Katonai sírkövek III. 162.

SZERENCSI MIHÁLY, fazekas

A fehéredényesség és a fazekasság egymástól élesen el válva haladt. Szerencsi receptkönyve a habán mázkészítés receptjeivel rendelkezésükre állt, de csak az engóbot használták fel, a fehér ónmáz a pataki fazekasok tevékenységében nem szerepel. 430.old

KATONA IMRE: A sárospataki habán keramia-receptkönyv tanulságai 415.old

A Herman Ottó Múz. Évkönyve, XII -XIV. Miskolc 1975.

SZERENCSI MIHÁLY, fazekas

A hejcei fazakastelep a város különböző pontjairól ide költöző mesterekkel is bővült. a XVIII. sz. második felében A település és a mes erség kontiunitasanak bizonyitéka a Szerencsi-féle receptkönyv fennmaradasa. is. 422. old.

KATONA IMRE: A sárospataki haban kerámia-receptkönyv tanulságai 415. old

A Herman Ottó Muz. Evkönyve, XIII-XIV. Miskolc, 1975

SZERENCSI MIHÁLY, fazekas

A sárospataki fazekasok,bár mint Szerencsi recept könyv
ve bizonyitja noha ismerték a haban mázkészitést,készit
ményeiken mégsem használtak azt. 428.old

KATONA IMRE: A sárospataki habán kerámia-receptkönyv
tanúlságai 415.old

A Herman Ottó Múz.Évkönyve, XIII-XIV. Miskolc, 1975

SZERENCSI MIHALY, farekas

A habán edénykészítés technikájáról egyetlen XVII-XVII
XVIII.sz-i adatunk sincs,csak a XIX.sz-ból.Igy érthető
meg az adatások jelentősége,melyek a Szerencsi-félerece
ceptkönyvvel együtt jól tájékoztatnak a habán fajansz
technikájáról. 424.old

KATONA IMRE: A sárospataki habán kerámia-receptkönyv
tanulságai 415.old

A Herman Ottó Múz.évkönyve, XIII-XIV. Miskolc, 1975

SZERENCSI MIHÁLY, fazekas

Receptkönyve 1809-es dátumot visel. Szerencsi Mihály sárospataki fazekasmestertől származnak. Habán kerámia készitési mód, mázak összeallitása nem maradt fenn, de enne fennmaradása sem tekinthető lehetetlennek, Szerencsi könyve jó példa erre. 422. old

KATONA IMRE: A sárospataki habán kerámia-receptkönyv tanulságai 415. old

A Herman Ottó Múz. Évkönyve, XIII-XIV. Miskolc, 1975

SZERENCSI MIHÁLY, fazekas

1809-ből származó receptkönyvében megőrzött ujkeresz
tény ma ak közül a fehér a legdominansabb. Ezt használtak
leggyakrabban. Szerencsi 11 ujkeresztény mazat ismertet
E technika keletkezésére nem nyujt felvilagositast, Sze
rencsi feljegyzései koraban a habanoknak sárospatakon
mar az emléke is elenyészett. 426.old

KATONA IMRE: A sárospataki habán kerámia-receptkönyv
tanulságai 415.old

A Herman Ottó Múz. Évkönyve, XIII-XIV. Miskolc, 1975

SZERENCSI ZOLTAN, festő

1958-ban újra megalakult a megyei csoport. Titkár: Berky Nandor, Tagok: Berecz Andras, Daniel Reinhold /Nagykallo/, Gajzer Agoston /Kisvárda/, Huszar Istvan /Rakamaz/, Járossy Gyula, Kiraly Zoltan /Nagyecsed/, Koncz Zoltan /Ujfehértó/ Pal Gyula, Soltész Albert, Szalay Pal, Szerencsi Zoltan. 65.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz.

SZERENCSI ZOLTÁN, festő

A háború után sokan elhagyták Nyíregyházát. 1955 körül közben Tar László Besenyődön lakott. Családi okból távozott később Szerencsi Zoltán feltűnés nélkül, mint ahogy élt. Az idősebb generációból 1973-ban utolsóként egyedül maradva, Szalay Pál költözött Pestre családjához.
63.old

KOROKNAY GYULA: Számadás a megyei képzőművészetről
61.old

Szabolcs-Szatmári Szemle, 1975. X. 1.sz,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
Szerényi Gábor
EGYT HÍRADÓ
1978 JUN 13
1021

MUNKÁS

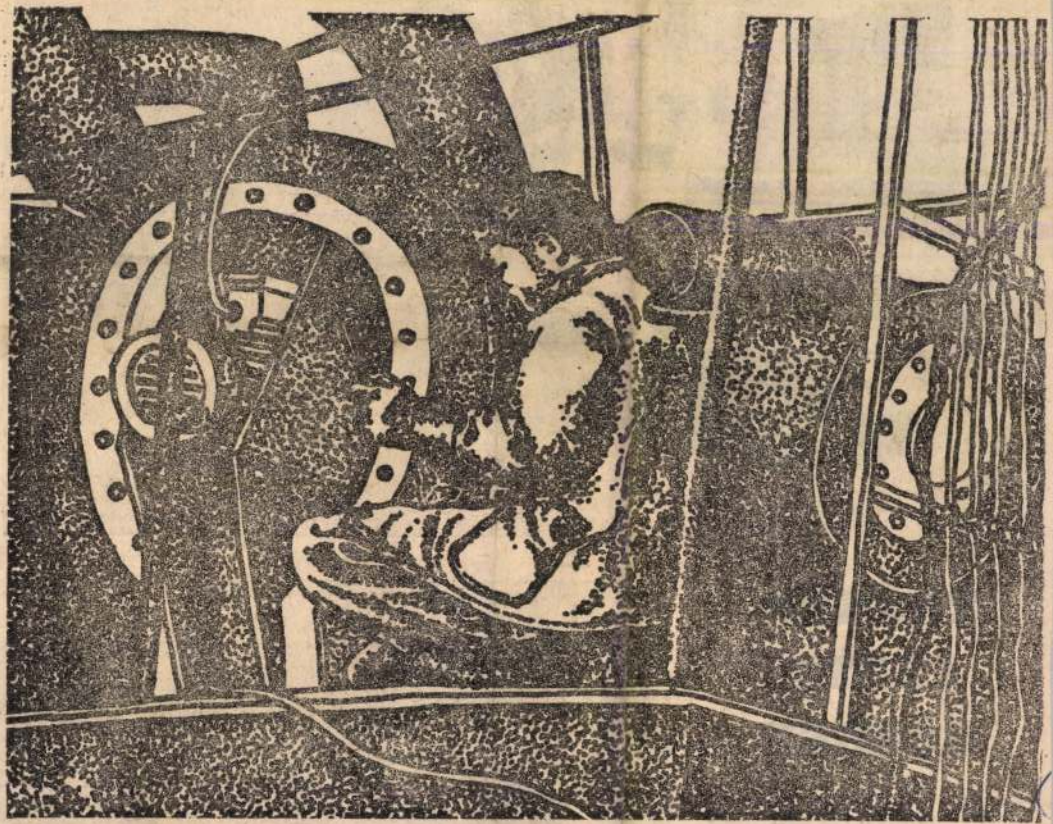

Szerényi Gábor grafikája

TÁJKÉP CSATA KÖZBEN

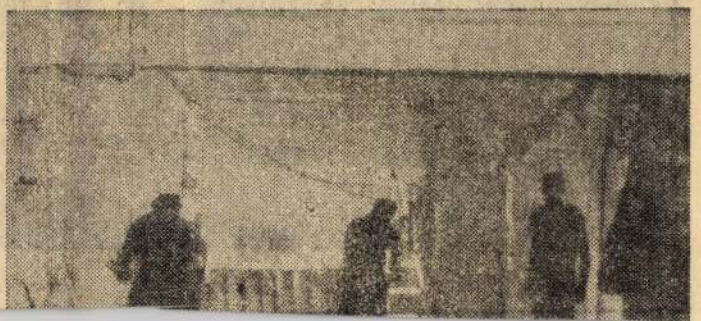

A cim pontos. Tessék csak a képekre nézni. Semmi nincs a helyén, mindent szétvernek,

Szerémyi Gábor

Szenes Zsuzsa

Bemutatjuk Szerémyi Gábor rajzait

?

Élet és Irodalom, 1986. máj. 30. 12.

Galleria Toselli, M

ALBERTO GARUTTI

Cim nélkül, 1988
granulált cement, s
220×220 cm
A müvész tulajdon

Cim nélkül, 1990
vas, kristály, 280×
A müvész tulajdon

MARCO GASTINI

Cim nélkül, 1969
ólom és antimon öt
400×300 cm
A müvész tulajdon

Vizinyomok között
kö, fa, vászon, 270
A müvész tulaidon

GIORGIO GRIFFA

Majdnem párhuzar
tempera, vászon, 30
A müvész tulajdon

Szivacs, 1977
akril, vászon, 180×
A müvész tulajdon

FRANCO GUERZONI

Kémek, 1980
gipsz, szén, 50×16
Magángyüjtemeny

Nappal és éjjel a p
vegyes technika, pap
150×215 cm
A müvész tulajdon

Szerényi Gábor

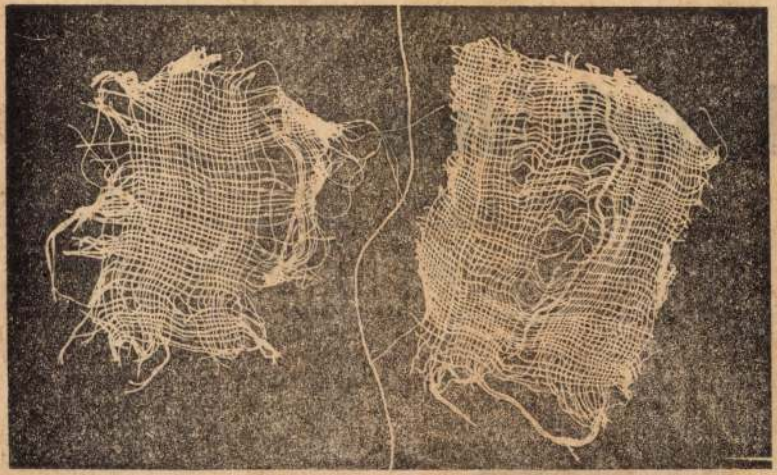

Szerényi Gábor: Géz-képek

Élet és Irodalom, Bp. 1978. ápr. 29.
XXII. ~~Brechtről, higgadtan~~ évf.
17.sz. 12. lap

A történelmi fejlődés egyik síkja lődési szakaszához is amelyet

Lenkék ideje

lan a stílusban meglelt örömünk: kitetszik, hogy a szerzőt kevéssé izgatta a társadalom rajza, a figurák korhű viselkedésének festése vagy a lélekábrázolás olyan útjai, melyeken hiteles világba juthatnánk.

Történetek duzzadnak a nyelv önteremtő dagályán mértéktelenné, a cselekmény szövése esetlegessé válik és a rokonszenvvel fogadott stílusról kitetszik, hogy *nem*

hogott be az ablakon. Mint valami szemfüles, s kissé kíméletlen házisasszony, mindenütt ott volt, mindent végigtörölgetett könnyű szürkés rongyaival, s percek alatt eltűntette az éj sötét hulladékait."

A dagályos és választékossága ellenére kisszerű — mert keveset megvilágító — nyelvezet marad egyetlen és nem éppen pozitív benyomásunk a *Mesterhegedű* című terjedelmes regényről. Az elbeszélésnyi történet, s az érzelmesen sekély mondanivaló, könnyűségük ellenére ázottan merülnek az áradó mondatok sekély közegébe. Nem fáj a szívünk Lenke hullása miatt — papírfigura volt egy meghatározatlan város, egy sohsemvolt korszak dimenzióiban.

★

Tatay Sándor könyvében is van

Szerényi Gábor

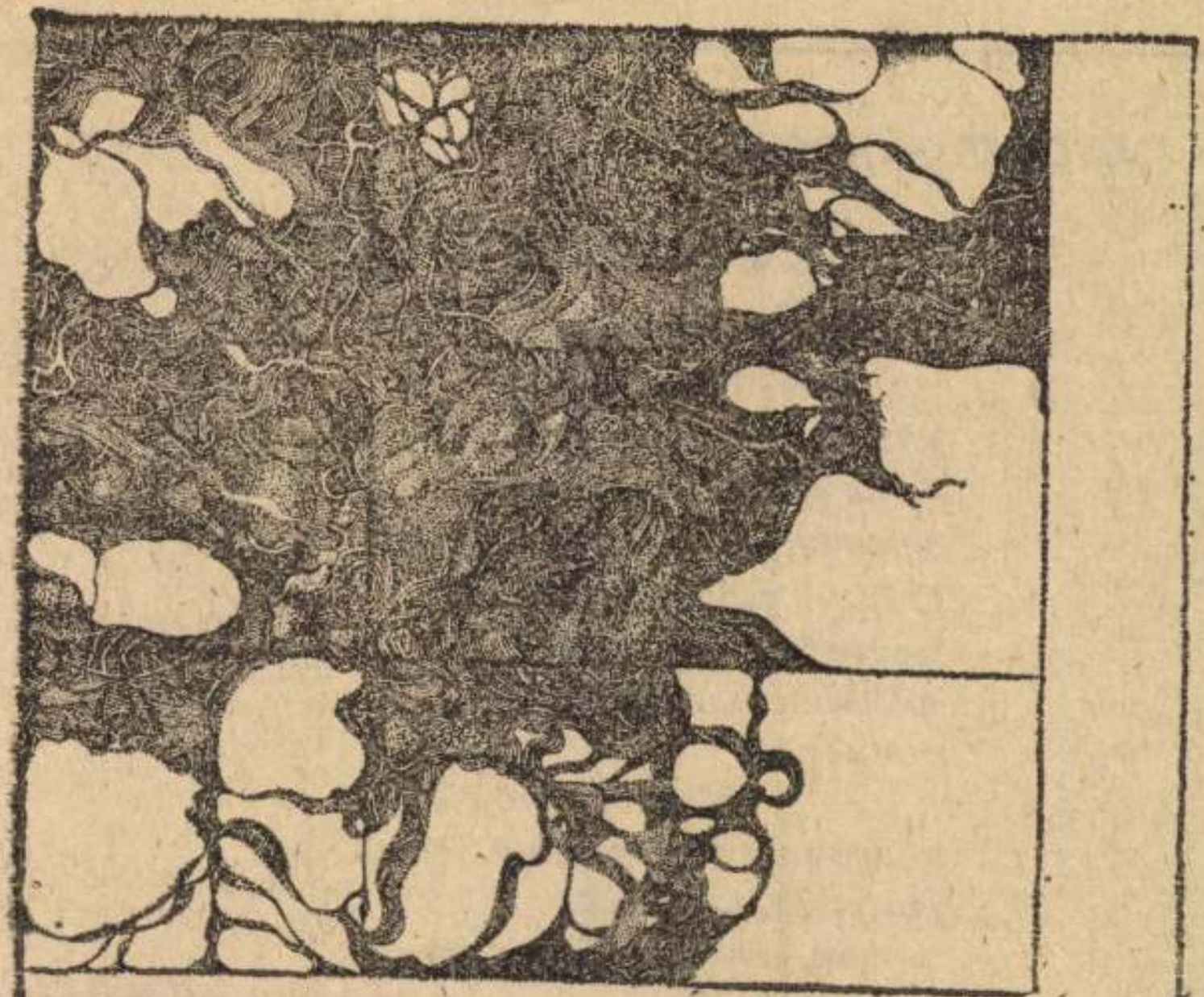

Élet és Irodalom, Bp. 1977. márc. 19.

Szerényi Gábor rajza

XXI. évf. 12. sz. 4. lap.

WEÖRES SÁNDOR:

Beethoven emlékére

Utolsó vonósnégyesek:
a hangzás hasadékai,
a lélek elvesztette dallamait
és nem kiván többé zenét,
se patak, se madarak hangját
ezentul, csillagforgások
úgyse hallható énekét,
inkább a mennydörgés
vonulását!

Mindig a csöndet,
ahonnan néma rezgések fakadnak,
másvilági üzenetek,
némák, süketek, kénytelen
hangra forditani —

A bontatlan
magányban társ dalol, a tökéletes,
az egyetlen és akármennyi,
a süketségben sincs többé egyedül.

A titkok sarka

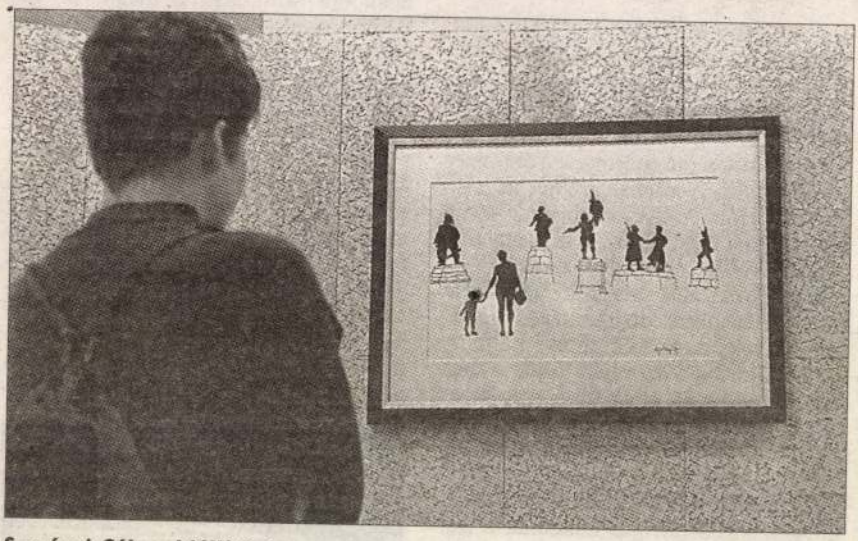

Szerényi Gábor kiállításán

FOTÓ: BURGER ZSOLT

■ BAYER ZSOLT

Autó, dömper, kisbicikli, hintaló, cserebogár – szétszerelve végezte mind. Megporosodva hevertek, szomorú kis kupacban, az ágy alatt, a titkok sarkában.

Megporosodott a valóság, míg az apró fogaskerekek, rugók és csapágyak, az afrik meg a fűrészpor furcsa meséket suttogott arról, ami nincs, vagyis kell hogy legyen. Még a cserebogár csúnya bele is mesélt. És gyerek voltam, ráadásul. Aztán felnőttem – gondolta a fene –, s egy egészséges májusi napon, mindjárt reggel zöld műanyag lapátra került a titkok sarka. Elvitte a kukásautó. És – tarisznyám hamuban sült pogácsával telve (tényleg!) – indultam új, nagy, kövér csodák után. Amelyek nem férnek az ágy alá, csak a szívbe meg a fejbe vagy a torokba, s el lehet üvölteni mindet, a felfedezők buta lelkesedésével és hitével – bele a pusztába, városba, csapba. Pedig mindent felfedezett már valaki.

Mindenhol járt, mindent látott, mindenre kitűzött egy önző zászlót valaki. A lányok sem szüzek, soha, egyvalakire legalább gondoltak már teelőtted. Ez a vége mindig, egy-két évtized múltán, minden kujtorgás, csoda után. Otthon meg már az ágy sem a régi. Aztán elkezdesz úgy csinálni, mintha... Dédelgeted a régi fényképeket, egyik-másik a falra is fölkerül, cifra emlékrámában. Régi mesekönyvek költöznek a polc kitüntetett helyeire. Furfangok az egyre acélosabb valóság megfúrásához. Olyan kevesen szedik szét a tárgyakat, ha már kiszőrösödött az álluk. Olyan kevesen keresnek mindig mesét a mesétlenség mögött. Olyan kevesen tudják, hogy az égben minden este bál van.

De Szerényi tudja. Helye van képeinek a múltvarázslók falán. Vagy az ágy alatt, a titkok megöregedett, már csak képzelt sarkában. Az meg mégiscsak majdnem a legnagyobb dolog, odakerülni. Hiszen a világmegváltás nem tűri a meséket. A szeretetet se nagyon...

Szerényi Gábor
M. Nemzet 2000.04.29.

Elegáns doktorhal (Acanthurus tennenti)

sen rengeteg jó tanácsot is kap a gyönyörű, színes képekkel teli albumból a kezdő akvarista, olyannyira, hogy akár tudományos alapon is berendezheti miniatűr óceánját.

A haltartás ősi időtöltés. Több ezer évvel ezelőtt a kínaiak voltak az első díszhaltartók. Aztán évszázadok során az emberek, úgy tűnik, más szenvedélyekkel voltak elfoglalva, csak a XIX. század közepétől kezdtek újra saját gyönyörűségükre mesterséges tartályokba telepíteni különböző halfajtákat. Ekkoriban azonban csak a legedzettebb halak élték túl a szegényes akváriumi körülményeket. A technika és a tudomány azóta ezen a téren is fejlődött, s ma már komoly szakirodalma van mindazoknak a módszereknek, melyek segítségével a halaknak a legmegfelelőbb életkörülményeket lehet kialakítani. (*Mary Bailey* és *Nick Dakin*, az Akváriumi halak című könyv szerzői segítőtársaikkal trópusi élőhelyeket is bejártak, hogy a természetes közeget tanulmányozzák és fényképezzék.) A házi akvárium kialakítása nem túlzottan egyszerű dolog. A legelső teendő a vizet olyanná tenni, amilyet a hozzánk „beköltöző" vendégek a legjobban szeretnek. Mivel senki nem tud gyakran friss tenger- vagy folyóvizet hozni kedvenc halainak, a csapvizet kell alkalmassá tenni számukra, különböző, nálunk is kapható anyagokkal. Gondoskodni kell az állandó oxigéncseréről, az egyenletes hőmérsékletről, a szennyező anyagok eltávolításáról, sőt az akváriumnak a halak számára

Aki úgy dönt, kipróbálja az otthoni apró tenger örömeinek élvezését, a következő kérdéseket tegye fel magának: milyen halat szeretne tartani, azok mekkorára nőnek meg, hajlandó-e gondoskodni számukra a megfelelő vízi körülményekről, esznek-e növényeket, megeszik-e, üldözik-e egymást, rongálják-e környezetüket, illetve az egyes fajokból hány példányt szeretne tartani. S ami a legfontosabb kérdés: készen az illető arra, hogy azzal etesse új kedvenceit, amit szeretnek, még ha ezt nehéz is beszerezni, drága vagy visszataszító. S ha mindezekre magunknak is kedvező választ tudtunk adni, akkor érdemes hozzákezdeni az akvárium kialakításához. A szép, színes halak kellemes lakótársak, gyönyörködni mindig lehet bennük, és nem zavarják hangoskodásukkal gaz-

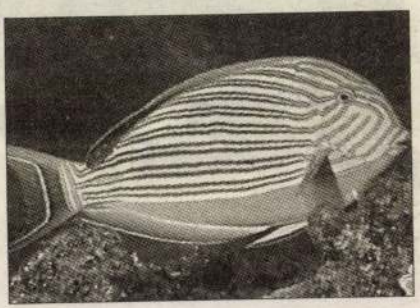

Pizsamás doktorhal (Acanthurus lineatus)

dájukat. S roppant hasznosak is. Mire az akvarista megtanulja mindazt, ami az akvarisztikával összefügg, azon veszi észre magát, hogy kész vegyész, zoológus, botanikus és geológus lett belőle, sőt ért a víz- és villanyszereléshez, az ácsmunkához és sok más egyébhez is.

Napozzunk mértékkel

A napozás hol divatba jön, hol pedig kiderítik róla, hogy kártékony. Az utóbbi évtizedben egyre erőteljesebben hangoztatják kozmetikusok és orvosok, hogy semmi sem

arra inti a napfény szerelmeseit, hogy minél kevesebbet tartózkodjanak a napsugarak közvetlen hatása alatt. A túlzott napellenesség azonban a nagy

kozmetikai cégek

SZERÈNYI GÁBOR

Új művészet

1998. nov.

23.o.

SZERÉNYI GÁBOR

Törött acélgomb

MAGYAR NEMZET : 2000. IV. 26

Ma még látható Szerényi Gábor grafikusművész tárlata FOTÓ: BURGER ZSOLT

Az érdeklődők ma utoljára tekinthetik meg *Szerényi Gábor* grafikusművész Geniza című kiállítását a Bálint Zsidó Közösségi Házban. A geniza héber eredetű szó, az ókori Izraelben az Isten nevével jelzett, elhasznált tárgyakat nevezték így, amelyeket tulajdonosaik a templomok körzetében ástak el. Szerényi Gábor lapunknak elmondta, hogy ezek az eszközök nem csak az archeológusoknak jelentenek értéket: a mai világ tárgyi kultúrájában is jelen vannak, rejtett formában. Szerényi a közvetlen környezetében fellelhető eszközöket használta a közel ötven kép modelljeként. – A törött acélgomb, a tollhegy is ábrázolható érzékletesen, úgy, hogy az isteni lélek megszólaljon rajtuk keresztül – mondta. Szerényi „kedvenc" eszköze a körző és a vonalzó, de grafikáiban szívesen ábrázol kottafejeket is.

koreográfiája az energia és az érzelem, a vitalitás és a befelé fordulás közötti ellentétek játéka.

Annak ellenére, hogy filmes technikával nagyközelit készít táncosairól, nem személyes vallomások elevenednek meg a színpadon, hanem a le nem írható érzetek, belső hangok öltenek testet.

zéki egyszerre.

A darab különböző hangulatú részei az *Arvo Part–Peter Appleton–Ensemble Bash– Gavin Bryars* és más zeneszerzők zenéjéből készült montázs dallamain keresztül fűződnek egymásba. Olykor gondolkodásra készteti a nézőt, máskor belső hangok visszhangoznak benne.

Lomtalanítás a VII. kerületben

Autóroncsot ne!

■ OS

Lomtalanítást végez a Fővárosi Közterület-fenntartó (FKF) Rt. a főváros VII. kerületében április 29-én, szombaton. A lomokat előtte egy nappal, pénteken kell kikészíteni olyan helyre, amelyet a célgépek jól meg tudnak közelíteni.

Idén a lomtalanítási időpontokról hírlevélben ad tájékoztatást az FKF Rt., ezt közvetlenül a postaládákban helyezik el. A hírlevélben feltüntetik a körzethatárokat és más hasznos információkat. Az FKF arra kéri a lakosokat, hogy a főváros rendje és tisztasága érdekében csak a hírlevélben jelzett időpontban készítsék ki a lomokat, azokat a következő napon elszállítják.

Fontos azonban, hogy az ipari, a veszélyes, a mezőgazdasági tevékenység következtében keletkezett hulladékot, az építési törmeléket, az autóroncsot és a naponta képződő háztartási hulladékot ne készítsék ki.

SZÍNHÁZMŰSOR

Katona József Színház (V., Petőfi Sándor u. 6. Tel.: 318-3725. Jegypénztár: hét-

5.42 Hajnali gondolatok
5.45 Agrárvilág
6.00 Naprakész
8.30 A bestia
9.00 Csak ma!
9.20 Forró szél
10.30 Mindent a szerelemért
12.00 Déli harangszó
12.01 Híradó délben
12.11 Körzeti híradók
12.20 Bank utca
12.25 Világhíradó
12.42 Lezáratlan akták
13.00 Hrvatska kronika
13.30 Ecranul nostru
14.00 Családunk szégyene
15.25 A magyar film múltja és jövője
15.58 Hírek
16.00 Einblicke
16.30 Segíts magadon
17.00 Az én olimpiáim
18.00 Híradó hatkor
18.36 Théma
18.55 Alaphangok
19.00 Sikkes
19.50 Sporthírek
20.00 Nem jogerős
20.30 TS – Észak-Írország–Magyarország válogatott labdarúgó-mérkőzés
22.30 Híradó este
22.40 Aktuális
23.00 Alaphangok
23.05 Magyar szalon
23.35 TS – Asztalitenisz Eb

m2:

5.42 Hajnali gondolatok
5.45 Agrárvilág
6.00 Naprakész

4.10 Plusz
5.30 Virradóra
9.00 Reggeli
9.10 Gazdakör
9.40 Napóra.
10.10 Szablya a
11.55 Vers
12.00 Déli hara
12.30 Pop-sa-ro
13.00 Amiről a
13.20 Forrásvid
13.50 A mormot
15.10 Expedíció h
15.45 Hungária
16.15 A civilizá
17.05 Szóbazár
18.00 Napóra.
18.55 Hej, hej,
19.00 Régiók
19.30 Európai k
19.45 Irány a t
20.35 Tudósítás
20.45 Police
21.30 Híradó, s
22.00 Navigátor
22.55 A Föld vi
23.50 Emil
0.20 Híradó

RTL Klu

6.30 Reggeli
9.00 Receptklu
9.10 Barátok
9.40 A farm,
10.35 Top-shop
11.30 Delelő
12.30 Receptklu
13.00 Hírek
13.30 Kavalkád
13.40 Celeste
14.30 Helene é
15.00 A farm,

Szerényi Gábor

Törött acélgomb

Magyar Nemzet 2000. IV. 26.

Ma még látható Szerényi Gábor grafikusművész tárlata FOTÓ: BURGER ZSOLT

Az érdeklődők ma utoljára tekinthetik meg *Szerényi Gábor* grafikusművész Geniza című kiállítását a Bálint Zsidó Közösségi Házban. A geniza héber eredetű szó, az ókori Izraelben az Isten nevével jelzett, elhasznált tárgyakat nevezték így, amelyeket tulajdonosaik a templomok körzetében ástak el. Szerényi Gábor lapunknak elmondta, hogy ezek az eszközök nem csak az archeológusoknak jelentenek értéket: a mai világ tárgyi kultúrájában is jelen vannak, rejtett formában. Szerényi a közvetlen környezetében fellelhető eszközöket használta a közel ötven kép modelljeként. – A törött acélgomb, a tollhegy is ábrázolható érzékletesen, úgy, hogy az isteni lélek megszólaljon rajtuk keresztül – mondta. Szerényi „kedvenc" eszköze a körző és a vonalzó, de grafikáiban szívesen ábrázol kottafejeket is.

koreográfiája az energia és az érzelem, a vitalitás és a befelé fordulás közötti ellentétek játéka.

Annak ellenére, hogy filmes technikával nagyközelit készít táncosairól, nem személyes vallomások elevenednek meg a színpadon, hanem a le nem írható érzetek, belső hangok öltenek testet.

zéki egyszerre.

A darab különböző hangulatú részei az *Arvo Part–Peter Appleton–Ensemble Bash– Gavin Bryars* és más zeneszerzők zenéjéből készült montázs dallamain keresztül fűződnek egymásba. Olykor gondolkodásra készteti a nézőt, máskor belső hangok visszhangoznak benne.

Lomtalanítás a VII. kerületben

Autóroncsot ne!

■ OS

Lomtalanítást végez a Fővárosi Közterület-fenntartó (FKF) Rt. a főváros VII. kerületében április 29-én, szombaton. A lomokat előtte egy nappal, pénteken kell kikészíteni olyan helyre, amelyet a célgépek jól meg tudnak közelíteni.

Idén a lomtalanítási időpontokról hírlevélben ad tájékoztatást az FKF Rt., ezt közvetlenül a postaládákban helyezik el. A hírlevélben feltüntetik a körzethatárokat és más hasznos információkat. Az FKF arra kéri a lakosokat, hogy a főváros rendje és tisztasága érdekében csak a hírlevélben jelzett időpontban készítsék ki a lomokat, azokat a következő napon elszállítják.

Fontos azonban, hogy az ipari, a veszélyes, a mezőgazdasági tevékenység következtében keletkezett hulladékot, az építési törmeléket, az autóroncsot és a naponta képződő háztartási hulladékot ne készítsék ki.

SZÍNHÁZMŰSOR

Katona József Színház (V., Petőfi Sándor u. 6. Tel.: 318-3725. Jegypénztár: hét-

5.42 Hajnali gondolatok
5.45 Agrárvilág
6.00 Naprakész
8.30 A bestia
9.00 Csak ma!
9.20 Forró szél
10.30 Mindent a szerelemért
12.00 Déli harangszó
12.01 Híradó délben
12.11 Körzeti híradók
12.20 Bank utca
12.25 Világhíradó
12.42 Lezáratlan akták
13.00 Hrvatska kronika
13.30 Ecranul nostru
14.00 Családunk szégyene
15.25 A magyar film múltja és jövője
15.58 Hírek
16.00 Einblicke
16.30 Segíts magadon
17.00 Az én olimpiáim
18.00 Híradó hatkor
18.36 Théma
18.55 Alaphangok
19.00 Sikkes
19.50 Sporthirek
20.00 Nem jogerős
20.30 TS – Észak-Írország–Magyarország válogatott labdarúgó-mérkőzés
22.30 Híradó este
22.40 Aktuális
23.00 Alaphangok
23.05 Magyar szalon
23.35 TS – Asztalitenisz Eb

m2:

5.42 Hajnali gondolatok
5.45 Agrárvilág
6.00 Naprakész

4.10 Filusz egy
5.30 Virradóra
9.00 Reggeli m
9.10 Gazdakör
9.40 Napóra.
10.10 Szablya
11.55 Vers
12.00 Déli hara
12.30 Pop-sa-ro
13.00 Amiről a
13.20 Forrásvid
13.50 A mormo
15.10 Expedíció
15.45 Hungária
16.15 A civilizá
17.05 Szóbazár
18.00 Napóra.
18.55 Hej, hej,
19.00 Régiók
19.30 Európai
19.45 Irány a
20.35 Tudósítás
20.45 Police
21.30 Híradó,
22.00 Navigáto
22.55 A Föld v
23.50 Emil
0.20 Híradó

RTL Klu

6.30 Reggeli
9.00 Receptklu
9.10 Barátok
9.40 A farm,
10.35 Top-shop
11.30 Delelő
12.30 Receptklu
13.00 Hírek
13.30 Kavalkád
13.40 Celeste
14.30 Helene é
15.00 A farm,

Szervánszky Endre

Szervánszky Endre festőművész kiállítása a Helikon Galériában megnyílt.

----:Kiállitási naptár.
Művészet, 1976.szeptember - 48.oldal.

Szerwánszky Jenő, festő

Kiállítások

Élet és Irodalom, 1976. szept. 11.

[ ]

Szervánszky Jenő festőművész

Pátzay Pál szeptember 17.-én a Műcsarnokban, Szak András szeptember 13.-án a Gutenberg Művelődési Házban, Konfár Gyula szeptember 16.-án a Csók Ostván Galériában, Vásárhelyi Kováts Tibor szeptember 16.-án a debreceni Medgyessy Teremben, Gálffy Lola és Kántor Andor szeptember 16.-án a Miskolci Szőnyi István Teremben, Korga Györgyszeptember 16.-án a Szekszárdi Szinyei Merse Teremben, Herczeg Klára szeptember 11.-én a Műcsarnokban, Szervánszky Jenő szeptember 16.-án a Helikon Galériában nyitja meg kiállitását, -a kulturális eseményeket ismertető rovat közleménye szerint.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept. 11.
XX. évf. 37. sz. 8. lap.

Szervánszky Jenő

Szervánszky Jenő (1906–): festő. Figurális kompozíciókkal és posztimpresszionista tájképekkel rendszeresen szerepel kiállításokon. Reklámgrafikusként is dolgozik. 1951–57 között az Iparművészeti Főiskola tanára volt.

Mihályfi Ernő: Művészek, barátaim Bp. 1977, Corvina

Szervánszky Jenő

Szervánszky Jenő műveiből nyílik kiállítás március negyedikén Csepelen. A Rákosi Endre u. 138. szám alatti Iskola Galériában a művész fiatalkori és a nemrégiben festett műveit egyaránt megtekinthetik az érdeklődők.

Népszava

1985. II. 27.

Szervánszky Jenő festőművész

SZERVÁNSZKY-KIÁLLÍTÁS. Az Iskola Galéria csepeli bemutatótermében tegnap nyílt meg Szervánszky Jenő festőművész kiállítása. (XXI., Rákosi Endre u. 138.) A tárlat március 22-ig látogatható.

Magyar Hírlap, 1985. III. 5

Szervánszky Jenő grafikusművész

a Helikon Galériában okt. 10-ig látható kiállítása.

A képzőművészeti világhét központi rendezvényei:
a Műcsarnok rendezésében

Pesti Műsor, 1976. szept. 29.

Szervánszky Endre festőművész
a Nemzeti Galériában látható
a művei kiállítása.

Találatok.
Nép. szabadság, 1946. szept. 11.

Szervánszky Jenő, festő

Kiállítása nyílik meg a VI. ker.-i

népfront klubban.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1971. okt. 7.

SZERVÁNSZKY Jenő

Hagyik István és Szervánszky Jenő ingyen tanitott a céh müvészei tanfolyamon.

Forrás 1973-5-6/78
Szij :Egy ujvidéki képzőművész

Szervánszky Jenő

Bemutatott műve:

158. sz. „Férfi a szobában," olaj.

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészetért" I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

120

Szerváńszky Jenő, festő

Kiállítása nyílik meg a Hazatius Néptront VI. ker. helyiségében.

— : □ Szerváńszky Jenő ... 2.

ESTI HIRLAP, Bn. 1971, abt. 7.

Szervánszky Jenő, iparművész

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola növendékei beiratkozott növendékei voltak 1920-1944
Szervánszky Jenő, bútortervező szakon 55.old

Mező Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola /1880-1944/ oktatasi rendszere és forrasai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Szerencsi Zoltán.
Az első világháború nagy változásokat hozott. Prátal rajztanárok jönnek Nyíregyházára, közlük Szerencsi Zoltán. A háború után kezd alkotni. Szorosan Nagybánya hoz kapcsolódik.

Koroknay Gyula: Szabolcs-Szatmár képzőművészete.

Alföld 1973/10 66old.

Szerencsi Lottán

Az első megyei kiállításokon egy-egy képpel szerepelt a művész. De nem volt ischere. Alapos tudással bíró, komoly tehetsig volt.

Koroknay Gyula: Képzőművészet Szabolcs-Szatmárban.
Művészet, 1977. szeptember - 18. oldal.

Szerényi Gábor grafikus

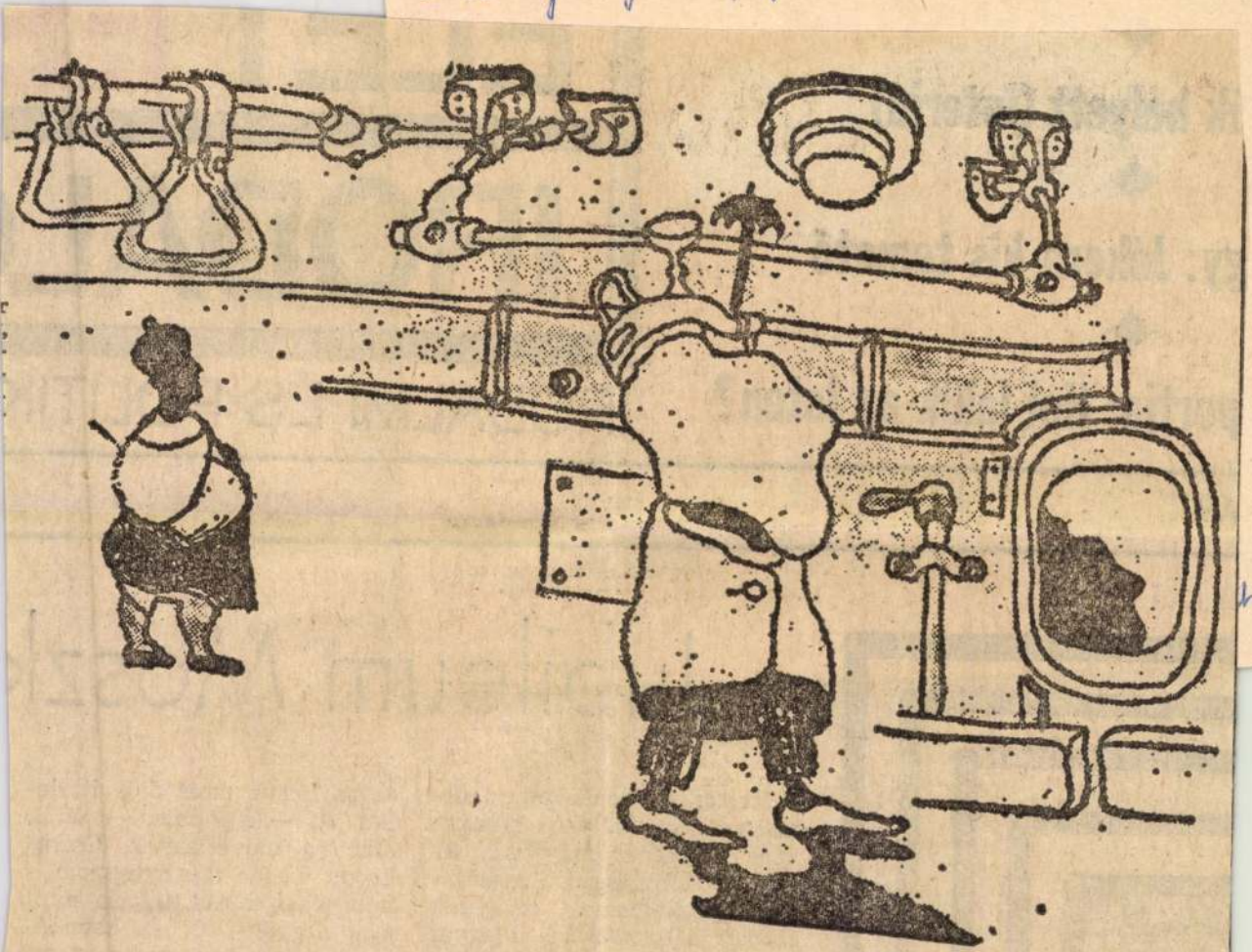

Szerényi Gábor rajza

2

4. 5. . XXVIII/40

ET ES
ODALO
MI ÉS POLITIK

Jubileum Moszk

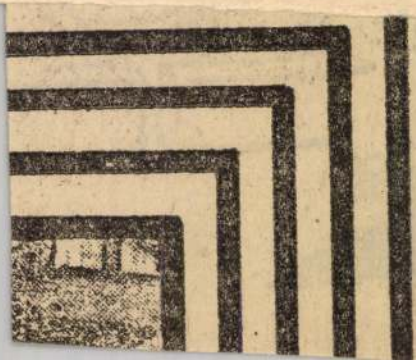

Már csak a repülőgépen eszméltem rá, milyen alkalom vár minket Moszkvában. Az első írókongresszus félszázados jubileumára megyünk Hubay Miklóssal. A Magyar Írók Szövetségének elnöke s magam. Moszkvában ötnapos

szóba hozva most ő is itt lehet. Itt — a szóban — az is, akit én helyettesítek, Cseres Tibor. Ebben megnyugszom, s már olyan derűs vagyok, mint kint a gyönyörű ősz. Este kilenckor is olyan enyhe az idő, mintha még augusztusban jár-

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT
Telefon: 337-748, 340-726
1982
VIA AIR MAIL
ÉLET ÉS IRODALOM
14
Szerényi Gábor: Illusztráció

ÉLET ÉS IRODALOM

13

Szemelvény Imre: Rossz hírek

...ját-
...ha ki-
...amit
...kevés-
...Nem
...ja a
...van
...színesszel.
...lehet
...aldozata.
— ...ségy
...személyi kul-
...eve hamis juttatta ha-
...ly thonbe a kivalló egzi-
...S a nem megegyező hitel-
...de igazint mesélő tanúsí-
...egy valaki okozta alig csapko-
...szándomas is aldozat. Sorsa,
...ne es mi történt vele es mos-
...zavar es meg-
...pillanatnyi, a tudatlan cse-
...pereghet feljismeres
...a kesleltetett, a tudomásszerzés
...ez a tünemeny. De drámaiur-
...eszesebb alkotás az ilyen-
...nemcsak idoreudiben is az an-
...hamarabb
...ai szerkezetnek
...ol tényeket jelenítősegében
...ői Vera folytatása lehetne.

Szerényi Gábor, grafikus

Szerényi Gábor rajza

a hírhedt
ta Szaboles
mű. Tudo-
el, oknyo-
munkaszol-
örzshelyeit"
jártak vagy
ől kerültek
és az SS
meneteik a
gyalog és
Alpok tö-
ír képtelen
szertelenül,

TÁBOR ÁDÁM:

A hegyszigetek közt

7 év után is ugyanaz a tenger
és egy nap megint Nietzsche hangja: Föl! Föl!
a korláthoz rohantam és láttam:
Dante és Cusa!

a két hegyfok a napkorongot verte
gránit-alapjuk a fenékig ért le
s az erdős-rétes kék hegyoldalakon
szerelem és világ

teljes gőzzel feléjük előre!
ez talán már ama mesés Égföld —
és már látszott hogy két szerpentin út fut
a lábtól a csúcsig

ha én ezekre a szigetekre lépnék!

Szerényi Gábor, grafikus

● TÁRLAT A GYÁRBAN. Szerényi Gábor grafikusművész alkotásaiból nyílt kiállítás az EGYT Gyógyszervegyészeti Gyár ifjúsági klubjában.

– : o Tárlat a gyárban

12

Esti Hírlap, 1981. ápr. 15.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Szerényi Gábor

1978 APR 29

1021

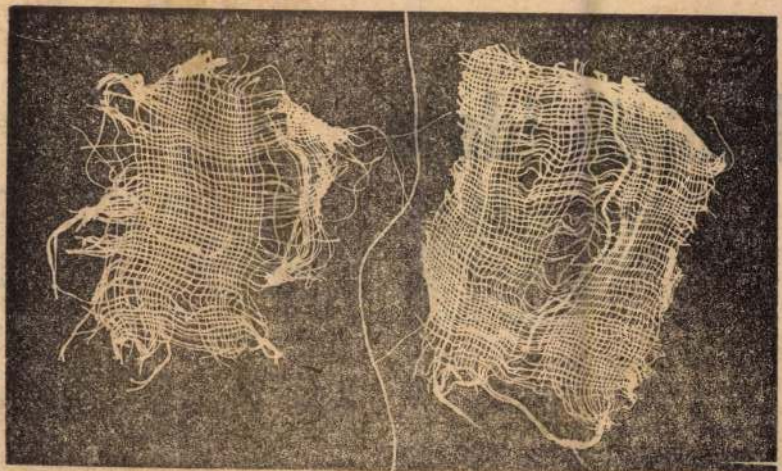

Szerényi Gábor: Géz-képek

Lenkék ideje

lan a stílusban meglelt örömünk: kitetszik, hogy a szerzőt kevéssé izgatta a társadalom rajza, a figurák korhű viselkedésének festése vagy a lélekábrázolás olyan útjai, melyeken hiteles világba juthatnánk.

Történetek duzzadnak a nyelv önteremtő dagályán mértéktelenné, a cselekmény szövése esetlegessé válik és a rokonszenvvel fogadott stílusról kitetszik, hogy *nem*

[redacted]

hogott be az ablakon. Mint valami szemfüles, s kissé kíméletlen háziasszony, mindenütt ott volt, mindent végigtörölgetett könnyű szürkés rongyaival, s percek alatt eltűntette az éj sötét hulladékait."

A dagályos és választékossága ellenére kisszerű — mert keveset megvilágító — nyelvezet marad egyetlen és nem éppen pozitív benyomásunk a *Mesterhegedű* című terjedelmes regényről. Az elbeszélésnyi történet, s az érzelmesen sekély mondanivaló, könnyűségük ellenére ázottan merülnek az áradó

Szerényi Gábor, grafikus

Szerényi Gábor rajza

Szerényi Gábor: Rajz 9.

Élet és Irodalom, Bp. 1986. jan. 31. XXX/5

Szerényi Gábor, grafikus

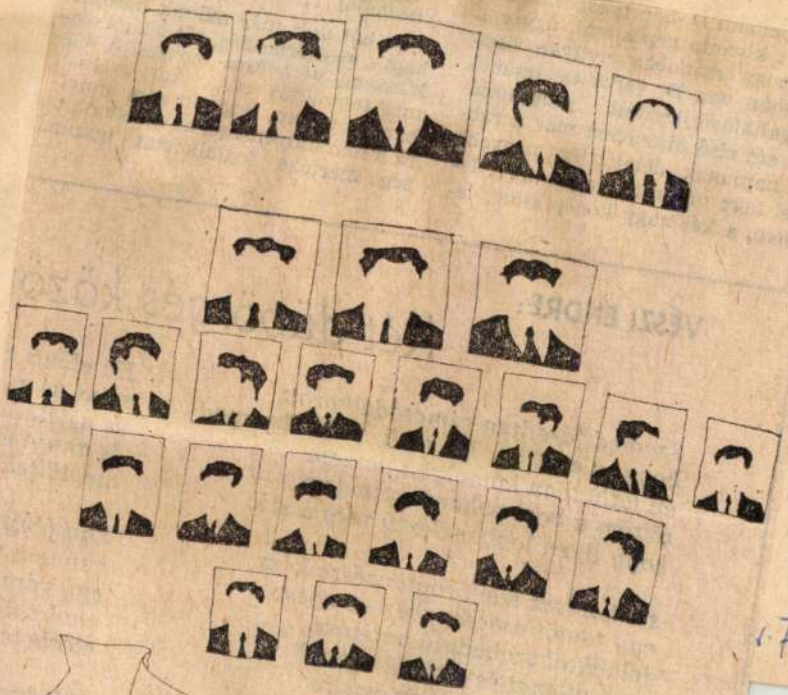

Találkozunk

Szerényi Gábor rajza

4.

17. XXX/6

felhőktől szabadító horizont
egy pillanat és eltűnik a gond
s fehér hajával ez az ősnaiv

már ünnepelni kész m á r s z ö v e g e l
és úszik úszik a nyárfa-pehely
egy remélt júniusban s fény-szöszök
gyermeteg arca körül mint a köd
és lángra gyúl egy sötét kapualj —

ahol valah
elérhetetle

Két kezem
de minde
két iszony
egy pillan
mint egy

Szerényi Gábor, grafikus

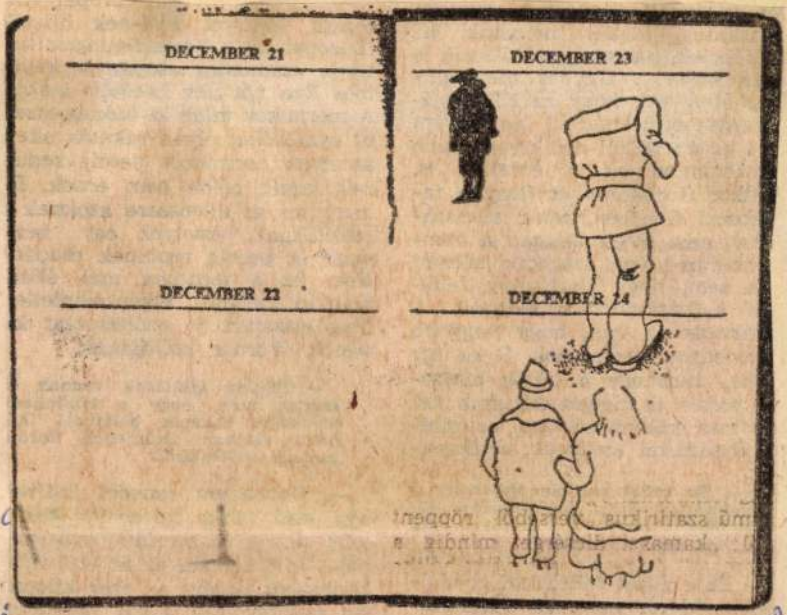

Szerényi Gábor rajza

Szerényi

Élet é

8.

21. XXX/12

Szerényi Gábor, grafikus

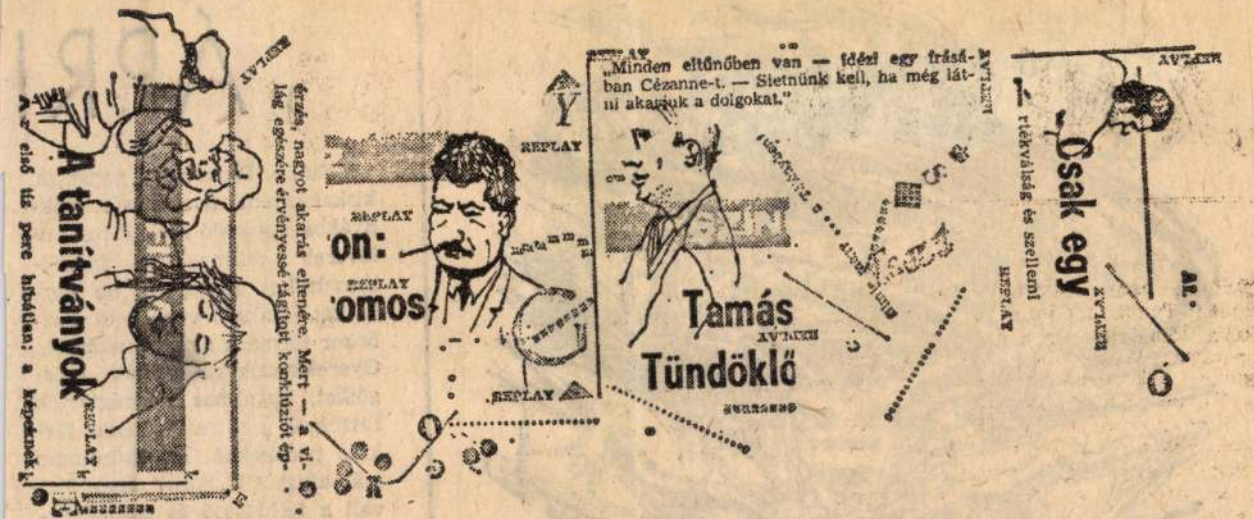

Szerényi Gábor kollázsa

4.

XXX/17

ÁPRI

án, Duna-part, napsütés,
sként felröpdöső, szok-
kapkodó szél. Piros pu-
csilingelnek, biciklik-
kat mutatnak be gaz-
étáltató vizslák és dísz-
rmára nyírott uszkárok.
tocsik rázogatják csör-
rugalmas nadrágtartók
k a hátratett kézzel jár-
cakokon, az úttörőinges
gylalt korai szerelmet
elfújható és elpukkant-
góguminak. A százkilós
ordó melegítőben kocog
arccal kerékpározó kis-
romában. A hídon men-

Szerémy Gábor, grafikus

13 rajz az: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8,
10, 13, 14, 15, 16 oldalon

Szerémy Gábor: Rajzok

Élet és Irodalom Bp. 1986. máj. 30. XXX/22

Szerényi Gábor, grafikus

Bemutatjuk Szerényi Gábor rajzait

Olykor küld nekem egy-egy egyedi rajzos üzenetet vagy apró objektet, és ilyenkor mindig eszembe jut, hogy miképp lehet ezeket a vizuális „ötleteket" meghatározni. Egy biztos: indítékuk nem az ötlet, inkább valamilyen különleges látásmódról van szó; a látványok belső feldolgozásánál Szerényi Gáborban az intenzitás felgyülemlik, összetorlódik, aminek eredményeképpen fejéből-kezéből kitódul egy ilyen evidens *mű*.

Témái túlnyomórészt valóban a bennünket körülvevő tárgyak naturalisztikus, aprólékos — szinte kínos — ábrázolása, egy vonallal „leírva" egy-egy szobabelsőt, konyhasarkot, részletes központi fűtéses csőrendszert. Makacs pontossággal, minden részletre szinte egyaránt kiterjedő részletességgel. Verista rajzai éppen ezért túlzásnak hatnak, pedig inkább csak egyszerűen és szépen pontosak. De mert valóban azok, *fontosak* is. Nagyon át tudom élni ezt a rajzi örömöt. Ebből a rajzolási attitűdből kiolvasható az a kitűnő érzéki felfogóképesség, amely láttatja, hogy a rajz lendülete éppen akkor (és jó időben) merül ki, amikor jóleső feszült fáradtsággal azt mondhatjuk: kész. Egy vonással se többet. Ennyit bírtam érzékelni, ennyit tudtam kiszakítani. Íme: ez az.

De ezek azért nagyobb titkok és varázslások. Szerényi naplót vezet: rajzol, rajzol és rajzol — autóbuszon, villamoson, metrón. Tanulja, nézi és látja is az embereket, hol elölről, hol hátulról, néha csak lábukat, könyöküket. Ruhájuk ráncaiból a lelkükre következtet. Arcokat rajzol, bávatagokat, vidámakat, önfeledteket és szomorúakat. Néz és — gondolom — izgalmában, hogy milyen is a világ, rögzítenie kell a látottakat. Ezek a rajzok eidetikus (belső) látásmódjának önálló képződményei, egyszersmind stúdiumok is.

Amikor aztán egyedül marad az üres papírral, sok minden kiderül. Már nagyjából tudja, mit akar. Néha fantasztikumokat, olykor abszurdumokat. Máskor szép- és humorérzéke néhány tárgy sziluettjéből torz kaleidoszkópot formál; zaklatottabb impulzus nyilvánul meg nála, amikor militarista-undorát sejteti. Finom humorával, igényességével, tisztaságra redukált egyszerűségével, választékosságával már régóta felkeltette figyelmemet, öröm számomra, hogy szerény(i)sége most a nyilvánosság felé is megmutatkozhatik.

Szenes Zsuzsa

12

...rajzait

...nój. 30. XXI/22

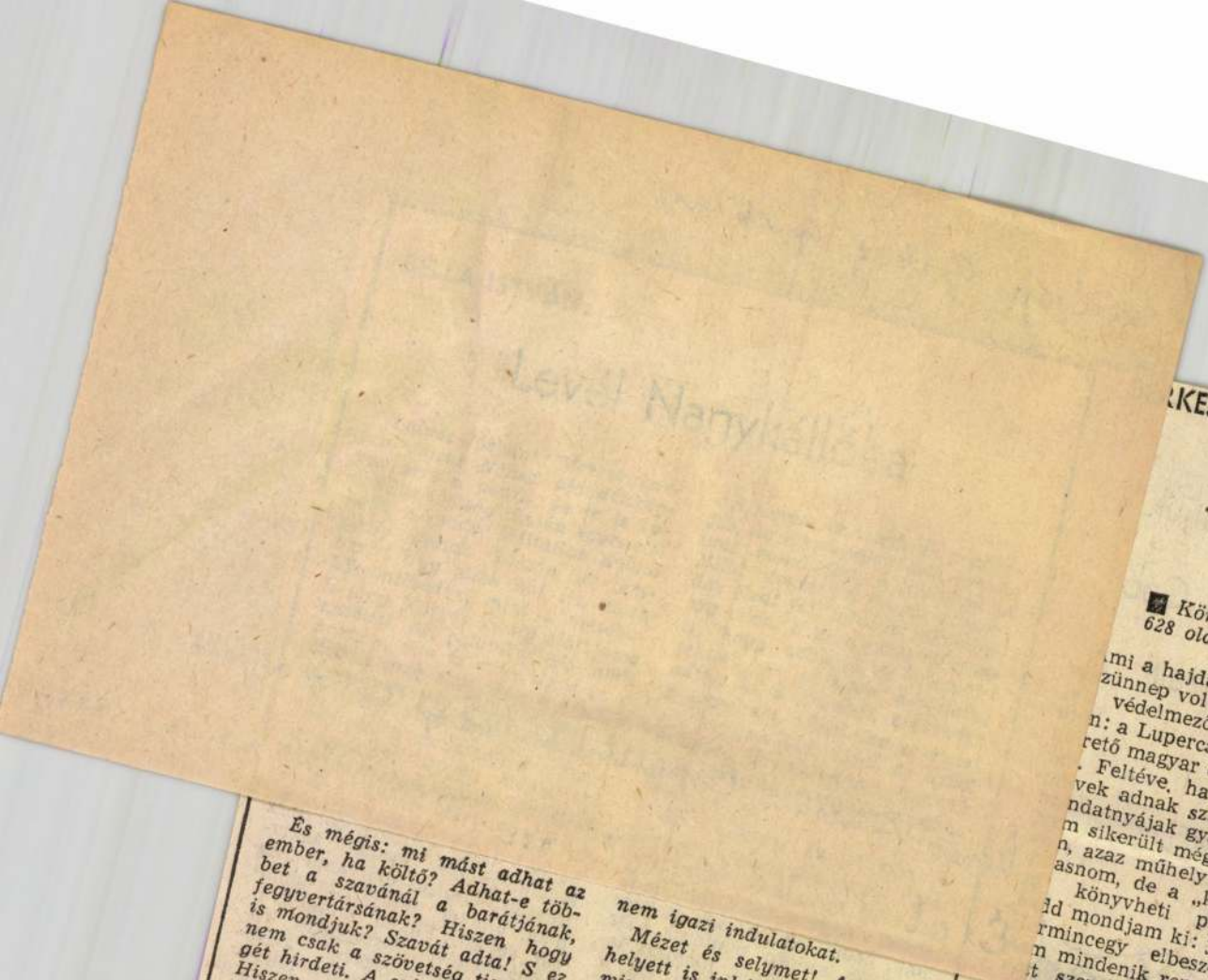

És mégis: mi mást adhat az ember, ha költő? Adhat-e többet a szavánál a barátjának, fegyvertársának? Hiszen hogy is mondjuk? Szavát adta! S ez nem csak a szövetség tisztességét hirdeti. A szó becsületét is. Hiszen a szó nemcsak az emberiesített hangok, a hangzók összessége, de lehelet is. Nemcsak a tüdő égésterméke, a vér oxigénkorma, a lélek láthatatlan hamva is.

De hogyne tudnád ezt épp te,

nem igazi indulatokat.

Mézet és selymet! A selyem helyett is inkább selyemcukrot, mint lobogót, nem fényes szelők fújta, fényes szelek-fajta zászlót.

Aztán első könyved utolsó lapjain, prózai önéletrajzodban megismerhettelek közelebbről is. Tűnődhettem a rokonsors felett: az árvaság közös jegyein. Nézhettem, mint a magam Nes-

RKES ERZSEBET:

Lu

Körkép — 86. (Magvető 628 old.)

mi a hajdani rómaiaknak a ta
zünnep volt — a mezők és nyá
védelmezője, Lupercus nev
n: a Lupercalia — az a könyve
rető magyar olvasónak a könyv
. Feltéve, ha valóban érdeme
vek adnak számot szómezők é
ndatnyájak gyarapító őrizetéről
m sikerült még valamennyi ka
n, azaz műhely hozadékát meg
asnom, de a „kolompot hordo
könyvheti prózaantológiárc
d mondjam ki: jófajta példány
rmincegy elbeszélésből ugya
n mindenik remeklés, de a fel
t szerzők mindenike jellegze
es, felismerhető, az utóbbi éve
legjobb írásával szerepel, s ha eh
hez hozzávesszük, hogy még vag
kétszer annyi magyar novellistát
tudnánk állítani ezeknél nem rosz
szabb írásokkal, akkor azt is be
vallottuk, hogy ha aszályos esz
tendei vannak is (haj, lesznek
még) a magyar szépprózának, azé
csak nem lehet (hála a Múzsák
nak!) komoly hanyatlásról beszéln
Örvendetesen megnövekedett ar
nak igénye, hogy elegánsan fo
mált — nemcsak szabatos! — mon

Szerényi Gábor, grafikus

Szerényi Gábor rajza

Szerény

Élet

14.

XXVIII/23

ros vizekre) a fiatal nemzedéket. Most a figyelem ismét az énre összpontosul. Az egyén élményei — belső drámája — foglalkoztatják a

akiknek tragikomikumát a külsejük is hangsúlyozza. Nem szép vagy csúnya emberek, hanem kocsonyá-

Szerényi Gábor

Magyar Nemzet
1985. 11. 16.

Szerényi Gábor rajza

hogy **Nagy Tiborné** (sz: **Gál Katalin**) a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár ny. munkatársa elhunyt. Búcsúztatjuk 1985. február 21-én, csütörtökön 10 órakor a Farkasréti temetőben. Novák Edit és Ida. ×

— Mély megrendüléssel tudatom mindenkivel, aki ismerte és szerette, hogy férjem, **Szécsi Géza** volt szövetkezeti elnök hosszú szenvedés után elhunyt. Csendben eltemettük II. 15-én. Gyászolja fe-

nak szolgalt hosszú idon at búvóhelyül. A körzetet lezárták, s több száz rendőr egy deszant zászlóaljjal behatolt a föld alatti folyosórendszerbe. Itt számos rejtekhelyet, s egy hatalmas termet találtak. A kőbe vájt ülésekkel ellátott teremben valószínűleg a maf-

Szerényi Gábor, grafikus

Szerényi Gábor: Kinevezés

Szerényi

2.

Élet és Irodalom, Bp. 1983. szept. 16 XXVII/37

Szerényi Gábor, grafikus

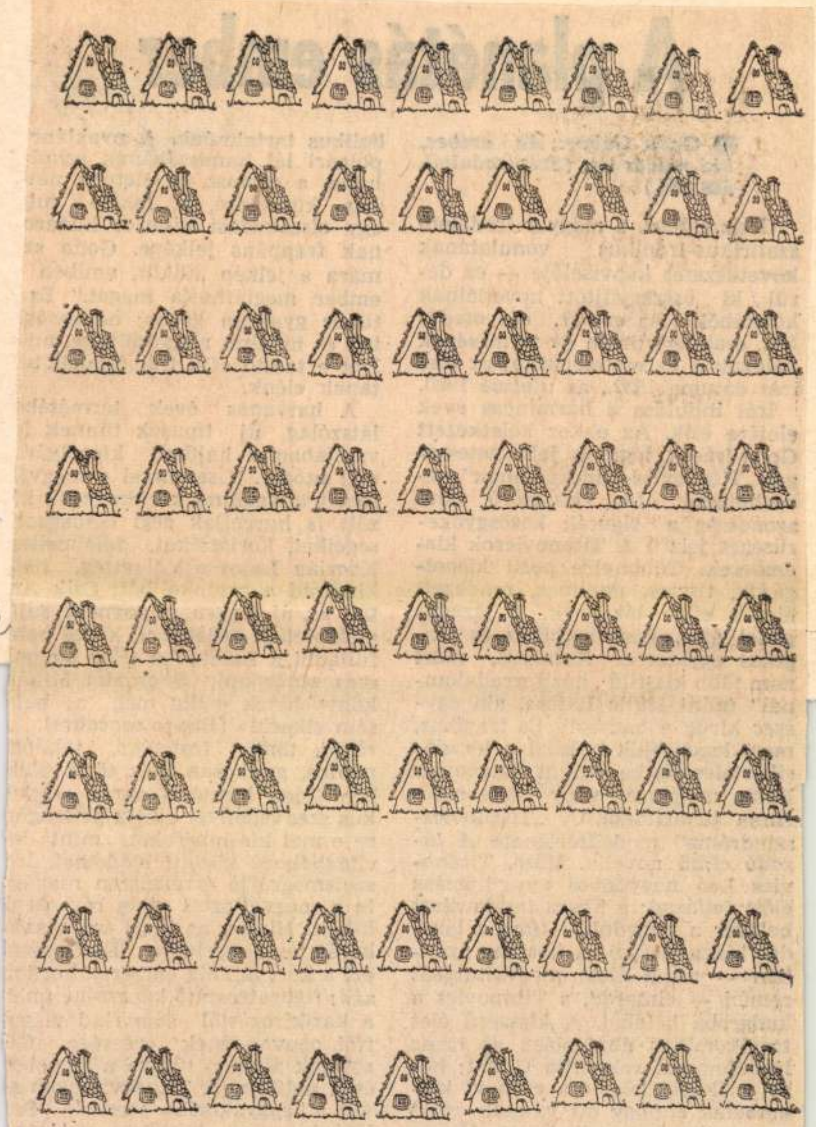

Szerényi Gábor: Lakótelep

Szerényi
Élet i

Gy.
XXVII/19

nál" (mint Nulla Lajosé, aki egyszer kirúg a hámból). És tragikus, mert legtöbbjük belehal a lázadás sikertelenségébe (mint Titanovics Fülöp magánzó vagy Titanovics Anna takarítónő). A „Titanovics-szindróma" modelltörténete *A lázadó* című novella. Hőse, Titanovics Leó nagydobos nyugdíjazása előtt fellázad: a Tosca imája alatt belever a nagydobba (íme a lázadás kisszerűsége). A botrány azonban — mitől élete megváltozását reméli — elmarad, s Titanovics a kudarcba belehal. A kisszerű élet tragikomikus ábrázolása az orosz irodalommal rokonítja Godát: hősei előképei között a csehovi kisemberek éppúgy ott vannak, mint a gogoli csinovnyikok. (A lázadó ajánlása Csehovnak szól.)

Az ötvenes évek összetett valóságának ábrázolásához az író ki-

mas vasárnap), Sopronka Mihál könyvelőnek pedig még a halá sem sikerül (*Danse macabre*). A rövid, tömör, frappáns, találóa pontos, gyilkosan igaz történetek ben Goda legalább annyi szatiri kus szenvedéllyel állítja pellengér re e mai kisembereket, mint ké világháború közötti elődeiket. Író szeizmográfja érzékenyen reagálj le a megváltozott világ régi és ú hibáit. Hiszen az igazi író a sajá korát teszi mérlegre. És Godáná ezt a kort mindig emberek hordoz zák: figurateremtő képessége (mel a karikírozástól sem riad vissza írói oeuvre-jének erőssége. Gú nyának állandó tárgya a kispolgá és a műítész. A Titanovicsokon ki vül a leggyakoribb szereplő Sró Károly, „az irodalom valóság belső titkos tanácsosa" — a fo toskodó, műveletlen, de jól táj kozott

Szerényi Gábor, grafikus

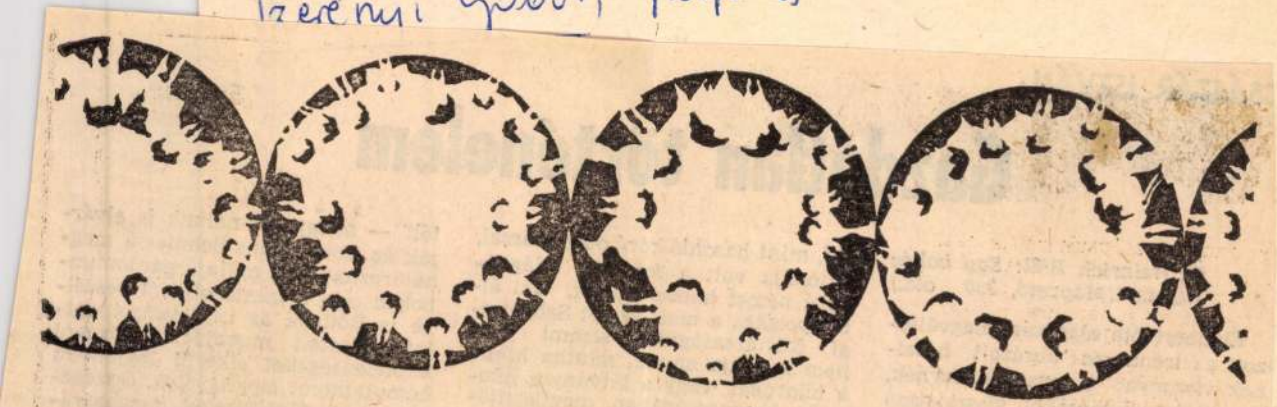

Szerényi Gábor rajza

Szerényi Gábor: Rajz

12.

Élet és Irodalom 1983. jan. 21. XXVII/3

ınk is elvár-
hnier a meg-
jú pantomim-
égéről beszél-
dalomról val-
a: „Köznapi
rül legjobban
yelek, összege-
et, meghatvá-

Szerényi Gábor, grafikus

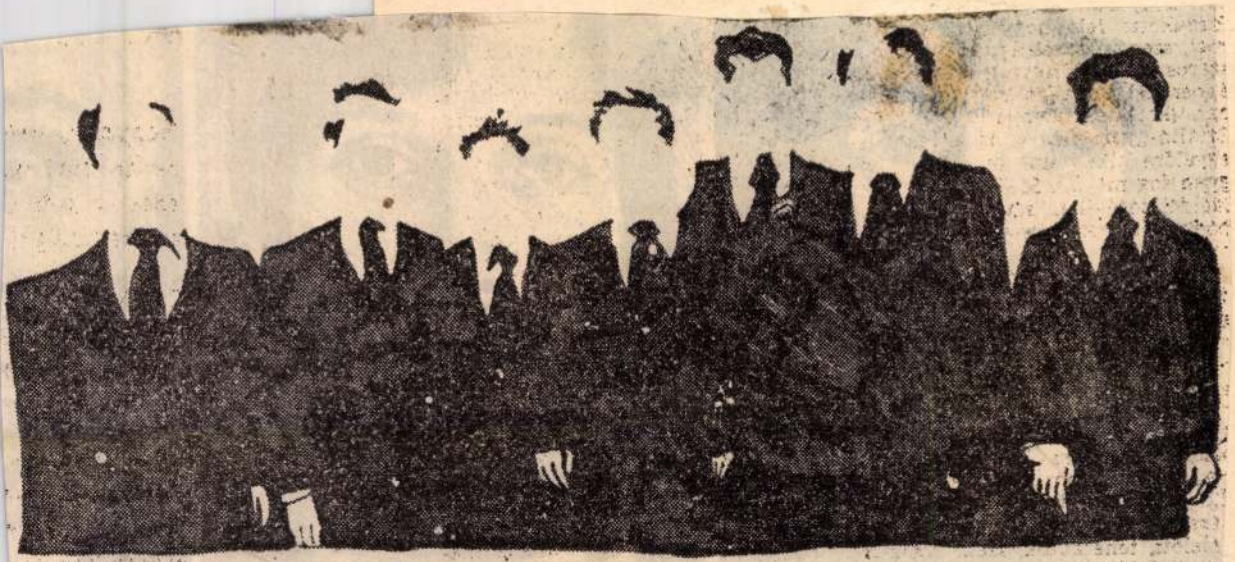

Szerényi Gábor rajza

2.

XXVII/1

Szerényi Gábor, grafikus

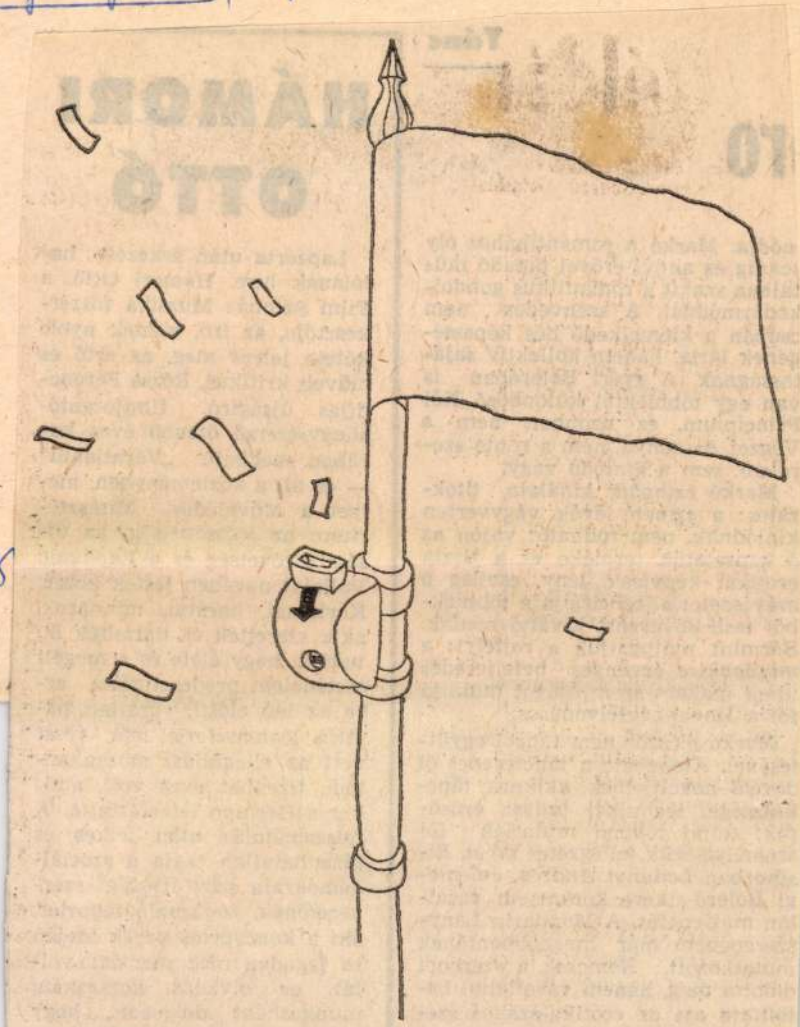

Szerényi Gábor rajza

Szerény

Élet

II

XXVII | 50

mindenáre [illegible]
utáni makacs szomjúságot mutatja föl a Ravel-egyfelvonásos.

Markó először nem táncol együttesével. Átengedte a táncterepet őt nevelő neveltjeinek, akiknek tánckészsége, technikai tudása erősödik; mind többen mutatják föl személyiségük jellegzetes arcát. Elsősorban *Ladányi Andrea*. Jelenlegi Boleró-sikere korántsem váratlan meglepetés. A Mandarin Lány-szerepében már megdöbbentőnek mutatkozott. Nemcsak a szerepet oldotta meg, hanem váratlanul betöltötte azt az erotika-szakos szerepszakmányt, ami korábban Lakatos Gabrielláé volt. Egy csimasz Marlene Dietrich. Madárcsontú ős-

[illegible]
re az idő előtti, váratlan halálra. Kamaszfejjel már részt vett az ellenállási mozgalomban, tizenhat éves volt, amikor a Gestapo letartóztatta. A felszabadulás után lelkes és fáradhatatlan tagja a szociáldemokrata párt ifjúsági szervezetének, szerkesztő, riporter, aki a koncepciós perek idején se tagadva meg marxista voltát, az olvadás korszakáig munkásként dolgozott, hogy utóbb visszatérve választott hivatásához, teljes szívvel, magát nem kímélve, [illegible]

Szerényi Gábor, grafikus

1 rajz : repr

Szerényi Gábor: Rajz 4.

Élet és Irodalom Bp. 1983. ápr. 8. XXVII/14

Szerémi Gábor, grafikus

1 rajz : repr.

Szerémi Gábor

8.

Élet és Irodalom Bp. 1983. ápr. 1. XXVII/13

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 840-726

Szerényi Gábor
grafikusa

MAGYAR IFJÚSÁG

1984 JAN 27.

1021

Szerényi Gábor rajza

PIF
ALBERT

ójat. Hiába
átogott, és
evegőbe. A
ott, gyenge
öten követ-
ni próbált.
az utcák. A
utcába ök-
s piszkosak
nyelvet öl-
ik a kápol-
Vurlitzerből

z a néhány
úkból, orr-
ánó vérük,

A hal a többi hallal a folyban úszkált. A sima testű vízhajók, csónakok hajtogatták szlomhán elevátorok nyikorogtúszkált a bordás vastraverzmellett, és nem falta föl nagyohal. Hajladozó nádasok, ligetmentén úszkált, fürdőző férfimeg nők közelében, szinte érinve őket. Villogó pikkelyeit, ezeka szivárványszínű pénzecskéklesöpörték az asztalról, a gyerkek megszárítják majd. A vécsöppecskéket szivaccsal lemóták. Húsa olajba került. Salá

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szerényi Gábor

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 DEC 16

1021

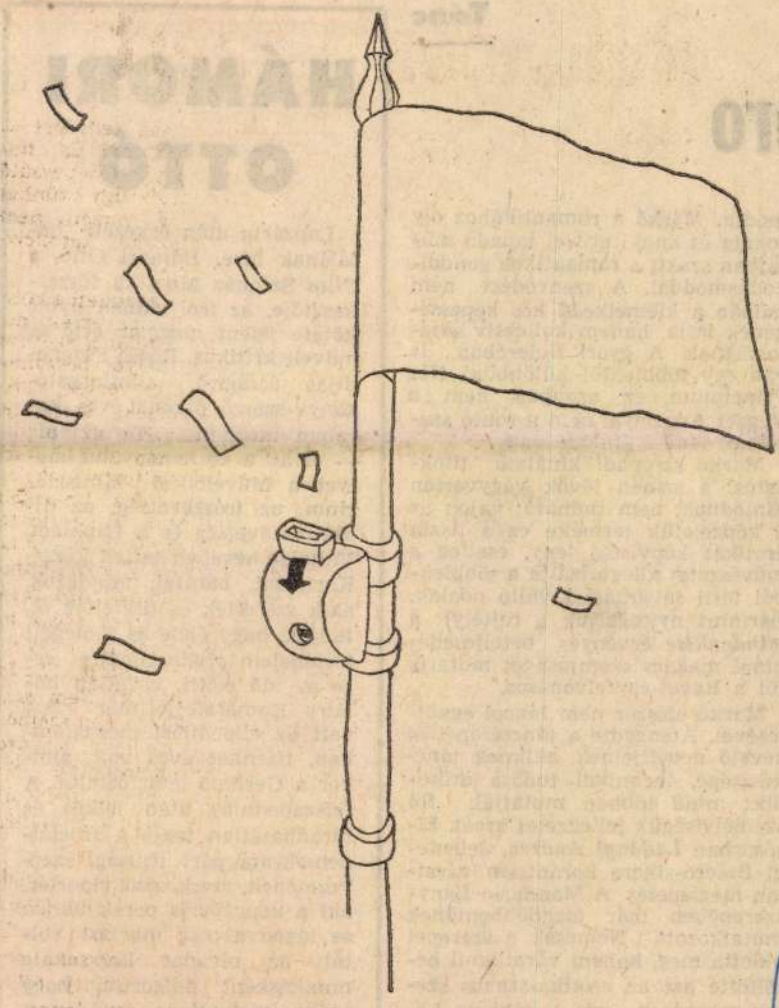

Szerényi Gábor rajza

ero

módja. Markó a romantikához oly sokáig és annyi erővel tapadó műfajban szakít a romantikus gondolkodásmóddal. A szenvedést nem csupán a kiemelkedő hős képességének látja, hanem kollektív sajátosságnak. A győri Boleróban is van egy többiektől különböző Női Principium, ez azonban nem a Végzet Asszonya, nem a rontó szerelem, sem a kínlódó vágy.

Markó színpadi kínálata titokzatos: a színen lévők vágyverten kínlódnak, nem tudható: vajon az ő képzeletük terméke ez a tiszta erotikát képviselő lény, esetleg a művészetet allegorizálja a többiekből testi sóvárgást kiváltó nőalak. Bármint nyitogatjuk a rejtélyt: a *mindenkire* érvényes beteljesedés utáni makacs szomjúságot mutatja föl a Ravel-egyfelvonásos.

Markó először nem táncol együttesével. Átengedte a táncterepet őt nevelő neveltjeinek, akiknek tánckészsége, technikai tudása erősödik; mind többen mutatják föl személyiségük jellegzetes arcát. Elsősorban *Ladányi Andrea*. Jelenlegi Boleró-sikere korántsem váratlan meglepetés. A Mandarin Lányszerepében már megdöbbentőnek mutatkozott. Nemcsak a szerepet oldotta meg, hanem váratlanul betöltötte azt az erotika-szakos szerepszakmányt, ami korábban Lakatos Gabrielláé volt. Egy csimasz Marlene Dietrich. Madárcsontú ős-

HÁMORI OTTÓ

Lapzárta után érkezett halálának híre. Hámori Ottó, a Film Színház Muzsika főszerkesztője, az író, akinek nyolc kötete jelent meg, az értő és művelt kritikus. Rózsa Ferenc-díjas újságíró, filmforgatókönyv-szerző ötvenöt éves korában meghalt. „Váratlanul" — ez áll a közleményben, melyet a Művelődési Minisztérium, az írószövetség, az újságírószövetség és a Lapkiadó Vállalat nevében tettek közzé. Kortársai, barátai, mindazok, akik szerették és tisztelték őt, tudják, hogy élete és a megélt történelem predesztinálta erre az idő előtti, váratlan halálra. Kamaszfejjel már részt vett az ellenállási mozgalomban, tizenhat éves volt, amikor a Gestapo letartóztatta. A felszabadulás után lelkes és fáradhatatlan tagja a szociáldemokrata párt ifjúsági szervezetének, szerkesztő, riporter, aki a koncepciós perek idején se tagadva meg marxista voltát, az olvadás korszakáig munkásként dolgozott, hogy utóbb visszatérve választott hivatásához, teljes szívvel, magát nem kímélve végezze,

Szerényi Gábor, grafikus

Szerényi Gábor rajza

Szerényi

13

Élet és Irodalom

XXIX/47

Szerényi Gábor, grafikus

Szerényi Gábor rajza

ismeretsége még az egyetemi évekből származott. A cikk szerzője A. C. Klay, eredeti nevén Sziklay Andor, az OSS washingtoni főhadiszállásának, majd a balkáni ügyekkel is foglalkozó kairói irodának munkatársa volt. A háború befejező szakaszában ő foglalta le a magyar koronát, később részt vett Horthy Miklós kihallgatásában. 1954 óta van nyugdíjban: közreműködött Donovan tábornok irattárának feldolgozásában. Saját cikkéről Klay ezt írja: „A fejlemények itt következő vázlata ... William Donovan tábornok, az OSS alapító főnöke irattárának egyes kiadatlan okmányain alapszik."

★

Mielőtt rátérne a magyar vezérkar emberével, Hátszeghi-Hatz Ottóval folytatott titkos tárgyalások anyagára, ismerteti azt a feljegyzést, amelyet Donovan 1943 őszen — Olaszország összeomlására számítva — készített Roosevelt-

addigra világossá tették, hogy csak a bombatámadások szüneteltetését akarják meghosszabbítani, és semmilyen érdemi lépésre nem hajlandók. Miért tették ezt Donovan munkatársai, miután már Dulles is figyelmeztetett: „ha Hitler magyar átállás veszélyét érezné, feltétlenül megszállná az országot".

A kérdésre nincs válasz A. C. Klay egyébként érdekes írásában. A kérdést megkerüli, sőt azt a benyomást kelti: mintha Hatz kettős játékának kiderülése után nem lett volna több kapcsolat: „Dogwood már nem hozott Macfarlandnak további közlést magyar oldalról ..." Csak feltételezéseink, hipotéziseink lehetnek. Ha egyszer Magyarországot nem sikerült „kiugrasztani", akkor az ország német megszállása talán nem volt a dolgok lehető legrosszabb fordulata Donovan némely munkatársa számára. Az amerikaiak az Overlordra, az inváziós készültek, minden egyes német hadosztály, amely Európa másik felében megszálló funkciókra kényszerült, ja-

Szerényi Gábor, grafikus

Szerényi Gábor rajza

Szerén

Élet

9.

16. XXIX/33

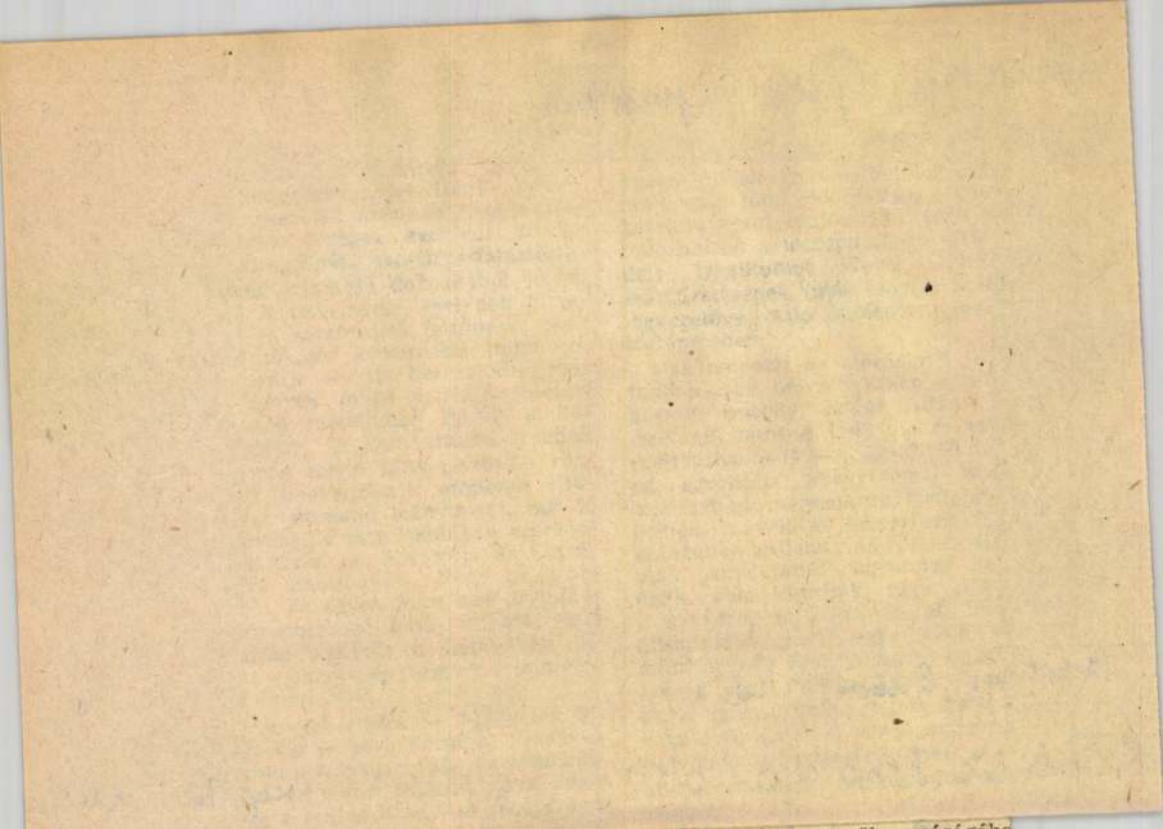

…m írható le megbízhatóan. Csak …nyit mondhatunk: borzasztóan …rcsa dolgok történnek. Pinczés …lvtárs a nyúlketrecben bújkál, és …aját piszkában szűköl. Egy „Max …nevű férfi" bezár egy kedves ki…főzdét, de előtte még jóllakik var…gabélessel. És ugyanúgy lehet azt álmodni, hogy prikulicsok hat…lövetű forgótárcsás lőfegyvert ta…lálnak zsírba fagyasztva a bödön…ben, mint ahogy esetleg valóban

Bodor Ádám szűkszavúságába… klasszikussá csiszolt, kámeatök… letességű írásai mintha a goeth… tanács nyomán íródtak volna: … akár egy fa leírásával való mi… dennapi szorgos gyakorlás tükr… ződik bennük. Másfél lapon p… dául a szénégetőket írja le: a ve… kohéziójával, a bölcs iróniájával… sorsban jelképet felmutató gond… kodó erejével.

Budai Katal…

Szerényi Gábor, grafikus

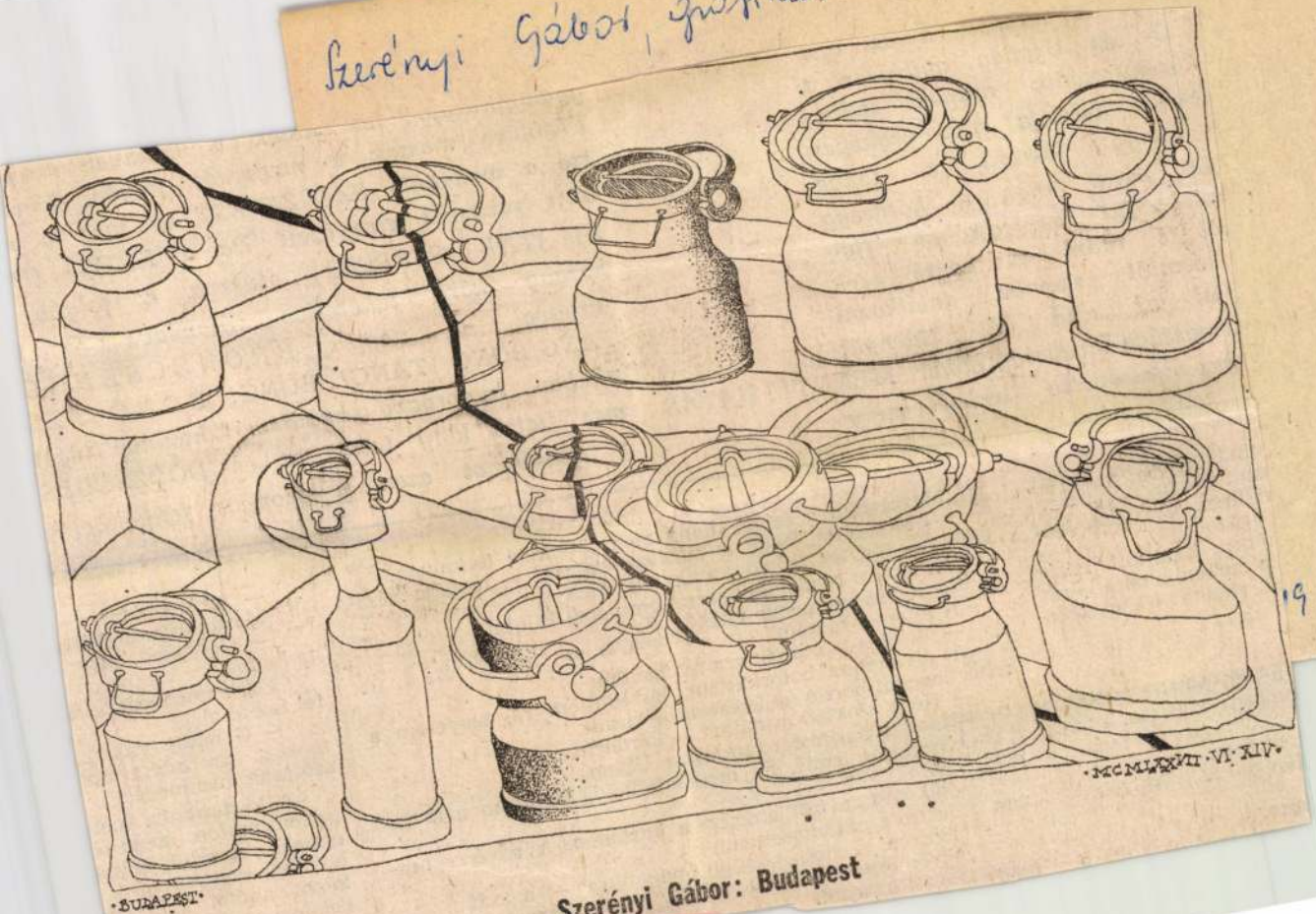

Szerényi Gábor: Budapest

16.

XXIX/29

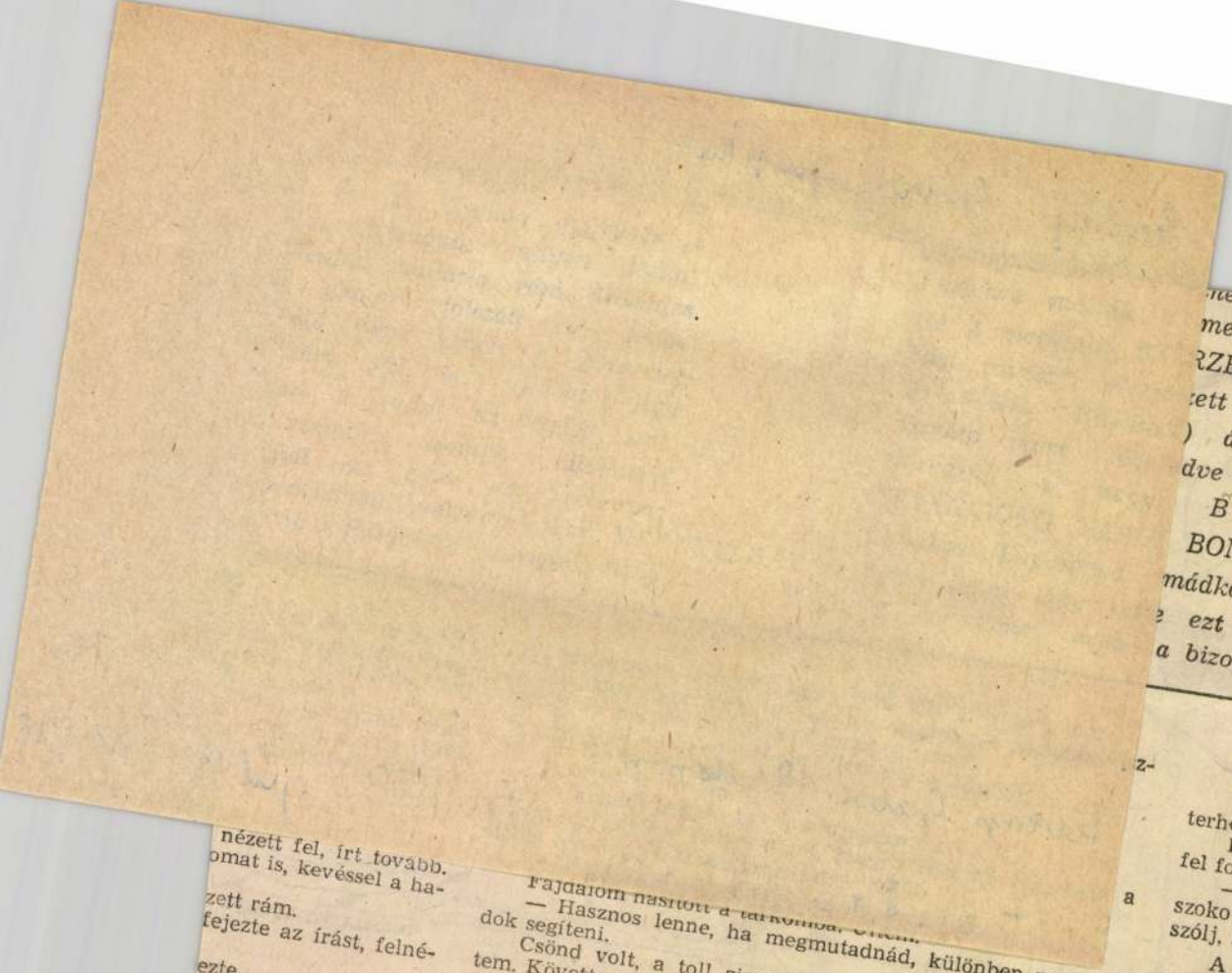

nézett fel, írt tovább.
omat is, kevéssel a ha-

zett rám.
fejezte az írást, felné-

ezte.
...ett megmarkolta a

Fajdalom hasított a tarkomba. Ütem.
— Hasznos lenne, ha megmutadnád, különben nem tudok segíteni.
Csönd volt, a toll zizegett a kartonon. A nővérre néztem. Követte a pillantásomat.
— Legyen szíves, hagyjon magunkra — mondta.
A nővér letette a tollat, felállt, némán kiment, becsukta maga mögött az ajtót.

...nek a könnyei azok
megáradt folyón démo
RZETEST az meg a r
zett De a KÍGYÓ (D
) átúszva a folyón
dve ráfonódva és f
BRONZCSENGŐ
BONG! BONG TA
mádkozó hamuvá éget
e ezt és DÓDZSÓDZS
a bizonyos fenyőkkel k

z-

a

— Amit szoktál.
Mozdulatlanul fekü
— Gondolod, hogy
terhelten.
Fektemben odapisla
fel fog állni.
— Gondolj valami
szokott. Én addig dol
szólj, ha már megy.
A kartonjaiba mély
nejlonhuzaton. Megpró
éjszaka, egyedül, hiába
kodtam, segítsen meg,
kezik, amitől kamaszk
belőlem. Isten nem se
lanul. Megelégelte vag
felkelt az ...

Szerényi Gábor, grafikus

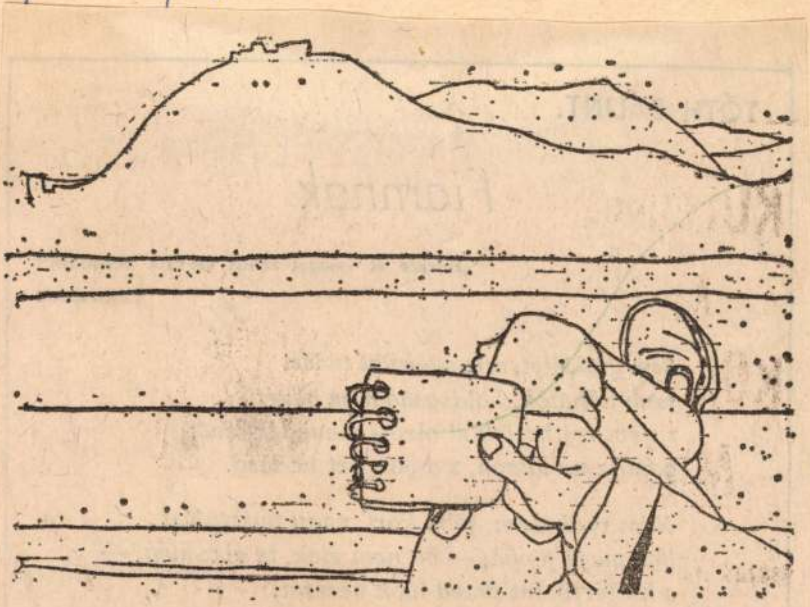

Szerényi Gábor rajza

Szerényi 9.

Élet é

XIX/22

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-720

Szerényi Gábor,
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 JUN 3

1021

Szerényi Gábor rajza

VADAS JÓZSEF:

Én-képek

Divatja van az expresszionizmusnak. Soha nem látott kultusz lengi körül a véletlenszerűségig esetleges vonalakat, a tudatlanságig dekomponált formákat, a gusztustalanságig pikáns színeket. A nemzetközi seregszemléken és idehaza is. Különösen a fiatalok körében. Tizenöt évvel ezelőtt, aki modern akart lenni, az absztrakt, lehetőleg konstruktivista képeket festett. Tíz éve, akinek nem jutott eszébe más, Domanovszky indulatosan szálkás gesztusai nyomába szegődött. Majd a Kokas-epigonok kora következett. Aztán a fényképezés — vele a koncept — hullláma sodorta magával (nem ritkán viharos vizekre) a fiatal nemzedéket. Most a figyelem ismét az énre összpontosul. Az egyén élményei — első drámája — foglalkoztatják a liktusai izgatják valamennyiüket. Hogy művekre fordítsam tételemet: Dávid Vera azt sugallja, hogy végzetesen a meditáció önpusztító állapotában rekedtünk. Fázisképeivel Gál Tamás azt szuggerálja, hogy csupán elmozdulunk, de igazi cselekvésre — helyváltoztatásra — nem vagyunk képesek. Még hőseink — 1848 — szomorú példája is erre int. Várady Róbert szerint légüres térben létezünk. Nem is vagyunk igazi emberek, csupán beállított jelenetek előírt szerepekre kényszerült színészei. Hajósy Mónika pedig a manézst vizionálja elénk, az ő érzése az, hogy zuhanásra ítélt légtornászok vagyunk, akiknek tragikomikumát a külsejük is hangsúlyozza. Nem szép vagy csúnya emberek, hanem kocsonyává fonnyadt, betegséget szemléltető

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Szerényi Gábor

MAGYAR IFJÚSÁG
1984 JAN 27.

1021

Szerényi Gábor rajza

1/1

... És
ölelek,
radok ti

(Csalá
vasván

A C
Géza „sz
ra gon
nyilván
akkor, akkor még in*n, egy kis bort kérek.*
natok. *netiség*

Ha el lehetett utazr

Ha volt posta, am*itt,*
hozott? *ött.*

Volt tehát „itt" és *zakai repülés,*
zel és távol. Voltak, a
És voltak, *ahol* voltak.*k.*

Daliás idők; nemzed*et*
daliák. *t magával.*

Csengey Dénes egye*mondhatja a s*zolgálatot.)
zetvételnyi esszéje „*k a házak fedelét,*
most itt vagyunk" *inkre az este.*

Szerényi Gábor, grafikus

Szerényi Gábor rajza

Szerényi Gábor. Rajz

2.

Élet és Irodalom Bp. 1983. júl. 22. XXVII/29

MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szerényi Gábor
Antikvárium

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 SEP 16

1021

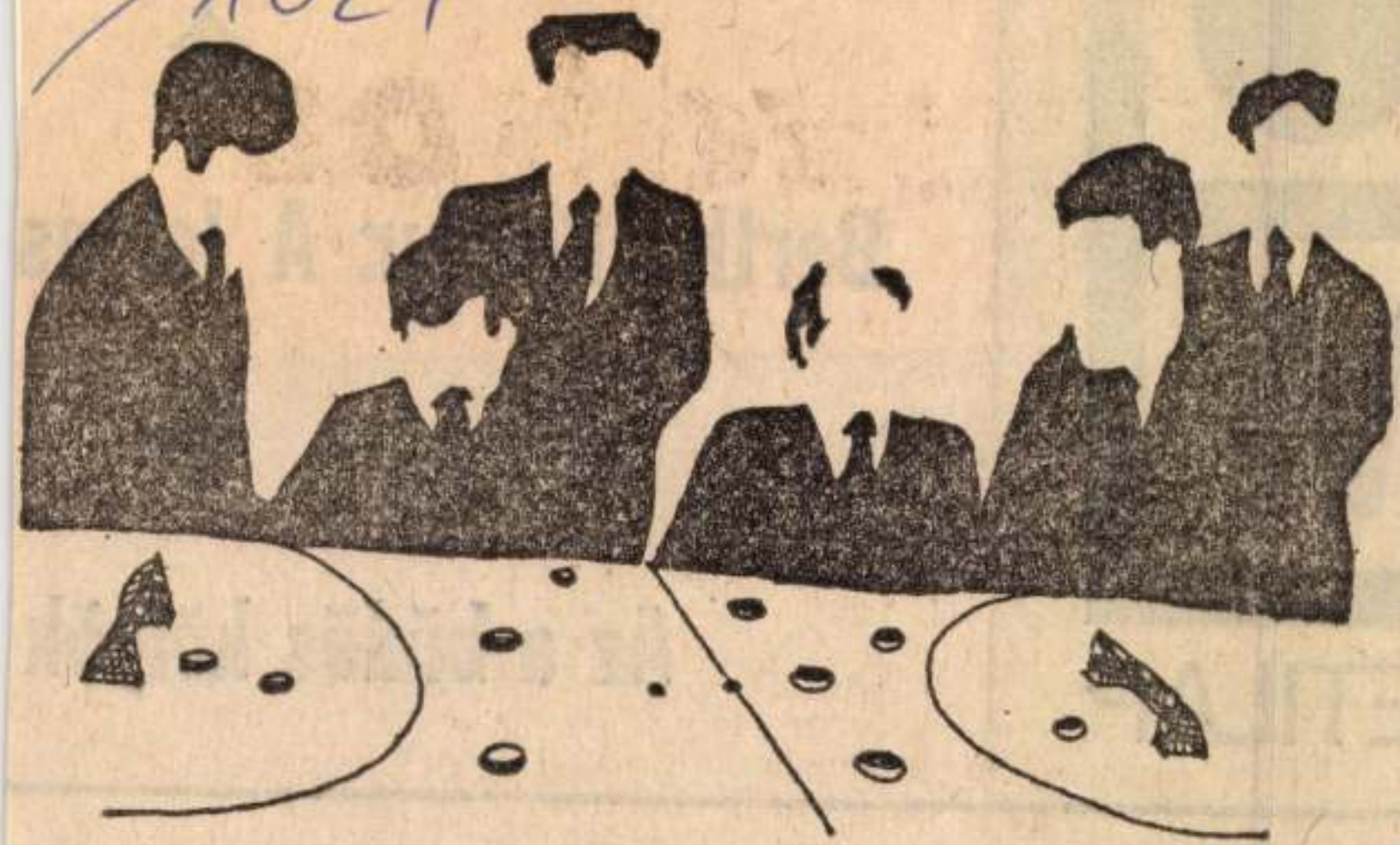

Szerényi Gábor: Kinevezés

M

HETILAP

Az a büdös kölyök

Szerényi Győző, építén

L: Ellér István

→ követségi hírek

10-12

Magyar Építőművészet Bp. 1983

83/4

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 327-743, 340-726

Szerényi Gábor, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 JUL 27

1029

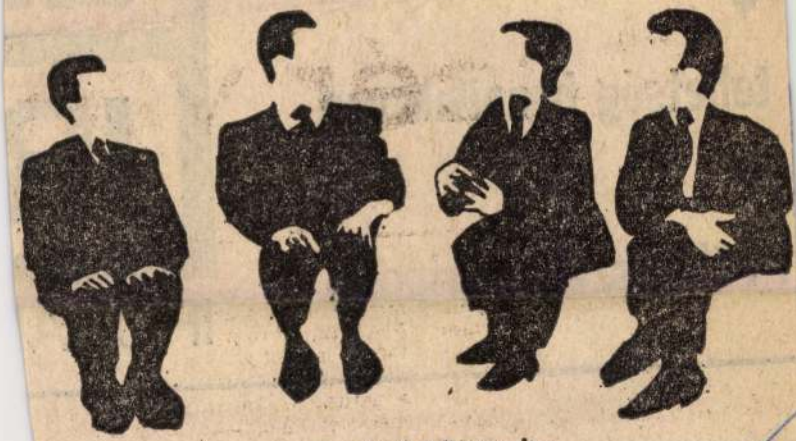

Szerényi Gábor rajza

—Zomb

ér valóság

◆

tehetség bennünk van

◆

: Földreszállás (riport)

ÉL
IR
IRODA

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 333-741, 340-726

Szerényi Gábor, grafikus

1984 JUL 27

ÉLET ÉS IRODALOM

104

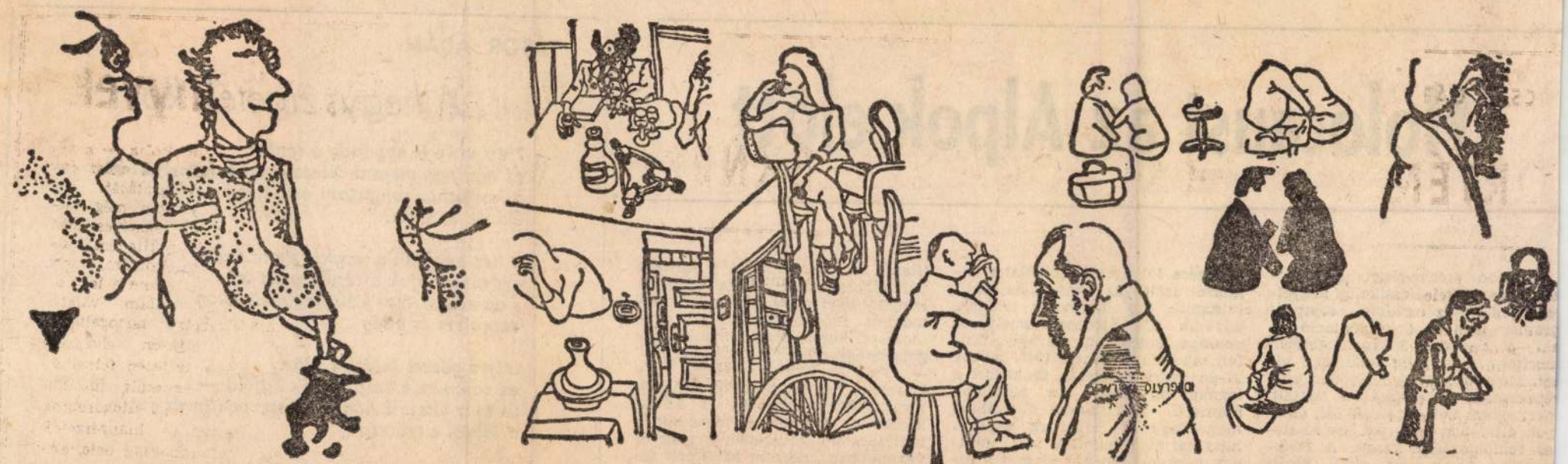

Szerényi Gábor rajza

Holocaust az Alpok előtt

A zsidó szenvedésirodalom bő-séggel tárta fel a fasizmus kegyet-lenségeit. Szépirodalom, színpadi dráma, film és dokumentáció — aki a fasizmus horrortengeréből meríteni akar, alig talál szűz vi-zet. Mégsem volt szükségtelen köz-rebocsátani *Szita Szabolcs* adatait, mert szólni kell tragédiákról, ame-lyek általában ismertek, de részle-es feldolgozásuk késett. A *Holo-caust az Alpok előtt* című kötet, amely az MSZMP Győr-Sopron [illegible] Bizottságának gondozásá-

jelentése 591 munkaszolgálatos ha-láláról szólt, „az exhumálás során (viszont) 820 holttestet találtak, közülük 224 áldozat személyazo-nossága ismeretlen maradt". Bal-fon, ahol Szerb Antal 1945. január 27-én vesztette életét, működött a legnagyobb tábor. Az áldozatok számáról csak annyi állapítható meg, hogy a lágernek naponta húsz-harminc halottja volt, mint-egy négyszáz beteget viszont a hi-degségi Ilona-majorba hurcoltak. Az exhumáláskor Ilona-majorban

lítani", és meneteltetni a hírhedt haláltáborok felé. Szita Szabolcs könyve tehát nem lírai mű. Tudo-mányos módszerességgel, oknyo-mozással keresi meg a munkaszol-gálatos-egységek „törzshelyeit" — általában Ukrajnát jártak vagy Kassáról és környékéről kerültek Nyugat-Magyarországra és az SS kezére — gyötrelmes meneteik a nyilasuralom káoszában gyalog és vagonokban érkeztek az Alpok tö-vébe. Hegyeshalom már képtelen volt „fogadni" a rendszertelenül,

TÁBOR ÁDÁM:

A hegysz

7 év után is ugyanaz a t
és egy nap megint Nietzsche hangja: Fel! Fel!
a korláthoz rohantam és láttam:
Dante és Cusa!

a két hegyfok a napkorongot verte
gránit-alapjuk a fenékig ért le
s az erdős-rétes kék hegyoldalakon
szerelem és világ

teljes gőzzel feléjük előre!
ez talán már ama mesés Égföld —
és már látszott hogy két szerpentin út fut
a lábtól a csúcsig

ha én ezekre a szigetekre lépnék!
ha ezek alatt a fák alatt hevernék!

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-718, 340-726

Szerényi Gábor, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 MÁJ 13

1021

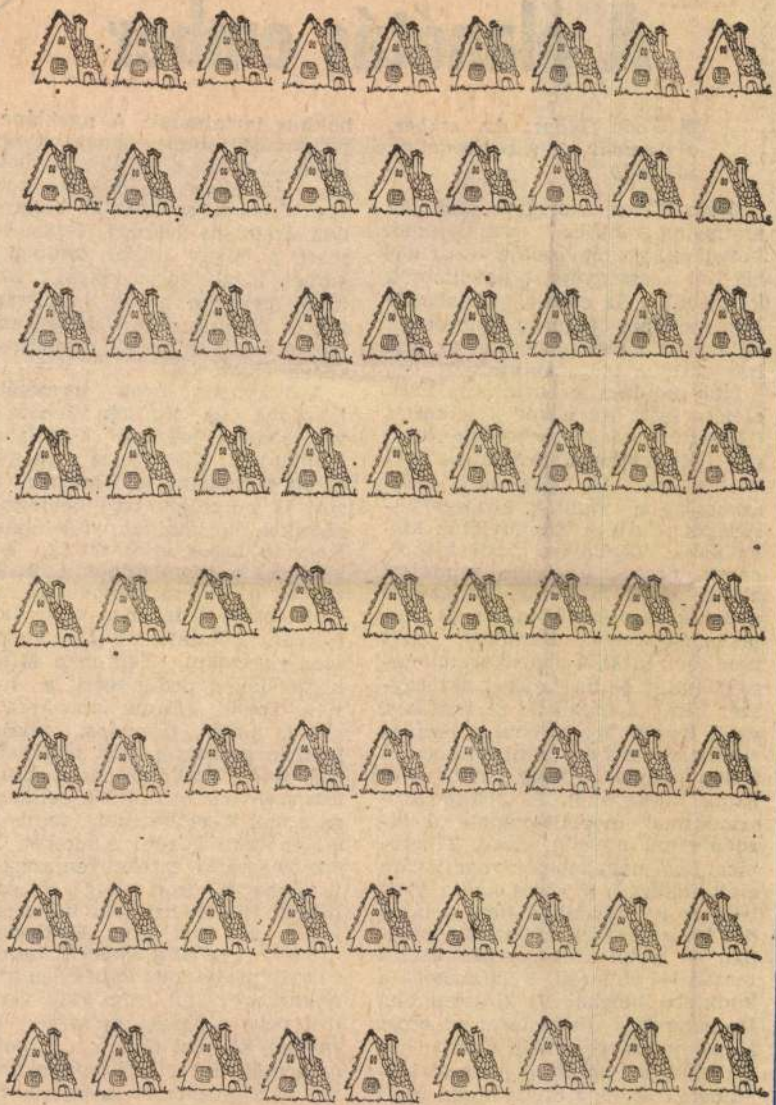

Szerényi Gábor: Lakótelep

Ap

■ *Goda Gábor aki madár lett (Szépirodalmi, 589 old.)*

Goda Gábor, a magyar irodalom szatirikus-ironikus vonulatának következetes képviselője — ez derül ki összegyűjtött novelláinak kötetéből. *Az ember, aki madár lett*, csaknem ötven év termésének válogatott keresztmetszete: az első írás dátuma 1932., az utolsóé 1980.

Írói indulása a harmincas évek elejére esik. Az ekkor keletkezett Goda-írások legfőbb jellegzetességét „Titanovics-szindrómának" nevezhetnénk. (A visszatérő névazonosság a figurák közösgyökerűségét jelzi!) A Titanovicsok kisemberek. Többnyire pesti kispolgárok, tisztes, unalmas, rendezett életük ellen lázadnak. E lázadás godai ábrázolása komikus és tragikus egyszerre. Komikus, mert nem több kisstílű „háziforradalomnál" (mint Nulla Lajosé, aki egyszer kirúg a hámból). És tragikus, mert legtöbbjük belehal a lázadás sikertelenségébe (mint Titanovics Fülöp magánzó vagy Titanovics Anna takarítónő). A „Titanovics-szindróma" modelltörténete *A lázadó* című novella. Hőse, Titanovics Leó nagydobos nyugdíjazása előtt fellázad: a Tosca imája alatt belever a nagydobba (íme a lázadás kisszerűsége). A botrány azonban — mitől élete megváltozását reméli — elmarad, s Titanovics a kudarcba belehal. A kisszerű élet tragikomikus ábrázolása az orosz irodalommal rokonítja Godát: hősei előképei között a csehovi kisemberek éppúgy ott vannak, mint a gogoli csinovnyikok. (A lázadó ajánlása Csehovnak szól.)

Az ötvenes évek összetett való- polgári lét hamissaganak szimbóluma, a cirkusz az életnek nevezett küzdőtéré, a fekete kutya egy elszakadási kísérlet kudarcának frappáns jelképe. Goda számára a jelkép „tükör, amiben az ember megláthatja magát." Ez a tükör gyakran görbe: hamisságaink és hibáink nagyítóüvege, amelyet e tanító célú írói fabulák tartanak elénk.

A hatvanas évek termésében látszólag új típusok tünnek fel valójában a hajdani kispolgárok mai utódai. Kisemberei a megváltozott társadalmi körülmények között is hurcolják régi beidegzettségeiket, korlátaikat, félelmeiket Kóczián Lajos attól retteg, hogy kimarad a protokollból; Csik Antal, az új típusú csinovnyik saját előléptetése érdekében képes belefulladni a Balatonba (*Egy nyugalmas vasárnap*), Sopronka Mihály könyvelőnek pedig még a halál sem sikerül (*Danse macabre*). A rövid, tömör, frappáns, találóan pontos, gyilkosan igaz történetekben Goda legalább annyi szatirikus szenvedéllyel állítja pellengérre e mai kisembereket, mint két világháború közötti elődeiket. Író szeizmográfja érzékenyen reagálja le a megváltozott világ régi és új hibáit. Hiszen az igazi író a saját korát teszi mérlegre. És Godánál ezt a kort mindig emberek hordozzák: figurateremtő képessége mellett a karikírozástól sem riad vissza írói oeuvre-jének erőssége. Gúnyának állandó tárgya a kispolgár és a műítész. A Titanovicsokon kívül a leggyakoribb szereplő Sró Károly, „az irodalom valóságos belső titkos tanácsosa" — a fortoskodó, műveletlen, de jól táj

Szerényi Gábor grafikus

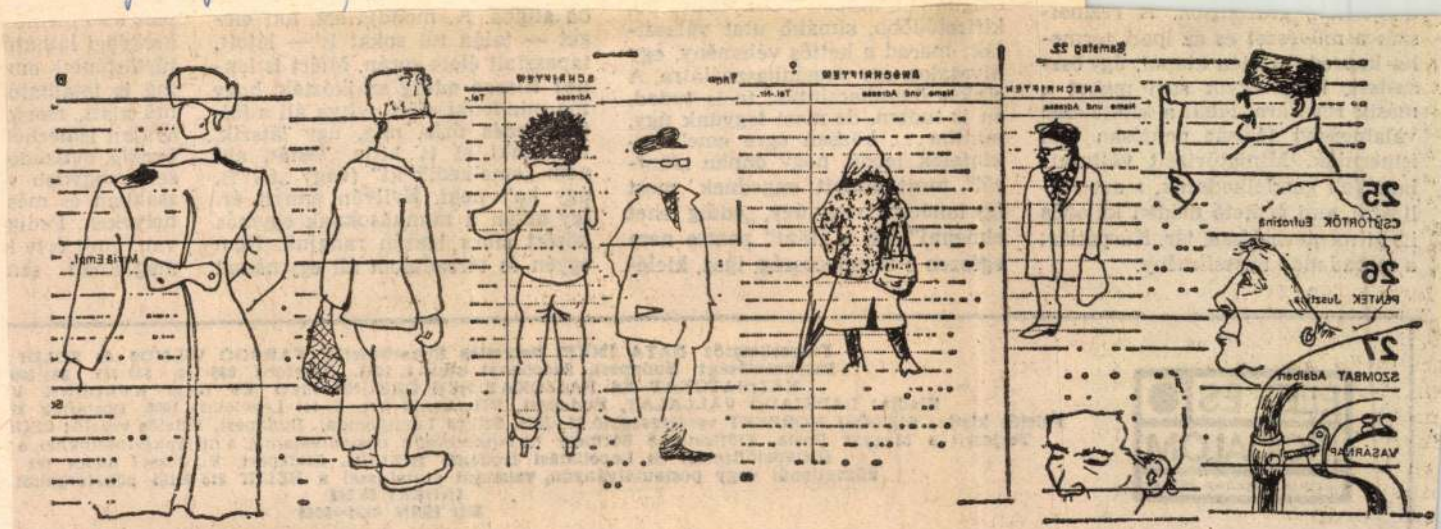

Szerényi Gábor rajza

Élet és Irodalom Bp. 1986. jún 27. XXX/26

szés a művészet és az ipari ter
lés koprodukcióján alapul, úgy
szetett, hogy egyik sem meh
másik rovására, tehát a kivitel
valamennyi fázisát pontosan
ismerniük. Miniatürizált vált
ban kell gondolkodniuk, s azt
lizálni, ami érthető módon kül
idegi megterheléssel jár. Kárpó
a maradandó teljesítmény.

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Szerényi Gábor, grafikus

Szerényi Gábor rajza

Szerényi

Élet

1

XXX/27

képzelhető, hogy a fővároson túli tömegkommunikációs rendszer az állami és a társadalmi hálózatok együttéléséből alakuljon ki, és ezek egymással versengve erősítsék föl a vidéki társadalom hangját.

Lázár Guy

lalnia?

— Az írók fizetést kapnak; minden tartományban vannak hivatásos írói állások. Emellett azonban sokan más munkakört is betöltenek. Vidéken könnyebben lesz valaki fizetéses író, sőt, sokaknak fel

Szerényi Gábor grafikus

Szerényi Gábor rajza

Szerény

Élet

Gy

XXX/28

Szerényi Gábor grafikus

Szerényi Gábor rajza

tudatom még csak
lényemig, hogy ni
Isa, omol ide a po
ha megromlik szer

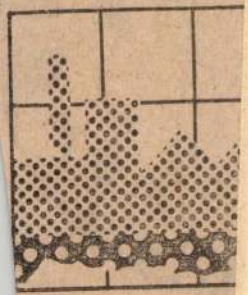

zokás. Augusztus hu-
a koalíciós időkben
nagygyűlésekkel ün-
mifelénk. Az ország-
vezetőket meg új ke-
köszöntötték. Hogy ez

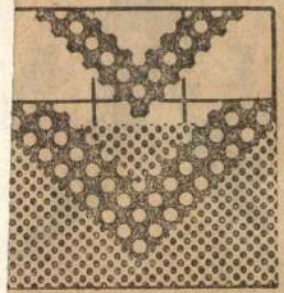

Szerényi Gábor grafikus

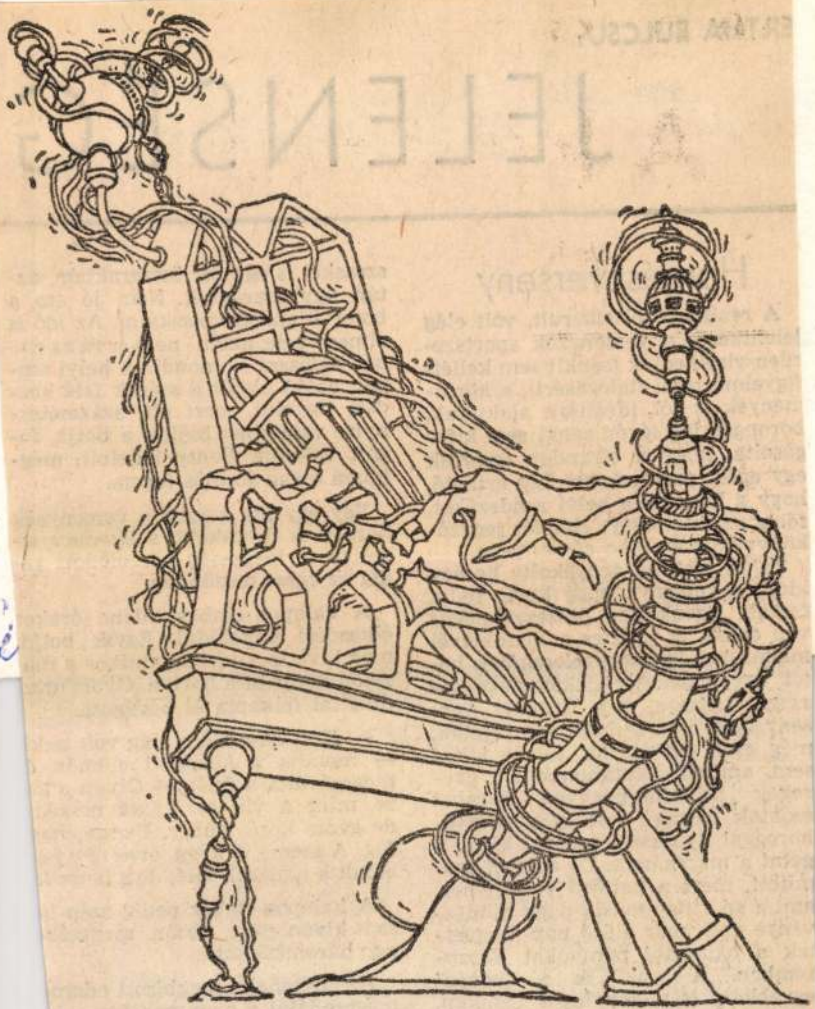

Szerényi Gábor rajza

Szerényi

Élet é

4.

XXX/7
36

tot egy tizennégy dekás dévérkeszeggel nyerte, s a tizenkét versenyzőből öten semmit sem fogtak, még csak egy vézna, picike küszt sem, amiből délutánonként a gyerekek harminc-negyven darabot szoktak cérnára kötött gombostűhoroggal, gyufaszál úszóval kiemelgetni a macskának. De ez sem számított, mert a halfőző versenyhez, ami a sportnap másik nagy rendezvénye volt, már előző nap megvették a halastavi pontyokat Veszprémben. A „sok" és a „kevés" egyébként is viszonylagos fogalom, a halszegény vizek partján a negyven deka hal, ha nem is sok, éppen elég. A felszerelések pedig jók voltak, csupa korszerű bot, peremfutó

sikon koppant a karika. Gyors moz
dulattal felkapta és bevágott.

— Két másodperc elég volt neki
— mondta a központi ellenőr, é
megcsóválta a fejét. — Olyan a ke
ze, mint a villám. Lassú beszéd
de gyors kezű ember. Persze, ho
fog. A szeme is ilyen, erre néz va
oldalt a nádasok felé, de a botra l

A kalapos ember pedig szép la
san kivontatott, aztán megszák
egy háromkilósat.

Az üdülőhelyi megbízott odam
megcsodálni a nagy pontyot, s k
ben csábítgatta a verseny felé.
fényképeznék, ígérte, és beleter
az újságba is. De a kalapos
csak rázta a fejét:

Szerényi Gábor grafikus

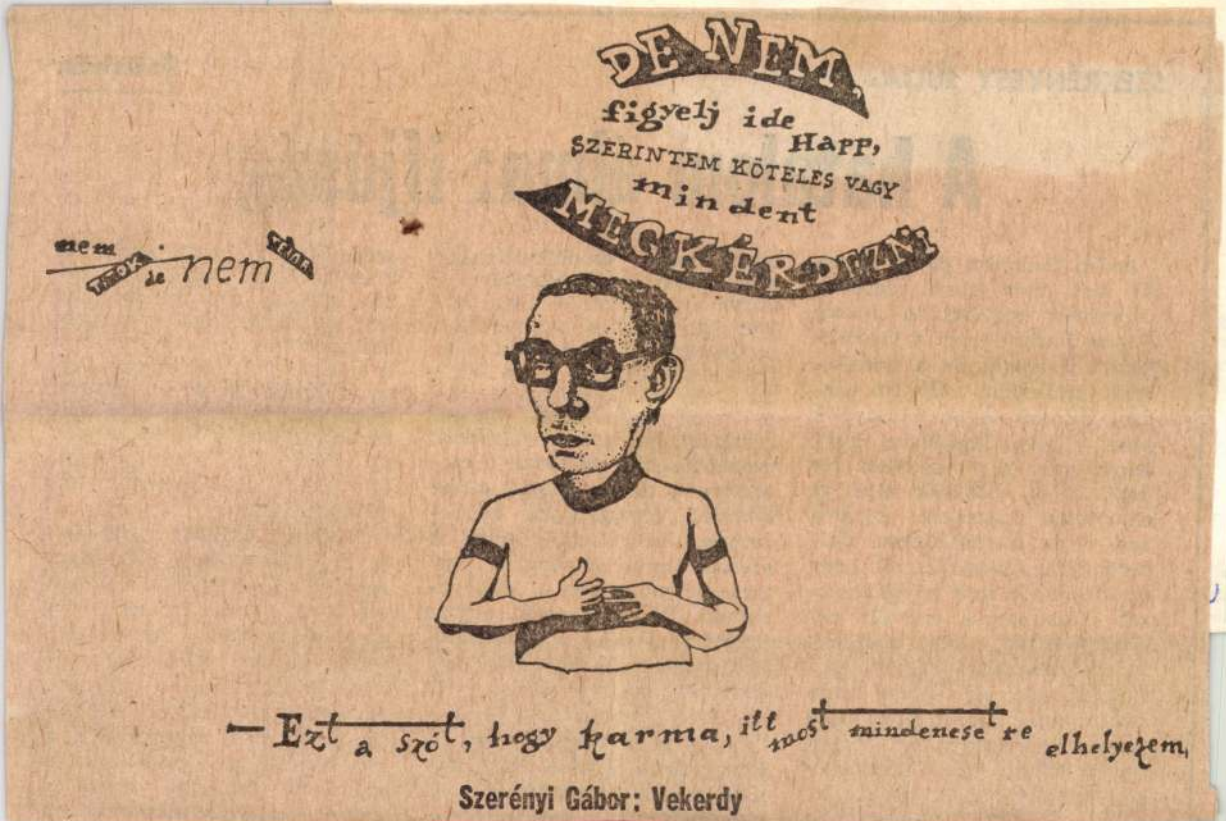

14.

.14. XXX /4

Színház

ság

valja mesterét, atyját és
t. Ezzel nekik ad iga-
me, az ifjú, aki nem tud
szabadsággal. A darabot
tva az az érzésünk: a
aíró, mintha kileste vol-
hatalmon lévők álmait;
ig ilyen galád utódokról
ndoz*hatnak*, hiszen csupán
félék igazolhatják a fenn-
rend tökéletessségét, fel-
atatlanságát.

netár Miklós ízléssel,
yérzékkel és jó ritmusban
ezi a drámát. Világosan
keszt, ami fontos ilyen
szövényekkel, álruhákkal,
félreértésekkel telitűzdelt mű-
ben. Engedi hatni a szöveget,
ez legnagyobb erénye. A befe-
jezés finoman nyugtalanító, a
rab királyfi beilleszkedik az őt
megillető fenséges szerepbe.
Eszközei nyilván diszkrétebbek

gyepesedettek, sőt gonoszak voltak, mint napjainkban, és a fiatalok épp oly naivan ostobák, mint manapság. Ezen nincs semmi ujjonganivaló. Csupán annyit jelent: nem a klasszikusok örökérvényűek, hanem mi vagyunk avíttak. Évszázadok,

italtöltögetésnek. Üresjárat-
kat töltenek ki az efféle cse-
lekedetek, ha nem vesznek túl
sok időt igénybe, még elvisel-
hetőnek is tarthatjuk őket. Il-
letve afféle gondolkodási idő-
nek. A cselszövények közben
elmélkedhetünk: mit is hüve-

Szerényi Gábor, grafikus

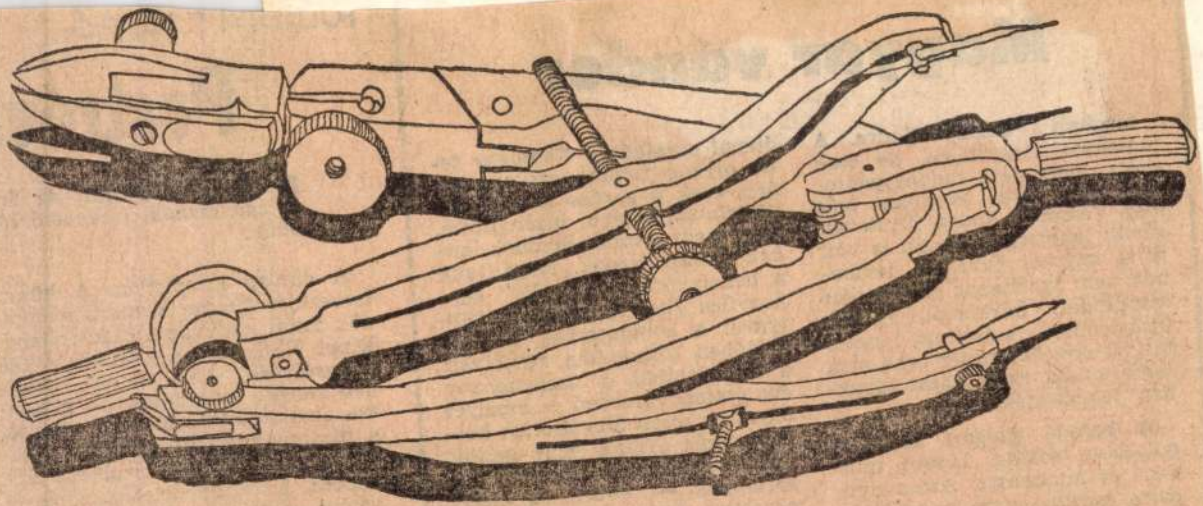

Szerényi Gábor rajza

12.

Élet és Irodalom Bp. 1986. dec. 12. XXX/50

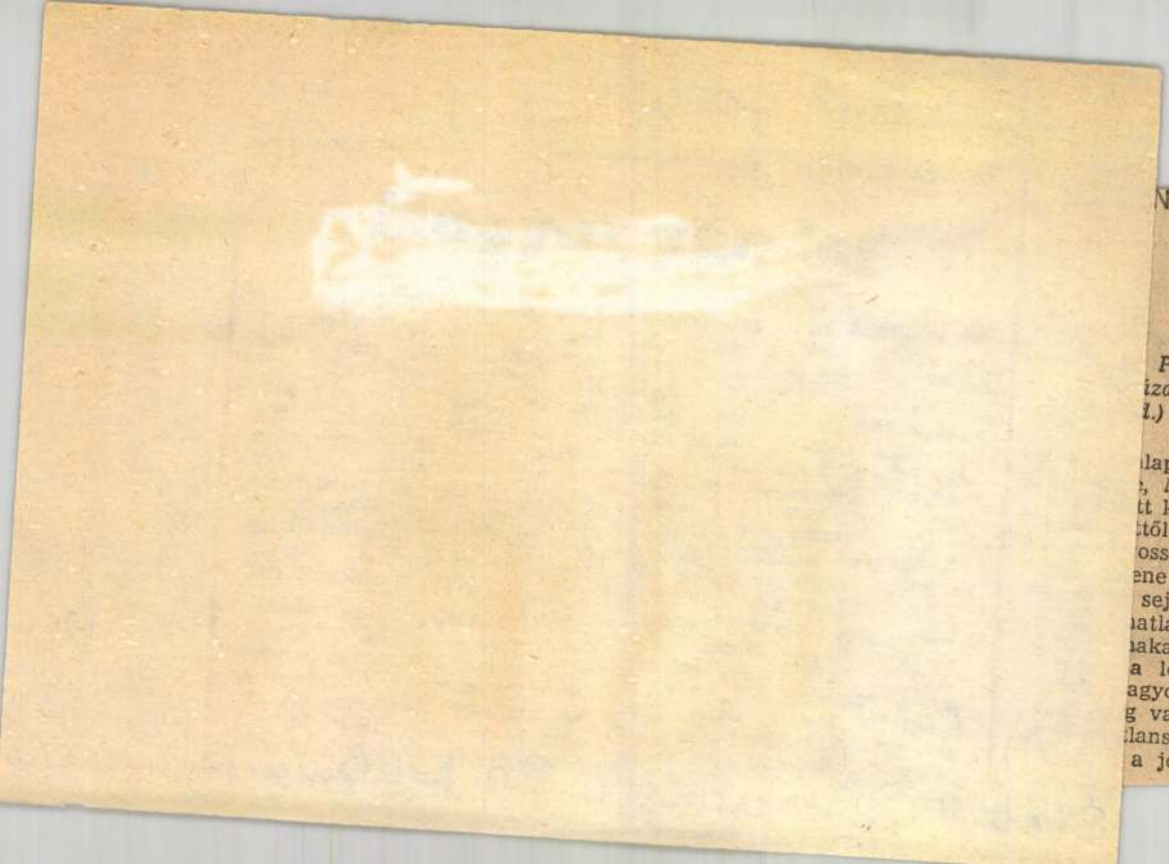

NYI F. LÁSZLÓ:

Portrévá

Poszler György: Az év-
izad csapdái (Magvető, 187
l.)

lap kíméletlen. A könyv
Maurer Dóra a szemöl-
tt kettévágta Lukács fény-
től azok a vonások váltak
ossá, amelyeknek háttér-
ene maradniuk: az erőssza-
sejtető arc körüli ráncok,
atlanságot árasztó pillan-
akacsságról árulkodó áll-
a lefittyedő alsó ajak —
agyon is jellemző azokra,
g vannak győződve önnön
lanságukról —, és termé-
a jól ismert szemölcs.

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Szerényi Gábor, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM
1984 OKT 5

SSZHANG

1021

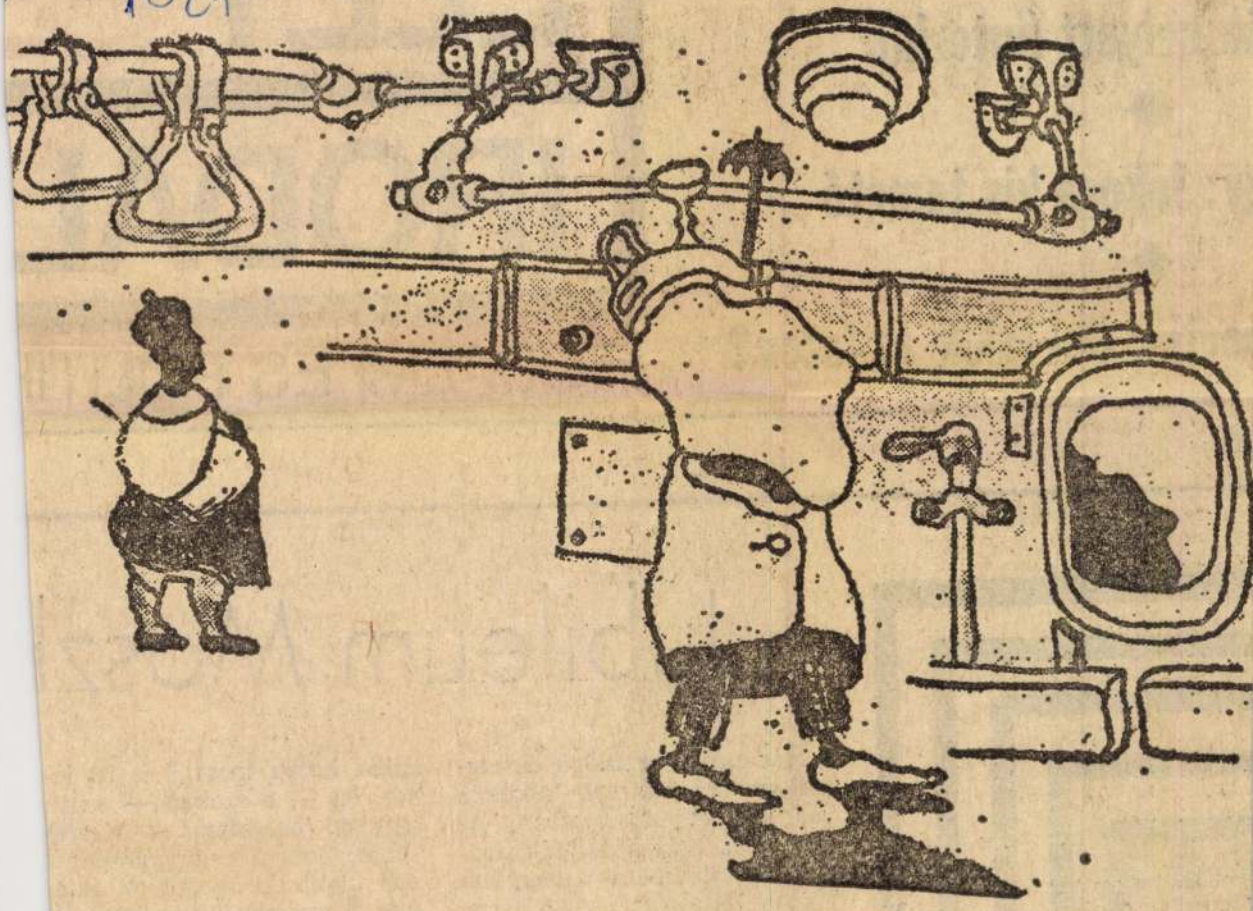

Szerényi Gábor rajza

Mielőtt megalvadunk

ik helyett (interjú)

gy: Jókora kis temető

portja: Hol lakik az Isten?

ÉLET ÉS
IRODALMI
IRODALMI ÉS POLITIK

ÁM

Jubileum Moszk

Már csak a repülőgépen eszméltem rá, milyen alkalom vár minket Moszkvában. Az első írókongresszus félszázados jubileumára megyünk Hubay Miklóssal. A Magyar Írók Szövetségének elnöke s magam. Moszkvában ötnapos

szóba hozva most ő is itt le-
het. Itt — a szóban — az is,
akit én helyettesítek, Cseres
Tibor. Ebben megnyugszom, s
már olyan derűs vagyok, min
kint a gyönyörű ősz. Este ki-
lenckor is olyan enyhe az idő
mintha még augusztusban jár
nánk. Már

Szerényi Gábor

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafi munkáról

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 OKT 15

1021

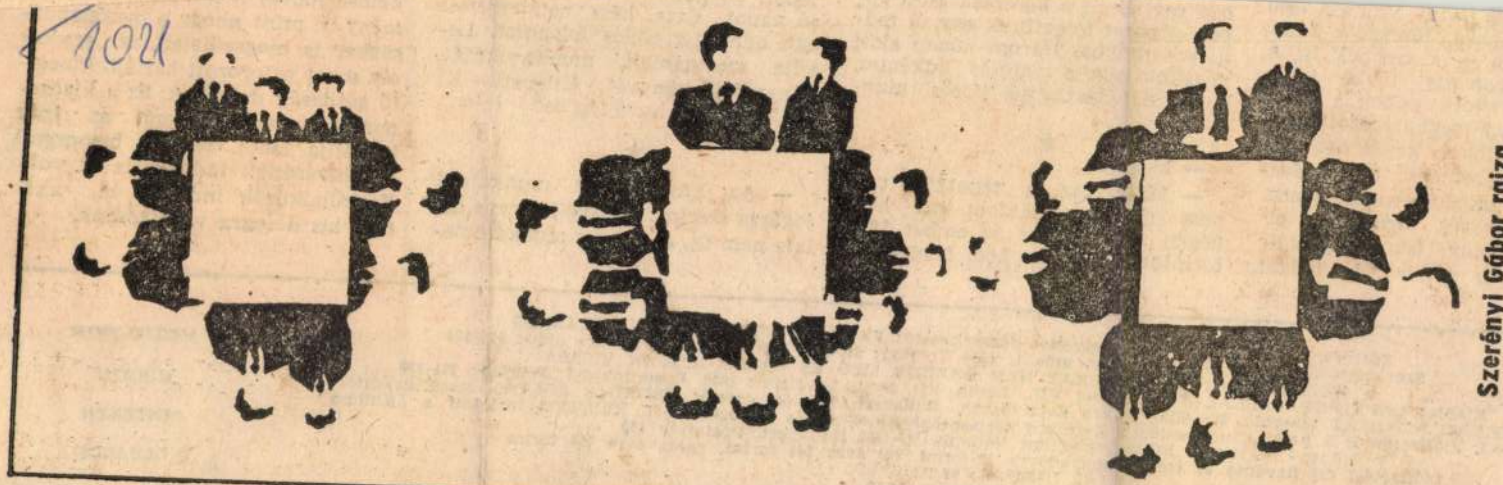

Szerényi Gábor rajza

1982. OKTÓBER 15.

reset 4700 forint. Van aki 7000
tot visz haza. Jönnek a fiata-
— gyéren — s mennek is. A
áraton van egy tábla, talán
vette: nyitott napok a gyár-
A hét egy meghatározott nap-
bárki bejöhet, kérdezhet, kö-
zhet. Szeretnénk, ha kedvet
a, s a munkatársunk lenne.
os, reménység maradt az el-
elés. Néhány iskolai osztály
nálunk, ez minden. A fizikai

oda utalják át a bérezést. Most éppen gépeket telepítünk egy új műhelycsarnokba. Három hónap alatt végzünk vele, a társulás önkéntes, egymást választottuk közös munkára.

★

— Megéri?

— Május óta a tapasztalatunk nem sok. Elmondhatom, egy hétvégén megkereshet az ember 1500 forintot is, ha csipkedi magát. De

tóból: Jó napot. Ang mondják rá, jó napot. Ezzel kész, befejeztetett egy adminisztrációs folyamat. Leadta szerszámait, munkaruháját, könyvtári könyvét. Kilépett. Ki tudja, holnap hová lép be?

★

— Az anyavállalat munkajogi jogásza szerint: a kisvállalkozás ötlete nem új, a magyar munkatörté-

Főszerkesztő: BATA IMRE; helyettes főszerkesztő: FARAGÓ VILMOS és ZÖLDI LÁSZLÓ
Szerkesztőség: Budapest, Széchenyi utca 1. 1054. Telefon: 310-920, 310-928, 310-929; 14 óra után: 113-221
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT, Budapest VII., Lenin krt. 9—11. Levélcím: 1906, Postafiók 223. Telefon: 221-285
adó: SIKLÓSI NORBERT igazgató, 82—4615. Szikra Lapnyomda, Budapest. Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató
yar Posta. Előfizethető: a helyi (Budapesten a kerületi) kézbesítőhivataloknál és kézbesítőknél. Külföldön terjeszti a „Kultúra"
Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, H—1389 Budapest, Postafiók 149
Előfizetési díj havonta 24 forint, negyedévre 72 forint, fél évre 144 forint, egész évre 288 forint
INDEX: 25 244
HU ISSN 0424—8848

MEGJELENIK
MINDEN
PÉNTEKEN
16 OLDALON

Szerényi Gábor

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 APR 8

1021

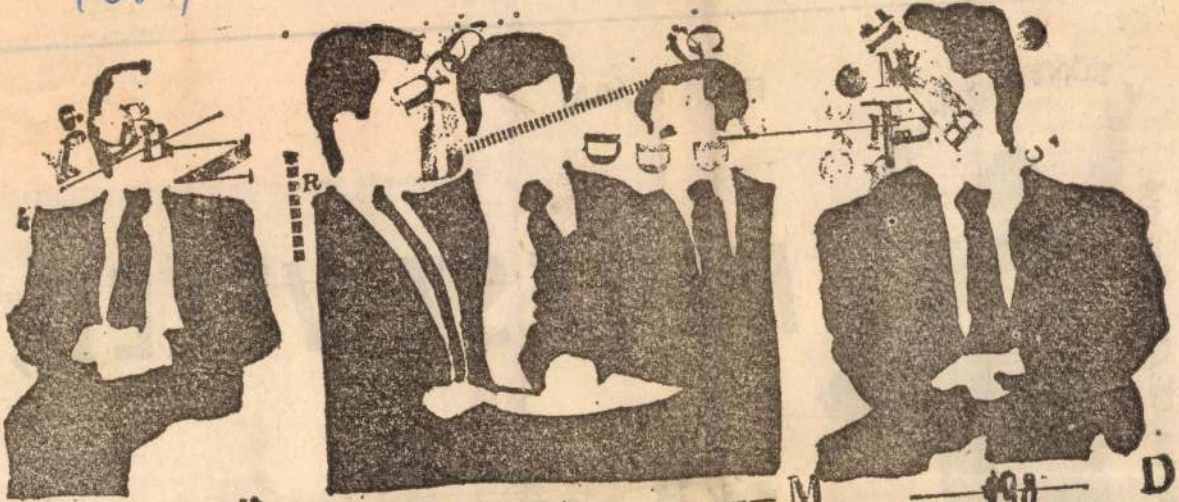

Szerényi Gábor rajza

MI LESZ VELED, KÖNYVECSKE?

FEHÉR KLÁRA:

Péter rajza

EXLIBRIS SUPKA GÉZA 1883-1956

Szerényi Gábor
grafikusművész

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 OKT 2 21

1021

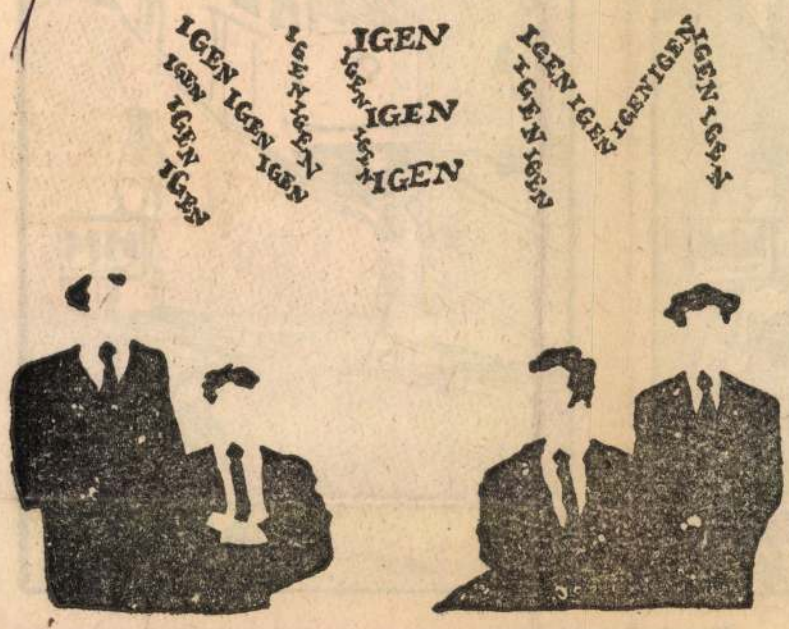

Szerényi Gábor rajza

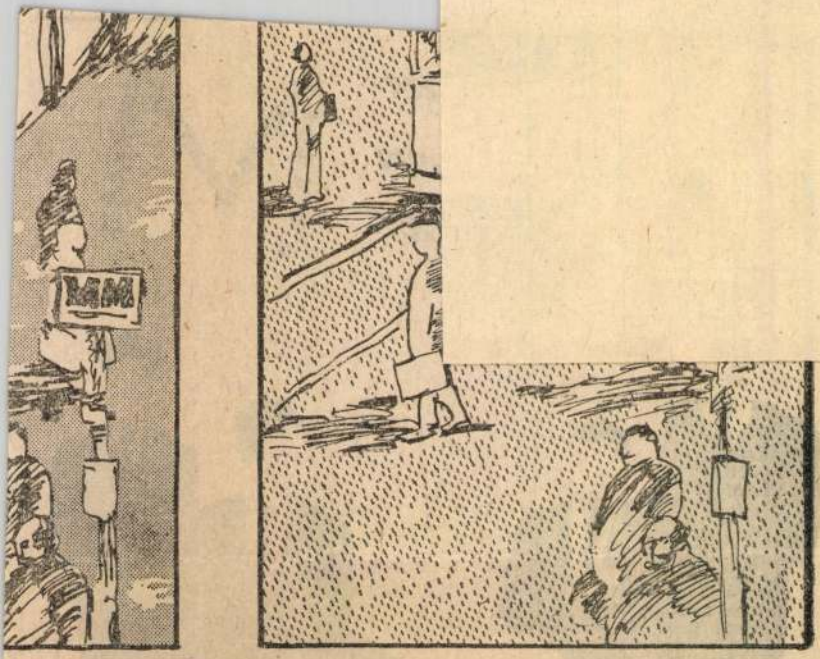

Kosnás Roland rajza

PAPP ZSOLT:

Őszi klauzúra

AZ ELŐRELÁTÓ EMBER már nyáron felkészül az ősz fogadására. Magam sokat töprengtem a megfelelő formán s színtéren, míg nem arra jutottam, hogy az ősz elválaszthatatlan a boltívtől. A boltív olyan, mint a fogalom, mert lehatárolja és kinyitja a világot. Tessék megpróbálni, s persze nem pont a Moszkva téren, hanem valahol egy útbaeső faluvégen tessék felhúzni a boltívet. Elcsodálkozunk majd, mert az addig egybeszakadt világ olyan sugallatos, alábukó feszültséget kap, hogy hozzábilincselődünk, miként egy szép nő tekintetéhez. A boltív eltakarja az eget, amely így titokzatossá válik és magához húz. Mármost a mi helyzetünknek az a sajátossága, hogy a boltívtől megvont és lehatárolt égről az ember nemcsak hogy nem tudja levenni a tekintetét, hanem bizony fennakad azon, mégpedig *emelt tekintettel.*

Az őszre váró ember ilyenkor távolságot — mértéket — keres. Szembeáll a boltívvel, és próbálgatja, míg meg nem találja a megfelelő távolságot, persze a boltív nagyságától függően, mivel az ég adott. Ez a *látószög*, amikor az emelt tekintet a boltívre és az ív alatti égre *egyszerre* irányul. Az emberben ekkor rettenetes feszültség támad, mert úgy érzi, hogy elveszti az eget, amelynek, egyszercsak rájön, még végtelen sok mondanivalója van a számára, és ezért elindul. Ám a kínzó érzés, nevezetesen, hogy elveszíthetjük a megszólalásra vágyakozó eget, és ezzel magunkat, végig megmarad, mígnem az ember a boltív alá ér. Az ég ebben a pillanatban feltárul, mint a végtelen, és ezzel nyomban és valóságosan elvész. A pillantás támolyog. Az ember ürességet érez, és vágyakozni kezd az előbbi kínzó érzés után, amelyet az ég *feltartóztatása* keltett, a boltív jóvoltából. Visszahátrál, és az egész kezdődik elölről.

A boltív jótéteménye, hogy éket ver magunk és az ég közé, és felcsigázza a lelket, hogy az ember meginduljon eltávolítani ezt az éket, csakhogy az ég feltárulása, vagyis az ék eltávolítása pillanatában a feszültség elvész. Tanulmányaim során aztán arra a belátásra jutottam, hogy ha kinyitjuk is Pandora szelencéjét, nem szabad sajnálni az ezirányú fáradságot, és meg kell próbálkoznunk *két boltívvel*, amelyek egyetlen vonalban, tehát vállvetve állnak. A méretek persze most már végképp nem közömbösek. A jó hangulatú megoldások embereinek, tehát a decemberi születésűeknek ajánlani tudom a fiesolei domb túloldalának duplaívét. Melankólikusabbaknak és önelvesztőknek pedig valamelyik firenzei kolostor, mondjuk a San Marco belső udvari kerengőjét, ahol ráadásul a végképp borús napokon felszaladhatunk Fra Angelicót nézegetni. A fiesolei duplaív oly monumentális, a mögötte kiszakadó völgy olyannyira magához rántó, hogy az ember nem is gondol az égre, hanem rögvest hátrálni kezd, mintegy a közelelő *sors* elől, és helyet, vagyis menedéket igyekszik keresni magának az ívpár valamelyik lábánál. Nekihátrál a kőnek, kezét hátranyújtva rákulcsolja az oszlopra, és megáll, mint Annie Girardot tette Renato Salvatore kése előtt, mígnem lehull a kar *(mi mind lehullunk)*, és felsejlik, hogy a történet itt véget ér, mert vége a sorstalanság boldogságának. Csábosabb, s egyben emberibb léptékű a kolostori kerengő ívmenete. Az ember itt is menedéket keres, de inkább interieurt, s az interieurből, mint tudjuk, a világ visszahódítható.

Két boltív esetén ugyanis, és most maradjunk csak ennél, az embert megfogja a fény és a *még több fény* szelíd mágiája. Míg az egy szál boltív, mint az örvény, magához húz, hogy mögötte az égbolt felszakadjon, addig *két boltív* esetében az ég viszonylagossá válik, viszont felértékelődik a mellérendelt ívek középpont nélkülisége és átválthatósága. Ez az *áttűnés*. Ami örök, és ismétlődése a zavaró, csapongó kifogyhatatlanság. Naplementekor, őszidőben, amikor a nap már amúgy is alacsonyan jár, könnyen azt hihetnénk, boltívünk megfogta a napot.

Ám ekkor tessék egy kevéssé oldalt lépni. Olyanformán, hogy az amúgy is alacsonyan járó nap lankadó tűzgolyója valahova az ívpár középső lába mögé essen, attól takarva. *Most* vegyünk levegőt. Tegyünk egy lépést hátra, de nem addig, hogy a nap is előbukkanjon a felénk eső félkörív alatt. Nem. Hanem csak addig, hogy *sugarainak* bő nyalábja átbukjon, ránk zuhogjon. Ekkor előre pillantunk, és azt látjuk, hogy lám, mily sok, félkörívvel megvont derengő ragyogás maradt a másik boltív alatt is. Azt gondolom, a dolgaira adó embernek legalább ennyi körültekintéssel kell fogadnia az őszt. S nehogy elernyedjünk. Komoly tennivalók vannak még hátra. Egy idő után ugyanis az ember a testsúlyát áthelyezi a másik, a jobb lábára. És rögtön aranyló zuhatag éri a másik, a távolabbi boltív alól. (Gyakorlás dolga az egész.) Ne felejtsük, a nap nem mutatkozhat. Olyannyira nem, miként egy szép nő tudatalattija. Mert elveszíthetjük, miként az imént az eget. Nem a napot, hanem a feszültséget. (A szép nőt már régen elvesztettük.) Ekkor, ha oldalt visszapillantunk, az embert elönti a boldogság, mert azt látja, hogy az előbbi ívkör alatt finoman omlik be a ragyogás, aztán felszáll, miként a por a városrom után, de még előbb aranyharmattal hinti be a lábunk nyomát, még akkor is, ha az író szerint erre inkább csak azok a nők érdemesíthetők, akik képtelenek arra, hogy kimossák mindennap szívüket a felejtés és a hitetlenség vizével. Nos, ez az áttűnés aszimmetriája, amikor az ember kantilénaszerű dallamot vél hallani, és megkábul. Visszalép, sőt, visszatántorodik. *A ragyogásból a ragyogásba.* Nincs kijózanító csúcspont, viszont folyamatosan ringva tart a vibráló nap s a tudatot nem igénylő érzéki önkívület. Naplemente és őszidő. Velem azért előfordult már, hogy két boltív után visszakívánkoztam az egyhez. Az egy több, mint a kettő. Mindenesetre a kettő más, mint az egy.

MÉGIS, AZT HISZEM, az őszt leginkább tanácsos *négy boltív* belső terében fogadni.

Érdemes ennél nagyobb számú boltívet is elgondolni, hiszen a töprengésre elég okot adnak, dehát az ember mégsem akar római vízvezetéket tenni a kertjébe. A négy boltívet úgy kell elképzelni, hogy van két pár, és egymásra *merőlegesek*. Ez hát az udvar, mégpedig egy négyzetes udvar, annak egyik fele. Megköszörüljük a torkunkat, és kimondjuk, római udvar. Nyitott, mint egy abbamaradt építkezés. Mint látni fogjuk, nyitottságában az ereje. A látószögek és az álláshelyek száma innentől kimeríthetetlen. Ám e számosság a februári születésű ember számára, ki születésétől készül az őszi klauzurára, nem ad okot nyugtalanságra. Kétszer két boltív belső teréből nézve, eléggé meghökkentő módon, életre kel a fa, a *boltíven túl*, odaát. Természetesen egyetlen fa, egy *elvételt* fa, egyetlen boltív mögött, mondjuk meggyfa vagy nyír, egészen kénsárga levelekkel, amint a boltív kék eget csorgat reájuk. Ekkor egy szélroham, amely a leveleket egyetlen ütéssel kicsapja a boltívek közé, hogy azok száliingózva felragadnak az ég temperájára. Egyszer, ha ráérünk, a télben egy szép nővel majd lekapirgálhatjuk onnan.

Amint mondtam, a februári ember *készül*. Még jóidőben, úgy augusztusban megkeresi a *kétszer két boltív megvonta négyzet* negyedik — ívmentes — sarkát, és ott leüti az ásóját. Itt, mondja, itt. Rákönyököl az ásójára, és visszanéz a kétszer két boltív felemelő belső terébe, a kék ablakokra, s az évektől visszafojtott égre. És ekkor szorongani kezd, a mértani pontosság miatt. És arrébb lép. Megint éppencsak *egyet* lép, de *befele*, a tér négyzetébe. Ahol azután végképp leüti az ásót, és augusztus végére megépíti a *kutat*. Mondjuk ki, a római kutat. Bazaltból, piros kőből. Ha nincs bazalt, a szomszéd építkezésről át lehet hozni némi maradékot. Lefűrészelt gerendavégeket, eltört béléstestet, malteros téglát, vasrudat. El fogunk csodálkozni, hogy a *kétszer két boltív* belső terébe téve nincs az a talmi anyag, ami kúttá épülve ne kezdene el ragyogni. Mert megbolondítja a színtér aurája. Holott a kút díszkút, álkút, sőt, műkút. Nem is kút, hanem egy mértani pont excentrizmusa, befelé hajlás, önmagához. Jelzés. A mértani pietizmus mosolygó megtörése. Egy valamirevaló kút mindig *arrébb* van. És itt, tehát *arrébb*, felépül a káva. Aljában körkörös, kétlépcsős lábazat, tetején perem. A peremen muskátli fut körbe, és lecsüng. Aztán következik a két vasív feltörése és felső átgörbülése, oly fáradt, önelengedő, önlengető, egymáshoz símuló kereszteződésben, hogy majd a mélybe zuhannak a magasbeli metszéspontjukra akasztott újabb virágcserép alatt. De hát hova is zuhannának. A kút műkút, ölében üresség. Vagy álom. A káva mégis nyirkos, a rákönyöklő ember tekintete álomittasan visszaréved a kétszer két boltívre, a boltívek homlokán piros, hosszanti cserépsort lát, arrébb egy fekete ciprust, amin soha nem ül meg madár, mígnem az életbe, a római udvar életébe betör az ég, a firenzei ég, a februári ég, *ványlapon áll, / s a felsőből a víz lehajlik halkan / a vízhez, mely odalent várja már* — most vegyünk kis levegőt — *s a halkszavúnak úgy hallgat elébe, / hogy mutatja sötétség s zöld megett / meghitten, mintegy tenyerére téve, / mint ismeretlen tárgyat, az eget.* Két kútkagyló tehát. A víz a medencék színén szétterül, *körre kör tolul, / csak néha, csöppenként s álmodva hull / alá* ... Barbárság volt így szétvágni e verset, de mit meg nem tesz az ember, amikor a dolgok végére akar járni. Ami annál is nehezebb, mert ezt a kutat — *Borghese* — már nehéz lesz a szomszéd gerendavégéből megépítenünk. De ez sem tántoríthat el a képzetektől, s ha a kút kávájára nehéz is lesz majd odakönyökölnünk, mégis, felkészülhetünk a távolságot igénylő beleérzésre.

Ehhez pedig, a magam tapasztalata szerint, ki kell várni a novembert. S a tájban gomolygó ködöt. A ködöt, amely a magány vigasza. A Borghese-kút e ködben tér magához. Akkorra már túl vagyunk a piroson és az ezüstön, a bosszú színén, és elérkezett a fekete és bíbor, az áhitat ideje. Hátat fordítunk takaró köntösünkben a kétszer két boltív s a sarokponton emelt kétszintes kút színterének. Elmegyünk egyszáz, egyesek szerint kétszáz lépésnyire. Miként a párbajozók. S hirtelen visszafordulunk. A rajtaütő tekintet megrendül a boltívek között s mögött gomolygó köd áthatolhatatlan szürkeségén. Kivárunk. Aztán egy pillanatra feldereng a kút. Feketén s metszően, mégis törékenyen. Azoknál is magányosabban, kiket a köd vigasztal. Aztán rögtön visszamerül a bíbor szürkeségbe, és csöppenként lehulló, égvesztett önmagába.

El kell itt mondanom, amit sokan tudunk. Élt egyszer egy — biztosan mondhatom így — művész-házaspár, és ők csodálatos tihanyi kertjükben elhelyezték Verrocchio *Delfines puttójának* bronz mását. Az eredetije, mesélte az asszony varázslatos kert-könyvében, Firenzében a Palazzo Vecchio előcsarnokában áll. Különös helyen, derengő felső világításban, fehér-arany oszlopokkal körülvéve.

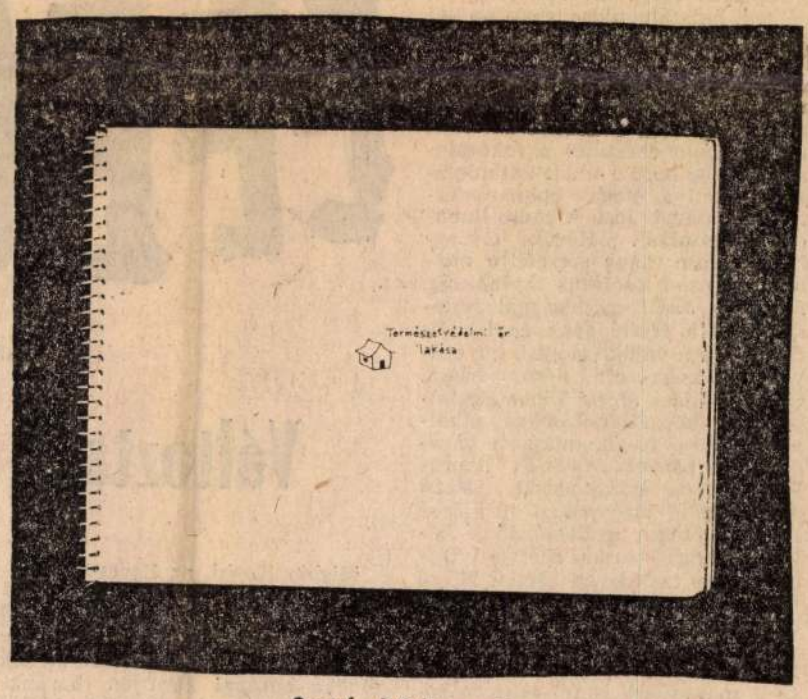

Szerényi Gábor rajza

amely olyan üde, mint a korai reneszánsz.

OKTÓBERBEN? IGEN. És sajnos, itt sem állhatunk meg. Gondolnunk kell a többiekre, akik köztünk élnek, és akiket már megérintett a gazdagság semmittevése, vagy csak akik tudják, hogy az ízlés létfontosságúbb, mint a tartalom, és a stílus kiüti az őszinteséget. Így jutottam el tanulmányútjaim során azokhoz, akik többre vágynak. Akik már belátták, hogy a kétszer két boltív *megkerülhetetlen*, hiszen nem az *élet*, hanem a *lét* tartozéka — és az életet még el lehetne rendeznünk, amint a költő mondta, de a léttel nincs mit tennünk. (Hogyan is rendezhetnénk el a *létet? Boltiveinket? A velünk tévedhetetleneket?)* Röviden, gondolnunk kell azokra, akik többre vágynak, többre, mint a szerelem, (a vágyra vágynak), és kifinomultak, miként az őszintétlenség. Kétszer két boltívük sarkába, kevés ezoterizmussal, nekik ajánlom a szökőkutat. Mondjuk ki, a római szökőkutat. Íme.

Két kútkagyló, az egyik magasabban, / egy régi, kerek már-

Már-már Borghese-kút, de nem! Hiszen az alsó medencében a kisfiú Ámor, a szárnyas isten áll, szerszámait hátrahagyta, és kezében kedves halacskája, amint a medencébe köpi a vizet.

Idővel útra keltem, és meggyőződtem az elbeszélés mélységes hiteléről. Többről. Álltam az áttetsző derengésben, ahol valóban különös módon fentről jön a fény a szobrocskára, amelyiknek valóban kertben lenne a helye. De hát a puttó előtt állva eszembe jutott a folytatás. Azt írta a fiatalaszszony, hogy egyszer a tihanyi kertjükben a néhány hónapos kislányuk fejét gyengéden a puttó fejéhez érintették, és megállapították, hogy a puttó csodálatos, de a kislány mégis szebb. *Mert él.* Aztán ehhez hozzátették, s ezt én mondom, hogy nyilván egy futó pillanat mélységes szomorúságával, egyúttal örök szorongatottsággal, hogy persze, az igazi gyermek élete tűnő, viszont Ámoré *örök*. Szóval erre gondoltam, amikor a puttó mögött a hatalmas *boltives* kapu áradó világosságában, az Uffizi *óriási árkádja* alatt felvillant a Perszeusz-szobor. *Felkéklett.* A Meduza-testén álló Perszeusz. Micsoda magabiztossággal, micsoda életrevalósággal. Felkéklő éntudattal.

Jobb kezében az isteni kard, félig leengedve. Fején, ezen a kissé nyújtott, ravaszkás fejen a láthatatlanná tevő hetyke süveg. Lábán alighanem a szárnyas saru. Uramisten, ahogy a mitológiában el tudtak látni egy héroszt a nimfák. Aztán a bal kézben a diadalmasan felemelt levágott Meduza-fő. Hol a pajzs, jutott eszembe először, amikor a Gorgo fejét megpillantottam. Hiszen aki magát a főt nézte, nyomban holttá dermedt Ezért, hol a pajzs-tükör? Azután nyomban arra gondoltam, hogy Perszeusznál méltóbb s vidítóbb ékességet a *kétszer két boltív* kimozdított sarokpontjára aligha találok.

Azóta sem gondolok mást. Vagy inkább nem gondolok semmit. Bár egyszer elgondoltam, hogy ha valahogy megszerzem Perszeuszt, akkor — nos, akkor a kétszer két boltívet átépítem egy toszkán palotává. Így viszont, hogy nincs Perszeusz, nincs toszkán palota sem, s ahogy a költő mondaná, nincs gond. Szemernyi se.

VÉGÉRE ÉRVE, meg kell vallanom, hogy van egyetlen pont, ahol kivételesen boltív nélkül is várható az ősz. Ez a pont a nagy Dunába benyúló hosszú kövezések egyikének a legvége. Ha az embernek szerencséje van, s magában örködhet — hm — a Dunán, különös játékok tanúja lehet. Az ősz a víz fölött jön, hideg levegővel, a pára alatt. Ám ha a pára elmozdul, kiderül, hogy az ég alján elkezdték feltolni az üvegburát a Duna fölé. Tessék most egy nagy, szecessziós, pókhálóson erezett, virágokat és indázó kígyókat terelgető lámpaburára gondolni, amint az ég magasában lassan a fejünk fölé nő. Az ember a szemét dörzsöli, azt gondolja, ráhúzódott a köd vagy a hályog. Holott csak az égbolt tornássza magára a zárórát jelző finom üveget. S ekkor az ártéri erdő akkorát rázkódik, mint maga az ember, akinek eszébe jut, hogy el fog múlni az ősz és a tél, és megint nem fog elmenni egy szép nővel lekapirgálni a sárga leveleket az ég ablakáról. Ekkorra aztán északnyugatról ott a szél, előbb, mint a megrázó sóhajtás, aztán mint a zihálló hörgés, és zúgni, bömbölni kezd az ártéri erdő.

Az ember visszaindul a zúgásban, a levél-kavargásban. Könnyű bilincsen visz egy szép süllőt. A faházikóhoz érve csipkebogyót szed, és egy gyönyörű birsalmát. A csipkebogyóból kiszedi a magokat, s az előkerített gázpalack lángján kényelmesen puhára főzi a héjacskákat. Beledobálja a feldarabolt birsalmát. Cukrot, citromot tesz a mocorgó masszához. A kétszer két boltívet kissé félrehessegeti, és elgondolja, milyen háza lesz. Olyan, milyent a francia beszédű Valais parasztjainál látott. Az alsó szinten természetesen két zömök s tekintélyes, fehér kőből rakott boltív. Mögötte a pince. A kőből rakott falak jobbra és balra folytatódnak, mígnem oldalt felfutnak a kőpárkányos, korlátos lépcsők a hatalmas tornácra. A tornácon, fogózkodjunk meg, *négy boltív* következik. Elmondhatatlan eleganciával. Az ívek magasabbak, mint a földszintiek, és a két szélső is a két középsőnél bravurosan megtalált arányossággal, magasabbra tör. Az árkádsor, vagyis a tornác öt láboszlopát kőbábos korlát fogja össze, úgy, mint egy zenei futam. Ez a tágranyitott, csaknem megszólaló homlokzat természetesen a kert felé néz. Minden fehér, és fent, ahol a lábazatok az ívekbe szétfutnak, öreg keresztvasak nyújtóznak ívtől ívig. Aztán hamarosan elindul a piros, kiterjedt kötető.

Ideje már, gondolja az ember, megsütni a süllő-szeleteket. Aztán vár, míg a süllő hűl, és a csipkebogyó-birsalma massza, mint az ég alja, megüvegesedik. Villára ügyeskedik egy fehér süllő-darabkát, megtetőzi némi csipke-birsalma zselével, és ekkor megáll. A kertben egyszerre meglátja a kétszer két boltívet, s aztán Perszeusz elbűvölő szobrát, amint a nyírfák arany levélkéi nekicsapódva, rajta is csúszva, körbekeringik. Meglátja a Borghese-kutat amint a boltívek mögött terjengő ködből egy pillanatra kibontakozik, zöld márványperemekkel, fekete, elfolyó drapériában. Hm — gondolja az ember. Hm. Hanem a vaspántos kutat mindenképpen megépítem.

És bekapja a falatot.

I GÁBOR

MURÁNYI MARCELL:

Rádió

Primitív gyilkos az eszményképem

Szedd fel az aszfaltot, vágd ki a fákat, feszítsd a síneket, borítsd az autókat, dobjad az üveget, lángoljon minden, rohadt patkányokként fussanak szét.

Nagy Feró Garázsát hallgatom, a Detonátor játszik vagy az Amd? Despot? Belfegor? Tökmindegy. Néhány ünnepélyessé fakult és ürült JEEEE között jól esik belebelebújni ezekbe a kócos, nem igazán átélt szövegekbe. „Vesztedet lesi gazemberek hada, halálod drága, s a pénznek nincs szaga, senki nem érzi meg rajta a véredet, nyomodban szolgák és ádáz vérebek".

Megszólal egy metállegény, artikulátlanul, hadarva, hátul, torkolva beszél, alig alig kivehető, amit mond.

Ferónak nincs igazán kapcsolata vele, az egész műsorban azt érezni, hogy unja az egészet, mi köze neki ehhez, hiszen csak bennrekedt a Garázsban Egy negyvenéves rocker too old to rock and roll, too young to die.

„Ha majd meghalsz, lesz-e aki meggyászol? Nem kell barátság, nem kell a megértés, ezek csak szavak, hidd el ez nem sértés. Meg kell értened, ez egy más világ. Vér és sár."

Feró elmondja, hogy ez az első igazi élő adása, és azt sem tudja, hol áll a feje.

Terror, rikácsolja egy kamaszhangú figura, arcnélküli emberek között primitív gyilkos az eszményképem.

És akkor következik egy igazi, életszagú beszélgetés. Szereplők: Nagy Feró meg az első fizető vendég a helyszínen.

NF: Palikám, há' szia!

EF: Szervusz, Ferikém!

NF: Nagyon örülök, hogy itt... itt látlak, te... valamikor ős-Ricsés voltál. Mostanában mit csinálsz?

EF: Ferikém! Dolgozok szigorúan, amegiva nagykönyvbe, dolgozunk, dolgozunk és dolgozunk.

NF: Annak idején azt ígérték nekünk, Pali, hogy... hogy... hogy ha mi... ezt tovább folytatjuk, ezt az életformát, meg ezt a rákendrol-szeretetet, akkor belőlünk tröger lesz, ö... ö... öm ... munkakerülő, csavargó. Belőled nem az lett.

EF: Hát persze, Ferikém, ahogy én adtam magamra...

NF: Tulajdonképpen mit csinálsz te most?

EF: Fuvarozok, Ferikém, fuvarozok. A Tranzittehernél, szigorúan.

NF: Tranzittehernél, ez... ez milyen vállalat? Állami vagy maszek?

EF: Egy maszek vállalat, Ferikém, érted? Voltam egy kis munkán itt-ott, szanaszét. Volt egy kis pénzem, befektettem. Próbálkoztam. Vállalkoztam.

NF: Háháháháháhhá... és menynyi... mennyi... mennyi, mennyi, mennyimennyimennyi...

És a Palikám kap egy pólót. Nagy Feró meg Ferenccé válik, hiába, öregszik az ember. A műsor meg zajlik, meg kell csinálni, hiszen élni kell, dehát ez a tökmindegy-érzés van már csak benne a főgarázsmester kijelenti majd a végén, hogy örül, hogy megúszta.

Egyre nehezebben szánom már rá magam, hogy hallgassam a Garázst, bosszantó, hogy valahogy nem akar jönni az az érzés, amit egy torzítós gitáron keményen megpendített kvint (elég hozzá két ujj) kelt bennem. Hát a Feró is elfáradhat? Feró is belemeredhet, belefagyhat az önmagáról kialakított képbe? Szörnyű! Néhaněha szól csak bele, elhangzik egy korty sör, böfögéssel, és hogy ne igyatok, éljetek komoly, normális életet. Persze, ez a kijelentés van annyira ironikus, hogy ne vehesse az ember komolyan. A műsor nekem már arról a két negyvenesről szól, akik kényszeredetten, alig értve egymást, beszélgetnek, s ehhez csak jó hangkulissza az a néhány kemény zene, meg az a néhány félkemény hiteltelen szöveg.

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Társas magány

A napokban nyilvánosság előtt azt mondta egy színésznő, hogy színész nem létezik mindaddig, amíg a rendező rá nem néz, és meg nem látja benne a színészt. Ugyanott egy színigazgató arra kérte a kritikát, ne legyen elnéző, ne a színház helyzete iránt tanúsítson megértést, és ne a jó szándékot díjazza, hanem a jó minőséget — ellenkező esetben kárba vész minden fáradság a színházon belüli hiteles értékrend kialakítására.

A színésznő rendezőkért esdekelt, a színigazgató több kritikáért.

A színésznő Nagyváradról jött, a színigazgató Kolozsvárról.

Budapesten nemsokára két alkalommal is összeülnek tanácskozni színészek, rendezők, színigazgatók, kritikusok, és én rettegek, hogy a színészek a rendezőkkel szemben, a rendezők a kritikusokkal szemben, a színész-rendezők a színigazgató-rendezőkkel szemben, az egykori színigazgatók a mostani színigazgatókkal szemben fogják védeni a színház érdekeit. A vélt érdekeit. Mindenki harca mindenki ellen, ahogy a valaha volt derék Thomas Hobbes írta csaknem négyszáz éve Társadalmi Szerződésében. Dehát itt társulati szerződésekről, kamaráról, szövetségről, s talán nem hatalmi, hanem szakmai érdekvédelemről van szó. Színházról, ahol a mindenki harca mindenki ellen elv helyett a mindenki egyért, egy mindenkiért elvnek kell érvényesülnie. Különben a színház meghal.

Szeretném én azt tudni, hogyan porciózzam ki a *szolnoki színház Száz év magány* előadásának érdemeit!? Mennyi jár belőle *Gabriel Garcia Márqueznek*, a józan ész szerint dramatizálhatatlan regényfolyam szerzőjének, *Schwajda Györgynek*, aki vette magának az adaptálás bátorságát, a játékszervező *Taub Jánosnak*, a homokszín függönyrendszert működtető *Székely László* díszlettervezőnek, *Németh Ilona* puha kelméjű, napszítta jelmezeinek, s a színészeknek — *Törőcsik*nek, *Garas*nak, *Kézdy*nek —, akik életté elevenítik a mesét? Mire lenne elég az író Schwajda irodalmi ízlése a színigazgató Schwajda csepürágói ösztöne nélkül? Mit kezdene a valóságot népi misztikával vegyítő jelenetek játékos iróniájával, ha Taub János személyében nem volna olyan rendezője, akinek természetes nyelve a színpadi stilizáció? S mit érne a puszta törekvés, hogy a vékonyka kis öregasszony, Ursula gesztusaiba sűrítse a kolumbiai folklór költői misztikáját és a mindannyiunk számára ismerős hétköznapok archetipikus, kortalan anyafiguráját — a mórikáló menyecskétől az élettapasztalatokban bölcs mesebeli anyóig —, ha nem volna hozzá egy Törőcsik Marija? Mire mennének egymás nélkül, mitől jönne létre az a tartalmában magvas, formailag kecses képződmény, amely az utóbbi idők legértékesebb, legszórakoztatóbb, legszínházibb színháza, s amelyről első pillanatra az jut eszembe, hogy ilyennek kellene lennie egy Nemzeti Színháznak?

Hogy Márquez mélyebb, szenvedélyesebb, kozmikusabb, mint az előadás? Márquez regényt írt, ez pedig színház, új minőség: nem az a dolga, hogy „visszaadja" a regényt, hanem hogy olyan világot teremtsen, amelynek mi, nézők is a részei vagyunk. Törőcsik Mari az előadás első percében megfogja a kezünket, és többé nem engedi el; a mágikus erejű távol-keleti színészek hajszálpontos gesztusaival és a szomszédban lakó mesemondó nagymamák ismerősségével vezet végig a családregényen, ami történelmi regény is egyben. Garas Dezső az elszabadult képzeletű fantaszták bolondságaitól a fokozatosan sötétbe boruló tudat katatóniájáig követi a maga bohókás-férfias sármjával José Arcadio Buendía életsorsát. Kézdy György Melchiadese csupa szeretetre méltó, nemes, filozófikus svihákság. *Meszléry Judit* méltósággal testesíti meg a férfivágyak enyhítésére született, vajákossággal, bűverővel fölékszerezett asszonyiságot. *Győri Emil* és *Mertz Tibor* aktuálpolitikai képzettársításokra alkalmas kettőse tragikomikusan parodizálja a konzervatívok és liberálisok örökös huzakodását. *Derzsi János* szelíd megadással tűri José Arcadio bunkó férfiasságának sikereit, hogy azután egetverő fájdalmában csakugyan férfias hőssé magasztosuljon. A női hevületek, csalárdságok és érzelmi hullámok skálaján játszik *Egri Márta* és *Kozák Ágnes*... A hosszú szereplőlista maradékát is föl lehetne sorolni annak érzékeltetésére, hogy mindenkiben ott az egyéniség, a villanásnyi időre megjelenő személyes sors — másrészt a képesség, hogy föloldódjon az élet végtelen áradását és megmagyarázhatatlan misztériumát egyesítő történetben. Amely annak a szikár tudatára ébreszt rá mindannyiunkat, hogy pártoskodásokat, forradalmakat, családásokat túlélő, szeretet után sóvárgó társas magányunkban milyen elviselhetetlenül egymásra vagyunk utalva.

Ezért hát, Hölgyek és Urak, tisztelt tanácskozó színházi szakma, gondolják meg, létezik-e szakmai érdekvédelem és értékvédelem kirekesztéssel, s lehet-e nemesebb érdek, amit védeni kell, az összekapaszkodó tehetségek — színészek, rendezők, tervezők, színigazgatók — optimális csapatmunkájánál. Ha bizonytalanságaik s tévelygéseik közepette lelki erőre van szükségük, nézzék meg a Száz év magányt, amit a szolnoki Szigligeti Színház csapata — épületük ez idő szerint nem lévén — a Pesti Színházban játszik. Jut eszembe: nincs épület? A régiek foglaltak vagy átépítik őket? Csak nem állítják, hogy *ennek* a csapatnak pályáznia kell, hogy helyet kapjon Budapesten? Téglát kell hordani, hogy épületet emeljünk nekik? Elsőnek jelentkezem.

KOVÁCS ZOLTÁN:

Televízió

Svejkből is megárt a sok

Mármost nekem volna egy fogadásom, amit nagyobb összeggel is megtennék — az Angyalbőrben című igen jelentős Tele-Part vállalkozás kilenc írója közül egy sem volt katona.

Ha meg volt, akkor vesztettem, viszon még kevésbé értem, hogy mi az isten lehet az, amit én látok minden második pénteken a tévében. (1-es csatorna, 20 óra 5 perc).

Most mindenesetre igyekszem érzékeltetni miként fest a legújabb Gát-produkció — mindegy melyik jelenete. Egy teljes órán keresztül katonaruhába öltöztetett komplett hülyék jönnek-mennek a képernyőn, lehetnek vagy harmincan. Ez egy igen ritka eset, a degeneráció ilyen televénye példa nélkülinek mondható, s ez még mindig nem lenne baj, csakhogy nem érti az ember, hogy minek vannak azok ott.

Nehéz, persze nagyon is nehéz katonatörténetet írni, ráadásul saját élmények hiányában az alkotók hajlamosak azt hinni, hogy a katonának egyetlen típusa van: az idióta. Sőt, miután abból is csak a Svejk típusút ismerik, hát péntekenként hozzávetőleg harminc Svejk futkos a képernyőn, egyik Svejkebb, mint a másik, a szerzők ügyeltek arra, hogy tökkelütöttség kérdésében ne legyenek lényeges különbségek, az a csoda, hogy a nevük egyáltalán eltérő: Karádi, Tabajdi, Szeges.

Jó, lehet, hogy nem harminc, hiszen mindegyik író csak a maga magyarított Svejkjét hozza képernyőre, dehát ez — írónként egy Svejk, lévén kilenc író — az már annyi, mint kilenc magyar Svejk, ez még így is sok.

Időnként fölbukkan a képernyőn egy Karádi nevű őrmester, az ő személye mindenféleképpen kulcsfigura. Részben, mert az összes közt a legeslegbülyébb, másfelől pedig amikor már éppen elhalna az amúgy rendszerint vérszegény történet, úgynevezett *jókat* mond. Ő egy vicces figura, két üresjárat közötti tartópillér, a szerzői szándék szerint a vérbő katonahumor képviselője, a legvérbővebb eleddig akkor volt, amikor így rivallt valamelyik beosztottjára: „Magának véleménye van? Elmegy és jelentkezik két nap fogdáért!"

Vaskos katonahumor, ennél vaskosabb mind ez ideig nem is született, persze hátra van még tíz rész.

Megkülönböztetett hülyéje a sorozatnak a Szeges nevű főhadnagy, aki ráadásul nő, és nem fogják elhinni: beleszeret egy Urbán nevű kiskatonába. Nem fogják elhinni: ez további mulatságos jelenetek forrása lesz, és nem fogják elhinni: győz a szerelem, de oly meggyőzően, hogy eltűnnek a rendfokozatbéli különbségek. Nem fogják elhinni: Szeges főhadnagy és Urbán bajtárs összecsókolódznak a vasbogdányi roncsautópályán, és ezzel minden jóra fordul.

Nem fogják elhinni: péntekenként főműsoridőben nekünk ezen kellene szórakoznunk, vagyis dehogyisnem fogják elhinni, nagyjából ilyenekhez vagyunk szokva.

A fogadást továbbra is tartom.

Kiss Mihály: Körkörös védelmi szakasz

Változtasd meg étked!

Michio Kushi, az Egyesült Államokban élő világhírű japán természetgyógyász, a bostoni Kushi Intézet igazgatója, az Alternatív Gyógymódok Világszervezetének elnöke európai körútján hazánkban járt. A One Peaceful World — Egy békés világért — és a magyar Élet Háza alapítvány szervezésében orvosok, betegek és érdeklődők számára tartott szemináriumot.

A makrobiotika kifejezés görögül nagy életet jelent, és szellemileg, lelkileg, fizikailag kiegyensúlyozott, hosszú, békés és tevékeny létidőt ígér követőinek a Földön. A szó állítólag már a héber Biblia eredeti görög fordításában is fellelhető. Hippokrátesz is úgy tartotta, a megfelelő élelmiszer alapozza meg az egészséges, hosszú életet. A húsz-harminc éve Amerikából indult természetes táplálkozási mozgalom — Natural Food Movement — gyökerei is ide nyúlnak vissza. Alapfilozófiájuk az egység: az ember a világ része és a mindenség törvényszerűségei vonatkoznak rá. Étrendjükből hiányzik az állati fehérje — hús, tojás, tejtermék —, a cukor, a konyhasó és az izgatószerek. Mivel etetik hát híveiket? Az általánosan elfogadott makrobiotikus étrend — amely az összes szükséges tápanyagot tartalmazza —, a következők napi fogyasztását ajánlja: egyénre szabott mennyiségű teljes értékű gabonát, magvak (egészben főzve, lisztként, tésztának), zöldségfélék, ha lehet, biominőségben, babok és termékeik, például szójatermékek, és naponta kétszer ezekből főzött levesek. Fogyaszthatunk ezenkívül az éghajlatunknak megfelelő, permetezés és műtrágya nélkül termesztett gyümölcsöt, alkalmanként halat, tengeri állatkákat és tengeri salátát. A látszat ellenére az új étrend költsége egyharmaddal alatta marad a hagyományos húsos konyháénak.

Kushi szerint hazánk, mint Észak-Kelet és Dél-Nyugat határán fekvő ország, a maga bölcs paraszti étkezési és földművelési hagyományaival e diéta népszerűsítésében központi szerepet vállalhatna. (A Központi Élelmiszer-kutató Intézetben már vizsgálják is az alternatív élelmiszerek termelési lehetőségeit, a Vendéglátóipari Főiskolán pedig tanszéket terveznek a makrobiotikának és könyvtárunk gyűjtené a szakirodalmat.)

— A makrobiotika nem vallás és nem szekta — mondta a professzor, hanem életmód, amely az ember egészségére, tudatára hatva békésebb világot szolgál. Tekintet nélkül nemre, fajtára, ideológiára, ennek a gyógyító, betegségmegelőző diétának egész planétánkon el kellene terjednie, hiszen mi közös univerzumban élünk és egyetlen család vagyunk.

Szepesi Dóra

Budapest Art Expo

1991 tavaszán első ízben kerül megrendezésre a Budapest Art Expo, az újonnan szerveződő kelet-európai demokráciák progresszív kortárs képzőművészetének seregszemléje. A rendezvényt a Budapesti Tavaszi Fesztiválhoz kapcsolódva, a Hungexpo F2-es pavilonjában nyitják meg március 15-én. Az Art Expót szervező non-profit alapítvány kuratóriumának tagjai: *Keserű Ilona* festőművész, *Beke László* művészettörténész, *Johan van Dam* művészetszociológus és *Golovits Lajos*, a Meta—R művészeti kft. igazgatója. A rendezvényen a művészeknek módjukban áll galériák közbeiktatása nélkül bemutatni tevékenységüket. Így a művészek bérlik saját kiállítóterüket, ők állják a szállítást és biztosítást, ők állapítják meg műveik árát. A — remélhető — szponzorálás csökkenti a résztvevők költségeit. A jelentkezést — legalábbis első alkalommal — nemzetközi zsűri bírálja el: a rendezők így kívánják elérni a korábban háttérbe szorított tendenciák támogatását. Jelentkezési lap (a részvétel pontos feltételeivel) a Budapest Art Expo alapítványtól igényelhető: 1093 Bp., Lónyay u. 41. (Na-Ne Galéria), telefon: 117-7854.

Szerényi Gábor

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Avagy Művész

ÉLET ÉS IRODALOM
1983 ÁPR 1.

1021

Szerényi Gábor rajza

Bojcsuk Iván: Bulgakov-illusztráció

Z ALVAJÁRÓ

Egy százéves költőre

feledhettem soha Tóth Béla anekdotáját sem, aki újdondász újságírónak mesélte el azt a történetet, amikor a kedvenc kocsmájában üldögélő Juhász Gyula dohányra vágyott volna, s az ott

melyet csak fényévnyi távolságból foghatna föl az értő elme, ha van annyira távol. Belül a sötét magban örjöng az idő és a tér — negatívul.

Az ember, a költő, aki másfajta

1945. április 4-én *alapvetően* be
visszaszivárgó SS-alakulatok
falu északi, tanyás részét. Csakn
a szovjet csapatok Bécs felé tör
vékenykedtek. Április 11-ig sik
SS-egységeket. Magyarország te
végérvényesen 1945. április 11-én

**— Feltűnt, hogy felváltva ha
dulás kifejezést.**

— Ha magunkról írok vagy
használom. Ha viszont katonai
eseményeket, harci cselekmény

Szerényi Gábor rajza

ően városrende-
tnek. Művészeti
ttak, ahol ipar-
ezműveseket ké-
lődés, kollektív
és művészképzés
yal ez a három
oz, hogy Char-
neret-ből idővel
nessen. Hogy a
ős elszántság és
tehetséget maxi-
életművet hoz-

ux-de-Fonds —
nedékül szolgált
usok elől a he-
knek — száz év-
nem valamiféle
s település volt.
i élet vérkerin-
ott, az Le Cor-
l szemléltethető.

t kiállítás káp
élteti mindazt
l'Art-ban taní-
. Eredeti rajzok,

Az iskola igazgatója, Jeanneret tanára Charles L'Eplattenier volt, aki nálunk, magyaroknál külön figyelmet érdemel. Olvasható, hogy sok helyen járt, mielőtt itt megtelepedett volna — így Angliában, Hollandiában, Németországban. A tablóról hiányzik, a strasbourg-i tanácskozáson azonban a múzeum munkatársa említette: Eplattenier Magyarországon is megfordult. Mint ez a Le Corbusier életét legteljesebben dokumentáló, Jean Petit által szerkesztett kiadványban is olvasható.

Amikor néhány éve könyvet írtam Le Corbusier-ről, utánanéztem e legendaként ható adatnak. Ez nem lehet igaz, gondoltam, de kellemesen csalódtam. A Széchényi Könyvtárban kiderült: a Székesfővárosi Iparrajziskola növendéke volt az 1891—1892-es tanévben. Az iskola értesítőjében L'Eplattenier Károlyként szerepel és minden tárgyból a legjobb jegyet kapta.

dezési terv kimunkálóira, rajtuk keresztül Le Corbusier-ra.

Alighanem Münchenben kapta az ösztönzést L'Eplattenier is (a múlt században itt mindig sok magyar művész és növendék tevékenykedett), hogy Budapestre jöjjön — Vidéky János iskolájába. Vidéky, festőként nem volt jelentős; tanárként azonban annál ösztönzőbb hatású — nevére rácáfolóan európai látókörű ember lévén. Részt vett a szabadságharcban, ezért emigrálnia kellett, sokfelé megfordult Európában, amíg haza nem tért és nem lett a Székesfővárosi Iparrajziskola igazgatója. Nyilván ennek az előéletnek tudható be, hogy *Módszeres rajzoktatás* című tankönyvét Párizsban jelentette meg. S művének modern szellemisége is kalandos életútjával függ össze. Vidéky ugyanis, mint pedagógus, visszatért a természethez. Nem akadémikus másolásra oktatott, hanem a természet megfigyelésére nevelt.

Híres könyve, az *Új építészet felé* lapjain, pedig a magyar olvasó is láthatja, hogy Le Corbusier szintén szerkezeti vonalakkal dolgozott. A szépség szerinte egyetemes: a természetben, az emberi testen és az épületeken azonos törvényszerűségeket mutat. Ezeket az összefüggéseket kereste egész életében.

A La Chaux-de-Fonds-i diákok még nem érzékelték, mert megszokták: szép körülöttük a világ. Úgyhogy mire a konferencia előadói és érdeklődő hallgatói végigböngészték a tablókat meg a vitrinekben elhelyezett tárgyakat, alighanem elfelejtették az elcsúfított domboldalról szerzett benyomást. Jó étvággyal indultak az előcsarnokban felállított büféhez, amely fenséges volt. La Chaux-de-Fonds kitett magáért. Káprázatos szendvicsek, rákok, halak, sütemények végtelen hada várta, hogy felfaljuk őket. Elvégre az étel is a természethez tartozik.

SZERÉNYI GÁBOR

ÉS 1987. 32. sz. 14. p.

SZERÉNYI Gábor

M. Nemet, 1991. okt. 1

és amott Erzsébetnek már négy gyermeke vagyon, itt pedig csak kettőt visz ki magával; az a kit karján visz, a rajzolásban nem gyermek alakzatu, hanem inkább tökéletesen kinőtt ember alakja kicsinben. Hasonló rajzolási tévedést veszünk észre a herczeg nagyon rövidre nőtt felső jobb karjában. Azonban ennek több mint kielégítő ellensulyaul felhozhatni a megadás gyöngéd kifejezését, mely az elüzöttnek arczaiban nyilvánul. Hasonló kifejezést annak daczára, hogy az alkalom ép ellenkezőjét kivánná, vehetni észre a herczeg képében is annak jeleül, miszerint a keresztény megadás kifejezése a XV-ik század müvészetének oly igen keze ügyében volt, hogy attól csak ritkán tudott eltérni, nevezetesen p. a passióban: üdvezítőnk kinzóiban és az ördögökben, hol megint tulságoskodván, kevés kivétellel a torzítottba esett. E müvészet a közép vagy közönyös állapotok, indulatok és szenvedélyek felfogását mintegy körén kivülinek azért gondolá, mert a keresztyéni nézet akkorában a keresztyéni megadáson és [illegible] dekesek meg e képnek épitészi részletei is, ambár itt is, a leg nagyobb figyelem mindig a fődologra fordittatván, mondhatni, miszerint a nyilásokon keresztül nézők fejei a nyilások vagy abla

SZERÉNYI GÁBOR grafikus

ellenörzőkönyvéből c. grafikai sorozata
hétről-hétre az Élet és Irodalombmban, 1991.

ni.[460] Ugyanis alapvetően léte
ontológiai kategóriákról van s
zett középkori mü elsődleges r
megformálásának módjában, hanem
sében rejlik. Felosztva, parti
azonos maradó önmagával, ahogy
ből megtartott épületrész, s
épületelem vagy az uj összefü
régi kultuszkép is őrzi a régi
tekben csak igen hipotetikus
historizmusról beszélni, mive
nem a történeti distancia tud

A mü tárgyiassága hasonl
jelenléte, s a valóságban sok
rolni egymástól a müalkotások
tuszát. Mindkettőjükben valam
szellemi tartalom jelenik meg

SZERÉNYI Gábor

M. Nemzet
1991. jún. 27.

Szerényi Gábor rajza

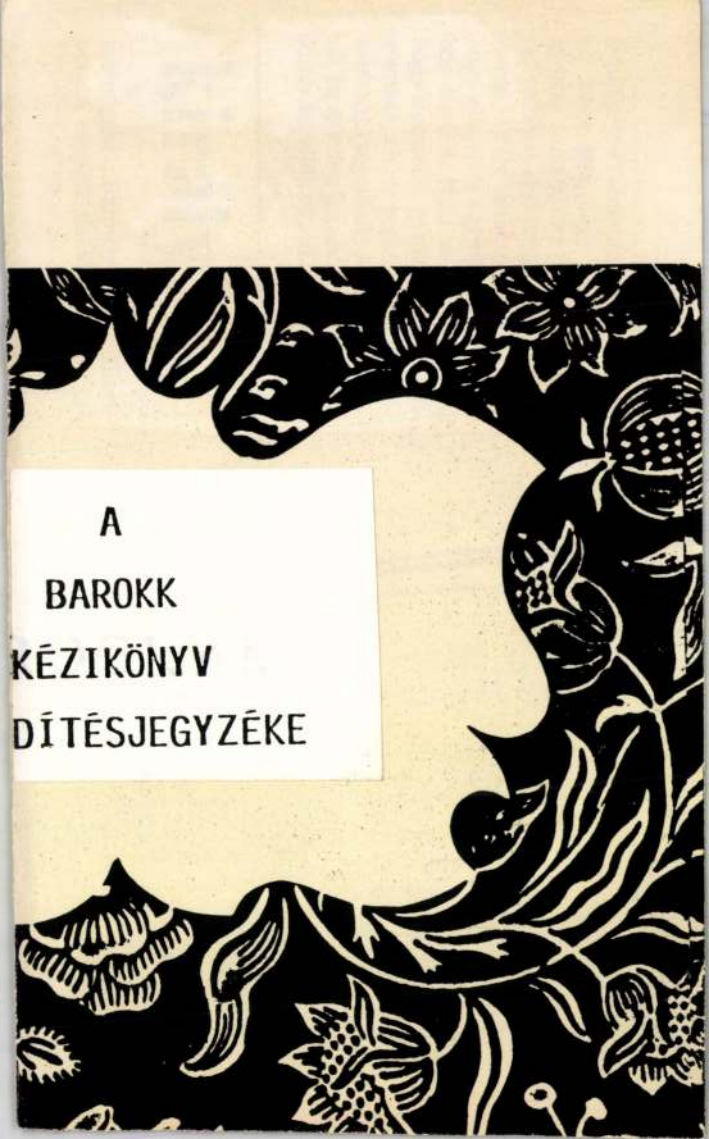
A
BAROKK
KÉZIKÖNYV
DÍTÉSJEGYZÉKE

SZERÉNYI Gábor

M. Nemzet
1991. aug. 7.

Szerényi Gábor rajza

kesztette az 1907-ben
zet szerint a II. kötet
xander szerkesztette.
r 1909. III. 31.) a kö-
megjelenhessék. Ez
nizmus, – Ariosto, –
kötet a világháború
kivételével ld. Fülep

n a Dante kapcsán a
oz, amit a publikum
ok Dantéról! De eb-

sszulja magát. Ami-
nbereknek, hiányzik

SZERÉNYI Gábor

Magyar Nemzet, 1991.VIII.28.

Szerényi Gábor rajza

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 DEC 10.
Szerényi Gábor

karomat. Vagy csak hozzáér.

1021

Szerényi Gábor: Manzárd

srapnnell golyo, mely mutet utjan lett eltávolítva. Mint gyógyult június 20-án póttestéhez, Kuttenbergbe (60. gyalogezred) utaltatott. János Szanatórium R. T.

★

1920. november 17.:

Gépészmérnöki Oklevél. Mi, a Kir. József Műegyetem Rektora, a a Gépészmérnöki Szakosztály Tanártestülete nevében annak Dékánja, B. D. urat, aki képzettségét a szabályszerűen alakított szigorlati bizottságok előtt bebizonyította, a ránk ruházott hatalomnál fogva ezennel gépészmérnöknek elismerjük és valljuk, amit nagyobbik pecsétünkkel és aláírásunkkal megerősítünk.

★

1921. június 2.:

Bizonyítvány arról, hogy B. D. okl. gépészmérnök 1920 decemberétől nálunk állandó alkalmazásban van, mint tervezőmérnök. Fonó

pokolba vándorol is
nő.

★

1932. május 17. (Wie

We are ready to e
a structural engineer
Ugoj Coal-Trust. You
planning of transpo
for the mines. The ce
is Novosibirsk. We pr
you. According to
wage-system is in golden ruble.
The contract has been valid for
one year and it can be renewed...

(Hajlandók vagyunk Önt szerződtetni a Kuzbasz Ugoj Tröszthöz tervezőmérnöknek. Feladata: szállító berendezések tervezése bányákba. A Tröszt székhelye Novoszibirszk. Lakást biztosítunk önnek, megállapodás szerinti fizetését aranyrubelban folyósítjuk. A szerződés egy évre szól és megújítható... (Cégszerű aláírás, pecsét.)

★

1933. október 30. (Moszkva):

Propuszk, Nastoyaschim doku-

sajátjából tartozik viselni.

5. Visszavonásig, minden kötelezettség nélkül, kedvezményes ebédben részesítjük Önt. Ha az ebédszolgáltatás bármily okból elmarad, úgy ezért Önnek semmiféle térítés nem jár.

Ajánljuk magunkat. Magyar Radiátorgyár RT.

★

1944. június 15.:

Értesítjük, hogy a legújabb rendelkezések értelmében hadiüzemi munkahelyét folyó hó 16. péntek reggel 8 óra után nem hagyhatja el. Felszólítjuk, hogy a jelzett időpontig az állandó bentlakáshoz

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: BATA IMRE; helyettes főszerkesztő: FARA
Szerkesztőség: Budapest, Széchenyi utca 1. 1054. Telefon: 310-9
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT. Budapest VII., Lenin krt. 9—11. Le
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT igazgató. 82—5559. Szikra Lapnyomda, Budapest. Fe
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: a helyi (Budapesten a kerületi) kézbesítőhivataloknál
Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat. H—1389 B
Előfizetési díj havonta 24 forint, negyedévre 72 forint, fél évr
INDEX: 25 244
HU ISSN 0424—8848

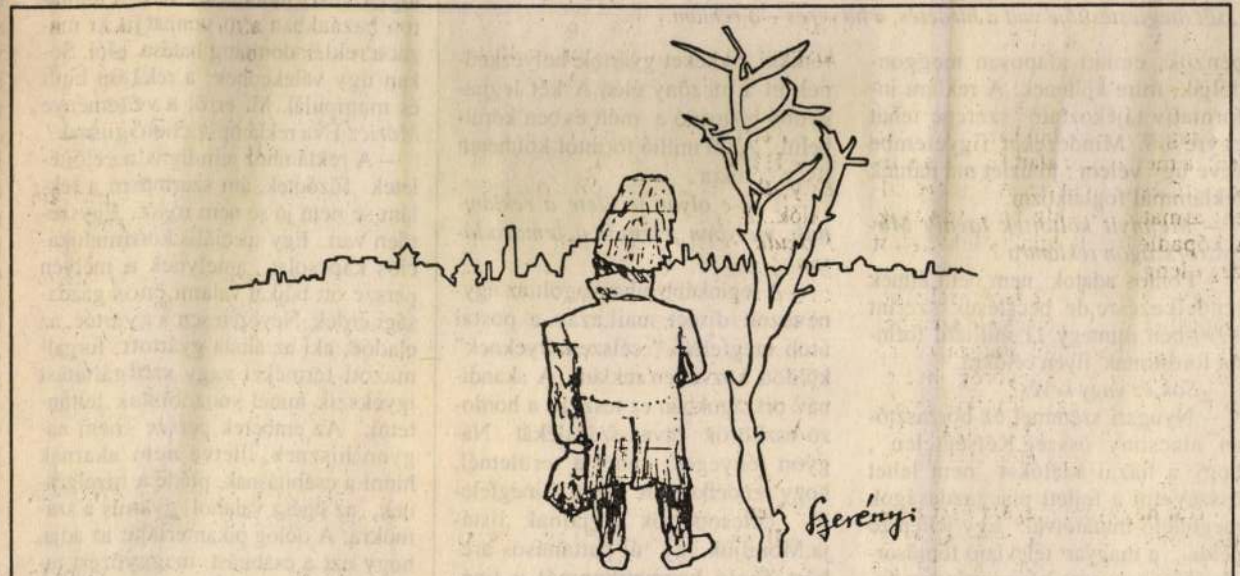

Szerényi Gábor rajza

lenfelük kisebbségbe szorításával nemzeti katasztrófát hárítanak el, és ilyen szellemben ment el voksolni a szavazók nagy része is. A pártmunkások és a választók azonban még ki sem aludták magukat, és arra ébredtek, hogy megszületett a Paktum, melyet nem is nagyon értettek, de annyit azért értettek belőle, hogy a fejük fölött és a megkérdezésük nélkül megállapodott az elit valamiben, amiről korábban nem volt szó, és amire ők korábban biztosan nem adtak felhatalmazást. A nép tiszta politikai harcot akart és a paktum megalkuvását kapta meg helyette.

A harmadik lépés és a helyzet betetőzése *a direkt demokrácia minden elemének elmaradása, és minden döntésnek az elit kezébe való összpontosítása.* A nép azt várta, hogy saját ügyeiről saját maga közvetlenül dönthessen, de a nép legföljebb csak elitcsoportok között választhat. A

SZERÉNYI Gábor
M. Német 1991. július 8

tói társadalom, amiről tudtuk, hogy jekezhetetlenül rohad, ám láttuk az enyészetet kísérő mérhetetlen pompát is. A pompát, aminek elmaradhatatlan kísérője, sőt megtestesítője volt a hirdetés, a hírverés – a reklám.

– Hány cég foglalkozik Magyarországon reklámmal ? – kérdeztük *Nagy* Pétert, a *Magyar Reklámszövetség* főtitkárát.

– A cégbíróságokon körülbelül háromezren jegyeztették be,hogy ezirányú tevékenységet akarnak folytatni. Ezek közül körülbelül 400 valóban reklámügynökség, média - vagy eszköz tulajdonos illetve reklám vállalkozás.Sajnos pontos számokkal nem szolgálhatok, szövetségünknek is csupán becsült adatok állnak a rendelkezésére. 30-40 az olyan ügynökség, amely full service-zel – azaz teljes körű szolgáltatással – foglalkozik és 16 nemzetközi cégnek van már hazánkban önálló, vagy társult cége.

– Képes-e megélni a piacon ez a négyszáz vállalkozás ?

– Ha azt mondom, hogy Ausztriában ... 7 millióan élnek ... mint-

pénzük, emiatt alaposan meggondolják, mire költenek. A reklám informatív,tájékoztató szerepe tehát egyre nő. Mindezeket figyelembe véve úgy vélem : jó üzlet ma nálunk reklámmal foglalkozni.

– Mennyit költöttek tavaly Magyarországon reklámra ?

– Pontos adatok nem nem állnek rendelkezésre,de becslések szerint 1990-ben mintegy 11 milliárd forintot fordítottak ilyen célokra.

– Sok ez vagy kevés?

– Nyugati szemmel ez borzasztóan alacsony összeg.Kétségtelen , hogy a hazai adatokat nem lehet összevetni a fejlett piacgazdaságok megfelelő mutatóival. Egy jellemző példa : a magyar televízió főműsoridejében egy perc háromszázezer forint .Ez nekünk rendkívül óriási összegnek tűnik, de átszámítva márkára már nem tétel

ronikai cikkeket gyártók helyezkednek el a mezőny élén.A két legnagyobb biztosító a múlt évben körülbelül 2-300 millió forintot költhetett ilyen célokra .

– Van-e olyan területe a reklámnak, melyben jelentős a lemaradásunk?

– A leginkább elhanyagolt az úgynevezett direct mail,azaz a postai úton megfelelő " célszemélyeknek" küldött közvetlen reklám. A skandináv országokban ez teszi ki a hordozó eszközök ötven százalékát . Nagyon lényeges ennél a területnél, hogy rendelkezésre álljon a megfelelő célcsoportok tagjainak listája.Mondjuk egy új pattanásos arcbőrt ápoló kozmetikumnál a tinédzser lányok címe. Itt ugyanis közvetlenül a potenciális felhasználót

logva veszi tudomásul, hogy immáron hazánkban sem vonhatja ki magát a reklámdömping hatása alól. Sokan úgy vélekednek: a reklám butít és manipulál. Mi erről a véleménye *Móricz* Éva reklámpszichológusnak?

– A reklámhoz mindig is az előítéletek fűződtek, ám szerintem a reklám se nem jó se nem rossz. Egyszerűen van. Egy speciális kommunikációs kapcsolat , amelynek a mélyén persze ott bújkál valami önös gazdasági érdek. Nevezetesen a gyártóé, az eladóé, aki az általa gyártott, forgalmazott terméket vagy szolgáltatást igyekszik minél vonzóbbnak feltüntetni. Az emberek persze nem nagyon hisznek, illetve nem akarnak hinni a csábításnak, pláne a hízelgésnek, az egész valahol gyanús a számukra. A dolog pikantériáját az adja, hogy ezt a csábítást, meggyőzést tulajdonképpen mindnyájan gyakoroljuk. És itt olyan , hétköznapi eseteket lehetne példaként említeni, mint

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1980 Dec. 16
Szerényi Gábor
EGYT Hiradó
grafikai munkáról

1021

EBÉDIDŐ

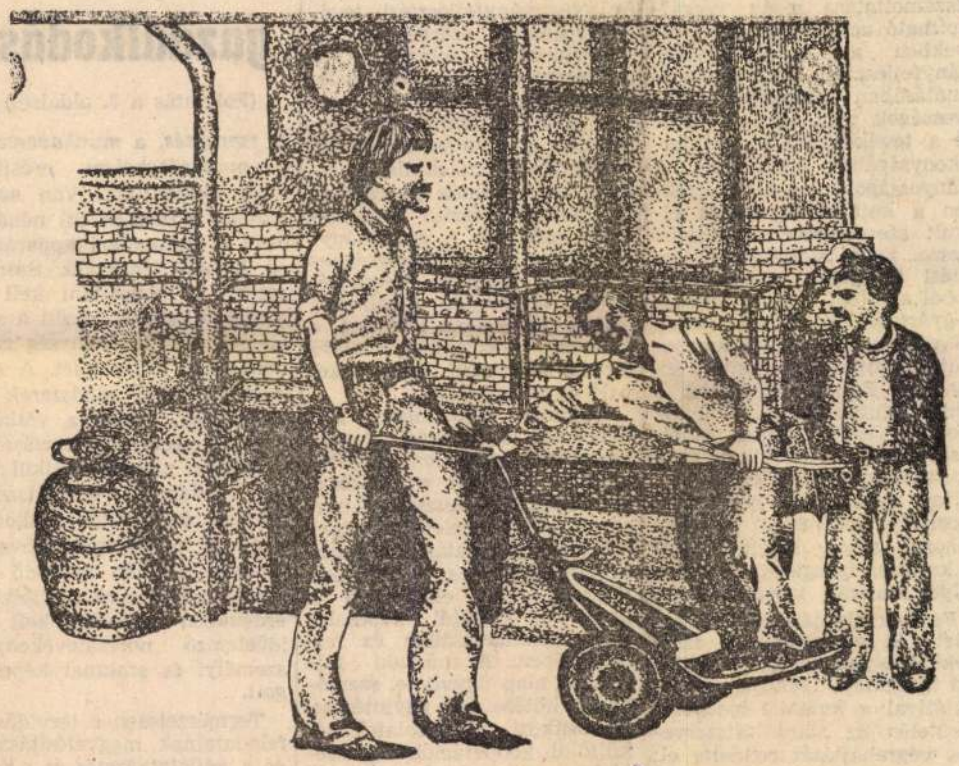

(Szerényi Gábor grafikája)

Átszervezik a kutatási igazgatást

A kutatási igazgatáshoz tartozó szervezeti egységek ez évi beszámoltatása során megállapítható volt, hogy az elmúlt években a kutatási-gyártmányfejlesztési munka koordinálásában mutatkozó hiányosságok nem tették lehetővé a tevékenység kívánt hatékonyságának biztosítását. A hiányosságok nem kis mértékben a kutatási igazgatás elavult szervezetére vezethetők vissza. Ezért szükséges a kutatási igazgatás átszervezése abból a célból, hogy a kutatási-gyártmányfejlesztési tevékenység szervezettségében jelentős színvonalnövekedést érjünk el. Ennek érdekében a kémiai kutató laboratóriumok főosztályvezetői szintű irányítását meg kell szüntetni és a kutatás-gyártmányfejlesztés teljes folyamatát koordináló főosztályi szervezetet kell létrehozni, amely lehetővé teszi a kutatási igazgatás területén folyó munkák integrálódását.

Fentiek alapján az illetékes párt- és szakszervezeti szervekkel egyetértésben a vállalat igazgatója 1981. január 1-i hatállyal a *kutatási igazgatás* területén az alábbi átszervezés végrehajtását rendelte el:

A *kutatási főosztály* megszűnik; a *kémiai kutatólaboratóriumok*, a *növényvédelmi kutatólaboratórium*, valamint létrehozni. A főosztály feladata a vállalat kutatástervezési és gyártmányfejlesztési tevékenységének szervezése, a műszaki-orvosi-biológiai és termékinformációk összegyűjtése és szolgáltatása, a kutatási témák állásának nyilvántartása, a kutatás különböző fázisaiban a szelektálásra, illetve egyes témák gyorsítására döntéselőkészítő tanulmányok készítése. A gyártmányfejlesztési tevékenységhez szükséges nagyobb mennyiségű mintaanyagok előállítása, illetve az üzemesítésekben a műszaki igazgatóhelyetteshez tartozó szervezeti egységekkel való együttműködés.

Kutatási titkárságot kell létrehozni a kutatási igazgatóhelyettes közvetlen irányítása alatt. Feladata a főhatóságok kutatással összefüggő utasításainak, rendeleteinek ügyintézése, a kutatási igazgatóság levelezésének elkészítése. Közreműködés elsősorban a hazai és külföldi kapcsolataink fenntartásában és fejlesztésében. A műszaki fejlesztési alap ügyvitele, szerződések kötése és ügyintézése. Nemzetközi kapcsolatok és külföldi kooperációk ügyintézése a nemzetközi kapcsolatokra vonatkozó vállalati szabályozások keretein belül. A Medimpex-szel történő kutatási egyeztetések előkészítése.

Egyre meghatározóbb

Munkaerő-gazdálkodás

(Folytatás a 3. oldalról)

A *szervezés*, a *munkaverseny*, a *munkafegyelem* erősítése közös feladatunk. Van azonban az előzőeken túl néhány, csak a munkaügyi apparátusra háruló tennivaló. Szervezetileg is biztosítani kell a meglevő keretek között a szociálpolitikai tevékenység színvonalának fejlesztését. A *számítástechnikai módszerek* alkalmazása során a vállalati érdekek szem előtt tartásával, a létszám növelése nélkül meg kell oldanunk e rendszerek pontos, folyamatos működtetését. A teljesítmény-követelmények alapján működő bérezési rendszerek fejlesztése érdekében növelni kell az időelemző normatevékenység személyi és szakmai képességeit.

Természetesen e tervidőszak feladatainak megvalósításában *és a vállalatvezetés és a társszervezetek* eddig kialakított jó együttműködési készsége a legfőbb támaszunk. A munkaügyi apparátus a műszaki,

ÉS XXXI. évf. 37. sz. 1987 8. p.

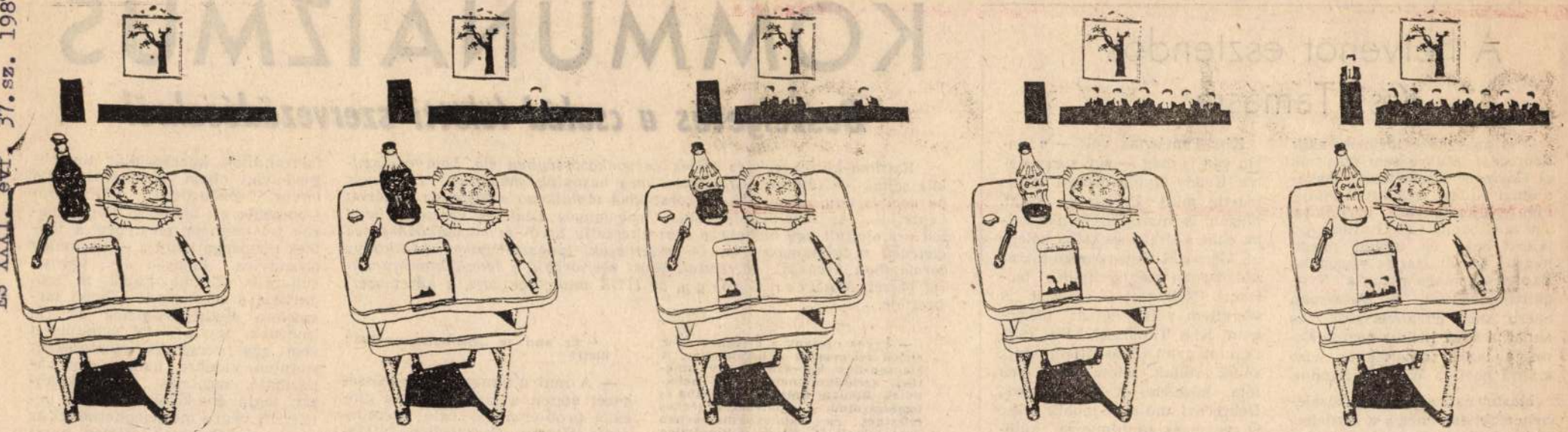

SZERÉNYI GÁBOR

Szerényi Gábor rajza

"Kesernő kamarajáték, mely a szubjektív gyengeségek az

A hetvenöt esztendős Kiss Tamásra

Ő is azok közé tartozik, akik debreceni létükre sem utasítják el Kazinczy minősítését. Árkádiában éltünk, írja egyik tanulmánygyűjteménye borítójára. Tudja Csokonait és Gulyást. Azt is érti, hogy ez utóbbi miért, hogyan került feszült viszonyba Babitscsal. Maga pedig a Nyugatban debütált. A Válaszban Szerb Antal írt a verseiről, és annak a nagy lírikus nemzedéknek a tagja, amelyiknek első számú poétája Weöres Sándor.

Másfél évtizeden át a közelében élhettem, mégis a tiszteletadó distancia jegyében, hiszen vezető tanár volt egyetemi éveim idején meg azután is, s az ember a vezető tanárokat tiszteletben tartja. Pedig nem volt

Kiss Tamásnak volt — s talán van is még — egy szenvedélye. Krúdy Gyula műveit gyűjtögette, mint Perepatits Antal. Magam is mindig szerettem volna ebbe a titkos szektába belépni. Mert a Krúdy-rajongó a századközepén még szektához tartozott. Csokonait és Gulyást is szerettem volna együtt mérlegelni Kiss Tamással. De csak tanulmányait olvasgattam, amik róluk szóltak. Mióta távol élek tőle, közelebb vagyok hozzá. Debreceni múltam jobbik része Ő, verse és tanulmánya különösen. Az olyan verse, mint az Ottave ríme, amelyet hajdan is, most is úgy olvasok, mintha engemet mondana: „Úgy vagyok már, akár a régi szolga, / kit

KOMMUNAIZMUS

Beszélgetés a család fölötti szerveződésekről

Krishna-közösségek és teljes vagyonközösségben élő, kommunisztikus sejtek — léteznek egyáltalán még hasonlók manapság? Léteznek, ha nem is úgy, ahogy a hippikorszakból táplálkozó előítéleteink szerint képzeljük. Az Interdiszciplináris Tudományos Diákkör keretein belül két éve alakult egy műhely, a mai alternatív lakó- és munkaközösségek életének tanulmányozására. A résztvevők tapasztalataikat kézikönyv formájában kívánják közreadni. Most elsősorban a létező kommunákról beszél Maurer György, az ITDK műhelygazdája, a kötet szerkesztője.

— Egyes újságok a hetvenes évek elején félreverték a harangokat. A Manson-ügy kapcsán — egy amerikai szektakommuna tagjai behatoltak Roman Polanski villájába és lemészárolták a filmrendező terhes feleségét és kábítószermámorban úszó társait — '68 és a hippivilág kommuna-illúzióinak végleges szétfoszlásáról cikkeztek. És valójában, a forradalmi hév csillapodtával, mintha hosszú apály jellemezte volna az effajta életmód-kísérleteket.

— És ami az „öko-kommunákat" illeti?

— A mai alternatív életközösségeket éppen a társadalmi és globális problémákkal való szembenézés jellemzi. Csakhogy a „világmegváltást" nem másokon, hanem önmagukon kezdik. A mindennapi életben kísérleteznek a „globálisan gondolkodni, lokálisan cselekedni" elv megvalósításával.

falugondnok koncepcióját továbbgondolva, olyan fiatalokból álló (orvos, pedagógus, vállalkozó) szomszédsági közösség képe merült fel bennem, amelyben a többiek társasága nyújtja — az amúgy olyannyira hiányzó — városi-kulturális klímát. Ebből is erőt merítve, a közösségek a helyi társadalom életképességének aktorai lennének, így a fiatal értelmiségi nem egy versengés veszteseként szorulna vidékre, hanem egy választható, izgalmas „élet-vállalkozás" tagjaként költözne oda. A periférián végre megjelenhetnének az új vonzásközpontok. Hiszen hosszú távú célunk ebben a csöpp országban csak az lehet, hogy az életlehetőségek egyenletesen szóródjanak.

SZERÉNYI GÁBOR

ÉS XXXI. évf. 42.sz. 7.p.

1987. OKTÓBER 16.

Szerényi Gábor: E. M. emlékére

és beszélt nyelv létezik, a régebbi, a Bokmål. Eltérő a szókincsük, a fonetikájuk, különböznek a nyelvtani formáik a két nyelvet beszélők ennek ellenére megértik egymást.

— Az oktatásban melyiket használják?

— A törvény értelmében egyenrangú a Nynorsk és a Bokmål. A gyerekek szabadon választhatnak, melyik nyelven tanulnak. A másikat is el kell azonban sajátítaniuk. A hivatalokban nagyon vigyáznak arra, hogyha valaki például egy kérvényt Nynorsk nyelven ad be, a tisztviselők úgy is válaszoljanak. A rádió és a televízió adásainak legalább 25 százalékát újnorvég nyelven állítja össze.

— Említette, hogy a fiatal írók viszonylag könnyen jelentkezhetnek nek más lapokban is. Kiadjuk a norvég irodalom évkönyvét, már a '40-es évektől, és ebben a kutatások bibliográfiáját is közöljük.

— Hazánkhoz hasonlóan bizonyára Norvégia is, többi között a fordításokkal nyit kaput a világra. Melyik nyelvterület könyveit kínálják az olvasóknak?

— Főleg az angol nyelvű irodalmat tesszük át norvégra, kevésbé a francia és a német könyveket. Fordítjuk a szomszédos skandináv országok műveit is, bár a svédet és a dánt nagyobb nehézség nélkül eredetiben is megértjük. A mai magyar irodalmat sajnos gyakorlatilag egyáltalán nem ismerjük. A kis népeknek — s ebben közös a gondunk — korlátokat kell lebontaniuk.

Karcagi Katalin

Az átalakulás nehézségei (1.)

Vállalatok Nyugaton és Keleten

Amikor több közép- és kelet-európai ország megpróbálja foganatosítani a gazdaság modernizálását és liberalizációját, szükségessé vált a rendszer termelői és pénzügyi oldalának alapos átszervezése, ami egy sor kérdést hagy függőben. Először is felmerül, hogyan kellene irányítani az országos intézményeket (államosított és magánkézben lévőket). És ami a fejlesztési stratégiát illeti, mit lehetne csinálni? Végül, milyen módon kellene beilleszteni ezeket az európai gazdasági szférában, vagy szélesebb körben, az egész világgazdaságba?

Alapkérdések

Milyen szervezeti és irányítási formákat kellene alkalmazni? Kell-e követni – vagy talán utánozni – a nyugati cégek sémáit? Vagy ellenkezőleg, új megoldásokat kell keresni, melyek összekötnék a nyugati vállalatok irányítási fogásait, az eredeti elemekkel integrálva a helyi adottságokat és egyéb szervezeti formákat, amilyenek például Japánban és Délkelet-Ázsiában alakultak ki. Felsorolni ezeket a kérdéseket vagy felállítani egy túlságosan is általános elemzést persze unalmas lenne. Mindezek ellenére minden intézkedési terv előzetes fázisának érintenie kell ezeket a szempontokat, és ha csak egyetlenegy tanulságot le tudunk vonni a modern irányításból, ez talán az alábbi lenne: mielőtt egy új intézkedési tervbe belefognánk (átszervezés, modernizálás, beruházás...), először is mindig a helyes kérdéseket kell feltenni, hogy a megoldandó problémát megértsük és befogadjuk. Ezután az elkerülhetetlen gyakorlat után, és csakis utána lehet az alkalmazandó stratégiát kialakítani és megválasztani, amikor az elért célokat már azonosítottuk.

lémáknak a súlyosságát messze nem lehet összehasonlítani a két esetben.

Hasonlóságok

Először vegyük sorra a szervezeti kérdéseket.

A kelet- és közép-európai vállalkozások arról nevezetesek, hogy bürokratikusak, merevek és nem eléggé – sőt egyáltalán nem – fogékonyak a környezetüket érintő változásokra. Természetes az a tény, hogy a nyugati vállalatok, melyek sokkal inkább versenyre épülő és rugalmas gazdasági keretek között működnek, általában egyértelműbben rugalmasabbak és „reagálóképesebbek", mint keleti társaik. Ebből nem kevesebb következik, mint az, hogy a nyugati cégek nem elhanyagolható része – főleg Franciaországban, Nagy-Britanniában és az USA-ban – ma még mindig nagyon „adminisztratív" módon működik, és nem eléggé hat rájuk a környezeti (technológiai, politikai, szociális, kulturális, nemzetközi és minden bizonnyal konkurenciális) fejlődés. Köztudott például az, hogy a nyugati világ ipari vállalkozásainál a munkaerő több mint négyötödét nem közvetlenül a termelésben foglalkoztatják. Ez a négyötöd egy széles belső harmadik szektort alkot, amelynek súlyos ára van a produktivitás, a gazdaságosság és végül a vállalatok versenyképességére.

Ami a vállalatok operatív irányítási módszereit illeti, a keleti vállalatok rákényszerültek a központi tervezés utasításainak végrehajtására, és ahogyan tudtak, úgy „boldogultak". Ez a rendelkezésre álló eszközök és a strukturális adottságok függvényében alakult annak érdekében, hogy megpróbálják elérni a kitűzött célokat. Az irányítás – ha egyáltalán lehet itt irányításról beszélni – különböző formának rendelkezésre, mint ahogyan a vonatkozó döntéseket meg kellene hozni. Sőt, ezek az adatok csak relatíve megbízhatóak, mivel a rendszer költségeinek megfelelő átvilágítása – főleg az indirekt munkaerő költségeit illetően, amit jobban hangsúlyozunk – a vállalat által gyártott különböző termékek szintjén nem megoldható.

Még ki lehet emelni az irányítás túlzott ellenőrzését is, amely a menedzsereket túlzottan a könyvelési táblázatokhoz, valamint a negyedéves – sőt havi – eredménymutatókhoz láncolja, míg általában a vállalat közép- és hosszú távú céljait kellene szem előtt tartaniuk. Hogy csak egy lényeges példát említsünk, az állomány irányítása – úgy tűnik – egyfajta „hisztériát" keltett, ami általában a nyugati világ sajátja. Ez arra enged következtetni, hogy egy vállalat esetleges pénzügyi problémái alapvetően a többletlétszám létezésének tulajdoníthatók, valamint hogy ez esetben az egyetlen lehetséges megoldás az elbocsátás.

Kinek a hibája?

Nem lényeges, hogy az elbocsátások időszakokra megosztottak vagy kíméletlenek. Tény, hogy a dolgoknak ilyetén történő interpretálása – és azok „elintézése" – meglepő, sőt sokkoló. Valójában miért nem teszik szóvá soha az irányítás hibáit, amelyek a vezetők döntéseiből következnek? Ezek egyúttal magyarázatul szolgálhatnának a szóban forgó vállalatnál előforduló nehézségekre. Franciaországban például a kis- és közepes vállalatok körében (kevesebb, mint 500 alkalmazott) a vezetők majdnem 10 százaléka alkalmatlan az irányításra. Az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában számos nagyméretű vállalat, gyakran multinacionális cégek jelentenek be tömeges

Tények és esélyek

A kárpótlástól a privatizációig

A politikai rendszerváltást követő, talán egyik legnagyobb horderejű esemény a kárpótlási törvény végrehajtása, majd az azt követő privatizációs folyamatok beindulása. Ennek a két, egymáshoz kapcsolódó folyamatnak a sikerén, illetve kudarcán sok minden múlik az elkövetkezendőkben.

Fontosak a tények is ezekkel kapcsolatban. Kik, milyen formában vették igénybe a kárpótlást? Milyen módon élnek majd a kárpótlás során megszerzett gazdasági lehetőségeikkel? Ezek még sok tekintetben nyitott kérdéseknek számítanak. Például ha egy olyan megközelítő adatot ismerünk, hogy a kárpótlásra jogosultak közül Dabason és környékén körülbelül az érintettek 40 százaléka igényli vissza a földjét, akkor csak azt tudhatjuk, hogy mennyi embert érint az adott folyamat. De az a tény, mint azt *Molnár* Pálné, a Dabasi Földhivatal vezetője elmondta, hogy mindez az elvett földek 90 százalékát teszi ki, már sokkal beszédesebb. S mindez azt is jelenti, mivel országosan is hasonló tendenciák mutatkoznak, hogy valódi, az egész gazdaságot átfogó mozgás jelenlétével kell számolnunk.

Új struktúra

Ebből nemcsak az következik, hogy egy gyökeresen új struktúra kialakulásával kell szembenéznünk, hanem az is, hogy a gazdaság eddigi szereplői, akik önhibájukon kívül passzivitásra kárhoztattak az elmúlt évtizedekben, most érdekeik felismeréséből adódóan más életprogram kimunkálására törekednek. Mivel a kárpótlás nemcsak azt jelenti, hogy ennyi és ennyi földet vagy egyéb eszközt, ingatlant visszakap valaki, de azt is magával hozza, hogy ezentúl valamilyen módon gazdálkodnia kell mondjuk egy hitelfelvételben, állami garanciában vagy még sok más kérdésben. Ehhez már csak adalék az, hogy jócskán hátráltatta a kárpótlás folyamatát a földtörvény hiánya, a meg nem alkotott agráripari rendtartás vagy a speciális agrárhitelek szűkössége, hozzáférhetetlensége.

A gazdasági méret

Tehát a kárpótlás szándékolt gazdasági hatása, a működés újjászervezése, hatékonnyá tétele nem pusztán gazdasági feladat. Ha nem kellően előkészített jogilag, ha az állampolgárok nem ismerik jogaikat, lehetőségeiket, akkor sok-sok zökkenővel kell számolniuk. A gazdasági oldal, amikor már a tényleges folyamat kifutási lehetőségei jönnek számításba, már megint más kérdés. Jelen pillanatban, mivel sokaknak rövid időn belül szükségük lenne egzisztenciális okokból pénzre, úgy áll a helyzet, hogy nem biztos, hogy a kárpótlás és privatizáció során mindig a megcélzott rétegek jutnak kedvező helyzetbe.

A kárpótlás és az azt követő lehetséges privatizáció egyik fontos terepe az országban majdnem minden településen a termelőszövetkezet. Jól látható, hogy a szövetkezeti törvény megsemmisíti a kolhoz típusú alakulatot, de nyitva hagyja annak a lehetőségét, hogy más formákban újjáéledjenek a gazdasági kapcsolatok. Azt már települése válogatja, hogy jogutód nélkül szűnik meg egy szövetkezet (erre van talán a legkevesebb példa), vagy új típusú gazdasági társasággá, szövetkezetté alakul át. Ezt a folyamatot, hogy miképpen történik az átalakulás, jelentősen befolyásolja az, hogy milyen méretű volt egy adott szövetkezet. Dabas esetében egy vi[illegible]

azonos érdekek egymásra találását. És ennek kapcsán kell megjegyezni azt is, hogy egy ilyen átalakulás során esély lehet arra, hogy a résztvevők, maguk a gazdasági alanyok nagyobb ellenőrzési lehetőséget kapjanak s intenzívebben számon kérhessék az éppen zajló események kimenetelét. Ilyen felállás mellett szinte elképzelhetetlen olyan eset, hogy utólag derüljön ki 500–600 millió forintos tartozás. Vagy az sem fordulhat elő – mint azzal pillanatnyilag a vagyonnevesítések során sokszor találkozhatunk –, hogy tisztázatlan jogi viszonyok miatt kérdéses lehet a vagyon megoszlása.

És már itt is vagyunk a tulajdon kérdésénél, ami talán a legfontosabb az egész privatizációban. A biztosan garantált tulajdon döntő abból a tekintetből, hogy az eddig csak imitált gazdasági folyamatok felszámolódjanak, a számonkérés valóban funkcionáljon.

Felhasználási módok

Összegzésképpen elmondható, hogy a kárpótlás sikere nemcsak azon múlik majd az elkövetkezendőkben, hogy mennyien és milyen mennyiségű, illetve minőségű földet kaptak, hanem inkább az határozza meg, hogy milyen felhasználási módok alakulnak ki. Ha a gazdálkodás az egyének, illetve csoportok valódi életprogramjává válik, akkor jelentkezhet a privatizáció markáns gazdasági hatása.

Hogy mindez megvalósulhasson, elengedhetetlenek a tisztázott jogi feltételek, a földtörvény és az agrárágazat működésével kapcsolatos szabályozók megalkotása és gyakorlati működtetése. Ez azért perdöntő, mert a kiszámíthatóság az egyik alapfeltétele a tervezhetőségnek. Azt már nem is kell, hogy említsem, hogy a mezőgazd[illegible]

SZERENYI Gábor graf.

Fölül befolyik, alul kifolyik

Jelentés az agonizáló Velencei-tóról

Meggyőződésem, hogy jó szolgálatot tesz az országnak a Magyar Nemzet, amikor hadba száll a Balaton kivételes értékeinek megóvásáért. A Balaton nemzeti kincs, és egyúttal az egyik legfontosabb – ha nem a legfontosabb – vonzereje a nyári idegenforgalomnak; első számú pihenő-, nyaralóhelye a hazai lakosságnak – mármint annak a rétegnek, amely lépést tart a magyarnál jobb pénzű külföldiek zsebéhez szabott árakkal.

A Balaton kisöccse, a Velencei-tó azonban a kevésbé tehetős családok számára is elérhető. A környéken *nem sarcolják meg a vendégeket*, jóval olcsóbb itt az élet. Ha a tó nem is festi elénk a Balaton különleges szépségeit, ha nincsenek is kacsalábon forgó villák, ötcsillagos nemzetközi szállodák, ha hiányzik is a nagyobb jövedelmű külföldiek és a megtollasodott hazai üzletemberek által igényelt luxus, a Velencei-tó egyszerűségének, szerénységének mégis van varázsa. A takaros kis szállodák előtt nem csodaautók sorakoznak, az ottani lakók és üdülőtulajdonosok nem kívánják egymást túllicitálni, a nyaralók – pestiesen szólva – nem rázzák a rongyot. A víz pedig a benne lebegő finom és úgy mondják, gyógyhatású iszapszemcsék miatt ha nem is olyan kéklő, mint a Balatoné, de ugyanolyan lágy és simogató. Nádasok, a rezervátum ritka madárfajtái, az északi part szelíd dombvonulatai teszik kedvessé a tájat. Persze hogy özönlik oda a nép a nyári szezonban. Budapest és Székesfehérvár strandjává vált a Velencei-tó, a hétvégeken százezres tömeg keresi fel partjait, és százezernyi az ottani nyaralókban hosszabb időn át élők száma. A körzetben 40 ezer állandó lakost tartanak nyílván. Nyaranta külföldiek, főként hollandok, osztrákok, németek lepik el a kempin-

jelentőségét, hogy hatásosabban érződhessék a kontraszt: vonzó, értékes, szép táj, amely szolgál magyart és külföldit, ám bizonytalan, hogy holnap is ellátja-e feladatát. Túléli-e a tó az idei esztendőt? A tavat ugyanis *katasztrófa fenyegeti*. Ennek a környéknek a tó a szíve, és ha ezt a szívet infarktus éri, elhal körülötte az élet, kárba vész, fölöslegessé válik a környéknek az a 100–120 milliárd forintra becsült vagyona, ami az elmúlt évtizedekben közpénzből, magánerőből jött létre.

Nem először kongatok vészharangot ebben az ügyben. Évek óta foglalkozom a tó gondjaival, a különböző vizsgálatokról, felmérésekről, hidrobiológiai kutatásokról és tervekről, beadványokról, állásfoglalásokról szóló dokumentumok egy egész polcot borítanak már be a lakásomon. Rendszeresen küldik a különböző jegyzőkönyveket azok az emberek, akik szenvedélyesen szeretik a tavat, és jóformán az életüket tették, teszik arra, hogy megmentsék. Nélkülük már pocsolyává vált volna a víz. Ha nem döngetik állandóan a kapukat, megállt volna ott az élet. A környék települései között évtizedek során ezernyi ellentét alakult ki, de most a tó érdekében sutba dobtak mindenfajta sérelmet: a helységek polgármesterei – ebben *Bori* Sándornak, a tókörnyéki önkormányzatok szövetsége elnökének nagy a szerepe – fenntartás nélkül fogtak össze és kiválóan működnek együtt a társadalmi szervezetekkel, amelyeket főként *dr. Springer* Ferenc hozott össze. Csak hát az önkormányzatoknak, az alapítványoknak nem lehet

je már tavaly is a kritikus határ alá süllyedt: a szükséges 140–160 centis állásról 90–100 centiméterre. Ennek következménye lett a víz *besűrűsödése*, részben *elalgásodása*. Tavaly novemberben az utolsó pillszinte az elmebajjal határos ez az ötlet, holott ennél szerencsésebb – persze ideiglenes és áthidaló – megoldásra nem volt mód. A környék ivóvize zömmel az ercsi vízműből érkezik, ősztől tavaszig azonban a

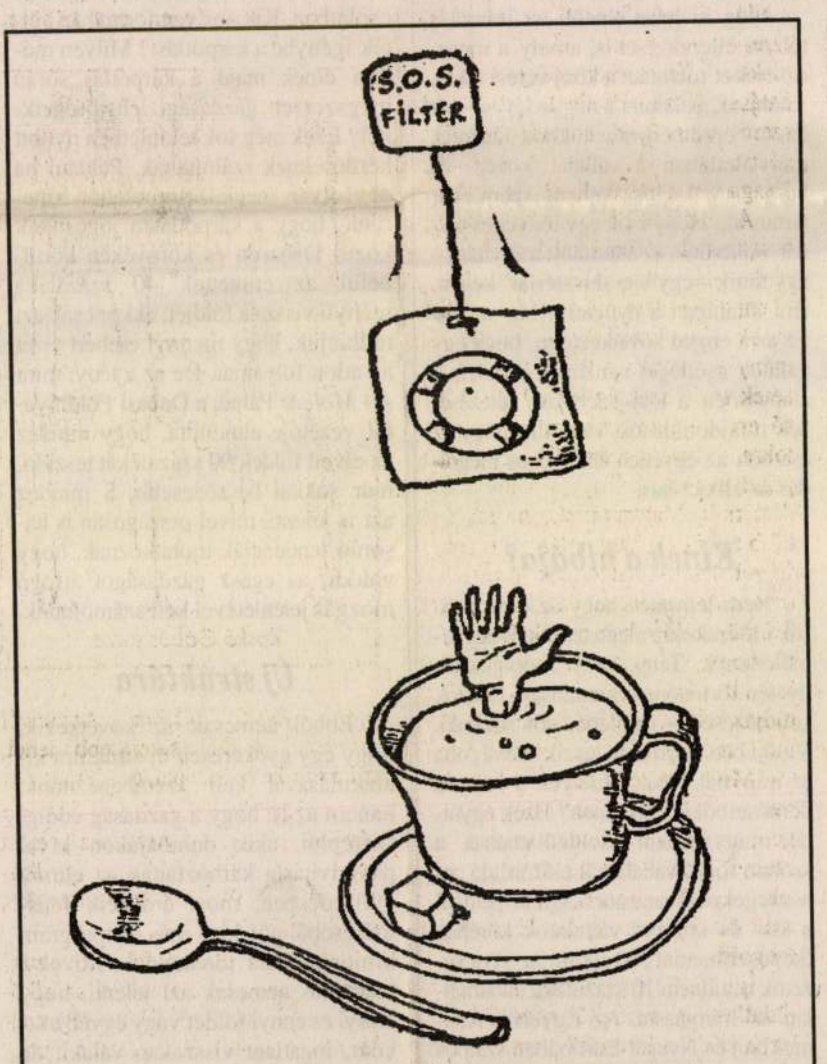

Szerényi Gábor rajza

Nemhogy károsítana bárkit is ez a vízkivétel, hanem használ a vízműnek is, a tónak is.

Rothad a nád

Egészen június második feléig, tehát az üdülési főszezonig zuhoghatna a vezetékes víz a tóba – ha lenne rá pénz. A húszmillióhoz ugyanis kellene újabb 15 millió. A tókörnyéki önkormányzatok, az ügyet szívükön viselő magánemberek egy alapítvány keretében már összeadtak hárommilliót, a többi pénzt a környezetvédelmi, illetve vízügyi tárcától várják. Segítséget remélnek az idegenforgalmi alaptól is, hiszen a tónál megforduló külföldiek a vízpótláshoz szükséges összegnek a sokszorosát költik el egyetlen szezonban.

Persze nem Magyarországon élnénk, ha a sok jószándék egy része nem fordulna visszájára. A mintegy 2–2,5 millió köbméternyi vezetékes víz legalább négy-öt centivel emelné a tó vizét, csakhogy a víz egy jelentős hányada azonnal ki is folyik a tóból. Fölül – északon – be, alul – délen – pedig ki. A dinnyési halivadék-nevelő tógazdaság részére nagyjából egymillió köbmétert eresztenek le. Persze nagy kérdés, mi a fontosabb? Meg kell menteni a tavat, de halivadékra is szüksége van az országnak. Itt is az történt, ami sok helyütt az országban: megvárták, amíg összetorlódnak a bajok. Esztendők óta fogy a víz a tóból, és mégis volt év, amikor hárommillió köbmétert eresztettek le belőle. Az ivadéknevelő vízállását

felületének negyven százalékát borító nádasok. Csak akkor nyúl hozzájuk a nádgazdaság, amikor árusításra van lehetősége. A tó, a vízminőség érdekében tíz éve nem arattak nádat. Ha nincs üzlet, bántatlanok a nádasok. A tavat pedig egye a fene. Most már mintegy 170 hektárnyi területen *rothad a nád*, a vizet fertőző mocsárrá züllesztve a körzetét. Hogy katasztrofálissá fordult a helyzet, abban szerepe van a régebben tervezett, felette szükséges beruházások elmaradásának. A Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, amelynek feladata lenne a tó vízminőségének megőrzése, általában a tófelügyelet ellátása, idén egytizedét kapja annak az összegnek, mint amekkorával az előző években gazdálkodhatott.

A csapvíz sem segít

A Velencei-tó nem a környék lakosaié, nem is az önkományzatoké, hanem az egész országé. Nemzeti kincs, a Balatont követően a legjelentősebb nyári üdülőhely. Egyelőre. Mert ha a tó valahogyan át is vészeli ezt az évet, mi lesz jövőre?! Ha megint csak minimális csapadékot hoz az esztendő, akkor már *a csapvíz sem segít*. Egy év múltán viszont már késő lesz azon gondolkodni, miként lehet megóvni a tavat a pusztulástól. Ha a víz fürdésre alkalmatlanná válik, rendbehozatala évekbe és milliárdokba kerülne. Országos érdek lenne a megelőzés. A környezetvédők, a hidrobiológusok és más szakemberek esztendők óta készítik az okos és jó terveket a vízpótlás végleges megoldására. Tény, hogy sok pénzre, akár száz-, kétszázmillió forintra is szükség lenne, de az ügy mégsem tűr halasztást. Vagy katasztrófa

SZERÉNYI Gábor

M. Nemzet 1992 ápr. 14

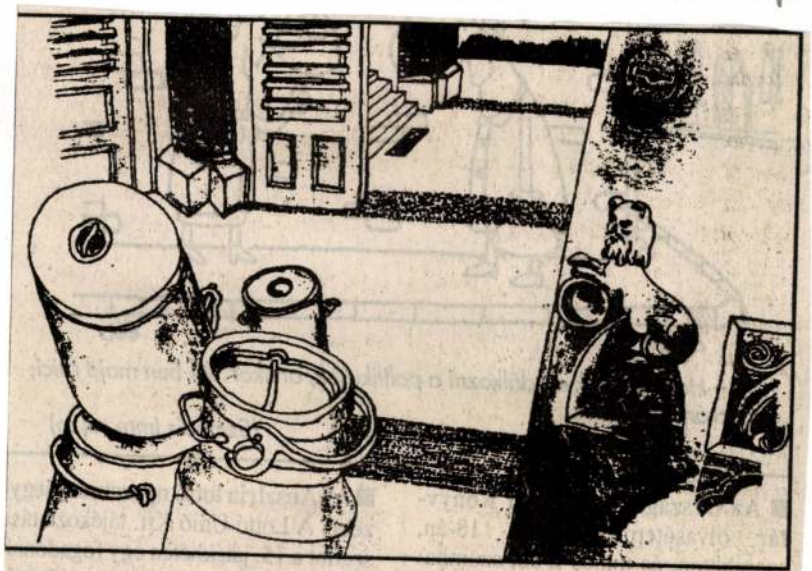

Szerényi Gábor rajzai

Sokat tanult közben, gyakorlata
ódott, árnyalatosabbá vált, s amily
zel, olyan mértékben engedte sza-
ltőibb, zavartalanabb lett. Válto-
ne csak a puszta gyönyörködtetést
is indítsanak, de ezt a célt többé
sségével éri el.
yőzött minden akadályt. Mintha
anul dolgozott, amikor csak meg-
végre révbe futott, s jól esett neki
z elfogulatlan kritika elhalmozták.
vészegyesületnek, a *Szinyei Merse*
a legértékesebb, mert művésztár-
örvendezhetett, mert tüdőbajával

ű szószólója volt, de önmagát, bár
sett át, nem érezte elnyomottnak.
volt. Ebben a munkássorsból ko-
asztalatok nagyfokú tapintatot és
ek ki. Megnyerő közvetlenséggel
edéssel művésztársairól. Egyálta-
y majdnem aggódó gonddal ügyelt
inden mondatot, lassan beszélt és
, ahogy kicsiny, de határozott tag-
sebb hangsúlyt, szavai egyenlete-
Mindig le lehetett volna írni, amit
fogalmazásnak. S beszéd közben
intha lesné, hogy úgy értik-e, aho-
lyton szemérmesen tompította ki-
rendszeresen művelte magát. Ba-

SZERÉNYI Győző építész

MÉp. 1991 5/6. 101. p

Expo 95. 4. sz. pályánú rénkocsője

SZERÉNYI Gábor

M. Nemzet 1992. nov. 25.

Szerényi Gábor: Apám a kórházi ágyon

Szerényi Gábor

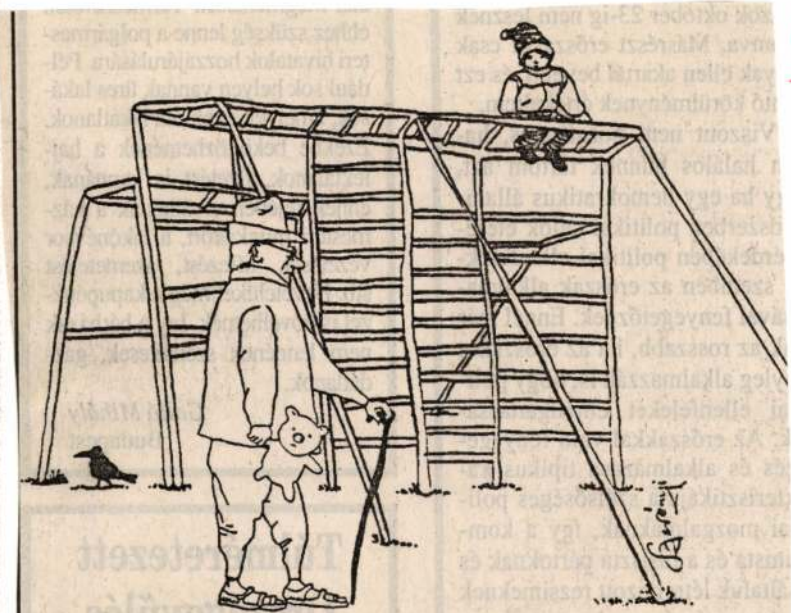

Szerényi Gábor rajza

M. Nemet
1992. nov. 16.

használt a fej leöntésére.
magyar reformátusok ennél is
hász Péter és Kálmáncsehi Sánta
a keresztelő medencéket /a képek-
együtt/ el kell távolitani a
inatok végzései /a közakarat megtes-
sztaságának hangsulyozása mellett -
oglalkoznak a keresztelőedényekkel
i módokat /teljes bemerités, teljes megmos
eli meglocsolás, a fejnek kancsóból
a/ is meghagyják. Csak azt emelik
olgáltatásánál igénybe lehet venni
éz és bármiféle fémből készült

Szerényi Gábor

M. Nemzet 1992. nov. 14.

Szerényi Gábor rajza

késŏgótikus koronájáról. = Művészettörténeti Értesítő, 33, 1984, 3. 102-113., ill. G

810. UGRIN Emese: A Keresztény Múzeum remekeiből [XIII. századi körmeneti kereszt]. = Új Ember, 1984. március 11. 4., ill.

811. VÁCZY Péter: Ellenvélemény a koronáról. = História, 6, 1984, 3. 16-18., ill.

812. VERŐ Mária: Adatok a magyarországi bronzművesség történetéhez.Szakdolgozat, ELTE Művészettörténet Tanszék. Bp., 1984 166 p., ill.

Érem, pénz, pecsét

813. Az ÁRPÁD-kor pénzverése, Esztergom, Balassa Bálint Múzeum, 1984/1985. A kiállítást rend. a vezetőt írta Gedai István. Esztergom : Balassa Bálint Múzeum, 1984 [6]p. leporello **ism.** GEDAI István: A XI. századi pénzverés Esztergomban. = Múzeumi Közlemények, 1984, 2. 132-135..

814. BODOR Imre: Visegrád város pecsétje 1381-ből. = Dunakanyar, 20, 1984, 1. 62., ill.

815. BODOR Imre - FÜGEDI Erik - TAKÁCS Imre: A középkori Magyarország főpapi pecsétjei a Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Csoportjának pecsétmásolat-gyűjteménye alapján. Bp. : MTA Művészettörténeti Kutató Csoport, 1984 75 p., 28 t. ill.

816. KOVÁCS Béla: A középkori viasz függőpecsétek készítéséről. = Magyar Herold, 1 (1984) 209-223.

817. KUBINYI András: Isten Bárányát ábrázoló törvénybeidéző pecsét (billog). = Folia Archaeologica

SZERÉNYI GYÖRGY

ÉPITÉSZ

LAUDER VILMOS ZSIDÓ ISKOLA...

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET

1995, 55-59

DAS LEUTSCHAUER RATHAUS
NEUEN GLAUBENS 1544 IN DEN
HÄTTE ALSO KEINEN SINN GEH
DORT IN SICHERHEIT ZU BRIN
STATUEN KÖNNTE DIE ÜBERF
HABEN, OHNE DIE AUFMERKSAMK
DIE BERGUNG DER GRUPPE
LEUTSCHAU, IN EINER
BILDERFEINDLICHEN REFORMIERTE
BEWOHNT WAR, DIE DIE VOR
RETABEL MEISTENS TOLERIERTEN
KÖNNTE GEWIß NICHT BEDEUTEND
PFARRKIRCHE FLÜGELALTÄRE UND
ZAHL ERHALTEN GEBLIEBEN SIN
VORZUSTELLEN, DAß GEMÄß DEM
RETABEL ODER STATUEN ENTF
MEISTENS SOLCHE, DIE AUS K
MÖNCHSORDEN STAMMTEN - VERÄ
DEM ZIPSER VORWORT OFTMALS

Szerényi Győző, építész

L: Farkasdy Z.

– Szövetségi kirch

Magyar

Építőművészet Bp. 1983

6.

83/3

Szerényi Rózsa, építész

L. Ellér to Istvan

– követségi kárch

Magyar 10-12.

Építőművészet Bp. 1983 83/4

MDK

Szerényi Ödön építészmérnök

A kamara uj tagjai. MMÉKözl. 23-24. sz. 1928. 164. l.

Szerényi Edvin dr

tanácsnok, a Középü-
lési ügyosztály
vezetője

Meghalt 1947-ben

Fabritzky Antal

Feltámad a ron-
came. Budapest
harca az újjáépítésért
1945–47.

Bp. 1947. 5. l.
15. l.

Az.

...üemlékek

...izottságanak

Budapest

városliget

szépművészetimuzeum

...ásügyi ministérium, illetve

...én vajdahunyad vár...nál

M.D.K.

dr. Szerényi Ödön, építész

az öt egyenként 1000 p-ös díjak egyikét nyerte el az OTI kecskeméti székházának terepélyázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.

máj. 29. sz. 5. old.

MDK

Szerényi Ödön

Szakosztályba nyert felvételt Szerényi Ödön egyleti tag.

Cikk: Egyleti közlm.A mü- és középit.szakoszt. müködése 1927-évi okt.1-től nov.7-ig.

A Magy.Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye LXI.k.47-48.sz.302.o.

Szereti Mihály hites céhmester,

ötvös, 1598–1600., Debrecen.

Tört. Tár

1887., 594–607.

Révész: Debreceni ötvöscéh

rendszabályai.

Szeretsen József, festő (Brassó)

A barsti tp. oltárképeit 230-ft-ért festette 1760 után.

Vezely Károly: A barsti plébánia.

Magyar Sion, 1868.

813-34, 8 91-517. l.

Szerényi Ödön

építész

Szül: Nyíregyháza 1898

Oklevelet nyert 1925

Nőjegyzés műegyetem 20. l.

Liszt Ferencz.

A lap közepén 1842. évszám k
arczélben látható feje van babérk
gal. Körülötte medaillonokba hely
látjuk; alól pedig szobrától balr
teremben van a mester ábrázolva.
PESTH jelzéssel babérkoszorús fok
egyes mozzanatai gúnyoltatnak ki.
sal a fa tövében: S.V.I.R. a jelz

Am., mér. az

Szn. 2
415-9

Szerényi Ödön vitéz

az OTI kecskeméti nek-
házának tervpályáza-
tán 1000 pengős díj

MMEEKözl.

1941. 87. l.

Szerényi Ödön

Okl. épitésmernök
a szekesfőv. polgár-
mestere műszaki
tanácsosa nevestéki

MMÉEKözl

1939. 312. l.

IIX

XI.

Szerényi Ödön, dr vitéz

előadása az alábbi ülésen:

„Hűtőházak tervezése a Láborus anyaggazdálkodásban"

MMEEKözl.

1942. 48. l. (A mű- és középítési szakosztályok 1942. febr. 9.-én tartott ülésének jegyzőkönyve.)

615 535 611
614 538 614
601 603

Szereinyi Ödön dr

épitéss

Erod

Az Ért.

5 — 10. l.

mussolini ábrákkal.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Szerényi Ödön
építész
MMÉE Évk
1934. 248. l.

Speciális gépek a papir- és celluloze-gyártáshoz. — missiók. — Füstemésztő készülékek. — berendezések.

Árjegyzékkel és költségvetésekkel szivesen szolgál

GANZ-féle villamossági részv.-társ. Budapesten, II., Lövőház-

Budapest—Budapestvidéki üzlet, IV., Koronaherceg-ut

Elektromos világitó- és erőátviteli berendezések egyen- és váltakozó-

Elektromos üzemü szivat tejgazdasági dezések, emelőgépek, ventilátorol

UDAPEST, VI., Lehel-utca 3.
ON: 82—70. INTERURBAN: 82—70.

: Szegecselt tartókat és oszlopokat, mindennemü vas-
zeteket, idomvasablakokat, csigalépcsőket, Polonceau
zékeket, ivlámpa oszlopokat, vasgerenda hajlitásokat
és annak szerelését.

k és költségvetések készitése a gyár mérnökei által
= a legnagyobb szakértelemmel végeztetnek.

idéki szállitásokra különösen berendezve.

IAY és RÓN

Különleges gyártmány

lennemü fa- és vastalicskák
és vas-habarcsládák
litóeszközök
uk
). Diaphragma épitkezési szivattyuk
mitömlők
lők, csigák, daruk
arcs- és téglafelvonók
öeszközök
mérőlécek
ízőrudak

MDK

Szerényi Ödön épitészmérnök

Sz.1898. A.Bpesti Mérnöki Kamara választmanya 1928.évi ápr. 27.-én tartott ülésén, a Kamara tagjai sorába felvette.

A Magy.Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye 1928. LXII.k. 19-20.sz. 128.l.

SZÉRI-VARGA Géza

Munkácsy Mihály Múzeum,
Békéscsaba

SZÉRI - VARGA GÉZA

és

LONOVICS LÁSZLÓ

kiállítása

1992. Április 3 – Május 3.

Tisztelettel meghívjuk
Önt és családját a
Munkácsy Mihály Múzeumban

1992. április 3-án 16 órakor

kezdődő
kiállításunk megnyitójára.

A kiállítást megnyitja:
Banner Zoltán
művészettörténész

Lovasy László
Séri-Varga Géza

SZÉRI-VARGA GÉZA SZOBRÁSZ

/e/: Ma dönt a megyegyülés a Szt. László szoborról

Békés Megyei Hirlap 1996, április 26

/Az eredeti kivágás Kiss Nagy András neve alatt./

ECH REPUBLIC, TEL. +42-2-248 93 205, FAX +42-2-231 92 93, IČO 023264

LERIE

LFINUM

olfinum Petr Nedoma
vou konferenci k zahájení výstavy

INOWITCH
KS 1963-1964

oběhne za účasti autora.
since 1995 v 11 hodin
chod z Alšova nábřeží).

SZÉRI-VARGA Géza

Rendhagyó őszi tárlat

LÁSD: Csuta György

Békés megyei hírlap

Hitvégi hírlap magazin

1996 nov. 23-24

Szerdi Mihály

ötvös, Debrecen

l.

Zoltán Debr. 14. P.

BUDAPEST

I.

koronázó templom

Kránzi Zajos: A budai emléktáblák ügyében. VV 1866, 301.

Szereti Mihály

ötvös

hitös céhmester 1598 ban
v. 1600-ban.

A debreceni ötvöscéh 1598-
ban kelt artikulmainak végen
mint debreceni ötvös mulitve

Revész Kálmán. A debreceni
ötvöscéh rendszabalai. 1598-
1600. Tört. Tár. 1887. 607 l

Prot. Árpád

CSÜTÖRT.

12

Kath. Ottilia sz.
Prot. Gabriella

PÉNTEK

13

Kath. Luca sz.
Prot. Luca

SZOMBAT

14

Kath. Nikáz pk. vt.
Prot. Szilárdka

Izr. 12. S. Vajeze

50. HÉT 1929 * XII. HÓ * DECEMBER 31 NAP

Szereti Mihály

ötvös Debrecen

1557

l.

Zoltóto Debr. 38-l.

IV., REÁLTANODA-UTCA 13—15.
TELEFON: 185—330.

KÉSZPÉNZZEL BEFIZETVE
1940 OKT. 16 22
A
BUDAPEST 4.

Műemlékek Országos Bizottsága

BUDAPEST

IX. Rákos u. 11.

Szereti Mihály

ötvös, 1598–1600
Debrecen
céhmester

Boldisár Kálmán: Az
1599. évi papi tizedjegy-
zék. Debreceni Kéjes Ka-
lendáriom. 1910.

Zoltötv Debr. 10. l.

Ötvös Mihály nevén
is szerepel.

BUDAPEST

1.

Helyőrségi templom

Ujfalvi Sándor: A budai emléktáblák ügyében. VV 1866, 301.

Szeretö Dániel

MDK

szerepelt az épitészhallgatoknak kiállitásán,
/A kollégium társalgójában/

"Önportré"

-ÉVI-: Egy kiállitás ról.

Jövö Mérnöke 1964 márc. 9.

M. D. K.

SZERETSEN József testvér"

Baróti rk. t. főoltárkép

159, 255. l.

Garas XVIII. fr. ~~255, 1275 l.~~

Szergényi sk. templom

Épült 1883.

wód

z

Emlékk Zalka

93. l.

es talapzatra helyezett tojásdad medail-
ümölesfüzérek vesznek körül. Kissé felemelt
tartja. Hosszú haja hullámos, bajusza
ált. Brokát bélésű köpenyét vállra vetetten.
ntöse felett szíj látható. A medaillon felett
Felirata a talapzaton hat sorban:

Held, den wir mit Namen nennen
in, den Türck' und Christen kennen,
Muth: Der Serinwar erbaut,
n Macht, ein Ort, den Er getraut,
nd, biß in den Tod zu schützen,
ß der Höh', und seines Säbels Spitzen."
Aubrÿ zu finden. In Franckfurt I. G.

rnalkeretnek 37.4: 26.8 Cm.

4677.

Szergény rk. templom

Épült 1883.
(Régi egyházmegye)
Velics 1894

72. l.

1073. *Jákób.*

Derékig látható, fejét kis
medaillonban. Jobb kezét úgy ta
jában pedig az álmában látott l
égbe nyúlt és a melyen az angy
hosszú, bajusza és szemöldöke s
piros. A keret felső részén a f
avt. genv Ivdam et fres et.«

Fresco, vásznan, méretei 60:
Vétetett 1893 november 21-én 2

1894 január 5-iki 58693 sz. leirat al
tatott 1894 deczember 31-én. —
1895 június 29-iki 3304 szvsz. ha

Szeri ref. templom

Fejfák.
Klenodiumok leírása
és rajzai.

Debreczeni László

1932. 305–309. l.

PADÁNYI GULYÁS JENŐ
OKL. ÉPÍTÉSZMÉRNÖK
ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ
BUDAPEST, XI., ORLAY-UTCA 11.

Békéscsaba Megyei Jogú Város Önkormányzata tisztelettel meghívja Önt és ismerőseit

2003. október 23-án, csütörtökön 15.30 órára a Szabadság térre

SZÉRI-VARGA GÉZA
szobrászművész

A kommunista diktatúrák áldozatainak emlékműve
avatására

Az emlékművet átadja:
Fekete Pál
Békéscsaba Megyei Jogú Város díszpolgára

Az emlékmű avatása után a résztvevők egy szál virágot, vagy egy égő mécsest helyezhetnek el az emlékműnél.

Az emlékmű a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a város anyagi, valamint Evangélikus Egyház támogatásával valósult meg.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

Réh - Varga
Géza

BÉKÉSCSABA

Meghívó

Szévió Károly

dr. Schmidt Lajos magángyűjteményében láthatók nemcsak képei, hanem a művésa festőállványa, asztala, órája.

Látogatás a szombathelyi Schmidt Múzeumban.

1974. III, 6. 22-16 | 11/V

M. D. K.

Fr. SZERKES2 (Szerk) József Bernát

Szül. Münster (Poroszország) 1744
megh. Nagybánya 1796.

Asztalos volt.

Szabó Erzsébet: XVIII. századbeli ipartanuló
Ferences (minorita) rendi fraterek 184. l.

Művész. 1853. 1-2. sz.

M. D. K.

SZERKESZ. József Benedek asztalos minorita, laikus

(1744–1796)

Miskolc, novícius

Szegeden fogadalmat tett

Arad

Ymreg

Nagybányán halt meg

Ugghaizy: Barolek szobrászat... Bp. 1959.

I. 284, II. 10, 121, 262.

M.D.K.

SZERKESZ JÓZSEF BERNÁT

a szegedi minorita Templomban Stöcherle József-
fel és BORSI Simonnal végzik (valószínűleg) a
beszerelés elhárítását. (XVIII. zal vége.)

Bálint Sándor, Szeged városa

Budapest, 1959. 71.o.

Fr. Szerkes József asztalos
novicius, egyedi laikus testvér

1778-ban dolgozott a miskolci
minorita tpl-ban

Magyar Műemlékvédelem 1969-70
Bp. Akadémiai Kiadó 1972
338. old.

Fr. Szerkes József

Szegedi laikus festő, 1778-ban oszta-
los munkálatokat végzett a miskolci volt
minorita templomban.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál,
Mezőnyi Ferenc: Magyar műemlékvédelem,
1969-70. Budapest, 1972 3381

210—211. Szernye, ev. ref. fatorony és harangláb.

1733. „Haec possessio habet campanas duas in ligneo campanili." (O. L.; C. P. D. A. 1733. jún. 18. No. 1.)

1779. engedélyt kapnak egy harangláb felállíthatására. (Lehoczky IIIb. p. 731.)

Lásd még: Balogh p. 135.

(Bereg m.)

Domfáep

Nagy tolni

Ö. Fejérd.

STERMENYEI

Szemenyei Ferenc festőművész

A megjéből elszármazott művészek szekszárdi kiállítása után a Dambovár, környéki napok alkalmával az orman elkerült művészek kiállítását rendezték meg s mindkettőt jellemzi, hogy többen meg sem hallották a hazahívó szót. — Szemenyei Ferenc 86 évesen úgy festi naturalista tájait, mintha az elmúlt száz évben az égvilágon semmi nem történt itthon és az európai művészetben. — Radó Károly Medgyessyre emlékeztető tömör egységbe fogott formái mindig a lényegesre irányulnak. „Felhőnéző" a címe művének. /repr./

Csányi László: Kiállítás Dambóváron.
Népújság /Tolna/, 1980. máj. 25.

Szűts Zoltán

Szerov grafikus illusztrációja Nyekrasszov „Ki él jól Oroszországban?" című költeményéhez.

Nők Lapja, 1950. márc.
II. évf. 10 sz.

M.D.K.

Szerpt Adalbert, keramikus

Az Apátfalvi Kerámiaedénygyárban dolgozott. - Származási helye: Teinicz, Csehország. - Bizonyára máshol is dolgozott. 248.o. 23.jegyz.

Molnár László: Az Apátfalvi Kerámiaedénygyár a XIX. század utolsó harmadában. / kb.1867-1894 között. 241.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

M.D.K.

Szerpt Adalbert, keramikus

Az Apátfalvi Keménycseréppgyárban alkalmazásban állt 1877-1891 között.-"Kőedénygyári munkás".- 247.o.

Molnár László: Az Apátfalvi keménycseréppgyár a XIX. század utolsó harmadában./ kb.1867-1894 között./ .241.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. Eger, 1967

SZERT Károly

KEREKES Gábor: A NEGYEDIK belülről. = Fotóművészet, XXXXIII. évf. 3/4.sz. 1990 42 - 60.p. ill. E.

Fiatal Fotóművészek Studiója, IV. kiáll., 1990.aug.

SZERT Károly

ld. Hitel.1990.21. 56.p.

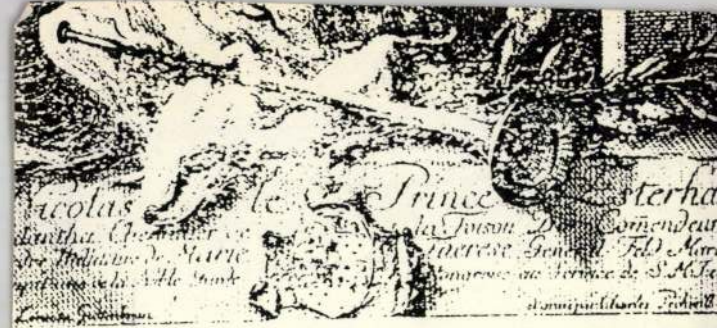
le Prince
la Toison

Szervác (Czyrwes)

Kőmives

1

RIII

653.1

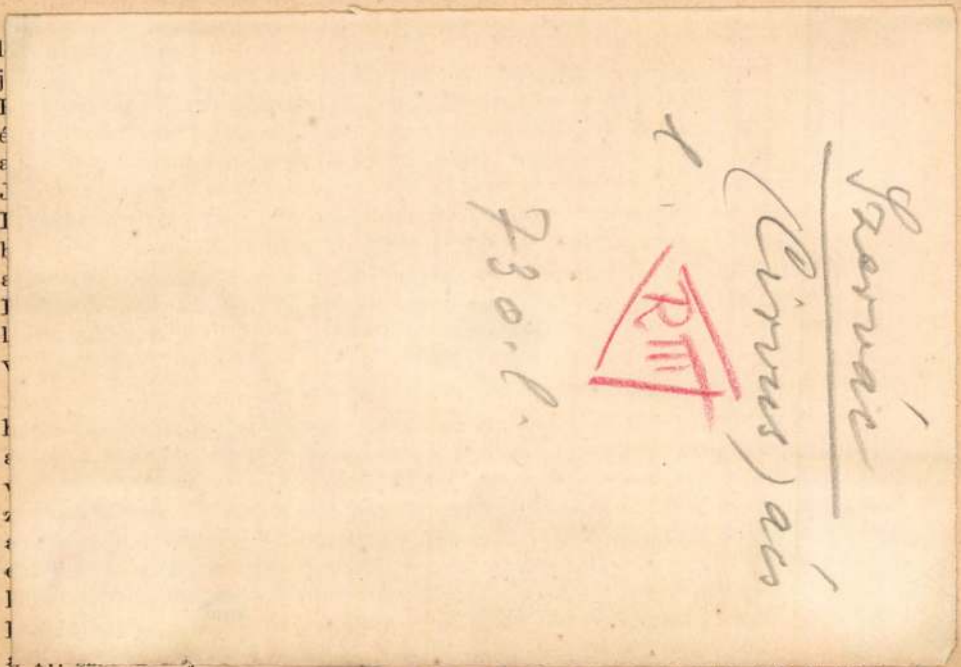

A korai erdélyi érmek csoportjában, az idegen mesterek műveitől eltekintve,

„Egy nap a világ körül"

Irta: *Nádai Pál*

1.

A vincennesi erdő

Területre akkora lehet, mint a mi Népligetünk. Szép, sűrű, lombos, gesztenyefás, virágzó erdő. A közepén nagy, elliptikus tó. Kétakkora, mint a Városligetben. S a tavon: úszó virágkosarak, apró szigetecskék. A természet is arra teremtette, hogy ide az emberkéz valami festőit, romantikusat varázsoljon. Itt van a koloniális kiállítás. 1931. év emlékezetes eseménye Párisban. Pár hónappal ezelőtt kinn jártam: kavicsdombok, sártenger, homokbányák. Vasállványok, óriás daruk. Ma már egy nyüzsgő, vidám, zajos világ, óriás palotákkal, nádfedeles pavillonokkal, a Keletnek kicsit affektált, kicsit rendezetlen, de mindenkép érdekes világtájaival.

»Exposition coloniale«. Két év óta, négy év óta a franciák vágyainak csúcspontja. Moziromantikás világban élünk, kalandorfilmeket szeretünk, ültetvények és pálmaerdők aljában óhajtunk meghalni. Dzsungel-romantika. De egyszersmind a business világában élünk: gazdasági válság van, túltermelés van, gyapjú-, cukor-, drágakő-felesleg van. S főleg idegenforgalmi lázálmok gyötrik Párist. Így is kapóra jön tehát a gyarmatügy. Mint beteljesült álom és mint gazdasági éter-injekcio. A vincennesi erdő masztodon-oszlopai, sárkányos szökőkútjai közt vígan szalad az elektromotoros keskeny vasút

petit Szervácz

Cirwus, festő. A XV. század második felében Nagyszebenben működött. A város különböző számadásaiban s adólajstromaiban neve 1479–1495-ig gyakran előfordul, működéséről azonban mucsenek adatok.

nonp.

Quellen z. Gesch. Sieb. Rechnungen a.d. Archiv d. St. Hermanstadt. T 1880. I. 46, 74, 115, 138, 157, 196. l.

T Nagyszeben,

petit
hervaiz

Cirwis, épitő (Maurer).
A XVI. század elején Brassóban élt. Neve 1503-ban előfordúl a város számadásaiban.

noup.

Quellen z. Gesch. d. St. Kronstadts. Rechnungen. I.) 1886. 14. l.
Brassó.

Szervánszky János: MDK

A kavicsketrógép
Épitkezés Budapesten
Uj emelődaru az óbudai gázgyárban

Magyar karikaturaművészet.
A MEOK vándorkiállitása. 1950.

MDK

Szervánszky Imre

Cifka P: Festészetünk a VI.M.Képzm.Kiáll. tükrében.
MN. 1956. jan. 7.

Szerwánszky János Rajkaturista

Szabad Művészet. 1950 IV. 12. 502-503

(szegi) Magyar Rajkatura-művészet

Szervácz
(Servacius Cibinien-
ágyúöntő sis)
Bronz tábori ágyú
Bethlenben
fentitől.
Kepe repr.
l.
Lukinich Bethlen
43. l.

Van szer

én kelt 61/1925. számu

lékek Országos Bizottsá

tu, " A Régi Budapest "

átvesszük.

A negyed

1300 garnitura egyes la

garnitura perforált al

Tudomásu

demények ezentul a Müem

Révffy Ernő számvevőség

rium, Számvevőség 3/a.

Szervácz
(Servatius Cibiniensis)

Hobrait

Bethlen Ferencné és
gyermekei Sirkövé
Nicolai Illéssel
közösen
Rep.

Lukinich Bethlen

155, 572 l.

Budapest, 1941. január 14.

i Gyula urnak,

Budapest.

			Pengő
utató			
	á	1.50	22 50
s 50/100 Pengőt ünk.			
utató			
12. Névés tárgym.			
1,50,		15.—	
		4.50	
		19.50	

Tolnai-nyomda, Budapest

Szervác kőfaragó

1486-1499.

Tv-Egerjes. 310-l.

312. l.

Szervácz

eperjesi kőfaragó

XV. y

1486-1500

l.

Muz-Kvt Ért

1918. 22. 23. l.

36. l.

Szervácz

ágpiöntö

1589 Szeben

l.

Hadtört. Közl.

1928. 424. l.

849–850. Thomaso da Mo

A mester működött a xi

849. *Viseletkép.*

A trevisói múzeumb martyriumát feltüntető fres barna kövekkel kirakott sz átölelő és Nagy Lajos kora ifjút, jobbról meg két püs egyháziakból, kik világos- infulát hordanak, az egyi baljával pluvialeját fogja, tartja és beszél. A két apr caputiumos s lebernyeges, ujjai könyökig gombolvál alak tűnik fel. Fölül balró

Fresco, méretei 139 : 65 c 1897-ben 134 K-án (210–897). 7-én. — Elszámoltatott 1897 Az elszámolást jóváhagyta az rozat (216–898).

Kifüggesztésére vonatkoz *da Modena után:* Viseletkép. Gerasina siciliai királynő kis

Jegyzet. Az eredeti frescó Zoltán szerint Carlo Linzi.

Szervácz kőfaragó

1486-ban adó (aj)stromon

Muzeumi és Könyvtári Ért. 1918.III. évf.1. füzet
Iványi B;: Eperjes középkori kőfaragói és szobrászai.
22 l.

Szervác MDK

Nagyszebeni festő. 1479-1494-ben az adófizetők között szerepelt.

/irodalmi források említése 247.jegyzetben./

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei Bp.1955.89.l.

Szervác

pálos organizáció

l.

Kiobán Emil:

A magyar Pálosrend

története. I. k.

Bp. 1938. 139. l.

SZÁGBAN.

t, második állami gazdag képtárt lehet-
műkincsekből, melyek századok alatt XXI
ezek az ellenmuzeumok nem lennének-e
tt, hogy a vádorutra kelt mütárgyak
gen nehéz megállapitani, a kétségtele-
edetü emlékek száma oly nagy, s között-
hitünk szerint a hazai gyüjtemények
tól Palermóig, New-Yorktól Konstanti-
származásuk ékes jeleit viselve.
soportról lesz szó, azokról a kincsek-
királyságban s

Cirvis Moler.

Szervácz

lásd

Müvészet 1911. 390 l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Szervácz képíró

Művenet 1911. 390

Csattok bronzból VII. 243.

Ancienne Maison AUGUSTE VINCENT
VINCENT, FRÉAL et Cie, Successeurs
4, rue des Beaux-Arts — PARIS
TÉLÉPHONE : DANTON 54-02 — CHÈQUES POSTAUX : PARIS 769-00
R. C. SEINE 219.002 B

Szervác, képíró

3. Szervác képíró (Cirwus Moler, Servatius pictor). Neve 1479—1494-ig szerepel az adófizető polgárok sorában, az utolsó évben ő is adószedő volt. Úgy látszik, 1495-ben már nem élt, mert fia ezen év-

ben a városbírával valami végrendeleti dologban tárgyal Műveiről műcsen szó (i. m. 46, 74, 115, 157, 196 ll.)

Gyárfás Tihamér: Adatok az erdélyi képírás történetéhez. Művészet 1911. 390. l.

Szervánszky Jenő festő

Tiszta bankkal indu

Új fejezetet nyitottunk a Postabank tö

Olyan fejezetet, amely egy modern,

kereskedelmi bankról szól. Az új Postaban

stabilan működő, feltőkésített állami bankké

szerűbb pénzügyi szolgáltatásokkal áll ügyfelei re

Bi... hogy a Posta-

Kultúra

Talán egy új realizmus

Találkozás Szervánszky Jenő festőművésszel

Az ország egyik legöregebb festője. Naponta harmincszor fölmegy emeleti műtermébe, hogy dolgozzon, töprengjen a hosszú éjszakában. Régi képe is tele krétavonallal: javítani kell egy apró részleten. Szervánszky Jenő (képünkön) 1906-ban született. A Képzőművészeti Főiskolán – megszakítással – Glatz Oszkárnál tanult. Kompozícióival, posztimpresszionista tájképeivel 1930 óta rendszeresen szerepel kiállításokon. 1951–57-ig az Iparművészeti Főiskola tanára volt.

– Azért lát fiatalabbnak – kezdi az emlékezést –, mert későn találtam meg magam. Mintha az utolsó pár évben jutottam volna el oda, ahová el akartam érni; ez állandó ébrenlétet és munkát adott mindennapjaimnak... szüntelenül olvasok, zenét hallgatok, tanulmányozom a távol-keleti gyógymódokat; látja, itt a trapéz is, hogy korán reggel tornázzak.

– Híres családból származik. Testvérei: Szervánszky Endre jeles zeneszerző volt, Péter hegedűművész (Bartók egyik első tolmácsolója), Sára a Rádiózenekar tagja... Az ön útja mégis a festészet felé kanyarodott.

– Fiatalon én is zenéltem: csellista voltam egy vonósnégyesben; Rómában még koncerteztünk is 1928-ban. Mikor hazajöttem, apám birtoka eladósodott, a megélhetésemért dolgoznom kellett. Visszamentem a főiskolára, mert úgy éreztem, a festészet az igazi.

– Hogyan emlékezik mesterére, Glatz Oszkárra? Kik voltak az évfolyamtársai?

– Kedélyes, mosolygós, kicsike ember volt a mesterem, bírálataiban szigorú. Én inkább följebb járó diákoktól tanultam a legtöbbet. Nagy szeretettel gondolok társaim közül *Ecsődy Ákosra, Hincz Gyulára, Szabó Vladimirra,* a zseniális *Szalay Lajosra, Illés Árpádra,* aki jó barátom volt... Mikor fiatalok voltunk, örültünk egymás munkáinak. 1935-ig alig tudott valamit eladni az ember, nagy ünnepnek számított, ha elkelt egy kép. Az ipari iskolában tanítottam, majd az Iparművészeti Főiskolán, nemzetközi vásárokon dolgoztam, hogy megéljek a családommal. Nehezen festek, sokszor évekig ott áll a kép, s töprengek, vívódok, hogy mi hiányzik.

– Miben látja a képzőművészet feladatát?

– Amíg nem festettek tájképet, addig nem gyönyörködtek benne az emberek. Amíg festők, szobrászok nem mutatták meg az élet szépségét, addig az nem is létezett. A nagy mesterek művei szellemi erővel bírnak, és lelkünkre hatnak. Véleményt mondanak a világról, és élni segítenek.

– A festészet jövője...?

– Kiszámíthatatlan. Nehéz megjósolni, mi lesz a jövőben. Talán egy új realizmus jön. Új mondanivaló. A fiatalok eredeti gondolatokat fogalmaznak meg; frissesség és szépség lesz a képeinken.

– Az asztala tele könyvekkel, folyóiratokkal, régi újságokkal. Miért Rudolf Steiner köteteiből van a legtöbb?

– Két éve levettem a polcról egyik könyvét, elolvastam, és beleszerettem. Kiszélesíti az ember látókörét. Én is éreztem, amit egyik fordítója írt az előszóban: „Negyven év után, úgy tűnik, Magyarországra 1956 októberének végén felülről rávilágítottak, s ez a hely egy pillanatra fényleni kezdett."

– Mit jelentett az életében a forradalom?

– Ma is olvasom és hallgatom a visszaemlékezéseket, hogy mi volt ötvenhatban. Ezt senki nem tudja megmondani... Úgy éreztem, mikor lementem az utcára, mintha mindenkit ismernék, mindenki a testvérem volna. Észrevétlenül ivódott belénk ez a csoda... Az egész világ figyelt bennünket, a tizennégy-tizenhat éves fiúkat, ahogy fölugrottunk a tankokra, egymást védték a testükkel...

– Vannak-e új tervei? Visszatekintve életére hogyan összegezné eddigi útját?

– A legfontosabb, hogy folytassam a tanulást. Versenyt akarok futni az idővel, megfesteni azt, amit a folyton megújuló élet vált ki belőlem. Szóval nem lezárni akarom az életemet, inkább folytatni; figyelni és ámulni minden kis csodán, s valahogyan ezt megosztani embertársaimmal.

FENYVESI FÉLIX LAJOS

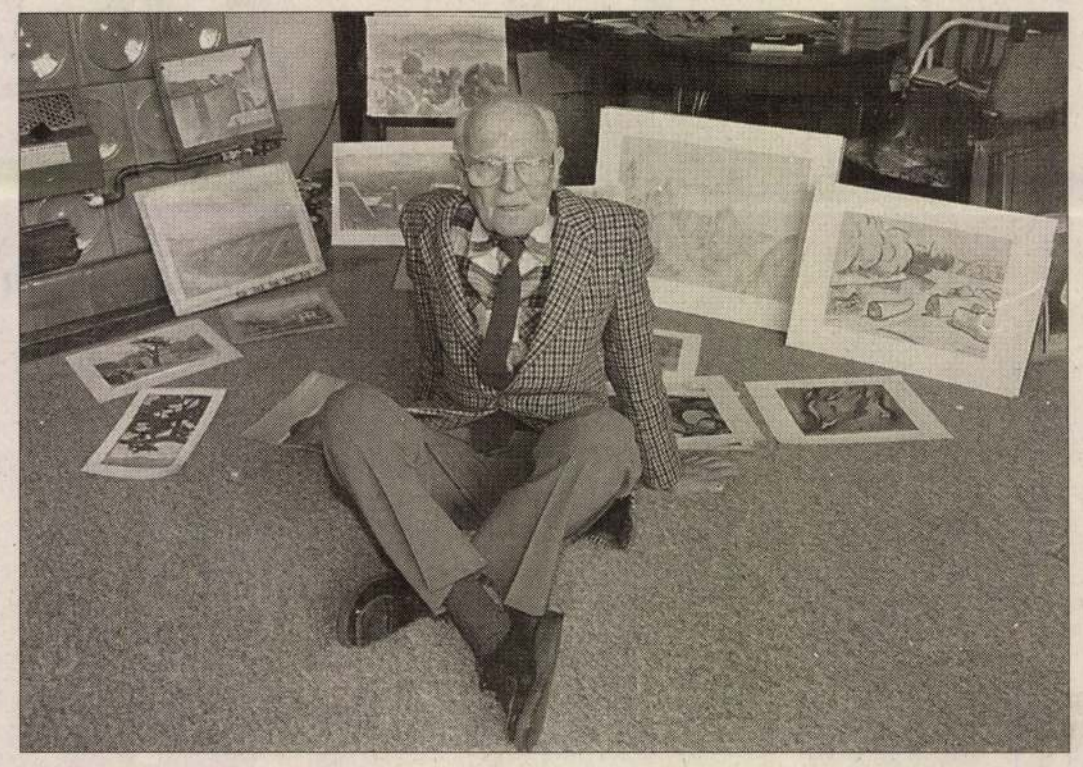

„Későn találtam meg magam..." FOTÓ: HATLACZKI BALÁZS

Létrejött a Budapesti Színigazgatók Egyesülete

Színházi érdekvédelem

Terek, tornyok és otthonok

Szegedi építészek seregszemléje

Szervánszky János
grafikus

l.

Szabad Művészet

1950. 12. sz. 503. l.

iványi Urnak

tités	5 pengő
tonne	3 "
uj Keret	7 "
uj Keret	7 "
uj Keret és uj vén.	10 "
	32 pengő
lőleg	10 "
	22

Szervánszky Jenő

MDK

Aratóünnepély, 1951, olf.

Mücsarnok 1955.Képzőművészetünk tiz éve

MDK

Szervánszky Jenö, festö

Szentendrei táj. Olf.

Mücs.-IV .M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. le.l.

Szervánszky Jenő

MDK

"Az illegális Szabad Nép"

Hajdu Béla: A. II. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállitás.

ÉSZAKMAGYARORSZÁG, Miskolc, 1956. szept. 9.

MDK

Szervánszky Jenő festő

Hajóépités. Olf.

Mücs.-V.M.Képzm. Kiáll. 1954.dec.-1955.jan.Ka t.16.l.

MDK

Szervánszky Jenö, festö

Barkositott Teleki-tér. Olaj.
Aratóünnepély. "

/Mücsarnok?/.-III.Képzömüv.kiáll. 1952.dec.-1953.márc.

Kat.9.1.

Szervánszky Jenő MDK

Munkácsy díjas.

Szerepelt a kiállításon.

Majthényi Károly: A szennyei művésztelep első szombathelyi kiállítása.

VAS MEGYE, Szombathely. 1956. máj. 18.

MDK

Szervánszky Jenö, festö

Utcakertrk a Váci-uton. Olf.

Mücsarnok.-i.n.Képzöm.Kiáll. 1905. Kat. 6.l.

SZERVÁNSZKY JENŐ

Parkositott Teleki-tér. Olaj 130x85.
Aratóünnepély. Olaj 80xloo

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat. Műcsarnok 1952.dec-1953.márc.

MDK

Szervánszky Jenő

Rónay K.: A délvidéki m. képzőművészet. Szépművészet 1943. 84.l.

Fénykép

Magyar Foto: GK 1026/15 Hegedűsné

Szervánszky Jenő: Kovácsműhely

Olaj

Jelz. j.o.: „Szervánszky"

1951. X. 26.

Neg. van

Fénykép

Magyar Foto: BT 21219/6 Hegedűsné

Szervánszky Jenő: Parkosított Telehi-tér

Olaj

Jelz. b. o.: „Szervánszky 52."

1952.

Neg. van

MDK

Szervánszy Jenő

Önarckép.

V.Nemzeti képzőm.kiáll. 1939.Kassa.22.l.

MDK

Szervánszky Jenő

"Illegális Szabad Nép" c. kép repr.

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat.

MDK

Szervánszky Jenő

Pécs környéki táj. Olajf. 60x80
Csendélet. Olajf. 50x60
Illegális "Szabad Nép" Olajf. 150x200

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás. Műcsarnok.
1955. kat. 21.1.

MDK

Szervánszky Jenő

Falkép terve egy sörözőben, repr.

Képzőm. főisk. kiáll. Műcsarnok 1937.

Fénykép Palli

Képzőművészek Szövetsége

Szervánszky Jenő: Utcakerték a Váci úton
/I. Magyar Képz. Kiáll./

Jel.: Szervánszky 950

Olajfestmény

Fotó: Pelzás J.

Neg. van

Pallai

Fénykép

Képzőművészek Szövetsége

Szerváusztky Jenő: Pozkositott Teleki-tér /III.-
Magyar Képz. Kiáll./

Olajf.

Felő: Petri J.

Neg. van

Fénykép Pallai

Képrőművészek Szövetsége

Szervánszky Jenő: Kovácsműhely /II. Magyar Képz. Kiáll./

Jelz: Szervánszky

Olajfestmény

Fotó: Petrás S.

Neg. van

Fénykép

Uj Magy.Képt.: 5344 Kerényiné

Szervánszky Jenő: Utcakertek a Váci uton.1950.
J.l.j.: Szervánszky 1950
festmény

Petrás foto

Szervánszky József.

„A magyar katona a szabadságért" c. képzőművészeti kiállításon művével szerepelt.

Kis Ujság, Budapest, 1951. Okt. 2.

Szerványszky Jenő MDK

Gabonaföldek

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Szervánszky Jenő MDK

Falikép terve egy sörözőben, tempera

Mücsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

MDK

Szerványszky Jenő MDK

Falkép terve egy sörözőben, repr.

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

MDK

Szervánszki Jenö,festö

Kovácsmühely. Olf.

Bp.Műcs.-II.Magy.Képzőm.Kiáll.1951.nov.A.-dec.2.
Kat.8.1.

Szervánszky Jenő

VII. c.

Ferkápzomfoiskóvk

1935-36 74 l.

forgalmat. 1914. október hó 26-án hadba magyar 1 hazai nemzetiségi

114 ro

70 db.

, 76 fe

ép, 102

6 db.

az Egy

élyi ki

86 K-t

k fenn

9·80 K

t. A

az E

a Jelzá

Ede, városi főügyész. — Az intézet
ője: *dr. Alszeghy Zsolt*, budapesti áll.
tanár. — Örök: özv. *Alszeghy Já-*
z intézet kezelője. (Díjazása 400 K a
egélyből.) *Konsch Ignácz*, ny. polg.
ár, segédkezelő.

NAGYVÁRAD. 1. *Városi Nyilvános*
r. A tulajdonos város részéről a könyv-
gyeletére rendelt könyvtárbizottság
évi működése a nyilvános könyvtár
s elhelyezésének jegyében indult meg.
913. évben engedélyezett 5000 K
ili segély kiutalványozott 1000 K
t nem használták föl, hanem gyümöl-
13.362 koronájába került a város közönségének, a melyhez hozzájárultak:

1.	Az államsegély czímén	1865 K	— f.
2.	Bihar vármegye közönsége	200 «	— «
3.	Szigligeti-Társaság	527 «	91 «
4.	Nagyváradi Takarékpénzt.	100 «	— «
5.	Egyesült Biharmegyei és Központi Takarékpt. ...	50 «	— «
6.	Leszámítoló és Jelzálogbank	50 «	— «
7.	Biharmegyei Takarékpt.	40 «	— «
	Összesen	2832 K	91 f.

Értékes letétekhez is jutott a könyvtár az elmult év folyamán. Eltekintve azoktól az

Szervánszky Jenő VIIé.

Glatz Onkár alakrajzi osztályában tanársegédi feendőkkel megb. öszsöndijas hallgató

Ferk'pzomfoisk`vk

1935–36. 63. l.

9124/925.szám

III.b.

A belga "commissio

által kiadott műveket a MOB kö

Budapest, 1925.

Szervánszky Jan

V. c.

fest. nak

Perk pzomfoiskèvk

1933-34. 47 l.

tü Bizottság !

mplomrom körül mult évben készült keri-
si határidő lejárt s mivel az Elbert
er által készitett munkát átvehetőnek
felkérni,hogy Elbert József zsámbéki
óságu Vallás- és Közoktatásügyi Minisz-
304.tételszám alatt őrzött 180 pengős
nyvét neki közvetlenül visszaküldeni

.augusztus 25.

Mély tisztelettel

Möllerutván

MDK

Szervánszky Jenő

Szépmívészet. 1942.

45.l.

MDK

Szervánszky Jenö, graf.
Tanár:Nagy S.

Falkép terve egy sörözöben. Repr.
XXXVI.

Ferképzömföiskévk. 1936/37.

MDK

Szervánszky Jenő

Férfi a szobaban, olajf.

I. Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul 7.-Jul.28.-ig.
12.lap

MDK

Szervánszky Jenő

Aratóünnepély 1951 olaj Művész tul.

Képzőművészetünk tíz éve. Műcsarnok.
Kiállított művek jegyzéke. 10.1.

Szervánszky Jenő

Pécs környéki táj, olf.

Csendélet, olf.

Illegális "Szabad Nép", olf.

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Szervánszky Jenő
festő növendék

A Képzőművészeti Főiskola fővárosi ösztöndijainak odaitélésére alkotott zsüri dicséretben részesitet te.

Magyarság
1930. VI. 26

Szervánszky Jenő

MDK

Illegális Szabad Nép, repr.

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Szervánszky Jenő
festőművész-növendék

A Képzőművészeti Főiskola fővárosi ösztöndijainak odaitélésére alakult zsürije dicséretben részesitette.

Nemzeti Ujság
1935.VI.26

Szervánszky Jenő

MDK

Hajóépitès, olf.

Mücsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Szivatvász Jenő
Jastrzębiec

M.D.K.

Műveiben a székelyhugyi pásztor és
parasztot állítja a műveskelbe.
„Alszeg" (repro)

Pap Gábor: Ez délyi képeslap
Művészet, 1963. november – 13 kep.

Szervánszky Jenő

Parkositott Teleki-tér, olf.

Aratóünhepély, olf.

Mucsarnok 1952-53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Szervánszky Jenő MDK

Szentendrei táj, olf.

Mücsarnok 1953 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Szervánszky Endre

Ez illegális Szabad Nép c. képe szerepelt a II. miskolci országos kiállításon.

Hajdu Béla: A II. miskolci országos képzőművészeti kiállitás
Északmagyarország 1956. szept. 9.

Szervánszky Jenő

festő

XIV. Mexikói ut 47/a

MKSz 1947

mbe a kormánnyal, hogy megállitsam azon az uton,
helyzethez és az áldatlan belpolitikai zavarokhoz
:pviselőház feloszlatása előtt kiléptem a kormány

:s aggodalom és választóim ezreivel való személyes
küzdjek a kormány politikája ellen, mely a nemzet
ızdasági megélhetést veszélyezteti.
ama eszme szolgálatában, mely egyedül vezetheti
ől és

mus zászlaját a fővárosban!

Királyért, Hazáért"

Szervánszky Jenő

K

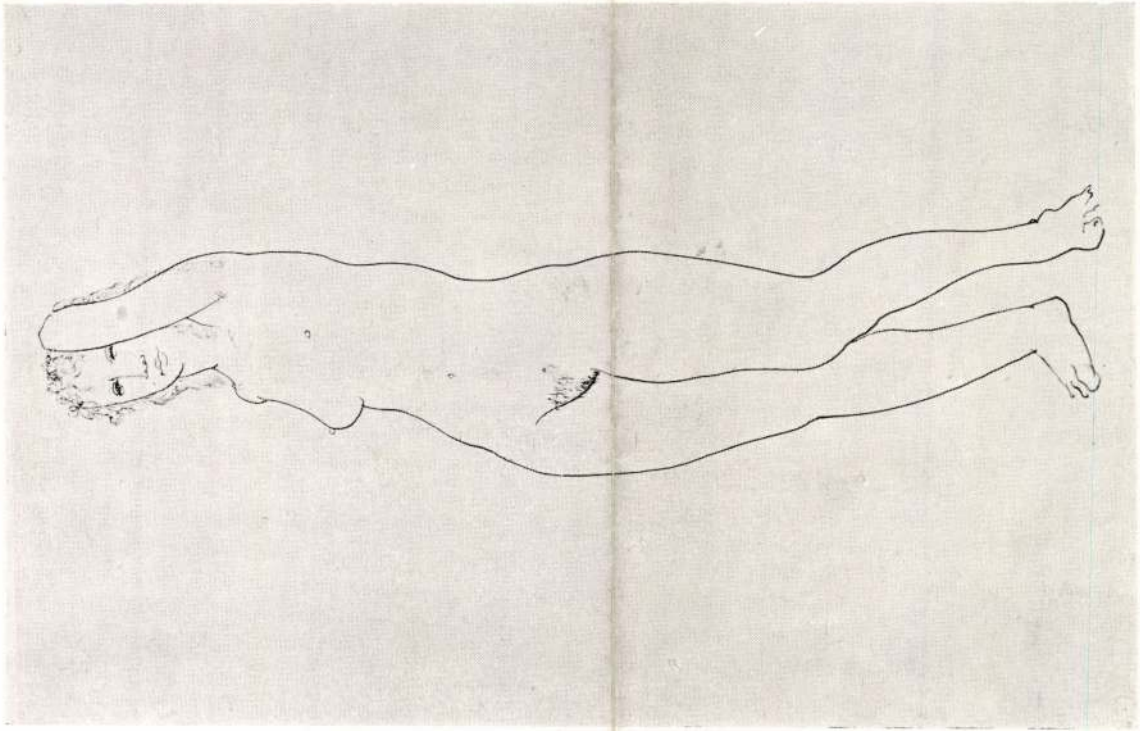

LÁSZLÓ GYULA : NŐI AKT.

TANÁR : RUDNAY GY.

Műcsarnok. Képzőm. försk. kiáll. 1937

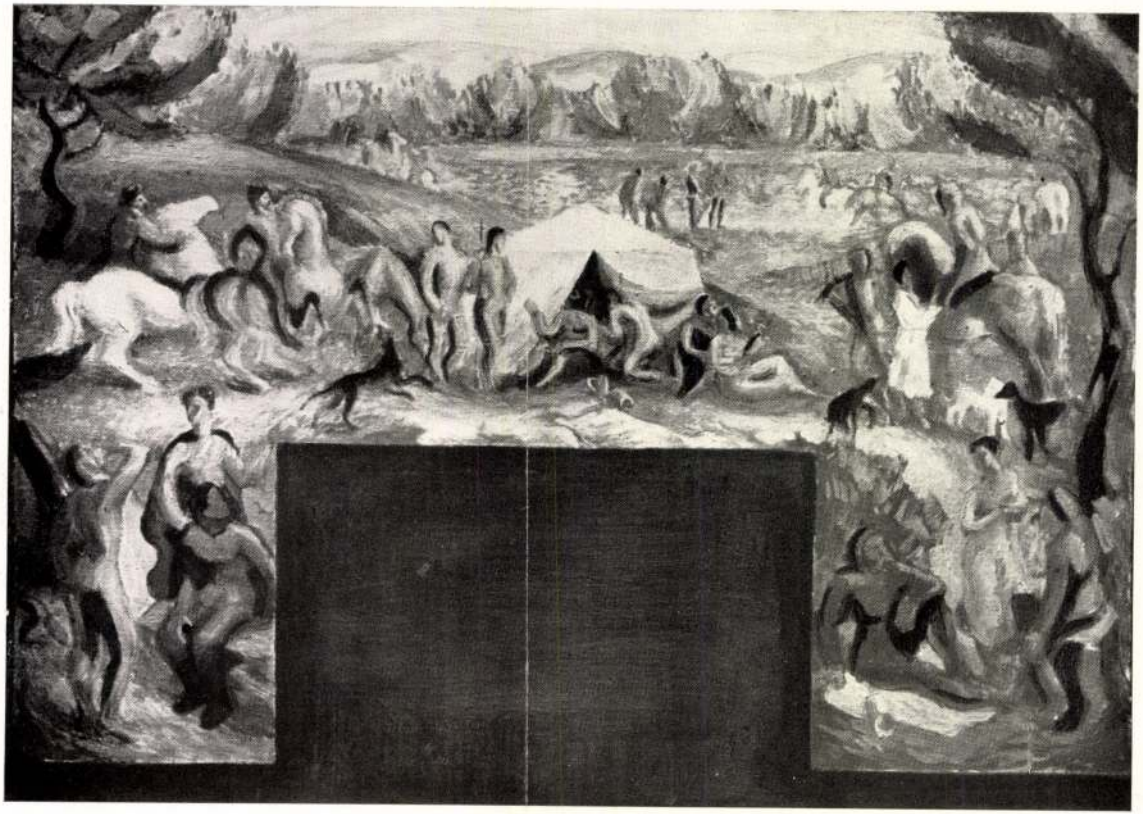

SZERVÁNSZKY JENŐ : FALKÉP TERVE EGY SÖRÖZŐBEN.

TANÁR : NAGY S.

Szerványszky Jenő

butortervező

1922-25

Éimisk 1930

89. l

lehet megszerezni.

Budapes

A mi

Dr

A kiadvány hiteléül:

miniszteri iroda s.tiszt.

A Műemlékek Országos Bizottsá

E l

Szervánszky Jenő

festő. szül. 1906.

Élet.

Ujmagyképz.

(1950)

93.l.

3739

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése
Felsőlehota, Árva m.,	Rom. kat. templom külseje,

MDK.

Szerványszky Jenő festő

"Pécs környéki táj" /olaj/
"Csendélet" "
"Illegális "Szabad Nép" " /olaj/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Műcsarnok,1959. 21.l.

SZERVÁNSZKY Jenő festő M.D.K.

Mütermkiállitása Ivánka Sándorral

N apló
Mag yar Nemzet 1962. novembe r 20. 4.l.

Szervánszky Jenő

Szabad Művészet

1950. 9. sz. 367. l.

Budapest, 192.....

1931 szept. 17.

dr. Szentiványi Gyula úr

Horthy Miklós út 104.

láján P. 7.25 f. hátralék

ük, hogy esetleges elkönyvelés

, tisztelettel kérjük, szives-

l hozzánk befáradni, hogy szám-

Tisztelettel

WEISS GYULA ... RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budapest IV. ... Lajos-utca 18.

Szentiványi Jenő

festőművész

A Fővárosi Tanács festészeti pályázatának megnyílt kiállított „Fásítás, zöldterületek ültetése Budapesten" témakör vándorlásának elbírálására.

Magyar Nemzet, 1952, ápr. 23.

Szerwánszky Jenő.

a Fő. Tanács képzőművészeti paljárat „Fáritás Budapesten" témakörből a bizottság művét díjazta. (emlétve.)

Magyar Nemzet, 1952 Jún. 15.

Szerszámkely Jenő

A Tő. Tomás képzőműrészeti pályázat
„Tanítás Budapesten" témakörből a bizottig
műszt díjazta. (említve.)

Magyar Nemzet, 1973 Jún. 17.

MDK

Szervánszky Jenő

Parkositott Teleky tér, of.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960.
22 l.

Szervánszky Jenő

festő dul. 1906

l.

Újmagyarkép

21. Bonkáló: A karpatáljai rután ir
22. Mihalik:Adatok a felvidéki ötvö
23. Flachbart: A csehszlovákiai nép
Piros félv.
24. Horváth:Apróságok Bredeczkyről.
25. Velich:Kirchliche Kunst. Piros
26. Nemes:A budavári főtemplom. Pir
27. Olay:A magyar kultura válságos
28. Olay: La campagne de destructio
29. Kotsis: Az olasz ren.épit. alak
30.Pruzsinszky:A kálvintéri templom
31. Kemény:Hefele Menyhért. Lila fé
32. Bartalus :Müvészet és nemzetisé
33. Balogh: Ritratti ungheresi. Zöl
34. Krasznay: A nyomdászat. I-II. E
35. Clementis László: Fémiparos mes
36. Die Gemälde Galerie. ~~Kék~~ Zöld f
37. Michel: Gebet und Bild.Kék félv
38. Reil: Die Altchristlichen Bildz
39. Czakó: Kolozsvári Márton és Györ
40. Kós Károly: Sztambul. Kék félv.
41. Pósta Béla: A moszlim müvészet h
42. Loisch :A Szepesség.Zöld félbőr
43. Fuchs:Marcus Vitruvius Poll
44. Michaelis:Archaeologische
45. Eperjessy :A bécsi hadilev

Szerdahelyi Jenő

Szabad Művészet

1957.12.n.570.1.

Művészet. 1939.
IV évf. 30 sz. 130 l.

Szerdahelyi Ferenc: Guarneri.

Szervánszky Endre

festő

szül. 1906

Szabad Művészet

1957. 198-l.

4,30		,27				4,00		4,00		
1,80		,27		1,79				,60		
25,10	=	1,82	=	1,79	=	30,85	=	31,65	=	

zaküldeni, hanem azt a fizetőhelynek kell egy úgynevezett
zni.
ostatakarékpénztári csekkszámlára kell visszafizetni.
geket az igényjogosultak átvették.

v December hó 1 n.

Saláth Ferenc
megbízott tisztviselő

M.D.K.

Szervánszky Jenő,festő

A debreceni színház mennyezetét 1961-ben az ő és Z.Gác Gács György irányitásával fiatal festőművészek felújitották. 188.o.

Sápi Lajos: A debreceni Csokonai színház 100 éves története 161.o.

A Debreceni Déri Múz.Evkönyve.1965.Debrecen.1966 Alföldi Nyomda.Debrecen

SZERVÁNSZKY JENŐ /

Csendélet olaj 50 x 60

Zsennyei művészetelep kiállitása. Szombathely, 1956.

Szervánszky Jenő

Szabad Művészet
1952. 5. n 232. l.

Kassai székesegyház (A)

1896. évi szeptember 6-án, fölszenteléskor
és a honalapítás ezredéves emlékének meg-
ünneplésekor.

Budapest, 1896. Pátria.
8-r; 19 l, 8 képes táblával, fűzve.

I. 5. p. h.

1.—

MDK

Szervánszky Jenő

Képzőművészek május 1-ért. Szabad Nép 1949. ápr. 28.

Szervánszky Jenő

Szerepel a VI. kor. művisz.)
Háslatán (1970 XI.)

Mephisó

FALUSI VASÁRNAP
1958 NOV 29
Szervánszki Jenő

Merengő lányok

(Szervánszki Jenő rajza)

— muzsikával. — **18,15:** A Magyar Zene Hónapja. — **19,18:** Régi kedvelt melódiák. — **20,30:** Vidám est Molnár Ferenc, Nagy Endre és Szép Ernő műveiből. — **22,15:** Juhász Gyula: Anna örök. — **22,20:** Táncoljunk! Hgl.

Petőfi: 14,20: Operakalauz. — **15,20:** Fotoamatőrök őtperce. — **15,25:** Könnyű fúvósmuzsika. — **15,45:** Krizantémok. — **16,35:** Magyar nóták. — **17,50:** Népszerű operettekből. — **18,15:** A járási művelődési otthonban. — **18,25:** Könnyű zene. — **19,40:** Falurádió. — **20,10:** A Magyar Zene Hónapja. — **21,20:** Bacsányi János, Kazinczy Ferenc, Virág Benedek, Fazekas Mihály és Csokonai Vitéz Mihály versei. — **22,25:** Vidéki népi zenekarok muzsikálnak.

ob cukorrépatermelésre
sszövetkezetek megbízottjai kötik

dő súlyú répamázsánként:

ermészetben.
stálycukrot természetben nem,
kívánja átvenni, a cukorgyár
lyett 10,60 forintot fizet.
ás:
t,
répaszelet és 0,50 kg melasz.

tkezeteknek, termelőszövetkeportoknak, szakszövetkezetekt feltételek teljesítése esetén
3,— forint nagyüzemi felár.

= **belterjes gazdálkodás**
= **NAGYOBB JÖVEDELEM!**

CUKORGYÁR

M; D.K.

Szervánszky

Illusztrációk, Szirmai Dezső: A sminkmester c. elbeszéléséhez.

. - .

Két rajz illusztráció Don Juan c. elb.-hez.

. - .

Szirmai Dezső: A sminkmester c. elb.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1958. január 10. II. évf. 2. sz. 33. l.
1958. január 31. II. évf. 5. sz. 30-31. l.
Kolozsvári Grandpierre Emil: Don Juan Kaposvárott.

MDK

Szervánszky József

Tamás E: Magy. katona a ... Kis Ujság, 1951.
okt. 2. 4.l.

Szerwánszky Jenő

Szerepel a VI. kér. művészek

Háslatán (1970. XI. 27)

Nephívó

Szerdahelyi Jenő

Férfi a szobában, olajfestmény

Magyar Képzőművészeti
I. Kiáll. Katalógus 1946

Szervánszky Jenő

Képzőm. Jösk, Kiáll. 1937

Falikép terve egy sörözőben, tempera

Tanar Nagy Sándor

17.-én.

AZ ELNÖKSÉG.

s előkészitése; a Társulat által
lésére a Közgyülés elé terjesz-
an határozathozatal; a megürülő
elyek betöltésére jelölés és

SZERVÁNSZKY Jenő

Davos J: Mai életünk a kép zárművészetben

Művelt Nép 1955 II évf 52 k. dec. 25. 1 l.

MDK

Szerváns zky Jenő

Pogány Ö.G: Az Első M. Képzőmüv. Kiáll. Szabad Nép.
1950. szept. 8. 6 l.

MDK

Szervánszky Jenő

Rényi P: A VI. M. Képzm. Kiáll. festményeiről. MN. 1956. jan. 28.

MDK

Szervánszky Jenő

M.Képzőművészek Orsz.Szöv. és a Délvidéki Szépmives Céh ... kiáll. Ujvidéken.
Szépmivészet, 1941. 1.sz. 32 l.

MDK

Szervánszky Jenő

Férfi a szobában, olaj

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll.
Ernst Mus. 1946. jul. 12 l.

MDK

Szervánszky Jenő

rajza (iniciálé) repr.

(Gárdos Mária: Kennény dió az élet.)

Ország-Világ, Bp. 1958. május 28. 12.l.

MDK

Szervánszky Endre

Két rajza (illusztrációk) repr.

(Györi Endre: Naplómból.)

Ország-Világ, Bp. 1958. április 9. 10. l.

MOK

Szervánszky Jenő

három rajza (illusztrációk) repr.

(Gyóri Endre: Naplómból.)

Ország-Világ, Bp. 1955. április 23. 11.l.

MDK

Szervánszky Jenő

rajza (illusztráció) repr.

(Berda József: Egy tímáramester fele kiengesztelésére.)

Ország-Világ, Bp. 1958. február 19. 10. l.

NDK

Szervánszky Jenő festőmüv.

r: Délvidéki művészek kiáll. Pest, 1943. márc. 2o.
5 l.

MDK

Szervánszky Jenő festőmüv.

Parkrészlet

Csendélet

Bihari S: Bácskai müvészek bemutatkozása.
Délvidéki Magyarság, Szabadka, 1943. márc. 19.

MDK

Szervánszky Jenő festőmüv.

Este

Ujvidéki utcarészlet

Balatoni részlet

Bihari S: Bácskai müvészek bemutatkozása.

Délvidéki Magyarság, Szabadka, 1943. márc. 19.

M.D.K.

SZERVÁNSZKY Jenő festő

1952)

Művért. Topány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállítás 124.l. 124.

Szervánszky Jenő

Mosónők, linometsz.
Lovasok, "
Ebéd, "

Főv. Képtár XXXV. kiáll. 1948. ápr. 15 l.

Szervánszki Jenő
Kovácsmühely, olaj

II. Magy. képzőmüv. kiáll. Mücs. 1951. nov.
8 l.

Szervánszky Jenő

Lámpás csendélet, olaj
Akt virággal, "
Erdő, vizf.
Férfi a szobában, olaj

Főv. Képtár XL. kiáll. 1948. okt. 1o 1.

Szervánszky Jenő, sz. 1912.

Este, szén
Ujvidéki utcarészlet, vizf.
Balatoni részlet, vizf.
Parkrészlet, vizf.
Csendélet, olaj

Délvidéki Szépmives Céh I. Bpesti kiáll. Mübarát
4o. kiáll. 1943. márc. 1.

MDK

Szervánszky Jenő

rajza (illusztráció) repr.

(Berda József: Egy vendéglátásra.)

Ország-Világ, Bp. 1957. december 24. 16. l.

MDK

Szervánszky Endre

Illegális Szabad Nép

Bencze László: A magyar képzőművészet mai eredményei /Gondolatok a VI. Magyar Képzőművészeti Kiállításról/ Csillag, 1956. X. évf. február
357.l.

Kerváuszky Jenő festő M.D.K

Lányzás csendélet. Olaj. Mun. tul.
Akt virággal. " " "
Erdő aqu. " "
Fefi a nobában olaj " "

Kár magyar művén. kiállítás
kat. Bp. 1948 10

Ich werde Ihnen "Jesus" [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Szervánszky Jenö, festö.

Lámpás csendélet.	Of.
Akt virággal.	"
Erdö.	Vizf.
Férfi a szobában.	Of.

Száz magyar müvész. Föv.K/éptár kiállitásai.XL.
Budapest,1948.okt. Kat. lo.l.

Szervánszky Jenő

Linoleum metszete
a Rév. kiadványban

Képzőművészeti Főiskola
grafikai műtermeiből.
1935-36. Budapest, 1936

Szervánszky Jenő

Falkép terve egy sörözőben, Repr.

Képzőmův. Főisk. Erk.

1936/37.

hogy kulturális és a magyar névnek
ivánó ezen lépésünket egy mappa meg-
méltóztassék annál is inkább, mivel
t forgalmi értéke többszörösen túl-
lunk kért árat.

Nagyrabecsült párfogását előre is
megköszönve, a résztvevő művészek
nevében vagyok kiváló tisztelettel

festőművész.

Szervánszky Jenő

1926/24 – 1928/29,
1932/33

Ferképzőmfoiskővk
'36 C.

Székesfehérvár.

A középtért az égő vár fo
az ostromló csapatokat és sát
át a törökök menekülnek; a há
is jelezték, jobbról Russwurm

WAHRE CONTRAFACTVR DER KÖNIGL
VON CHRISTEN EROBERT WORDE

fölül balra de oldalt: P. 294
leiró szö magyarázó szövegéne
burg és befejezése: Der we

Rm., mér. a rl. 16.9:

46

Szervánszky Jenő
festő

Műcs. kiáll. 1937-tól
Pipics 120.1.

Szervánszky J.

festő

l.

Török Magyarország

képzőm. kiáll.

Kat.

71 № 154 Modern

191 a közjnél

4349 ~~27~~ 28.

F.G. Guillaume Lepaulle:
Sz. Versaillesben 1804 ja
30-án.

~~Général~~ Gavaignac Eu

Csaknem térdig ~~látha~~
vel ~~=~~ zöld terítő ~~el letakar~~
PRÉSIDENT DU CONSEIL POUVOIR
tatartó lúdtollal, élére áll
alakú nehezék márványaljjal,
irás: Gal Gavaignac aláirássa
fehér keztyüjének párját tar
ja. Előre fésült haja, szemö
őszbevegyült, szeme kék. Nya
jelt visel. Öltözete: vállro
piros nadrág és szolgálati j
és jobbról, ~~[illegible]~~ talapzatán
figyelmünket. Jelzése alól j

otós fehérkeretet piros halaggal

Clichée.

G. Lepaulle

25

Szerv

Szépmüv

Szervánszky Jenő

festő

szül. 1906-ban Cegléden

Jelenleg az újvidéki művésztelepen dolgozik

Kárd

Szeged. 1944

Délvidéki találkozó

MAKÓ

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Szervánszky Jenő

C

Szépmüvèszet

1943.249-l

ujsag, kanyv es papir ...

SALGOTARJAN, FO-UCCA 21.

41 XI 28 -

62

MDK

Szervánszky Jenő festő

Főv. Tanács képzőm. pályázatának eredm. Magy. Nemz.
1952. jun. 15.

tból kissé előreugró, fent fal-
toronnyal. A kapu felett körablak.
~~tér.~~ Épült a XVIII. század elején,
n nyerte. Renoválták 1947-ben.

0, 1. télevztendő, 3331 — Tomber Ilona,

MTK

Szervánszky Jenő

Mosónők

Lovasok

Ebéd

M.grafika 100 éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948. jan.

17 l.

R. R. J. gyüjteményes kiállitása.

Ernst Muzeum 1920.

MDK

Szervánszky Jenő

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. ~~szept.~~ Kassa

27 l.

MDK

Szervánszky Jenő

Menetelő katonák, of.

Magyar katona a szabadságért. Főv. Képt. 1951. szept. 4 l.

MDK

Szervánszky Jenö, festö

Gabonaföldek.

MKT.-Műcsarnok. IV.Nemzeti Képzőmüv. Kiáll.
Bp.1937. ápr. 29.-jun.20. Kat. 16.1.

Szervánszky Jenő
fesső

Önarckeje repr.

Művészet (Kende)
1939. 30 sz
B.O.L

A tárgymutató képeit *Petrás István*, a ***Magyar Filmiroda*** munkatársa készitette és mélynyomásban az *Athenaeum műintézete nyomta.*

Szervánszky Jenő

festő

lásd

119–123. sz.

Ujvidéki kiáll. kat.

1943. dec

UJHÁZY JÓZSEF
HIRLAPIRODÁJA
SALGÓTARJÁN, FŐ UCCA 15.

Szervánszky Jenő
festő
stil. 1912 Tejvidék (?)
l.
Mübarát 40. kiáll.
1943. márc.
l. könyvtáramban

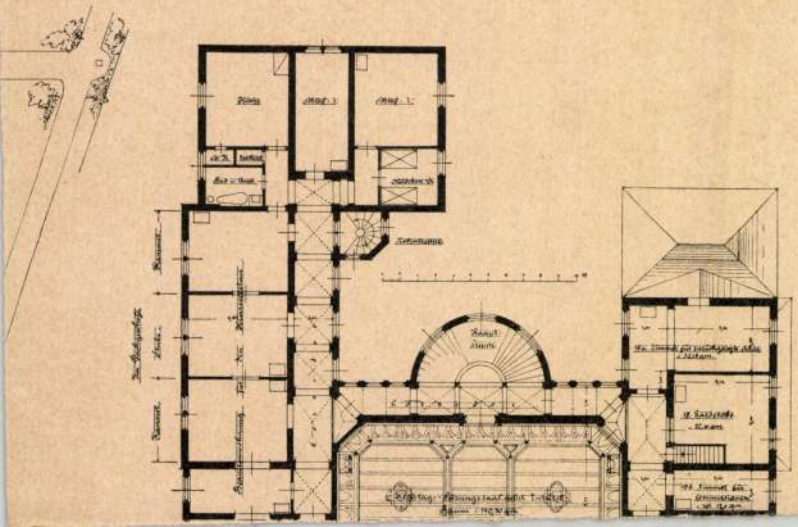

Szervánszky János

grafikus

l.

Szépmüvészet

1942. 45. l.

Szervánszky Endre

festő

Részt vett a Műbarát
1943. márc. kiállításán
Akvarelljeit dicséri.

Református Élet

1943. márc. 20.
(Díszítő művészek
Budapesten.)

Szervánszky Jenő

festő

Vkmintkiáll. 1943

Linoleummetszetek
Fametszetek

állami vásárlás,
nem volt kiállítva:

Budai hegyvidék,
Vízf

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Szervánszky Jenő

festő

részt vett az alábbi kiállitáson
a Műbarát helyiségében,
mint a Délvidéki Szép-
müves Céh tagja -

Pest, 1943. márc. 20

(Délvidéki művészek
kiállitása.)